Digitized by Google

254
5 F
39

Digitized by Google

Indische Studien.

Beiträge für die Kunde des indischen Alterthums.

Im Vereine mit mehreren Gelehrten

herausgegeben

von

Dr. Albrecht Weber.

Mit Unterstützung der Deutschen Morgenländischen Gesellschaft.

Elfter Band.

Die Taittiriya-Saṃhitâ.

Erster Theil. Kâṇḍa I—IV.

Leipzig:
F. A. Brockhaus.
—
1871.

Indische Studien.

Beiträge für die Kunde des indischen Alterthums.

Im Vereine mit mehreren Gelehrten

herausgegeben

von

DR. ALBRECHT WEBER.

Professor o. des Sanskrit an der Universität zu Berlin, Mitglied der Königl. Akademie der Wissenschaften daselbst, auswärtigem Mitglied der Königl. Bairischen Akademie der Wissenschaften in München und der Société Asiatique in Paris, Ehrenmitglied der Royal Asiatic Society of Great Britain and Ireland, der Asiatic Society of Bengal in Calcutta, der Bombay Branch Royal Asiatic Society, der American Oriental Society, und der Société d'Ethnographie Orientale et Américaine in Paris, corresp. Mitglied der Kaiserl. Akademie der Wissenschaften in St. Petersburg, und der Académie des Inscriptions in Paris, ordentlichem Mitglied der Deutschen Morgenländischen Gesellschaft und der historisch-theologischen Gesellschaft in Leipzig.

Mit Unterstützung der Deutschen Morgenländischen Gesellschaft.

Elfter Band.

Leipzig:

F. A. Brockhaus.

1871.

Die

Taittirîya-Saṃhitâ.

Herausgegeben

von

Albrecht Weber.

Erster Theil.

Kâṇḍa I—IV.

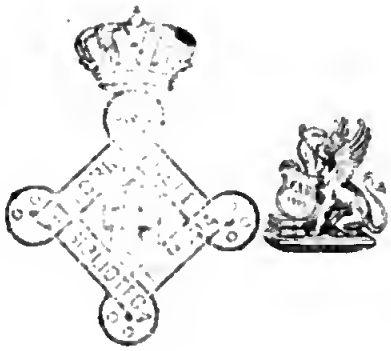

Leipzig:

F. A. Brockhaus.

—

1871.

Digitized by Google

Georg Bühler

und

William Dwight Whitney

dankbarlichst zugeeignet.

Vorwort.

Djese Ausgabe der Saṃhitâ des schwarzen Yajurveda beruht auf folgenden Quellen.

I. Saṃhitâpâṭha.

A. meine im Frühjahr 1861, Dank der Liberalität der Herren Taschereau und Reinaud, damaligen Chefs der Bibliothèque Impériale, hier in Berlin gemachte Abschrift von Paris Dev. 17, 1-8. Treffliche Handschrift, mit Accenten, früher in Eugène Burnouf's Besitz. — kâṇḍa I foll. 78. çake 1747 pârthivanâmasaṃvatsare dakshiṇâyane kârttika va dya taddine idaṃ pustakaṃ samâptaṃ | veṇîmâdhavabhaṭ (virâma) abhyaṃkara ṭoṃkekareṇa likhitaṃ | he pustake yâce ase | çrîkṛishṇârpaṇam astu |. — kâṇḍa II foll. 82 çake 1747 pârthivanâmasaṃvatsare uttarâyaṇe paushe mâse va dya pakshe ṭṛitîyâguruvâsare taddine idaṃ p. s. | veṇîmâdhavabhaṭ (virâma) abhyaṃkareṇa likhitaṃ | gopinâthabhaṭayâṃce pustaka ase | çrîk. astu |. — kâṇḍa III foll. 47 ohne Datirung. — kâṇḍa IV foll. 65 çake 1747 pârthivanâmasaṃvatsare dakshiṇâyane varshâ ṛitû adhikaçrâvaṇamâsi va dya pakshî guruvâsare taddine idaṃ p. s. | veṇîmâdhavabhaṭ (virâma) abhyaṃkareṇa likhitaṃ | . — kâṇḍa V foll. 82 çake 1747 pârthivanâmasaṃvatsare çuddha 14 caturdaçi taddine idaṃ p. s. | veṇîmâdhavabhaṭ (virâma) abhyaṃkaraṭokekareṇa likhitaṃ. — kâṇḍa VI foll. 75 çake 1747 bhâdrapada va dya saptami taddine idaṃ p. s. | veṇîmâdhavabhaṭ (virâma) abhyaṃkareṇa likhitaṃ |. — kâṇḍa VII foll. 64 çake 1747 pârthivanâmasaṃvatsare dakshiṇâyane âçvina va dya caturdaçi taddine idaṃ p. s. | veṇ. abh. likh. | Der Name des Schreibers ist überall gelb überstrichen, aber mittelst eines Spiegels von der Rückseite lesbar; das erste Buch erscheint nach Obigem als später geschrieben als die übrigen!

B. die Ausgabe in der Bibliotheca Indica der Asiatic Society of Bengal, Heft 1–23. 1854–1870 (bricht mit III, 4, 10 ab), herausgegeben der Reihe nach von

E. Roer (nros. 1–8 bis I, 4, 46), von Roer und E. B. Cowell (nros. 9–13 bis I, 8, 19), von Cowell allein (nros. 14–19 bis II, 6, 8), von Râma Nârâyaṇa Vidyâratna (nro. 20. 21 und 22 halb bis III, 2, 8), und von Maheçacandra Nyâyaratna (nros. 22. 23 von III, 2, 9 an).

E. ein von Professor G. Bühler in Bombay am 31. Dec. 1870 erhaltenes gutes Manuscript des ersten kâṇḍa, mit Accenten; foll. 101 tapasyâparapañcamyâṃ vatsare ca virodhini | gaṅgâdharaḥ samalikhat prathamâshṭakapustakaṃ.

F. Mâdhava's, resp. Sâyaṇâcârya's Vedârthaprakâça; ein ziemlich gutes von Prof. G. Bühler am 19. Februar 1869 für die hiesige Königliche Bibliothek eingesandtes und ihr später geschenktes Manuscript, ms. or. fol. 603–608, in 1060 foll. (603 I, 1-4 foll. 299, 604 I, 5-8 foll. 154, 605 II, 1-6 foll. 151, 606 III, 1-5 fol. 93, 607 IV, 1-7 foll. 207, 608 V, 1-7 foll. 54 und VI. VII, 1-5 foll. 102), saṃvat 1837 (so am Schlufs von II. IV. V u. VII) geschrieben von Gaṇeçadîkshita (V). Der Wortlaut des erklärten Textes ist in den einzelnen Büchern dieses Commentars verschieden mitgetheilt, entweder nämlich ganz (so in III) oder nur mit den Anfangs- und End-akshara der Stelle (so in IV ff.)

W. eine treffliche Handschrift, mit Accenten, von Professor W. D. Whitney in New Haven Conn. am 6. März 1871 geliehen erhalten; kâṇḍa I foll. 85; II foll. 91; III foll. 54; IV foll. 71; V foll. 87; VI foll. 83; VII foll. 63. Ein zweites Schlufsblatt (Wb.), datirend saṃvat 1854, ist hinten angebunden (beginnt mit: âtmâ raçmáyaḥ).

Pet. W. bezeichnet das Petersburger Wörterbuch, resp. die darin benutzte anscheinend nicht sehr korrekte Handschrift der Ts.

II. Padapâṭha.

C. meine, Dank den bei A angegebnen Verhältnissen, im Frühjahr 1861 hier in Berlin gemachte Collation von Paris Dev. 16, 1-3. Treffliche Handschrift, mit Accenten, ebenfalls (wie A) früher in Eugène Burnouf's Besitz. — kâṇḍa I foll. 116 çake 1739 îçvaranâmasaṃvatsare adhikaçrâvaṇa çuddhapaurṇimâ induvâsare taddine âpastambasya padeṃ prathamâshṭakaḥ samâptaḥ | ayam ashṭaka (etwa 14 akshara schwarz überstrichen) sya | idaṃ

hasta aksharaṃ ciṭety upanâmaka râmacandreṇa likhitaṃ, çri çubhaṃ bhavatu | bâpû bhaṭa (dies und das folgende mit rother Dinte geschrieben) abhyaṃkareṇa svaritaṃ | (8 akshara schwarz überstrichen) syedaṃ pustakaṃ (9 akshara schwarz überstrichen). — kâṇḍa II foll. 202 çake 1738 dhâtṛinâma ° kârtika kṛishṇa 1 saumya pustaka samâptâḥ | (etwa 16 akshara schwarz überstrichen) | iti dvi° padeṃ samâptâḥ | âpastamba | bâpûbhaṭa abhyaṃkaraṭoṃkekarasyedaṃ pustakaṃ. — kâṇḍa III foll. 75 çake 1739 içvaranâmasaṃvatsare çrâvaṇaçuddha pratipadâ saumyavâsare taddine idaṃ tṛitiyâshṭakapadasya pustakaṃ samâptaṃ | idaṃ pustakaṃ (etwa 20 akshara schwarz überstrichen) hasta aksharaṃ ciṭety upanâmakena râmac. likh. | adṛiçyabhâvân mativibhramatvât padârthahînaṃ (!) likhitaṃ mayâ 'tra | tat sarvam âdyaiḥ (!) pariçodhaniyaṃ kopaṃ na kuryât khalu lekhakasya ॥ — kâṇḍa IV foll. 101 çake 1739 içvaranâmasaṃvatsare adhîkaçrâvaṇa va dya 1 maṅgalavâra taddine pustakaṃ samâptaṃ | (einige 20 akshara schwarz überstrichen) gâḍagilety upanâmaka apâbhuṭena likhitaṃ (einige 30 roth geschriebene akshara schwarz überstrichen). — kâṇḍa V pañcamâshṭakapade samâptaḥ | çake 1739 içvaranâmasaṃvat phâlguṇaçuddhashashṭhî guruvârî tṛitiyapraharîṃ samâptâḥ | kṛishṇâjî yaṃtâtmaja (wohl paṃtâ° für paṃḍitâ°? der Rest schwarz überstrichen). — kâṇḍa VI foll. 114 çake 1740 bahudhânyanâmasaṃvatsare âshâḍhaçuddha 3 induvâsare taddine shashṭhâshṭakapadeṃ tṛitiyapraharîṃ samâptâḥ | kṛishṇajipaṃtâtmaja (etwa 20 akshara schwarz überstrichen) syedaṃ pustakaṃ likhitaṃ svârthaṃ paropakârârthaṃ ca | yâdṛiçi (!) pustakaṃ dṛishṭvâ tâdṛiçaṃ likhitaṃ mayâ | yadi çuddham açuddhaṃ vâ ma (!) doshair na vidyate | çrisiddheçvaraprasan | gaṇapatiprasan | çrilakshminṛisiṅhârpaṇam astu | (zwei Zeilen roth geschrieben, schwarz überstrichen). — kâṇḍa VII foll. 91 saptamâshṭake pade samâptaḥ | çake 1741 pramâthi nâma saṃvat çrâvaṇaçuddha 13 budha vâri sâyaṃkâli samâptaḥ | (12 akshara überstrichen) ṇa likhitaṃ | svârthaṃ paropakârârthaṃ ca | siddheçvarârpaṇam astu | çiv | yâdṛiçam pustakaṃ dṛishṭvâ tâdṛiçaṃ likhitaṃ mayâ | yadi çuddham açuddhaṃ vâ ma (!) dosho na vidyate | (10 akshara überstrichen) rasyedaṃ pustakaṃ | puṇe mukâmi likhitam | (c. 20 akshara roth geschrieben, schwarz überstrichen).

D. ein von Prof. G. Bühler am 19. Februar 1869 für die hiesige Kön. Bibliothek eingesandtes und ihr später geschenktes treffliches Manuscript, mit Accenten, ms. or. qu. 526, in 555 foll. kâṇḍa I foll. 77; — II foll. 90; — III foll. 44; — IV foll. 82; — V foll. 103; — VI foll. 88; — VII foll. 71. — I çake 1645 çobhakṛit saṃvat | jyeshṭhaçuddhacaturdaçî guruvâsare taddine sâyaṃkâle prathamâshṭaka padeṃ samâptaḥ. — II çake 1645 çobhakṛit |. — III-V ohne Datum. — VI çake 1647 viçvâvasunâmasaṃvatsare caitramâse site pakshe pañcamyâṃ bhaumivâsare | taddine shashṭhâshṭakapadeṃ samâptaḥ. — VII çake 1647 viçvâvasunâmasaṃvatsare vaiçâkhamâse site pakshe tṛitiyâravivâsare | taddine sâyaṃkâle saptamâshṭakapadeṃ samâptaḥ | çrir astu | çubhaṃ bhavatu | dṛishṭipradoshât smṛitivibhramâd vâ yat kiṃcid ûnaṃ likhitaṃ mayâ 'tra | tat sarvam âryaiḥ pariçodhaniyaṃ kopaṃ na kuryât khalu lekhakasya ॥

Wirkliche Varianten finden sich in diesen Mss. nicht vor[1]. Die Differenzen beschränken sich nur auf Nachlässigkeiten, Bequemlichkeitssünden oder Mifsverständnisse der Schreiber. Insbesondere findet in ihnen in Bezug auf einzelne orthographische Eigenthümlichkeiten, resp. saṃdhi-Fälle keine feste Consequenz statt. Und zwar betrifft dies hauptsächlich theils die wechselnde Behandlung der finalen Laute (so erscheint finales n vor Palatalen als ṃ, n oder ñ, vor Dentalen inclus. l als ṃ oder n, — finales t oder m vor n als ṃ oder n[2] u. dgl.; finaler visarga steht oder fehlt vor Gruppen, die mit von einer tenuis gefolgtem s anlauten), theils die freilich meist ziemlich consequent festgehaltene defektive Schreibung einiger Gruppen, wie ñt, ñdh für ñkt[3], ñgdh, — ty, tr, tv, dv, dhy für tty[4], ttr, ttv, ddv, ddhy, — ṃt, ṃdh für ntt, nddh, wie denn überhaupt die Nasale ñ, ñ, n vor den übrigen sparça ihres varga in der Regel blos durch den anusvâra (ṃ) gegeben sind. Es stehen diese offenbar rein aus Bequemlichkeit entstandenen defectiven Schreibungen im schärfsten Gegensatze zu den von der Theorie, wie sie uns im 14ten Buche des Prâtiçâkhya vorliegt, geforderten Verdopplungen, von denen sich einzelne Spuren in der That auch in den Handschriften zeigen, so z. B. die Schreibungen von rtt, rddh, lyy, vṇṇ (Prât. 14, 4. 2), welche letztere Schreibung speciell dann weiter ihrerseits durch den Umstand, dafs das v gelegentlich mit virâma geschrieben und dies für u verlesen ward[5], zu den kuriosen Unformen °krâvuṇṇe (z. B. II, 2, 5, 1), °dâvunne (z. B. I, 6, 12, 3) geführt hat! Ich habe in allen diesen Fällen theils eine feste, dem

[1] abgesehen von einer unerheblichen Differenz am Schlufs von V, 5 in Bezug auf Eintheilung des Textes.

[2] so erscheint in den Unterschriften der anuvâka bei Zählung der Wörter bald ekâṃ na bald ekân na, was in der That sowohl durch ekâṃ na als durch ekât erklärt werden kann; wegen ekasmân na pañcâça im Text selbst (VII, 4, 7, 1, vgl. auch V, 1, 9, 1) habe ich die Schreibung ekân (Ablativ) vorgezogen.

[3] ja sogar ṃtr für ñktr, s. V, 5, 18, 1.

[4] ohne den padapâṭha würde z. B. in IV, 1, 10, 1: yad aty (lies atty) upajihvikâ leicht ein Mifsverständnifs stattfinden.

[5] hiezu vgl. z. B. auch I, 2, 8, 2 dhûrushâhau bei E. für dhûrshâhau.

generellen Usus der Mss. entlehnte Orthographie durchgeführt, unter Berücksichtigung der im Prâtiçâkhya erwähnten Abweichungen[1], die durchweg eben auch durch die Mss. bestätigt werden, theils sowohl den defektiven als den luxurirenden Schreibungen gegenüber die richtige, resp. einfache Form hergestellt[2].

Im Uebrigen schliefst sich die Ausgabe möglichst getreu an die Mspte an. Nur was die Interpunktion betrifft, war es, theils im Interesse der Deutlichkeit überhaupt, theils um die liturgische Verwendung des Textes anschaulich zu machen, geboten weiter zu gehen, als diese, zumal in den prosaischen Sprüchen und Stücken, es thun. Die von mir zugefügten Abtheilungsstriche (|) schliefsen sich in der Regel an die Satz-Abtheilungen des Commentars an; sie markiren sich, gegenüber den von den Mspten selbst gegebenen dgl., als zugefügt mehrfach dadurch, dafs der saṃdhi über sie hinweg geht; leider aber freilich nur für die Fälle, wo eben ein saṃdhi stattfindet, während da, wo kein dgl. vorliegt, es an einer Ursprungsmarke für sie fehlt. Vom siebzehnten Bogen an (III, 1, 11, 1) habe ich daher auch statt dieses Striches (|) vielmehr den Punkt (.) verwendet, so dafs von da ab alle dgl. Striche wirklich den Handschriften entlehnt sind. Auf absonderliche Fälle der pâda-Theilung in Versen, wie sich deren mehrfach in den Mspten finden (z. B. I, 7, 8. III, 2, 8, 2), habe ich stets speciell aufmerksam gemacht, während ich andrerseits in den Fällen, wo innerhalb eines Verses, was ebenfalls mehrfach geschieht, die ardharca-Abtheilung in den Mspten mangelt, dieselbe nicht hergestellt habe.

Es ist dies die erste Ausgabe einer vedischen Saṃhitâ, bei welcher, Dank sei es der trefflichen Ausgabe des Taittirîya-Prâtiçâkhya durch Prof. Whitney und der Güte, mit

[1] ich schreibe daher, ausgenommen in den Ausnahme-Fällen des Prât., stets: °oç c°, °ñ ch°, °ñ j°, °n t°, °ṅ l°, °nt s°, und lasse den visarga vor Gruppen, die mit von einer Tenuis gefolgtem s anlauten, stets aus.

[2] bei dem so häufigen Worte rnnddhe (rundhe, rumdhe in den Mss.) könnte man allenfalls auch die Schreibung der Mss. vertheidigen; man müfste dann annehmen, dafs die Endung nur e sei, nicht te (vgl. içe, dhe).

der er mir schon vorläufig die Aushängebogen des zweiten Theiles derselben so wie insbesondere seinen Index der darin resp. im schol. dazu citirten Stellen der Ts. zur Disposition stellte, durchweg eben auf das Prâtiçâkhya (= P) hat Bezug genommen werden können. Aufserdem habe ich in den Noten theils kritische Bemerkungen mancherlei Art zum Texte selbst, insbesondere zur Behandlung desselben im Padapâṭha, gegeben, theils dieselben stets durch eine dem schol. entlehnte kurze Angabe über den viniyoga eingeleitet.

Jedem anuvâka folgen im Uebrigen theils Angaben der Parallelstellen (vier Zahlen bedeuten die Ts. selbst, B = Tait. Brâhmaṇa, K = Kâṭhaka, K. Açv. = Kâṭhaka Açvamedhagrantha, Vs. = Vâjasaneyi Saṃhitâ, Ç = Çatapatha Brâhmaṇa, Kâ. = Kâtîya çrauta sûtra, R. = Ṛiksaṃhitâ; die andern Abkürzungen sprechen für sich selbst), theils Auszüge aus dem Padapâṭha, mit den Original-Accenten versehen. Ich hoffe in denselben alles Wichtigere mitgetheilt zu haben (insbesondere z. B. alle irgendwie erheblichen Fälle, in denen finales a der Saṃhitâ aus e oder finales â aus âḥ entstanden ist, u. dgl. mehr). Durch Aufnahme des avagraha in den Text selbst und Markirung der Wörter, bei denen kein avagraha stattfindet, ward es unnöthig, alle Composita in ihrer Padap.-Form besonders aufzuführen. Eine specielle Darstellung und Kritik des Padapâṭha denke ich in dem zweiten Theile dieser Ausgabe zu geben oder derselben folgen zu lassen.

Wegen der grofsen Schwierigkeit des mit Zeichen aller Art überhäuften Satzes sowohl als der Correctur, die ich ganz allein zu lesen hatte, da wir in Deutschland nicht in der glücklichen Lage sind, uns dafür einen jungen Paṇḍit halten zu können, bitte ich um billige Nachsicht für etwaige Druckfehler und Versehen. — Die Kön. Academie der Wissenschaften hat, wie früher der Aufrechtschen Ausgabe des Rik, so auch dieser meiner Arbeit bereitwillige Unterstützung gewährt.

Berlin, 18. Juli 1871. A. W.

Taittirîya-Saṃhitâ.

1*. puroḍâçîyam (I, 1, 1-13).

1. [a] ishé tvo 'rjé tvâ | [b] vâyáva[1] stho 'pâ-'yáva stha [c] devó vaḥ savitâ prâ 'rpayatu çréshṭha-tamâya kármaṇa | [d] â pyâyadhvam aghniyâ deva-bhâgám, ûrjasvatîḥ[2] páyasvatîḥ[2] prajâ-vatîr anamîvâ ayakshmâ | [e] mâ va stená îçata, mâ 'ghá-çaṁso | [f] rudrásya hetíḥ pári vo vṛiṇaktu | [g] dhruvâ asmín gó-patau syâta bahvîr | [h] yájamânasya paçûn pâhi || 1 || ishé, tricatvâriṁçat || 1 ||

B. 3, 2, 1, 1-5. — K. 1, 1. 30, 1. — Vs. 1, 1. Ç. 1, 7, 1, 2-8. Kâ. 4, 2, 1-11. — vâyavaḥ — upâyava ity upa-âyavaḥ — preti | arpayatu | çreshṭhatamâyeti çreshṭhá-tamâya | karmaṇe | eti — devabhâgam iti deva-bhâgam — ûrjasvatîḥ | payasvatîḥ | prajâvatîr iti prajá-vatîḥ — ayakshmâḥ — vaḥ — aghaçaṁsa ity agha-çaṁsaḥ — parîti — gopâtâv iti go-pâtau.

2. [a] yajnásya ghoshád asi | [b] práty-ushṭaṁ rákshaḥ, práty-ushṭâ árâtayaḥ[1] | [c] pré 'yám agâd dhishâṇâ barhír ácha, mánunâ kṛitâ sva-dhâyâ ví-tashṭâ | tá â vahanti ka-

---

* s. Ind. Stud. 3, 375 ff.

1, 1-13. darçapûrṇamâsamantrâ âdhvaryavâḥ; 1-3 parvadinakartavyam; 1. vatsâpâkaraṇam. [1] s. P. 9, 1. A pflegt übrigens den visarga zu schreiben, doch nicht regelmäfsig. [2] ohne avagraha.

2. barhirâharaṇam. [1] ohne avagraha. [2] als Compositum!

váyuḥ purástâd[1], devébhyo júshṭam ihá barhir â-sáde ‖ [d] devânâm pari-shûtám asi | [e] varshá-vṛiddham asi | [f] déva-barhir[2] mâ tvâ 'vâṅ[1], mâ tiryák[1] [g] párva te râdhyâsam | [h] â chettâ te mâ risham | [i] déva-barhiḥ[2] çatá-valçam ví roha, sahásra-valçâḥ ‖ 1 ‖ ví vayáṁ ruhema | [k] pṛithivyâḥ sam-pṛicaḥ pâhi | [l] su-sambhṛitâ tvâ sám bharâmi | [m] ádityai râsnâ 'si, 'ndrâṇyai saṃ-náhanam | [n] pûshâ te granthiṃ grathnâtu, sá te mâ [o] sthâd | [o] índrasya tvâ bâhú-bhyâm úd yache, bṛihaspáter[1] mûrdhnâ harâmi | [p] urv antárikshaṃ[1] ánv ihi | [q] devaṃ-gamám asi ‖ 2 ‖ sahásravalçâ, ashṭátriṁçac ca ‖ 1 ‖

B. 3, 2, 2, 2-9. — K. 1, 2. 1, 1. — pratyúshṭam iti prati-ushṭam — pratyúshṭâ iti prati-ushṭâḥ — preti — svadhayeti sva-dhayâ | vitashṭeti vi-tashṭâ te | eti — purastât — âsada ity â-sadé — parishṭûtam iti pari-shûtam — varshavṛiddham iti varsha-vṛiddham — devâbarhir iti devâ-barhiḥ | çatavâlçam iti çata-valçam | vîti — sahasravalçâ iti sahasrá-valçâḥ | vîti — sampṛica iti sam-pṛicaḥ — susambhṛiteti su-sambhṛitâ sam iti — saṃnahánam iti saṃ-nahánam — saḥ — mâ | eti | sthât — bâhubhyâm iti bâhu-bhyâm | ud iti — anv iti — devaṃgamám iti devaṃ-gamam.

3. [a] çúndhadhvaṃ daivyâya kármaṇe deva-yajyâyai | [b] mâtariçvano[1] gharmó 'si | [c] dyaúr asi, pṛithivî asi | [d] viçvá-dhâyâ asi paramêṇa dhâmnâ | [e] dṛiṁhasva, mâ hvâr | [f] vásûnâṁ pavitram asi çatá-dhâraṃ, vásûnâm asi sahásra-dhâraṁ | [g] hutâ stokó hutó drapsó | [h] 'gnáye bṛihaté nâkâya | svâhâ[1] dyâvâ-pṛithivî'bhyâṁ | [k] sâ viçvâ-'yuḥ, sâ viçvá-vyacâḥ, sâ viçvâ-karmâ | [l] sám pṛicyadhvam ṛitâ-varîr, ûrmiṇîr mádhumat-tamâ, mandrâ dhánasya sâtáye | [m] só-

3. dohaḥ. [1] ohne avagraha.

mena tvā" tanacmī 'ndrāya dādhi | [n] víshṇo havyáṁ rakshasva ‖ 1 ‖ sómenā, 'shṭaú ca ‖ 3 ‖

B. 3, 2, 3, 1-12. — K. 1, 3. 31, 2. — Vs. 1, 2-4. Ç. 1, 7, 1, 11-21. Kā. 4, 2, 19-34. — devayajyāyā iti deva-yajyāyai | mātariçvānaḥ — viçvadhāyā iti viçva-dhāyāḥ — hvāḥ — çatadhāram iti çata-dhāram — sahasrādhāram iti sahasrā-dhāram | hutaḥ — svāhā | dyāvāpṛithivībhyām iti dyāvā-pṛithivībhyām — viçvāyur iti viçva-āyuḥ — viçvavyācā iti viçva-vyacāḥ — viçvakarmeti viçva-karmā | sam iti — ṛitāvarīr ity ṛita-varīḥ — madhumattamā iti madhumat-tamāḥ — eti — vishṇo iti.

4. [a] kármaṇe vām, devebhyaḥ çakeyam | [b] véshāya tvā | [c] práty-ushṭaṁ rákshaḥ, práty-ushṭā árātayaḥ | [d] dhūr asi | [e] dhūrva táṁ yò 'smān dhūrvati, táṁ dhūrva yáṁ vayáṁ dhūrvāmas | [f] tvám devānām asi sásni-tamam pápri-tamaṁ júshṭa-tamaṁ váhni-tamaṁ deva-hūtamam | [g] áhrutam asi havir-dhānam | [h] dṛiṁhasva, mā hvār | [i] mitrásya tvā cákshushā pré 'kshe | [k] mā bhér[1], mā sáṁ vikthā, mā tvā ‖ 1 ‖ hiṁsisham | [l] urú vātāya | [m] devásya tvā savitúḥ pra-savè 'çvínor bāhú-bhyām pūshṇó hástābhyām agnáye júshṭaṁ nír vapāmy, agnī-shómābhyām | [n] idám devānām, idám u naḥ sahá | [o] sphātyai tvā, nā 'rātyai | [p] súvar abhí ví khyesham vaiçvānaráṁ[2] jyótir | [q] dṛiṁhantāṁ dúryā dyāvā-pṛithivyór | [r] urv antárikshaṁ[2] ánv ihy | [s] ádityās tvo 'pá-sthe sādayāmy | [t] ágne- havyáṁ rakshasva ‖ 2 ‖ mā tvā, shāṭcatvāriṁçac ca ‖ 4 ‖

B. 3, 2, 4, 1-7. — K. 1, 4. 31, 3. — Vs. 1, 6-11. Ç. 1, 1, 2, 1-23. Kā. 2, 3, 10-27. — pratyúshṭaṁ iti prati-úshṭaṁ — pratyúshṭā iti prati-úshṭāḥ — sasnitamam iti sasni-tamam | papritamam iti papri-tamam | jushṭātamam iti jushṭā-tamam |

4-13. pratipáddina[k]artavyam; 4. havirnirvápaḥ. [1] betont. [2] ohne avagraha.

vahnitamam iti vahni-tamam | devahûtamam iti deva-hûta-mam — havirdhânam iti haviḥ-dhânam — hvâḥ — preti — bheḥ — sam iti | vikthâḥ — prasava iti pra-save — bâhubhyâm iti bâhu-bhyâm — nir iti — agnîshomâbhyâm ity agnî-somâbhyâm — abhi | viti — vaiçvânaram — dyâvâ-pṛithivyor iti dyâvâ-pṛithivyoḥ — anv iti — upastha ity upa-sthe.

5. [a] devó vaḥ savitó 't punâtv, áchidreṇa pávitreṇa, vásoḥ sûryasya raçmí-bhir | [b] ấpo devîr agre-puvo agre-guvó[1] 'gra imáṃ yajnáṃ nayatâ, 'gre yajná-patiṃ dhatta | [c] yushmấn índro[2] 'vṛiṇîta vṛitra-tûrye, yûyám índram avṛiṇîdhvaṃ vṛitra-tûrye | [d] pró-'kshitâ sthâ | [e] 'gnáye vo júshṭam pró 'kshâmy, agnî-shómâbhyâm | [f] çúndhadhvaṃ daívyâya kármaṇe deva-yajyấyâ | [g] áva-dhûtam ráksho, 'va-dhûtâ árâtayó | [h] 'dityâs tvág asi, práti tvâ ‖1‖ pṛithivî vettv | [i] adhi-shávaṇam asi vânaspatyám[3], práti tvấ 'dityâs tvág vettv | [k] agnés tanûr asi, vácó vi-sárjanam | [l] devá-vîtaye tvâ gṛihṇâmy | [m] ádrir asi vânaspatyáḥ[3] | [n] sá idáṃ devébhyo havyám su-çámi çamishvé | [o] 'sham ấ vadó, 'rjam ấ vada | [p] dyu-mád vadata | [q] vayám saṃ-ghâtáṃ jeshma | [r] varshá-vṛiddham asi | [s] práti tvâ varshá-vṛiddhaṃ vettu | [t] párâ-pûtam ráksha, párâ-pûtâ árâtayo | [u] rákshasâm bhâgó 'si | [v] vâyúr vo ví vinaktu | [w] devó vaḥ savitấ hiraṇya-pâṇiḥ práti gṛihṇâtu ‖2‖ tvâ, bhâgá, ékâdaça ca ‖5‖

B. 3, 2, 5, 2-11. — K. 1, 5. 31, 4. — Vs. 1, 12-16. Ç. 1, 1, 3, 6 - 4, 23. Kâ. 2, 3, 33 - 4, 21. — ud iti — raçmibhir iti raçmi-bhiḥ — agregpuva ity ágre-puvaḥ | agregguva ity ágre-guvaḥ | agre — yajnapátim iti yajna-patim — vritratûrya iti vritra-tûrye — prokshitâ iti pra-ukshitâḥ — preti — agnîshomâbhyâm ity agnî-somâbhyâm — devayajyâyâ iti deva-

5. vrihyavaghâtaḥ. [1] so (°o a°) AB; s. P. II, 16. [2] so (°n i°) AB. [3] ohne avagraha.

-yajyâyâi | avâdhûtam ity avâ-dhûtam — avâdhûtâ ity avâ-dhûtâḥ — pratîti — adhishavânam ity âdhi-savânam — vânaspatyam — pratîti — visarjânam iti vi-sarjânam — devavîtaye iti devavîtaye — vânaspatyaḥ — suçamîti su-çami — eti — eti — dyumad iti dyu-mat — saṃghâtam iti saṃ-ghâtam — varshavriddham iti varsha-vriddham — pratîti — varshavriddham iti varsha-vriddham — parâpûtam iti parâ-pûtam — parâpûtâ iti parâ-pûtâḥ — bhâgaḥ | asi — vîti — hiraṇyapâṇir iti hiraṇya-pâṇiḥ | pratîti.

6. [a] áva-dhûtaᳬ rákshó, 'va-dhûtâ árâtayó | [b] 'dityâs tvág asi, práti tvâ prithivî vettu | [c] divá skambhanír asi, práti tvâ 'dityâs tvág vettu | [d] dhishánâ 'si parvatyâ, práti tvâ divá skambhanír vettu | [e] dhishánâ 'si pârvateyî, práti tvâ parvatír vettu | [f] devásya tvâ savitúḥ pra-savè 'çvínor bâhú-bhyâm pûshṇó hástâbhyâm ádhi vapâmi | [g] dhânyam asi, dhinuhí devân | [h] prâ-'ṇâya tvâ 'pâ-'ṇâya tvâ vy-ânâya tvâ | [i] dîrghám ánu prá-sitim âyushe dhâm | [k] devó vaḥ savitâ hiraṇya-pâṇiḥ práti gṛihṇâtu ‖ 1 ‖ prâṇâya tvâ, pâñcadaça ca ‖ 6 ‖

B. 3, 2, 6, 1-4. — K. 1, 6. 31, 5. — Vs. 1, 19. 20. Ç. 1, 2 1, 14-21. Kâ. 2, 5, 2-7. — divaḥ — prâṇâyeti pra-ṇâyâ — apânâyety apa-ṇâyâ — vyânâyeti vi-ṇâya.

7. [a] dhrishṭir asi, bráhma yachâ | [b] 'pâ 'gne 'gnim âmâ-'dam jahi, nish[1] kravyâ-'daᳬ sedhâ, " deva-yájam vaha | [c] nir-dagdhaᳬ ráksho, nír-dagdhâ árâtayo | [d] dhruvám asi, prithivîm dṛiᳬhâ, "yur dṛiᳬha, pra-jâm dṛiᳬha, sa-jâtân asmai yájamânâya páry ûha | [e] dhartrám asy, antárikshaṃ[2] dṛiᳬha, prâ-'ṇâm dṛiᳬhâ, 'pâ-'ṇâm dṛiᳬha, sa-jâtân asmai yájamânâya páry ûha | [f] dharúṇam asi, dívam dṛiᳬha, cákshuḥ ‖ 1 ‖

6. peshaṇam.
7. kapâlopadhânam. [1] so (°sh) AB. [2] ohne avagraha.

dṛiṁha, çrótraṃ dṛiṁha, sa-jâtâṁ a. y. p. ûha | [g] dhármâ 'si, diço dṛiṁha, yónim dṛiṁha, pra-jâm dṛiṁha, sa-jâtâṁ a. y. p. ûha | [h] cita stha, pra-jâm asmai, rayim asmai, sa-jâtâṁ a--smai yájamânâya páry ûha | [i] bhṛigûṇâm âṅgirasâṇâṃ tápasâ tapyadhvam | [k] yâni gharmé kapâlâny upa-cinvánti vedhásaḥ pûshṇás tâny ápi vratá indra-vâyú vi muñcatâm ‖ 2 ‖ cáksbur, ashṭâcatvâriṁçac ca ‖ 7 ‖

B. 3, 2, 7, 1-6. — K. 1, 7. 31, 6. — Vs 1, 17. 18. Ç. 1, 2, 1, 3-13. Kâ. 2, 4, 26-38. 8, 16. — âmâdam ity âma-adâm — nir iti | kravyâdam iti kravya-adâm | sedha | eti — antarikṣham — prâṇam iti pra-anam — apânam ity âpa-anam — dharmâ | asi — citâḥ — apîti | vrate.

8. [a] sâṃ vapâmi | [b] sám ấpo ad-bbir[1] agmata, sám óshadhayo[2] rásena | [c] sáṁ revátîr jágatîbhir mádhu-matîr má-dhu-matîbhiḥ sṛijyadhvam | [d] ad-bhyáḥ pári prá-jâtâ stha, sám ad-bhiḥ pṛicyadhvam | [e] jánayatyai tvâ sám yaumy [f] agnáye tvâ, 'gnî-shómâbhyâm | [g] makhásya çíro 'si | [h] gharmò 'si viçvâ-"yur | [i] urú prathasvo, 'rú te yajñá-patiḥ pra-thatâm | [k] tvácam gṛihṇîshvâ | [l] 'ntár-itaṁ rákṣho, 'ntár-itâ árâtayo | [m] devás tvâ savitâ çrapayatu várshishṭhe ádhi[3] nâke | [n] 'gnís te[4] tanúvam mâ 'ti dhâg | [o] ágne havyáṁ ra-kṣhasva | [p] sám bráhmaṇâ pṛicyasvai | [q] 'katâya svâhâ[2] dvi-tâya svâhâ tritâya svâhâ ‖ 1 ‖ savitâ, dvâviṁçatiç ca ‖ 8 ‖

B. 3, 2, 8, 1-8. — K. 1, 8. 31, 7. — Vs. 1, 21-23. Ç. 1, 2, 2, 1-3, 5. Kâ. 2, 5, 10-26. — adbhir ity ât-bhiḥ — adbhya ity ât-bhyaḥ — agnîshomâbhyâm ity agni-somâbhyâm — viçvâ-yur iti viçva-âyuḥ — antaritam ity antaḥ-itam — antaritâ ity antaḥ-itâḥ — mâ | atîti — ekatâyâ.

---

8 puroḍâçaçrapaṇam. [1] so ([o] a[o]) AB; s. P. 11, 8. [2] ohne avagraha. [3] so ([o]e a[o]) AB. [4] so ([o]s te) AB; s. P. 6. 5.

9. [a]ā́ dada | [b]índrasya bāhúr asi dákshiṇaḥ sahásra-bhṛishṭiḥ çatá-tejā | [c]vāyúr asi tigmá-tejāḥ | [d]pṛithivi deva-yajany, óshadhyās te mūlam mā́ hiṁsisham | [e]ápa-hato 'rā́ruḥ pṛithivyaí | [f]vrajáṃ gacha go-sthā́naṃ[1] | [g]várshatu te dyaúr | [h]badhānā́ deva savitaḥ paramásyām parā-váti çaténa pā́çair yò 'smā́n dvéshṭi yáṃ ca vayáṃ dvishmás, tám áto mā́ maug | [i]ápa-hato 'rā́ruḥ pṛithivyaí deva-yájanyai | [k]vrajám ‖ 1 ‖ gacha go-sthā́naṃ[1] | [l]várshatu te dyaúr | [m]badhānā́ bis áto mā́ maug | [n]ápa-hato 'rā́ruḥ pṛithivyā́ ádeva-yajano | [o]vrajáṃ gacha go-sthā́naṃ[1] | [p]várshatu te dyaúr | [q]badhāna bis áto mā́ ‖ 2 ‖ maug | [r]arā́rus te[2] dívaṃ mā́ skān | [s]vásavas tvā pári gṛihṇantu gāyatréṇa chándasā, rudrā́s tvā pári gṛihṇantu traishṭubhena[3] chándasā, "dityā́s tvā pári gṛihṇantu jā́gatena chándasā | [t]devásya savitúḥ savé kárma kṛiṇvanti vedhásā | [u]ṛitám asy, ṛita-sádanam asy, ṛita-çrīr asi | [v]dhā́ asi, sva-dhā́ asy[4] | [w]urvī́ cā́ 'si, vásvī cā́ 'si | [x]purā́ krūrásya vi-sṛípo vi-rapçinn, ud-ā́dāya pṛithivī́m jīrá-dānur | yā́m aírayañ[5] candrámasi[3] sva-dhābhis, tā́m dhīrā́so anu-dṛiçya[6] yajante ‖ 3 ‖
devayájanyai vrajám, tám áto mā́, virapçin, ékādaça ca ‖ 9 ‖

2, 6, 4, 1-4. — B. 3, 2, 9, 1-14. — K. 1, 9. 31, 8 (25, 4. 5). — Vs. 1, 24-28. Ç. 1, 2, 4, 4-5, 19. Kā. 2, 6, 13-32. — çatatéjā iti çata-tejā́ḥ — devayajanīti deva-yajani — ararúḥ — go-sthānam iti go-sthā́naṃ — parā́vatīti parā-vati — pṛithivyā́ḥ | adévayajana ity adéva-yajanaḥ — traishṭúbhena — vedhasā́ḥ — dhā́ḥ | asi | svadheti sva-dhā | asi | urvī | ca | asi | vasvī | ca | asi — aírayan | candramāsi.

10. [a]práty-ushṭaū rákshaḥ, práty-ushṭā árātayo | [b]'gnér

9. vediḥ. [1] so (gostha[u]) AB; s. P. 6, 10. [2] so ([o]s te) AB. [3] ohne avagraha. [4] so ([o]ā a[o]) AB; s. P. 10, 13. [5] so B; [u]yaṃ A; s. P. 5, 20. 21. 24. [6] so ([o]o a[o]) AB; s. P. 11, 16.
10. ājyagrahaṇam.

vas téjishṭhena téjasâ nísh ṭapâmi[1] | [c]go-shṭhám[1] mâ nír mṛikshaṃ, vâjínaṃ tvâ sapatna-sâháω sám mârjmi | [d]vắcam prâ-'ṇáṃ, cákshuḥ çrótram, pra-jắṃ yónim, mâ nír mṛiksham, vâjínîṃ tvâ sapatna-sâhĩω sám mârjmy | [e]à-çásânâ saumanasám[2] pra-jắω saúbhàgyaṃ[2] tanúm | agnér ánu-vratâ bhûtvắ sáṃ nahye su-kṛitắya káω ‖ [f]su-prajásas tvâ vayáω su-pátnîr úpa ‖ 1 ‖ sedima | ágne sapatna-dámbhanam ádabdhâso ádâbhyam[3] ‖ [g]imáṃ ví shyâmi[4] váruṇasya pắçaṃ, yám ábadhnîta savitắ su-kétaḥ | dhâtúç ca yónau su-kṛitásya loké, syonám me sahá pátyâ karomi ‖ [h]sám ắyushâ sám pra-jáyâ, sám agne várcasâ púnaḥ | sám pátnî pátyâ 'háṃ gache, sám átmâ tanúvâ máma ‖ [i]mahînắm páyo 'sy óshadhînâω rásas, tásya té 'kshîyamâṇasya níḥ ‖ 2 ‖ vapâmi | [k]mahînắm páyo 'sy óshadhînâω rásó, 'dabdhena tvâ cákshushắ 've 'kshe suprajâs-tvắya | [l]téjo 'si, téjó 'nu pré 'hy, agnís te[5] téjo mâ ví naid | [m]agnér jihvắ 'si, su-bhûr devắnâṃ | [n]dhắmne-dhâmne devébhyo yájushe-yajushe bhava | [o]çukrám asi, jyótir asi, téjo 'si | [p]devó vaḥ savitó 't punâtv áchidreṇa pavítreṇa, vásoḥ sûryasya raçmí-bhiḥ | [q]çukrắṃ tvâ çukrắyâṃ dhắmne-dhâmne devébhyo yájushe-yajushe gṛihṇâmi | [r]jyótis tvâ[6] jyótishy, arcís tvâ[6] 'rcíshi dhắmne-dh. d. y. y. g. ‖ 3 ‖ úpa, nî, raçmíbhiḥ çukráω, shódaça ca ‖ 10 ‖

B. 3, 3, 1, 1-4, 6. 10, 1. 2. — vgl. K. 1, 10. 31, 9. — Vs. 1, 29-31. Ç. 1, 3, 1, 4-28. K. 2, 6, 46-7, 9. — goshṭham iti go-stham — vîti | syâmi — patyắ | aham — adâbdhena — aveti | ikshe | suprajâstvâyeti suprajâḥ-tvâyâ — anú | preti | ihi.

11. [a]kṛíshṇo 'sy âkhare-shṭhó, 'gnáye tvâ svắhâ | [b]vé-

10. [1] so ([o]sh ṭ[o]) AB; s. P. 6, 5. Zu goshṭham s. P. 7, 14. [2] ohne avagraha. [3] so ([o]o a[o]) AB; s. P. 11, 16. [4] so (shy[o]) AB; s. P. 6, 4. 5, 3. [5] so ([o]s te) AB; s. P. 6, 5. 7, 13. 9, 2. [6] so ([o]s tvâ) AB.

11. idhmâbarhiḥsrucâm prokshaṇâdi.

dir asi, barhíshe tvâ svâhâ[1] | [c] barhír asi, srug-bhyás tvâ svâhâ | [d] divé tvâ, 'ntárikshâya[1] tvâ, pṛithivyaí tvâ | [e] sva-dhâ pitṛí-bhya, ûrg bhava barhishád-bhya | [f] ûrjâ pṛithivîm gachata | [g] víshṇo stûpo 'sy | [h] ûrṇâ-mradasam tvâ stṛiṇâmi sv-âsasthâm devébhyo | [i] gandharvò 'si viçvâ-vasur[2], víçvasmâd îshato yájamânasya pari-dhír idâ îḍitâ | [k] indrasya bâhúr asi ‖ 1 ‖ dákshiṇo, yájamânasya pari-dhir idâ îḍitò | [l] mitrâ-váruṇau tvo 't-tarataḥ pári dhattâm dhruvéṇa dhármaṇâ, yájamânasya pari-dhír idá îḍitâḥ | [m] sûryas tvâ purástât[1] pâtu kásyâç cid abhí-çastyâ | [n] vîtí-hotram tvâ kave dyu-mántaṁ sám idhîmahy, ágne bṛihántam adhvaré ‖ [o] viçó yantré stho | [p] vásûnâṁ rudrâṇâm âdityânâṁ sádasi sîda | [q] juhûr, upa-bhṛíd, dhruvâ 'si ghṛitâcî[1] nâmnâ, priyéṇa nâmnâ priyé sádasi sîdai | [r] 'tâ asadant[2] su-kṛitásya loké | [s] tâ vishṇo pâhi | [t] pâhí yajnam, pâhí yajná-patim, pâhí mâm yajna-níyam ‖ 2 ‖ bâhúr asi, priyé sádasi, pañcadaça ‖ 11 ‖

2, 6, 5, 1. — B. 3, 3, 6, 2-11. — K. 1, 11. 31, 10. — Vs. 2, 1-6. Ç. 1, 3, 3, 1-4, 16. Kâ. 2, 7, 19-8, 20. — antarikshâya — barhishadbhya iti barhíshat-bhyaḥ — vishṇóḥ — ûrṇâmradasam ity ûrṇâ-mradasam — svâsastham iti su-âsastham — viçvâvâsur iti viçva-vasuḥ — iḍaḥ — uttarata ity út-taratah — abhiçástyâ ity abhi-çastyâḥ — yantre iti - ghṛitâcî — etâḥ | asadan | — tâḥ | vishṇo iti — yajnaniyam iti yajna-niyâm.

12. [a] bhúvanam asi, ví prathasvâ | [b] 'gne yáshṭar idâm námaḥ |[1] [c] júhv é 'hy agnís tvâ[2] hvayati deva-yajyáyâ | [d] úpa-bhṛid é 'hi, devás tvâ savitâ hvayati deva-yajyáyâ | [e] ágnâ-vishṇû, mâ vâm áva kramisham | [f] ví jihâthâm, mâ

---

11. [1] ohne avagraha. [2] so ([a]â[a]) AB; s. P. 3, 5. [3] so ([a]nt) AB, s. P. 5, 33.

12. âghârau. [1] so (namaḥ |) AB. [2] so ([a]s tvâ) AB.

mâ sáṃ tâptaṃ | [g] lokám me loka-kṛitau kṛiṇutaṃ | [h] vishṇo sthā́nam asî | [i] 'tá índro akṛiṇod[3] vîrỳâṇi | [k] sam-àrábhyo 'rdhvó adhvaró[3] divi-spṛíçam | [l] áhruto yajnó yajná-pater | [m] índrâ-vânt svā́hâ | [n] bṛihád bhā́ḥ | [o] pâhí mâ 'gne dúç-caritâd, ā́ mâ sú carite bhaja | [p] makhásya çíro 'si, sáṃ jyótishâ jyótir añktâm ‖ 1 ‖ áhruta, ékaviṃçatiç ca ‖ 12 ‖

B 3, 3, 7, 5-11. — K. 1, 12. 31, 11. — vgl. Vs. 2, 8. 9. Ç. 1, 4, 5, 2-7. Kâ. 3, 1, 16 - 2, 2. — juhú | eti | i̱hi̱ — de̱va̱ya̱jyâyâ̱ iti deva-ya̱jyâyái — vishṇóḥ — i̱taḥ — indrā́vâ̱n[4] itî 'ndrá-vâ̱n — bṛi̱hat | bhâḥ — duçcáritâ̱d iti̱ duḥ-ca̱ri̱tâ̱t.

13. [a] vā́jasya mâ pra-savéṇo 'd-grâbhéṇó 'd agrabhît | áthâ[1] sapátnâṃ índro me ni-grâbhéṇā́ 'dharâṃ[2] akaḥ ‖ [b] ud-grâbháṃ ca ni-grâbháṃ ca bráhma devā́ avîvṛidhan | áthâ[1] sapátnân[3] indrâ-'gnī́ me vishûcīnân vỳ asyatâm ‖ [c] vásu-bhyas tvâ, rudrébhyas tvâ, ''dityébhyas tvâ | [d] 'ktáṃ ríhâṇâ viyántu váyaḥ | [e] pra-jā́ṃ yónim mā́ nír mṛiksham | [f] ā́ pyâyantâm ā́pa óshadhayo | [g] marútâm pṛishataya stha | [h] divám ‖ 1 ‖ gacha, táto no vṛíshṭim é 'raya |[4] [i] âyush-pā́ agne 'sy, ā́yur me pâhi | [k] cakshush-pā́ agne 'si, cákshur me pâhi | [l] dhruvā́ 'si | [m] yám pari-dhím pary-ádhatthâ ágne deva paṇí-bhir vîyámâṇas[5], táṃ ta etám ánu jósham bharâmi né 'd eshá tvád apa-cetáyâtai | [n] yajnásya pā́tha úpa sám itaṃ | [o] saṃsrâvá-bhâgâ sthe 'shā́ bṛihántaḥ prastare-shṭhā́ barhi-shádaç ca ‖ 2 ‖ devā́, imā́ṃ vā́cam abhí víçve gṛiṇánta â-sádyâ 'smín barhíshi mâdayadhvam | [p] agnér vâm ápanna-gṛihasya sádasi sâdayâmi | [q] sumnā́ya sumninî sumné mâ dhattaṃ | [r] dhurí dhurỳan pátam | [s] ágne 'dabdhâ-''yo 'çîta-tano, pâhí mâ 'dyá diváḥ, pâhí prá-sityai, pâhí dúr-

12. [3] so (°o a°) AB, s. P. 11, 17. [4] s. P. 3, 3.
13. srugvyûhanâdi. [1] so (°â) AB. [2] so (°âṃ) AB; s. P. 9, 22. [3] so (°ân) AB. [4] so (eraya |) AB. [5] so (mit ṇ) ABCD, s. P. 13, 10.

-ishṭyai, pâhi dur-admanyai, pâhi dúç-caritâd | [t]ávisham naḥ pitúm kṛiṇu, su-shádâ yóniꣳ svâhâ | [u]dévâ gâtu-vido gâtúm vittvâ[6] gâtúm ita | [v]mánasas pata[7], imáṃ no deva devéshu yajnáꣳ svâhâ, vácí svâhâ, váte dhâḥ ‖ 3 ‖ dívaṃ ca, vittvâ[6] gâtúṃ, tráyodaça ca ‖ 13 ‖

B. 3, 3, 9, 1-12. — K. 1, 12. 31, 11. 12. — Vs. 17, 63. 64. 2, 16-21. Ç. 9, 2, 3, 21. 22. 1, 8, 3, 14 - 9, 2, 28. Kâ. 18, 3, 21. 3, 5, 24-8, 4. — athâ | sapatnâñ[5] — ákaḥ — athâ — indrâgnî itîndra-agnî — vishûcînâñ[8] | vîtî — rihâṇâḥ | viyantú | — prishâtayaḥ — eti | îraya | âyushpâ ity âyuḥ-pâḥ — vîyamâṇaḥ | taṃ | te | etaṃ | anv iti — na | it | eshaḥ — pâthâḥ | upâ | sam iti — saꣳsrâvabhâgâ iti saꣳsrâva-bhâgâḥ | stha | ishâḥ — prastareshthâ iti prastare-sthâḥ | barhishada iti barhi-sadâḥ — sumniní[9] iti — adabdhâyo ity ádabdha-âyo | açîtatano ity açîta-tano — durishṭyâ iti duḥ-ishṭyai — sushadeti su-sadâ — devâḥ — manásaḥ | pate.

14. [a]ubhâ vâm indrâ-'gnî âhuvádhyâ[1] ubhâ rádhasaḥ sahâ mádayádhyai |[2] ubhâ dâtâráv ishâꣳ rayîṇâm ubhâ vâjasya sâtáye huve vâm ‖ [b]áçravaꣳ hi bhûridâvat-tarâ vâṃ ví-jâmâtur utá vâ ghâ[3] syâlât | áthâ[3] sómasya prá-yatî yuvâ-bhyâm indrâ-'gnî stómaṃ janayâmi návyam ‖ [c]índrâ-'gnî navatim púro dâsá-patnîr adhûnutam |[2] sâkám ékena kármaṇâ ‖ [d]çúcim nú stómaṃ náva-jâtam adyé 'ndrâ-'gnî vṛitra-haṇâ jushéthâm ‖ 1 ‖ ubhâ hí vâꣳ su-hávâ johavîmi tâ vâjaꣳ sadyá uçaté dhéshṭhâ ‖[2] [e]vayám u tvâ pathas pate[4], ráthaṃ ná vâja-sâtaye | dhiyé pû-

---

13. [6] vitvâ ABCD. [7] so ([0]s p[0]) AB. [8] ohne avagraha. [9] s. P. 4, 12.

14. kâmyeshṭiyâjyâḥ. — kaṇḍ. 14. gehört nicht zum purodâçiyaṃ, sondern zu dem yâjyâ-kâṇḍam, dem 21sten kâṇḍa, dessen einzelne Bestandtheile je durch die letzten anuvâka in 1, 1, 14 — 4, 3, 13 (nebst 2, 6, 11) gebildet werden, s. Ind. Stud. 3, 375. 378. 379. 382. Prât. 3, 9. 11. 9, 20. 11, 3. [1] ohne avagraha. [2] so (|) AB. [3] so ([0]â) AB; s. P. 3, 8-12. [4] so ([0]s p[0]) AB; s. P. 5, 25. 27.

shann ayujmahi ‖ [f]pathás-pathaḥ[4] pári-patiṃ vacasyā́ kā́=mena kṛitó abhy[5] ânaḍ arkám |[2] sá no râsac churúdhaç[1] candrā́-'grâ dhíyaṃ-dhiyaꣳ sîshadhâti prá pûshā́ ‖ [g]kshé=trasya pátinâ vayáꣳ hiténe 'va jayâmasi | gā́m áçvam po=shayitnv ā́ sá naḥ ‖ 2 ‖ mṛiḍâtî 'dṛíçe[1] ‖ [h]kshétrasya pate mádhu-mantam ûrmíṃ dhenúr iva páyo asmā́su[b] dhu=kshva | madhu-çcútaṃ ghṛitám iva sú-pûtam ṛitásya naḥ pátayo mṛiḍayantu ‖ [i]ágne náya su-pathā́ ráyé 'asmā́n[6] víçvāni deva váyunāni vidvā́n | yuyodhy asmáj juhurāṇám éno bhū́yishṭhāṃ te náma-uktiṃ vidhema ‖ [k]ā́ devā́nām ápi pánthām aganma yác chaknávāma tád ánu prá-voḍhum | ag=nír vidvā́nt sá yajāt ‖ 3 ‖ sé 'd u hótā só adhvarā́nt[b] sá ṛitū́n kalpayâti ‖ [l]yád vā́hishṭham tád agnáye bṛihád arca vibhā-vaso | máhishî 'va tvád rayís tvád vā́jâ úd îrate ‖ [m]ágne tvám pārayā́[3] návyo asmā́nt[b] svastí-bhir áti dur=-gā́ṇi víçvā | pū́ç ca pṛithvī́ bahulā́ na urvī́ bhávā[3] tokā́ya tánayāya çáṃ yóḥ ‖ [n]tvám agne vrata-pā́ asi[7] devá ā́ mártyeshv ā́ | tvám yajnéshv ī́ḍyaḥ ‖ [o]yád vo vayám pra=-minā́ma[8] vratā́ni vidúshāṃ devā́ ávidush-ṭarāsaḥ | ágnish ṭád[9] víçvam ā́ pṛiṇāti vidvā́n yébhir devā́ꣳ[10] ṛitú-bhiḥ kal=payâti ‖ 4 ‖ jushéthām, ā́ sá no, yajâd, ā́, tráyoviꣳçatiç ca ‖ 14 ‖

(2, 2, 1, 1-5. 2, 1. 2.) — [a] Ṛ. 6, 60, 13 (Vs.); [b] 1, 109, 2; [c] 3, 12, 6; [d] 7, 93, 1; [e] 6, 53, 1; [f] 6, 49, 8 (Vs.); [g. h] 4, 57, 1. 2; [i] 1, 189, 1 (K.); [k] 10, 2, 3; [l] 5, 25, 7; [m] 1, 189, 2; [n] 8, 11, 1 (Vs.); [o] 10, 2, 4. — judrâgnî itîndra-agnî | âhuvadhyâi — dâtâraû — bhûri=dâvâttareti bhûridâvât-tarâ — vijâmâtur iti vi-jâmâtuḥ — gha — athâ — prayatîti pra-yatî | yuvabhyâm iti yuva=-bhyâm — indrâgnî itîndrâ-agnî | vritrahaṇeti vritra-hanâ | jushethâm — tâ | vâjam — dheshṭhā — pathaḥ | pate —

---

14. [a] so ([a]o a[a]) AB; s. P. 11, 3. [g] so ([a]e a[a]) AB; s. P. 11, 3. [f] so AB, s. Whitney zu P. 10, 13; aber pada hat [a]pāḥ. [e] so (mit n) ABCD; s. P. 7, 5. [g] so ([a]sh ṭ[a]) AB; s. P. 6, 5. [10] so ([a]âꣳ) AB; s. P. 9, 22.

pathaspátha iti pathaḥ-pathaḥ — saḥ | naḥ | râsat | çuru-dháḥ | candrâgrâ iti candra-agrâḥ — hitená | iva — posha-yitnu | eti | saḥ | naḥ ‖ 2 ‖ mṛiḍâti | îdṛiçé — dhenuḥ | iva — madhuçcutam iti madhu-çcutáṃ — ghṛitaṃ | iva — eti — tat | anv iti | pravóḍhum iti pra-voḍhum — saḥ | ya-jât ‖ 3 ‖ saḥ | it[11] | u | hotā́ | saḥ | adhvarân | saḥ — vi-bhâvaso iti vibhâ-vaso | mahishî | iva | tvat | rayiḥ | tvat — pâraya | navyáḥ — durgâṇîti duḥ-gâni[12] — bhavá — vra-tapâ iti vrata-pâḥ — devaḥ[13] | eti | martyéshu | â[14] — pra-minâmeti pra-minâmá — devâḥ | avidushṭarâsa ity aviduḥ-tarâsaḥ | agniḥ | tat.

ishé tvâ, yajnásya, çúndhadhvaṃ, kármaṇe, devó, 'vadhûtaṃ, dhṛíshṭiḥ, sáṃ vapâmy, ā́ dade, prátyushṭaṃ, kṛíshṇo 'si, bhúvanam asi, vā́jasyo, 'bhā́ vâṃ, cáturdaça * ‖ 14 ‖
ishé (1, 1), dṛiᴗha (7, 2), bhúvanam (12, 1), ashṭâviᴗçatiḥ ** ‖ 28 ‖

iti taittirîyasaṃhitâyâm prathamakâṇḍe prathamaḥ prapâṭhakaḥ *** ‖ 1 ‖

2. adhvaraḥ (1, 2, 1 — 3, 13).

1. [a] ā́pa undantu jîváse dîrghâyu-tvā́ya várcasa | [b] ó-shadhe trā́yasvai 'naᴗ | [c] svá-dhite mai 'naᴗ hiᴗsîr | [d] deva-çrū́r etā́ni prá vape | [e] svasty[1] út-tarâṇy açîyā́ | [f] "po asmā́n[2] mâtáraḥ çundhantu, ghṛiténa no ghṛita-púvaḥ punantu | víç-vam asmát prá vahantu riprám, úd âbhyaḥ çúcir ā́ pûtá emi ‖ [g] sómasya tanū́r asi, tanúvam me pâhi | [h] mahînā́m

14. [11] s. P. 5, 17. 10, 10. 25. [12] s. P. 7, 10. [13] so CD; und auch der padapâṭha des Ṛik liest so; offenbar falsch für deva. [14] so CD; nicht eti, s. I, 2, 3, 1.

* nämlich anuvâkâḥ. ** nämlich kaṇḍikâḥ, jede zu 50 Wörtern. Die je über 50 überschüssigen Wörter eines anuvâka werden hierbei nicht mitgerechnet, sobald es nicht 30 oder mehr sind. Hie und da genügen indessen auch weniger Wörter als 30 zur Bildung einer kaṇḍikâ, z. B. 29 in 1, 2, 5, 2, wie es denn ja auch sogar ganze anuvâka giebt, die weniger als 30 Wörter enthalten, z. B. 1, 4, 5-7. ** aus B.; im kâṇḍânukrama steht praçnaḥ statt prapâṭhakaḥ; in ACD gar keine Benennung der Abschnitte.

2, 1-13. somakrayapraçnaḥ; 1. prâcinavaᴗçaçâlâkhyapraveçaḥ. [1] ohne avagrahn. [2] so (°o a°) AB; s. P. 11, 8.

páyo 'si, varco-dhā[3] asi, várcaḥ ‖ 1 ‖ máyi dhehi | [l] vṛi-trásya kanīnikā 'si, cakshush-pā[4] asi, cákshur me pāhi | [k] cit-pátis tvā[5] punātu, vāk-pátis tvā[5] punātu, devás tvā savitā punātv áchidreṇa pavítreṇa vásoḥ sūryasya raçmí-bhis | [l] tásya te pavitra-pate pavítreṇa yásmai kám punē, tác chakeyam | [m] ā́ vo devâsa îmahe sátya-dharmāṇo adhvaré[2], yád vo devâsa â-gure yájniyâso hávâmaha | [n] índrā-'gnî dyāvā-pṛithivî āpa oshadhîs | [o] tvám dîkshāṇām ádhi-patir asî, 'há mā sántam pāhi ‖ 2 ‖ várca, oshadhîr, ashṭaú ca ‖ 1 ‖

6, 1, 1, 1-9. — K. 2, 1. 23, 1. — Vs. 4, 1-5. Ç. 3, 1, 2, 6 - 3, 24. Kā. 7, 2, 9 - 3, 6. — dîrghâyutvâyeti dîrghâyu-tvâyā | varcàse | oshādhe | trāyàsva | enaṃ — mā | enaṃ — svasti | uttārā-ṇîty ut-tarāṇi | açîya | āpāḥ — eti | pûtaḥ — varcodhā iti varcaḥ-dhāḥ — cakshushpā iti cakshuḥ-pāḥ — tat | ça-keyaṃ — dyāvāpṛithivî iti | āpāḥ | oshadhîḥ — iha | mā.

2. [a] ā́-kûtyai pra-yûje 'gnáye svāhā[1], medhā́yai mánase 'gnáye svā́hā, dîkshā́yai tápase 'gnáye svā́hā, sárasvatyai[1] pûshṇè 'gnáye svā́hā́ | [b] "po devîr bṛihatîr viçva-çambhuvo, dyāvā-pṛithivī́ urv antárikshaṃ[1], bṛihaspátir[1] no havishā vṛidhātu svā́hā́ | [c] víçve devásya netúr márto vṛiṇîta sa-khyáṃ | viçve ràyá ishudhyasi dyumnáṃ vṛiṇîta pushyáse svā́ha ‖ [d] 'rk-sāmáyoḥ çilpe sthas, té vâm ā́ rabhe, té mā ‖ 1 ‖ pātam ā́ 'syá yajnásyo 'd-ṛíca | [e] imā́ṃ dhíyaꣳ çikshamāṇasya deva krátuṃ dákshaṃ varuṇa sáꣳ çiçâdhi yáyā́ 'ti viçvâ dur-itā́ tárema su-tármāṇam ádhi nā́vaꣳ ruhemó ‖ [f] 'rg asy âṅgirasy ūrṇa-mradā, ūrjaṃ me yacha, pāhí mā, mā́ hiꣳsîr | [g] víshṇoḥ çármâ 'si, çárma yájamā-

1. [3] s. Whitney zu P. 10, 13; pada hat °dhāḥ. [4] s. Whitney zu P. 10, 13; pada hat °pāḥ. [5] so (°s tvā) AB.

2. vratasampādanadikshā.. [1] ohne avagraha.

nasya, çárma me yacha | [b] nákshatrâṇâm mâ 'tîkâçât[c] pâhî | [d] 'ndrasya yónir asi ‖ 2 ‖ mâ mâ hiṁsîḥ | [k] kṛishyaí tvâ su-sasyâyai | [l] su-pippalâbhyas tvaú 'shadhî-bhyaḥ | [m] sû-'pasthâ devó vánaspátir[1], ûrdhvó mâ pâhy, ó 'd-ṛícaḥ | [n] svâhâ[1] yajñám mánasâ, svâhâ dyâvâ-pṛithivî́bhyâṁ[2], svâho 'rór antárikshât[1], svâhâ yajñáṁ vâtâd â rabhe ‖ 3 ‖ mâ, yónir asi, triṁçác ca ‖ 2 ‖

6, 1, 2, 1 - 4, 2. — K. 2, 2. 3. 23, 2-5. — Vs. 4, 7-10. Ç. 3, 1, 4, 6 - 2, 1, 35. Kâ. 7, 3, 16 - 4, 3. — svâhâ — pûshṇe | agnayé | svâhâ | âpâḥ — urva — bṛihaspatiḥ — viçvé — râyaḥ — svâhâ ṛiksâmayor ity ṛik-sâmayóḥ | çilpe-iti — te[3] iti — eti | rabhe | te[4] iti — eti | asya — ûdṛiça ity út-ṛiçaḥ — ruhema | ûrk — âṅgiraso ûrṇâmradâ ity ûrṇâ-mradâḥ — çarma | asi — mâ | atikâçât | pâhi — susasyâyâ[5] iti su-sasyâyâi — oshâdhîbhyu ity oshâdhi-bhyaḥ | sûpasthâ iti su upasthâḥ — vanaspatiḥ — eti ûdṛiça ity út-ṛiçaḥ — uroḥ | antarikshât — eti | rabhe.

3. [a] daívîṁ dhíyam manâmahe su-mṛidîkâṁ abhishṭaye[1] | varco-dhâṁ yajñá-vâhasaṁ su-pârấ no asad[2] váçe ‖ [b] yé devấ máno-jâtâ mano-yújaḥ su-dákshâ dáksha-pitâras, té naḥ pântu, té no 'vantu, tébhyo námas, tébhyaḥ svâhâ[1] | [c] 'gne tváṁ sú jâgṛihi, vayáṁ sú mandishîmahi | gopâyấ naḥ svastáye[1], pra-búdhe naḥ púnar dadaḥ ‖ [3] [d] tvám agne vratapấ[4] asi devấ ấ mártyeshv ấ | tvâṁ ‖ 1 ‖ yajñéshv îḍyaḥ ‖ [3] [e] viçve devấ abhí mâṁ ấ 'vavṛitran, pûshấ sanyấ, sómo rấdhasâ, devấḥ savitấ vásor vasu-dấvâ | [f] rấsvé 'yat somấ, [g] bhûyo bhara | [g] mấ pṛiṇán pûrtyấ ví râdhi, mấ 'hám áyushâ | [h] candrám asi máma bhógâya bhava, vástram asi

2. [a] svâhâ dive | svâhâ pṛithivyai Âpastamba in B p. 304. [3] P. 4, 47. [4] P. 4, 42. [5] P. 6, 12.

3. devayajanam. [1] ohne avagraha. [2] so (°o a°) AB; s. P. 11, 13, 8. [3] so (|) AB. [4] s. Whitney zu P. 10, 13; pada hat °pâḥ.

máma bhógâya bhavo 'srã 'si máma bhógâya bhava, háyo 'si máma bhógâya bhava ‖ 2 ‖ chãgo 'si máma bhógâya bhava, meshò 'si máma bhógâya bhava | [i] vâyáve tvâ, várunâya tvâ, nír-ṛityai tvâ, rudrãya tvâ | [k] dévîr âpo apâṃ[2] napâd yá ûrmír havishỳa indriyã-vân madíntamas[1], táṃ vo mã 'va kramisham | [l] áchinnaṃ tántum pṛithivyã ánu gesham | [m] bhadrãd abhí çréyaḥ pré 'hi | [n] bṛíhaspátiḥ[1] purã-etã te astv[5], áthe 'm áva sya vára ã pṛithivyã, âré çátrûn kṛiṇuhi sárva-vîra | [3] [o] é 'dám aganma deva-yájanam pṛithivyã víçve devã yád ájushanta pũrva, ṛiksâmã-bhyâṃ[6] yájushâ saṃ-táranto râyás póshaṇa[7] sám ishã madema ‖ 3 ‖ á tváṷ, háyo 'si máma bhógâya bhava, sya, páñcaviṷçatiç ca ‖ 3 ‖

6, 1, 4, 4-9. 3, 1, 1, 4. — K. 2, 4. 23, 5. 6. — Vs. 4, 11. 14. 16. 6, 27. 4, 1. Ç. 3, 2, 2, 17-25. 1, 2, 11. 12. Kâ. 7, 4, 32 - 5, 16. — abhishṭâye — svâhã — sv iti — svastayè — vratapâ iti vrata-pâḥ — devaḥ[8] | eti | martyèshu | â[9] | tvam — eti | avavṛitran — râsvà | iyàt | soma | eti | bhûyaḥ — mâ | aham — bhava | usrâ | asi — indriyâvân itîndriya-vân — mâ | aveti — athà | îṃ | aveti | sya | varè | eti | pṛithivyâḥ — eti | idaṃ — pṛithivyâḥ — pûrvè | ṛiksâmâbhyâṃ ity ṛiksâma-bhyàm — râyaḥ | poshèṇa.

4. [a] iyáṃ te çukra tanũr, idáṃ várcas, táyâ sám bhava, bhrãjaṃ gacha | [b] jũr asi dhṛitã mánasà júshṭâ víshṇave | [c] tásyâs te satyá-savasaḥ pra-savé vâcó yantrám açîya svãhâ[1] | [d] çukrám asy, amṛítam asi, vaiçva-devâṷ haviḥ | [e] sũryasya cákshur ã 'ruham agnér akshṇáḥ kanîṇikâṃ, yád étaçebhir îyase bhrãjamâno vipaççitâ[1] | [f] cíd asi, manã 'si, dhîr asi, dákshiṇâ ‖ 1 ‖ asi, yajníyâ 'si, kshatríyâ 'sy, áditir asy ubhayátaḥ-çîrshṇî | [g] sã naḥ sú-prâcî sú-pratîcî

3. [a] so ([o]e a[n]) AB. [6] so AB, s. P. 3, 5. [7] so ([o]s p[o]) AB s. P. 8, 29. [8] s. I, 1, 14, 4. [9] so CD; nicht etí, s. I, 1, 14, 4.

1. somakrayaṇigamanam. [1] ohne avagraha.

sám bhava | [b] mitrás tvâ padí badhnâtu | [i] pûshâ 'dhvanaḥ pâtv | [k] índrâyâ 'dhy-akshâyâ | [l] 'nu tvâ mâtâ manyatâm ánu pitâ, 'nu bhrâtâ sá-garbhyó, 'nu sákhâ sá-yûthyaḥ | [m] sâ devi devám áche 'hi, 'ndrâya sómaṁ | [n] rudrás tvâ " vartayatu mitrásya pathâ | [o] svastí[1] sóma-sakhâ púnar é 'hi sahá rayyâ ‖ 2 ‖ dákshiṇâ, sómasakhâ, páñca ca ‖ 4 ‖

6, 1, 7, 2-8. — K. 2, 5. 24, 3. — Vs. 4, 17-20. Ç. 3, 2, 4, 9-20. Kâ. 7, 6, 8-15. — svâhâ — eti | aruhaṃ — vipaçcitâ — achâ | ihi | indrâya — tvâ | eti — svasti — punâḥ | eti | ihi.

5. [a] vásvy asi, rudrâ 'sy, âditir asy, âdityâ 'si, çukrâ 'si, candrâ 'si | [b] bṛihaspátis[1] tvâ sumné ranvatu, rudró vásu-bhir â ciketu | [c] pṛithivyâs tvâ mûrdhánn â jigharmi deva-yájana íḍâyâḥ padé ghṛitá-vati svâhâ | [d] pári-likhitaṁ rákshaḥ, pári-likhitâ árâtaya, idám ahaṁ rákshaso grîvâ ápi kṛintâmi | [e] yò 'smâṁ dvéshṭi, yáṃ ca vayáṃ dvishmá, idám asya grîvâḥ ‖ 1 ‖ ápi kṛintâmy | [f] asmé râyas, tvé râyas, tóte râyaḥ | [g] sâṃ devi devyó 'rváçyâ paçyasva | [h] tvâshṭîmatî[1] te sapeya, su-rétâ réto dádhânâ vîrâṃ videya táva saṃ-dṛiçi | [i] mâ 'háṁ râyás póshena[2] ví yosham[3] ‖ 2 ‖ asya grîvâ, ékân-na-triṁçác ca ‖ 5 ‖

6, 1, 8, 1-4. — K. 2, 5. 24, 4. — Vs. 4, 21-23. Ç. 3, 3, 1, 2-12. Kâ. 7, 6, 16-26. — bṛihaspatiḥ — devayajana iti deva-yajáne — arâtayaḥ — yaḥ | asmân — asme iti — tve iti — totè — devyâ | urvaçyâ — tvashṭîmatî — suretâ iti su-retâḥ — mâ | aham.

6. [a] aṁçúnâ te aṁçúḥ[1] pṛicyatâm párushâ párur, gandhás te kâmam avatu, mádâya ráso ácyuto[2], 'mâtyo 'si, çuk-

---

5. somakrayaṇîpadasaṃgrahaḥ. [1] ohne avagraha. [2] so (°s p°) ABE. [3] vyosham E (! und zwar als âdisvarita).

6. somonmânam. [1] so (°e a°) ABE, s.P. 11. 10. [2] so (°o a°) ABE, s. P. 11, 17.

rás te gráho | [b] 'bhí tyám devás savitáram ûṇyoḥ[3] kaví--kratum árcâmi satyá-savasas ratna-dhâm abhí priyám[4] matím | ûrdhvâ yásyâ 'mátir bhâ ádidyutat sávîmani hiraṇya--pâṇir amimîta su-krátuḥ, kṛipâ súvaḥ ‖ [c] pra-jâbhyas tvâ, prâ-'ṇâya tvâ vy-ânâya tvâ, pra-jâs tvám ánu prâ 'ṇihi[5], pra-jâs tvâm ánu prâ 'ṇantu[5] ‖ 1 ‖ ánu, saptá ca ‖ 6 ‖

6, 1, 9, 3-7. — K. 2, 6. 24, 5. — Vs. 4, 24. 25. Ç. 3, 3, 2, 7-19. Kâ. 7, 7, 9-21. — abhîti | priyam — yasyâ | amatiḥ | bhâḥ — prâṇâyeti pra-aṇâyâ — vyânâyeti vi-aṇâyâ | anú | preti | aṇihi — anú | preti | aṇantu.

7. [a] sómaṃ te kṛiṇâmy ûrjasvantam[1] páyasvantaṃ[1] vîryâ vantam[2] abhimâti-shâhas, çukráṃ te çukréṇa krî--ṇâmi, candráṃ candréṇâ, 'mṛitam amṛítena, samyát[3] te gór | [b] asmé candrâṇi | [c] tápasas tanûr asi prajâ-pater vár--ṇas, tásyâs te sahasra-poshám púshyantyâç caraméṇa pa--çúnâ krîṇâmy | [d] asmé te bándhur, máyi te râyaḥ çrayan--tâm | [e] asmé jyótiḥ, soma-vikrayíṇi támo | [f] mitró na é 'hi súmitra-dhâ | [g] índrasyo 'rúm â viça dákshiṇam uçánn uçán--tas syonáḥ syonás | [h] svấna bhrâjâ 'ṅghâre bámbhâre hásta sú-hasta kṛiçânav, eté vaḥ soma-kráyaṇâs, tân rakshadhvam mấ vo dabhan ‖ 1 ‖ úrúm, dvâviṃçatiç ca ‖ 7 ‖

6, 1, 10, 3 - 11, 1. — K. 2, 6. 24, 6. — Vs. 4, 26. 27. Ç. 3, 3, 3, 6-11. Kâ. 7, 8, 15-24. — vîryâvantam iti vîryâ-vantam abhimâtishâham ity ábhimâti-sâham — samyat | te — asme iti[4] — eti | ihi | sumitradhâ iti sumitra-dhâḥ — úrum | eti — aṅghâre — kṛiçânav iti kṛiçâ-anas[5] | ete.

8. [a] úd âyushâ sv-âyúshó 'd óshadhîbhis rásenó, 't

---

6. [3] s. P. 13, 10. [4] zwei Wörter. [5] so (°ṇ°) ABE.

7. somakrayaḥ. [1] ohne avagraha. [2] so (°â) ABE, s. P. 3, 5. [3] sampát B (p. 353 u. 354), samîcînam Sây.; für samyak also, vgl. Ind. Stud. 8, 54. Ind. Streif. 1, 127. samyadvira Ṛ. 2, 4, 8. [4] s. P. 4, 9. [5] sic!

8. somasya çakaṭâropaṇam.

parjányasya çúshmeṇó 'd asthâm amṛítâ͡ᴗ ánu |[1] [b] nrv̀ antáriksham ánv ihy | [c] ádityâḥ sádo 'sy | [d] ádityâḥ sáda ā́ sîdā́ | [e] 'stabhnâd dyā́m ṛishabhó antáriksham[2] ámimîta varimā́ṇam pṛíthivyā́, ā́ 'sîdad víçvâ bhúvanâni sam-rā́ḍ víçvé 't tā́ni váruṇasya vratā́ni || [f] váneshu vỳ antáriksham tatâna vā́jam árvat-su páyo aghniyā́su[2], hṛit-sú || 1 || krátuṃ váruṇo vikshv̀ agníṃ diví sū́ryam adadhât sómam ádrâv || [g] úd u tyáṃ jâtá-vedasaṃ deváṃ vahanti ketávaḥ | dṛiçé víçvâya sū́ryam || [h] úsrâv é 'taṃ dhûr-shâhâv[3] anaçrū́ ávîra-haṇau brahma-códanau | [i] váruṇasya skámbhanam asi | [k] váruṇasya skambha-sárjanam asi | [l] práty-asto váruṇasya pā́çaḥ || 2 || hṛitsú, páñcatri͡ᴗçac ca || 8 ||

6, 1, 11, 1-4. — K. 2, 6. 7. 24, 6. — Vs. 4, 28. 30. 31. 7, 41. 4, 33. 36. Ç. 3, 3, 3, 14 - 4, 25. Kâ. 7, 9, 1-26. — ud iti | âyúshâ | svâyusheti su-âyushā́ | ud iti — amṛitā́n | anú[4] | uru | antariksham | anv iti — eti | sîda | astábhnât — pṛithivyâḥ | eti — samrâḍ iti saṃ-râṭ | viçvā́ | it — usraú | eti | itam | dhûrshâhâv iti dhûḥ-sâhau | anaçrû iti | avī́rahaṇâv ity avī́ra-hanau.

9. [a] prá cyavasva bhuvas pate[1] víçvâny abhí dhā́mâni, mā́ tvâ pari-parī́ vidan, mā́ tvâ pari-panthíno vidan, mā́ tvâ vṛíkâ aghâ-yávo[2], mā́ gandharvó viçvā́-vasur[2] ā́ daghac | [b] chyenó bhûtvā́ párâ pata, yájamânasya no gṛihé devaiḥ sa͡ᴗskṛitáṃ[3], yájamânasya svasty-áyany asy | [c] ápi pánthâm agasmahi svasti-gā́m anehásaṃ, yéna víçvâḥ pári dvísho vṛiṇákti vindáte vásu | [d] námo mitrásya váruṇasya cákshase mahó devā́ya tád ṛitá͡ᴗ saparyata[3], dûre-dṛíçe

8. so (°tâ͡ᴗ anu |) ABE; s. P. 9, 21. 22. [2] so (°o a°) ABE, s. P. 11, 16. 17. [3] s. P. 1, 56. 5. 10; dhûru° E. [4] so CD, nicht anv iti.

9. âropitasya somasya prâcînava͡ᴗçam prati gamanam. [1] so (°s p°) ABE; s. P. 8, 27. 28. [2] P. 3, 2. 5. [3] ohne avagraha.

devá-jâtâya ketáve divás putrā́ya[1] sū́ryâya çaꣳsata || [e] vá-ruṇasya skámbhanam asi | [f] váruṇasya skambha-sárjanam asy | [g] ún-mukto váruṇasya pā́çaḥ || 1 || mitrásya, tráyoviꣳçatiç ca || 9 ||

6, 1, 11, 4-6. — K. 2, 7. 24, 7. — Vs. 4, 34. 29. 35. 36. Ç. 3, 3, 4, 14-25. Kâ. 7, 9, 19-26. — bhuvaḥ | pate — paripa̱rîti pari-pa̱rî | vi̱da̱t — a̱gha̱yava̱ ity ágha-yavâḥ — vi̱çvâvâsu̱r iti vi̱çva-va̱su̱ḥ | eti | da̱gha̱t — sa̱ꣳskṛi̱tam — sva̱styaya̱nîti svasti-ayánî — a̱ga̱sma̱hi̱ — sa̱pa̱rya̱ta̱ — di̱vaḥ | pu̱trâyá.

10. [a] agnér âtithyám asi víshṇave tvâ, sómasyâ ''tith-yám asi víshṇave tvā́, 'tither âtithyám asi víshṇave tvâ, 'gnáye tvâ râyasposha-dā́vne[1] víshṇave tvâ, çyenā́ya tvâ soma-bhṛíte víshṇave tvâ | [b] yā́ te dhā́mâni havíshâ yájanti tā́ te víçvâ pari-bhū́r astu yajnám | gaya-sphā́naḥ pra-táraṇaḥ su-vī́ró 'vîra-hâ[2] prá carâ[3] soma dúryân || [c] ádi-tyâḥ[4] sádo 'sy, ádityâḥ sáda ā́ || 1 || sîda | [d] váruṇo 'si dhṛitá-vrato, vâruṇám asi | [e] çam-yór[5] devā́nâꣳ sakhyā́n, mā́ devā́nâm apásaç chitsmahy | [f] ā́-pataye tvâ gṛíhṇâmi, pári-pataye tvâ g., tánû-náptre tvā́ g., çâkvarā́ya tvâ g., çákmann ójishṭhâya tvâ gṛihṇâmy | [g] ánâ-dhṛishṭam asy, anâ-dhṛishyáṃ devā́nâm ójo 'bhiçasti-pā́ anabhi-çastenyám | [h] ánu me dîkshā́ṃ dîkshā́-patir manyatâm ánu tápas tápas-patir, áñjasâ satyám úpa geshaꣳ suvité[6] mâ dhâḥ || 2 || ā́, maí, 'kaṃ ca || 10 ||

6, 2, 1, 2-2, 4. — K. 2, 8. 24, 8. — Vs. 5, 1. 4, 37. 5, 5. Ç. 3, 3, 4, 30-4, 2, 14. Kâ. 7, 9, 32-8, 1, 26. — ra̱ya̱spo̱sha̱dâvna̱ iti râyasposha-dâvnè — preti | ca̱ra̱ — ça̱myor iti çaṃ-yoḥ

---

10. átithyeshṭiḥ. [1] dânve C, dâvnne BD (v in D mit virâma), dâvunne E. [2] so (°ro 'v°) ABE. [3] so (°â) ABE; s. P. 3, 8. [4] dúryân ádityâḥ ABE; s. P. 9, 21. [5] so (als Compos.) CD, der Accent in ABE und der Comm. (p. 378); es sind wohl aber zwei Nominative. [6] ohne avagraha.

— sa̱khyât — çakmán — a̱na̱bhi̱ça̱ste̱nyam ity ánabhi-ça̱ste̱nyam — su̱vi̱te.

11. [a] aʊçúr-aʊçus te[1] deva somă " pyâyatâm, indrâyai 'kadhana-vída, ă túbhyam índraḥ pyâyatâm, ă tvám índrâya pyâyasvă | [b] " pyâyaya sákhînt sanyă medháyâ svastí[2] te deva soma sutyăm açîyé | [c] 'shṭâ[3] răyaḥ pré 'shé bhágâya 'rtám ṛitavâdí-bhyo, námo divé námaḥ pṛithivyă | [d] ágne vrata-pate tváṃ vratăuâṃ vratá-patir asi, yă máma tanŭr eshă să tváyi ‖ 1 ‖ yă táva tanŭr iyáʊ să máyi, sahá nau vrata-pate vratínor vratăni | [e] yă te agne[4] rúdriyâ tanŭs táyâ naḥ pâhi, tásyâs te svăhâ[2] | [f] yă te agne[4] 'yâ-çayă rajâ-çayă harâ-çayă tanŭr várshishṭhâ gahvare shṭhó | [g] 'gráṃ váco ápâ[5] 'vadhîṃ, tveshám váco ápâ[5] 'vadhîʊ svăhâ ‖ 2 ‖ tváyi, catvâriʊçác ca ‖ 11 ‖

6, 2, 2, 4-7. — K. 2, 8. 24, 9. — Vs. 5, 6-8. Ç. 3, 4, 3, 9-4, 25. Kâ. 8, 2, 4-38. — so̱ma̱ | eti — e̱ka̱dha̱na̱vida̱ ity ékadhana-vidé | eti — eti | tvam — eti | pyâ̱ya̱ya̱ | sakhī́n — sva̱sti — a̱çîya̱ | eshṭáḥ | râyáḥ | preti | i̱she — ṛi̱ta̱vâ̱di-bhya̱ ity ṛitavâ̱di-bhya̱ḥ — pṛi̱thi̱vyai — ga̱hva̱re̱shṭheti gahvare-sthâ | u̱gram — apeti | a̱va̱dhîm.

12. [a] vittă-'yanî me 'si, tiktă-'yauî me 'sy, ávatân mâ nâthitám, ávatân mâ vyathitáṃ | [b] vidér agnír nábho nămă | [c] 'gne añgiro[1] yò 'syăm pṛithivyăm ásy ăyushâ nămné " 'hi, yát té 'nâ-dhṛishṭaṃ năma yajníyaṃ, téna tvă " dadhé | [d] 'gne añgiro[1] yó dvitī́yasyâṃ tṛitī́yasyâm pṛithivyăm ásy ăyushâ nămné " 'hi, yát té 'nâ-dhṛishṭaṃ năma ‖ 1 ‖ yajníyaṃ, téna tvă " dadhe | [e] siʊhī́r asi, mahishī́r asy |

11. upasadaḥ. [1] so (°e te) ABE. [2] ohne avagraha. [3] so (°ye 'shṭâ) ABE, s. P. 10, 14; 8, 18-22. 8. [4] so (°e a°) ABE. [5] so (°o a°) ABE.

12. uttaravediḥ. [1] so (°e a°) ABE; s. P. 11, 17.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

[f]urú prathasvo, 'rú te yajná-patiḥ prathatâṃ | [g]dhruvā́ 'si | [h]devébhyaḥ çundhasva, devébhyaḥ çumbhasve | [i]'ndra -ghoshás tvā́ vásu-bhiḥ purástât[2] pâtu, máno-javâs tvā́ pitṛī́ -bhir dakshiṇatáḥ[2] pâtu, prá-cetâs tvâ rudraiḥ paççā́t pâtu, viçvá-karmâ tvâ "dityaír ut-taratáḥ pâtu | [k]siʊhī́r asi sa-patna-sâhī́ svā́hâ, siʊhī́r asi suprajâ-vániḥ svā́hâ, siʊhī́ḥ || 2 || asi râyasposha-vániḥ svā́hâ, siʊhī́r asy âditya-vániḥ svā́hâ, siʊhī́r asy ā́ vaha devā́n deva-yaté[3] yájamânâya svā́hâ | [l]bhûtébhyas tvâ | [m]viçvā́-"yur asi pṛithivī́ṃ dṛiʊha, dhruva-kshíd asy antárikshaṃ dṛiʊhâ, 'cyuta-kshíd asi dívaṃ-dṛiʊhâ | [n]'gnér bhásmâ 'sy, agnéḥ púrîsham asi || 3 || nā́ma suprajâvániḥ svā́hâ siʊhī́ḥ, páñcatriʊçac ca || 12 ||

6, 2, 7, 2 - 8, 6. — K. 2, 9. 25, 6. — Vs. 5, 9-13. Ç. 3, 5, 1, 23 - 2, 14. Kâ. 5, 3, 25 - 4, 17. — vittâyanîti vitta-ayánî — tiktâ-yanîti tikta-ayánî — avátât — avátât — videḥ — nâmnā́ | eti | ihi — tvâ | eti | dadhe — nâmnā́ | eti | ihi — tvâ eti | dadhe — dakshiṇataḥ — suprajâvanir iti suprajâ-vaniḥ — râyasposhavanir iti râyasposha-vaniḥ — âdityavanir ity ā́ditya-vaniḥ — eti | vaha | devân | devayata iti deva-yate — viçvâyur iti viçva-âyuḥ — bhasmá.

13. [a]yuñjáte mána utá yuñjate dhíyo víprâ víprasya bṛiható vipaççítaḥ[1] |[2] ví hótrâ dadhe vayunâ-víd[3] éka ín mahī́ devásya savitúḥ pári-shṭutiḥ || [b]su-vā́g deva dúryâʊ ā́[4] vada | [c]deva-çrútau devéshv ā́ ghoshethâm | [d]ā́ no vîró jâyatâṃ karmaṇyò yáʊ sárve 'nu-jī́vâma, yó bahûnā́m ásad vaçī́ |[2] [e]idáṃ víshṇur ví cakrame tredhā́[1] ní dadhe padám |[2] sám-ûḍham asya || 1 || pâʊsurá || [f]írâ-vatî dhenu-mátî hí bhûtáʊ sû-yavasínî[5] mánave yaçasỳe | vỳ aska-

12. [2] ohne avagraha. [3] so ABE, s. Whitney zu P. 3, 2.

13. havirdhânamaṇḍapanirmâṇam. [1] ohne avagraha. [2] so (|) ABE. [3] so (°â) ABE, s. P. 3, 2. [4] so (°âʊ â) ABE; duriyâʊ E! [5] so sû°) AB, s. P. 3, 7; sū́ya° E.

bhnâd ródasî víshṇur eté dàdhā́ra pṛithivī́m abhíto[1] ma-yū́khaiḥ || [g] prā́cî pré 'tam adhvaráṃ kalpáyantî, ûrdhváṃ yajnáṃ nayatam, mā́ jîhvaratam, átra ramethâṃ várshman pṛithivyā́ | [h] divó vâ vishṇav utá vâ pṛithivyā́ mahó vâ vishṇav utá vâ 'ntárikshâd[1], dhástau pṛiṇasva bahú-bhir vasavỳair ā́ prá yacha || 2 || dákshiṇâd ó 'tá savyā́t || [i] víshṇor núkaṃ[1] vîrỳàṇi prá vocaṃ yáḥ pā́rthivâni vi-mamé rájâṃsi, yó áskabhâyad[6] út-taraṃ sadhá-sthaṃ vi-cakramâṇás tredhó[1] 'ru-gâyó || [k] víshṇo rarā́ṭam asi, víshṇoḥ pṛishṭhám asi | [l] víshṇoḥ çnyáptre[7] stho | [m] víshṇoḥ syū́r asi | [n] víshṇor dhruvám asi | [o] vaishṇavám asi, víshṇave tvâ || 3 || asya, yachaí, 'kân-ná-catvâriṃçác ca || 13 ||

6, 2, 9, 1-4. — K. 2, 10. 25, 8. — Vs. 5, 14-21. Ç. 3, 5, 3, 11-25. Kâ. 8, 3, 29-4, 21. — viprā́ḥ — vipaçcitáḥ[8] — hotrā́ḥ — vayunâvid iti vayuna-vit | ekáḥ | it — parishṭutir iti pari-stutiḥ — duryā́n | eti — tredhâ | nîti — pâṃsure | irā́vatî itîrā́-vatî[9] | dhenumatî iti dhenu-matī́ — sûyavasinî iti su-yavasinī́ — yaçasyè iti — rodásî iti — ete iti | dâdhâra — abhitáḥ — prâcî iti — kalpayantî iti[9] — pṛithivyâḥ — vishṇo[10] | uta — pṛithivyâḥ — vishṇo[10] | uta | vâ — â | preti — eti | uta — nukáṃ — vishṇóḥ | rarâṭám — çnaptre iti[9].

14. [a] kṛiṇushvá pā́jaḥ prá-sitiṃ ná pṛithvī́ṃ yâhí rā́-je 'vā́ 'ma-vâṃ[1] íbhena | tṛishvī́m ánu prá-sitiṃ drûṇânó 'stâ 'si vídhya rakshásas tápishṭhaiḥ || [b] táva bhramā́sa âçuyā́ patanty ánu spṛiça dhṛishatā́ çóçucânaḥ | tápûṃshy agne juhv̀â pataṃgā́n ásaṃ-dito[2] ví sṛija víshvag ulkā́ḥ || [c] práti spáço ví sṛija tū́rṇi-tamo bhávâ[3] pâyúr viçó asyâ[4] ádab-dhaḥ | yó no dûre aghá-çaṃsaḥ[5] || 1 || yó ánty[4] ágne

13. [6] so (°o a°) ABE, s. P. 11, 17. [7] so ABCE, çnaptre D. [8] mit avagraha D prima manu. [9] s. P. 4, 22. 15. 46. [10] ohne iti, weil nicht pragṛihya.

14. kâmyeshṭiyâjyâḥ. [1] so (°âṃ) ABE; s. P. 9, 20. [2] so (°ân a°) ABE; s. P. 9, 28. [3] so (°â) ABE; s. P. 3, 8. [4] so (°o a°) ABE; s. P. 11, 3. [5] so (°e a°) ABE, s. P. 11, 3.

mâkish[6] ṭe[7] vyáthir â dadharshît ‖ [d] úd agne tishṭha práty â tanushva nỳ amítrâo[1] oshatât tigma-hete | yó no árâtio[4] sam-idhâna cakré nîcâ táṃ dhakshy atasáṃ ná çúshkam ‖ [e] ûrdhvó bhava práti vidhyâ 'dhy asmád âvísh kṛiṇushva[8] daívyâny agne | áva sthirâ tanuhi yâtujûnâṃ[6] jâmíṃ ájâmim prá mṛiṇîhi çátrûn ‖ [f] sá te ‖ 2 ‖ jânâti su-matiṃ yavishṭha yá ívate[9] bráhmaṇe gâtúm airat | víçvâny asmai su-dínâni râyó dyumnâny aryó ví dúro abhí[4] dyaut ‖ [g] sé 'd agne astu[5] su-bhágaḥ su-dânur yás tvâ nítyena havíshâ yá ukthaíḥ[10] | píprîshati svá âyushi dur-oṇé[11] víçvé 'd asmai su-dínâ sâ 'sad ishṭíḥ ‖ [h] árcâmi te su-matíṃ ghóshy arvâk sáṃ te vâvâtâ jaratâm ‖ 3 ‖ iyáṃ gîḥ | sv-áçvâs tvâ su-ráthâ marjayemâ 'smé kshatrâṇi dhârayer ánu dyûn ‖ [i] ihá tvâ bhûry â cared úpa tmán dóshâ-vastar dîdivâosam ánu dyûn | kṛiḍantas tvâ su-mánasaḥ sapemâ 'bhí dyumnâ tasthivâoso jánânâm ‖ [k] yás tvâ sv-áçvaḥ su-hiraṇyó agna[4] upa-yâti vásu-matâ ráthena | tásya trâtâ bhavasi tásya sákhâ yás ta âtithyám ânushág[6] jújoshat ‖ [l] mahó ru-jâmi ‖ 4 ‖ bandhútâ[6] váco-bhis tán mâ pitúr gótamâd ánv iyâya | tváṃ no asya[4] vácasaç cikiddhi hótar yavi-shṭha su-krato dámûnâḥ[6] ‖ [m] ásvapna-jas taráṇayaḥ su-çévâ átandrâso 'vṛikâ[12] áçramishṭhâḥ | té pâyávaḥ sadhríyañco[6] ni-shádyâ 'gne táva naḥ pântv amûra ‖ [n] yé pâyávo mâ-mateyáṃ te agne[5] páçyanto andháṃ[4] dur-itâd árakshan | raráksha tân̂t su-kṛíto viçvá-vedâ dípsanta íd ripávo nâ[a] ha ‖ 5 ‖ debhuḥ ‖ [o] tváyâ vayáo sadha-nỳas tvótâs[6] táva prá-ṇîty açyâma vâjân | ubhâ çáosâ sûdaya satya-tâte 'nu-shṭhuyâ[6] kṛiṇuhy ahrayâṇa ‖ [p] ayâ te agne[5] sam-ídhâ vi-

---

14. [6] ohne avagraha. [7] so (°sh ṭe) AB; s. P. 6, 5. [8] so (°sh k°) ABE; s. P. 8, 24. [9] so (iv°) ABC; ívate DE; ohne avagraha. [10] ukth-yaiḥ A. [11] mit avagraha! s. P. 7, 10. [12] avṛikâ AE pr. m.

dhema práti stómaꣳ çasyámânaṃ gṛibhâya | dáhâ 'çáso rakshásaḥ pâhy asmân drnhó nidó mitra-maho avadyât[4] ‖ [q] raksho-háṇaṃ vâjínam â jigharmi mitrám práthishṭhaṃ úpa yâmi çárma | çíçâno agníḥ[4] krátu-bhiḥ sám-iddhaḥ sá no dívâ ‖ 6 ‖ sá rishâḥ[13] pâtu náktam ‖ [r] ví jyótishâ bṛihatâ bhâty agnír âvír víçvâni kṛiṇute mahi-tvâ | prâ 'devîr mâyâḥ sahate dur-évâḥ çíçîte çṛiṅge rákshase vi-níkshe ‖ [s] ntá svânâso diví shantv[14] agnés tigmâ "yudhâ rákshase hántavâ u | máde cid asya prá rujanti bhâmâ ná varante pari-bâdho ádevîḥ[4] ‖ 7 ‖ agháçaꣳsaḥ, sá te, jaratâꣳ, rujâmi, ha, dívaí, 'kacatvâriꣳçac ca ‖ 14 ‖

(2, 2, 2, 2-8.) — [a-p] Ṛ. 4, 4, 1-15 (1-5 Vs. 13, 9-13); [q] 10, 87, 1; [r-s] 5, 2, 9. 10. — râjâ | iva | amâvân ity amâ-vân — anv iti — astâ | asi — rakshasâḥ — âçuyâ — bhavâ — anti | agnè | mâkiḥ | te — prati | eti | tanushva | vidhya | adhîti | asmat | âviḥ — yâtujûnâm — yaḥ | ivâte — saḥ | it[15] — sve | âyúshi | duroṇa iti duḥ-oṇe | viçvâ | it — sâ | asât — ghoshi — marjayeṃa | asme iti — bhûri | eti — te | âtithyam | ânushak — bandhutâ | vacóbhir iti vacâḥ-bhiḥ — damûnâḥ | asvâpnaja ity asvâpna-jaḥ — avṛikâḥ — sadhriyâñcaḥ | nishadyeti ni-sadyâ — dipsántaḥ — na | ha — tvotâḥ — praṇîtîti pra-nîtî — anushṭhuyâ — dahâ | açasâḥ | rakshasâḥ — rakshohaṇam[16] iti rakshaḥ-hanam — preti | adèvîḥ — çṛiṅge iti | rakshâse — santu | agneḥ | tigmâyúdhâ iti tigmâ-âyudhâḥ | rakshâse | hantavai — bhâmâḥ.

ápa undantv, ákûtyai, daívim, iyám, vásvy asy, aꣳçúnâ, sómam, úd áyushâ, prá cyavasvâ, 'gnér âtithyám, aꣳçúr-aꣳçur, vittáyani me 'si, yuñjáte, kṛiṇushvá pâjaç, caturdaça ‖ 14 ‖
ápo (1, 1), vásvy asi (5, 1), yâ táve (11, 2), 'yám gîç (14, 4), catustriꣳçat ‖ 34 ‖

iti taittirîyasaṃhitâyâṃ prathamakâṇḍe dvitîyaḥ prapâṭhakaḥ ‖ ‖

---

14. [13] so ABE (nicht rishas); s. Whitney zu P. 8, 24. [14] so (sh[2]) ABE, s. P. 6, 2. [15] s. P. 5, 17. [16] s. P. 7, 11.

1. [a] devásya tvâ savitúḥ pra-savè 'çvínor bâhú-bhyâm pûshṇó hástâbhyâm á dadé, 'bhrir asi nárir[1] asi | [b] pári-likhitaṁ rákshaḥ, pári-likhitâ árâtaya, idám ahaṁ rákshaso grîvấ ápi kṛintâmi | [c] yò 'smán dvéshṭi yáṁ ca vayáṁ dvishmá, idám asya grîvấ ápi kṛintâmi | [d] divé tvâ 'ntárikshâya[2] tvâ pṛithivyaí tvâ | [e] çúndhatâṁ lokáḥ pitṛi-shádano | [f] yávo 'si, yaváyâ 'smád dvéshaḥ ‖ 1 ‖ yaváyấ 'râtiḥ | [g] pitṛíṇâṁ[3] sádanam asy | [h] úd dívaṁ stabhânấ, '' 'ntárikshaṁ[3] pṛiṇa, pṛithivî́ṁ dṛiṁha | [i] dyutánás tvâ mârutó minotu mitrấ-váruṇayor dhruvéṇa dhármaṇâ | [k] brahma-vániṁ tvâ kshatra-vániṁ suprajâ-vániṁ râyasposha-vánim páry ûhâmi | [l] bráhma dṛiṁha, kshatráṁ dṛiṁha, pra-jấṁ dṛiṁha, râyás póshaṁ[4] dṛiṁha | [m] ghṛiténa dyâvâ-pṛithivî á pṛiṇethâm | [n] índrasya sádo 'si, viçva-janásya châyấ | [o] pári tvâ girvaṇo[2] gíra imấ bhavantu viçváto[2] vṛiddhấ-'yum ánu vṛíddhayo, júshṭâ bhavantu júshṭayaḥ | [p] índrasya syûr asî́, 'ndrasya dhruvám asy, | [q] aindrám asî́ | [r] 'ndráya tvâ ‖ 2 ‖ dvésha, imấ, ashṭấdaça ca ‖ 1 ‖

2, 6, 4, 1. 6, 2, 10, 1-7. — K. 2, 12. 25, 10. — Vs. 5, 26-30. Ç. 3, 6, 1, 4-25. Kâ. 8, 5, 33 - 6, 12. — yaḥ | asmân — antarikshâya — pitṛishadâṇa iti pitṛi-sadânaḥ | — yavâḥ | asi | — yavayâ | asmat — stabhâṇa | eti | antarikshaṁ — râyaḥ | poshâm — girvaṇaḥ | giráḥ | imâḥ — viçvatâḥ | vṛiddhâyum iti vṛiddha-âyum | anv iti — jushṭâyaḥ — asi | indrâsya.

2. [a] raksho-háṇo[1] valaga-háno vaishṇavấn khanâmî | [b] 'dám ahám táṁ vala-gám úd vapâmi yáṁ naḥ samâno yám ásamâno ni-cakhấne | [c] 'dám enam ádharaṁ karomi yó

3, 1-11. agnishomîyapaçupraçnaḥ; 1. sadonirmâṇam. [1] açatruḥ (!) Sây., aber ohne avagraha in CD. [2] ohne avagraha. [3] so ABCDE (durchweg). [4] so (°s p°) ABE.

2. havirdhânagatoparavanirmâṇam. [1] s. P. 7, 12.

naḥ samâno yó 'samâno 'râtîyáti | [d] gâyatréṇa chándasâ 'va-bâḍho vala-gáḥ | [e] kím átra, bhadrâṃ, tán nau sahá | [f] vi-râḍ asi sapatna-hâ, sam-râḍ asi bhrâtṛivya-hâ, sva-râḍ asy abhimâti-hâ, viçvâ-râḍ[2] asi viçvânâṃ nâshṭrâṇâṃ hantâ ‖ 1 ‖ [g] raksho-hâṇo valaga-hânaḥ pró 'kshâmi vaishṇavân | [h] raksho-hâṇo valaga-hánó 'va nayâmi vaishṇavân | [i] yávo 'si, yaváyâ 'smád dvésho, yaváyâ 'râtî | [k] raksho-hâṇo valaga-hánó 'va stṛiṇâmi vaishṇavân | [l] raksho-hâṇo valaga-háno 'bhí juhomi vaishṇavân | [m] raksho-hâṇau valaga-hânâv úpa dadhâmi vaishṇavî[3] | [n] raksho-hâṇau valaga-hânau páry ûhâmi vaishṇavî[3] | [o] raksho-hâṇau valaga-hânau pári stṛiṇâmi vaishṇavî[3] | [p] raksho-hâṇau valaga-hânau vaishṇavî[3] | [q] bṛihánn asi bṛihád-grâvâ, bṛihatîm índrâya vâcaṃ vada ‖ 2 ‖ hanté, 'ndrâya, dvé ca ‖ 2 ‖

6, 2, 11, 1. 2. — K. 2, 11. 25, 9. — Vs. 5, 23-25. 22. Ç. 3, 5, 4, 8-22. Kâ. 8, 5, 7-25. — rakshohaṇa iti rakshaḥ-hanâḥ — tat | nau — samrâḍ iti saṃ-râṭ — viçvârâḍ iti viçva râṭ — preti | ukshâmi — arâtîḥ — rakshohaṇâv iti rakshaḥ-hanau — vaishṇavî iti.

3. [a] vi-bhûr asi pra-vâhaṇo[1] | [b] váhnir asi havya-vâ-hanaḥ | [c] çvâtrò 'si prá-cetâs | [d] tuthò 'si viçvá-vedâ | [e] uçíg asi kavír | [f] áṅghârir[2] asi bámbhârir[2] | [g] avasyúr[2] asi dúvasvâṅ[2] | [h] chundhyûr[3] asi mârjâlîyaḥ | [i] sam-râḍ asi kṛiçâ-'nuḥ | [k] pari-shádyo 'si pávamânaḥ | [l] pra-tákvâ 'si nábhasvân[2] | [m] ásam-mṛishṭo 'si havya-sûda | [n] ṛitá-dhâmâ 'si súvar-jyotir | [o] bráhma-jyotir asi súvar-dhâmâ | [p] 'jò 'sy éka-pâd | [q] áhir asi budhníyo | [r] raúdreṇa 'nîkena pâhí[4] mâ 'gne, pipṛihí mâ, mâ mâ hiṃsîḥ ‖ 1 ‖ ánîkenâ, 'shṭaú ca ‖ 3 ‖

---

2. [1] so ([a]û) ABE, s. P. 3, 5. [2] s. P. 4, 12.

3. dhishṭiyâḥ. [1] s. P. 1, 60. 7, 6. [2] ohne avagraha. [3] [b]svânchu[c] AB, [b]svâṃ chumpdhyûr E; s. P. 5, 24. [4] betont.

(6, 3, 1, 3. B. 1, 1, 1, 1. 2. —) K. 2, 13. (26, 1). — Vs. 5, 31-34. (Ç. 3, 6, 2, 24). Kâ. 8, 6, 15-24. 9, 8, 18-24. — Çâṅkh. 6, 12, 6-28. Pañcav. 1, 4, 2-15. Lâṭy. 2, 2, 12-26. — pravâhaṇa iti pra-vâhaṇaḥ — çvâtraḥ | asi — tuthaḥ | asi — aṅghâriḥ — bambhâriḥ | avasyuḥ duvâsvân — samrâḍ iti saṃ-râṭ — kriçânur iti kriça-anuḥ | parishadya iti pari-sadyâḥ — nabhâsvân — havyasûda iti havya-sûdâḥ ajaḥ | asi — pâhi.

4. [a] tváu soma tanûkṛíd-bhyo dvésho-bhyo 'nyá-kṛitebhya urú yantâ 'si várûthau svâhâ | [b] jushâṇó aptúr[1] âjyasya vetu svâhâ | [c] 'yáṃ no agnír[1] várivaḥ kṛiṇotv[2] ayám mṛídhaḥ purá etu pra-bhindán | ayáṃ çátrûñ[3] jayatu járhṛishâṇo 'yáṃ vâjaṃ jayatu vâja-sâtau ‖ [d] urú vishṇo ví kramasvo 'rú kshâyâya naḥ kṛidhi[2] | ghṛitáṃ ghṛita-yone piba prá-pra yajñá-patiṃ tira ‖ [e] sómo jigâti gâtu-vít ‖ 1 ‖ devâñâm eti nish-kṛitám ṛitásya yónim â-sádam | [f] ádityâḥ sádo 'sy | [g] áditya sáda ấ sîdai | [h] 'shá vo deva savitaḥ sómas, táu rakshadhvam, mấ vo dabhad | [i] etám tváu soma devó devấn úpâ[4] 'gâ, idám ahám manushyò manushyânt sahá pra-jáyâ sahá ráyás póshena[5] | [k] námo devébhyaḥ, svadhấ pitṛí-bhya | [l] idám ahám nír váruṇasya pấçât súvar abhi ‖ 2 ‖ ví khyesham vaiçvânarám[6] jyótir | [m] ágne vrata-pate tváṃ vratấnâṃ vratá-patir asi | [n] yấ máma tanûs tváyy ábhûd iyáu sấ máyi, yấ táva tanûr máyy ábhûd eshấ sấ tváyi | [o] yathâ-yathám nau vrata-pate vratínor vratấni ‖ 3 ‖ gâtuvíd, abhy, ékatriṃçac ca ‖ 4 ‖

6, 3, 2, 1-6. — K. 3, 1. 26, 2. — Vs. 5, 35-40. Ç. 3, 6, 3, 7-21. Kâ. 8, 7, 1-19. — vishṇo 'iti — eti | nishkṛitam iti niḥ-kṛitam — eshaḥ | vaḥ[7] — devân | upeti | agâḥ — râyaḥ |

---

4. dhishṇiyâḥ. [1] so (°o a°) ABE. [2] so (°aḥ k°) ABE; s. P. 8, 27. [3] çatrûṃ A, çatrûn (mit virâma) BE; s. P. 5, 24. [4] so (°ân u°) ABE. [5] so (°s p°) ABE. [6] ohne avagraha. [7] s. Comm. p. 479, 6. 7.

poshéṇa — abhi ‖ 2 ‖ vîti | khyeshaṃ | vaiçvânaram — tvayí | abhût — mayi | abhût. —

5. [a] áty anyân ágâṃ[1], nâ 'nyân úpâ[2] 'gâm | [b] arvâk[3] tvâ párair avidam, paró 'varais | [c] táṃ tvâ jushe vaishṇavâṃ deva-yajyâyai | [d] devás tvâ savitâ mádhvâ 'naktv | [e] óshadhe trâyasvai 'naw | [f] svá-dhite mai 'naw hiwsîr | [g] dívam ágreṇa mâ lekhîr, antárikshaṃ[3] mádhyena mâ hiwsîḥ, pṛithivyâ sám bhava | [h] vánaspate[3] çatá-valço ví roha, sahásra-valçâ ví vayáw ruhema | [i] yáṃ tvâ 'yáw svá-dhitis tétijânaḥ pra-ṇinâya mahaté saúbhagâyâ[3] 'chinno râyaḥ su-vîraḥ ‖ 1 ‖ yáṃ, dáça ca ‖ 5 ‖

6, 2, 3, 1-3. — K. 3, 2. 26, 3. — Vs. 5, 42. 43. Ç. 3, 6, 4, 5-16. Kâ. 6, 1, 5-21. — arvâk — paraḥ | avâraiḥ — antarikshaṃ — vanaspatê — tvâ | ayam — praṇinâyeti pra-ṇinâyâ — saubhâgâya.

6. [a] pṛithivyaí tvâ 'ntárikshâya[1] tvâ divé tvâ | [b] çúndhatâṃ lokâḥ pitṛi-shádano | [c] yávo 'si, yaváyâ 'smád dvésho, yaváyâ 'râtiḥ | [d] pitṛiṇâw sádanam asi | [e] sv-âveçò 'sy agre-gâ netṛiṇâṃ[2], vánaspátir[1] ádhi tvâ sthâsyati, tásya vittâd | [f] devás tvâ savitâ mádhvâ 'naktu | [g] su-pippalâbhyas tvaú 'shadhî-bhya[3] | [h] úd divaw stabhânâ, " 'ntárikshaṃ[1] pṛiṇa, pṛithivîm úpareṇa dṛiṅha | [i] té te dhâmâny uçmasi[4] ‖ 1 ‖ gamádhye gâvo yátra bhûri-çṛiṅgâ ayâsaḥ | átrâ 'ha tád uru-gâyásya víshṇoḥ paramám padám áva bhâti bhûreḥ ‖ [k] víshṇoḥ kármâṇi paçyata yáto vratâni paspaçé | indrasya

5. yûpachedaḥ. [1] so (°n a°) ABE. [2] so (°n u°) ABE. [3] ohne avagraha.

6. yûpasthâpanam. [1] ohne avagraha. [2] so ACDE, netṛiṇâṃ B. [3] so (f) ABE, s. P. 3, 7. [4] so (°sî) ABCDE; das Prât. (3, 18) hat uçmasi; nach Whitney p. 83 ein Beweis, dass es die kaṇḍikâ-Abtheilung nicht anerkennt; oder bezieht sich vibhâge in P. 3, 1 etwa doch auch gerade mit auf sie? S. noch Anm. [6].

yújyaḥ sákhâ ‖ [l]tád víshṇoḥ paramám padáṁ sádâ paçyanti sûráyaḥ | divî 'va cákshur â-tatam ‖ [m]brahma-vániṁ tvâ kshatra-vániṁ suprajâ-vániṁ ráyasposha-vánim páry ûhâmi [n]bráhma dṛiṁha kshatráṁ dṛiṁha pra-jâṁ dṛiṁha ráyás pó-shaṁ[5] dṛiṁha | [o]pari-vîr asi, pári tvâ daívîr víço vyayantâm, párî 'máṁ ráyás pósho[5] yájamânam manushyâ | [p]antá-rikshasya tvâ sânâv áva gûhâmi ‖ 2 ‖ uçmasi[6], pósham, ékân-ná-viṁçatiç ca ‖ 6 ‖

6, 3, 4, 1-5. — K. 3, 3. 26, 5. 6. — Vs. 6, 1-6. Ç. 3, 7, 1, 4-21. Kâ. 6, 2, 15-3, 15. — pitṛishadâna iti pitṛi-sadânaḥ — agregâ ity ágre-gâḥ — oshâdhîbhya ity oshâdhi-bhyaḥ — stabhâna | eti | antarikshaṁ — uçmasi ‖ 1 ‖ gamadhyé — atrâ | ahâ — divi | iva — râyaḥ | poshâm | dṛiṁha — pa-rîti | imam | râyaḥ | poshâḥ — manushyâḥ.

7. [a]ishé tvo | [b]'pa-vîr asy | [c]úpo devân daívîr víçaḥ prâ 'gur váhnîr uçíjo | [d]bṛihaspate[1] dhârâyâ[2] vásûni | [e]hav-yâ te svadantâm | [f]déva tvashṭar vásu raṇva[3] | [g]révatî rámadhvam | [h]agnér janítram asi | [i]vṛishaṇau stha | [k]ur-váçy asy, âyúr asi, purûrávâ[1] | [l]ghṛitená 'kté vṛishaṇaṁ dadhâthâṁ | [m]gâyatráṁ chándo 'nu prá jâyasva, traishṭu-bhaṁ[1], jâgataṁ chándo 'nu prá jâyasva | [n]bhávatam ‖ 1 ‖ naḥ sá-manasau sám-okasâv arepásau | [o]mâ yajnáv hiṁsi-shṭam mâ yajná-patiṁ jâta-vedasau, çivaú bhavatam adyá naḥ ‖ [p]agnâv agníç carati prá-vishṭa ṛishîṇâm putró adhi--râjá[4] eshâḥ | svâhâ-kṛitya bráhmaṇâ te juhomi mâ devânâm mithuyâ kar bhâga-dhéyam ‖ 2 ‖ bhávatam, ékatriṁçac ca ‖ 7 ‖

6, 3, 6, 1. 2. 5, 2-4. — K. 3, 4. 26, 7. — Vs. 6, 7. 8. 5, 2-4. Ç. 3, 7, 3, 9-13. 4, 1, 20-25. Kâ. 6, 3, 19. 5, 1, 28-2, 6. — tvâ | upa-

---

6. [5] so (°s p°) ABE. [6] so ABCD, uçmasî E; s. Anm. [4].

7. paçor upâkaraṇam. [1] ohne avagraha. [2] so (°â) ABE: s. P. 3, 8. [3] zwei Wörter; raṇva ramaṇîyaṁ kuru Sây.; s. I, 2. 5, 1. [4] so (°o a°) ABE, s. P. II, 15.

vîr ity úpa-vîḥ — upo iti — preti | aguḥ — bṛihâspate | dhâraya — vasú | ranva | revátîḥ | ramádhvam — sthaḥ | ur-vaçî — purûravâḥ — akte iti — anú | preti | jâyasva — — adhirâja ity ádhi-râjaḥ | çshaḥ — kaḥ[b]. —

8. [a] ă dada | [b] ṛitásya tvâ deva-haviḥ pâçenâ " rabhe | [c] dhárshâ[1] mânushân | [d] ad-bhyás tvaú 'shadhî-bhyaḥ[1] pró 'kshâmy | [e] apâm perúr asi | [f] svâttâm cit sá-devaꝏ havyám ápo devîḥ svadatai 'naꝏ | [g] sám te prâ-'ṇó vâyúnâ gachatâꝏ, sám yájatrair áṅgâni, sám yajná-patir â-çishâ | [h] ghṛitená 'ktaú paçúm trâyethâꝏ | [i] révatîr yajná-patim priya-dhâ " viçáto | [k] 'ro antariksha[2] sa-jûr devéna ‖ 1 ‖ vâtená 'syá havísbas tmánâ yaja sám asya tanúvâ bhava, várshîyo vár-shîyasi yajné yajná-patim dhâḥ | [l] prithivyâḥ sam-pṛicaḥ pâhi | [m] námas ta â-tânâ | [n] 'narvâ pré 'hi, ghṛitásya kul-yâm ánu, sahá pra-jáyâ sahá râyás póshena[3] | [o] "po devîḥ çuddhâ-yúvaḥ[1] çuddhâ yûyáṃ devâꝏ[4] ûḍhvaꝏ, çuddhâ va-yám pári-vishṭâḥ pari-veshṭâro vo bhûyâsma ‖ 2 ‖ devéna. cátuçcatvâriꝏçac ca ‖ 8 ‖

6, 3, 6, 3-4. 7, 4-5. 8, 2-4. — K. 3, 5. 6. 26, 8. — Vs. 6, 8-13. Ç. 3, 7, 4, 1-9. 8, 1, 12 - 2, 3. Kâ. 6, 3, 26 - 6, 1. — eti | dadç — pâçéna | eti | rabhç | dharshâ — adbhya ity át-bhyaḥ — oshádhîbhya ity oshádhi-bhyaḥ | preti | ukshâmi — prâṇa iti pra-ânaḥ — aktau — priyadheti priya-dhâ | eti | viçata | uro iti — âtânety â-tâna | ânarvâ | preti | ihi — râyaḥ | poshéna | âpâḥ — çuddhâyuva iti çuddha-yuvaḥ | çuddhâḥ — devân | ûḍhvam | çuddhâḥ.

9. [a] vâk ta ă pyâyatâm, prâ-'ṇás ta ă pyâyatâm, cákshus ta[1] ă pyâyatâm, çrótram ta ă pyâyatâm | [b] yă te

---

7. [5] s. P. 8, 9.

8. paçoḥ saṃjnapanam. [1] so ([o]â, resp. [o]i) ABE; s. P. 3, 8. 7. 2. [2] so ([o]o a[o]) ABE; s. P. 4, 6. [3] so ([o]s p[o]) ABE. [4] so ABE; s. P. 9, 22.

9. vapotkhedaḥ. [1] so ([o]s t[o]) ABE.

prâ-'ṇâñ[2] chúg jagâma, yâ cákshur, yâ çrótram, yát te krûrám yád â-sthitam, tát ta â pyâyatâṃ, tát ta eténa çundhatâṃ | [e] nâbhis ta[1] â pyâyatâm, pâyús ta[1] â pyâyatâṃ | [d] çuddhâç caritrâḥ | [e] çám ad-bhyáḥ ‖ 1 ‖ çám óshadhîbhyaḥ[3], çám pṛithivyaí, çám áho-bhyâm | [f] óshadhe trâyasvai 'naṃ | [g] svá-dhite maí 'naṃ hiṃsîḥ | [h] rákshasâm bhâgò 'sî | [i] 'dám aháṃ ráksho 'dhamâṃ támo nayâmi | [k] yò 'smân dvéshṭi yáṃ ca vayáṃ dvishmá, idám enam adhamâṃ támo nayâmî | [l] 'shé tvâ | [m] ghṛiténa dyâvâ-pṛithivî pró 'ṇvâthâm | [n] áchinno râyaḥ[3] su-vîra | [o] urv antárikṣham ánv ihi | [p] vâyo vî 'hi[5] stokânâṃ svâho | [q] 'rdhvá-nabhasaṃ mârutâṃ gachatam ‖ 2 ‖ adbhyó, vîhi, pañca ca ‖ 9 ‖

6, 3, 9, 1-6. — K. 3, 6. — Vs. 6, 15. 16. Ç. 3, 8, 2, 6-28. Kâ. 6, 6, 5-27. — tę | eti — prâṇa iti pra-ạnaḥ | tę | eti — prâṇân iti pra-ạnân | çuk — tat | tę | eti — tat | tę | oshâdhîbhya ity oshâdhi-bhyaḥ — ahọbhyâm ity ahâḥ-bhyâm — mâ | ẹnam | hiṃsîḥ — bhâgaḥ | ạsi | idam — ạdhamam — nayâmi | ishe — dyâvâpṛithivî iti dyâvâ-pṛithivî | preti | ûrṇvâthâm — suvîra iti su-vîrâḥ | uru — vâyọ iti | vîti | ihi — ûrdhvanâbhasam ity ûrdhva-nabhasam. —

10. [a] sáṃ te mánasâ mánaḥ, sám prâ-'ṇéna prâ-'ṇó [b] júshṭaṃ devébhyo havyáṃ ghṛitá-vat svâhai | [c] 'ndráḥ prâ-'ṇó áṅge[1]-aṅge[2] ní dedhyad, aindrò 'pâ-'nó áṅge[1]-aṅge[2] ví bobhuvad | [d] déva tvashṭar bhûri te sáṃ-sam etu víshu-rûpâ yát sá-lakshmâṇo bhávatha | deva-trâ yántam ávase sákhâyó 'nu tvâ mâtâ pitáro[3] madantu ‖ [e] çrîr asy | [f] agnís tvâ[4] çrîṇâtv | [g] âpaḥ sám ariṇan | [h] vâtasya ‖ 1 ‖ tvâ dhrájyai, pûshṇó ráṃhyâ, apâm óshadhînâṃ róhishyai |

9. [2] prâṇân (dentales n) chug ABE. gegen P. 5, 24. [3] s. P. 3, 7. [4] Acc. Plur.? dhanâni prayachatu Sây. [5] sic! zwei Wörter!

10. [a] vasâhomaḥ. [1] so ([o]o a[o]) AB. E (sec. m.); s. P. 11, 17. [2] so ([o]e a[o]) AB. E (sec. m.); s. P. 11, 17. [3] sic! zwei Wörter. [4] so ([o]s t[o]) ABE.

[l]ghṛitáṃ ghṛita-pâvânaḥ pibata, vásâṃ vasâ-pâvânaḥ pibatâ | [k] 'ntárikshasya havir asi | [l] svâhâ tvâ 'ntárikshâya | [m] díçaḥ, pra-díça, â-díço, vi-díça, ud-díçaḥ | [n] svâhâ dig-bhyó | [o] námo dig-bhyáḥ ‖ 2 ‖ vâtasyâ, 'shṭâviṃçatiç ca ‖ 10 ‖

6, 3, 11, 1-3. — K. 3, 7. — Vs. 6, 18-20. Ç. 3, 8, 3, 9-37. Kâ. 6, 8, 6 - 9, 1. — svâhâ | aindraḥ — aṅgé-aṅga ity aṅgé-aṅge — saṃsaṃ iti sam-saṃ — vishṅûrûpâ iti vishṅú-rûpâḥ — mâtâ | pitaráḥ — raṃhyai | apâm — digbhya iti dik-bhyaḥ. —

11. [a] samudráṃ[1] gacha svâhâ[1], 'ntárikshaṃ[1] g. s., deváṃ savitáraṃ g. s., 'ho-râtré g. s., mitrâ-váruṇau g. s., sómaṃ g. s., yajnáṃ g. s., chándâṃsi g. s., dyâvâ-pṛithivî́ g. s., nábho divyáṃ g. s., 'gníṃ vaiçvânaráṃ[1] g. s. | [b] 'd-bhyás tvaṃ 'shadhî-bhyo | [c] máno me hárdi[2] yacha | [d] tanûṃ tvácam putráṃ náptâram açîya | [e] çúg asi, tám abhí çoca yò 'smân dvéshṭi yáṃ ca vayáṃ dvishmó | [f] dhâmno-dhâmno râjann itó varuṇa no muñca, yád âpo ághniyâ[3] váruṇé 'ti çápâmahe táto varuṇa no muñca ‖ 1 ‖ asi, shâḍviṃçatiç ca ‖ 11 ‖

6, 4, 1, 1-5. — K. 3, 8. — Vs. 6, 21. 22. Ç. 3, 8, 4, 11 - 5, 10. Kâ. 6, 9, 10 - 10, 5. — ahorâtre ity ahaḥ-râtre — oshadhîbhya ity oshadhi-bhyaḥ — yaḥ | asmân — râjan | itaḥ — yat | âpaḥ | aghniyâḥ | varúṇa | iti.

12. [a] havíshmatîr[1] imấ âpo havíshmân devó adhvaró[2], havíshmâṃ[3] ấ vivâsati havíshmâṃ[3] astu sûryaḥ ‖ [b] agnér vó 'panna-gṛihasya sádasi sâdayâmi sumnấya sumninîḥ, sumné mâ dhatte | [c] 'ndrâ-'gniyór[4] bhâga-dhéyî stha, mitrấ-váruṇayor bhâga-dhéyî stha, víçveshâṃ devấnâṃ bhâga-dhéyî stha | [d] yajné jâgṛita ‖ 1 ‖ havíshmatîç, cátustriṃçat ‖ 12 ‖

---

11. gudakâṇḍena upayaṭsaṃjnakahomâḥ. [1] ohne avagraha. [2] hârdî E. [3] so (°o a°) ABE.

12. 13. somâbhishavaḥ; 12. vasatîvarîṇâṃ grahaṇam. [1] ohne avagraha. [2] so (°e a°) ABE. [3] so (°âṃ) ABE; s. P. 9, 21. [4] °drâgnyor E.

6, 4, 2, 4-6. — K. 3, 9. — Vs. 6, 23. 24. Ç. 3, 9, 2, 10-15. Kâ. 8, 9, 10-23. — havishmân | eti — indrâgniyor itîndra-agni-yoḥ | bhâgadheyîr iti bhâga-dheyîḥ.

13. [a] hṛidé tvâ mánase tvâ, divé tvâ sûryâya tvo | [b] 'rdhvám imám adhvaram kṛidhi, diví devésho hótrâ yacha | [c] sóma râjann é 'hy, áva roha | [d] mâ bhér[1] mâ sám vikthâ[2] [e] mâ tvâ hiṁsisham | [f] pra-jâs tvám upâ-'varoha[3], pra-jâs tvâm upâ-'varohantu[3] | [g] çṛiṇótv agniḥ sam-ídhâ hávam me çṛiṇvántv âpo dhishâṇâç ca devîḥ | çṛiṇóta grâvâṇo vi-dúsho nú ‖ 1 ‖ yajnáṁ çṛiṇótu devâḥ savitâ hávam me ‖ [h] dévîr âpo apâm[4] napâd yá ûrmír havishya indriyâ-vân madintamas[5], tám devébhyo deva-trâ dhatta, çukráṁ çukra-pébhyo, yéshâm bhâgá stha, svâhâ[5] | [i] kấrshir asy, ápâ 'pâm mṛidhráṁ | [k] samudrásya[5] vó 'kshityâ ún naye | [l] yám agne pṛit-sú mártyam âvo vâjeshu yám junâḥ | sá yántâ çáçvatîr íshaḥ ‖ 2 ‖ nú, saptácatvâriṁçac ca ‖ 13 ‖

6, 4, 3, 1-4. — K. 3, 9. — Vs. 6, 25-29. Ç. 3, 9, 3, 4-32. Kâ. 9, 1, 5 - 3, 16. — hotrâḥ | yacha — eti | ihi | aveti — vikthâḥ — upâvârohety úpa-avâroha — upâvârohantv ity úpa-avâ-rohantu — âpaḥ | apâm | napât | yaḥ — indriyâvân itîndriya-vân — bhâgaḥ | stha — apeti | apâm — vaḥ | akshityai — âvâḥ.

14. [a] tvám agne rudró ásuro[1] mahó divás tváṁ çár-dho mârutam pṛikshá îçishe | tvám vâtair aruṇair yâsi çaṁ-gayás tvám pûshâ vi-dhatáḥ[2] pâsi nú tmánâ ‖ [b] ấ vo rấjânam adhvarásya rudráṁ hótâraṁ satya-yájaṁ ródasyoḥ | agním purấ tanayitnór ácittâd dhíraṇya-rûpam ávase kṛiṇu-

---

13. somasya çakaṭâd upâvarohaḥ. [1] betont! [2] vitthâ E secunda manu. [3] als Compositum! CD; und so betont ABE. [4] so (°o a°) AB, E sec. m. [5] ohne avagraha.

14. kâmyeshṭiyâjyâḥ. [1] so (°o a°) ABE. [2] mit avagraha! [3] ohne avagraha.

dhvam ‖ [c]agnír hótâ ní shasâdâ[4] yájîyân[5] upá-sthe mâtúḥ surabhâv[3] u loké | yúvâ kavíḥ puru-nishṭháḥ ‖ 1 ‖ ṛitâ-vâ dhartâ kṛishṭînâm utá mádhya iddháḥ ‖ [d]sâdhvîm akar devá-vîtim no adyá[1] yajnásya jihvâm avidâma gúhyâm | sá âyur â 'gât surabhír[3] vásâno bhadrâm akar devá-hûtim no adyá[1] ‖ [e]ákrandad agní stanáyann iva dyaúḥ kshâmâ[4] rérihad vîrúdhaḥ[3] sam-añján | sadyó jajnânó ví hî 'm iddhó ákhyad[1] â ródasî bhânúnâ bhâty antáḥ ‖ [f]tvé vásûni purv-aṇîka ‖ 2 ‖ hotar doshâ vástor é 'rire yajníyâsaḥ | kshâme 'va víçvâ bhúvanâni yásmint sáṁ saúbhagâni[3] dadhiré pâvaké ‖ [g]túbhyam tâ aṅgiras-tama víçvâḥ su-kshitáyaḥ príthak | ágne kâmâya yemire ‖ [h]açyâma tám kâmam agne távo 'tî açyâma rayíṁ rayi-vaḥ su-vîram | açyâma vâjam abhí vâjáyanto 'çyâma dyumnám ajarâ 'járam te ‖ [i]çréshṭham yavishṭha bhâratâ 'gne dyu-mántam â bhara ‖ 3 ‖ váso puru-spṛíhaṁ rayím ‖ [k]sá çvitânás tanyatû rocana-sthâ ajárebhir nánadad-bhir yávishṭhaḥ | yáḥ pâvakáḥ puru-támaḥ purûṇi pṛithûny agnír anu-yâti bhárvan ‖ [l]âyush ṭe[6] viçváto[3] dadhad ayám agnír váreṇyaḥ | púnas te prâ-'ṇá â 'yati párâ yákshmaṁ suvâmi te ‖ [m]âyur-dâ agne havísho jushâṇó ghṛitá-pratîko ghṛitá-yonir edhi | ghṛitám pîtvâ mádhu câru gávyam pité 'va putrám abhí ‖ 4 ‖ rakshatâd imám ‖ [n]tásmai te prati-háryate jâta-vedo ví-carshaṇe | ágne jánâmi su-shṭutím ‖ [o]divás pári[7] prathamâṃ jajne agnír[8] asmád dvitîyam pári jâtá-vedâḥ | tṛitîyam ap-sú nṛi-máṇâ ájasram índhâna enaṃ jarate svâ-dhîḥ ‖ [p]çúciḥ pâvaka vándyó 'gne bṛihád ví rocase | tvám ghṛitébhir â-hutaḥ ‖ [q]dṛiçânó rukmá urvyâ vy adyaud dur-mársham âyuḥ çriyé rucânáḥ | agnír amṛito abhavad[1] váyo-bhiḥ ‖ 5 ‖

14. [4] so (°â) ABE. [5] s. P. 9, 23. [6] so (°sh ṭe°) ABE. [7] so (°s p°) ABE; s. P. 8, 28. 34. [8] so (°e a°) ABE.

yád enaṃ dyaúr ájanayat su-rétâḥ ‖ [r] á yád ishé nṛi-pátiṃ téja ánat chúci[9] réto ni-shiktaṃ dyaúr abhîke | agníḥ çárdham anavadyáṃ yúvânaꝏ svâ-dhíyaṃ janayat sûdáyac ca ‖ [s] sá téjîyasâ mánasâ tvóta[3] utá çiksha sv-apatyásya çikshóḥ | ágne ráyó nṛí-tamasya prá-bhûtau bhûyáma te su-shṭutáyaç ca vásvaḥ ‖ [t] ágne sáhantam á bhara dyumnásya prâ-sáhâ rayím | víçvâ yáḥ ‖ 6 ‖ cárshaṇîr abhy âsá vájeshu sâsáhat ‖ [u] tám agne pṛitanâ-sáhaꝏ rayíꝏ sahasva[3] á bhara | tváꝏ hí satyó ádbhuto[1] dâtá vájasya gó-mataḥ ‖ [v] ukshá-'nnâya vaçá-'nnâya sóma-pṛishṭhâya vedháse | stómair vidhemâ 'gnáye ‖ [w] vadmá hí sûno ásy adma-sádvâ cakré agnír[8] janúshâ 'jmá 'nnam | sá tvám na ûrja-sana ûrjaṃ dhâ rája 'va jer avṛiké kshéshy antáḥ ‖ [x] ágna áyûꝏshi ‖ 7 ‖ [y] pavasa á suvó 'rjam íshaṃ ca naḥ | âré bâdhasva duchúnâm[8] ‖ [y] ágne pávasva sv-ápâ asmé várcaḥ su-vîryam | dádhat póshaꝏ rayím máyi ‖ [z] ágne pâvaka rocíshâ mandráyâ deva jihváyâ | á devân vakshi yákshi ca ‖ [aa] sá naḥ pâvaka dîdivó 'gne devâꝏ[10] ihá [11] vaha | úpa yajnáꝏ haviç ca naḥ ‖ [bb] agníḥ çúcivrata-tamaḥ çúcir víprah çúciḥ kavíḥ | çúcî rocata á-hutaḥ ‖ [cc] úd agne çúcayas táva çukrá bhrájanta îrate | táva jyótîꝏshy arcáyaḥ ‖ 8 ‖

purunishṭháḥ [11], purvaṇika, bharâ, 'bhí, váyobhir, yá, áyûꝏshi, víprah çúciç, cáturdaça ca ‖ 14 ‖

(2, 2, 2, 3 - 4, 3.) — [a] R. 2, 1, 6; [b] 4, 3, 1; [c] 5, 1, 6; [d] 10, 53, 3; [e] 10, 45, 4; [f] 6, 5, 2; [g] 8, 43, 18; [h] 6, 5, 7; [i] 2, 7, 1; [k] 6, 6, 2; [l] nur hier; [m] Vs. 35, 17; [n] nur hier; [o] R. 10, 45, 1; [p] 2, 7, 4; [q] 10, 45, 8; [r] 1, 71, 8; [s] 3, 19, 3; [t. u] 5, 23, 1. 2; [v] 8, 43, 11; [w] 6, 4, 4; [x. y] 9, 66, 19. 21; [z] 5, 26, 1; [aa] 1, 12, 10; [bb. cc] 8, 44, 21. 17. — pṛikshah | îçishe — çaṃgaya iti çam-gayaḥ — vidhata iti vi-dhataḥ — nîti | sasâda — surabhau | u | loke — purunishṭha iti puru-nishṭhaḥ |

10. [9] so A. E (ânat mit virâma) und Whitney's Mspt.; ânat (mit virâma) çuci B; s. P. 5, 34. [10] so (âꝏ) AB; s. P. 9, 21. [11] hier hat E purupi°.

ṛitâvety ṛita-vâ — madhyé | iddhaḥ | sâdhvîm | akaḥ — saḥ — eti | agât | surabhiḥ — akaḥ — naḥ | adya — agniḥ | stanayan | iva — kshâmâ — virudhâḥ — vîti | hi | îm | iddhaḥ | akhyât | eti | rodasî iti — antaḥ | tve iti — purv-aṇîketi[12] puru-aṇîka | hotaḥ | doshâ | vastoḥ | eti | îriré — kshâmâ | iva — tavâ | ûtî | açyâmâ — ajarâ | ajaram — bhârata | agné — vaso iti — saḥ — tanyatuḥ | rocanasthâ iti rocana-sthâḥ — âyuḥ | te — prâṇaḥ iti pra-anâḥ | eti | ayati | pareti — pitâ | iva — sushṭutim iti su-stutim | divaḥ | parîti — nṛimaṇâ iti nṛi-manâḥ — svâdhîr iti sva-dhîḥ[13] — durmarsham iti duḥ-marsham — vayobhir iti vayâḥ-bhiḥ — ânât | çuci — nishiktam iti ni-siktam — svâdhiyam iti sva-dhiyam[13] — tvotâḥ — agnè | râyaḥ — sushṭutaya iti su-stutayâḥ — prâsaheti prâ-sahâ — viçvâḥ — abhîti | âsâ — sâ-sahât — sahasvaḥ | eti — ukshânnâyety ukshan-nâyâ | vaçânnâyeti vaçâ-annâya — vidhema — vadmâ | hi | sûno iti[14] | asi | admasadvety âdma-sadvâ — janushâ | ajmâ | annam — saḥ — ûrjasana ity ûrja-sane — dhâḥ | râjâ | iva | jeḥ — kshesheḥ | antaḥ — pavase — ûrjam — duchunâm — asme iti — saḥ — didivaḥ | agnè | devân | iha | eti | vahâ | upeti — çuciḥ | rocate — çukrâḥ | bhrâjântaḥ.

devásya, rakshohántho, vibhús, tvá ॐ somá, 'ty anyán ágam, prithivyá, ishé tvá, " dade, vák te, sám te, samudrá ॐ, havíshmatir, hṛidé, tvám agne rudráç, cáturdaça ‖ 14 ‖

devásya (1, 1), gamádhye (6, 2) havíshmatiḥ (12, 1), pavasa (14, 8), ékatri ॐ çat ‖ 31 ‖

iti taittirîyasaṃhitâyâm prathamakâṇḍe tṛitîyaḥ prapâṭhakaḥ ‖ 3 ‖

3. grahâḥ (1, 4, 1-42).

1. [a] ấ dade, grấvâ 'sy adhvara-kṛid devébhyo, gambhîrám imám adhvaráṃ kṛidhy ut-taména pavíné 'ndrâya sómaॐ sú-shutam mádhu-mantam páyasvantaṃ vṛishṭi-vá-

14. [12] s. P. 7, 12. [13] s. P. 3, 5 (der Rik-padap. trennt su-âdhî). [14] zu sûno asi s. Whitney zu P. 4, 6.

nim | [b] índrâya tvâ vṛitra-ghná, índrâya tvâ vṛitra-túra, índrâya tvâ 'bhimâti-ghná, índrâya tvâ "ditya-váta, índrâya tvâ viçvádevyâ-vate[1] | [c] çvâtrâ stha vṛitra-túro râdho-gûrtâ amṛítasya pátnîs, tâ devîr deva-tré 'máṃ yajnáṃ dhattó, 'pa-hûtâḥ sómasya pibató, 'pa-hûto yushmâkam ‖ 1 ‖ sómaḥ pibatu | [d] yát te soma divi jyótir yát pṛithivyâṃ yád urâv antárikshe[2] ténâ 'smaí yájamânâyo 'rú râyâ kṛidhy, ádhi dâtré voco | [e] dhíshaṇe[3] vîḍû[3] satî[3] vîḍayethâm ûrjaṃ dadhâthâm ûrjam me dhattam, mâ vâo hiosisham mâ mâ hiosishṭam | [f] prâg[2] ápâg[2] údag[2] adharâk[2] tâs tvâ díça â dhâvantv, ámba ní shvara[4] ‖ [g] yát te somâ 'dâbhyaṃ nâma jâgṛivi, tásmai te soma sómâya svâhâ ‖ 2 ‖ yushmâkaa, svara yát te, náva ca ‖ 1 ‖

6, 4, 4, 1. — K. 3, 10. Vs. 6, 30-36. 7, 2. Ç. 3, 9, 4, 3-21. Kâ. 9, 4, 5-28. — sushútam iti su-sutam — viçvadévyâvata iti viçvadévya-vate | çvâtrâḥ — râdhógûrtâ iti râdhâḥ-gûrtâḥ — devátreti deva-trâ — urau | antarikshe — dhishâṇe iti | vîḍû iti | satî iti — prâk | apâk | udâk | adharâk — nîti | svara — soma | adâbhyam.

2. [a] vâcás pátaye[1] pavasva vâjin, vṛishâ vṛishṇo aoçú-bhyâṃ[2] gábhasti-pûto, devó devânâm pavítram asi, yéshâṃ bhâgó 'si tébhyas tvâ | [b] svâṃkṛito[3] 'si, mádhu-matîr na ishas kṛidhi[4], viçvebhyas tve 'ndriyébhyo divyébhyaḥ párthivebhyo | [c] mánas tvâ 'shṭû | [d] 'rv antárikshaṃ[3] ánv ihi | [e] svâhâ[3] tvâ su-bhavaḥ sûryâya | [f] devébhyas tvâ marîci-pébhya | [g] eshá te yóniḥ, prâ-'ṇáya tvâ ‖ 1 ‖ vâcáḥ, saptácatvâriaçat ‖ 2 ‖

6, 4, 5, 3-5. — K. 4, 1. 27, 1. — Vs. 7, 1-3. Ç. 4, 1, 1, 9-24.

4, 1-42. grahapraçnaḥ; 1. somâbhishavaḥ. [1] s. P. 3, 5. [2] ohne avagraha. [3] s. P. 1, 38. [4] so (sh°) ABE; s. P. 6, 13.

2. upâoçugrahaḥ. [1] so (°s p°) ABE; s. P. 8, 27. [2] so (°o a°) ABE. [3] ohne avagraha. [4] so (°s k°) A (auch 6, 4, 5, 4). E.; ishaḥ kṛidhi B; s. P. 8, 25.

Kâ. 9, 4, 23-38. — vâçaḥ | patâye — bhâgaḥ | asi — svâṃ-kṛitaḥ | asi — naḥ | ishâḥ | kṛidhi — tvâ | ashṭu | uru — subhava iti su-bhavaḥ — eshaḥ — prâṇâyeti pra-ânâyâ.

3. [a]upayâmá-gṛihito 'sy | [b]antár yacha magha-van, pâhí sómam, urushyá rắyaḥ, sám ísho yajasvâ, 'ntás te dadhâmi dyắvâ-pṛithivĩ antár urv antárikshaṁ[1], sa-jóshâ devaír âvaraiḥ páraiç câ 'ntar-yâmé magha-van mâdayasva | [c]svâṃkṛito 'si[1] mádhu-matîr na íshas kṛidhi[2] víçvebhyas tve 'ndriyébhyo divyébhyâḥ pắrthivebhyo | [d]mánas tvâ 'shṭû | [e]'rv antárikshaṁ[1] ánv ihi | [f]svâhâ[1] tvâ su-bhavaḥ sũryâya | [g]devébhyas tvâ marîci-pébhya | [h]eshá te yónir, apâ-'nắya tvâ ‖ 1 ‖ devébhyaḥ, saptá ca ‖ 3 ‖

6, 4, 6, 1-3. — K. 4, 1. 27, 2. — Vs. 7, 4-6. Ç. 4, 1, 2, 15-23. Kâ. 9, 6, 1-4. — antaḥ | yacha — antaḥ | te — antaḥ | uru — sajoshâ iti sa-joshắḥ — asi — ishâḥ — tvâ | ashṭu | uru — eshaḥ.

4. [a]ắ vâyo bhûsha çuci-pâ úpa naḥ sahásraṁ te ni-yúto viçva-vâra | úpo te ándho[1] mádyam ayâmi yásya deva dadhishé pûrva-péyam ‖ [b]upayâmá-gṛihîto 'si, vâyáve tvé | [c]'ndra-vâyû imé sutắḥ |[2] úpa práyo-bhir ắ gatam índavo vâm uçánti hi | [d]upayâmá-gṛihîto 'sî, 'ndravâyú-bhyâṃ tvai, 'shá te yóniḥ, sa-jóshâbhyâṃ tvâ ‖ 1 ‖ ắ vâyo, tricatvâ-riṁçat ‖ 4 ‖

(6, 4, 7, 3). — K. 4, 2. (27, 3). — Vs. 7, 7. 8. Ç. 4, 1, 3, 18. 19. Kâ. 9, 6, 5. 6. — eti | vâyo iti — çucipâ iti çuci-pâḥ — upo iti — indravâyû itîndra-vâyû — prayóbhir iti prayâḥ-bhiḥ — eshaḥ — sajoshắbhyâṃ iti sa-joshắbhyâm.

3-42. antaryâmâdikâ grahâḥ; 3. antaryâma. [1] ohne avagraha. [2] so (°s k°) ABE; s. P. 8, 25.

4. aindravâyava. [1] so (°o a°) ABE. [2] so (°ḥ |) ABE (!).

5. [a]ayáṃ vâṃ mitrâ-varuṇâ sutáḥ sóma ṛitâ-vṛidhâ | mámé 'd ihá çrutaṁ hávam ‖ [b]upayâmá-gṛihîto 'si, mitrâ-váruṇâbhyâṃ tvai, 'shá te yónir, ṛitâyú-bhyâṃ[1] tvâ ‖ 1 ‖ ayáṃ vâṃ, viṁçatíḥ ‖ 5 ‖

(6, 4, 8, 3). — K. 4, 2 (27, 4). — Vs. 7, 9. Ç. 4, 1, 4, 7. Kâ. 9, 6, 7. — ṛitâvṛidhety ṛita-vṛidhâ | mamâ | it — eshaḥ — ṛitâyubhyâm ity ṛitâyu-bhyâm.

6. [a]yấ vâṃ kaçâ mádhu-maty áçvinâ sûnṛitâ-vatî táyâ yajnám mimikshatam ‖ [b]upayâmá-gṛihîto 'sy, açvi-bhyâṃ tvai, 'shá te yónir, mâdhvîbhyâṃ tvâ ‖ 1 ‖ yấ vâm, ashṭấdaça ‖ 6 ‖

(6, 4, 9, 1). — K. 4, 2 (27, 4). — Vs 7, 11. Ç. 4, 1, 5, 17. Kâ. 9, 7, 8. — madhúmatîti madhú-matî — sûnṛitâvatîti sûnṛitâ-vatî — eshaḥ.

7. [a]prâtar-yújau vi mucyethâm áçvinâv é 'há gachatam | asyá sómasya pîtáye ‖ [b]upayâmá-gṛihîto 'sy, açvi-bhyâṃ tvai, 'shá te yónir, açví-bhyâṃ tvâ ‖ 1 ‖ prâtaryújâv, ékân ná viṁçatíḥ[1] ‖ 7 ‖

(6, 4, 9, 1). — eti | iha eshaḥ.

8. [a]ayáṃ venáç codayat pṛiçni-garbhâ jyótir-jarâyû rájaso vi-mấne | imám apấṁ saṃ-gamé sûryasya çíçuṃ ná viprấ matí-bhî rihanti ‖ [b]upayâmá-gṛihîto 'si, çáṇḍâya tvai, 'shá te yónir, vîrátâm[1] pâhi ‖ 1 ‖ ayáṃ venáḥ, páñcaviṁçatiḥ ‖ 8 ‖

(vgl. 6, 4, 10, 1-6). — K. 4, 3. (27, 8). — Vs. 7, (12.) 16. Ç. 4, 2, 1, 8 (eke). 9. Kâ 9, 6, 12. 13. — pṛiçnigarbhâ iti pṛiçni-garbhâḥ | jyotirjarâyur iti jyotiḥ-jarâyuḥ — vimâna iti vi-mâne — viprâḥ | matibhir iti mati-bhiḥ — eshaḥ — vîratâm.

---

5. maitrâvaruṇa. [1] ṛitâvíbhyâm E prima manu.
6. âçvina.
7. âçvina. [1] so E; viṁçatiḥ (ohne Accent) ABCD.
8. çukrâmanthinau. [1] ohne avagraha.

9. [a] tám pratnáthâ[1] pûrváthâ[1] viçváthe[1] 'máthâ[1] jyeshṭhá-tâtim barhi-shádaꝏ suvar-vídam | pratîcînâṃ[1] vṛijánaṃ[2] dohase girâ "çúṃ jáyantam ánu yáṣu várdhase || [b] upayâmá-gṛihîto 'si, márkâya tvai, 'shá te yónir, pra-jâḥ pâhi || 1 || táꝏ, shâḍviꝏçatiḥ ||9||

(vgl. 6, 4, 10, 1). — K. 4, 3. — Vs. 7, 12. (16). Ç. 4, 2, 1, 9. Kâ. 9, 6, 11 (13). — pratnathâ | pûrvathâ | viçvathâ | jmathâ — barhishadam iti barhi-sadâm | suvarvidam iti suvaḥ-vidâm | pratîcînam — girâ | âçúm — eshaḥ.

10. [a] yé devâ divy ékâdaça[1] sthá, pṛithivyâm ádhy ékâdaça[1] sthâ, 'psu-shádo mahinaí 'kâdaça[1] sthá, té devâ yajnám imáṃ jushadhvam | [b] upayâmá-gṛihîto 'sy, âgrayaṇò 'si sv-âgrayaṇo, jínva yajnáṃ jínva yajná-patim, abhí sávanâ pâhi, víshṇus tvâm pâtu, víçam tvám pâhî 'ndriyéṇai, 'shá te yónir, víçvebhyas tvâ devébhyaḥ || 1 || yé devâs, tríçatvâriꝏçat ||10||

6, 4, 11, 1. 2. — K. 4, 5. 27, 9. — Vs. 7, 19. 20. Ç. 4, 2, 2, 9. 10. Kâ. 9, 6, 15. — devâḥ | divi | ekâdaça — apsushada ity âpsu-sadâḥ | mahinâ — devâḥ — âgrayaṇaḥ | asi | svâgrayaṇa iti su-âgrayaṇaḥ — eshaḥ.

11. [a] triꝏát tráyaç ca ganíno rujánto dívaꝏ rudrâḥ pṛithivîm ca sacante | ekâdaçâso[1] apsu-shádaḥ[2] sutáꝏ sómam jushantâꝏ sávanâya víçve || [b] upayâmá-gṛihîto 'sy, âgrayaṇò 'si sv-âgrayaṇo, jínva yajnáṃ jínva yajná-patim, abhí sávanâ pâhi, víshṇus tvâm pâtu, víçam tvám pâhî 'ndriyéṇai, 'shá te yónir, víçvebhyas tvâ devébhyaḥ || 1 || triꝏád dvícatvâriꝏçat ||11||

---

9. çukrâmanthinau. [1] ohne avagraha. [2] vṛijinam B (varjaniyam âlasyâçraddhâdikam). D sec. m., vṛijanam ACE. und D prima und tertia manu.

10. âgrayaṇa. [1] ohne avagraha.

11. âgrayaṇa; bhrâtṛivyavato mantrântáram âmnâyate B (p. 630). [1] ohne avagraha. [2] so (°o a°) AB. E sec. m.

ekâdaçâsaḥ | apsushadá ity ápsu-sadáḥ — ágrayaṇaḥ | asi | svágrayaṇa iti su-ágrayaṇaḥ — eshaḥ.

12. [a] upayâmá-gṛihîto 'si, 'ndrâya tvâ bṛihád-vate váyasvata[1] ukthâ-yúve[2], yát ta indra bṛihád váyas tásmai tvâ, víshṇave tvai, 'shá te yónir, índrâya tvo 'kthâ-yúve ‖ 1 ‖ upayâmágṛihîto, dváviṅçatiḥ ‖ 12 ‖

6, 5, 1, 3. — K. 4, 5. 27, 10. — Vs. 7, 22. Ç. 4, 2, 3, 10. Kâ. 9, 6, 21. — bṛihadvátā iti bṛihat-vatē | vayásvate | ukthâyuvá ity úktha-yuvé — te — eshaḥ.

13. [a] mûrdhânam divó aratim[1] pṛithivyâ vaiçvânarám[2] ṛitâya jâtám agním | kaviṅ sam-rājam átithim jánânâm âsánn ā́ pātram janayanta devâḥ ‖ [b] upayâmá-gṛihîto 'sy, agnáye tvâ vaiçvânarâya[2], dhruvò 'si dhruvá-kshitir dhruvâṇâm dhruvá-tamó 'cyutânâm acyutakshit-tama, eshá te yónir, agnáye tvâ vaiçvânarâya[2] ‖ 1 ‖ mûrdhânam, páñcatriṅçat ‖ 13 ‖

6, 5, 2, 1. — K. 4, 5. 28, 1. — Vs. 7, 24. 25. Ç. 4, 2, 4, 24. Kâ. 9, 6, 22. — samrâjam iti sam-rājám — âsan | eti — dhruvaḥ | asi — acyútânâm — 'eshaḥ. —

14. [a] mádhuç ca mādhavaç ca, çukráç ca çúciç ca, nábhaç ca nabhasyàç ce, 'sháç co 'rjáç ca, sáhaç ca sahasyàç ca, tápaç ca tapasyàç co | [b] 'payâmá-gṛihîto si | [c] saṅ-sárpo 'sy | [d] aṅhas-patyâya tvâ ‖ 1 ‖ mádhus, triṅçát ‖ 14 ‖

6, 5, 3, 4. — K. 4, 7. (28, 2). — Vs. 7, 30. Ç. 4, 3, 1, 14-20. K. 9, 13, 1-18. — ishaḥ | ca | ûrjaḥ — saṅsarpa iti sam-sarpàḥ | asi | aṅhaspatyâyety áṅhaḥ-patyâyâ.

---

12. ukthya. [1] ohne avagraha. [2] s. P. 3, 2.
13. dhruva. [1] so (°o a°) ABE. [2] ohne avagraha.
14. ṛitugrahâḥ.

15. [a] índrâ-'gnî ā́ gataꣳ sutáṃ gîrbhír[1] nábho váreṇyam | asyá pâtaṃ dhiyé 'shitā́ || [b] upayâmá-gṛihîto 'sî, 'ndrâgni-bhyâṃ tvai, 'shá te yónir, indrâgni-bhyâṃ tvâ || 1 || índrâgnî, viꣳçatíḥ || 15 ||

(6, 5, 4, 1). — K. 4, 7. (28, 2). — Vs. 7, 31. Ç. 4, 3, 1, 24. Kâ. 9, 13, 20. — indrā́gnî itîndrá-agnî | eti — gîrbhiḥ — dhiyâ | ishitâ — indrâgnibhyâm itī́ndrâgni-bhyâm — eshaḥ.

16. [a] ómâsaç carshaṇî-dhṛito víçve devâsa ā́ gata | dâçvā́ꣳso dâçúshaḥ sutám || [b] upayâmá-gṛihîto 'si, víçvebhyas tvâ devébhya, eshá te yónir, víçvebhyas tvâ devébhyaḥ || 1 || ómâso, viꣳçatíḥ || 16 ||

(6, 5, 4, 1. 2). — K. 4, 7 (28, 2). — Vs. 7, 33. Ç. 4, 3, 1, 27. Kâ. 9, 14, 1. — carshaṇîdhṛita iti carshaṇi-dhṛitaḥ — devâsaḥ | eti.

17. [a] marútvantaṃ[1] vṛishabháṃ vâvṛidhânám ákavâ-'riṃ divyáꣳ çâsám índram | viçvâ-sā́ham ávase nū́tanâyo[1] 'gráꣳ saho-dā́m ihá táꣳ huvema || [b] upayâmá-gṛihîto 'sī́, 'ndrâya tvâ marútvata[1], eshá te yónir, índrâya tvâ marútvate[1] || 1 || marútvantaꣳ, sháḍviꣳçatiḥ || 17 ||

(6, 5, 5, 1). — K. 4, 8. (28, 3). — Vs. 7, 36. Ç. 4, 3, 3, 14. Kâ 10, 3, 6. — vâvṛidhânam | akávârim ity akávâ-arim — viçvâsâham iti viçva-sâhám — nûtánâya | ugram | sahodâm iti sahaḥ-dâm — asi | indrā́ya — marutváte | eshaḥ.

18. [a] índra marutva[1] ihá pâhi sómaṃ yáthâ çâryâté[2] ápibaḥ[3] sutásya | táva prá-ṇîtî táva çûra çármann ā́ vivâsanti kaváyaḥ su-yajnā́ḥ || [b] upayâmá-gṛihîto 'sī́, 'ndrâya

---

15. aindrâgna. [1] ohne avagraha.
16. vaiçvadeva.
17. marutvatîya. [1] ohne avagraha.
18. marutvatîya. [1] ohne avagraha. [2] çâriyâté E. [3] so (°e a°) ABE; s. P. 4, 41.

tvâ marútvata[1], eshá te yónir, indrâya tvâ marútvate[1] ‖ 1 ‖ índra marutva, ékân ná trio̱çát[4] ‖18‖

K. 4, 8. — Vs. 7, 35. Ç. 4, 3, 3, 13. Kâ. 10, 1, 14. — marutvaḥ — çâryâte — praṇîtîti pra-nîtî — çarmân | eti — eshaḥ.

19. [a] marútvâo[t] indra vṛishabhó ráṇâya píbâ[2] sómam anu-shvadhâm mádâya | ấ siñcasva jaṭhâre mádhva ûrmim tváo rấjà 'si pra-divaḥ sutấnâm ‖ [b] upayâmá-gṛihîto sĩ, 'ndrâya tvâ marútvata[3], eshá te yónir, índrâya tvâ marútvate[3] ‖ 1 ‖ marútvân, ékân ná trio̱çát[4] ‖19‖

K. 4, 8. — Vs. 7, 38. — marutvân | indra — pibâ | anushvadham ity ânu-svadham — madhvâḥ — asi | indrâya — eshaḥ.

20. [a] mahấo[1] indro yá ójasâ parjányo vṛishṭi-mấo[1] iva | stómair vatsásya vâvṛidhe ‖ [b] upayâmá-gṛihîto 'si, mahe-'ndrấya tvai, 'shá te yónir, mahe-'ndrấya tvâ ‖ 1 ‖ mahấn, ékân ná vio̱çatíḥ[2] ‖20‖

(6, 5, 5, 3). — K. 4, 8. (28, 3). — Vs. 7, 40. — maghân — vṛishṭimân iti vṛishṭi-mân | iva — vâvṛidhe — maghendrâyeti mahâ-indrâyâ — eshaḥ.

21. [a] mahấo[1] índro nṛivád ấ carshaṇi-prấ utâ dvi-bárhâ amináḥ sáho-bhiḥ | asma-driyag[2] vâvṛidhe vîryâyo 'rúḥ pṛithúḥ sú-kṛitaḥ kartṛí-bhir bhût ‖ [b] upayâmá-gṛihîto 'si, mahe-'ndrấya tvai, 'shá te yónir, mahe-'ndrấya tvâ ‖1‖ máhân nṛivát[3], shâḍvio̱çatiḥ ‖21‖

K. 4, 8. — Vs. 7, 39. Ç. 4, 3, 3, 18. Kâ. 10, 3, 10. — maghân

---

18. [4] trio̱çat ohne Accent D.

19. marutvatîya. [1] so (°âo) ABE; s. P. 9, 20. [2] so (°â) ABE. [3] ohne avagraha. [4] trio̱çat ohne Accent D.

20. mâhendra. [1] so (°âo) ABE; s. P. 9, 20. [2] vio̱çatiḥ ohne Accent ABCDE.

21. mâhendra. [1] so (°âo) ABE; s. P. 9, 20. [2] °dryag (al svaritânta) E. [3] so ABCDE.

— eti — sahóbhi̯r iti̯ sahàḥ-bhi̯ḥ | a̯sma̯driya̯g ity àsma-driyàk — và̯vṛi̯dhe̯ — u̯ruḥ — e̯shaḥ.

22. [a] kadā́ caná[1] starī́r asi né 'ndra saçcasi dâçúshe | úpo-'pé 'n nú magha-van bhū́ya ín nú te dā́naṃ devásya pṛicyate || [b] upayâmá-gṛihîto 'sy, âdityébhyas tvâ | [c] kadâ caná[1] prá yuchasy ubhé ní pâsi jánmanî[2] | túrîyâ "ditya sávanaṃ ta indriyám ā́ tasthâv amṛítaṃ diví || [d] yajnó devā́nâm práty eti sumnám ā́dityâso bhávatâ[3] mṛiḍáyantaḥ | ā́ vo 'rvā́cî su-matír vavṛityâd aʊhóç cid yā́ varivovít-tarā́ 'sat || [e] vivasva âdityai 'shá te soma-pîthás, téna mandasva, téna tṛipya, tṛipyā́sma te vayáṃ tarpayitā́ro, yā́ divyā́ vṛíshṭis táyâ tvâ çrîṇâmi || 1 || vaḥ, saptáviʊçatiç ca ||22||

6, 5, 6, (1-) 5. — K. 4, 10. 28, 6. — Vs. 8, 2-5. Ç. 4, 3, 5, 10-18. Kâ. 10, 4, 4-7. — ca̯na — upo̯pety upà-u̯pa̯ | it | nu — bhûyàḥ | it — u̯bhe iti̯ — janmànî iti̯ — te̯ — ta̯sthau̯ — bha̯va̯ta̯ — eti̯ | va̯ḥ | a̯rvâcī́ — va̯ri̯vo̯vitta̯reti va̯ri̯vo̯vit-ta̯râ̯ | asàt | vivàsvaḥ — e̯shaḥ.

23. [a] vâmám adyá savitar vâmám u çvó divé-dive vâmám asmá-bhyaʊ sâvîḥ | vâmásya hí ksháyasya deva bhū́rer ayā́ dhiyā́ vâma-bhā́jaḥ syâma[1] || [b] upayâmá-gṛihîto 'si, devā́ya tvâ savitré || 1 || vâmáṃ, cáturviʊçatiḥ ||23||

(6, 5, 7, 1). — Vs. 8, 6. Ç. 4, 4, 1, 6. Kâ. 10, 5, 13.

24. [a] ádabdhebhiḥ savitaḥ pâyú-bhish ṭváʊ[1] çivébhir adyá pári pâhi no gáyam | hiraṇya-jihvaḥ suvitā́ya[2] návyase rákshâ[3] mā́kir[2] no aghá-çaʊsa[4] îçata || [b] upayâmá-gṛihîto 'si, devā́ya tvâ savitré || 1 || ádabdhebhis, tráyoviʊçatiḥ ||24||

---

22. âditya. [1] als ein Wort. [2] s. P. 4, 11. 12. [3] so (°â) ABE; s. P. 3, 12.

23. sâvitra. [1] ohne Accent, trotz hi.

24. sâvitra. [1] so (°sh ṭ°) ABE; s. P. 6, 5. [2] ohne avagraha. [3] so (°â) ABE. [4] so (°r no a°) ABE; s. P. 11, 13.

K. 4, 10. — (Vs. 33, 69. 84). — pâ̱yubhi̱r iti pâ̱yu-bhi̱ḥ | tvam — su̱vi̱tâyà — ra̱ksha̱ | mâkiḥ | na̱ḥ | a̱ghaçàᴗsa̱ ity a̱gha-ça̱ᴗsa̱ḥ.

25. [a] hiraṇya-pâṇim ûtáye savitā́ram úpa hvaye | sá céttâ devátâ[1] padám || [b] upayâmá-gṛihîto 'si, devā́ya tvâ savitré || 1 || híraṇyapâṇiṃ, cáturdaça ||25||

(Vs. 22, 10). — saḥ | cettā́ | de̱vatā́.

26. [a] su-çármâ 'si su-pratishṭhânó | [b] bṛihád ukshé[1] náma | [c] eshá te yónir, víçvebhyas tvâ devébhyaḥ || 1 || su-çármâ, dvā́daça ||26||

6, 5, 7, 3. — K. 4, 10. 28, 7. — Vs. 8, 8. Ç. 4, 4, 1, 14. Kâ. 10, 6, 2. — su̱çarmeti su-çarmā́ — bṛi̱hat | u̱kshe | namàḥ | e̱shaḥ.

27. [a] bṛíhaspáti-sutasya[1] ta indo indriyā́-vataḥ[2] pátnî-vantaṃ gráhaṃ gṛihṇâmy | [b] ágnā́si[3] pátnî-vā́sḥ[3] sa-jū́r devéna tváshṭrâ sómam piba svā́hâ || 1 || bṛíhaspátisutasya, páñcadaça ||27||

6, 5, 8, 3-4. — K. 4, 11. 28, 8. — Vs. 8, 9. 10. Ç. 4, 4, 2, 12-16. Kâ. 10, 6, 16-19. — te̱ | i̱ndo̱ iti | i̱ndri̱yâvàta̱ itī́ndri̱ya-va̱ta̱ḥ — agnâsi | patnî̱vâs iti̱ patnī́-vâsḥ | sa̱jûr iti sa-jûḥ.

28. [a] hárir asi hâri-yojanó háryo sthâtā́ vájrasya bhartā́ pṛíçneḥ pretā́[1], tásya te deva some 'shṭá-yajusha stutá-stomasya çastó-'kthasya hári-vantaṃ gráhaṃ gṛihṇâmi | [b] harī́[2] stha háryor dhânā́ḥ sahá-somâ | [c] índrâya svā́hâ || 1 || háriḥ, sháḍviᴗçatiḥ ||28||

---

25. sâvitra. [1] ohne avagraha.

26. vaiçvadeva. [1] als zwei Wörter! ukshe (çastre çasyamânâya tubhyam) bṛihan namo ('stu), Sây. (!)

27. pâtnîvata. [1] s. P. 6, 7. [2] so (indo indriyâ°) ABE. [3] so ABCD; die 3 fehlt in E.

28. hâriyojana. [1] ohne avagraha! (prerayitâ, Sây.) [2] Accent! so ABCDE.

(6, 5, 9, 1-4). — K. 4, 11. (28, 9). — Vs. 8, 11. Ç. 4, 4, 3, 6. 7. Kâ. 10, 8, 1. — harîḥ — haryóḥ — pṛtâ — iṣhṭayâjushâ itîshṭa-yajushaḥ — çastokthasyeti çasta-ukthasya — harîḥ | stha | haryóḥ.

29. [a] 1 ágna âyûꣳshi pavasa ấ suvó 'rjam ísham ca naḥ | âré bâdhasva duchúnâm[2] | [b] upayâmá-gṛihîto 'sy, agnáye tvâ téjasvata[3], eshá te yónir, agnáye tvâ téjasvate[1] ‖ 1 ‖ agnáye, tráyoviꣳçatiḥ ‖ 29 ‖

K. 4, 11. — (Vs. 19, 38. 35, 16). — agnè — pavase — ûrjam — duchunām — tejasvate.

30. [a] ut-tishṭhann ójasâ sahá pîtvấ çípre avepayaḥ | sómam indra camū sutám ‖ [b] upayâmá-gṛihîto 'sí, 'ndrâya tvaú 'jasvata[1], eshá te yónir, índrâya tvaú 'jasvate[1] ‖ 1 ‖ uttíshṭhann, ékaviꣳçatiḥ ‖ 30 ‖

(K. 4, 11). — Vs. 8, 39. Ç. 4, 5, 4, 10. Kâ. 12, 3, 2. — çipre itî[2] — camû itî — ojasvate.

31. [a] taráṇir viçvá-darçato jyotish-kṛíd asi sûrya | víçvam ấ bhâsi rocanám ‖ [b] upayâmá-gṛihîto 'si, sûryâya tvâ bhrấjasvata[1], eshá te yónir, sûryâya tvâ bhrấjasvate[1] ‖ 1 ‖ taráṇir, viꣳçatíḥ ‖ 31 ‖

Âr. 3, 16. — (K. 4, 11). — (Vs. 33, 36). — jyotishkṛid itî jyotiḥ-kṛit — bhrâjasvate.

32. ấ pyâyasva madintama[1] sóma víçvâbhir ûtí-bhiḥ | bhávâ[2] naḥ sapráthas-tamaḥ ‖ 1 ‖ ấ, náva ‖ 32 ‖

Âr. 3, 17. — (Vs. 12, 114). — madintama — bhava — saprathastama itî saprathaḥ-tamaḥ.

---

29. atigraha. [1] war bereits da in I, 3, 14, 7. 8. [2] ohne avagraha.
30. atigraha. [1] ohne avagraha. [2] s. P. 4, 11.
31. atigraha. [1] ohne avagraha.
32-34. agnau; s. Ind. Stud. 3, 375. 381. [1] ohne avagraha. [2] so (°â) ABE.

33. [a] îyúsh ṭé[1] yé pū́rva-tarâm ápaçyan vy-uchántîm ushásam mártyâsaḥ | asmā́bhir û[2] nú prati-cákshyâ 'bhûd ó[3] té yanti yé aparī́shu[4] páçyân || 1 || îyúr, ékân ná viʊçatíḥ[5] || 33 ||

Âr. 3, 18. — îyuḥ | te — u̱ | nu | pra̱ti̱cakshyeti prati-cakshyā́ | abhū́t | o iti.

34. [a] jyótishmatîṃ[1] tvâ sâdayâmi | [b] jyotish-kṛítaṃ tvâ s. | [c] jyotir-vídaṃ tvâ s. | [d] bhā́svatîṃ[1] tvâ s. | [e] jválantîṃ tvâ s. | [f] malmalâ-bhávantîṃ[2] tvâ s. | [g] dī́pyamânâṃ tvâ s. | [h] rócamânâṃ tvâ s. | [i] ájasrâṃ tvâ s. | [k] bṛiháj-jyotishaṃ tvâ s. | [l] bodháyantîṃ tvâ s. | [m] jā́gratîṃ tvâ s. || 1 || jyótishmatiʊ, sháṭtriʊçat || 34 ||

Âr. 3, 19. — jyo̱ti̱shkṛita̱m iti jyotiḥ-kṛitám — jyo̱ti̱r-vida̱m iti jyotiḥ-vidám.

35. pra-yâsā́ya svā́hâ[1], "-yâsā́ya svā́hâ, vi-yâsā́ya svā́hâ, saṃ-yâsā́ya svā́ho, 'd-yâsā́ya svā́hâ, 'va-yâsā́ya svā́hâ, çucé svā́hâ, çókâya svā́hâ, tapyatvaí svā́hâ, tápate svā́hâ, brahma-hatyā́yai svā́hâ, sárvasmai svā́hâ || 1 || prayâsā́ya, cáturviʊçatiḥ || 35 ||

Âr. 3, 20. — Vs. 39, 11. 12. — â̱yâ̱sâyety ā́-yâ̱sâyá — u̱dyâ̱sâyety úd-yâ̱sâyá — a̱va̱yâ̱sâyety áva-yâ̱sâyá.

36. cittáʊ saṃ-tânéna, bhaváṃ yaknā́, rudráṃ tánimnâ, paçu-pátiʊ sthûla-hṛidayénâ, 'gníʊ hṛídayena, rudráṃ lóhitena, çarvám mátasnâbhyâm[1], mahâ-devám antáḥ-

33. [1] so (°sh ṭe) ABE; s. P. 6, 5. [2] so (û) ABE; s. P. 3, 14. [3] so (o) ABE; s. P. 1, 55. [4] so (°e a°) ABE. [5] viʊçatiḥ, ohne Accent ABCDE.

34. poshaṇe dâhe viniyuktâni yajûʊshi. [1] ohne avagraha. [2] manma° E.

35. 36. açvamedhe; s. Ind. Stud. 3, 375. 384; 35. âhutimantrâḥ. [1] ohne avagraha.

36. havisho homârtho mantrânuvâkaḥ. [1] ohne avagraha.

-pârçvenau[2], 'shishṭha-hánaꝏ[3] çiñgî-nikoçỳâbhyâm[4] ‖ 1 ‖ cíttam, ashṭā́daca ‖ 36 ‖

Âr. 3, 21. — Vs. 39, 8. (Kâ. 20, 8, 5). — o̱shi̱shṭha̱ha-na̱m ity óshishṭha-hanám | çi̱ñgî̱ni̱ko̱çyā́bhyâ̱m iti çiñgî-ni̱ko̱çyā́bhyâm.

37. [a] ā́ tishṭha vṛitra-han ráthaṃ yuktā́ te bráhmaṇâ hárî | arvâcī́naꝏ[1] sú te máno grā́vâ kṛíṇotu vagnúnâ ‖ [b] upayâmá-gṛihîto sī́, 'ndrâya tvâ shoḍaçína[1], eshá te yónir, índrâya tvâ shoḍaçíne[1] ‖ 1 ‖ ā́ tishṭha, sháḍviꝏçatiḥ ‖ 37 ‖

Vs. 8, 33. Ç. 4, 5, 3, 9. Kâ. 12, 5, 2. — harî̱ iti — sv iti — a̱si̱ | indrā́ya — sho̱ḍa̱çinė | e̱shaḥ.

38. [a] índram íd dhárî vaható 'pratidhṛishṭa-çavasam[1], ṛishîṇâṃ ca stutī́r úpa yajnáṃ ca mā́nushâṇâm | [b] upayâmá-gṛihîto 'sī́, 'ndrâya tvâ shoḍaçína[2], eshá te yónir, índrâya tvâ shoḍaçíne[2] ‖ 1 ‖ índram, tráyoviꝏçatiḥ ‖ 38 ‖

K. 4, 11. — Vs. 8, 35. — it | harî̱ iti — upeti — e̱shaḥ.

39. [a] ásâvi sóma indra te çávishṭha dhṛishṇav ā́ gahi | ā́ tvâ pṛiṇaktv indriyáꝏ rájaḥ sū́ryaṃ ná raçmí-bhiḥ ‖ [b] upayâmá-gṛihîto 'sī́, 'ndrâya tvâ shoḍaçína, eshá te yónir, índrâya tvâ shoḍaçíne ‖ 1 ‖ ásâvi, saptáviꝏçatiḥ ‖ 39 ‖

somáḥ — dhṛi̱shṇo̱ | eti | ga̱hi̱ | eti | tvâ̱ | pṛi̱ṇa̱ktu̱ — e̱shaḥ.

40. [a] sárvasya prati-çī́varî bhū́mis tvo[1] 'pá-stha ā́ 'dhita | syonā́ 'smai su-shádâ bhava yáchâ 'smai çárma sa-práthâḥ ‖ [b] upayâmá [c] wie eben ‖ 1 ‖ sárvasya, sháḍviꝏçatiḥ ‖ 40 ‖

tvâ̱ | u̱pastha̱ ity u̱pa-sthe̱ | eti | a̱dhi̱ta̱ | syo̱nâ |

---

36. [2] s. P. 8, 32. [3] 'çishṭh[3] E. [4] çiñgī[3] E sec. m.
37-42. shoḍaçin. [1] ohne avagraha.
38. [1] so (°to 'p°) ABE. [2] ohne avagraha.
40. [1] so (°s t°) ABE.

asmai | sushadeti su-sadā — yachā | asmai — saprathā iti sa-prathāḥ.

41. [a] mahāṅ[1] índro vájra-bāhuḥ shoḍaçí[2] çárma yachatu | svastí[2] no maghá-vā [c]karotu hántu pāpmānaṃ yò 'smāṃ dvéshṭi ‖ [b] upayāmā° wie eben ‖ 1 ‖ mahāṅ, shāḍvi°çatiḥ ‖ 41 ‖

Vs. 26, 10. — maháṃ | indraḥ — yaḥ | asmán.

42. [a] sa-jóshā índraḥ sá-gaṇo marúd-bhiḥ sómam piba vṛitra-haṃ chūra vidvāṃ | jahí çátrūṅr[1] ápa mṛídho nudasvā 'thā 'bhayaṃ kṛiṇuhi viçváto[2] naḥ ‖ [b] upayāmā° wie eben ‖ 1 ‖ sajóshās, triṅçát ‖ 42 ‖

Vs. 7, 37. — vṛitrahann iti vṛitra-han | çūra — çatrūn | apeti — nudasva | athā | abhàyam.

4. dákshiṇāni (I, 4, 43-45).

43. [a] úd u tyáṃ jātá-vedasaṃ devám vahanti ketávaḥ | dṛiçé viçvāya súryam ‖ [b] citráṃ devānām úd agād ánīkaṃ cákshur mitrásya váruṇasyā 'gnéḥ | ā 'prā dyāvā-pṛithivī́ antárikshaṅ sūrya ātmā jágatas tasthúshaç ca ‖ [c] 1 ágne náya su-páthā ráye asmān[2] viçvāni deva vayúnāni vidvāṃ | yuyodhy asmáj juhurāṇám éno bhūyishṭhāṃ te náma-uktiṃ vidhema ‖ [d] divaṃ gacha súvaḥ pata | [e] rūpéṇa ‖ 1 ‖ vo rūpáṃ abhy aí 'mi, váyasā váyaḥ |[3] [f] tuthó vo viçvá-vedā vi bhajatu várshishṭhe ádhi[2] nāke |[3] [g] etát te agne[2] rādha aí 'ti sóma-cyutaṃ | [h] tán mitrásya pathā́ naya | [i] 'rtásya pathā́ pré 'ta candrá-dakshiṇā, yajnásya pathā́ suvitā́[4] nā-

---

41. [1] so (°âṅ) ABE; s. P. 9, 20. [2] ohne avagraha.

42. [1] so (°âṅr) ABE; s. P. 9, 20. [2] ohne avagraha.

43. dakshiṇâ. [1] der Vers war schon in I, 1, 14, 3 (einem yâjyâ-Abschnitt) da; s. Whitney zu P. I, 61. 11, 9. [2] so (°e a°) ABE, s. P. 11, 9. 16. [3] so (|) ABE. [4] ohne avagraha.

yantîr || [k] brâhmaṇâm adyá râdhyâsam ṛíshim ârsheyám pitṛi-
-mántam paitṛi-matyáo sudhâtu-dakshiṇam | [l] ví súvaḥ páçya
vỳ antárikṣham[4] | [m] yátasva sadasỳair | [n] asmád-dâtrâ devá-
-trâ gachata mâdhu-matîḥ, pra-dâtâram â viçatâ, 'nava-
-bhâyâ 'smân deva-yânena pathé 'ta, su-kṛitâm loké sîdata |
[o] tán naḥ saoskṛitâm[4] || 2 || rûpéṇa, sadasyàir, ashṭâdaça ca ||43||

6, 6, 1, 1-4. — K. 4, 9. 28, 4. — Vs. 7, 41-46. Ç. 4, 3, 4, 9-20. Kâ. 10, 2, 4-20. — agneḥ | eti | aprâḥ — sûryàḥ | âtmâ — yuyodhi | asmat — abhi | eti | emi — viçvavédâ iti viçva-vedâḥ — agne | râdhàḥ | eti | eti — nayа | ṛitasyа — preti | ita | candradakshiṇâ iti candra-dakshiṇâḥ — su-vitâ — paçyа — asmaddâtrâ ity asmat-dâtrâḥ | devatreti deva-trâ — pradâtâram iti pra-dâtâram | eti — anàvahâyety anàva-bâyа — pathâ | ita — saoskṛitam.

44. [a] dhâtâ̆ râtiḥ savité 'dâṃ jushantâm prajâ̆-patir nidhi-pátir no agniḥ[1] | tváshṭâ vishṇuḥ pra-jáyâ sao-rarâṇó yájamânâya dráviṇam dadhâtu || [b] sám indra ṇo[2] mánasâ neshi góbhiḥ[3] sáo sûri-bhir magha-vant sáo svastyâ̆[3] | sám brâhmaṇâ deva-kṛitaṃ yád ásti sáṃ devâ̆nâo su-matyâ̆ yajní-yânâm || [c] sáṃ várcasâ páyasâ sáṃ tanû̆bhir[3] áganmahi má-nasâ sáo çivéna | tváshṭâ no átra[1] várivaḥ kṛiṇotu[4] || 1 || ánu mârshṭu tanúvo yád ví-lishṭam || [d] yád adyá tvâ pra-
-yatí yajné asmínn[5] ágne hótâram ávṛiṇîmahî 'há | ṛídhag ayâḍ ṛídhag utâ̆ 'çamishṭhâḥ pra-jânán yajnám úpa yâhi vidvâ̆n || [e] sva-gâ̆ vo devâḥ sádanam akarma yá â-jagmá sávane 'dâṃ jushâṇâ̆ḥ | jakshivâ̆osaḥ papivâ̆osaç ca víçve 'smé[6] dhatta vasavo vásûni || [f] yâ̆n â̆[7] 'vaha uçató deva de-vâ̆n tân || 2 || pré 'raya své agne[4] sadhá-sthe | váhamânâ

41. samishṭayajurhomaḥ. [1] so (°o a°) ABE; s. P. 11, 3. [2] so (ṇó) ABE; s. P. 7, 2. [3] ohne avagraha. [4] so (°ḥ k°) ABE. [5] so (°e a°) ABE; s. P. 11, 3. [6] so ('sme) ABE; s. P. 12, 7. [7] so (yâ̆n â) ABE; s. P. 9, 22.

bháramâṇâ havī́ᴗshi vásuṃ gharmáṃ divam ā́ tishṭhatā́ 'nu || [g] yájna yajnáṃ gacha, yajná-patiṃ gacha, svā́ṃ yóniṃ gacha svā́hai[3] | [h] 'shá te yajnó yajna-pate sahásûkta-vâkaḥ su-vī́raḥ svā́hâ | [i] dévâ gâtu-vido gâtúṃ vittvā́[8] gâtúm ita | [k] mánasas pata[9] imáṃ no deva devéshu yajnáᴗ svā́hâ vâcí svā́hâ vā́te dhâḥ || 3 || kṛiṇotu, lā́n, ashṭā́catvâriᴗçac ca || 44 ||

6, 6, 2, 2-3. — K. 4, 12. — Vs. 8, 14-21. Ç. 4, 4, 3, 14 - 4, 14. Kâ. 10, 8, 7-11. — i̱ndra̱ | na̱ḥ — gobhíḥ — ta̱nûbhíḥ — avṛiṇîmahi | i̱ha — u̱ta | açámishṭhâḥ — sva̱geti sva-gâ — ye | â̱ja̱gmety ā́-ja̱gma | savánâ | i̱dam — a̱sme iti — yân eti | avábaḥ[10] — preti | î̱ra̱ya̱ — vahámânâḥ | bharámâṇâḥ — e̱shaḥ — sa̱hasū́ktavâka̱ iti sa̱hasū́kta-vâ̱ka̱ḥ[11] — manásaḥ | pa̱te̱ — vâ̱ci | svâhā́ | vâté | dhâ̱ḥ.

45. [a] urúᴗ hí rā́jâ várunaç cakā́ra sū́ryâya pánthâm ánv-etavā́ u | apáde pā́dâ práti-dhâtave 'kar utā́ 'pa-vaktā́ hṛidayâ-vídhaç cit || [b] çatáṃ te râjan bhishájaḥ sahásram urvī́ gambhîrā́ su-matísh ṭe astu[1] | bā́dhasva dvésho nír-ṛitim parâcaíḥ kṛitáṃ cid énaḥ prá mumugdhy asmát |[2] [c] abhí-shṭhito váruṇasya pā́ço | [d] 'gnér ánîkam apá ā́ viveça |[2] ápâṃ napât prati-rákshann asuryàṃ dáme-dame || 1 || sam-ídhaṃ yakshy agne |[2] práti te jihvā́ ghṛitám úc caraṇyet |[3] [e] samudré[4] te hṛidayam ap-sv̀ antáḥ |[2] sáṃ tvâ viçantv óshadhîr[4] utā́ "po yajnásya tvâ yajna-pate havír-bhiḥ |[2] sûkta-vâké namo-vâké vidhemā́ | [f] 'va-bhṛitha ni-caṃkuṇa ni-cerúr asi ni-caṃkuṇā́[5], 'va devaír devá-kṛitam éno 'yâḍ áva mártyair mártya-kṛitam, urór ā́ no deva rishás

44. [8] vitvâ ABCDE. [9] so (°s p°) ABE. [10] also ávahaḥ nicht mit â componirt! [11] so D. (auch 6, 6, 2, 2); aus C habe ich mir dagegen für beide Stellen die Trennung saha-sûkta° notirt.

45. avabhṛithaḥ. [1] so (°sh ṭe a°) ABE; s. P. 6, 5. [2] so (|) ABE. [3] fehlt ABE. [4] ohne avagraha. [5] nicuṃkuṇa C sec. m.

pâhi[6] | [g] su-mitrâ na âpa óshadhayaḥ[4] ‖ 2 ‖ santu, dur--mitrâs tásmai bhûyâsur yò 'smân dvéshṭi yáṃ ca vayáṃ dvishmó | [h] dévîr âpa eshá vo gárbhas, táṃ vaḥ sú-prîtau sú-bhṛitam akarma, devéshu naḥ su-kṛíto brûtât | [i] práti--yuto váruṇasya pâçaḥ, práty-asto váruṇasya pâça | [k] édho 'sy edhishîmáhi, sam-íd asi, téjo 'si téjo máyi dhehy | [l] apó ánv[7] acârishau rásena sám asṛikshmahi[8] páyasvâu[9] agna â 'gamaṃ tám mâ sáu sṛija várcasâ ‖ 3 ‖ dáme-dama, óshadhaya, â, shâṭ ca ‖ 45 ‖

6, 6, 3, 2-5. — K. 4, 13. — Vs. 8, 23-27. 6, 22. 20, 22. 23. Ç. 4, 4, 5, 4-22. 12, 9, 2, 4-10. Kâ. 10, 8, 15-9, 3. 19, 5, 18. 19. — anvétavâ ity anú-etavai | u — akaḥ | uta | apavaktety ápa--vaktâ | hṛidayâvidhaṇ itî hṛidaya-vidhâḥ — te — nirṛitim iti niḥ-ṛitim — mumugdhi — abhishṭhita ity abhi-sthitaḥ — apaḥ | eti | viveça | apâm | napât — yakshi — ud iti | caranyet — apsv ity âp-su — uta | âpaḥ — havirbhir iti haviḥ--bhiḥ — vidhema — nicaṃkuneti ni-caṃkuna — enâḥ | ayât — uroḥ | eti | naḥ — durmitrâ iti duḥ-mitrâḥ — yaḥ | asmân — eshaḥ — sam iti | asṛikshmahi | payâsvân | agne | eti | agamam.

46. [a] yás tvâ hṛidâ kîríṇâ mányamânó 'martyam[1] mártyo jóhavîmi | jâta-vedo yáço asmâsu[2] dhehi pra-jâbhir agne amṛita-tvâm[3] açyâm ‖ [b] yásmai tvau su-kṛíte jâta--veda ú lokám agne kṛiṇávaḥ[4] syonám | açvínau sá putríṇam vîrá-vantaṃ gó-mantau rayíṃ naçate svasti[5] ‖ [c] tvé sú putra çavasó 'vṛitran[1] kâma-kâtayaḥ | ná tvâm indrâ 'ti ricyate ‖ [d] ukthá-ukthe sóma índram mamâda nîthé-nîthe maghá-vânam ‖ 1 ‖ sutâsaḥ | yád îu sa-bâdhaḥ pitáraṃ

---

45. [6] so (°s p°) ABE, s. P. 8, 24. [7] so (°o a°) AB. E sec. m., s. P. 11, 7. [8] ohne Augment C. [9] so (°âu) ABE, s. P. 9, 21. [10] s. P. 3, 2.

46. kâmyeshṭiyâjyâḥ. [1] so (°o ') ABE; s. P. 12, 8. [2] so (°o a°) ABE, s. P. 11, 3. [3] so (°e a°) ABE, s. P. 11, 3. [4] kṛiṇáva AE. [5] ohne avagraha.

ná putrấḥ samâná-dakshâ ávase hávante | [e] ágne rásena téjasâ jấta-vedo ví rocase | raksho-hấ 'mîva-cấtanaḥ ‖ [f 8] apó ánv[2] acârishaꣳ rásena sám asṛikshmahi | páyasvâꣳ[7] agna ấ 'gamaṃ tám mâ sáꣳ sṛija várcasâ ‖ [g] vásur vásu-patir hikam[b] ásy agne vibhấ-vasuḥ | syấma te su-matấv ápi ‖ [h] tvấm agne vásu-patiṃ vásûnâm abhí prá mande ‖ 2 ‖ adhvaréshu râjan | tváyâ vấjaṃ vâja-yánto jayemâ 'bhí shyâma[8] pṛitsutîr[b] mártyânâm ‖ [i] tvấm agne vâja-sấtamaṃ víprâ vardhanti sú-shṭutam | sá no râsva su-víryam ‖ [k] ayáṃ no agnír[2] várivaḥ kṛiṇotv[9] ayám mṛídhaḥ purá etu pra-bhindán | ayáꣳ çátrûñ jayatu[10] járhṛishâṇo 'yáṃ [l] vấjaṃ jayatu vấja-sâtau ‖ [l] agninâ 'gniḥ sám idhyate kavir gṛihá--patir yúvâ | havya-vấḍ juhv-âsyaḥ ‖ [m] tváꣳ hy agne agní-nâ[3] vípro vípreṇa sánt satấ | sákhâ sákhyâ sam-idhyáse ‖ [n 11] úd agne çúcayas táva | [o 11] ví jyótishâ ‖ 3 ‖ maghávânam, mande, hy âgne, cáturdaça ca ‖46‖

(2, 2, 4, 4-8) — [a-b] Ṛ. 5, 4, 10. 11; [c] 8, 81, 14; [d] 7, 26, 2; [e] nur hier; [f] Vs. 20, 22. Lâṭy. 2, 12, 13; [g] Ṛ. 8, 44, 24; [h] 5, 4, 1; [i] 5, 13, 5; [k] Vs. 5, 37; [l] Ṛ. 1, 12, 6; [m] 8, 43, 14; [n] 8, 44, 17; [o] 5, 2, 9. — amârtyam — u | lokam | agne | kṛiṇavaḥ — saḥ — svasti | tve iti | sv iti — avṛitran — judra | atîti | ricyate — somâḥ — yat | îm — agnê | rasêna — sam iti | asṛikshmahi | payásvân | agne | eti | agamam — hikâm | asi — abhi | preti | mande — vâjayanta iti vâja-yantâḥ — abhîti syâma | pṛitsutîḥ — vâjasâtâmam iti vâja-sâtâmam | viprâḥ — sushṭûtam iti su-stutam | saḥ — çatrûn — ayam — juhvâsya iti juhu-âsyaḥ — hi | agne — samidhyasa iti sam-idhyasê.

---

46. [e] es ist auffällig, dafs dieser Vers, der eben erst da war (in 45 fin.), hier nochmals voll, nicht blofs mit dem pratika (s. Note 11), aufgeführt wird; vgl. die Note zu I, 5, 5, 2. II, 2, 12, 2. (E hat: apó 'nv). [7] so (°âꣳ) ABE, s. P. 9, 21. [8] so (sh°) ABE, s. P. 6, 4. [9] so (ḥ k°) ABE. [10] trûmn j° A., °trûn mit virâma BE. [11] nur das pratika, weil beide Verse schon früher (s. I, 3, 14, 8. 2, 14, 7) unter den yâjyânuvâkyâs je eine Stelle gefunden haben; so durchweg, s. z. B. bei II, 1, 11, 1. 2, 12, 6. 7.

á dade, vâcás pátaya, upayâmágrihito 'sy, á vâyo, ayáṃ vâṃ, yá vàm, prâtaryújâv, ayáṃ venás, tám pratnáthâ, yé devâs, triṇ-çád, upayâmágrihito 'si, mûrdhânam, mádhuç cé, 'ndrâgní, ómâso, marútvantam, índra marutvo, marútvân, mahân [1], mahân nṛivát [2], kadâ, vâmám, ádabdhebhir, bṛiṇaspáṇiṇ, suçármâ, bṛihaspátisutasya [3], harír asy, ágna, uttíshṭhan [4], taráṇir, á pyâyasve, 'yúsh ṭé yé, jyótishmatîm, prayâsâya, cittám, á tishṭhé, 'ndram, áśvi, sárvasya, mahân, sajóshâ, úd u tyám, dhâtó, 'rúṇ hí, yás tvâ, shát-catvâriṇçat ‖ 46 ‖ [5]

á dade (1, 1), yé devâ (10, 1), mahân (20, 1), uttíshṭhant (30, 1), sárvasya (40, 1), santu durmitrâç (45, 3), cátuḥpañcâçat ‖ 54 ‖

iti taittirîyasaṃhitâyâm prathamakâṇḍe caturthaḥ prapâṭhakaḥ ‖ 4 ‖

6*. punarâdheyam (I, 5, 1-4).

1. devâ-'surâḥ sáṃ-yattâ âsan, té devâ vi-jayám upa--yánto 'gnaú vâmáṃ vásu sáṃ nỳ adadhate: 'dám u no bhavishyati yádi no jeshyántî 'ti |** tád agnír nỳ akâmayata ténâ 'pâ 'kràmat; tád devâ vi-jítyâ 'va-rúrutsamânâ áuv âyan, tád asya sáhasâ " 'ditsanta | sò 'rodîd, yád árodît tád rudrásya rudra-tvám; yád áçrv áçîyata [1] tát ‖ 1 ‖ rajatáṇ hiraṇyam abhavat, tásmâd rajatáṇ hiraṇyam adakshiṇyám açru-jáṇ hí; yó barhíshi dádâti purâ 'sya saṃ--vatsarád gṛihé rudanti tásmâd barhíshi ná déyaṇ | sò 'gnír abravîd: bhâgỳ asâny átha va idám íti, punar-âdhéyaṃ te kévalam íty abruvann, ṛidhnávat khálu sá íty

[1] so BE; mahâ ACD. [2] so E., mahâ nṛivat AC, mahâṃ n° D, blos mahân B. [3] so E., bṛihaspatir ABC. D sec. m., bṛihaspati D pr. m. [4] so E, °shṭhaṃ ABCD. [5] das in B sich hier anschliefsende kuriose Stück findet sich ebenso (nur der Schluſs etwas abweichend) auch in E, steht daselbst aber direkt nach dem Schluſs von anuv. 46; ACD haben nichts davon.

* das fünfte kâṇḍam, von dem âdhânam handelnd, besteht aus Abschnitten des Taitt. Brâhmaṇa (I, 1, 2-10. 2, 1), s. Ind. Stud. 3, 375. 379.

** in den Brâhmaṇa-Stücken sind diese Striche von mir zugefügt, meist auf Grund der Text-Abtheilung im Commentar. Die Mss. bieten nur wenige derselben.

6, 1. punarâdheyasya pradhânavidhiḥ. [1] so A; yád áçráv áçîyata BE; in B auch im Comm. zweimal so, p. 771. 772; ob etwa áçruv áç° zu lesen?

abravîd yó mad-devatyam agnim â-dádhâtâ iti | tám pûshâ" 'dhatta, téna ‖ 2 ‖ pûshâ" 'rdhnot, tásmât paushṇâḥ paçáva ucyante | tám tváshṭâ" 'dhatta, téna tváshṭâ "rdhnot, tásmât tvâshṭrâḥ paçáva ucyante | tám Mánur â" 'dhatta, téna Mánur ârdhnot, tásmân Mânavyâḥ pra-jâ" ucyante | tám dhâtâ" 'dhatta, téna dhâtâ" 'rdhnot, saṃ-vatsaró vai dhâtâ", tásmât saṃ-vatsarám pra-jâḥ paçávó 'nu prá jâyante | yá evám punar-âdhéyasyâ 'rddhiṃ véda ‖ 3 ‖ ṛidhnóty evá, yò 'syai 'vâṃ bandhûtâṃ[2] véda bándhu-mân bhavati | bhâga-dhéyaṃ vâ" aguír â-bita ichámânaḥ[3] pra-jâ"m paçûn yájamânasyó 'pa dodrâvo; 'd-vâsya púnar â" dadhîta bhâga-dhéyenai 'vai 'naṃ sám ardhayaty átho çântir evâ" 'syai 'shâ" | púnar-vasvor â" dadhîtai 'tád vai punar-âdhéyasya nákshatraṃ yát púnar-vasû svâyâṃ evai 'naṃ devátâyâṃ[2] â-dhâya brahma-varcasî" bhavati | darbhair â" dadhâty, áyâtayâma-tvâya | darbhair â" dadhâty, ad-bhyá evai 'nam óshadhî-bhyo 'va-rúdhyâ" dhatte | páñca-kapâlaḥ puroḍâçó[2] bhavati, páñca vâ" ṛitáva, ṛitú-bhya evai 'nam ava-rúdhyâ" dhatte ‖ 4 ‖ áçîyata tát, téna, véda, darbhaíḥ, páñcaviṃçatiç ca ‖ 1 ‖

(K. 8, 15). — (Ç. 2, 2, 3, 2-6). — sam | nîti | ạdạdhạta | idam | u — vijityeti ví-jityâ — sahásâ | eti | ạditsạnta | saḥ | ạrọdît — açrú açîyata — saḥ | agniḥ — bhâgî ạsâṇi | athâ | vaḥ — saḥ | iti — ậdadhâtậ ity â-dadhâtai — pûshâ | eti | ạdhạtta — pûshâ | ârdhnọt — tvashṭâ | eti | ạdhạtta — tvashṭâ | ârdhnọt — manúḥ | eti | ạdhạtta | — manúḥ | ârdhnọt — dhâtâ | eti | ạdhạtta — dhâtâ | ârdhnọt — paçavâḥ | anú | preti — ṛiddhim — yaḥ | ạsya | ẹvam | bạndhutâm — vai — âhita ity â-hitaḥ — dọdrâva | ụdvâsyety út-vâsyâ — athọ iti — ẹva | ạsya | ẹshâ — dẹvatâyâm — ẹnam | oshâdhîbhya ity oshâdhi-

[1] [2] ohne avagraha. [3] ichyâ" E.

-bhyaḥ | avarudhyety áva-rudhyá | eti — puroḍâçáḥ — vai | ṛitaváḥ — eti | dhatte.

2. párâ vā́ eshá yajnám paçū́n vapati yò 'gním ud-vâsáyate | páñca-kapâlaḥ puroḍā́ço[1] bhavati, pā́ñkto[2] yajnáḥ, pā́ñktâḥ[2] paçávo, yajnám evá paçū́n áva runddhe[3] | vîra-hā́ vā́ eshá devā́nâṃ yò 'gním ud-vâsáyate, ná vā́ etásya brâhmaṇā́ ṛitâ-yávaḥ purā́ 'nnam akshan | pañktỳo[2] yàjyâ-'nuvâkỳâ bhavanti, pā́ñkto[2] yajnáḥ, pā́ñktaḥ[2] púrusho, devā́n evá vîráṃ nir-avadā́yâ 'gním púnar ā́ || 1 || dhatte çatā́-'ksharâ bhavanti, çatā́-''yuḥ púrushaḥ çaté-'ndriya, ā́yushy evé 'ndriyé práti tishṭhati | yád vā́ agnír ā́-hito ná 'rdhyáte jyā́yo bhâga-dhéyaṃ ni-kâmáyamâno yád âgneyáṁ sárvam bhávati saí 'vā́ 'syá 'rddhiḥ | sáṃ vā́ etásya gṛihé vā́k sṛijyate yò 'gním ud-vâsáyate, sá vā́caṁ sáṁ-sṛishṭâṃ yájamâna îçvaró 'nu párâ-bhavitor | ví-bhaktayo bhavanti, vâcó ví-dhṛityai, yájamânasyā́ 'parâ-bhâvâya || 2 || ví-bhaktiṃ karoti, bráhmai 'vá tád akar | upâ-'ṁçú yajati, yáthâ vâmáṃ vásu vividânó gū́hati tâdṛíg[1] evá tád | agním práti svishṭa-kṛítaṃ nír âha, yáthâ vâmáṃ vásu vividânáḥ pra-kâçáṃ jígamishati tâdṛíg[1] evá tád | ví-bhaktim uktvā́ pra-yâjéna váshaṭ karoty, â-yátanâd evá naí 'ti | yájamâno vai puroḍā́çaḥ[1], paçáva eté ā́-hutî, yád abhítaḥ[1] puroḍā́çam[1] eté ā́-hutî || 3 || juhóti yájamânam evó 'bhayátaḥ[1] paçú-bhiḥ pári gṛihṇâti | kṛitá-yajuḥ sámbhṛita-sambhâra íty âhur[4] ná sam-bhṛityâḥ sam-bhârā́ ná yájuḥ kartavỳam ity; átho khálu sam-bhṛítyâ evá sam-bhârā́ḥ kartavỳaṃ yájur, yajnásya sám-ṛiddhyai[5] | punar-nishkṛitó rátho dákshiṇâ, punar-utsyûtáṃ vā́saḥ, punar-utsṛishṭò 'naḍvā́n[1],

2. yâjyâdyañgajâtam. [1] ohne avagraha. [2] °ñt° ACD (ohne k), s. Whitney zu P. 14, 23 p. 308. [3] ruṃdhe ABCDE. [4] so auch K; die Vâjasaneyin nach dem schol.; wo aber? [5] °ṛidhyai ACDE.

punar-âdhéyasya sám-ṛiddhyai[5] | saptá te agne[6] sam-
-ídhaḥ saptá jihvấ ity[7] agni-hotrám juhoti; yátra-yatrai
'vấ 'sya nỳ-aktam tátaḥ ‖ 4 ‖ evaí 'nam áva rundhe[8]
vîra-hấ vấ eshá devấnâm yò 'gnim ud-vâsáyate, tásya vá-
ruṇa evá 'ṛṇa-yấd; âgni-vârunám ékâdaça-kapâlam ánu nír
vaped, yám cai 'vá hánti yáç cá 'sya 'ṛṇa-yất taú bhâga-
-dhéyena prîṇâti, nấ "rtim[1] ấ 'rchati[8] yájamânaḥ ‖ 5 ‖
á, 'parâbhâvâya, purodấçam eté áhuti, tátaḥ, shâṭtriṃçac[9] ca ‖ 2 ‖

(K. 8, 15. 9, 1. 2). — (Çâñkh. Br. 1, 3-5. çr. 2, 5, 1-31). —
pareti | vai | eshaḥ — ṛitâyava[10] ity ṛita-yavâḥ — yâjyânu-
vâkyấ iti yâjyâ-anuvâkyấḥ — çatâkshará iti çata-akshará-
— çatâyur iti çata-âyuḥ — çatendriya iti çata-indriyaḥ —
na | ṛidhyatè — sà | eva | asya | ṛiddhiḥ — saḥ — anv iti —
apárâbhâvâyety apárâ-bhâvâya — brahmá — akaḥ — upâṃçv
ity úpa-aṃçu — tâdṛik — purodâçáḥ — ete iti | âhûtî[11] ity
â-hutî — abhitâḥ — ubhayatâḥ — atho iti — eshaḥ —
eva | ṛiṇayâd ity ṛiṇa-yât | âgnivârunam ity ấgni-vârunam
— anú | nir iti | vapet — asya | ṛiṇayâd ity ṛiṇa-yât —
na | ârtim | eti | richati.

3. [a] bhûmir bhûmnấ dyaúr variṇấ 'ntárikshaṃ[1] mahi-
-tvấ [2] upá-sthe te devy adite 'gním annâ-'dám annấ-'dyâyấ
" dadhe ‖ [b] ấ 'yám gaúḥ pṛíçnir akramîd ásanan[3] mâtáram
púnaḥ | pitáraṃ ca pra-yánt súvaḥ ‖ [c] triṃçád dhấma ví
râjati vấk pataṃgấya[1] çiçriye | práty asya vaha dyú-bhiḥ ‖
[d] asyá prâ-'ṇấd apâ-'natỳ antáç carati rocaṇấ | vỳ akhyan
mahishấḥ súvaḥ ‖ [e] yát tvâ ‖ 1 ‖ kruddháḥ paro-'vápa
manyúnâ yád ávartyâ[1] | su-kálpam agne tát táva púnas
tvó 'd dîpayâmasi ‖ [f] yát te manyú-paroptasya pṛithivîm

2. [6] so ([0]e a[0]) ABE, s. P. 11, 10. [7] s. I, 5, 3, 2. [8] s. P. 10, 9.
[9] so AC sec. m. B (pustakadvaye). DE., shâḍviṃçatiç AC pr. m. B (pusta-
kadvaye). [10] s. P. 3, 2. [11] s. P. 4, 15. 16.

3. ádhânamantrâḥ. [1] ohne avagraha. [2] so ( ) ABE. [3] so
(ásanan) ABCD, ásadan E.

ánu[4] dadhvasé | âdityấ víçve tád devấ vásavaç ça sam-ābharan[5] ‖ [g] máno jyótir jushatâm ā́jyaṃ vi-chinnaṃ yajnáṃ sám imáṃ dadhâtu | bṛíhaspátis[7] tanutâm imáṃ no víçve devấ ihá mādayantâm ‖ [h] saptá te agne[6] sam-ídhaḥ saptá jihvā́ḥ saptá ‖ 2 ‖ ṛishayaḥ saptá dhā́ma priyā́ṇi | saptá hótrāḥ sapta-dhā́ tvâ yajanti saptá yónîr ā́ pṛiṇasvâ[7] ghṛiténa ‖ [i] púnar ûrjā́ ni vartasva púnar agna ishā́ 'yushà | púnar naḥ pâhi viçvátaḥ[1] ‖ [k] sahá rayyā́ ní vartasvā́ 'gne pínvasva dhā́rayâ | viçvá-psniyà viçvátas[1] pári[8] ‖ [l] lékaḥ sá-lekaḥ su-lékas té na âdityā́ ā́jyaṃ[9] jushāṇā́ viyantu, kétaḥ sá-ketaḥ su-kétas té na âdityā́ ā́jyaṃ[9] jushāṇā́ viyantu, vívasvāṃ[10] áditir déva-jûtis té na âdityā́ ā́jyaṃ[9] jushāṇā́ viyantu ‖ 3 ‖ tvâ, jihvā́ḥ saptá, sukétas té nas, tráyodaça ca ‖ 3 ‖

1, 5, 4, 1-4. — [e-l] K. 8, 14. 9, 1. 2. — [a-d] Vs. 3, 5-8; [g] 2, 13; [h] 17, 79; [i-k] 12, 9. 10. — devi | adité | agnim | annâdam ity ánna-adam | annâdyāyety ánna-adyā́ya | eti | dadhe | eti | ayam — asānat — apânatîty ápa-anatî — akhyat — parovapeti parâ-uvapâ — avártyā — anv iti | dadhvase — samābharann iti sam-ābharan — bṛihaspatiḥ — pṛiṇasva — ishā | âyushâ — viçvataḥ — jushāṇāḥ | viyantu — vivásvân.

4. hhŭ́mir bhûmnā́ dyaúr variṇé 'ty āhā, "-çíshai 'vai 'nam ā́ dhatte | sarpā́ vai jī́ryanto 'manyanta, sā́ etáṃ Kasaruṅ́raḥ[1] Kādraveyó mántram apaçyat, táto vai té jîrṇā́s tanúr ápā 'ghnata | sarpa-râjñiyâ ṛig-bhir gárha-patyam ā́ dadhâti, punar-navám[2] evaí 'nam ajáraṃ kṛitvā́ " dhatté | 'tho pûtám evá pṛithivī́m annā́-'dyaṃ nó 'pā 'na-

3. [4] nicht zum Verbum gezogen! [5] als Compositum! [6] so (°e a°) ABE, s. P. 11, 10. [7] so (°â) ABE, s. P. 3, 8. [8] so (°s p°) ABE, s. P. 8, 24. [9] nâdityâjyam E prima m. (die ganze Stelle in E ohne Accent). [10] so (°âṃ) ABE, s. P. 9, 22.

4. pûrvoktamantravyâkhyânam. [1] ohne avagraha. [2] so (°rn°) ABCDE.

mat, sai 'tám ‖ 1 ‖ mántram apaçyat, táto vai tấm annấ-'dyam úpâ 'namad | yát sarpa-râjñíyâ ṛig-bhír gấrha-patyam â-dádhâty, annấ-'dyasyấ 'va-ruddhyâ[3], átho asyấm evaí 'nam práti-shṭhitam ấ dhatte | yát tvâ kruddháḥ paro-'vápé 'ty âhấ, 'pa hnuta evấ 'smai tát | púnas tvó 'd dîpayâmasi 'ty âha, sám inddha[4] evaí 'nam | yát te manyú-paroptasyé 'ty âha, devátâbhir[1] evá ‖ 2 ‖ enaṁ sám bharati | ví vấ etásya yajnáç chidyate yò 'gním ud-vâsáyate, bṛíhaspáti-vatya 'rcó 'pa tishṭhate, bráhma vai devấnâm bṛíhaspátir[1], bráhmaṇai 'vá yajnáṁ sám dadhâti | vi-chinnaṁ yajnáṁ sám imáṁ dadhâtv íty âha, saṁ-tátyai | víçve devấ ihá mâdayantâm íty âha, saṁ-tátyai 'vá yajnáṁ devébhyó 'nu diçati | saptá te agne[5] sam-idhaḥ saptá jihvấḥ ‖ 3 ‖ íty âha, saptá-sapta vaí sapta-dhấ 'gnéḥ priyấs tanúvas tấ evấ 'va runddhe[6] | púnar ûrjấ sahá rayyé 'ty abhítaḥ[1] puroḍấçam[1] ấ-hutî juhoti, yájamânam evó 'rjấ ca rayyấ co 'bhayátaḥ[1] pári gṛihṇâty | âdityấ vấ asmấl lokấd amúṁ lokám âyan, tè 'múshmiṅ loké vy̆ atṛishyan[7], tá imáṁ lokám púnar abhy-avétyâ 'gním â-dhấyai 'tấn hómân ajuhavus, tá ârdhnuvan, té suvar gáṁ lokám âyan | yáḥ paràcînam[1] punar-âdhéyâd agnîn â-dádhîta sá etấn hómâñ juhuyâd[8], yấm evấ "dityấ ṛíddhim ấrdhnuvan tấm evá 'rdhnoti ‖ 4 ‖ saí 'táṁ, devátâbhir, evá jihvấ, etấu, páñcaviṁçatiç ca ‖ 4 ‖

1, 5, 3, 1-3. — âçishety ấ-çishấ | eva | enam | eti — amanyanta saḥ — kasarṇîrâḥ — punarnavam íti punaḥ-navam | eva | enam | ajaram | kṛitvâ | eti | dhatte | atho íti — annâdyam ity ánna-adyam | na | upeti | anamat | sâ |

4. [3] rudhyâ (°ai) ABCDE. [4] indha (°e) ABCDE. [5] so (°e a°) ABE, s. P. II, 10. [6] rumdhe ABCDE. [7] vy ákshudhyan E prima manu. [8] so B; °nju° A., n mit virâma E.

ętam — avâru(d)dhyâ ity avâ-ru(d)dhyai | athǫ iti — pratishṭhitam iti prati-sthitam — apeti | hnutę | ęva | asmai — indhę | ęva | ęnam — devatâbhiḥ — bṛihaspativatyeti bṛihaspati-vatyâ | ṛicâ | upeti — bṛihaspatiḥ — saṃtatyeti sam-tatyâ | ęva — aveti | ruṃdhę — âyan | te | amushmin — suvargam iti suvaḥ-gam — ęva | ṛidhnoti.

7. agnyupasthânam (I, 5, 5, 1 - 10, 2).

5. [a]uya-prayánto adhvarám[1] mántraṃ vocemâ 'gnáye | ârê asmé[2] ca çṛiṇvaté || [b]asyá pratnăm[3] ánu dyútaṃ çukrám duduhre áhrayaḥ[2] | páyaḥ sahasra-sắm ṛíshim || [c]agnir mûrdhâ diváḥ kakút pátiḥ pṛithivyâ ayám | apâṃ rétâṃsi jinvati || [d]ayám ihá prathamó dhâyi dhâtṛí-bhir hótâ yá-jishṭho adhvaréshv[1] îḍyaḥ | yám ápnavâno bhṛígavo vi--ruruchúr váneshu citrắṃ vi-bhúvaṃ viçé-viçe || [e]ubhắ vâm indrâ-'gnî âhuvádhyai[3] || 1 || ubhắ rắdhasaḥ sahá mâda-yádhyai | ubhắ dâtắrâv ishâṃ rayìṇắm ubhắ vắjasya sâtáye huve vâm | [f]ayáṃ te yónir ṛitvíyo yáto jâtó árocathâḥ[1] | táṃ jánann agna ấ rohá 'thâ[4] no vardhayâ[4] rayím || [g 6]ágna ấyûṃshi pavasa ấ suvó 'rjam íshaṃ ca naḥ | ârê bâdhasva duchúnâm[3] || [h 6]ágne pávasva sv-ápâ asmé várcaḥ su-vîr-

---

5. 6. agnyupasthânamantrâḥ. [1] so (°o a°) ABE, s. P. 11, 3. [2] so (°e a°) ABE, s. P. 11, 3. [3] ohne avagraha. [4] so (°â) ABE, s. P. 3, 8. 10. [5] dieser Vers war schon zweimal da, in I, 3, 4, 7 (yâjyâ-Abschnitt) und in I, 4, 29, 1; es könnte somit befremden, dafs er hier voll, nicht blofs mit dem pratika aufgeführt wird, wie dies durchweg im gleichen Falle in den yâjyânuvâkyâ-Abschnitten geschieht; die eigentlichen Textstücke der Ts. beobachten aber eben dies letztere Verfahren in der Regel nicht, kennen resp. kein galitam (vgl. P. I, 61); s. die folgende Note, u. vgl. z. B. noch die Noten zu I, 4, 43, 1. 46, 2. 5, 6, 4. 10, 2. 4. 6, 6, 2. II, 3, 8, 2. [6] alle diese Verse waren ebenfalls schon da, s. I, 3, 14, 7. 8, der letzte resp. auch noch ein zweites Mal (I, 4, 46, 3), wo er nur durch sein pratika vertreten war, während er hier wieder voll aufgeführt wird; beide Male fanden sich nämlich diese Verse nur in den yâjyânuvâkyâ-Abschnitten vor, auf die in den übrigen Stücken der Saṃhitâ nicht reflektirt wird, da sie offenbar erst sekundär angefügt sind; s. hiezu z. B. noch die Noten zu I, 5, 11, 4. II, 2, 12, 1. 3, 5, 3.

yam || dádhat póshaꣳ rayim || 2 || máyi || [1 6] ágne pâvaka rocíshà mandráyâ deva jihváyâ | ā́ devā́n vakshi yákshi ca || [k 6] sá naḥ pâvaka dîdivó 'gne devā́ꣳ ihā́[7] " vaha | úpa yajnáꣳ havíç ca naḥ || [1 6] agníḥ çúcivrata-tamaḥ çúcir vípraḥ çúciḥ kavíḥ | çúcî rocata ā́-hutaḥ || [m 6] úd agne çúcayas táva çukrā́ bhrā́janta îrate | táva jyótîꣳshy arcáyaḥ || [n] âyur-dā́ agne 'sy ā́yur me || 3 || dehi, varco-dā́ agne 'si várco me dehi, tanû-pā́ agne 'si tanúvam me pâhy | [o] ágne yán me tanúvâ ûnáṃ tán ma ā́ pṛiṇa | [p] cítrâ-vaso svasti[3] te pârám açîyé | [q] 'ndhânâs tvâ çatáꣳ hímâ dyu-mántaḥ sám idhîmahi, váyasvanto[3] vayas-kṛítaṃ yáçasvanto[3] yaças-kṛítaꣳ su-vī́râso ádâbhyam[1] | ágne sapatna-dámbhanaṃ várshishṭhe ádhi[2] nā́ke | [r] sáṃ tvám agne sū́ryasya várcasâ 'gathâḥ, sám ṛíshîṇâꣳ stuténa, sám priyéṇa dhā́mnâ | [s] tvám agne sū́rya-varcâ asi, sám mā́m ā́yushâ várcasâ pra-jáyâ sṛija || 4 || âhuvádhyai, póshaꣳ rayím, me, várcasâ, saptádaça ca || 5 ||

1, 5, 7, 1-6. — K. 6, 9. 7, 5. 6. — [a-f] Vs. 3, 11-16; [g] 19, 38; [h] 8, 38; [l.k] 17, 8, 9; [n-s] 3, 17-19. Ç. 2, 3, 4, 10-24. Kâ. 4, 12, 1-4. — Çâñkh. çr. 2, 11, 2-5. — vo̱ce̱ma̱ | a̱gnayé — a̱sme iti — pṛi̱thi̱vyâḥ — pra̱tha̱maḥ | dhâ̱yi̱[4] — â̱hu̱vadhyai — ro̱ha̱ | athá | na̱ḥ | va̱rdha̱ya̱ — pa̱va̱se̱ — du̱chunā́m — svapâ̱ iti su-apā́ḥ | a̱sme iti — saḥ — de̱vân | i̱ha | eti — çuciḥ | ro̱ca̱te̱ — çu̱krâḥ | bhrâjántaḥ — â̱yu̱rdâ ity ā́yuḥ-dâḥ — va̱rco̱dâ iti varcaḥ-dâḥ — ta̱nuvā́ḥ | û̱na̱m | tat | me̱ | eti — citrā́vaso̱[9] iti citrá-va̱so̱ — va̱ya̱skṛita̱m iti vayaḥ-kṛitám — a̱ga̱thâ̱ḥ.

6. [a] sám paçyâmi pra-jā́ ahám íḍa-prajaso mânavī́ḥ | sárvâ bhavantu no gṛihé || [b] ámbha sthā́ 'mbho vo bhakshîya, máha stha máho vo bhakshîya, sáha stha sáho vo

5. [7] so (°âꣳ) ABE; s. P. 9, 22. [8] dhâhi E (!). [9] s. P. 3, 4.

bhakshîyó, 'rja sthó 'rjaṃ vo bhakshîya | [c] révatî[1] ráma-dhvam asmíṅ lokè 'smín go-shṭhè 'smín ksháye 'smín yó-nâv, ihaí 'vá ste, 'tó mā́ 'pa gâta, bahvī́r me bhûyâsta || 1 || [d] saʊ-hitā́ 'si viçva-rûpī́r, ā́ mo 'rjā́ viçā́ " gaupatyénā́[1] " râyás pósheṇa[2] | [e] sahasra-poshám vaḥ pushyâsam, máyi vo rā́yaḥ çrayantâm | [f] úpa tvâ 'gne divé-dive dóshâ-vastar dhiyā́ vayám | námo bháranta é 'masi || [g] rā́jantam adhvarā́-ṇâm go-pā́m ṛitásya dī́divim | várdhamânaʊ své dáme || [h] sá naḥ pité 'va sûnávé 'gne sû-'pâyanó bhava | sácasvâ[3] naḥ svastáye[1] || [i] ágne || 2 || tváṃ no ántamaḥ[4] |[5] utá trâtā́ çivó bhava varûthỳaḥ |[5] táṃ tvâ çocishṭha dîdivaḥ |[5] sumnā́ya[1] nûnám îmahe sákhi-bhyaḥ |[5] vásur agnír vásu-çravâḥ |[5] áchâ[3] nakshi dyumát-tamo rayíṃ dâḥ || [k] ûrjā́ vaḥ paçyâmy ûrjā́ mâ paçyata, râyás pósheṇa[2] vaḥ paçyâmi râyás pósheṇa[2] mâ paçyaté | [l] 'ḍâ stha madhu-kṛitaḥ, syonā́ mā́ " viçaté 'râ mádaḥ | sahasra-poshám vaḥ pushyâsam || 3 || máyi vo rā́yaḥ çrayantâm || [m] tát savitúr váreṇyam bhárgo devásya dhîmahi | dhíyo yó naḥ pra-codáyât || [n] somā́naʊ sváraṇaṃ[1] kṛiṇuhí brahmaṇas pate[2] | Kakshī́-vantaṃ yá Au-çijám[6] || [o] [7] kadā́ caná[1] starī́r asi né 'ndra saçcasi dâçúshe | úpo-'pé 'n nú magha-van bhū́ya ín nú te dā́naṃ devásya pṛicyate || [p] pári tvâ 'gne púraṃ vayáṃ vípraʊ sahasya dhî-mahi | dhṛishád-varṇaṃ divé-dive bhettā́ram bhañgurā́-vataḥ || [q] ágne gṛiha-pate su-gṛihapatír aháṃ tváyâ gṛihá-patinâ bhûyâsaʊ, su-gṛihapatír máyâ tváṃ gṛihá-patinâ bhûyâḥ, çatáʊ himā́s, tā́m â-çísham ā́ çâse tántave jyó-tishmatîṃ[1], tā́m â-çísham ā́ çâse 'múshmai jyótishmatîm[1]

---

6. [1] ohne avagraha. [2] so (°s p°) ABE. [3] so (°â) ABE; s. P. 3, 8. [4] so (°o a°) ABE; s. P. 11, 13. [5] so (|) ABE. [6] so (°jaṃ) ABCDE; kṛitavân asîty adhyâhâraḥ, Sây. (!). [7] dieser Vers liegt bereits in I, 4, 22, 1 vor; s. Note 5 zu I, 5, 5, 2.

|| 4 || bhûyâsta, svastáyé 'gne[8]. pushyásaṃ, dhṛishádvarṇam, ékân ná triṃçác[9] ca || 6 ||

1, 5, 8, 1-6. — K. 7, 1, 6-8. — [b-i] Vs. 3, 20-25; [m-o] 3, 35. 28. 34; [p] 11, 26; [q] 2, 27. Ç. 2, 3, 4, 25-41. Kâ. 4, 12, 5-10. 3, 8, 21. — iḍà-prajasa itîḍá-prajasaḥ — ambhàḥ | stha — mahàḥ | stha — sahàḥ | stha — ûrjàḥ | stha | ûrjàm — revàtîḥ — asmin | loke — goshṭha iti go-sthe — iha | eva | sta | itaḥ | mâ | apéti — saṃhiteti sam-hitâ | asi — mâ | ûrjà | viça | eti | gaupatyenà | eti | râyaḥ | poshéṇa — doshâvastar iti doshâ-vastaḥ — eti | imasi — saḥ | naḥ | pitâ | iva — sacásva — achà — iḍâḥ — syonâḥ | mâ | eti | viçata | irâḥ | madàḥ — brahmaṇaḥ | pate | kakshîvantam iti kakshî-vantam | yaḥ | auçijam — cana — na | indra — upopety upá-upa | it | nu — bhûyáḥ | it | nu — bhañgurâvàta[10] iti bhañgura-vataḥ — âçisham ity â-çishàm | eti | çâse.

7. áyajno vâ eshá yò 'sâmó; 'pa-prayánto adhvarám[1] íty âha, stómam evâ 'smai yunakty; úpé 'ty âha, pra-jâ vaí paçáva úpe 'máṃ lokám, pra-jâm evá paçûn imáṃ lokám úpai 'ty | asyá pratnâm[2] ánu dyútam íty âha, suvar-gó vaí lokáḥ pratnáḥ[2], suvar-gám evá lokáṃ sam-ârohaty[3] | agnír mûrdhâ diváḥ kakúd íty âha, mûrdhânam || 1 || evaí 'naṃ samânânâṃ[2] karoty, átho deva-lokâd evá mauushya-loké práti tishṭhaty | ayám ihá prathamó dhâyi[4] dhâtṛí-bhir íty âha, múkhyam evaí 'naṃ karoty | ubhâ vâm indrâ-'gnî âhuvádhyâ[2] íty âhaú, 'jo bálam evâ 'va runddhe[5] | 'yáṃ te yónir ṛi-

6. [8] so ABCDE; im Text aber (und in E auch hier prima manu): svastáye | ágne. [9] so B. D sec. m. E., viṃçatíç A. B (pustakadvaye). C. D pr. m. [10] s. P. 3, 5.

7. pañcamânuvâkoktamantravyâkhyânam. [1] so (°o a°) ABE; s. P. 11, 18. [2] ohne avagraha. [3] als Compositum! [4] dhâhi E (!). [5] ruṃdhe ABCDE.

tvíya íty âha, paçávo vaí rayíḥ, paçún evấ 'va runddhe[1] | shaḍ-bhír úpa tishṭhate, shấḍ vaí ‖ 2 ‖ ṛitáva, ṛitúshv[2] evá práti tishṭhati | shaḍ-bhír út-tarâbhir úpa tishṭhate, dvấdaça[3] sám padyante, dvấdaça[3] mấsâḥ saṃ-vatsaráḥ, saṃ-vatsará evá práti tishṭhati | yáthâ vaí púrushó 'çvo gaúr jîryaty evám agnír ấ-hito jîryati, saṃ-vatsarásya parástâd[4] àgni-pâvamânîbhir úpa tishṭhate, punar-navấṃ[6] evaí 'nam ajáraṃ karoty átho punấty evó | 'pa tishṭhate yóga evấ 'syai 'shá, úpa tishṭhate ‖ 3 ‖ dáma evấ 'syai 'shá, úpa tishṭhate yâcnaí[7] 'vấ 'syai 'shó, 'pa tishṭhate yáthâ páṇîyâñ chréyasa[8] â-hṛítya namasyáti tàdṛíg[2] evá tád | âyur-dấ agne 'sy ấyur me dehî 'ty âhâ, "yur-dấ hy eshá | varco-dấ agne 'si várco me dehî 'ty âha, varco-dấ hy eshá | tanû-pấ agne 'si tanúvam me pâhî 'ty âha ‖ 4 ‖ tanû-pấ hy eshó | 'gne yán me tanúvâ ûnáṃ tán ma ấ príṇe 'ty âha, yán me pra-jấyai paçûnấṃ ûnáṃ tán ma ấ pûrayé 'ti vấvaí[2] 'tád âha | citrâ-vaso svastí[2] te pârám açîyé 'ty âha, rấtrir vaí citrấ-vasur, ávy-ushṭyai vấ etásyai purấ brâhmaṇấ abhaishur, vy-ushṭim evấ 'va runddha[5] | índhânâs tvâ çatám ‖ 5 ‖ hímâ íty âha, çatấ-"yuḥ púrushaḥ çaté-'ndriya, ấyushy evé 'ndriyé práti tishṭhaty | eshấ vaí sûrmî kárṇakâ-vaty, etáyâ ha sma vaí devấ ásuràṇâṃ çata-tarhấṃs tṛiṃhanti[9], yád etáyâ sam-idham â-dádhâti vájraṃ evaí 'tác chata-ghnîṃ yájamâno bhrấtṛivyâya prá harati stṛítyâ áchambaṭ-kâraṃ | sáṃ tvám agne sûryasya várcasâ 'gathâ íty âhai, 'tát tvám asî 'dám ahám bhûyâsam íti vấvaí[2] 'tád âha | tvám agne sûrya-varcâ asî 'ty âhâ, "-çisham

---

7. [6] so (°rn°) ABCDE. [7] so AB, C pr. m. E., yâcnyâ C sec. m. D., s. P. 2, 49. [8] °yâṃ chr° B, °yânchre° A. E (n mit virâma); s. P. 5, 37. (chreyasâhṛitya, pâṭhântaram in B). [9] so (°âṃs t°) AB. E (tri°); (auch V, 4, 7, 3); s. P. 6, 14.

evaí 'tā́m ā́ çâste ‖ 6 ‖ mûrdhā́naᴗ, sháḍ vā́, eshá úpa tishṭhate, pâhī́ 'ty âha, çatám, aháᴗ, shóḍaça ca ‖ 7 ‖

1, 5, 5, 1-4. — K. 7, 5. 6. — Ç. 2, 3, 4, 10-24. — e̱shaḥ — a̱sâ̱mâ — upeti | iti | â̱ha̱ — upeti | e̱ti̱ — su̱va̱rga iti su-vaḥ-gaḥ — sa̱mârôha̱tîti sam-ârôhati — atho̱ iti — dhâ̱yi̱ — i̱ndrâ̱gnî itī́ndra-a̱gnî | â̱hu̱vadhyai — sa̱ṃva̱tsa̱ra iti sam-va̱tsa̱re | e̱va — pa̱rastā́t | â̱gni̱pâ̱va̱mâ̱nîbhi̱r ity ā́gni-pâ̱va̱mâ̱nîbhiḥ — pu̱na̱rna̱vam iti punaḥ-na̱vam — atho̱ iti | pu̱nâti e̱va — yogáḥ | e̱va | a̱sya̱ | e̱shaḥ — yâ̱cñyâ | e̱va a̱sya̱ | e̱shâ — pâpī́yân | çreyáse — â̱yu̱rdâ ity ā́yuḥ-dâḥ | hi | e̱shaḥ — va̱rco̱dâ iti varcaḥ-dâḥ | hi | e̱shaḥ — ta̱nû̱pâ iti tanû-pâḥ | hi | e̱shaḥ — yat | me̱ | ta̱nuvā́ḥ | û̱nam | tat | me̱ | eti — pû̱ra̱ya̱ | iti | vâva | e̱tat | âha | citrā́vaso̱[10] iti̱ citrá-va̱so̱ — ci̱trâvasu̱r iti ci̱tra-va̱su̱ḥ | a̱vyu̱shṭyâ ity avi-u̱shṭya̱i | vai — ça̱tâyu̱r iti ça̱ta-â̱yu̱ḥ — ça̱tendriya̱ iti ça̱ta-i̱ndri̱ya̱ḥ — karṇákâva̱tîti̱[10] karṇáka-va̱tî — ça̱ta̱ta̱rhân iti çata-ta̱rhân — stṛityai — a̱ga̱thâ̱ḥ — vâva — e̱va e̱tâm | eti.

8. [a]sám paçyâmi pra-jā́ ahám íty âha, yā́vanta evá grâmyā́ḥ paçávas tā́n evā́ 'va runddhé[1] | 'mbha sthā́ 'mbho vo bhakshîyé 'ty âhā́, 'mbho hỳ etā́ | máha stha máho vo bhakshîyé 'ty âha, máho hỳ etā́ḥ | sáha stha sáho vo bhakshîyé 'ty âha, sáho hỳ etā́ | ū́rja sthó 'rjaṃ vo bhakshîyé 'ti ‖ 1 ‖ âhó, 'rjo hỳ etā́ | révatî[2] rámadhvam íty âha, paçávo vaí revátîḥ[2], paçū́n evā́ ''tmán ramayata | ihaí 'vá ste 'tó mā́ 'pa gâté 'ty âha, dhruvā́ evaí 'nâ ánapa-gâḥ kuruta | ishṭakā́-cid vā́ anyò 'gníḥ paçu-cíd anyáḥ, saᴗ-hitā́ 'si viçva-rûpī́r íti vatsám abhí mṛiçaty, úpai 'vaí 'naṃ dhatte, paçu-cítam enaṃ kurute | prá ‖ 2 ‖ vā́ eshò 'smā́l lokā́c cyavate yá

7. [10] s. P. 3, 4. 5.

8. shashṭhânuvâkoktamantravyâkhyânam. [1] ruṃdhe ABCD.

â-havanîyam upa-tishṭhate, gârha-patyam úpa tishṭhate 'smínn eva loké práti tishṭhaty, átho gârha-patyâyai 'vá ní hnute | gâyatrîbhir[2] úpa tishṭhate, téjo vaí gâyatrî, téja evâ "tmán dhatté, 'tho yád etâṃ tṛicám[2] anv-âha sâṃ-tatyai | gârha-patyaṃ vâ ánu dvi-pâdo vîrâḥ prá jâyante, yá evâṃ vidvân dvi-pádàbhir gârha-patyam upa-tishṭhate ‖ 3 ‖ â 'sya vîró jâyata | ûrjâ vaḥ paçyâmy ûrjâ mâ paçyaté 'ty âhâ, "-çísham evaí 'tâm â çâste | tát savitúr váreṇyam íty âha, prá-sûtyai | somânaṁ sváraṇam[2] íty âha, soma-pîthám evâ 'va runddhe[1] | kṛiṇuhí brahmaṇas pata[3] íty âha, brahma-varcasám evâ 'va runddhe[1] | kadâ caná[2] starîr asî 'ty âha, ná starîṁ râtriṃ vasati ‖ 4 ‖ yá evâṃ vidvân agnim upa-tishṭhate | pári tvâ 'gne púraṃ vayám íty âha, pari-dhím evaí 'tâm pári dadhâty, áskandàyâ | 'gne gṛiha-pata íty âha, yathâ-yajúr evaí 'tác | chatáṁ himâ íty âha, çatâṃ tvâ hemantân indhishîyé 'ti vâvaí[2] 'tád âha | putrásya nâma gṛihṇâty, annâ-'dám evaí 'naṃ karoti | tâm â-çísham â çâse tántave jyótishmatîm[2] iti brûyâd yásya putró 'jâtaḥ syât, tejasvy[2] evâ 'sya brahma-varcasî putró jâyate | tâm â-çísham â çâse 'múshmai jyótishmatîm[2] íti brûyâd yásya putró jâtáḥ syât, téja evâ 'smin brahma-varcasáṃ dadhâti ‖ 5 ‖ ûrjaṃ vo bhakshîyéti, prá, gârhapatyam upatíshṭhate, vasati, jyótishmatîm, ékân ná triṁçác ca ‖ 8 ‖

1, 5, 6, 1-4. — K. 7, 6-9. — Ç. 2, 3, 4, 25-41. — rumdhe | ambhâḥ | sthaa — mahâḥ | sthaa — sahâḥ | sthaa — ûrjâḥ | sthaa | ûrjam — revâtîḥ — âtman | ramayate | iha | eva | staa | itaḥ | mâ | apeti — kurute | ishṭakacid itîshṭaka-cit | vai | anyaḥ | agniḥ — saṁhiteti sam-hitâ | asi — vai | eshaḥ | asmât — atho iti — tricam — eti | asya — brahmaṇaḥ |

8. [2] ohne avagraha. [3] so (°s p°) ABE, s. P. 8, 27.

pate — cana — vâva — annâdam ity ânna-adam — putraḥ | ajâtaḥ | syât | tejasvî | eva | asya.

9. agni-hotrâṃ juhoti; yád evá kíṃ ca yájamânasya svâṃ tásyai 'vá tád | rétaḥ siñcati pra-jánane, pra-jánanaṁ hí vâ agnír | áthaú 'shadhîr ánta-gatâ dahati, tâs táto bhûyasîḥ prá jâyante | yát sâyáṃ juhóti réta evá tát siñcati, praí 'vá prâtas-tánena janayati tád | rétaḥ siktáṃ ná tváshṭrâ 'vi-kṛitam prá jâyate, yâvac-chó vaí rétasaḥ siktásya || 1 || tváshṭâ rûpâṇi vi-karóti tâvac-chó vaí tát prá jâyata, eshá vaí daívyas tváshṭâ yó yájate, bahvîbhir úpa tishṭhate rétasa eva siktásya bahu-çó rûpâṇi ví karoti | sá praí 'vá jâyate çváḥ-çvo bhûyân bhavati yá evâṃ vidvân agnîm upa-tíshṭhaté | 'har devânâṃ âsîd râtrir ásurâṇâṃ, té 'surâ yád devânâṃ vittâṃ védyam âsît téna sahá || 2 || râtrim prâ 'viçan, té devâ hînâ amanyanta, tè 'paçyann: âgneyî râtrir âgneyâḥ paçáva imâm evâ 'gníṁ stavâma sá na stutáḥ paçûn púnar dâsyatî 'ti, tè 'gnîm astuvant, sá ebhya stutó râtriyâ ádhy áhar[1] abhí paçûn nír ârjat, té devâḥ paçûn vittvâ[2] kâmâṁ[3] akurvata | yá evâṃ vidvân agnîm upa-tíshṭhate paçu-mân bhavati || 3 || âdityó vâ asmâl lokâd amúṃ lokám ait, sò 'múṃ lokáṃ gatvâ púnar imâṃ lokám abhy adhyâyat, sá imâṃ lokám â-gátya mṛityór abibhen, mṛityú-saṃyuta[4] iva hy ayáṃ lokáḥ, sò 'manyate: 'mám evâ 'gníṁ stavâni sá mâ stutáḥ suvar-gáṃ lokáṃ gamayishyatî 'ti, sò 'gnîm astaut, sá enaṁ stutáḥ suvar-gáṃ lokám agamayad | yáḥ || 4 || evâṃ vidvân agnîm upa-tishṭhate suvar-gám evá lokám eti, sárvam âyur ety | abhí vâ eshò 'gnî ấ rohati yá enâṁ upa-tíshṭhate,

9. pûrvoktopasthânasyâ 'gnihotrâṅgatâ. [1] râtryâ 'dhy áhar E (!). [2] vitvâ ACDE. [3] so (°âṁ) ABE; s. P. 9, 22. [4] s. P. 6, 7.

yáthâ khálu vaí çréyân abhy-ârûḍhaḥ kâmáyate táthâ karoti | náktam úpa tishṭhate ná prâtáḥ, sáo hí náktaṃ vratấni sṛijyánte, sahá çréyâoç ca pấpîyâoç câ 'sâte, jyótir vấ agnís támo rấtrir, yát ‖ 5 ‖ náktam upa-tíshṭhate jyótishaí 'vá támas taraty | upa-sthéyo 'gnî́r nó 'pa-sthéyấs íty âhur manushyâyé 'n n' vaí[5] yó 'har-ahar â-hṛityấ 'thai 'naṃ yấcati sá ín n' vaí[6] tám úpâ 'rchaty[7] átha kó devấn áhar-ahar yàcishyatî́ 'ti, tásmân nó 'pa-sthéyó | 'tho khálv âhur â-çíshe vaí kấṃ yájamâno yajata íty, eshấ khálu vaí ‖ 6 ‖ ấhitâ-'gner â-çîr yád agnim upa-tíshṭhate, tásmâd upa-sthéyaḥ | prajấ-patiḥ paçû́n asṛijata, té sṛishṭấ aho-râtré prấ 'viçan, tấn chándo-bhir ánv avindad[8], yác chándo-bhir upa-tíshṭhate svám evá tád ánv ichati | ná tátra jâmy̐ astî 'ty âhur, yó 'har-ahar upa-tíshṭhata íti | yó vấ agnim pratyáñn[9] upa-tíshṭhate práty enam oshati, yáḥ párâñ[9] vishvañ[9] pra-jáyâ paçú-bhir eti, kávâ-tiryañn ivó 'pa tishṭheta naí 'nam praty-óshati ná vishvañ[9] pra-jáyâ paçú-bhir eti ‖ 7 ‖ siktásya, sahá, bhavati, yó, yát, khálu vaí, paçúbhis, tráyodaça ca ‖ 9 ‖

(K. 7, 10). — antágatâ ity antá-gatâḥ — preti | eva | prâtastaneneti prâtaḥ-tanèna — tvashṭrấ | avikṛitam ity avi-kṛitam — yâvaccha[10] iti yâvat-çaḥ — tâvaccha[10] iti tâvat-çaḥ — eshaḥ — saḥ — çvaçva[11] iti çvaḥ-çvaḥ — ahâḥ — te | asúrâḥ — te | apaçyan — saḥ | naḥ — te | agnim — saḥ | ebhyaḥ | stutaḥ | râtriyâḥ | adhîti | ahâḥ | abhîti — ârjat — vittvâ | kâmân — vai | asmât — saḥ | amum — saḥ | imam — mṛityusaṃyuta iti mṛityu-saṃyutaḥ — saḥ | amanyata — saḥ | mâ — saḥ | agnim — saḥ | enam — abhîti | vai | eshaḥ | agnî iti | eti — çreyân | ca | pâpîyân | ca | âsâte iti — agnîḥ[12] | na | upastheyâs[12] ity úpa-stheyâsḥ | iti — it |

9. [5] °yé nvaí AE; s. P. 5, 13. [6] sá ínvaí AE. [7] so ABE; s. P. 10, 9. [8] ohne Nasal AC. [9] ohne avagraha. [10a] °vacha ACE, °vachcha D. [11] so (çvaç°) ABD; çvahç° CE. [12] die 3 fehlt in E.

nu | vai | yaḥ | ahárahar ity ahâḥ-ahaḥ — saḥ | it | nu | vai | tam | upeti | ṛichati — atho iti — tân | ahorâtre[10] ity áhaḥ-râtre — chandóbhir iti chandâḥ-bhiḥ — jâmi asti | iti — kavâtiryañ̃ iti kavâ-tiryañ — pratyoshatîti prati-oshâti.

10. [a] máma nâma prathamám jâta-vedaḥ pitâ mâtâ ca dadhatur[1] yád ágre | tát tvám bibhṛihi púnar â mád aí-'tos távâ 'ham nâma bibharâṇy agne ‖ [b] máma nâma táva ca jâta-vedo vâsasî iva vi-vásânau yé cárâvaḥ[2] | áyushe tvám jîváse vayám yathâ-yathám ví pári dadhâvahai púnas té ‖ [c] námo 'gnáyé 'prati-viddhâya námo 'nâ-dhṛishṭâya námaḥ sam-râje | áshâḍhaḥ ‖ 1 ‖ agnír bṛihád-vayâ viçva-jit sáhantyaḥ çréshṭho gandharváḥ ‖ [d] tvát-pitâro agne[3] devâs tvám-âhutayas tvád-vivâcanâḥ | sám mâm áyushâ sám gau-patyéna[4] sú-hite mâ dhâḥ ‖ [e] ayám agníḥ çréshṭha-tamo 'yám bhágavat-tamo 'yáu sahasra-sâtamaḥ | asmâ astu su-vîr-yam ‖ [f 5] máno jyótir jushatâm âjyam ví-chinnam yajnáu sám imám dadhâtu | yâ ishṭâ usháso ni-mrúcaç ca tâḥ sám dadhâmi havíshâ ghṛiténa ‖ [g] páyasvatîr[4] óshadha-yaḥ[4] ‖ 2 ‖ páyasvad[4] vîrúdhâm[4] páyaḥ | apâm páyaso yát páyas téna mâm indra sáu sṛija ‖ [h] ágne vrata-pate vratám carishyâmi, tác chakeyam, tán me râdhyatâm | [i] agníu hótâram ihá táu huve devân yajníyân[6] ihá yân hâ-vâmahe ‖ â yantu devâḥ su-manasyámânâ viyántu devâ ha-vísho me asya[7] | [k] kás tvâ yunakti, sá tvâ yunaktu | [l] yâni[8] gharmé kapâlâny upa-cinvánti ‖ 3 ‖ vedhásaḥ | pûshṇás tâny ápi vratá indra-vâyŭ ví muñcatâm ‖ [m] ábhinno gharmó

---

9. [10] s. P. 4, 11.

10 [a-f.] pravatsyato yajamânasya agnyupasthânamantrâḥ; [g-n.] dârçika-yâjamânamantrâḥ; [g-n] gehören bereits zum achten kânḍa, s. Ind. Stud. 3, 380. [1] ohne Accent! ABCDE. [2] cárâvaha E prima manu (!). [3] so (°o a°) ABE; s. P. 11, 14. 13. 16. 17. [4] ohne avagraha. [5] das erste Hemistich s. in I, 5, 3, 2. [6] so (°ân) ABE. [7] so (°e a°) ABE, s. P. 11, 12. [8] dieser Vers ist schon in I, 1, 7, 3 vorliegend.

jîrá-dânur yáta ấttas[4] tád agan púnaḥ | idhmó védiḥ pari-
-dháyaç ça sárve yajnásyấ "yur ánu sáṃ caranti ‖ [n] tráyas-
-triṃçat tántavo yé vi-tatniré yá imáṃ yajnáṃ sva-dháyâ
dádante, téshâṃ chinnám práty etád dadhâmi svấhâ[4] gharmó
devấṃ[o] ápy etu ‖ 4 ‖ áshâḍha, óshadhaya, upacinvánti, páñca-
catvâriṃçac ca ‖ 10 ‖

[b.i.k] 1, 6, 7, 2. 8, 3. 4. 7, 6, 6. K. 4, 14. 31, 15. Vs. 1, 5. 6. Ç. 1, 1, 1, 2-13. Kâ. 2, 1, 11. 3, 3. — [l] Kâ. 2, 8, 16. — [n] Çâṅkh. 13, 12, 18. — eti | mat | aitar[10] ity â-etaḥ — vâsâsî[11] iti | iva — ye[12] iti — vi | parîti — te[13] iti — aprâtividdhâyety aprâti-
-viddhâya — anấdhṛishṭâyety anấ-dhṛishṭâya — bṛihadvâyâ iti bṛihat-vayâḥ — tvatpitâra iti tvat-pitâraḥ — tvâmâhutaya iti tvâm-âhutayaḥ — ayam | sahasrasâtâma iti sahasra-
-sâtâmaḥ — yâḥ | ishṭâḥ — tat | çakeyam | tat — eti | yantu — viyantú | devâḥ — saḥ | tvâ — apîti | vrate — yatâḥ | âttâḥ — anú | sam iti — ye | imam — svadhayeti sva-
-dhayấ | dadânte — devân | apîti.

11. [a] vaiçvânaró[1] na ûtyấ " prá yâtu parâ-vátaḥ | agnír ukthéna vấhasâ ‖ [b] ṛitấ-vânaṃ vaiçvânarám ṛitásya jyótishas[2] pátim | ájasraṃ gharmám îmahe ‖ [c] vaiçvânarásya daosánâbhyo bṛihád áriṇâd ékaḥ sv-apasyàyâ kavíḥ | ubhấ pitárâ mahâyann ajâyatâ 'gnír dyấvâ-pṛithivî bhûri-retasâ ‖ [d] pṛishṭó diví pṛishṭó agníḥ[3] pṛithivyấṃ pṛishṭó víçvâ óshadhîr[1] ấ viveça | vaiçvânaráḥ sáhasâ pṛishṭó agníḥ[3] sá no dívâ sáḥ ‖ 1 ‖ rishấḥ pâtu[4] náktam | [e] jâtó yád agne bhúvanâ vy-ákhyaḥ paçúṃ ná go-pấ íryaḥ pári-jmâ | vaiçvânara bráhmaṇe vinda gâtúṃ yûyám pâta svastí-bhiḥ sádâ naḥ ‖ [f] tvám agne çocishâ çóçucâna ấ ródasî apṛiṇâ jấyamânaḥ |

---

10. [a] so ABE; s. P. 9, 22. [10] ayito° E (!). [11] s. P. 4, 17. [12] s. P. 4, 38. [13] s. P. 4, 42.

11. kâmyeshṭiyâjyâḥ. [1] ohne avagraha. [2] so (°s) ABE; s. P. 8, 27. [3] so (°o a°) ABE, s. P. 11, 8. [4] s. Whitney zu P. 8, 24.

tvám devấo[b] abhí-çaster amuñco vaiçvânara jâta-vedo mahi-
-tvấ ‖ [c] asmấkam agne maghávat-su dhârayấ 'nâmi ksha-
trám ajáraa su-vîryam | vayám jayema çatínaa sahasríṇam
vaiçvânara ‖ 2 ‖ vấjam agne távo 'tí-bhiḥ ‖ [h] vaiçvâna-
rásya su-mataú syâma râjâ híkam[1] bhúvanânâm abhi-çrîḥ
itó jâtó víçvam idám ví cashṭe vaiçvânaró yatate sûryeṇa ‖
[i] áva te hédo varuṇa námo-bhir áva yajñébhir îmahe havir-
-bhiḥ | ksháyann asmá-bhyam asura pra-ceto râjann énaasi
çiçrathaḥ kṛitấni ‖ [k] úd ut-tamám varuṇa pấçam asmád ávâ
'dhamám ví madhyamáa çrathâya | átha[6] vayám âditya ‖ 3 ‖
vraté távấ 'nâgaso áditaye[3] syâma ‖ [l] dadhi-krávṇo[7] akâ-
risham[8] jishṇór áçvasya vâjinaḥ | surabhí[4] no múkhâ karat
prá ṇa áyûaoshi târishat ‖ [m] á dadhi-krâḥ çávasâ páñca kṛish-
ṭiḥ súrya iva jyótishâ 'pás tatâna | sahasra-sấḥ çata-sấ vâjy
árvâ pṛiṇáktu mádhvâ sám imấ vácâaosi ‖ [n o] agnír mûrdhấ,
[o p] bhúvaḥ | [p] máruto yád dha vo divâḥ sumnâ-yánto hávâ-
máhe | á tû[10] naḥ ‖ 4 ‖ úpa gantana ‖ [q] yấ vaḥ çárma
çaçamânấya sánti tri-dhấtûni dâçúshe yachatấ 'dhi | asmá-
-bhyam tấni maruto vi yanta rayím no dhatta vṛishaṇaḥ
su-vîram | [r] áditir na urushyatv áditiḥ çárma yachatu |
áditiḥ pâtv áhasaḥ ‖ [s] mahîm û shú[11] mâtáraa su-vratấnâm
ṛitásya pátnîm ávase huvema | tuvi-kshatrấm ajárantîm urû-
cîa[1] su-çármâṇam áditia su-práṇîtim ‖ [t] su-trâmâṇam pṛithi-
vîm dyâm anehásaa su-çármâṇam áditia su-práṇîtim | dai-
vîm nâvaa sv-aritrâm ánâgasam ásravantîm á ruhemâ[5] sva-
stáye[1] ‖ [u] imấa sú nâvam á 'ruhaa çatá-'ritrâa çatá-sphyâm |

---

11. [b] s. P. 9, 20. [c] [2]â ABE; s. P. 3, 10. [h] s. P. 13, 14; [6]vuṇṇo E. [i] blos pratîka, weil der Vers bereits in I, 5, 5, 1 (keinem yâjyâ-Abschnitt) da war. [k] dieser Vers (bhuvo yajnasya, schol.) war noch nicht da, findet sich erst in IV, 4, 4, 1 vor und man darf wohl hieraus direkt auf die erst sekundäre Anfügung der yâjyâ-Abschnitte schliefsen, s. die Noten zu I, 5, 5, 3. II, 2, 12, 1. [l] so (tû) ABE; s. P. 3, 14. [m] so (û shu) ABE, s. P. 3, 14. 6, 2.

áchidrâm pârayishṇúm || 5 || dívâ sá, sahasríṇaṃ vaíçvânarâ, 'ditya, tū́ no, 'nehásaʊ suçármâṇam, ékân ná viʊçatíç ca || 11 ||

(2, 2, 5, 1 - 6, 5). — [a.b] Vs. 26, 8. 6; [c] Ṛ. 3, 3, 11; [d] 1, 98, 2; [e.f] 7, 13, 3. 2; [g] 6, 8, 6; [h] 1, 98, 1; [i.k] 1, 24, 14. 15; [l] 4, 39, 6; [m] 4, 38, 10; [n] 8, 44, 16; [o] 10, 8, 6; [p] 8, 7, 11; [q] 1, 85, 12; [r] 8, 47, 9; [s] Vs. 21, 5; [t] Ṛ. 10, 63, 10; [u] Vs. 21, 7. — ûtyâ | â | preti — parâvata iti parâ-vatáḥ — ukthenà — ṛitâvā́nam[12] ity ṛita-vânam — jyotishaḥ — saḥ | naḥ — eti | rodásî iti | apṛiṇâḥ — devân — dhâraya | anā́mi — tavà | ûtibhir ity ûti-bhiḥ — hikám — namóbhir iti namáḥ-bhiḥ — havirbhir iti haviḥ-bhiḥ | kshayán — praceta iti pra-cetaḥ | râján — çrathâya[13] | athà — surabhi | naḥ — pra | naḥ — sûryáḥ | iva | jyotishâ | apaḥ — çatasâ iti çata-sâḥ | vâjî — yat | ha — sumnâ-yanta[12] iti sumna-yantáḥ — eti | tu | naḥ — yachata | adhi[14] — vîti | yanta — mahîm | u | sv iti — eti | ruhema — sv iti — eti | aruham | çatâritrâm iti çata-aritrâm.

devâsurā́ḥ, párâ, bhū́mir, bhū́mir, upaprayántaḥ, sámpaçyâmy, áyajnaḥ, sámpaçyâmī́ty âhâ, 'gnihotrám, máma nâma, vaiçvânará, ékâdaça || 11 ||

devâsurā́ḥ (1, 1), kruddháḥ (3, 2), sámpaçyâmi (6, 1), sámpaçyâmi (8, 1), náktam (9, 6), úpagantanaí (11, 5), 'kapañcâçat || 51 ||

iti taittirîyasaṃhitâyâm prathamakâṇḍe pañcamaḥ prapâṭhakaḥ ||

8*. aishṭikaṃ yâjamânam (1, 6, 1-6).

1. [a] sáṃ tvâ siñcâmi yájushâ pra-jā́m ā́yur dhánaṃ ca | bṛíhaspáti-prasûto yájamâna ihá mā́ rishat || [b] ā́jyam asi, satyám asi, satyásyā́ 'dhy-aksham asi, havír asi vaiçvânaráṃ[1] vaiçva-devám útpûta-çushmaʊ satyaú-'jâḥ, sáho 'si sáhamânam asi, sáhasvā́ 'râtîḥ sáhasvâ 'râtîyatáḥ[1] sáhasva pṛítanâḥ sáhasva pṛitanyatáḥ, sahásra-vîryam asi, tán mâ

11. [12] s. P. 3, 2. [13] çradhâya E. [14] ohne iti.

* auch I, 5, 10, 3-4 (g-n) gehört hierzu, s. das daselbst Bemerkte.

6, 1. âjyagrahaṇam. [1] ohne avagraha.

jinvā, "jyasyā "jyam asi, satyásya satyám asi, satyā-"yuḥ ‖ 1 ‖ asi, satyá-çushmam asi, satyéna tvā 'bhí ghārayāmi, tásya te bhakshîya | [c]pañcānāṃ tvā vātānāṃ yantrāya dhartrāya grihṇāmi | [d]pañcānāṃ tva 'rtūnāṃ y. dh. g. | [e]pañcānāṃ tvā diçāṃ y. dh. g. | [f]pañcānāṃ tvā pañca-janānāṃ y. dh. g. | [g]caros tvā[2] páñcabilasya y. dh. g. | [h]bráhmaṇas tvā téjase y. dh. g. | [i]kshatrásya tvaú 'jase y. ‖ 2 ‖ dh. g. | [k]viçé tvā y. dh. g. | [l]su-vîryâya tvā gṛihṇāmi | [m]suprajās-tvāya tvā g. | [n]rāyás póshāya[3] tvā g. | [o]brahma-varcasāya tvā g. | [p]bhûr asmākaṃ, havír devānām, â-çísho yájamānasya, devānāṃ tvā devátābhyo[1] gṛihṇāmi | [q]kāmāya tvā gṛihṇāmi ‖ 3 ‖ satyâyur, ójase yantrāya, tráyastriṃçac ca ‖ 1 ‖

[c-c]K. 5, 6. 32, 6. — vaiçvânaram | vaiçvadevam iti vaiçva-devam — satyaujā iti satya-ojāḥ — satyâyur iti satya-āyuḥ — tvā | ṛitūnām — caroḥ | tvā — tvā | ojase — suprajāstvâyeti suprajāḥ-tvāyā — râyaḥ | poshāya.

2. [a]dhruvò 'si dhruvò 'háṃ sa-jâteshu bhûyāsaṃ dhīraç céttā vasu-víd | [b]ugrò 'sy ugrò 'háṃ sa-jâtéshu bh. ugráç c. v. | [c]abhi-bhûr asy abhi-bhûr aháṃ sa-jâteshu bh. abh. c. v. | [d]yunájmi tvā bráhmaṇā daívyena havyāyā 'smaí vóḍhavé jâta-vedaḥ | índhānās tvā su-prajāsaḥ su-vîrā jyóg jîvema bali-hṛíto vayáṃ te ‖ [e]yán me agne[1] asyá[1] yajnásya ríshyât ‖ 1 ‖ yád vā skándād ājyasyo 'tá vishṇo | téna hanmi sapátnam[2] dur-marāyúm aí 'nam dadhâmi nír-ṛityā upá-sthe ‖ [f]bhûr bhúvaḥ súvar | [g]úc-chushmo agne[3] yájamānāyai 'dhi, ní-çushmo abhi-dāsate[3] | [h]ágne deve-'ddha manv-iddha mándra-jihvā 'martyasya te hotar mûrdhánn

1. [2] so ([c]s t[c]) ABE. [3] so ([c]s p[c]) ABE, s. P. 8, 29.

2. havirhomaḥ. [1] so ([c]e a[c]) ABE; s. P. 11, 11. 17. [2] ohne avagraha. [3] so ([c]o a[c]) AB. E (sec. m.); s. P. 11, 16. [4] s. P. 8, 29.

ā́ jigharmi râyás póshâya[4] suprajâs-tvā́ya su-vī́ryâya | [i]máno 'si prâjâ-patyám, mánasâ mâ bhûténā́ " viça | [k]vā́g asy aindrī́ sapatna-ksháyaṇî || 2 || vâcā́ me 'ndríyeṇā́ " viça | [l]vasantám ṛitûnā́m prîṇâmi, sá mâ prîtáḥ prîṇâtu | [m]grîshmám ṛitûnā́m prîṇâmi, sá mâ p. p. | [n]varshā́ ṛitûnā́m prîṇâmi, tā́ mâ prîtā́ḥ prîṇantu | [o]çarádam ṛitûnā́m p., sā́ mâ prîtā́ prîṇâtu | [p]hemanta-çiçirā́v ṛitûnā́m prîṇâmi, taú mâ prîtaú prîṇîtâm | [q]agnī́-shómayor aháṃ deva-yajyáyâ cákshushmân[2] bhûyâsam | [r]agnér aháṃ deva-yajyáyâ 'nnâ-'dó bhûyâsam || 3 || [s]dábdhir asy, ádabdho bhûyâsam, amúṃ dabheyam | [t]agnī́-shómayor aháṃ deva-yajyáyâ vṛitra-hā́ bhûyâsam | [u]indrâ-'gniyór aháṃ devayajyáye 'ndriyâvỳ[2] annâ-'dó bhûyâsam | [v]índrasyâ 'háṃ deva-yajyáye 'ndriyâvī́[2] bhûyâsam | [w]mahe-'ndrásyâ 'háṃ deva-yajyáyâ jemā́nam mahimā́naṃ gameyam | [x]agnéḥ svishṭa-kṛíto 'háṃ deva-yajyáyā́ "yushmân[2] yajnéna prati-shṭhā́ṃ gameyam || 4 ||
ríshyât, sapatnaksháyaṇy, annâdó bhûyâsa◡, sháṭtri◡çac ca || 2 ||

1, 6, 10, 1 - 11, 7. — K. 4, 14. 5, 1. 31, 15. 32, 1. — dhru̱vaḥ | a̱si̱ | dhru̱vaḥ | a̱ha̱m — u̱graḥ | a̱si̱ | u̱graḥ | a̱ham — yat | me̱ — u̱ta | vi̱shṇo̱ iti — sa̱patnám | du̱rma̱râ̱yum iti duḥ-ma̱râ̱yum | eti | e̱na̱m — nirṛityâ̱ iti̱ niḥ-ṛi̱tyâ̱ḥ — úchúshma̱ ity ut-çu̱shma̱ḥ — deve̱ddheti̱ devá-i̱ddha̱ — eti | ji̱gha̱rmi̱ | râ̱yaḥ | poshā́ya | su̱pra̱jâ̱stvâyeti suprajâḥ-tvâyá — prâ̱jâ̱pa̱tyam iti prâjâ-pa̱tyam — eti | vi̱ça̱ — saḥ | mâ̱ — tâḥ | mâ̱ — a̱gnîshomáyo̱r ity a̱gnî-somáyoḥ — cakshúshmân — a̱nnâ̱da ity ánna-a̱daḥ — i̱ndri̱yâ̱vî — ma̱he̱ndrasyeti mahâ-i̱ndrasyá — âyúshmân — pra̱ti̱shṭhâm iti prati-sthâm.

3. [a]agnír mâ dúr-ishṭât pâtu, savitā́ 'ghá-ça◡sâd | [b]yó mé 'nti dûrè 'râtîyáti tám eténa jesha◡ | [c]súrûpa-varshavarṇa é 'hî 'mā́n bhadrā́n dúryâ◡[1], abhy é 'hi mā́m

3. bhakshya iḍâdibhâgaḥ. [1] so (°â◡) ABE; s. P. 9, 21. 22.

ánu-vratâ, | [d] nỳ u çîrshấṇi mṛiḍhvam | [e] íḍa é 'hy ádita é 'hy sárasvaty[2] é 'hi | [f] rántir asi rámatir asi sûnáry[2] asi | [g] júshṭe júshṭiṃ te 'çîyó, 'pa-hûta upa-haváṃ ‖ 1 ‖ te 'çîya | [h] sấ me satyấ "-çîr asyá yajnásya bhûyâd | [i] áreḍatâ mánasâ tác chakeyaṃ | [k] yajnó dívaṁ rohatu, yajnó dívaṃ gachatu | [l] yó deva-yấnaḥ pánthâs, téna yajnó devấṁ[1] ápy etv | [m] asmấsv índra indriyáṃ dadhâtv, asmấn rấya utá yajnấḥ sacantâm, asmấsu sautv â-çíshaḥ, sấ naḥ priyấ su-prátûrtir maghónî | [n] júshṭir asi jushásva no, júshṭâ naḥ ‖ 2 ‖ asi júshṭiṃ te gameyam | [o] [2] máno jyótir jushatâm ấjyaṃ vi-chinnaṃ yajnáṁ sám imáṃ dadhâtu | bṛíhaspátis[3] tanutâm imáṃ no víçve devấ ihá mâdayantâm ‖ [p] brádhna pinvasva | [q] dádato me mấ kshâyi kurvató me mó 'pa dasat | [r] prajấ-pater bhâgò 'sy ûrjasvân[2] páyasvân[2] | [s] prâṇấ-'pânaú me pâhi, samâna-vyânaú me pâhy, udâna-vyânaú me pâhy | [t] ákshito 'sy, ákshityai tvâ, mấ me ksheshṭhâ amûtrâ 'múshmiṅ loké ‖ 3 ‖ upahaváṃ, júshṭâ nas, tvâ, shát ca ‖ 3 ‖

1, 7, 1, 1 - 3, 4. K. 5, 2-4. 32, 2. 3. — Vs. 2, 10. 13. Kâṇva 2, 3, 7. 8. Ç. 1, 8, 1, 42. Kâ. 3, 4, 13-30. Çâṅkh. 4, 9, 2-4. — durishṭâd iti duḥ-ishṭât — yaḥ | me | anti | dûre | arâṭîyati — surûpavarshavarṇa iti surûpa-varshavarṇe | eti | ihi | imân — duryân | abhi | eti | ihi — nîti | u — idè | eti | ihi | adite | eti | ihi — sûnarî — te | açîya | upahûta ity upa-hûte — te | açîya — tat | çakeyam — devân | apîti — râyaḥ — bṛihaspatiḥ — mà | upeti — ksheshṭhâḥ | amutrà | amushmin.

4. [a] barhísho 'hám deva-yajyáyâ prajấ-vân bhûyâsaṃ | [b] nárâçáṁsasyâ[1] 'hám deva-yajyáyâ paçu-mấn bhûyâsam | [c] agnéḥ svishṭa-kṛíto 'hám deva-yajyáyấ "yushmân[1] yajnéna

3. [2] ohne avagraha. [3] s. I, 5, 3, 2. 10, 2.
4. anuyâjâdiçeshâhutiḥ. [1] ohne avagraha.

prati-shṭhā́ṃ gameyam | [d] agnér ahám új-jitim ánû 'j jeshaᴗ | [e] sómasyâ 'hám ú. ánû 'j j. | [f] agnér ahám ú. ánū́ 'j j. | [g] agnī́-shómayor ahám ú. ánū́ 'j j. | [h] indrâ-'gniyór ahám ú. ánū́ 'j j. | [i] índrasyâ 'hám || 1 || ú. ánū́ 'j j. | [k] mahe-'ndrásyâ 'hám ú. ánū́ 'j j. | [l] agnéḥ svishṭa-kṛíto 'hám ú. ánū́ 'j j. | [m] [2] vâjásya mâ pra-savéno 'd-grâbhéṇó 'd agrabhît | áthâ[3] sapátnâᴗ[1 u. 4] índro me ni-grâbhéṇā́ 'dharâᴗ[4] akaḥ || [n] [2] ud-grâbháṃ ca ni-grâbháṃ ca bráhma devā́ avîvṛidhan | áthâ[3] sapátnân[1 u. 5] indrâ-'gnī́ me vishûcī́nân[1] vỳ asyatâm || [o] é 'mā́ agmann â-çísho dóha-kâmâ índra-vantaḥ || 2 || vanâmahe dhukshîmáhi pra-jā́m ísham || [p] róhitena tvâ 'gnír devátâṃ[1] gamayatu, hári-bhyâṃ tvé 'ndro d. g, étaçena tvâ sū́ryo d. g. | [q] ví te muñcâmi raçanā́ ví raçmī́u ví yóktrâ yā́ni pari-cártanâni dhattā́d asmā́su drávinaṃ yác ca bhádram prá ṇo[6] brûtâd bhâga-dhā́n devatâsu[1] | [r] víshṇoḥ çam-yór aháṃ deva-yajyáyâ yajnéna prati-shṭhā́ṃ gameyaᴗ | [s] sómasyâ 'háṃ deva-yajyáyâ || 3 || su-rétâ réto dhishîya | [t] tváshṭur aháṃ deva-yajyáyâ paçûnā́ᴗ rûpám pusheyaṃ | [u] devā́nâm pátnîr agnír gṛihá-patir yajnásya mithunáṃ, táyor aháṃ deva-yajyáyâ mithunéna prá bhûyâsaṃ | [v] vedò 'si, víttir asi, vidéya | [w] kármâ 'si, karúṇam asi, kriyā́saᴗ | [x] sanír asi, sanitā́ 'si, sanéyaṃ | [y] ghṛitá-vantaṃ kulâyínaᴗ[1] râyás póshaᴗ[7] sahasríṇaṃ vedó dadâtu vâjínam || 4 || índrasyâ 'hám, índra-vantaḥ, sómasyâ 'háṃ deva-yajyáyâ, cátuçcatvâriᴗçac ca || 4 ||

1, 7, 4, 1-6. — K. 5, 1. 3. 4. 32, 3. 4. — [m. n] Vs. 17, 63. 64. — narâçaᴗsásya | aham — âyúshmân — pratishṭhâm iti prati-sthâm — anú | ud iti | jesham — agnîshomáyor ity agnî-somáyoḥ — indrâgniyor itī́ndra-agniyoḥ — mahendrasyeti

4. [2] so schon I, 1, 13, 1. [3] so (°â) ABE, s. P. 3, 10. [4] so (°âᴗ) ABE, s. P. 9, 22. [5] so (°ân) ABE. [6] so (ṇo) ABE; s. P. 7, 4. [7] so (°s p°) ABE; s. P. 8, 29.

mahâ-indrasyâ — athâ | sapatnân | indrâḥ — adhârân | akaḥ — athâ | sapatnân | indrâgnî itîndra-agnî — vîti | asyatâm | eti | imâḥ | agman — raçanâḥ — preti | naḥ — çamyor iti çam-yoḥ — suretâ iti su-retâḥ — vedaḥ | asi — râyaḥ | poshâm.

5. [a] ă pyâyatâm dhruvâ ghṛiténa yajnám-yajnam práti devayád-bhyaḥ | sûryâyâ ûdhó 'dityâ[1] upá-stha urú-dhârâ pṛithivî yajné asmín[2] || [b] prajâ-pater vi-bhân nâma lokás, tásmiṁs[3] tvâ dadhâmi sahá yájamânena | [c] sád asi sán me bhûyâḥ, sárvam asi sárvam me bhûyâḥ, pûrṇám asi pûrṇám me bhûyâ, ákshitam asi mâ me ksheshṭhâḥ | [d] prâcyâm diçí devâ ṛitvíjo[4] mârjayantâm, dákshiṇâyâm || 1 || diçí mâsâḥ pitáro mârjayantâm, pratîcyâm diçí gṛihâḥ paçávo mârjayantâm, údîcyâm diçy ápa óshadhayo[4] vánaspátayo[4] mârjayantâm, ûrdhvâyâm diçi yajnáḥ sam-vatsaró yajná-patir mârjayantâm | [e] víshṇoḥ krámo 'sy abhimâti-hâ, gâyatréṇa chándasâ pṛithivîm ánu ví krame, nír-bhaktaḥ sá yám dvishmó | [f] víshṇoḥ krámo 'sy abhiçasti-hâ, traíshṭubhena[4] chándasâ 'ntáriksham[4] ánu ví krame, nír-bhaktaḥ sá yám dvishmó | [g] víshṇoḥ krámo 'sy arâtîyató[4] hantâ, jâgatena chándasâ divam ánu ví krame, nír-bhaktaḥ sá yám dvishmó | [h] víshṇoḥ krámo 'si çatrû-yató[5] hantâ "nu-shṭubhena chándasâ díçó 'nu ví krame, nír-bhaktaḥ sá yám dvishmáḥ || 2 || dákshiṇâyâm, antáriksham ánu ví krame nírbhaktaḥ sá yám dvishmó víshṇor, ékân ná triṁçác ca || 5 ||

1, 7, 5, 1-4. 4, 2, 1, 1. — K. 5, 5. 16, 8. 32, 5. — [a] Vs. 2, 5, 3 Kâṇva. [c-h] 2, 25. 12, 5. Ç. 1, 9, 3, 10-12. 6, 7, 2, 13-16. Kâ. 3, 3, 12. 8, 11. 16, 5, 11. — Çâṅkh. 4, 11, 1 - 12, 6. — devayadbhya iti devayat-bhyaḥ | sûryâyâḥ | ûdhâḥ | adityâḥ | upastha ity upa-stha — vibhân iti vi-bhân — tasmin | tvâ — sat | me —

5. âpyâyanâdimantrâḥ. [1] so (°o ') ABE. [2] so (°o a°) ABE, s. P. 11, 16. [3] so (°oṁs) ABE, s. P. 6, 14. [4] ohne avagraha. [5] s. P. 3, 7.

ṛitvijâḥ — oshâdhayaḥ | vanaspatâyaḥ — anú | vîtí | krame — saḥ | yam — traishṭúbhena — gṛâtîyatâḥ — çatrûyata iti çatru-yatâḥ — ânúshṭubhenety ânú-stubhena.

6. [a]áganma súvaḥ, súvar aganma | [b]saṃ-dṛíças te mâ chitsi, yát te tápas tásmai te mâ " vṛikshi | [c]su-bhûr asi créshṭho raçmînâm, âyur-dhâ asy âyur me dhehi, varco-dhâ asi várco máyi dhehî | [d]'dám ahám amúm bhrâtṛivyam âbhyó dig-bhyò 'syaí divò 'smâd antárikshâd asyaí pṛithivyâ asmâd annâ-'dyân nír bhajâmi, nír-bhaktaḥ sá yáṃ dvishmáḥ ‖ 1 ‖ [e]sám jyótishâ 'bhûvam | [f]aindrîm â-vṛítam anv-âvarte[1] | [g]sám ahám pra-jáyâ, sám máyâ pra-jấ | [h]sám aháṁ ráyás pósheṇa, sám máyâ ráyás póshaḥ | [i]sám-iddho agne[2] me dîdihi, sam-eddhâ te agne[3] dîdyâsaṃ | [k]vásu-mân yajnó, vásîyân bhûyâsam | [l][4]ágna âyûṁshi pavasa â suvó 'rjam ísham ca naḥ | árê bâdhasva duchúnâm[5] ‖ [m]ágne pávasva sv-âpâ asmé várcaḥ su-vîryam ‖ 2 ‖ dádhat póshaṁ rayím máyi ‖ [n][6]ágne gṛiha-pate su-gṛihapatír ahám tváyâ gṛihá-patinâ bhûyâsaṁ, su-gṛihapatír máyâ tváṃ gṛihá-patinâ bhûyâḥ, çatáṁ hímâs, tấm â-çísham ấ çase tántave jyótishmatîṃ[5], tấm â-çísham ấ çase 'múshmai jyótishmatîṃ[5] | [o]kás tvâ yunakti, sá tvâ ví muñcatv | [p]ágne vrata-pate vratám acârishaṃ, tád açakaṃ tán me 'râdhi | [q]yajnó babhûva sá ấ ‖ 3 ‖ babhûva sá prá jajne sá vâvṛidhe | sá devấnâm ádhi-patir babhûva só asmấṁ[7] ádhi-patîn[7] karotu vayáṁ syâma pátayo rayîṇấm | [r]gó-mâṁ agné[7] 'vi-mâṁ açvî[7] yajnó nṛivát-sakhâ sádam íd apra-mṛishyâḥ | íḍâ-vâṁ[7] eshó asura[2] prajấ-vân dîrghó rayíḥ

---

6. sûryopasthânâdimantrâḥ. [1] als Compositum! [2] so (°o a) ABE, s. P. 11, 16. 9. [3] so (°e a°) ABE, s. P. 3, 10. [4] so schon I, 4, 29, 1. 5, 5, 2. [5] ohne avagraha. [6] so schon I, 5, 6, 4. 8, 5. [7] so (°âṁ a°) ABE; s. P. 9, 21.

pṛithu-budhnáḥ sabhā́-vân || 4 || dvishmáḥ, suvī́ryaꣳ, sá ā́, páñcatriꣳçac ca || 6 ||

1, 7, 6, 1-7. — K. 5, 5. 6. 32, 5. 6. — Vs. 2, 25-28. Ç. 1, 9, 3, 14-23. Kâ. 3, 8, 15-29. — Çâñkh. 4, 12, 8-16. 13, 3. 4. — suvàḥ | aganma — mâ | chitsi — mà | eti | vṛikshi — digbhya iti dik-bhyaḥ — asyai | pṛithivyâḥ — annâdyâd ity ànna-adyā́t — saḥ | yam — abhûvam — anvâvàrta ity ànu-àvàrte — râyaḥ | poshéṇa — râyaḥ | poshàḥ — pavase | eti — duchunā́m — svapâ iti su-apā́ḥ | asme iti — jyotishmatîm — saḥ | tvâ — tat | me | arâdhi — saḥ | eti — saḥ | preti | jajne | saḥ | vâvṛidhe | saḥ — saḥ | asmân — gomân iti go-mân | agne | avimân ity avi-mân | açvî — iḍā́vân itîḍā́-vân | eshaḥ | asura.

9. aishṭikayâjamânavidhiḥ (I, 6, 7 - 7, 6 *).

7. yáthâ vaí samṛita-somā́ evám vā́ eté samṛita-yajnā́ yád darça-pûrṇamâsaú, kásya vā́ 'ha devā́ yajnám â-gáchanti kásya vâ ná, bahûnā́ṃ yájamânânâṃ yó vaí devátâḥ[1] pū́rvaḥ pari-gṛihṇā́ti sá enâḥ çvó[2] bhûté yajata | etád vaí devā́nâm â-yátanaṃ yád â-havanī́yo, 'ntarā́ 'gnī́ paçûnā́ṃ, gā́rha-patyo manushỳâṇâm, anvâhârya-pácanaḥ pitṛiṇā́m | agníṃ gṛihṇâti, svá evā́ "-yátane devátâḥ[1] pári || 1 || gṛihṇâti, tā́ḥ çvó[2] bhûté yajate | vraténa vaí médhyo 'gnír vratá-patir, brâhmaṇó vrata-bhṛíd | vratám upai-'shyán brûyâd: ágne vrata-pate vratáṃ carishyâmī́ 'ty | agnír vaí devā́nâṃ vratá-patis, tásmâ evá prati-prócya vratám ā́ labhate | barhíshâ pûrṇá-mâse vratám úpai 'ti[3] vatsaír amâ-vâsỳâyâm, etád dhỳ etáyor â-yátanam | upa-stī́ryaḥ pū́rvaç câ 'gnír áparaç cé 'ty âhur; manushỳâḥ || 2 || ín

* ausgenommen (6, 12 und) 7, 2; s. Ind. Stud. 3, 375. 385.

7. devatâparigrahaḥ. [1] ohne avagraha [2] °nâ çvo, und tâ çvo B. [3] unbetont!

n' vã[4] úpa-stîrṇam ichánti[5] kím u devã yéshâṃ návâ-'vasânam, úpâ 'smiñ chvó yakshyámâṇe devátâ[1] vasanti yá eváṃ vidvấn agnim upa-stṛiṇấti | yájamânena grâmyấç ca paçávo 'va-rúdhyâ âraṇyấç cé 'ty âhur, yád grâmyấn upa-vásati téna grâmyấn áva runddhe[6], yád âraṇyásyâ 'çnấti ténâ "raṇyấn, yád ánâçvân upa-váset pitṛi-devatyàḥ syâd | âraṇyásyâ 'çnâtî, 'ndriyám ‖ 3 ‖ vã âraṇyám, indriyám evã "tmán dhatte | yád ánâçvân upa-váset kshódhukaḥ syấd, yád açnîyấd rudrò 'sya paçûn abhí manyetâ; 'pò 'çnâti, tán né 'vâ 'çitáṃ né 'vã 'naçitaṃ, ná kshódhuko bhavati, nã 'sya rudráḥ paçûn abhí manyate | vájro vai yajnáḥ, kshút khálu vaí manushyàsya bhrấtṛivyo, yád ánâçvân upa-vásati, vájreṇai 'vá sâ-'kshất kshúdham bhrấtṛivyaꝛ hanti ‖ 4 ‖ pári, manushyã, indriyáꝛ, sâkshất, tríṇi ca ‖ 7 ‖ .

1, 5, 10, 3. — K. 31, 15. 32, 7. — Ç. 1, 1, 1, 2-10. — vai | ete – vâ | ahâ | devâḥ — saḥ | enâḥ | çvaḥ — yajate — agnî[7] iti — sve | eva — medhyàḥ | agniḥ — it | nu | vai — navấvasânam itị navâ-avasânam — asmin | çvaḥ — devatấḥ | vasanti — vai | âraṇyam — rudraḥ | asya — apaḥ | açnâti | tat | na | iva | açitam | na | iva | anâçitam — na | asya — sâkshâd iti sa-akshât.

8. [a] yó vaí çrad-dhấm ánâ-rabhya yajnéna yájate nã 'sye 'shṭấya çrád dadhate | [b] 'páḥ prá ṇayati[1], çrad-dhã vã ấpaḥ, çrad-dhấm evã "-rábhya yajnéna yajata, ubháye 'sya deva-manushyã ishṭấya çrád dadhate | tád âhur: áti vã etã vártraṃ nedanty áti vấcaṃ máno vấvaí[2] 'tã nã 'ti nedantî 'ti | mánasâ prá ṇayatî[1], 'yáṃ vaí mánaḥ ‖ 1 ‖ anáyai 'vaí 'nâḥ prá ṇayaty[1] | áskanna-havir bhavati yá

7. [4] invâ AE; s. P. 5, 13. [5] betont! [6] rumdhe ABCDE. [7] s. P. 4, 36.

8. yajnâyudhasambhṛitiḥ. [1] so (ṇ°) ABE, s. P. 7, 4. [2] ohne avagraha.

evâṃ véda | yajnâ-"yudhẫni sám bharati yajnó vaí yajnâ-"yudhẫni, yajnám evá tát sám bharati | yád ékam-ekaṁ[8] sam-bháret pitṛi-devatyâni syur, yát sabhá sárvâṇi mânushẫṇi | dvé-dve[4] sám bharati, yâjyâ-'nuvâkyayor evá rûpáṃ karoty, átho mithunám evá | yó vaí dáça yajnâ-"yudhẫni véda mukhatò[2] 'sya yajnáḥ kalpate | sphyáḥ ‖ 2 ‖ ca kapâlâni câ 'gnihotra-hávaṇî[5] çûrpaṃ ca kṛishṇâ-'jinám ca çámyâ co 'lûkhalaṃ[2] ca músalaṃ ca dṛishác có 'palâ cai, 'tẫni vaí dáça yajnâ-"yudhẫni, yá evâṃ véda mukhatò[2] 'sya yajuáḥ kalpate | yó vaí devébhyaḥ prati-prócya yajnéna yájate jushánte 'sya devẫ havyáṁ | havír nir-upyámâṇaṁ[5] abhí mantrayetâ: 'gníṁ hótâram ihá táṁ huva íti ‖ 3 ‖ devébhya evá prati-prócya yajnéna yajate, jushánte 'sya devẫ havyám | eshá vaí yajnásya grábho, gṛihîtvaí 'vá yajnéna yajate | tád uditvẫ vẫcaṃ yachati, yajnásya dhṛítyâ | átho mánasâ vaí prajẫ-patir yajnám atanuta, mánasai 'vá tád yajnáṃ tanute, rákshasâm ánanv-avacârâya | yó vaí yajnáṃ yóga ẫ-gate yunákti yuṅkté yuñjânéshu | kás tvâ yunakti sá tvâ yunaktv íty âha, prajẫ-patir vaí káḥ, prajẫ-patinai 'vaí 'naṃ yunakti yuṅkté yuñjânéshu ‖ 4 ‖ vaí mána, sphyá, íti, yunaktv, ékâdaça ca ‖ 8 ‖

1, 5, 10, 3. — K. 32, 7. 31, 15. — Ç. 1, 1, 1, 13. 22. — çraddhâm iti çrat-dhâm — na | asya | ishṭâyâ — preti | nayati — vai | âpâḥ — yajate | ubhaye | asya — tat | âbuḥ — vai | etâḥ — nedanti[6] — vâva | etâḥ — anayâ | eva | enâḥ — dve-dve iti dve-dve — yâjyânuvâkyâyor iti yâjyâ-anuvâkyâyoḥ — atho iti — mukhataḥ | asya — agnihotra-havaṇîty âgnihotra-havânî — jushante | asya | devâḥ — nirupyamâṇam iti niḥ-upyamâṇam — eshaḥ | vai — gṛihîtvâ | eva — dhṛityai | atho iti — yoge — saḥ | tvâ.

---

8. [3] s. P. 5, 18 schol. [4] s. P. 4, 49. [5] s. P. 7, 11. 3. [6] unbetont!

9. prajắ-patir yajnắn asṛijatâ 'gni-hotrắṃ câ 'gni-shṭomắṃ ca paurṇa-mâsîṃ co 'kthyàṃ câ 'mâ-vâsyàâṃ câ 'ti-râtrắṃ ca; tắn úd amimîta, yắvad[1] agni-hotrám ắsît tắvân[1] agni-shṭomó, yắvatî paurṇa-mâsî tắvân ukthyò, yắvaty amâ-vâsyâ tắvân ati-râtró | yá evắṃ vidvắn agni-hotrắṃ juhóti yắvad agni-shṭoméno 'pâ-"pnóti tắvad úpâ "pnoti, yá evắṃ vidvắn paurṇa-mâsîṃ yájate yắvad ukthyèno 'pâ-"pnóti ‖ 1 ‖ tắvad úpâ "pnoti, yá evắṃ vidvắn amâ-vâsyàṃ yájate yắvad ati-râtréṇo 'pâ-"pnóti tắvad úpâ "pnoti | paramẽshṭhíno[1] vắ eshá yajnó 'gra âsît, téna sá paramắṃ kắshṭhâm agachat téna prajắ-patiṃ nir-ávâsâyayat[2], téna prajắ-patiḥ paramắṃ kắshṭhâm agachat téné 'ndraṃ nir-ávâsâyayat[2], téné 'ndraḥ paramắṃ kắshṭhâm agachat téná 'gnî-shómau nir-ávâsâyayat, téná 'gnî-shómau paramắṃ kắshṭhâm agachatắṃ, yáḥ ‖ 2 ‖ evắṃ vidvắn darça-pûrṇamâsaú yájate paramắm evá kắshṭhàṃ gachati | yó vaí prá-jâtena yajnéna yájate prá pra-jâyâ paçú-bhir mithunaír jâyate, dvắdaça[1] mắsâḥ saṃ-vatsaró dvắdaça dvaṃ-dvắni darça-pûrṇamâsáyos[3] tắni sam-pắdyânî 'ty âhur | vatsáṃ co 'pâ-'vasṛijáty ukhắṃ cắ 'dhi çrayaty, áva ca hánti dṛishádau ca sam-ắhanty[2], ádhi ca vápate kapắlâni cópa dadhâti, puroḍắçaṃ[1] ca ‖ 3 ‖ adhi-çráyaty ắjyaṃ ca, stamba-yajúç ca háraty abhi ca gṛihṇâti, védiṃ ca pári gṛihṇắti patnîṃ ca sáṃ nahyati, pró-'kshaṇîç câ "-sâdayaty ắjyaṃ cai | 'tắni vaí dvắdaça[1] dvaṃ-dvắni darça-pûrṇamâsáyos[3], tắni yá evắṃ sam-pắdya yájate prá-jâtenai 'vá yajnéna yajate[4] prá pra-jâyâ paçú-bhir mithu-

9. dvâdaçadvandvasampattiḥ. [1] ohne avagraha. [2] als Compositum! [3] hier sieben, und in anuvâka 8 fünf, s. B. p. 916. [4] yájate E.

naír jâyate ‖ 4 ‖ ukthyèno 'pâpnóty, agachatâm yáḥ, puroḍâçam ca. catvâriꣳçác ca ‖ 9 ‖

agniṣhṭomam ity âgni-stomam — paramêshṭhinâḥ | vai | eshaḥ | yajnaḥ | agrè — tenâ | saḥ — niravâsâyayad iti niḥ-avâsâyayat — agnîshomâv ity agnî-somaú — dvâdâça | dvaudvâníti dvam-dvâni — samâhantîti sam-âhânti — prokshâṇîr iti pra-ukshâṇîḥ.

10. dhruvò 'si dhruvò 'háꣳ sa-jâtéshu bhûyâsam íty âha, dhruvân evaí 'nân kuruta | ugrò 'sy ugrò 'háꣳ sa-jâtéshu bhûyâsam íty âhâ, 'prati-vâdina evaí 'nân kurute | 'bhi-bhûr asy abhi-bhûr aháꣳ sa-jâtéshu bhûyâsam íty âha, yá evaí 'nam praty-utpipîte tám úpâ 'syate | yunájmi tvâ bráhmaṇâ daivyené 'ty âhai, 'shá vâ agnér yógas, téna ‖ 1 ‖ evai 'naṃ yunakti | yajnásya vai sám-ṛiddhena devâḥ suvar-gáṃ lokám âyan yajnásya vy-ṛiddhenâ 'surân párâ 'bhâvayan, yán me agne[1] asyá[1] yajnásya ríshyâd íty âha, yajnásyai 'vá tát sám-ṛiddhena yájamânaḥ suvar-gáṃ lokám eti yajnásya vy-ṛiddhena bhrâtṛivyân párâ bhâvayaty | agni-hotrám etâbhir vyâhṛitî-bhir[2] úpa sâdayed, yajna-mukháṃ vâ agni-hotrám bráhmai 'tâ vy-âhṛitayo, yajna-mukhâ evá bráhma ‖ 2 ‖ kurute, saṃ-vatsaré pary-âgata etâbhir evó 'pa sâdayed, bráhmaṇai 'vó 'bhayátaḥ[3] saṃ-vatsarám pári gṛihṇâti | darça-pûrṇamâsaú câtur-mâsyâny â-lábhamâna etâbhir vyâhṛitî-bhir[2] haviṣhy â sâdayed, yajna-mukháṃ vaí darça-pûrṇamâsaú câtur-mâsyâni bráhmai 'tâ vy-âhṛitayo, yajna-mukhâ evá bráhma kurute, saṃ-vatsaré pary-âgata etâbhir evâ '' sâdayed, bráhmaṇai 'vó 'bhayátaḥ[3] saṃ-vatsarám pári gṛih-

---

10. haviḥsâdanam. [1] so (°e a°) ABE; s. P. 11, 11. 17. [2] s. P. 3, 7. [3] ohne avagraha.

ṇâti | yád vaí yajnásya sámnâ kriyáte râshṭrám ‖ 3 ‖ yajnásyâ "-çîr gachati, yád ṛicâ víçaṃ yajnásyâ "-çîr gachaty; átha brâhmaṇò 'nâçîrkeṇa[3] yajnéna yajate, sâm-idhenîr anu-vakshyánn etâ vy-âhṛitîḥ purástâd[3] dadhyâd, bráhmai 'vá prati-pádaṃ kurute, táthâ brâhmaṇáḥ sâ-"çîrkeṇa yajnéna yajate | yáṃ kâmáyeta yájamânam: bhrâṭṛivyam asya yajnásyâ "-çîr gached íti tásyai 'tâ vy-âhṛitîḥ puro-'nuvâkyâyâṃ dadhyâd, bhrâṭṛivya-devatyâ vaí puro-'nuvâkyâ, bhrâṭṛivyam evâ 'sya yajnásya ‖ 4 ‖ â-çîr gachati | yán kâmáyeta yájamânânt: samâvaty[3] enân yajnásyâ "-çîr gached íti téshâm etâ vy-âhṛitîḥ puro-'nuvâkyâyâ ardha-'rcá ékâṃ dadhyâd[4] yâjyâyai purástâd[3] ékâṃ yâjyâyâ ardha-'rcá ékâṃ, táthai 'nânt samâvatî[3] yajnásyâ "-çîr gachati | yáthâ vaí parjányaḥ sú-vṛishṭaṃ várshaty eváṃ yajnó yájamânasya varshati, sthálayo 'dakám pari-gṛihṇánty[5] â-çíshâ yajnáṃ yájamânaḥ pári gṛihṇâti | máno 'si prâjâ-patyám ‖ 5 ‖ mánasâ mâ bhûténâ" viçé 'ty âha, máno vaí prâjâ-patyám, prâjâ-patyó yajnó, mána evá yajnám âtmán dhatte | vâg asy aindrî sapatna-kshâyaṇî vâcâ me 'ndriyéṇâ" viçé 'ty âhai, "ndrî vaí vâg, vâcam evaí "ndrîm âtmán dhatte ‖ 6 ‖ ténai, 'vá bráhma, râshṭrám, evâ 'sya yajnásya, prâjâ-patyáṃ, shâṭtriṃçac ca ‖ 10 ‖

1, 6, 2, 1-3. — K. 31, 15. — dhruvaḥ | asi | dhruvaḥ | aham — ugraḥ | asi | ugraḥ | aham — aprâtivâdina ity aprâti-vâdinaḥ — upeti | asyate — eshaḥ | vai — vyâhṛitîbhir iti vyâhṛiti-bhiḥ — brahmâ | etâḥ | vyâhṛitaya iti vi-âhṛitayaḥ — paryâgâta iti pari-âgâte — ubhayatâḥ — anâ-çîrkeṇa[6] — sâmidhenîr iti sâm-idhenîḥ — brahmâ — sâ-çîrkeneti[6] sa-âçîrkeṇa — samâvâtî — puronuvâkyâyâ iti pu-

10. [4] unbetont. [5] mit Betonung des Verbums. [6] s. Whitney zu P. 5, 10.

raḥ-ṇuvâkyâyâḥ | ardharca[7] ity ârdha-ṛice — sthalâyâ | uda-kam — bhûtenâ | eti | viça — indriyeṇâ | eti | viça.

11. yó vaí sapta-daçám prajâ-patiṃ yajnám anv--âyattaṃ véda práti yajnéna tishṭhati ná yajnâd bhraꝛçata, â çrâvayé 'ti cátur-aksharam ástu çraúshaḍ íti cátur-aksharaṃ yájé 'ti dvỳ-aksharaṃ yé yájâmaha iti páñcâ-'ksharaṃ dvy-aksharó vashaṭ-kârá, eshá vaí sapta--daçáḥ prajâ-patir yajnám anv-âyatto, yá evâṃ véda práti yajnéna tishṭhati ná yajnâd bhraꝛçate | yó vaí yajnásya prâ-'yaṇam[1] prati-shṭhâm ‖ 1 ‖ ud-âyanaṃ véda práti--shṭhitenâ 'rishṭena yajnéna saꝛ-sthâṃ gachaty, â çrâvayâ 'stu çraúshaḍ yája yé yájâmahe vashaṭ-kârá etád vaí yajnásya prâ-'yaṇam eshâ prati-shṭhaí 'tád ud-âyanaṃ, yá evâṃ véda práti-shṭhitenâ 'rishṭena yajnéna saꝛ-sthâṃ gachati | yó vaí sûnṛítâyai[2] dóhaṃ véda duhá evaí 'nâṃ, yajnó vaí sûnṛitâ, " çrâvayé 'ty aí 'vaí 'nâm ahvad, ástu ‖ 2 ‖ çraúshaḍ íty upâ-'vâsrâg[3], yájé 'ty úd anaishîd, yé yájâmaha íty úpâ 'sadad, vashaṭ-kârêṇa dogdhy; eshá vaí sûnṛítâyai dóho, yá evâṃ véda duhá evaí 'nâṃ | devâ vaí sattrám[4] âsata, téshâṃ díço 'dasyan, tá etâm ârdrâm pañktím apaçyann â çrâvayé 'ti puro--vâtâm ajanayann ástu çraúshaḍ íty abhráꝛ sám aplâvayan yájé 'ti vi-dyútam ‖ 3 ‖ ajanayan yé yájâmaha íti prâ 'varshayan abhỳ astanayan vashaṭ--kârêṇa, táto vaí tébhyo díçaḥ prâ 'pyâyanta; yá evâṃ véda prâ 'smai díçaḥ pyâyante | prajâ-patiṃ tvo véda[5] prajâ-patis tvaṃ veda[5], yám prajâ-patir véda sá púṇyo

10. [7] s. P. 10, 8.

11. âçrâvaṇâdimantráḥ (s. III, 8, 7, 2. 3). [1] s. P. 7, 6. [2] ohne avagraha. [3] als Compositum! [4] satram ABCDE. [5] tvo-véda, tvaṃ-veda in CD und in der Wortzählung als Compositum! [6] °gnyor E.

bhavaty | eshá vaí chandasỳaḥ prajā́-patir ā́ çrâvayā́ 'stu çraúshaḍ yája yé yájâmahe vashaṭ-kâró, yá evā́ṃ véda púṇyo bhavati | vasantám ‖ 4 ‖ ṛitûnā́m prîṇâmī́ 'ty âha, 'rtávo vaí pra-yâjā́, ṛitū́n evá prîṇâti, tè 'smai prîtā́ yathâ-pûrváṃ kalpante, kálpante 'smâ ṛitávo yá eváṃ védâ | 'gnī́-shómayor aháṃ deva-yajyáyâ cákshushmân[1] bhûyâsam íty âhâ, 'gnī́-shómâbhyâṃ vaí yajnáç cákshushmân[2], tā́bhyâm evá cákshur âtmán dhatte | 'gnér aháṃ deva-yajyáyâ 'nnâ-'dó bhûyâsam íty âhâ, 'gnír vaí devā́nâm annâ-'dás, ténai 'vá ‖ 5 ‖ annā́-'dyam âtmán dhatte | dábdhir asy ádabdho bhûyâsam amúṃ dabheyam íty âhai, 'táyâ vaí dábdhyâ devā́ ásurân adabhnuvan, táyai 'vá bhrā́tṛivyaṃ dabhnoty | agnī́-shómayor aháṃ deva-yajyáyâ vṛitra-hā́ bhûyâsam íty âhâ, 'gnī́-shómâbhyâṃ vā́ índro vṛitrám ahan, tā́bhyâm evá bhrā́tṛivyaꣳ stṛiṇuta | indrâ-'gniyór[6] aháṃ deva-yajyáye 'ndriyâvỳ[2] annâ-'dó bhûyâsam íty âhe, 'ndriyâvỳ evā́ 'nnâ-'dó bhavatī́ | 'ndrasya ‖ 6 ‖ aháṃ deva-yajyáye 'ndriyâvī́ bhûyâsam íty âhe, 'ndriyâvỳ evá bhavati | mahe-'ndrásyâ 'háṃ deva-yajyáyâ jemā́nam mahimā́naṃ gameyam íty âha, jemā́nam evá mahimā́naṃ gachaty | agnéḥ svishṭa-kṛíto 'háṃ deva-yajyáyā́ "yushmân[2] yajnéna prati-shṭhā́ṃ gameyam íty âhā́, "yur evā́ 'tmán dhatte práti yajnéna tishṭhati ‖ 7 ‖ pratishṭhā́m, ahvad ástu, vidyútaṃ, vasantáṃ, ténai 'vé 'ndrasyâ, 'shṭā́triꣳçac ca ‖ 11 ‖

1, 6, 2, 3. 4. — K. 32, 1. — a̱nvâyáttam ity ánu-âyáttam — bhra̱ꣳça̱te̱ | eti — dvyáksharam iti̱ dvi-a̱ksha̱ra̱m — dvya̱ksha̱ra iti dvi-a̱ksha̱raḥ — e̱shaḥ | vai — prâyáṇam iti pra-ayánam | pra̱ti̱shṭhâm iti prati-sthâm — pratishṭhite̱neti̱ prati-sthi̱te̱na̱ — sû̱nṛitā́yai — du̱he | e̱va — sû̱nṛitā́ | eti | çrâ̱va̱ya̱ | iti | eti | e̱va | e̱nâ̱m — u̱pâvā́srâ̱g ity úpa-avā́srâk

— eshaḥ | vai — duhe | eva — diçàḥ | adasyan | te tvovedeti tvaḥ-vedà — tvamvedeti tvam-veda — saḥ | punyàḥ — eshaḥ | vai — te | asmai | prîtâḥ — kalpante | asmai — agnîshomàyor ity agnî-somàyoḥ — cakshûshmân — annâda ity ânna-adaḥ — annâdyam ity ânna-adyàm — indrâgniyor itîndra-agniyoḥ — indriyâvî — mahendrasyeti mahâ-indrasyà — àyushmân.

12. [a]índram vo viçvátas[1] pári[2] hávâmahe jánebhyaḥ | asmâkam astu kévalaḥ || [b]índram náro nemá-dhitâ havante yát pâryâ yunájate dhíyas tâḥ | çûro nṛí-shâtâ çávasaç cakânâ â gó-mati vrajé bhajâ[3] tvâm naḥ || [c]indriyâṇi çata-krato yâ te jáneshu pañcá-su | índra tâni ta â vṛiṇe || [d]ánu te dâyi mahá indriyâya satrâ te víçvam ánu vṛitra-hátye | ánu || 1 || kshatrám ánu sáho yajatré 'ndra devébhir ánu te nṛi-shâhye || [e]â yásmint saptá vâsavâs tíshṭhanti svâ-rúho yathâ | ṛíshir ha dîrghaçrút-tama índrasya gharmó átithiḥ[4] || [f]âmâsu pakvám airaya â sûryaω rohayo diví | gharmâṃ ná sâman tapatâ[3] suvṛikti-bhir júshṭaṃ girvaṇase[1] giraḥ || [g]índram íd gâthíno bṛihád índram arkébhir arkíṇaḥ | índraṃ vâṇîr anûshata || [h]gâyanti tvâ gâyatríṇaḥ || 2 || árcanty arkám arkíṇaḥ | brahmâṇas tvâ çata-kratav úd vaωçám iva yemire || [i]aωho-múce prá bharemâ[3] manîshâm oshishṭha-dâvne[5] su-matîṃ gṛiṇânâḥ | idám indra práti havyám gṛibhâya satyâḥ santu yájamânasya kâmâḥ || [k]vivésha yán mâ dhishṇâ jajâna stávai purâ pâryâd índram áhnaḥ | áωhaso yátra pîpárad yáthâ no nâvé 'va yântam ubháye havante || [l]prá sam-râjam[6] pra-

---

12. kâmyeshṭiyâjyâḥ. [1] ohne avagraha. [2] so (°s p°) ABE; s. P. 8, 24. [3] so (°â) ABE; s. P. 3, 8-12. [4] so (°o a°) ABE, s. P. 11, 3. [5] so ABC; °dâvune Pet.W., °dâvunne D (vor und nach iti). E (oçi°). Zur Verdopplung des n s. P. 14, 2; das u ist aus dem virâma-Zeichen entstanden. [6] s. P. 13, 4. 5, 29.

thamám adhvarā́ṇâm || 3 || aʊho-múcaṃ vṛishabháṃ yajní-yânâm | apā́ṃ nápâtam açvinâ háyantam asmín nara[7] indriyáṃ dhattam ójaḥ || [m] ví na indra mṛ́dho jahi nîcā́ yacha pṛitanyatáḥ | adhas-padáṃ tám îṃ kṛidhi yó asmā́ʊ[4 u. 8] abhi-dā́sati || [n] índra kshatrám abhí vâmám ójó 'jâyathâ[9] vṛishabha carshaṇînā́m | ápâ 'nudo jánaṃ amitra-yántam urúṃ devébhyo akṛinor[4] u lokám || [o] mṛigó ná bhîmáḥ kucaró[1] giri-shṭhā́ḥ parâ-vátaḥ || 4 || ā́ jagâmâ[3] párasyâḥ | sṛikáʊ saʊ-çā́ya pavím indra tigmáṃ ví çátrûn tâḍhi ví mṛ́dho nudasva || [p] ví çátrûn ví mṛ́dho nuda ví vṛitrásya hánû ruja | ví manyúm indra bhâmitò 'mítrasyâ[9] 'bhi-dā́sataḥ || [q] trâtā́ram índram ávitâram índraʊ háve-have su-hávaʊ çū́ram índram | huvé nú çakrám puru-hûtám índraʊ svastí[1] no maghá-vâ dhâtv índraḥ || [r] mā́ te asyā́m[10] || 5 || sahasâ-van párishṭâv[1] aghā́ya bhûma hari-vaḥ parâ-daí | trā́yasva no 'vṛikébhir[9] várûthais táva priyā́saḥ sûríshu[1] syâma || [s] ánavas te rátham áçvâya takshan tváshṭâ vájram puru-hûta dyu-mántam | brahmā́ṇa índram maháyanto arkaír[4] ávardhayann áhaye hántavā́ u || [t] vṛíshṇe yát te vṛíshaṇo arkám[4] árcân[11] índra grā́vâṇo áditiḥ[4] sa-jóshâḥ | anaçvā́so yé paváyo 'rathā́[9] índre-'shitâ abhy-ávartanta dásyûn || 6 || vṛitrahatyé 'nu[12], gâyatríṇo, 'dhvarā́ṇâm, parâváto, 'syā́m, ashṭā́catvâriʊçac ca || 12 ||

(2, 2, 7, 1-5). — [a] Ṛ. 1, 7, 10; [b] 7, 27, 1; [c] 3, 37, 9; [d] 6, 25, 8; [e] K. 8, 16. Âçv. 4, 7, 4; [f] Ṛ. 8, 78, 7; [g] 1, 7, 1; [h] 1, 10, 1; [i] K. 8, 16; [k] Ṛ. 3, 32, 14; [l] nur hier; [m] Ṛ. 10, 152, 4; [n. o] 10, 180, 3. 2; [p] nur hier; [q] Ṛ. 6, 47, 11; [r] 7, 19, 7; [s. t] 5, 31, 4. 5. — viçvatáḥ | parîti —

12. [7] nach dem padapâṭha (naraḥ), dem Accent und dem Comm. (p. 948, der sich kurios hilft) Voc. Plur.; aber neben: açvinâ und: dhattam! [8] so (°âʊ) ABE, s. P. 9, 20. [9] so (°o ') ABE, s. P. 12, 5. 8. 4. 7. [10] so (°e a°) ABE; s. P. 11, 3 u. schol. zu 9, 13. [11] so (°ân) ABE, s. P 9, 23. [12] so (°yé 'nu) hier ABCDE.

pâryâḥ — nṛishâṭeṭi[13] nṛi-sâṭâ — cakânaḥ | eti — bhaja — çatakraṭo iti çata-kraṭo — ṭe | eti — dâyi | maghe — nṛi-shahya[13] iti nṛi-sahyé — svâruha[14] iti sva-ruhâḥ | yathâ — airâyaḥ | eti — tapata — girvâṇase — çatakraṭav[15] iti çata-kraṭo — vaoçam | iva — aohomuca ity âohaḥ-muché — bharema — dhishaṇâ — nûvâ | iva — hayântam | asmin | naraḥ — adhaspadam[16] ity âdhaḥ-padam — asmân — ajâyathâḥ — apeti | anudaḥ — kucaraḥ | girishṭhâ iti giri-sthâḥ — eti | jagâma — hanû[17] iti — bhâmitaḥ | amitrâsya — sahasâvann iti sahasâ-van | parishṭau — avṛikebhiḥ — hantavai | u — arathâḥ | indréshitâ itîndrâ-ishṭâḥ.

sám tvâ, dhruvò 'sy, agnír mâ, barhísho 'hám, á pyâyatâm, áganma, yáthâ vaí, yó vaí çraddhâm, prajâpatir yajnán, dhruvò sí 'ty âha[18], yó vaí saptadaçám, índram vo[19], dvádaça ‖ 12 ‖

sám tvâ (1, 1), barhísho 'hám (4, 1), yáthâ vâ (7, 1). evám vidván (9, 3), çraúshaṭ[20] (11, 3), sahasâvann (12, 6), ékapañcâçat[21] ‖ 51 ‖

iti taittiríyasaṃhitâyâm prathamakâṇḍe shashṭhaḥ prapâṭhakaḥ

1. pâka-yajnám vâ ánv âhitâ-'gneḥ paçáva úpa tishṭhanta, íḍâ khálu vaí pâka-yajnáḥ, saí 'shâ 'ntará prayâjâ-'nûyâjân yájamânasya loké 'vahitâ | tâm â-hriyámâṇâm abhí mantrayeta: súrûpa-varshavarṇa é 'hí 'ti, paçávo vâ íḍâ, paçûn evó 'pa hvayate | yajnám vaí devâ aduhran yajnó 'snrâo[1] aduhat, té 'surâ yajná-dugdhâḥ párâ 'bhavan, yó vaí yajnásya dóham vidván ‖ 1 ‖ yájaté 'py anyám yájamânam duhe | sâ me satyâ "-çír asyá yajnásya bhûyâd íty âhai, 'shá vaí yajnásya dóhas, ténai 'vaí 'nam duhe | práttâ[2] vaí gaúr duhe[3] prátté 'ḍâ yájamânâya duha, eté vâ íḍâyai stánâ íḍó 'pa-hûté 'ti

12. [13] s. P. 6, 2. 7. [14] s. P. 3, 5. [15] s. P. 4, 6. 7. 10, 22. [16] s. P. 8, 23. [17] s. P. 4, 5. [18] so ABCDE. [19] vo hávâmahe (!) E. [20] so ACD; n mit viràma BE; s. P. 5, 37. [21] °câçát BDE.

7. 1. iḍânumantraṇam. [1] so (°âo) ABE, s. P. 9, 22. [2] ohne avagraha. [3] unbetont.

vâyúr vatsó | yárhi hóté 'ḍâm upa-hváyeta tárhi yájamâno hótâram ikshamâṇo vâyúm mánasâ dhyâyet ‖ 2 ‖ mâtré vatsám upâ-'vasṛijati[4] | sárveṇa vai yajnéna devâḥ suvar-gáṃ lokám âyan[3], pâka-yajnéna Mánur açrâmyat, sé 'ḍâ Mánum upâ-"vartata[4], tâṃ devâ-'surâ vỳ ahvayanta pratîcîṃ devâḥ párâcîm ásurâḥ, sâ devân upâ-"vartata[4], paçávo vai tád devân avṛiṇata[3] paçávó 'surân ajahur | yáṃ kâmáyetâ: 'paçúḥ syâd íti párâcîṃ tásyé 'ḍâṁ úpa hvayetâ 'paçúr evá bhavati, yám ‖ 3 ‖ kâmáyeta: paçu-mân syâd íti pratîcîṃ tásyé 'ḍâm úpa hvayeta paçu-mân evá bhavati | brahma-vâdíno vadanti: sá t' vâ[5] íḍâm úpa hvayeta yá íḍâm upa-hûyâ "tmânam íḍâyâm upa-hváyeté 'ti | sâ naḥ priyâ su-prátûrtir maghónî 'ty âhé, 'ḍâm evó 'pa-hûyâ "tmânam íḍâyâm úpa hvayate | vỳ-astam iva vâ etád yajnásya yád íḍâ, sâmí prâ-'çnánti ‖ 4 ‖ sâmí mârjayanta, etát práti vâ ásurâṇâṃ yajnó vỳ achidyata, bráhmaṇâ devâḥ sám adadhur | bṛíhaspátis[2] tanutâm imáṃ na íty âha, bráhma vai devânâm bṛíhaspátir, bráhmaṇai 'vá yajnáꣳ sáṃ dadhâti | ví-chinnaṃ yajnáꣳ sám imáṃ dadhâtv íty âha, sáṃ-tatyai | víçve devâ ihá mâdayantâm ity âha, saṃ-tátyai 'vá yajnáṃ devébhyó 'nu diçati | yâṃ vai ‖ 5 ‖ yajné dákshiṇâṃ dádâti tâm asya paçávó 'nu sáṃ krâmanti, sá eshá îjâꣳ 'paçúr bhâvuko, yájamânena khálu vai tát kâryam ity âhur yáthâ deva-trâ dattáṃ kurvîtâ "tmán paçûn ramáyeté 'ti | brádhna pínvasvé 'ty âha, yajnó vai bradhnó, yajnám evá tán mahayaty, átho deva-traí 'vá dattáṃ kuruta âtmán paçûn ramayate | dádato me mâ kshâyî 'ty âhâ, 'kshitim evó 'pai 'ti | kurv-

1. [4] als Compositum! [3] s. P 5, 13

ató me mó 'pa dasad íty âha, bhûmā́nam evó 'pai 'ti || 6 || vidvā́n, dhyâyed, bhavati yám, prâçnánti, yā́ṃ vaí, ma, ékàn ná viʊçatíç ca || 1 ||

1, 6, 3, 1-3. — vai | anv iti sâ | e̱shâ | a̱nta̱râ | pra̱yâ̱jâ̱nû̱yâ̱jân iti prayâja-a̱nû̱yâ̱jân — lo̱ke | avâhi̱tety avâ-hi̱tâ̱ — surū́pavarshavarṇa̱ iti̱ surū́pa-va̱rsha̱va̱rṇe̱ | eti | i̱hi̱ | iti — adúhran | ya̱jnaḥ | asúrân | a̱du̱ha̱t | te | asúrâḥ — â̱ha̱ | e̱shaḥ — prattā́ — du̱he̱ — prattā́ | iḍā́ — u̱pâvásṛija̱tîty úpa-avásṛijati — sâ | iḍā́ — u̱pâvártatety úpa-âvártata — de̱vân | u̱pâvártatety úpa-âvártata — a̱vṛi̱na̱ta̱ — saḥ | tu vai | iḍā́m — vyástam iti̱ vi-a̱sta̱m — anú | sam iti — saḥ | e̱shaḥ | î̱jâ̱naḥ | a̱pa̱çuḥ — de̱va̱treti deva-trâ — atho̱ iti — kshâ̱yi̱.

2[1]. Sáʊ-çravâ ha Sauvarcanasás[2] Túmiṃjam[3] Aúpo-'ditim uvâca: yát sattríṇâʊ[4] hótā́ 'bhûḥ kā́m íḍâm úpâ 'hvathâ íti, tā́m úpâ 'hva íti ho 'vâca yā́ prâ-'ṇéna devā́n dâdhā́ra vy-ânéna manushỳân apâ-'néna pitṛī́n íti, chinátti sā́ ná chinattī́ʒ íti[5], chinátti 'ti ho 'vâca, çárîraṃ vā́ asyai tád úpâ 'hvathâ iti ho 'vâca; gaúr vai || 1 || asyai çárîraṃ, gā́ṃ vā́vá[2] taú tát páry avadatâṃ; yā́ yajné dîyáte sā́ prâ-'ṇéna devā́n dâdhâra yáyâ manushỳâ jī́vanti sā́ vy-ânéna manushỳân yā́m pitṛí-bhyo ghnánti sā́ 'pâ-'néna pitṛī́n, yá eváṃ véda paçu-mā́n bhavaty | átha vaí tā́m úpâ 'hva íti ho 'vâca yā́ pra-jā́ḥ pra-bhávantîḥ práty[6] â-bhávatī́ 'ty, ánnaṃ vā́ asyai tát || 2 || úpâ 'hvathâ íti ho 'vâcaú, 'shadhayo[2] vā́ asyâ ánnam, óshadhayo vaí pra-jā́ḥ pra-bhávantîḥ práty ā́ bhavanti, yá eváṃ védâ 'nnâ-'dó bhavaty | átha vaí tā́m úpâ 'hva íti ho 'vâca yā́ pra-jā́ḥ parâ-bhávantîr anu-gṛihṇā́ti práty[7]

2. iḍâyâḥ praçaṅsâ. [1] dieser anuvâka gehört zum 38sten kâṇḍa (dârçyam hautram), s. Ind. Stud. 3, 385. [2] ohne avagraha. [3] tumijam C; tummiṃjam E. [4] satriṇâm ABCDE. [5] so (°ttiʒ i°) ABE, s. P. 15, 7. [6] so, abgetrennt von âbhávati! [7] gehört zu gṛihṇâti?

â-bhávantîr gṛihṇā́tī́ 'ti, prati-shṭhā́ṃ vā́ asyai tád úpâ 'hvathâ íti ho 'vâce, 'yáṃ vā́ asyai prati-shṭhā́ ‖ 3 ‖ iyáṃ vaí pra-jā́ḥ parâ-bhávantîr ánu gṛihṇâti práty[7] â-bhávantîr gṛihṇâti, yá eváṃ véda práty evá tishṭhaty | átha vaí tā́m úpâ 'hva íti ho 'vâca yásyai ni-krámaṇe ghṛitám pra-jā́ḥ saṃ-jī́vantîḥ píbantī́ 'ti, chinátti sā́ ná chinattī́ꜱ íti, ná chinattī́ 'ti ho 'vâca prá tú janayatī́ 'ty, eshá vā́ íḍâm úpâ 'hvathâ íti ho 'vâca, vṛíshṭir vā́ íḍâ, vṛíshṭyai vaí ni-krámaṇe ghṛitám pra-jā́ḥ saṃ-jī́vantîḥ pibanti, yá eváṃ véda praí 'vá jâyate 'nnâ-'dó bhavati ‖ 4 ‖

gaúr vā́, asyai tát, pratishṭhā́, 'hvathâ íti, viꞷçatíç ca ‖ 2 ‖

saꞷçrávâ̱ iti̱ sam-çra̱vâ̱ḥ | ha | sau̱va̱rca̱nasaḥ | tumíṃjam | aupóditi̱m ity aupá-u̱di̱ti̱m — abhū́ḥ — a̱hva̱thâ̱ḥ — a̱hve̱ — prâ̱ṇeneti pra-a̱nená — dâ̱dhârá | vyâ̱neneti vi-a̱nená — chi̱na̱ttîꜱ | iti — vâva — pratîti | â̱bhava̱tîty ā́-bhavàti — oshádhayaḥ | vai | a̱syâ̱ḥ — prati | eti | bha̱va̱nti̱ — pratîti | â̱bhavántîr ity ā́-bhavántîḥ — pra̱ti̱shṭhâm iti prati-sthâm — pratîti | â̱bhavántîr ity ā́-bhavántîḥ — e̱shaḥ | vai.

3. paró-'kshaṃ vā́ anyé devā́ ijyánte praty-áksham anyé; yád yájate yá evá devā́ḥ paró-'ksham ijyánte tā́n evá tád yajati; yád anv-âhâryàm â-háraty eté vaí devā́ḥ praty-ákshaṃ yád brâhmaṇā́s tā́n evá téna prîṇâty | átho dákshiṇai 'vā́ 'syai 'shā́, 'tho yajnásyai 'vá chidrám ápi dadhâti; yád vaí yajnásya krûráṃ yád ví-lishṭaṃ tád anv-âhâryèṇa ‖ 1 ‖ anv-ā́harati[1], tád anv-âhâryàsyâ 'nv-âhârya-tváṃ | deva-dûtā́ vā́ eté yád ṛitvíjo[2], yád anv-âhâryàm â-hárati deva-dûtā́n evá prîṇâti | prajā́-patir devébhyo yajnā́n vy-ā́diçat[1], sá riricânò 'manyata, sá etám anv-âhâryàm ábhaktam apaçyat, tám âtmánn adhatta, sá

3. anvâhâryaḥ. [1] als Compositum! [2] ohne avagraha.

vâ eshá prâjâ-patyó yád anv-âhâryò; yásyai 'vaṃ-vidúsho 'nv-âhâryà â-hriyáte sâ-'kshăd evá prajă-patim ṛidhnoty | ápari-mito nir-úpyó, 'pari-mitaḥ prajă-patiḥ, prajă-patèḥ ‖ 2 ‖ ăptyai | devă vai yád yajné 'kurvata tád ásurâ akurvata, té devă etám prâjâ-patyám anv-âhâryam apaçyan, tám anv-ăharanta[1], táto devă ábhavan páră 'surâ, yásyai 'vâṃ vidúsho 'nv-âhâryà â-hriyáte bhávaty âtmánâ párâ 'sya bhrătṛivyo bhavati | yajnéna vâ ishṭĭ pakvéna pûrtĭ, yásyai 'vâṃ vidúsho 'nv-âhâryà â-hriyáte sá tv evé 'shṭâ-pûrti[2] | prajă-pater bhâgò 'si ‖ 3 ‖ ity âha, prajă-patim evá bhâga-dhéyena sám ardhayaty | ŭrjasvân[3] páyasvân[3] ity[4] âhò, 'rjam evă 'smin páyo dadhâti | prâṇâ-'pânaú me pâhi samâna-vyânaú me pâhĭ 'ty ăhâ, "-çisham evaí 'tăm ă çâsté | 'kshito 'sy ákshityai tvâ mă me kshesḥṭhâ amûtrâ[3] 'múshmiṅ lokâ[5] ity âha, kshĭyate vă amúshmiṅ loké[5] 'nnam, itâḥ-pradânaṁ hy amúshmiṅ loké[5] pra-jă upa-jĭvanti, yád evám abhi-mṛiçáty ákshitim evai 'nad ganayati nă 'syâ 'múshmiṅ loké[5] 'nnaṃ kshîyate ‖ 4 ‖ anvâharyèṇa, prajăpater, asi, hy àmúshmiṅ loké[6], pâñcadaça ca ‖ 3 ‖

1, 6, 3, 3. — parokshaṃ iti paraḥ-akshâm | vai — ye — atho iti — asya | eshâ | atho iti — anvâhàratîty ànu-âhârati — ṛitvijâḥ — vyâdiçad iti vi-âdiçat | saḥ | ririçânaḥ | amanyata — saḥ | vai | eshaḥ — sâkshâd iti sa-akshât — yajne | akûrvata — tam | anvâhàrantety ànu-âhâranta — abhâvan | pareti | asûràḥ — saḥ | tu | eva | ishṭâpûrtîtîshṭa-pûrtî — akshitaḥ | asi.

4. barhísho 'hâṃ deva-yajyáyâ prajă-vân bhûyâsam íty âha, barhíshâ vai prajă-patiḥ pra-jă asṛijata, ténai

3. [3] s. P. 3, 6. [4] so (°âo) ABE, s. P. 9, 21. [5] °n (mit virâma) lo° B, °nlo° A; °m lo° E. [6] °n (mit virâma) lo° ABC., °m lo° DE.

4. çeshâhutyanumantraṇam.

'vá pra-jấḥ sṛijate | nárâçáṁsasyâ[1] 'háṃ deva-yajyáyâ paçu-mấn bhûyâsam íty âha, nárâçáṁsena vai prajấ-patiḥ paçúṁ asṛijata, ténai 'vá paçúnt sṛijate | 'gnéḥ svishṭa-kṛito 'háṃ deva-yajyáyấ "yushmân[1] yajnéna prati-shṭhấṃ gameyam íty âhấ, "yur evấ "tmán dhatte[2] práti yajnéna tishṭhati | darça-pûrṇamâsáyoḥ ‖ 1 ‖ vai devấ új-jitim ánu 'd ajayan[2] darça-pûrṇamâsấbhyâm ásurân ápâ 'nudantâ | 'gnér ahám új-jitim ánu 'j jesham íty âha, darça-pûrṇamâsáyor evá devátânâṃ[1] yájamâna új-jitim ánu 'j jayati[2] darça-pûrṇamâsấbhyâm bhrấtṛivyân ápa nudate | vấja-vatîbhyâṃ vy ûhaty, ánnaṃ vai vấjó, 'nnam evấ 'va runddhe[3]; dvấbhyâm práti-shṭhityai; yó vai yajnásya dvaú dóhau vidvấn yájata ubhayátaḥ[1] ‖ 2 ‖ evá yajnáṃ duhe purástâc[1] co 'párishṭâc[1] cai, 'shá vấ anyó yajnásya dóha íḍâyâm anyó | yárhi hótâ yájamânasya nấma gṛihṇîyất tárhi brûyâd: é 'mấ agmann â-çísho dóha-kâmâ íti, sáṁ-stutâ evá devátâ duhé, 'tho ubhayáta evá yajnáṃ duhe purástâc co 'párishṭâc ca | róhitena tvâ 'gnír devátâṃ gamayatv íty âhai, 'té vai devâ-'çvấḥ ‖ 3 ‖ yájamânaḥ pra-staró, yád etaíḥ pra-starám pra-hárati devâ-'çvair evá yájamânaṁ suvar-gáṃ lokáṃ gamayati | ví te muñcâmi raçanấ ví raçmín íty âhai, 'shá vấ agnér vi-mokás, ténai 'vai 'naṃ ví muñcati | víshṇoḥ çam-yór ahám deva-yajyáyâ yajnéna prati-shṭhấṃ gameyam íty âha, yajnó vai víshṇur yajná evấ 'ntatáḥ[1] práti tishṭhati | sómasyâ 'háṃ deva-yajyáyâ su-rétâḥ ‖ 4 ‖ réto dhishîyé 'ty âha, sómo vai reto-dhấs ténai 'vá réta âtmán dhatte | tváshṭur ahám deva-yajyáyâ paçûnấṁ rûpám pu-

---

4. [1] ohne avagraha. [2] unbetont. [3] rumdhe ABCDE.

sheyam íty âha, tvâshṭâ vaí paçûnâm mithunânâꣳ rûpa-kṛít, ténai 'vá paçûnâꣳ rûpám âtmán dhatte | devânâm pátnîr agnir gṛihá-patir yajnásya mithunáṃ táyor aháṃ deva-yajyáyâ mithunéna prá bhûyâsam íty âhai, 'tásmâd vaí mithunât prajá-patir mithunéna ‖ 5 ‖ prâ 'jâyata, tásmâd evá yájamâno mithunéna prá jâyate | vedò 'si víttir asi vidéyé 'ty âha, vedéna vaí devâ ásurâṇâṃ vittáṃ védyam avindanta, tád vedásya veda-tvám | yád-yad bhrâtṛivyasyâ 'bhi-dhyâyet tásya nâma gṛihṇîyât, tád evâ 'sya sárvaṃ vṛiṅkte | ghṛitá-vantaṃ kulâyínaꣳ[1] râyás póshaꣳ[2] sahasríṇaṃ vedó dadâtu vâjínam íty âha, prá sahásram paçûn âpnoty | â 'sya pra-jâyâṃ vâjî jâyate yá evám véda ‖ 6 ‖ darçapûrṇamâsáyor, ubhayáto, devâçvâḥ, suréâḥ, prajâpatir mithunénâ, "pnoty, ashṭaú ca ‖ 4 ‖

1, 6, 4, 1-4. — K. 32, 3. 4. — narâçaꣳsásya — narâçaꣳsena — pratishṭhâm iti prati-sthâm — dhattę — anú | ud iti | ajayan — anú | ud iti | jeshaṃ — anú | ud iti | jayati — pratishṭhityâ iti prati-sthityai — eshaḥ | vai — eti | imâḥ | agman — devatâḥ | duhe | atho iti | ubhayatâḥ — raçanâḥ — eshaḥ | vai — çamyor iti çam-yoḥ — yajne | eva | antataḥ — vedaḥ | asi — râyaḥ | poshaṃ — eti | asya.

5. dhruvâṃ vaí ricyamânâṃ[1] yajnó 'nu ricyate[2] yajnáṃ yájamâno yájamânam pra-jâ, dhruvâm â-pyâyamânâṃ yajnó 'nv â pyâyate[2] yajnáṃ yájamâno yájamânam pra-jâ | â pyâyatâṃ dhruvâ ghṛiténé 'ty âha, dhruvâm evâ " pyâyayati, tâm â-pyâyamânâṃ yajnó 'nv â pyâyate[2] yajnáṃ yájamâno yájamânam pra-jâḥ | prajâ-pater vi-bhân nâma lokás tásmiꣳs[3] tvâ dadhâmi sahá yájamânené 'ti ‖ 1 ‖ âhâ, 'yáṃ vaí prajâ-

4. [4] so (°s p°) ABE, s. P. 8, 29.

5. âpyâyanâdimantrâḥ. [1] Wurzel betont! [2] unbetont. [3] so (°ꣳs) ABE, s. P. 6, 14.

-pater vi-bhắn nắma lokás, tásminn evaí 'nam dadhât¡ sahá yájamânena | ricyata[1] iva vắ etád yád yájate, yád ya-jamâna-bhâgám prâ-'çnắty âtmắnam evá prînâty | etắ-vân[4] vaí yajnó yắvân[4] yajamâna-bhâgó, yajnó yájamâno, yád yajamâna-bhâgám prâ-'çnắti yajná evá yajnám práti shṭhâ-payaty[5] | etád vaí sû-yávasaw[6] só-'dakam yád barhíç cắ "paç cai, 'tât ‖ 2 ‖ yájamânasya "-yátanam yád védir, yát pûrṇa-pâtrám antar-vedí ni-náyati svá evắ "-yátane sû--yávasaw só-'dakam kurute | sád asi sán me bhûyâ íty âhắ, "po vaí yajná, ắpo 'mṛítam, yajnám evắ 'mṛítam âtmán dhatte | sárvâṇi vaí bhûtắni vratám upa-yántam ánu 'pa yanti, prắcyâm[4] diçí devắ ṛitvíjo[4] mârjayantâm íty âhai, 'shá vaí darça-pûrṇamâsáyor ava-bhṛitháḥ ‖ 3 ‖

yắny evaí 'nam bhûtắni vratám upa-yántam anû-'payánti taír evá sahắ 'va-bhṛitham ávai 'ti | víshṇu-mukhâ vaí devắç chándo-bhir imắn lokắn anapa-jayyám abhy ajayan, yád vishṇu-kramắn krámate víshṇur evá bhûtvắ yájamânaç, chándo-bhir imắn lokắn anapa-jayyám abhí jayati | víshṇoḥ krámo 'sy abhimâti-hé 'ty âha, gâyatrî vaí pṛithivî traishṭubham[4] antárikshaṃ[4] jắgatî dyaur ắnu--shṭubhîr díçaç, chándo-bhir evé 'mắn lokắn yathâ-pûrvám abhí jayati ‖ 4 ‖ yájamânenéti, caitád, avabhṛithó, díçaḥ, saptá ca ‖ 5 ‖

1, 6, 5, 1-2. — K. 32, 5. — anv iti | ṛicyate — prajâ iti pra-jâḥ | dhruvâm. — anú | eti | pyâyate — prajâ iti pra-jâḥ | eti — anú | eti | pyâyate — vibhân iti vi-bhân — tasmin | tvâ | dadhâmi — yajne — pratîti | sthâpayati — sûyavásam iti su-yavásam | sodákam iti sa-udakam — sat me | bhûyâḥ — anú | upeti | yanti — ṛitvijâḥ — eshaḥ | vai — anûpayautîty ánu-upayanti — chandóbhir iti chandâḥ-bhiḥ | imân — ânúshṭubhîr ity ânú-stubhîḥ.

---

5. [1] ohne avagraha. [4] s. P. 6, 4. [6] s. P. 3, 7 (sûy° E).

6. áganma súvaḥ súvar aganmé 'ty âha, suvar-gám evá lokám eti | saṃ-dṛíças te mấ chitsi yát te tápas tásmai te mấ " vṛikshĭ 'ty âha, yathâ-yajúr evaí 'tát | su-bhŭr asi çréshṭho raçmînấm âyur-dhấ asy ấyur me dhehĭ 'ty âhâ, "-çísham evaí 'tấm ấ çâste | prá vấ eshò 'smấl lokấc cyavate yáḥ ‖ 1 ‖ vishṇu-kramấn krámate, suvar-gấya hí lokấya vishṇu-kramấḥ kramyánte | brahma-vâdíno vadanti: sá t' vaí[1] vishṇu-kramấn krameta yá imấṅ lokấn bhrấtṛivyasya saṃ-vídya púnar imáṃ lokám praty-avaróhed íty | eshá vấ asyá lokásya praty-avarohó yád ấhe: 'dám ahám amúm bhrấtṛivyam âbhyó dig-bhyò 'syaí divá ítî, 'mấn evá lokấn bhrấtṛivyasya saṃ-vídya púnar imáṃ lokám praty-ávarohati[2] | sám ‖ 2 ‖ jyótishâ 'bhûvam íty âhâ, 'smínn evá loké práti tishṭhaty | aindrĭm â-vṛítam anv-ấvarta[3] íty âhâ, 'saú vấ âdityá índras, tásyai 'vấ "-vṛítam ánu pary-ấvartate[3] | dakshiṇấ pary-ấvartate[3], svám evá vîryàm ánu pary-ấvartate[3], tásmâd dákshiṇó 'rdha âtmáno vîryâvat-taró, 'tho âdityásyai 'vấ "-vṛítam ánu pary-ấvartate[3] | sám ahám pra-jáyâ sám máyâ pra-jé 'ty âhâ, "-çísham ‖ 3 ‖ evaí 'tấm ấ çâste | sám-iddho agne[4] me dîdihi sam-eddhấ te agne[4] dîdyâsam íty âha, yathâ-yajúr evaí 'tád | vásu-mân yajnó vásîyân bhûyâsam íty âhâ, "-çísham evaí 'tấm ấ çâste | bahú vaí gấrha-patyasyấ 'nte miçrám iva caryata, âgni-pâvamânĭbhyâm gấrha-patyam úpa tishṭhate, punấty evấ 'guím punîtá âtmấnaṃ, dvấbhyâm práti-shṭhityâ | ágne gṛiha-pata íty âha ‖ 4 ‖ yathâ-yajúr evaí 'tác, chatáṁ hímâ íty âha ça-

---

6. upasthânâdimantrâḥ. [1] so ABE, s. P. 5, 13. [2] ala Compositum. [3] so (°o a°) AB; s. P. II, 16. [4] so (°e a) ABE, s. P. II, 10.

tâṃ tvâ hemantân indhishîyé 'ti vâvaí[5] 'tád âha, putrásya nâma gṛihṇâty annâ-'dám evaí 'naṃ karoti, tâm â-çísham â çâse tántave jyótishmatîm[5] íti brûyâd yásya putró 'jâtaḥ syât tejasvy evâ[5] 'sya brahma-varcasí putró jâyate, tâm â-çísham â çâse 'múshmai jyótishmatîm[5] íti brûyâd yásya putráḥ ‖ 5 ‖ jâtáḥ syât téja evâ 'smin brahma-varcasáṃ dadhâti | yó vaí yajnám pra-yújya ná vi-muñcáty aprati-shṭhânó vaí sá bhavati; kás tvâ yunakti sá tvâ ví muñcatv ity âha, prajâ-patir vaí káḥ, prajâ-patinaí 'vaí 'naṃ yunákti prajâ-patinâ ví muñcati, práti-shṭhityâ | ṛçvarâṃ vaí vratám ávi-sṛishṭam pra-dáhó, 'gne vrata-pate vratám acârisham íty âha, vratám evá ‖ 6 ‖ ví sṛijate[6] çântyâ ápra-dâhâya | párâñ[5] vâvá[5] yajná eti ná ní vartate púnar, yó vaí yajnásya punar-âlambhám vidvân yájate tám abhí ní vartate | yajnó babhûva sá â babhûvé 'ty âhai, 'shá vaí yajnásya punar-âlambhás, ténai 'vaí 'nam púnar â labhatè | 'nava-ruddhâ vâ etásya vi-râḍ yá âhitâ-'gniḥ sánn asabháḥ, paçávaḥ khálu vaí brâhmaṇásya sabhè | 'shṭvâ prâñ[5] ut-krámya brûyâd: gó-mâo[7] agné 'vi-mâo[7] açví yajná íty, áva sabhâo ruṇddhe[8] prá sahásram paçûn âpnoty â 'sya pra-jâyâṃ vâjî jâyate ‖ 7 ‖ yáḥ, sám, âçísham, grihapata íty âhâ, 'múshmai jyótishmatîm íti brûyâd yásya putró, vratám evá, khálu vaí, cáturviṃçatiç ca ‖ 6 ‖

1, 6, 6, 1-4. — K. 32, 5. — mâ | eti | vṛikshi — vai | eshaḥ — saḥ | tu | vai — pratyavarohed iti prati-avarohèt — eshaḥ | vai | asya — pratyavârohatîti praty-avârohati — abhûvam — anvâvârta ity ánu-âvârte — paryâvârtata iti pari-âvârtate | dakshiṇâ | paryâvârtata iti pari-âvârtate — anv iti | paryâvârtata iti pari-âvârtate — vîryâvattara iti

6. [5] ohne avagraha. [6] s. P. 6, 8. [7] so (°âo) ABE, s. P. 9, 21. [8] rumdhe ABCDE. [9] s. Whitney zu P. 3, 5.

vîryâvat[9]-taraḥ | atho iti — anv iti | paryâvârtata iti pari--âvârtate — punâti | eva | agnim | punîte — pratishṭhityâ iti prati-sthityai — putraḥ | ajâtaḥ — tejasvî | eva — aprati-shṭhâna ity âprati-sthânaḥ | vai | saḥ — saḥ | tvâ | vîti — pratishṭhityâ iti prati-sthityai — abhi | iti | vartate — saḥ | eti — eshaḥ | vai — labhate | anâvaruddhety anâva-ruddhâ — sabhâ | ishṭvâ — gomân iti go-mân | agne | avimân ity avi-mân — âpnoti | eti | asya.

10. vâjapeyaḥ (1, 7, 7-12).

7. [a]déva savitaḥ prá suva yajnâm prá suva yajná--patim bhágâya, divyó gandharváḥ[1] keta-pûḥ ketám naḥ punâtu vâcás pátir[2] vácam adyá svadâti naḥ | [b] índrasya vájro 'si vârtra-ghnas tváyâ 'yám vritrám vadhyât | [c]vâ-jásya nú pra-savé mâtáram mahîm áditim nâma vácasâ ka-râmahe | yásyâm idám víçvam bhúvanam â-vivéça tásyâm no devâḥ savitâ dhárma sâvishat | [d] ap-sú ‖ 1 ‖ antár amṛitam ap-sú bheshajám apâm utá prá-çastishv áçvâ bha-vatha vâjinaḥ ‖ [e] vâyúr vâ tvâ mánur vâ tvâ gandharvâḥ saptá-vio̱çatiḥ | té ágre[3] áçvam[3] âyuñjan[4] té asmiñ[3] javám ấ 'dadhuḥ ‖ [f] ápâm napâd âçu-heman yá ûrmíḥ kakúd-mân[5] prá-tûrtir vâja-sâtamas ténâ 'yám vâjaṁ sed | [g] víshṇoḥ krámo 'si, víshṇoḥ krântám asi, víshṇor ví-krântam asy | [h] añkaú ny-añkâv abhíto[6] ráthaṃ yaú dhvântám vâtâ-'grám ánu saṃ-cárantau | dûré-hetir indriyâ-vân[7] patatrî té no 'gná-yaḥ[8] páprayaḥ pârayantu ‖ 2 ‖ apsú, nyañkaú, páñcadaça ca ‖7‖

B. 1, 3, 5, 1-4. — K. 13, 14. 14, 6. — [a-f] Vs. 9, 1. 5-7. Ç. 5, 1, 1, 14. 4, 3-6. Kâ. 14, 1, 11. 3, 1-6. — [b] Pâr. 3, 14. Pañc. 1, 7, 5.

7-12. âdhvaryavamantrâḥ; 7. rathamantrâḥ. [1] °rváḥ | ABE (!). [2] so (°s p°) ABE; s. P. 8, 27. [3] so (°n n°) ABE; s. P. 11, 3. [4] so (ây°) ABE. [5] s. P. 8, 4. [6] ohne avagraha. [7] s. P. 3, 5. [8] so (°o ') ABE; s. P. 12, 7.

— vâcaḥ | patiḥ — tvayâ | ayam — âyuñjan — eti | adadhuḥ — kakudmân iti kakut-mân — vâjasâtâma iti vâja-sâtâmaḥ — tenâ | ayam — anv iti | saṃcarântâv iti sam-carântau — indriyâvân itîndriya-vân — naḥ | agnayâḥ.

8. [a] devásyâ 'háu savitúḥ pra-savé bṛíhaspátinâ[1] vâja-jítâ vâjam jesham | [b] devásyâ 'háu savitúḥ pra-savé bṛíhaspátinâ[1] vâja-jitâ várshishṭham nâkau ruheyam | [c] indrâya vâcam vadaté, 'ndram vâjam jâpayaté, 'ndro vâjam ajayit[2] | [d] áçvâ-'jani vâjini vâjeshu vâjinî-vaty áçvânt samát-su vâjaya |[3] [e] árvâ 'si sáptir asi vâjy asi | [f] vâjino vâjam dhâvata, marútâm pra-savé jayata, ví yójanâ mimîdhvam, ádhvana skabhnîta ‖ 1 ‖ kâshṭhâm gachata | [g] vâje-vâje 'vata[4] vâjino no dháneshu viprâ amṛitâ ṛita-jnâḥ | asyá mádhvaḥ pibata mâdáyadhvam tṛiptâ yâta pathí-bhir devá-yânaiḥ ‖ [h] té no árvanto[5] havana-çrúto hávam víçve çṛiṇvantu vâjínaḥ |[3] [i] mitá-dravaḥ sahasra-sâ medhá-sâtâ sanishyávaḥ |[3] mahó yé rátnau sam-ithéshu jabhriré çáṃ no bhavantu vâjino havéshu |[3] [k] devá-tâtâ mitá-dravaḥ sv-arkâḥ |[3] jambháyantó 'hiṃ[4] vṛikau rákshâusi sánemy asmád yuyavan ‖ 2 ‖ ámîvâḥ ‖ [l] eshá syá vâjî kshipaṇíṃ turaṇyati grîvâyâm baddhó api-kakshá[5] âsáni | krátuṃ dadhi-krâ ánu saṃ-távîtvat pathâm áṅkâusy ánv â-pánîphaṇat ‖ [m] utá smâ 'sya[6] drávatas turaṇyatáḥ parṇáṃ ná vér ánu vâti pra-gardhínaḥ | çyenásye 'va dhrájato aṅkasám[5] pári dadhi-krâvṇaḥ[7] sahó 'rjâ táritrataḥ ‖ [n] â mâ vâjasya pra-savó jagamyâd â dyâvâ-pṛithivî viçvá-çambhû | â mâ gantâm pitárâ ‖ 3 ‖ mâtárâ câ " mâ sómo amṛita-tvâya[5] gamyât ‖ [o] vâjino vâja-jito vâjau sarishyánto vâjam jeshyánto

---

8. rathadhâvanamantrâḥ. [1] ohne avagraha. [2] so (°yît) ABCDE. [3] so ( ) ABE. [4] so (°e ', und: °o ') ABE, s. P. 12, 4. [5] so (°o a°) ABE, s. P. 11, 3. [6] sma asya E sec. m. [7] °vuṇṇaḥ E.

bṛíhaspáter[1] bhâgám áva jighrata ‖ [p] vấjino vâja-jito vấjaꣳ sasṛivấꣳso vấjaṃ jigivấꣳso[8] bṛíhaspáter[1] bhâgé ní mṛiḍhvam[9] | [q] iyáṃ vaḥ sấ satyấ saṃ-dhấ 'bhûd yấm índreṇa sam-ádhaddhvam[10] | [r] ájĩjipata[11] vanaspataya[1] índraṃ vấjaṃ ví mucyadhvam ‖ 4 ‖ skabhnita, yuyavan, pitárâ, dvícatvâriꣳçac ca ‖ 8 ‖

B. 1, 3, 6, 1-9. — K. 13, 14. 14, 1. 7. — Vs. 9, 9-19. Ç. 5, 1, 4, 15 - 5, 27. Kâ. 14, 3, 8 - 4, 12. — bṛihaspatinâ — ajayit | açvấjanĩty açvá-ajani — vâjinîvatîti vấjinî-vati — arvâ | asi — yojânâ | mimîdhvam | adhvânaḥ — avata — viprâḥ — tṛiptâḥ — sahasrasâ iti sahasra-sâḥ | medhasâteti medha-sâtâ — devatâteti deva-tâtâ — ahim — sanèmi — çshaḥ[12] | syaḥ — apikakṣha ity ápi-kakshe — anv iti | saṃtavîtvad iti sam-tavîtvat — bṛihaspatèḥ — jigivâꣳsâḥ — saṃdheti sam-dhâ | abhût — ajĩjipata | vanaspatayaḥ.

9. [a] kshátrasyó 'lbam asi, kshatrásya yónir asi | [b] jấya é 'hi súvo[1] róhâva, róhâva hí súvar, ahấṃ nâv ubhấyoḥ súvo[1] rokshyâmi | [c] vấjaç ca pra-savấç cấ 'pi-jấç ca krátuç ca súvaç ca mûrdhấ ca vy-áçniyaç cấ "ntyâyanấç cấ 'ntyaç ca bhauvanấç ca bhúvanaç cấ 'dhi-patiç ca |[2] [d] ấyur yajnéna kalpatâm, prâ-'ṇó y. k., apâ-'náḥ ‖ 1 ‖ y. k., vy-ânó y. k., cákshur y. k., çrótraṃ y. k., máno y. k., vấg y. k., âtmấ y. k., yajnó yajnéna kalpatâꣳ | [e] súvar devấꣳ[3] aganmâ, 'mṛitâ abhûma, prajấ-pateḥ pra-jấ abhûma | [f] sám ahám pra-jáyâ sám máyâ pra-jấ, sám ahấꣳ râyás[4] pósheṇa sám máyâ râyás[4] póshó | [g] 'nnâya tvâ 'nnấ-'dyâya tvâ, vấjâya tvâ vâja-jityấyai tvâ | [h] 'mṛitam asi, púshṭir asi, pra-jánanam asi ‖ 2 ‖ apânó, vấjâya, núva ca ‖ 9 ‖

---

8. [8] so (jigĩ°) ABCDE. [9] mṛiḍhvam ABCDE. [10] °dhadhvam ABCDE. [11] so (°jĩji°) ABCDE. [12] s. P. 5, 15.

9. yûpârohaṇam. [1] so (°vo) ABE, s. P. 8, 7. 16. [2] so (|) ABE. [3] so (°âꣳ) ABE, s. P. 9, 22. [4] so (°yas) ABE, s. P. 8, 29.

B. 1, 3, 7, 1-7. — K. 14, 1. 8. — Vs. 9, 20. 21. Ç. 5, 2, 1, 1-14. Kâ. 14, 5, 1-10. — jâyé | eti | ihi | suvâḥ | rohâva — vy-açnîya iti vi-açniyaḥ — ântyâyanaḥ — antyâḥ — prâṇa iti pra-anaḥ — vyâna iti vi-anaḥ — suvâḥ | devân | aganma | amṛitâḥ — râyaḥ | poshéṇa — râyaḥ | poshâḥ — annâdyâyety ânna-adyâya.

10. [a] vâjasye 'mám pra-savâḥ sushuve ágre[1] sómaṁ rājânam óshadhîshv[2] ap-sú | tâ asmá-bhyam mádhu-matîr bhavantu vayáṁ râshṭré jâgriyâma[3] puró-hitâḥ ‖ [b] vâjasye 'dám pra-savá â babhûve 'mâ ca víçvâ bhúvanâni sarvá-taḥ[3] | sá vi-râjam páry eti pra-jânán pra-jâm púshṭim vardháyamâno asmé[4] ‖ [c] vâjasye 'mâm pra-savâḥ çiçriye dívam imâ ca víçvâ bhúvanâni sam-râṭ | áditsantaṃ dâpayatu pra-jânán rayím ‖ 1 ‖ ca naḥ sárva-vîrâṃ ní yachatu ‖ [d] ágne áchâ[1-5] vade 'há naḥ práti naḥ su-mánâ bhava | prá ṇo[6] yacha bhuvas pate[7] dhana-dâ asi nas tvám ‖ [e] prá ṇo[6] yachatv aryamâ prá bhágaḥ prá bṛíhaspátiḥ[8] | prá devâḥ pró 'tá sûnṛítâ[3] prá vâg devî dadâtu naḥ ‖ [f] aryamáṇam bṛíhaspátim[3] índraṃ dânâya codaya | vâcaṃ víshṇuṁ sárasvatîṁ[3] savitâram ‖ 2 ‖ ca vâjínam ‖ [g] sómaṁ râjânaṃ váruṇam agním anv-ârabhâmahe[9] | âdityân víshṇuṁ sûryam brahmâṇaṃ ca bṛíhaspátim[3] | [h] devásya tvâ savitúḥ pra-savé 'çvínor bâhú-bhyâm pûshṇó hástâbhyâṁ sárasvatyai[3] vâcó yantúr yantréṇâ 'gnés tvâ[9] sâm-râjyenâ 'bhí shiñcâmî[10] 'ndrasya bṛíhaspátes[3] tvâ[9] sâm-râjyeṇâ 'bhí shiñcâmi[10] ‖ 3 ‖ rayíṁ, savitâraṁ, shâṭtriṁçac ca ‖ 10 ‖

B. 1, 3, 8, 1-4. — K. 14, 2. 8. — Vs. 9, 23-30. Ç. 5, 2, 2, 5-14. Kâ. 14, 5, 23. 24. — oshâdhîshu | apsv ity âp-su — jâgriyâma

---

10. annahomâḥ. [1] so (°e a°) ABE, s. P. 11, 3. [2] ohne avagraha. [3] so (jâgri°) BDE. [4] so (°o a°) ABE, s. P. 11, 3. [5] so (°â) ABE, s. P. 3, 8. [6] so (ṇo) ABE, s. P. 7, 4. [7] so (°s p°) ABE, s. P. 8, 27. [8] als Compositum. [9] so (°s t°) ABE. [10] so (sh°) ABE, s. P. 6, 4.

— prasava iti pra-savaḥ | eti — saḥ — asme[11] iti — sarvavîrâm iti sarvâ-vîrâm — achâ | vada | iha — sumanâ iti su-manâḥ — preti | naḥ — bhuvaḥ | pate — preti — bṛihaspatiḥ — preti | uta | sûnṛitâ — bṛihaspatim — anvârâbhâmaha ity ânu-ârâbhâmahe — bṛihaspatim — bṛihaspatêḥ.

11. agnír ékâ-'kshareṇa vâcam úd ajayad, açvínau dvŷ-akshareṇa prâṇâ-'pânâv úd ajayatâm, víshṇus trŷ-akshareṇa trîṇi lokâni[1] úd ajayat, sómaç cátur-akshareṇa cátushpadaḥ paçûn úd ajayat, pûshâ páñcâ-'kshareṇa pañktím úd ajayad, dhâtâ shâḍ-akshareṇa shâḍ ṛitûn úd ajayan, marútaḥ saptâ-'kshareṇa saptá-padâḥ çákvarîm úd ajayan, bṛihaspátir[2] ashṭâ-'kshareṇa gâyatrîm úd ajayan, mitró návâ-'kshareṇa tri-vṛitaḥ stómam úd ajayat ‖ 1 ‖ váruṇo dáçâ-'kshareṇa vi-râjam úd ajayad, índra ékâdaçâ-'kshareṇa trishṭúbham[2] úd ajayad, víçve devâ dvâdaçâ-'kshareṇa jágatîm úd ajayan, vásavas tráyodaçâ-'kshareṇa trayo-daçáḥ stómam úd ajayann, rudrâç cáturdaçâ-'kshareṇa catur-daçáḥ stómam úd ajayann, âdityâḥ páñcadaçâ-'kshareṇa pañca-daçáḥ stómam úd ajayann, áditiḥ shoḍaçâ-'kshareṇa shoḍaçáḥ[2] stómam úd ajayat, prajâ-patiḥ saptádaçâ-'kshareṇa sapta-daçáḥ stómam úd ajayat ‖ 2 ‖ trivṛitaḥ stómam údajayat, shâṭcatvâriṃçac ca ‖ 11 ‖

K. 14, 4. — Vs. 9, 31-34. Ç. 5, 2, 2, 17. Kâ. 14, 5, 28. — catúshpadaḥ iti catúḥpadaḥ — saptâkshâreṇeti sapta-akshareṇa — bṛihaspatiḥ | ashṭâkshâreṇety ashṭâ-akshareṇa — trishṭubhâm — shoḍaçam.

12. [a]upayâmá-gṛihîto 'si, nṛi-shádam tvâ dru-shádam bhuvana-sádam índrâya júshṭam gṛihṇâmy, eshá te yónir,

10. [11] s. P. 4, 9.

11. ujjitimantrâḥ. [1] so AE., [a]n (mit virâma) lo[a] B., s. P. 5, 25. 31. [2] ohne avagraha.

12. atigrâhyamantrâḥ.

índrâya tvo | [b] 'payâmá-gṛihîto 'sy, apsu-shádaṃ tvâ ghṛita-sádaṃ vyoma-sádam índrâya júshṭam gṛihṇâmy, eshá te yónir, índrâya tvo | [c] 'payâmá-gṛihîto 'si pṛithivi-shádaṃ tvâ 'ntariksha-sádaṃ nâka-sádam índrâya júshṭam gṛihṇâmy, eshá te yónir, índrâya tvâ | [d] yé gráhâḥ pañca-janînâ[1] yéshâṃ tisráḥ parama-jā́ḥ |[2] daívyaḥ kóçaḥ || 1 || sám-ubjitaḥ |[2] téshâṃ ví-çipriyâṇâm ísham ū́rjaꣳ sám agrabhîm, eshá te yónir, índrâya tvâ |[2] [e] apā́ꣳ rásam úd-vayasaꣳ sū́rya-raçmiꣳ sam-ā́bhṛitam | apā́ꣳ rásasya yó rásas táṃ vo gṛihṇâmy ut-tamám, eshá te yónir, índrâya tvâ ||[2] [f] ayā́ vi-shṭhā́ janáyan kárvarâṇi sá hí ghṛíṇir urúr várâya gâtúḥ | sá práty úd aid dharúṇo mádhvo ágraꣳ[3] svā́yâṃ yát tanúvâṃ tanū́m airayata |[3] [g] upayâmá-gṛihîto 'si, prajā́-pataye tvâ júshṭaṃ gṛihṇâmy, eshá te yóniḥ, prajā́-pataye tvâ || 2 ||
kóças, tanúvâṃ, tráyodaça ca || 12 ||

B. 1, 3, 9, 1. 2. — K. 14, 3. — Vs. 9, 2-4. Ç. 5, 1, 2, 4-7. Kâ. 14, 5, 1 ([a-e]). 25, 6, 10 ([f]). — nṛishadam iti nṛi-sadám — drushadam iti dru-sadám eshaḥ | te — apsushadam ity ápsu-sadám — pṛithivishadam iti pṛithivi-sadám — pañcajanînâ iti pañca-janînā́ḥ — paramajâ iti parama-jâḥ — ayâ | vishṭhâ iti vi-sthâḥ — saḥ — uruḥ | varā́ya — saḥ | prati | ud iti | ait — airáyata.

13. [a] ánv áha mā́sâ ánv íd vánâny ánv óshadhîr[1] ánu párvatâsaḥ | ánv índraꣳ ródasî vâvaçâné ánv ā́po ajihata[2] jā́yamânam || [b] ánu te dâyi mahá indriyā́ya satrā́ te víçvam ánu vṛitra-hátye | ánu kshatrám ánu sáho yajatré 'ndra devébhir ánu te nṛi-sháhye | [c] indrâṇī́m âsú nā́rishu su-pátnîm ahám açravam | ná hỳ asyâ aparáṃ caná[1] jarásâ

12. atigrâhyamantrâḥ. [1] °nínâṃ C. [2] so (|) ABE. [3] so (°o a°) ABE, s. P. 11, 3.

13. kâmyeshṭiyâjyâḥ. [1] ohne avagraha. [2] so (°o a°) ABE, s. P. 11, 3 (°né 'nv ā́po áj° E).

‖ 1 ‖ márate pátiḥ ‖ [d] nā 'hám indrāṇi rârana sákhyur vṛishā-kaper ṛité | yásye 'dám ápyaṁ havíḥ priyám devéshu gáchati ‖ [e] yó jâtá evá prathamó mánasvān[1] devó devān krátunā pary-ábhūshat | yásya çúshmād ródasī ábhyasetām nṛimṇásya mahnā sá janāsa índraḥ ‖ [f] ā te mahá indro 'tỳ ugra sá-manyavo yát sam-áranta sénāḥ | pátāti didyún náryasya bâhuvór mā te ‖ 2 ‖ máno vishva-dríyag ví cārīt ‖ [g] mā no mardhīr ā́ bharā[2] daddhí tán naḥ prá dāçúshe dātave bhūri yát te | návye deshṇé çasté asmín[4] ta ukthé prá bravâma vayám indra stuvántaḥ ‖ [h] ā́ tū[5] bhara mākir[1] etát pári shṭhād[6] vidmā[3] hí tvā́ vásu-patiṃ vásūnām | índra yát te mā́hinaṃ dā́ttram[7] ásty asmá-bhyaṃ tád dhary-açva ‖ 3 ‖ prá yandhi ‖ [i] pra-dātā́raṁ havāmaha índram ā́ havishā́ vayám | ubhā́ hí hástā[8] vásunā pṛiṇásvā́ " prá yacha dákshiṇād ó 'tá savyā́t ‖ [k] pra-dātā́ vajrī́ vṛishabhás turāshā́ṭ[1] chushmī́[9] rā́jā vṛitra-hā́ soma-pā́vā | asmín yajné barhíshy ā́ ni-shádyā 'thā[3] bhava yájamānāya çáṃ yóḥ ‖ [l] índraḥ su-trā́mā svá-vāṁ[10] ávo-bhiḥ su-mṛiḍīkó bhavatu viçvá-vedāḥ | bā́dhatāṃ dvésho ábhayaṃ[3] kṛiṇotu su-vī́ryasya ‖ 4 ‖ pátayaḥ syāma ‖ [m] tásya vayáṁ su-mataú yajñíyasyā́ 'pi bhadré saumanasé[1] syāma | sá su-trā́mā svá-vāṁ[10] índro asmé[2] ā́rāc cid dvéshaḥ sanutár[11] yuyotu ‖ [n] revátīr[1] naḥ sadha-mā́da índre santu tuví-vājāḥ | kshumánto[1] yā́bhir mádema ‖ [o] pró shṭ[12] asmai puro-ratham índrāya çúshma arcata |[13] abhī́ke cid u loka-kṛit saṃgé[1] samát-su vṛitra-hā́ |[13] asmā́kam bodhi coditā́ nā́bhantām anyakéshām |[13] jyā́kā ádhi dhánva-su ‖ 4 ‖ jarásā, mā́ te, haryaçva, suvī́ryasyā́, 'dhy, ékaṃ ca ‖ 13 ‖

13. [d] so (°ā) ABE; s. P. 3, 10-12. [e] so (°e a°) ABE, s. P. 11, 3. [f] so (°ú) ABE, s. P. 3, 14. [g] so (shṭh°) ABE, s. P. 6, 4. [h] datram ABCDE. [i] astā C; s. Kuhn u. Schleicher Beiträge 3, 396. [k] so ABE, s. P. 5, 34. [l] so (°āv) ABE; s. P. 9, 20. [m] s. P. 8, 8. [n] so (shv) ABE; s. P. 6, 2. [o] so (|) ABE.

(2, 2, 8, 1-6). — (K. 8, 16. 17). — [a]Ṛ. 10, 89, 13; [b] 6, 25, 8; [c.d] 10, 86, 11. 12; [e] 2, 12, 1; [f] 7, 25, 1; [g] 4, 20, 10; [h] 3, 36, 9; [i] nur hier[14]; [k] nur hier[15]; [l.m] Ṛ. 6, 47, 12. 13 (10, 131, 6. 7); [n] 1, 30, 13; [o] 10, 133, 1. — anv iti | ahâ — rodâsî[16] iti | vâvaçâne[16] iti — dâyi | mahe — nṛishahya iti nṛi-sahye — nârishu — na | hi | asyâḥ — râraṇa — vṛishâkâper iti vṛishâ-kapeḥ — rodâsî iti — saḥ — eti | te | mahaḥ | indra | ûtî | ugra — didyut — vishvadriyag iti vishva-driyak — eti | bharа — tat | naḥ — eti | tu | bhara | mâkiḥ — parîti | sthât | vidma — haryaçveti hari-açva — â | preti | yacha — eti | uta — turâshâṭ | çushmî — eti | nishadyeti ni-sadya | athâ — çam | yoḥ — svavân iti sva-vân | avobhir ity avaḥ-bhiḥ — saumanase — saḥ — svavân iti sva-vân — asme[16] iti — sanutaḥ — revatîḥ — sadhamâdа iti sadha-mâdâḥ — kshumantâḥ — pro[16] iti | sv iti — puroratham iti puraḥ-ratham — cit | u — samge.

pâkayajnâ◡, sâ◡çravâ, paró-'kcham, barhísho[17], dhruvâm, áganma[18], déva savitar, devásyâ 'hám, kshatrásyó 'bam, vâjasyâ[19], 'gnír ékâkshareṇo, 'payâmágribito 'si nṛishádam[20], ánv áha mâsás, tráyodaça ‖ 13 ‖

pâkayajnám (1,1), paró-'kcham (3,1), dhruvâm (5,1), víṣrijate (6,7), ca naḥ sárvavîrâm[21] (10, 2), pátayaḥ syâmaí (13, 5), 'kapañcâçat ‖ 51 ‖

iti taittirîyasaṃhitâyâm prathamakâṇḍe saptamaḥ prapâṭhakaḥ ‖

12*. râjasûyaḥ (1, 8, 1-21).

1. ánu-matyai puroḍâçam[1] ashṭâ-kapâlam nir vapati, dhenúr dákshiṇâ | yé pratyáñcaḥ[1] çámyâyâ ava-çîyante[2] tâṃ[3] nair-ṛitám ékakapâlam, kṛishṇâṃ vâsaḥ kṛishṇá-tûsham

13. [14] das zweite Hemistich in Vs. 5, 19 s. Alh. 7, 26, 8. [15] das erste Hemistich in Ṛ. 5, 40, 4 (aber ṛijishî statt pradâtâ); der vierte pâda in Ṛ. 3, 17, 8. [16] s. P. 4, 17. 18. 9. 7 (Whitney zu). [17] °eho 'hám BE. [18] °nmély âha BDE. [19] °sye 'mám BE. [20] 'ey BE. [21] sárvavirân E.

* das elfte Buch in der Reihe des kâṇḍânukrama, vâjapayavidhi, findet sich in B. 1, 3, 2-9; s. Ind. Stud. 3, 375.

8, 1. ânumatâdayo 'shṭau yâgâḥ. [1] ohne avagraha. [2] Wurzel betont. [3] so ACD, tan B, ta E, tat Sây.; (nir vapati zu ergänzen).

dákshiṇâ | vī́ 'hi[4] svā́hā́[1] "-hutiṃ jushâṇá, eshá te nir-ṛite bhâgó bhū́te havíshmaty[1] asi muñcé 'mám áꣳhasaḥ, svā́hâ[1] námo yá idáṃ cakā́râ | "dityáṃ carúṃ nir vapati váro dákshiṇâ, "gnâ-vaishṇavám ékâdaça-kapâlaṃ vâmanó vahī́ dákshiṇâ, 'gnî-shomī́yam || 1 || ékâdaça-kapâlaꣳ híraṇyaṃ dákshiṇai, "ndrám ékâdaça-kapâlam ṛishabhó vahī́ dákshiṇâ, "gneyám ashṭā́-kapâlam aindráṃ dádhy ṛishabhó[5] vahī́ dákshiṇai, "ndrâ-'gnáṃ dvā́daça kapâlaṃ vaiçva-deváṃ carúm prathama-jó vatsó dákshiṇâ, saumyáꣳ çyâmâkáṃ carúṃ vā́so dákshiṇâ, sárasvatyai[1] carúꣳ sárasvate[1] carúm mithunaú gā́vau dákshiṇâ || 2 || agnishomī́yaṃ, cátustriꣳçac ca || 1 ||

B. 1, 6, 1, 1-11. — K. 15, 1. — Vs. 9, 35. Ç. 5, 2, 3, 2-9. Kâ. 15, 1, 9-10. — puroḍâçám — çamyā́yâḥ — nairṛitam iti naiḥ-ṛitam — vîti | ihi — jushâṇaḥ | eshaḥ — nirṛita iti niḥ-ṛite — bhûtè | havishmátî | asi | muñca | imam — agnîshomîyam ity ágnî-somîyám — aindrâgnam ity aindra-agnam.

2. âgneyám ashṭā́-kapâlaṃ nír vapati, saumyáṃ carúꣳ sâvitráṃ dvā́daça-kapâlaꣳ, sârasvatáṃ[1] carúm, paushṇáṃ carúm, mârutáꣳ saptá-kapâlaṃ, vaiçva-devī́m âmíkshâṃ[1], dyâvâ-pṛithivỳam éka-kapâlam || 1 || âgneyáꣳ saumyám[2] mârutám[2], ashṭā́daça || 2 ||

B. 1, 6, 2, 1-3, 10. — K. 9, 4. — Ç. 5, 2, 3, 10. Kâ. 15, 1, 17. — âmikshā́m.

3. [a]aindrâ-'gnám ékâdaça-kapâlam, mârutī́m âmíkshâṃ[1],

---

1. [4] zwei Wörter! Accent! [5] arsha° B.

2. câturmâsyeshu vaiçvadevâkhyam prathamam parva. [1] ohne avagraha. [2] saumyam und mârutam sind wohl zugefügt zur Scheidung dieses anuvâka von andern anuvâka (s. 17. 19. 20), die auch mit âgneyam a. nir v. beginnen.

3. varuṇapraghâsâkhyaṃ dvitîyam parva. [1] ohne avagraha.

vâruṇîm âmikshâṃ[1], kâyám éka-kapâlam | [b]pra-ghâsyân havâmahe marúto yajuá-vâhasaḥ, karambhéṇa[1] sa-jóshasaḥ |[2] [c]mó shú ṇa[3] indra pṛit-sú devấ 'stu sma te çushminn avayấ[1] |[2] mahî hy asya mîḍhúsho yavyấ |[2] havíshmato[1] marúto vándate gîḥ |[2] [d]yád grấme yád áraṇye yát sabhấyâṃ yád indriyé |[2] yác chûdré yád arya énaç cakṛimấ[4] vayám |[2] yád ékasyấ 'dhi dhármaṇi tásyâ 'va-yájanam asi svấhâ[1] | [e]ákran kárma karma-kṛítaḥ sahá vâcấ mayo-bhuvấ | devébhyaḥ kárma kṛitvấ 'stam pré 'ta su-dânavaḥ ‖ 1 ‖ vayám yád, viçvatíç ca ‖ 3 ‖

B. 1, 6, 4, 1 - 5, 6. — K. 9, 4. — Vs. 3, 44-47. Ç. 2, 5, 2, 7-29. Kâ. 5, 5, 10-13. — aindrâgnam ity aindra-agnam — âmikshâm — karambheṇâ — mo[b] iti | sv iti | naḥ — deva | astu — çushmin | avayâ[6] — yavyâ — vandâte — yat | çûdre | yat | aryé — cakṛima — mayobhuveti mayaḥ-bhuvâ — kṛitvâ | astâm | preti | ita.

4. [a]agnáyé 'nîka-vate puroḍâçam[1] ashṭấ-kapâlam nír vapati sâkáṃ sűryeṇo 'd-yatấ, marúd-bhyaḥ sâṃ-tapanébhyo madhyándine[1] carúm, marúd-bhyo gṛihamedhí-bhyaḥ sárvâsâṃ dugdhé sâyáṃ carúm | [b]pûrṇấ darvi párâ pata sú-pûrṇâ púnar ấ pata | vasné 'va ví krîṇâvahâ ísham ûrjaṃ çata-krato ‖ [c]dehí me dádâmi te ní me dhehi ní te dadhe | ni-hấram ín ní me harâ[2] ni-hấram ‖ 1 ‖ ní harâmi te ‖ [d]marúd-bhyaḥ kṛîḍí-bhyaḥ puroḍấçaṃ[1] saptá-kapâlam nír vapati sâkáṃ sűryeṇo 'd-yatấ, "gneyám ashṭấ-kapâlam nír vapati saumyáṃ carúṃ sâvitrám dvấdaça-kapâlaṃ sârasvatám[1] carúm paushṇám carúm aindrâ-'gnám ékâdaça-

---

3. [2] so (|) ABE. [3] so (shû ṇa) ABE; s. P. 3, 14. 6, 2. 7, 2. [4] so (°â) ABE, s. P. 3, 10. [5] s. P. 4, 7. [6] Ṛik und Vs. haben avayâḥ; s. aber Ath. 2, 35, 1, wo der padapâṭha auch ava-yâ liest.

4. sâkamedhâkhye tritîye parvaṇi pradhânahavîṃshi. [1] ohne avagraha. [2] so (°â) ABE; s. P. 3, 12.

-kapâlam aindráṃ carúṃ vaiçva-karmaṇám éka-kapâlam || 2 || harâ nihā́raṃ, triᴗçác ca || 4 ||

B. 1, 6, 6, 1 - 7, 5. — K. 9, 5. — Vs. 3, 49. 50. Ç. 2, 5, 3, 2 4, 10. Kâ. 5, 6, 2 - 7, 10. — puroḍâçám — madhyandine — vasnâ | iva — çatakrato iti çata-krato — it | nîti | me | hara — aindrâgnam ity aindra-agnam.

5. [a] sómâya pitṛi-máte puroḍā́çaᴗ[1] sháṭ-kapâlaṃ nír vapati, pitṛí-bhyo barhishád-bhyo dhânā́ḥ, pitṛí-bhyo 'gni-shvâttébhyo, 'bhi-vânyâyai dugdhé manthám | [b] etát te tata yé ca tvā́m ánv, etát te pitâmaha[1] pra-pitâmaha yé ca tvā́m ánv, átra pitaro yathâ-bhâgám mandadhvaᴗ | [c] su-saṃdṛíçaṃ tvâ vayám mágha-van mandishîmáhi | prá nû-nám[2] pûrṇá-vandhura stutó yâsi váçâᴗ[2] ánu | yójâ[4] nv̀ indra te hárî[5] || 1 || [d] ákshann ámîmadanta hy áva priyā́ adhûshata | ástoshata svá-bhânavo víprâ návishṭhayâ matī́ | yójâ[4] nv̀ indra te hárî || [e] ákshan pitáró 'mîmadanta pitáró 'tîtṛipanta pitáró 'mîmṛijanta pitáraḥ | [f] páre 'ta pitaraḥ somyâ gambhîraíḥ pathi-bhiḥ pûrvyaíḥ | áthâ[6] pi-tṛī́nt su-vidátrâᴗ[3] ápî 'ta yaména yé sadha-mā́dam má-danti || [g] máno nv ā́ huvâmahe nârâçaᴗséna[1] stómena pi-tṛī́ṇā́ṃ ca mánma-bhiḥ | [h] ā́ || 2 || na etu mánaḥ púnaḥ krátve dakshā́ya jîváse | jyók ca sū́ryaṃ dṛiçé || [i] púnar naḥ pitáro máno dádâtu daívyo jánaḥ | jîváṃ vrā́taᴗ sace-mahi || [k] yád antáriksham[1] pṛithivī́m utá dyā́ṃ yán mâtá-ram pitáraṃ vâ jihiᴗsimá | agnír mâ tásmâd énaso gā́rha-patyaḥ prá muñcatu, dur-itā́ yā́ni cakṛimá karótu mā́m anenásam || 3 || hárî, mánmabhir ā́, cátuçcatvâriᴗçac ca || 5 ||

B. 1, 6, 8, 1 - 9, 10. — K. 9, 6. — Vs. 3, 51-55. Ç. 2, 6, 1, 38-39.

---

5. mahâpitṛiyajnaḥ. [1] ohne avagraha. [2] so (n°) ABE; s. P. 7, 16. [3] so (°âᴗ) ABE, s. P. 9, 21. [4] so (yojâ) ABCDE; s. Whitney zu P. 3, 15 pag. 98. [5] s. P. 4, 15. [6] so (°â) ABE; s. P. 3, 10.

Kâ. 5, 9, 21. 22. — Çâṅkh. 3, 17, 2-4. — Lâṭy. 5, 2, 10. 11. — puroḍâçàm — agnishvâttebhya ity âgni-svâttebhyâḥ — pitâmahâ — pûrṇavândhura iti pûrṇa-vandhuraḥ — vaçân | anú | yojâ | nu — harî iti — viprâḥ — yojâ | nu — harî iti — pareti | ita — somyâḥ — athâ | pitṛîn | suvidatrân iti su-vidatrân | apîti | ita — nu | eti | havâmahe | nârâçaṅsenâ — antarikṣham — duriteti duḥ-itâ.

6. [a] prati-pûrushám éka-kapâlân nír vapaty, ékam áti-riktam | [b] yâvanto[1] gṛihyâḥ smás tébhyaḥ kám akaram | [c] paçûnâṅ çármâ 'si çárma yájamânasya, çárma me yachaí | [d] 'ka evá rudró ná dvitîyâya tastha | [e] âkhús[1] te[2] rudra paçús, tám jushasvai | [f] 'shá te rudra bhâgáḥ sahá svásrâ 'mbikayâ, tám jushasva | [g] bheshajám gávé 'çvâya púrushâya bheshajám átho asmá-bhyam[3] bheshajáṅ sú-bheshajam ‖ 1 ‖ yáthâ 'sati |[4] su-gám meshâya meshyâ | [h] ávâ 'mba rudrám adimahy, áva devám tryambakam[5] |[4] yáthâ naḥ çréyasaḥ kárad[6], yáthâ no vásyasaḥ kárad[6], yáthâ naḥ paçu-mátaḥ[7] kárad, yáthâ no vy-avasâyáyât ‖ [i] tryambakam[5] yajâmahe su-gandhím pushṭi-várdhanam | urvârukám[1] iva bándhanân mṛityór mukshîya mâ 'mṛitât |[4] [k] eshá te rudra bhâgás, tám jushasva, ténâ 'vaséna paró Mûja-vató 'tî 'hy | [l] ávatata-dhanvâ pinâka-hastaḥ kṛitti-vâsâḥ ‖ 2 ‖ subheshajam, ihi, trîṇi ca ‖ 6 ‖

B. 1, 6, 10, 1-5. — K. 9, 7. — Vs. 3, 57-61. Ç. 2, 6, 2, 4-17. Kâ. 5, 10, 2-21. — Lâṭy. 5, 3, 5-11. — pratipûrusham iti prati-pûrusham — gṛihyâḥ | smaḥ — çarmâ | asi — ekâḥ | eva — tasthe | âkhuḥ — eshaḥ — amvikayâ — gavé | açvâya — athe iti — asâti — meshyâi | aveti | ambe — adimahi — tryambakam iti tri-ambakam — urvârukam — bandhanât — eshaḥ.

---

6. tryambakapuroḍâçâḥ. [1] ohne avagraha. [2] so (°s t°) ABE. [3] so (°o a°) ABE, s. P. 4, 7. [4] so (|) AB. [5] triyámb° E. [6] so (°ḥ k°) AE; °s k° B; s. P. 8, 24. [7] so (°ḥ) ABE.

7. [a]aindrâ-'gnám dvâdaça-kapâlam vaiçva-devám carúm, índrâya çúnâsîrâya[1] puroḍâçam[1] dvâdaça-kapâlam, vâyavyam páyaḥ, sauryám éka-kapâlam, dvâdaça-gaváo sîram dákshiṇâ | [b]"gneyám ashṭâ-kapâlam nír vapati, raudrám gâvîdhukám[1] carúm, aindrám dádhi, vâruṇám yava-mâyam carúm, vahnî dhenúr dákshiṇâ | [c]yé devâḥ puraḥ-sádo 'gní-netrâ, dakshiṇa-sádo yamá-netrâḥ, paççât-sádaḥ savitrí-netrâ, uttara-sádo váruṇa-netrâ, upari-shádo bṛíhaspáti-netrâ raksho-háṇas té naḥ pântu, té no 'vantu, tébhyaḥ ‖ 1 ‖ námas, tébhyaḥ svâhâ[1] | [d]sám-ûḍhao ráksbaḥ, sám-dagdhao ráksha, idám aháo ráksho 'bhi sám dahâmy | [e]agnáye raksho-ghné svâhâ, yamâya savitré váruṇâya bṛíhaspátaye[1] dúvasvate[1] raksho-ghné svâhâ | [f]prashṭi-vâhî rátho dákshiṇâ | [g]devásya tvâ savitúḥ pra-savè 'çvínor bâhú-bhyâm pûshṇó hástâbhyâo ráksbaso vadhám juhomi, hatáo ráksbó, 'vadhishma ráksho | [h]yád váste tád dákshiṇâ ‖ 2 ‖ tébhyaḥ, páñcacatvâriṃçac ca ‖ 7 ‖

B. 1, 7, 1, 1-9. — K. 15, 2. — Vs. 9, 35-38. Ç. 5, 2, 4, 4-19. Kâ. 15, 1, 19 - 2, 8. — aindrâgnam ity aindra-agnam — çunâsîrâya | puroḍâçam — gâvîdhukam — dakshiṇasada iti dakshiṇa-sadâḥ — uttarasada ity úttara-sadâḥ — uparishada ity úpari-sadâḥ — rakshohaṇa iti rakshaḥ-hanâḥ — abhi | sam iti | dahâmi — bṛihaspatáye | duvásvate — rakshâḥ | avádhishma — vaste.

8. dhâtré puroḍâçam[1] dvâdaça-kapâlam nír vapaty, ánu-matyai carúo, râkâyai carúo, sinîvâlyai[1] carúm, kuhvai carúm, mithunaú gávau dákshiṇâ | "gnâ-vaishṇavám ékâdaça-kapâlam nír vapaty, aindrâ-vaishṇavám ékâdaça-kapâlam, vaishṇavám tri-kapâlám, vâmanó vahî dákshiṇâ | 'gnî-

---

7. çunâsîryâdikarmacatushṭayam. [1] ohne avagraha.
8. devikâdikarmashaṭkam. [1] ohne avagraha.

-shomîyam ékâdaça-kapâlaṃ nír vapatî, 'ndrâ-somîyam ékâ-daça-kapâlaꣳ, saumyáṃ carúm, babhrúr dákshiṇâ | somâ-paushṇáṃ carúṃ nír vapaty, aindrâ-paushṇáṃ carúm, paushṇáṃ carúꣳ, çyâmó dákshiṇâ | vaiçvânaráṃ[1] dvâdaça-kapâlaṃ nír vapati, hiraṇyaṃ dákshiṇâ | vâruṇáṃ yava-máyaṃ carúm, áçvo dákshiṇâ ‖ 1 ‖ vaiçvânaraṃ dvâdaçakapâlaṃ nír, ashṭaú ca ‖ 8 ‖

B. 1, 7, 2, 1-6. — K. 15, 3. — Ç. 5, 2, 5, 1-17. Kâ. 15, 2, 11-18. — puroḍâçam — sinîvâlyai — agnîshomîyam ity âgnî-somîyám — indrâsomîyam itîndrâ-somîyám — somâpaushṇam iti somâ-paushṇam — vaiçvânaram.

9. bârhaspatyáṃ[1] carúṃ nír vapati brahmáṇo gṛihé çiti-pṛishṭhó dákshiṇai, "ndrám ékâdaça-kapâlaꣳ râjaṇyasya gṛihá ṛishabhó dákshiṇâ, "dityáṃ carúm máhishyai gṛihé dhenúr dákshiṇâ, nair-ṛitáṃ carúm pari-vṛiktyai gṛihé kṛishṇâṇâṃ vrîhîṇâṃ nakhá-nirbhinnaṃ kṛishṇâ kûṭâ dákshiṇâ, "gneyám ashṭâ-kapâlaꣳ senâ-ṇyo gṛihé hí-raṇyaṃ dákshiṇâ, vâruṇáṃ dáça-kapâlaꣳ sûtásya gṛihé mahâ-nirashṭo dákshiṇâ, mârutáꣳ saptá-kapâlaṃ grâma-ṇyo gṛihé pṛiçnir dákshiṇâ, sâvitráṃ dvâdaça-kapâlam ‖ 1 ‖ kshattúr gṛihá upa-dhvastó dákshiṇâ, "çvinâṃ dvi-ka-pâlaꣳ sam-grabîtúr gṛihé sa-vâtyau dákshiṇâ, paushṇáṃ carúm bhâga-dughásya gṛihé çyâmó dákshiṇâ, raudráṃ gâvîdhukáṃ[1] carúm akshâ-"vâpásya gṛihé çabála úd-vâro dákshiṇé | 'ndrâya su-trâmṇe puroḍâçam[1] ékâdaça-kapâlam práti nír vapatî 'ndrâyâ 'ꣳho-múce 'yáṃ no râjâ vṛitra-hâ râjâ bhûtvâ vṛitráṃ vadhyân | maitrâ-bârhaspatyáṃ bha-vati çvetâyai çvetá-vatsâyai dugdhé svayam-mûrté svayam-mathitá âjya âçvatthe[1] ‖ 2 ‖ pâtre cátuḥ-sraktau sva-

9. ratnînâṃ haviṣhi. [1] ohne avagraha.

yam-avapannā́yai çā́khâyai, karṇā́ʊç cā́ 'karṇâʊç ca taṇḍu-lā́n ví cinuyâd yé karṇā́ḥ sá páyasi bârhaspatyó[1] yé 'karṇâḥ sá ā́jye maitráḥ, svayaṃ-kṛitā́ védir bhavati sva-yaṃ-dinám barhíḥ svayaṃkṛitá idhmáḥ, saí 'vá çvetā́ çvetá-vatsâ dákshiṇâ || 3 || sâvitráṃ dvā́daçakapâlam, ā́çvatthe, trá-yastriʊçac ca || 9 ||

B. 1, 7, 3, 1-8. — K. 15, 4. 5. — Ç. 5, 3, 1, 1 - 2, 8. Kâ. 15, 3, 1-46. — bâ̱rha̱spa̱tyam — gṛi̱he | ṛi̱sha̱bhaḥ — nai̱rṛi̱tam iti̱ naiḥ-ṛi̱tam — grâ̱ma̱ṇyà iti̱ grâma-nyàḥ — gâ̱vî̱dhu̱kam — a̱kshâ̱vâ̱pasyety áksha-â̱vâ̱pasyà — ça̱balàḥ | udvā́ra̱ ity ut-vâ̱ra̱ḥ — prati̱ | nir iti̱ | va̱pa̱ti̱ — a̱ʊho̱muca̱ ity áʊhaḥ-mucè | a̱yam — va̱dhyâ̱t — âçvátthe — catúḥsraktâ̱v iti̱ ca-túḥ-sra̱ktau̱ — ka̱rṇân | ca̱ | akárṇân | ca̱ — bha̱va̱ti̱ — sâ | e̱va.

10. [a] agnáye gṛihá-pataye puroḍā́çam[1] ashṭā́-kapâlaṃ nír vapati kṛishṇā́nâṃ vrîhîṇā́ʊ, sómâya vánaspátaye[1] çyâ-mâkáṃ carúʊ, savitré satyá-prasavâya puroḍā́çaṃ[1] dvā́daça-kapâlam âçûnā́ṃ vrîhîṇā́ʊ, rudrā́ya paçu-pátaye gâvîdhu-káṃ[1] carúm, bṛíhaspátaye[1] vâcás pátaye[2] naivâráṃ[1] carúm, índrâya jyeshṭhā́ya puroḍā́çam[1] ékâdaça-kapâlam mahā́-vrîhîṇâm, mitrā́ya satyā́yâ "mbā́nâṃ carúṃ, váruṇâya dhárma-pataye yava-máyaṃ carúʊ | [b] savitā́ tvâ pra-savā́nâʊ suvatâm, agnír gṛihá-patînâʊ, sómo vánaspátînâʊ[1], rudráḥ paçûnā́m || 1 || bṛíhaspátir[1] vâcā́m, índro jyeshṭhā́nâm, mitráḥ satyā́nâṃ, váruṇo dhárma-patînâṃ | [c] yé devā́ deva-súva sthá tá imám âmushyâyaṇám anamitrā́ya suva-dhvam, mahaté kshatrā́ya, mahatá ā́dhi-patyâya, mahaté jā́na-râjyâyai | [d] 'shá vo bharatâ rā́jâ sómo 'smā́kam brâhmaṇā́ṇâʊ rā́jâ | [e] práti tyán nā́ma râjyám adhâyi svā́ṃ tanúvaṃ váruṇo açiçrec[3], chúcer mitrásya vrátyâ abhûmā́

10. devasuvâṃ havîṅshi. [1] ohne avagraha. [2] so (°s p°) ABE, s. P. 8, 27. [3] so (°o a°) AB. E (sec. m.); s. P. 11, 17.

'manmahi mahatá ṛitásya nắma | [f]sárve vrắtâ váruṇasyâ 'bhûvan vi mitrá évair árâtim atârîd, ásûshudanta yajniyâ ṛiténa vỳ u tritó jarimắṇaṃ na ânaḍ ‖ [g] víshṇoḥ krámo 'si, víshṇoḥ krântám asi, víshṇor ví-krântam asi ‖ 2 ‖ paçûnắṃ, vrắtâḥ, pắñcaviṃçatiç ca ‖ 10 ‖

3, 4, 11, 1-6. — B. 1, 7, 4, 1-4. — K. 15, 5. — Vs. 9, 39. 40. Ç. 5, 3, 3, 3-12. Kâ. 15, 4, 6-17. — puroḍâçàm — vanaspatáye — gâvîdhukam — bṛihaspatáye | vâcaḥ | patáye — âmbânắm — vanaspatînâm — devasuva iti deva-suvàḥ — mahate — eshaḥ — bharatâḥ — tyat — vratyắḥ | abhûma | amánmahi | mahataḥ — vrâtắḥ — mitraḥ — yajniyắḥ — vîti | u.

11. [a]arthé-'ta sthâ, 'pắm pátir asi, vṛishâ 'sy ûrmír, vṛisha-senò 'si, vraja-kshita stha, marútâm ója stha, sûrya--varcasa stha, sûrya-tvacasa stha, mắndâ stha, vắçâ stha, çákvarî stha, viçva-bhṛíta stha, jana-bhṛíta sthâ, 'gnés tejasyà sthâ, 'pắm óshadhînâṃ[1] rása sthâ | [b] 'pó devîr mádhu--matîr agribhṇann ûrjasvatî[1] râja-sûyâya citânâḥ | yắbhir mitrắ-váruṇâv abhy-áshiñcan[2] yắbhir índram ánayanu áty árâtîḥ ‖ [c]râshtra-dắ stha râshṭrắṃ datta svắhâ[1], râshṭra--dắ stha râshṭrám amúshmai datta ‖ 1 ‖ áty, ékâdaça ca ‖ 11 ‖

B. 1, 7, 5, 1-5. — K. 15, 6. — Vs. 10, 1-4. Ç. 5, 3, 4, 1-20. Kâ. 15, 4, 21-44. — arthetą ity ártha-itàḥ — vṛishắ | asi — ojàḥ — mândâḥ — vâçâḥ — çakvárîḥ — tejasyắḥ — rasàḥ | stha | apaḥ — ûrjàsvatîḥ — abhyashiñcann ity ábhi--asiñcan — râṣhṭradâ iti râshṭra-dâḥ.

12. [a]dévîr âpaḥ sám mádhu-matîr mádhu-matîbhiḥ sṛijyadhvam máhi várcaḥ kshatríyàya vanvânắ | [b] ánâ-dhṛishṭâḥ sîdató 'rjasvatîr[1] máhi várcaḥ kshatríyâya dadhátîr | [c] áni-bhṛishṭam asi vâcó bándhus tapo-jắḥ, sómasya dâtrám

---

11. abhishekajalamantrâḥ. [1] ohne avagraha. [2] s. P. 6, 3.
12. abhishekajalasaṃskâramantrâḥ. [1] ohne avagraha.

asi | [d] çukrấ vaḥ çukréno 't punâmi, candrấç candréṇâ, 'mṛitâ amṛítena, svấhâ[1], râja-sū́yâya citânâḥ | [e] sadha-mấdo dyumnínîr ū́rja etấ áni-bhrishṭâ apasyúvo[1] vásânaḥ | pastyấsu cakre váruṇaḥ sadhá-stham apấṁ çíçuḥ ‖ 1 ‖ mâtṛí-tamâsv antáḥ ‖ [f] kshatrásyó 'lbam asi, kshatrásya yónir asy | [g] ā́vinno[1] agnír[2] gṛihá-patir, ā́vinna índro vṛiddhá-çravâ, ā́vinnaḥ pûshấ viçvá-vedâ, ā́vinnau mitrấ-váruṇâv ṛitâ-vṛídhâv, ā́vinne[3] dyā́vâ-pṛithivî́[3] dhṛitá-vrate[3], ā́vinnâ devy áditir viçva-rûpy, ā́vinno 'yám asā́v âmushyấyaṇo 'syā́ṁ viçy asmín râshṭré mahaté kshatrā́ya mahatá ā́dhi-patyâya mahaté jā́na-râjyâyai | [h] 'shá vo bharatâ rấjâ, sómo 'smā́kam brâhmaṇā́nâṁ rấjé | [i] 'ndrasya ‖ 2 ‖ vájro 'si vā́rtra-ghnas, tváyâ 'yáṁ vṛitráṁ vadhyâc | [k] chatru-bā́dhanâ stha | [l] pâtá mâ pratyáñcam[1], pâtá mâ tiryáñcam[1], anváñcam[1] mâ pâta, dig-bhyó mâ pâta, víçvâbhyo mâ nâshṭrā́bhyaḥ pâta | [m] hí-raṇya-varṇâv ushásâṁ vi-roké 'ya-sthûṇâv úd-itau sū́ryasyā́ " rohataṁ varuṇa mitra gártaṁ tátaç cakshâthâṁ áditiṁ dítiṁ ca ‖ 3 ‖ çíçur, índrasyaí, 'kacatvâri-çcac ca ‖ 12 ‖

B. 1, 7, 6, 1-8. — K. 15, 6. 7. — Vs. 10, 4. 6-9. 16. 18. Ç. 5, 3, 4, 27. 5, 16-37. 4, 1, 15 Kâ. 15, 4, 46 - 5, 21. 28. 33. — vanvấnâḥ — çukrấḥ — âvinnaḥ[4] — âvinnau[5] — ṛitấvṛidhâv ity ṛita-vṛidhau | âvinne[6] iti — dhṛitavrate iti dhṛita-vrate | âvinnâ | devî | aditiḥ | viçvarûpîti viçva-rûpî | âvinnaḥ | ayam | asau | âmushyấyaṇaḥ | asyâm | viçi | asmin — eshaḥ — tvayấ | ayam — çatrubâdhanâ iti çatru-bâdhanâḥ — pra-tyañcam — tiryañcam | anvañcam — viroka iti vi-roke | ayâsthûṇâv ity ayâḥ-sthûṇau | uditấv ity ut-itau | sûr-yasya | eti.

13. [a] sam-ídham ā́ tishṭha, gâyatrī́ tvâ chándasâṁ

---

12. [1] [2] so (°o a°) ABE; s. P. 11, 13. 15. [3] s. P. 4, 11-13.
[4] âvinnaḥ D, alle drei Male. [5] âvinnau D. [6] âvinne D.

avatu tri-vṛít stómo ratham-taráo sámâ 'gnír devátâ[1] bráhma dráviṇam | [b] ugrám á tishṭha, trishṭúp[1] tvâ chándasâm avatu pañca-daçá stómo bṛihát sámé 'ndro devátâ kshatrám dráviṇam | [c] vi-rájam á tishṭha, jágatî tvâ chándasâm avatu sapta daçá stómo vairûpáo[1] sáma marúto devátâ víḍ dráviṇam | [d] údîcîm[1] á tishṭhâ, 'nu-shṭúp tvâ ‖ 1 ‖ chándasâm avatv eka-vioçá stómo vairâjáo[1] sáma mitrá-váruṇau devátâ bálam dráviṇam | [e] ûrdhvám á tishṭha, paṅktís tvâ chándasâm avatu triṇava-trayastrioçaú stómau çâkvara-raivaté[2] sámanî[2] bṛíhaspátir[1] devátâ várco dráviṇam | [f] îdṛíñ[1] câ 'nyâdṛíñ[1] cai 'tâdṛíñ[1] ca prati-dṛíñ ca mitáç ca sám-mitaç ca sá-bharâḥ | [g] çukrá-jyotiç ca citrá-jyotiç ca satyá-jyotiç ca jyótishmâoç[1] ca satyáç ca 'rta-páç ca ‖ 2 ‖ áty-aohâḥ | [h] agnáye svâhâ[1] sómâya svâhâ savitré svâhâ sárasvatyai[1] svâhâ pûshṇé svâhâ bṛíhaspátaye[1] svâhé 'ndrâya svâhâ ghóshâya svâhâ çlókâya svâhá 'oçâya svâhâ bhágâya svâhâ kshétrasya pátaye svâhâ | [i] pṛithivyai svâhâ 'ntárikshâya[1] svâhâ divé svâhâ sûryâya svâhâ candrámase[1] svâhâ náksha-trebhyaḥ svâhâ 'd-bhyáḥ svâhaú 'shadhî-bhyaḥ[3] svâhâ vánaspáti-bhyaḥ svâhâ carâcarébhyaḥ[1] svâhâ pari-plavébhyaḥ svâhâ sarîsṛipébhyaḥ[1] svâhâ ‖ 3 ‖ anushṭúp tva, 'rtapáç ca, sarîsṛipébhyaḥ svâhâ ‖ 13 ‖

B. 1, 7, 7, 1-5. — K. 15, 7. — Vs. 10, 10-14. 17, 81. 80. 10, 5 22, 29. Ç. 5, 4, 1, 3-7. 3, 5, 4-9. Kâ. 15, 5, 23. 3. — trishṭup — pañcadaça iti pañca-daçaḥ — saptadaça iti sapta-daçaḥ — vairûpam — anushṭub ity ánu-stup — ekavioça ity éka-vioçaḥ — vairâjam — çâkvararaivate iti çâkvara-raivate | sâmânî iti | bṛihaspatiḥ — îdṛiñ — anyâdṛiñ — etâdṛiñ — pratidṛiññ iti prati-dṛiñ — jyotishmân | ca | ṛitapâ ity

13. digvyâsthâpanamantrâḥ. [1] ohne avagraha. [2] s. P. 4, 11. 12. [3] s. P. 3, 7.

ṛita-pâḥ — oshâdhîbhya ity oshâdhi-bhyaḥ — carâcare-bhyâḥ — sarîsṛipebhyâḥ.

14. [a] sómasya tvíshir asi, táve 'va me tvíshir bhûyâd | [b] amṛítam asi, mṛityór mâ pâhi | [c] didyón mâ pâhy | [d] áve-'shṭâ dandaçûkâ | [e] nír-astaṃ námuceḥ çíraḥ | [f] sómo râjâ váruṇo devâ dharma-súvaç ca yé | té te vâcaꝏ suvantâṃ, té te prâ-'ṇáꝏ suvantâṃ, té te cákshuḥ suvantâṃ, té te çrótraꝏ suvantâꝏ | [g] sómasya tvâ dyumnénâ 'bhí shiñcâmy agnéḥ ‖ 1 ‖ téjasâ sûryasya várcasé 'ndrasye 'ndriyéṇa mitrâ-váruṇayor vîryèṇa marútâm ójasâ | [h] kshatrâṇâṃ kshatrá-patir asy | [i] áti divás pâhi[2] | [k] sam-âvavṛitrann[3] adharâg[4] údîcîr[4] áhim budhníyam ánu saṃ-cárantîs, tâḥ párvatasya vṛishabhásya pṛishṭhé nâvaç caranti sva-síca iyânâḥ ‖ [l] rúdra yát te kráyî[5] páraṃ nâma tásmai hutám asi, yamé-'shṭam asi ‖ [m] prájâ-pate ná tvád etâny anyó víçvâ jâtâni pári tâ babhûva | yát-kâmâs te juhumás tán no astu[6] vayáꝏ syâma pátayo rayîṇâṃ ‖ 2 ‖ agnés, taí, 'kâdaça ca ‖ 14 ‖

B. 1, 7, 8, 1-7. — K. 15, 7. — Vs. 10, 10. 14-20. Ç. 5, 4, 1, 1 - 2, 10. Kâ. 15, 6, 22 - 6, 12. — tavâ | ivꝛ — didyot — avéshṭâ ity avâ-ishṭâḥ | daṇḍaçûkâḥ — devâḥ — prâṇam iti prâ-ṇam — ábhîti | sîñcâmi — atîti | divaḥ | pâhi | samâ-vâvṛitrann iti sam-âvâvṛitran | adharâk — anv iti | saṃcarântîr iti sam-carântîḥ — svasica iti sva-sicâḥ — krayi — yameshṭam iti yama-ishṭam — tat | naḥ | astu.

15. [a] índrasya vájro 'si vârtra-ghnas, tváyâ 'yâṃ vṛitráṃ vadhyân | [b] mitrâ-váruṇayos tvâ pra-çâstróḥ pra-çishâ yunajmi yajnásya yógena | [c] víshṇoḥ krámo 'si, víshṇoḥ

---

14. abhishekaḥ. [1] so (sh°) ABE, s. P. 6, 4. [2] so (°s p°) ABE; s. P. 8, 24. [3] als Compositum. [4] ohne avagraha. [5] so (°î) AB; krayî E, s. P. 3, 13. [6] so (°o a°) ABD, s. P. 11, 17.

15. rathena vijayaḥ.

krântám asi, vishṇor ví-krântam asi | [d] marútâm pra-savé jesham | [e] âptám mánaḥ | [f] sám ahám indriyéṇa vîryèṇa | [g] paçûnâm manyúr asi, táve 'va me manyúr hhûyân | [h] námo mâtré pṛithivyaí, mâ 'hám mâtáram pṛithivîṁ hiṁsisham, mâ ‖ 1 ‖ mâm mâtâ pṛithivî hiṁsîd | [i] íyad asy, âyur asy âyur me dhehy, ûrg asy ûrjam me dhehi, yúvâ asi, várco 'si várco máyi dhehy | [k] agnáye gṛihá-pataye svâhâ[1], sómâya vánaspátaye[1] svâhé, 'ndrasya hálâya svâhâ, marútâm ójase svâhâ | [l] haṁsáḥ çuci-shád vásur antariksha-sád dhótâ vedi-shád átithir duroṇa-sát | nṛi-shád vara-sád ṛita-sád vyoma-sád ab-jâ go-jâ ṛita-jâ adri-jâ ṛitám bṛihát ‖ 2 ‖ hiṁsisham má, 'rtajâs, tríṇi ca ‖ 15 ‖

B. 1, 7, 9, 1-6. — K. 15, 8. — Vs. 10, 19. 21-25. Ç. 5, 4, 2, 6. 3, 4-26. Kâ. 15, 6, 9-33. — tvayâ | ayam — tavâ | iva — mâ | aham — vanaspatâye — çucishad iti çuci-sat — vedishad iti vedi-sat — nṛishad iti nṛi-sat — abjâ ity âp-jâḥ.

16. [a] mitrò 'si, váruṇo 'si | [b] sám ahám víçvair devaíḥ | [c] kshatrásya nâbhir asi, kshatrásya yónir asi | [d] syonâm â sîda, su-shádâm â sîda | [e] mâ tvâ hiṁsîn, mâ mâ hiṁsîn | [f] ní shasâda[1] dhṛitá-vrato váruṇaḥ pastyâsv â, sâm-râjyâya[2] su-krátur | [g] bráhmâ3n[3] tváṁ râjan brahmâ 'si savitâ 'si satyá-savo, bráhmâ3n[3] tváṁ râjan brahmâ 'sî 'ndro 'si satyaú-'jâḥ ‖ 1 ‖ bráhmâ3n[3] tváṁ râjan brahmâ 'si mitrò 'si su-çévo, bráhmâ3n[3] tváṁ râjan brahmâ 'si váruṇo 'si satyá-dharmé | [h] 'ndrasya vájro 'si vârtra-ghnas, téna me radhya | [i] diço 'bhy ayáṁ râjâ 'bhût | [k] sú-çlokâ3m[4] sú-maṅgalâ3m[4] sátya-râjâ3n[5] | [l] apâm náptre

---

15. [1] ohne avagraha.

16. sarvaiḥ sevyatvam. [1] so (sh°) AB; s. P. 6, 4. [2] s. P. 5, 29. 13, 4. [3] °âm (ohne die 3) E. [4] s. P. 1, 58. 2, 52. 15, 8. [5] °ân (ohne die 3) E. [6] ohne svagraha.

svâho[6], 'rjó náptre svâhâ, 'gnáye gṛihá-pataye svâhâ ‖ 2 ‖ satyaújâç, catvâriꣳçác ca ‖ 16 ‖

B. 1, 7, 10, 1-6. — K. 15, 8. — Vs. 10, 26-28. Ç. 5, 4, 4, 4-19. Kâ. 15, 7, 1-12. — sushadâm iti su-sadâm — hiꣳsît — nîti | sasâda — brahmâsn | tvam — satyaujâ iti satya-ojâḥ — brahmâ | asi — satyadharmeti satya-dharmâ — diçâḥ | abhîti | ayam — suçlokâsṃ iti su-çlokâsṃ | sumângalâsṃ iti su-mangalâsṃ | satyarâjâsn iti satyâ-râjâsn — svâhâ | ûrjaḥ.

17. âgneyám ashṭâ-kapâlaṃ nír vapati hiraṇyaṃ dákshiṇâ, sârasvatáṃ[1] carúṃ vatsatarî[1] dákshiṇâ, sâvitráṃ dvâdaça-kapâlam upa-dhvastó dákshiṇâ, paushṇáṃ carúꣳ çyâmó dákshiṇâ, bârhaspatyáṃ[1] carúꣳ çitiṣ-pṛishṭhó dákshiṇai, "ndrám ékâdaça-kapâlam ṛishabhó dákshiṇâ, vâruṇáṃ dâça-kapâlam mahâ-nirashṭo dákshiṇâ, saumyáṃ carúṃ babhrúr dákshiṇâ, tvâshṭrám ashṭâ-kapâlaꣳ çuṇṭhó dákshiṇâ, vaishṇaváṃ tri-kapâlâṃ vâmanó dákshiṇâ ‖ 1 ‖ âgneyáꣳ hiraṇyaꣳ sârasvatáṃ, dvícatvâriꣳçat ‖ 17 ‖

B. 1, 8, 1, 1-2. — K. 15, 9. — Ç. 5, 4, 5, 3-16. Kâ. 15, 8, 1-4. — vatsatarî —, aindram.

18. sadyó[1] dîkshayanti, sadyáḥ sómaṃ krîṇanti | puṇḍarisrajaṃ[1] prá yachati | daçá-bhir vatsataraiḥ[1] sómaṃ krîṇâti | daça-péyo bhavati | çatám brâhmaṇâḥ pibanti | sapta-daçáꣳ stotrám bhavati | prâkâçâṃ[1] adhvaryáve dadâti, srájam ud-gâtré, rukmáꣳ hótré, 'çvam prastotṛipratihartṛi-bhyâṃ, dvâdaça[1] pashṭhauhîr[1] brahmáṇe, vaçâṃ maitrâ-varuṇâya, 'rshabhám[2] brâhmaṇâchaꣳsine[1], vâsasî[3] neshṭâ-potṛi-bhyâꣳ, sthûri yavâ-"citám achâvâkâyâ[1], 'naḍvâham[1]

17. samṛipâṃ haviṣhi. [1] ohne avagraha.

18. daçapeyaḥ. [1] ohne avagraha. [2] °ṇâya ṛiṣha° E. [3] s. P. 4, 17.

agnĭ-'dhe | bhârgavó hótâ bhavati | çrâyantĭyam brahma-sâmám bhavati, vâra-vantĭyam agnishṭoma-sâmáṁ | sàrasvatīr[1] apó gṛihṇâti ‖ 1 ‖ vâravantĭyaṃ, catvâri ca ‖ 18 ‖

B. 1, 8, 2, 1-5. — Ç. 5, 4, 5, 22. Kâ. 15, 8, 22-27. — Pañc. 18, 9, 2-20. — puṇḍarisrajàm — vatsataraiḥ — prâkâçau — dvâdâça | pashṭhauhîḥ — ṛishabham | brâhmaṇâchaṁsinè | vâsâsi iti — yavâçitam iti yava-âçitam | achâvâkâyâ | anaḍvâhàm | agnîdhaṃ ity âgni-idhè — sârasvatīḥ.

19. âgneyám ashṭâ-kapâlaṃ nír vapati hiraṇyaṃ dákshiṇai, "ndrám ékâdaça-kapâlam ṛishabhó dákshiṇâ, vaiçva-devâṃ carúm piçángî[1] pashṭhauhī[1] dákshiṇâ, maitrâ-varuṇĭm âmíkshâṃ[1] vaçâ dákshiṇâ, bârhaspatyám[1] carúṁ çiti-pṛishṭhó dákshiṇâ | "dityăm malhăṃ garbhiṇîm ă labhate, màrutĭm pṛiçnim pashṭhauhĭm[1] | açvi-bhyàm pûshṇé puroḍâçaṃ[1] dvâdaça-kapâlaṃ nír vapati sárasvate[1] satya-vâce carúṁ savitré satyá-prasavâya puroḍâçaṃ[1] dvâdaça-kapâlaṃ, tisṛi-dhanváṁ çushka-dṛitír dákshiṇâ ‖ 1 ‖ âgneyáṁ hiraṇyam aindrám vaiçvadevâṃ piçángi, saptácatvâriṁçat ‖ 19 ‖

B. 1, 8, 3, 1-4. — K. 15, 9. — Ç. 5, 5, 1, 1-12. Kâ. 15, 9, 1-9. — piçaṃgî | pashṭhauhî — âmikshâm — bârhaspatyam — âdityâm | malhâm — sarásvate.

20. âgneyám ashṭâ-kapâlaṃ nír vapati, saumyáṃ carúṁ, sàvitrâṃ dvâdaça-kapâlam, bârhaspatyáṃ[1] carúṃ, tvâshṭrám ashṭâ-kapâlaṃ, vaiçvânarâṃ[1] dvâdaça-kapâlaṃ, dákshiṇo rathavâhana-vâhó dákshiṇâ | sârasvatâṃ[1] carúṃ nír vapati, paushṇâṃ carúm, maitrâṃ carúṃ, vâruṇâṃ carúṃ, kshaitra-patyâṃ carúm, âdityâṃ carúm, út-taro rathavâ-

---

19. diçâm aveshṭayaḥ paçudvayaṃ sâtyadûtânâṃ haviñshi ca. [1] ohne avagraha.

20. prayujâṃ haviñshi. [1] ohne avagraha.

hana-vâhó dákshiṇâ || 1 || âgneyáṁ saumyám bârhaspatyáṃ, cátus-triṁçat || 20 ||

B. 1, 8, 4, 1-3. — K. 15, 9. — Ç. 5, 5, 2, 6. 7. Kâ. 15, 9, 10-16. — vaiçvâṇaram.

21. [a] svâdvī́ṃ tvá svâdúnâ tîvrā́ṃ tîvréṇâ 'mṛítâm amṛítena sṛijā́mi sáṁ sómena, sómo 'sy, açví-bhyâm pacyasva sárasvatyai[1] pacyasvé 'ndrâya su-trā́mṇe pacyasva | [b] punā́tu te pari-srútaṁ sómaṁ sū́ryasya duhitā́ | vā́reṇa çáçvatâ tánâ || [c] vâyúḥ pûtáḥ pavítreṇa pratyáñk[1] sómo[2] áti-drutaḥ[3] | índrasya yujyáḥ sákhâ || [d] kuvíd[1] añgá yáva-manto yávaṃ cid yáthâ dā́nty anu-pûrváṃ vi-yū́ya[4] | ihé-'hai 'shâṃ kṛiṇuta bhójanâni yé barhísho námo-vṛiktiṃ ná jagmúḥ || [e] âçvináṃ dhûmrám ā́ labhate, sârasvatám[1] meshám, aindrám ṛishabhám | [f] aindrám ékâdaça-kapálaṃ nír vapati sâvitráṃ dvā́daça-kapâlaṃ, vâruṇáṃ dáça-kapâlaṁ | [g] sóma-pratîkâḥ pitaras tṛipṇuta | [h] váḍabâ[5] dákshiṇâ || 1 || bhójanâni, sháḍviṁçatiç ca || 21 ||

B. 1, 8, 5, 1-10, 3. — K. 12, 9. 37, 18. — Vs. 10, 31. 32. 19, 1-6. Ç. 5, 5, 4, 1-35. 12, 7, 3, 5-13. Kâ. 15, 10, 1-20. 19, 1, 22-2, 13. — pratyañ | somáḥ — kuvit — dânti — ihehetîha-iha | eshâm.

22. [a] ágnâ-vishṇû máhi tád vâm mahi-tváṃ vîtáṃ ghṛitásya gúhyâni nā́ma | dáme-dame saptá rátnâ dádhânâ práti vâṃ jihvā́ ghṛitám ā́ caraṇyet || [b] ágnâ-vishṇû máhi[2] dhā́ma priyáṃ vâṃ vîthó ghṛitásya gúhyâ jushâṇā́ | dáme-dame su-shṭutī́r vâvṛidhânā́ práti vâṃ jihvā́ ghṛitám úc caraṇyet || [c] prá ṇo[1] devī́ sárasvatî[3] vā́jebhir vâjínî-vatî |

---

21. sautrâmaṇyâ mantrâḥ paçavo haviṅshi ca. [1] ohne avagraha. [2] so (°ṃk s°) E, s. P. 5, 32; °ñs° A; °ñ (mit virâma) s° B. [3] so (°o a°) ABE, s. P. 11, 17. [4] viyū́ya E. [5] °ḍavâ E.

22. kâmyeshṭiyâjyâḥ. [1] so (ṇo) ABE; s. P. 7, 4. [2] máyi E. [3] ohne avagraha.

dhînâm avitry avatu ‖ [d]ā no divó bṛihatáḥ ‖ 1 ‖ párvatâd ā sárasvatī[2] yajatā gantu yajnám | hávam devī jujushāṇā ghṛitácī[3] çagmām no vācam uçatī çṛiṇotu ‖ [e]bṛihaspate[3] jushásva no havyāni viçva-devya | rāsva rátnāni dāçúshe ‖ [f]evā pitré viçvá-devāya vṛishṇe yajnair vidhema námasā havír-bhiḥ | bṛihaspate su-prajā vîrá-vanto vayáṁ syâma pátayo rayîṇām ‖ [g]bṛihaspate áti[4] yád aryó árhād[5] dyu=-mád vi-bhâti krátu-maj jáneshu | yád dîdáyac chávasā ‖ 2 ‖ ṛita-prajāta tád asmāsu drāviṇam dhehi citrám ‖ [h]ā no mitrâ-varuṇā ghṛitair gávyûtim[3] ukshatam | mádhvā rá=jâṁsi su-kratū[6] ‖ [i]prá bâhávā sisṛitam jîváse na ā no gáv=yûtim ukshatam ghṛiténa | ā no jáne çrāvayatam yuvánā çrutám me mitrâ-varuṇā háve 'mā ‖ [k]agním vaḥ[7] pûrvyám girā devám îḍe vásūnām | saparyántaḥ[3] puru-priyám mi=trám ná kshetra-sādhasam ‖ [l]makshū[8] devá-vato ráthaḥ ‖ 3 ‖ çūro vā pṛit-sú kāsu cit | devāṁām yá ín máno yájamāna íyakshaty[9] abhí 'd áyajvano bhuvat ‖ [m]ná yajamāna rishyasi ná sunvâna ná deva-yo | ásad átra su-vîryam utá tyád āçv=-āçviyam | nákish[3] ṭâṁ[10] kármaṇā naçan ná prá yoshan ná yoshati ‖ [n]úpa ksharanti síndhavo mayo-bhúva ĵîânām ca yakshyámāṇam ca dhenávaḥ | pṛiṇántam ca pápurim ca ‖ 4 ‖ çravasyávo[3] ghṛitásya dhārā úpa yanti viçvátaḥ[3] ‖ [o]sóma=-rudrā ví vṛihatam vishûcîm[3] ámîvā yā no gáyam â-vivéça | âré bādhethām nir-ṛitim parâcaiḥ[3] kṛitám cid énaḥ prá mu=muktam asmát ‖ [p]sóma-rudrā yúvam etāny asmé víçvā ta=nūshu bheshajāni dhattam | áva syatam muñcátam yán no ásti[5] tanūshu baddhám kṛitám éno asmát[5] ‖ [q]sóma-pûshaṇā

---

22. [d] so ([o]e a[o]) ABE, s. P. 11, 3. [e] so ([o]o a[o]) ABE, s. P. 11, 3. [f] [o]to E. [g] vaha C sec. m., hava prima m., s. Kuhn u. Schleicher Beiträge 3, 396. [h] so ([o]û) ABE; s. P. 3, 14. [i] [o]nay íya[o] E. [k] so ([o]sh ṭ[o]) ABE, s. P. 6, 5.

jánanâ rayîṇâṃ jánanâ dívó jánanâ pṛithivyâḥ | jâtaú víçvasya bhúvanasya gopaú[3] devấ akṛiṇvann amṛitasya nấbhim ‖ [r] imaú devaú jấyamânau jushante 'maú tamấṃsi gûhatâm ájushṭâ | âbhyấm índraḥ pakvám âmấsv antáḥ somâpûshấ-bhyâṃ janad usríyâsu ‖ 5 ‖ bṛihatáḥ, çávasâ, ráthaḥ, pápurim ca, dívó jánanâ, páñcavi○çatiç ca ‖ 22 ‖

(2, 2, 9, 1 - 10, 5). — [a 11. b] Ath. 7, 29, 1. 2. Çâṅkh. 2, 4, 4. 3; [c] R. 6, 61, 4; [d] 5, 43, 11; [e] 3, 62, 4; [f] 4, 50, 6; [g] 2, 23, 15; [h] 3, 62, 16; [i] 7, 62, 5; [k. l. m] 8, 31, 14-18; [n] 1, 125, 4; [o 12 p] 6, 74, 2. 3; [q. r] 2, 40, 1. 2. — vîtam — vîthaḥ — guhyấ | jushấṇâ — sushṭutîr iti su-stutîḥ — preti | naḥ — avitrî́ — ghṛitâcî́ — bṛihâspate — dâçushé | evâ[13] — suprajấ iti su-prajấḥ — gavyûtim — havấ | imấ — saparyantâḥ — makshu — yaḥ | it — yajámânaḥ — abhîti | it — âçvaçvîyam ity âçu-açvîyam | nakiḥ | tam — naçat | na — çravasyavâḥ — somârudreti somấ-rudrấ — amîvấ | yấ — nirṛitim iti niḥ-ṛitim — asme iti — somấpûshâṇeti somấ-pûshâṇấ — jushanta | imau — âmâsú | antaḥ.

ánumatyâ, âgneyám, aindrâgnám, agnáye, sómâya, pratipûrushám, aindrâgnám, dhâtré, bárhaspatyám, agnáye gṛihápataye [14], 'rthéto, dévîḥ, samídha○, sómasyé, 'ndrasya, mitrá, âgneyá○, sadyá, âgneyá○ hiraṇyam [14], âgneyá○, svádvîṃ tvâ, 'gnâvishṇû, dvâvi○çatiḥ ‖ 22 ‖

ánumatyai (1, 1), yáthâ 'sati (6, 2), dévîr âpo (12, 1), mitró 'si (16, 1), çúro vâ (22, 4), dvícatvâri○çat ‖ 42 ‖

iti taittirîyasaṃhitâyâm prathamakâṇḍe ashṭamaḥ prapâṭhakaḥ ‖

iti prathamaṃ kâṇḍam* ‖ 1 ‖

---

22. [11] znm zweiten Hemistich s. I, 4, 45, 1. Vs. 8, 24. [12] pâda 4 abweichend. [13] s. Whitney zu P. 3, 15. [14] fehlt E.

* die Bezeichnung der Bücher der Ts. durch ashṭaka im schol. zur Âtreyânukramaṇî Ind. Stud. 3, 381 §. 14. 16. ist irrig, da es deren nur sieben sind; die Bezeichnung durch kâṇḍam entlehne ich demselben schol. ibid. §. 15. 16. sowie Sâyaṇa-Mâdhava's Comm. zu Ts. Der Text der Âtrey. versteht freilich unter kâṇḍa kleinere Abschnitte, s. ibid. §. 1. §. 16.

13. kâmyâḥ paçavaḥ (2, 1, 1-10).

1. vâyavyàm çvetám ấ labheta bhûti-kâmo; vâyúr vaí kshépishṭhâ devátâ[1], vâyúm evá svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, sá evaí 'nam bhûtiṃ gamayati, bhávaty evấ | 'ti-kshiprâ devátê 'ty âhuḥ sai 'nam îçvarấ pra-dáha ity, etám evá sántaṃ vâyáve ni-yútvata ấ labheta, ni-yúd vấ asya dhṛitir, dhṛitá evá bhûtim úpai 'ty ápra-dâhâya, bhávaty evá ‖ 1 ‖ vâyáve ni-yútvata ấ labheta grấma-kâmo; vâyúr vấ imấḥ pra-jấ nasy-otấ nenîyate, vâyúm evá ni-yútvantam svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, sá evấ 'smai pra-jấ nasy-otấ ní yachati, grâmỳ evá bhavati; ni-yútvate bhavati, dhruvấ evấ 'smâ ánapagâḥ karoti | vâyáve ni-yútvata ấ labheta prajấ-kâmaḥ; prâ-'ṇó vaí vâyúr apâ-'nó ni-yút, prâṇâ-'pânaú khálu vấ etásya pra-jấyâḥ ‖ 2 ‖ ápa krâmato yó 'lam pra-jấyai sán pra-jấṃ ná vindáte, vâyúm evá ni-yútvantam svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, sá evấ 'smai prâṇâ-'pânấbhyâm pra-jấm prá janayati, vindáte pra-jấṃ | vâyáve ni-yútvata ấ labheta jyóg-âmayâvî; prâ-'ṇó vaí vâyúr apâ-'nó ni-yút, prâṇâ-'pânaú khálu vấ etásmâd ápa krâmato yásya jyóg âmáyati, vâyúm evá ni-yútvantam svéna bhâga-dhéyenó 'pa ‖ 3 ‖ dhâvati, sá evấ 'smin prâṇâ-'pânaú dadhâty, utá yádî 'tấ-'sur bhávati jîvaty evá | prajấ-patir vấ idám éka âsît, sò 'kâ-

1, 3 bhûtikâmâdînâṃ çvetâdyâḥ paçavaḥ. [1] ohne avagraha.

mayata: pra-jâḥ paçûnt sṛijeyé 'ti, sá âtmáno vapâm úd akkhidat[2], tâm agnaú prâ 'gṛihṇât, táto 'jás tûparâḥ sám abhavat, táu svâyai devátâyâ[1] â 'labhata, táto vaí sá pra-jâḥ paçûn asṛijata; yáḥ prajâ-kâmaḥ ‖ 4 ‖ paçú-kâmaḥ syât sá etám prâjâ-patyám ajâm tûparám â labheta, prajâ-patim evá svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, sá evâ 'smai pra-jâm paçûn prá janayati; yác chmaçruṇás tát púrushâṇâu rûpám, yát tûparás tád áçvânâm, yád anyáto-dan tád gávâm, yád ávyâ iva çaphâs tád ávînâm, yád ajás tád ajânâm, etâvanto[1] vaí grâmyâḥ paçávas, tân ‖ 5 ‖ rûpéṇai 'vâ 'va runddhe[3] | somâ-paushṇám traitám â labheta paçú-kâmo; dvaú vâ ajâyai stánau, nânai 'vá dvâv abhí jâyete[4] ûrjam púshṭim ṭritîyaḥ, somâ-pûshâṇâv evá svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, tâv evâ 'smai paçûn prá janayataḥ, sómo vai reto-dhâḥ pûshâ paçûnâm pra-janayitâ, sóma evâ 'smai réto dádhâti pûshâ paçûn prá janayaty | aúdumbaro[1] yûpo bhavaty, ûrg vâ udumbára[1] ûrk paçáva ûrjai 'vâ 'smâ ûrjam paçûn áva runddhe[3] ‖ 6 ‖ ápradâhâya bhávaty evá, prajâyâ, âmâyati vâyúm evá niyútvantam svéna bhâgadhéyenó 'pa, prajâkâmas, tân, yûpas, tráyodaça ca ‖ 1 ‖

K. 12,13. 13,1. — sah | eva — atikshiprety ati-kshiprâ — sâ | enam — pradaha iti prâ-dahâḥ — nasyotâ iti nasi-otâḥ — gaḥ | alâm — itâsur itîtâ-asuḥ — devatâyai | eti | alabhata — avyâḥ | iva — etâvantaḥ — abhîti | jâyete iti.

2. prajâ-patiḥ prajâ asṛijata, tâ asmât sṛishṭâḥ párâcîr[1] âyan, tâ váruṇam agachan, tâ ánv ait, tâḥ púnar ayâcata, tâ asmai ná púnar adadât; sò 'bravîd: váram vṛiṇîshvâ 'tha me púnar dehî 'ti, tâsâm váram â 'labhata,

---

1. [2] akhkh° C.D., als pâṭha in B; s.Whitney zu P. 14, 8. [3] rumdhe ABCD. [4] s. P. 4, 40; — betont, aber nicht mit abhi komponirt!

2. varuṇagṛihîtâdînâm paçavaḥ. [1] ohne avagraha.

sá kṛishṇá éka-çitipâd abhavad | yó váruṇa-gṛihîtaḥ syât sá etáṃ vâruṇáṃ kṛishṇám éka-çitipâdam ấ labheta, váruṇam ‖ 1 ‖ evá svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, sá evaí 'naṃ varuṇa-pâçấn muñcati; kṛishṇá éka-çitipâd bhavati, vâruṇó hỳ eshá devátayâ[1], sám-ṛiddhyai[2] | súvar-bhânur âsuráḥ sûryaṃ támasâ 'vidhyat, tásmai devấḥ prấyaçcittim[1] aichan, tásya yát prathamáṃ támo 'pấ-'ghnant sấ kṛishṇấ 'vir abhavad, yád dvitîyaꝛ sấ phálgunî[3], yát tṛitîyaꝛ sấ balakshî, yád adhy-asthấd apấ-'kṛintant sấ 'vir vaçấ ‖ 2 ‖ sám abhavat; té devấ abruvan: deva-paçúr vấ ayáꝛ sám abhût kásmâ imám ấ lapsyâmaha íty, átha vaí tárhy álpâ pṛithivy ấsîd ájâtâ óshadhayas[1], tấm áviṃ vaçấm âdityébhyaḥ kấmâyấ " 'labhanta, táto vấ ápra-thata pṛithivy ájâyantaú 'shadhayo | yáḥ[4] kâmáyeta: prátheya paçú-bhiḥ prá pra-jáyâ jâyeyé 'ti sá etấm áviṃ vaçấm âdityébhyaḥ kấmâya ‖ 3 ‖ ấ labhetâ; "dityấn evá kấmaꝛ svéna bhaga-dhéyenó 'pa dhâvati, tá evaí 'nam pratháyanti paçú-bhiḥ prá pra-jáyâ janayanty | asấv âdityó ná vỳ arocata, tásmai devấḥ prấyaçcittim[1] aichan, tásmâ etấ malhấ ấ 'labhantâ "gneyîṃ kṛishṇa-grîvîꝛ saꝛ-hitấm aindrîꝛ çvetấm bârhaspatyấṃ[1], tấbhir evấ 'smin rúcam adadhur; yó brahma-varcasá-kâmaḥ syất tásmâ etấ malhấ ấ labheta ‖ 4 ‖ âgneyîṃ kṛishṇa-grîvîꝛ saꝛ-hitấm aindrîꝛ çvetấm bârhaspatyấm, etấ evá devátâḥ svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, tấ evấ 'smin brahma-varcasáṃ dadhati, brahma-varcasỳ evá bhavati; vasántâ prâtár âgneyîṃ kṛishṇa-grîvîṃ ấ labheta grîshmé madhyáṃdine[1] saꝛ-hitấm aindrîꝛ ça-

---

2. [2] °ṛidhyai ABCD. [3] s. schol. zu P. 4, 12. [4] s. schol. zu P. 9, 2. 4. 5. 6.

rády aparâ-'hṇé[5] çvetā́m bârhaspatyā́ṃ[1], trī́ṇi vā́ âdityásya téjâ◡si vasántâ prâtár grîshmé madhyáṃdine[2] ça-rády aparâ-'hṇé, yā́vanty[1] evá téjâ◡si tā́ny evá ‖ 5 ‖ áva runddhe[6] | saṃ-vatsarám pary-ā́labhyante[7], saṃ-vatsaró vaí brahma-varcasásya pra-dâtā́, saṃ-vatsará evā́ 'smai brahma-varcasám prá yachati, brahma-varcasỳ evá bhavati | gar-bhíṇayo bhavantî, 'ndriyáṃ vaí gárbha, indriyám evā́ 'smin dadhati | sârasvatī́m[1] meshī́m ā́ labheta yá îçvaró vâcó váditoḥ sán vā́caṃ ná váded; vā́g vaí sárasvatî[1], sárasvatîm evá svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati saí 'vā́ 'smin ‖ 6 ‖ vā́caṃ dadhâti pra-vaditā́ vâcó bhavaty | ápanna-datî bhavati, tásmân manushỳâḥ sárvâṃ vā́caṃ vadanty | âgne-yáṃ kṛishṇá-grîvam ā́ labheta saumyám babhrúṃ jyóg-âmayâvy; agníṃ vā́ etásya çárîraṃ gachati sóma◡ ráso yásya jyóg âmáyaty, agnér evā́ 'sya çárîraṃ nish-krîṇā́ti sómâd rásam, utá yádî 'tā́-'sur bhávati jī́vaty evá | saumyám babhrúm ā́ labhetâ "gneyáṃ kṛishṇá-grîvam prajā́-kâmaḥ; sómaḥ ‖ 7 ‖ vaí reto-dhā́ agníḥ pra-jā́nâm pra-janayitā́, sóma evā́ 'smai réto dádhâty agníḥ pra-jā́m prá janayati, vindáte pra-jā́m | âgneyáṃ kṛishṇá-grîvam ā́ labheta saumyám babhrúṃ yó brâhmaṇó vidyā́m anū́-'cya ná vi-róceta; yád âgneyó bhávati téja evā́ 'smin téna dadhâti, yát saumyó brahma-varcasáṃ téna, kṛishṇá-grîva âgneyó bhavati táma evā́ 'smâd ápa hanti, çvetó bhavati ‖ 8 ‖ rúcam evā́ 'smin dadhâti; babhrúḥ saumyó bhavati brahma-varcasám evā́ 'smin tvíshiṃ dadhâty | âgneyáṃ kṛishṇá-grîvam ā́ labheta saumyám babhrúm âgneyáṃ kṛishṇá-grîvam puro-dhā́yâ◡ spárdhamâna, â-gneyó vaí brâhmaṇáḥ saumyó râjanỳo, 'bhítaḥ[1] saumyám

2. [5] s. P. 7, 11. [6] ruṃdhe ABCD. [7] als Compositum.

âgneyaú bhavatas, téjasai 'vá bráhmaṇo 'bhayáto[1] râshṭrám pári gṛihṇâty, eka-dhâ sam-ăvṛiṅkte[7] purá enaṃ dadhate ‖ 9 ‖ labheta váruṇam, vaçaí, 'tâm ávim vaçâm âdityébhyaḥ kâmâya, malhâ á labbeta, tâny evá, saí 'vá 'smint, sómaḥ[8], çvetó bhavati, tricatvâriṁçac ca ‖ 2 ‖

K. 12, 13. 13, 1. 2. — âyan | tâḥ — tâḥ | anv iti | ait — saḥ — eti | alabhata | saḥ — eshaḥ | devatayâ | samṛidhyâ iti sam-ṛidhyai[2] | suvàrbhânur iti suvàḥ-bhânuḥ — avidhyat — prâyàçcittim — kâmâya | eti | alabhanta — madhyaṃdine — aparâhṇa ity àpara-ahne — paryâlàbhyanta iti pari-âlàbhyante — gachati — nishkriṇâtîti niḥ-krîṇâti — itâsur itîta-asuḥ — anûcyety ànu-ucyà — bhavati | tamàḥ — purodhâyâm iti puraḥ-dhâyâm — abhitàḥ — brahmàṇà | ubhayatàḥ — samâvṛiṅta iti sam-âvṛiṅte[9].

3. devâ-'surâ eshú lokéshv aspardhanta, sá etáṃ vishṇur vâmanám apaçyat, táṁ svâyai devátâyâ[1] á 'labhata, táto vaí sá imâṅ lokân[2] abhy ajayad | vaishṇavám vâmanám á labheta spárdhamâno; víshṇur evá bhûtvé 'mâṅ lokân[2] abhí jayati; ví-shama á labheta, ví-shamà iva hí 'mé lokâḥ, sám-ṛiddhyâ[3] | índrâya manyu-máte mánasvate[4] lalâmam práçṛiṅgám[1] á labheta saṃ-grâmé ‖ 1 ‖ sáṃ-yatta; indriyéṇa vaí manyúnâ mánasâ saṃ-grâmáṃ jayatí, 'ndram evá manyu-mántam mánasvantaṁ[1] svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, sá evâ 'sminn indriyám manyúm máno dadhâti, jáyati táṁ saṃ-grâmám | índrâya marútvate[1] pṛiçni-sakthám[4] á labheta grâma-kâma; índram evá marútvantaṁ[1] svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, sá evâ 'smai sa-jâtân prá yachati, grâmy evá bhavati | yád ṛishabhás téna ‖ 2 ‖ aindró, yát pṛiçnis téna mârutáḥ, sám-ṛiddhyai[3] |

---

2. [8] sóma ACD. [9] so (°ût°) D; s. Whitney zu P. 14, 23 p. 308.

3. jayakâmâdînâm paçavaḥ. [1] ohne avagraha. [2] °ânlo° AW; n mit virâma B. [3] °ṛidhyai ACDW. [4] s. P. 6, 12.

paçcât pṛiçni-sakthó[4] bhavati, paçcâd-anvavasâyínîm evâ 'smai viçam karoti | saumyám babhrúm â labhetâ 'nna--kâmaḥ; saumyâṃ vâ ánnaω, sómam evá svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, sá evâ 'smâ ánnam prá yachaty, annâ-'dá evá bhavati | babhrúr bhavaty, etád vâ ánnasya rûpáω, sám-ṛiddhyai[3] | saumyám babhrúm â labheta yám álam ‖ 3 ‖ râjyâya sántaω râjyâṃ nó 'pa-námet; saumyâṃ vai râjyáω, sómam evá svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, sá evâ 'smai râjyâm prá yachaty, úpai 'naω râjyâṃ namati | babhrúr bhavaty, etád vai sómasya rûpáω, sám-ṛiddhyâ[3] | índrâya vṛitra-túre lalâmam prâçṛiñgám[1] â labheta gatá-çrîḥ pratishṭhâ-kâmaḥ; pâpmânam evá vṛitrâṃ tîrtvâ prati-shṭhâṃ gachatî | 'ndrâyâ 'bhimâti-ghné lalâmam prâçṛiñgám[1] â ‖ 4 ‖ labheta yáḥ[5] pâpmánâ gṛihîtâḥ syât; pâpmâ vâ abhi-mâtir, índram evâ 'bhimâti-hánaω svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, sá evâ 'smât pâpmânam abhi--mâtim prá ṇudata[6] | índrâya vajriṇe lalâmam prâçṛiñgám[1] â labheta yám álaω râjyâya sántaω râjyâṃ nó 'pa--námed; índram evá vajríṇaω svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, sá evâ 'smai vájram prá yachati, sá enaṃ vájro bhûtyâ inddha[7], úpai 'naω râjyâṃ namati | lalâmaḥ prâçṛiñgó[1] bhavaty, etád vai vájrasya rûpáω, sám-ṛiddhyai[3] ‖ 5 ‖ saṃgrâmé, téna, 'lam, abhimâtighné lalâmam prâçṛiñgám aí, 'nam, páñcadaça ca ‖ 3 ‖

K. 13, 3. 4. — vishâmâ iti vi-sâmé — vishâmâ iti vi--sâmâḥ — samṛidhyâ iti sam-ṛidhyai — manâsvate — prâ--çṛiñgam — saṃyátta iti sam-yatte — grâmî | eva — pra--tishṭhâm iti prati-sthâm — preti | ṇudate — bhûtyai | indhe.

---

3. [3] s. schol. zu P. 9, 2. 6. [6] so (ṇ[6]) ABW; s. P. 7, 4.
[7] indha (°e) ABCDW.

4. asắv âdityó ná vỳ arocata, tásmai devắḥ prắyaç-
çittim[1] aichan, tásmâ etắṃ dáça-'rshabhâm ắ 'labhanta,
táyai 'vắ 'smin rúcam adadhur | yó brahmavarcasá-kâmaḥ
syắt tásmâ etắṃ dáça-'rshabhâm ắ labhetâ; 'múm evắ "di-
tyáw svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, sá evắ 'smin brahma-
-varcasáṃ dadhâti, brahma-varcasỳ evá bhavati | vasántâ
prâtás trĩṇi lalắmân[2] ắ labheta grîshmé madhyáṃdine[1]
‖ 1 ‖ trĩṇi chiti-prishṭhắṇi[3] charády[3] aparâ-'hṇé trĩṇi
chiti-vắrân[3] | trĩṇi vắ âdityásya téjâwsi vasántâ prâtár
grîshmé madhyáṃdine[1] çarády aparâ-'hṇé, yắvanty[1] evá
téjâwsi tắny evắ 'va runddhe[4] | tráyas-traya ắ labhyante,
'bhi-pûrvám evắ 'smin téjo dadhâti | saṃ-vatsarám pary-
-ắlabhyante[5], saṃ-vatsaró vai brahma-varcasásya pra-dâtắ,
saṃ-vatsará evắ 'smai brahma-varcasám prá yachati, brah-
ma-varcasỳ evá bhavati | saṃ-vatsarásya parástât[1] prâjâ-
-patyáṃ kádrum ‖ 2 ‖ ắ labheta, prajắ-patiḥ sárvâ de-
vátâ[1], devátâsv evá práti tishṭhati | yádi bibhîyắd: duç-
-cármâ bhavishyâmî 'ti somâ-paushṇáw çyâmám ắ
labheta; saumyó vai devátayâ púrushaḥ paushṇắḥ paçávaḥ,
svâyai 'vắ 'smai devátayâ paçú-bhis tvácaṃ karoti, ná duç-
-cármâ bhavati | devắç ca vaí yamáç câ 'smiṅ lokè[6] 'spardh-
anta, sá yamó devắnâm indriyáṃ vîryam ayuvata, tád
yamásya ‖ 3 ‖ yama-tváṃ, té devắ amanyanta: yamó vắ
idám abhûd yád vayáw smá íti, té prajắ-patim úpâ 'dhâ-
vant, sá etaú prajắ-patir âtmána uksha-vaçaú nír amimîta,
té devắ vaishṇâ-varuṇĩṃ vaçắm ắ 'labhantai "ndrám
ukshắṇam, táṃ váruṇenai 'vá gràhayitvắ víshṇunâ yajnéna
prắ 'ṇudantai[7] "ndréṇai 'vắ 'sye 'ndriyám avṛiñjata | yó

4. brahmavarcasakâmâdinâm paçavaḥ. [1] ohne avagraha. [2] °nl° A, n mit virâma B, °ṃl° W. [3] °nch° AW. °ṃcch° B; s. P. 5, 24. [4] ruṃdhe ABCDW. [5] als Compositum! [6] °nl° AW, °ṃll° B. [7] so (ṇ) ABW; s. P. 7, 5, 4.

bhrâtṛivya-vânt syât sá spárdhamâno vaishṇâ-varuṇîm ‖ 4 ‖ vaçâm á labhetai "ndrám ukshâṇam, váruṇenai 'vá bhrâtṛivyam grâhayitvâ víshṇunâ yajnéna prá ṇudata[7] aindréṇai 'vâ 'sye 'ndriyám vṛiṅkte, bhávaty âtmánâ párâ 'sya bhrâtṛivyo bhavati | 'ndro vṛitrám ahan, tám vṛitró haták shoḍaçá-bhir bhogaír asinât, tásya vṛitrásya çirsható[1] gáva úd áyan, tâ Vaidehyò 'bhavan, tásâm ṛishabhó jaghánė 'nú 'd ait, tám índraḥ ‖ 5 ‖ acâyat, sò 'manyata: yó vâ imám â-lábheta múcyetâ[8] 'smât pâpmána íti, sá âgneyám kṛishṇá-grîvam á 'labhatai "ndrám ṛishabhám, tásyâ 'gnír evá syéna bhâga-dhéyenó 'pa-sṛitaḥ shoḍaça-dhâ vṛitrásya bhogân ápy adahad aindréṇe 'ndriyám âtmánn adhatta | yáḥ pâpmánâ gṛihîtáḥ syât sá âgneyám kṛishṇá-grîvam á labhetai "ndrám ṛishabhám; agnír evâ 'sya svéna bhâga-dhéyenó 'pa-sṛitaḥ ‖ 6 ‖ pâpmânam ápi dahaty aindréṇe 'ndriyám âtmán dhatte, múcyate[8] pâpmáno, bhávaty evá | dyâvâ-pṛithivyâm dhenúm á labheta jyóg-aparuddho; 'náyor hí vâ eshó 'prati-shṭhito, 'thai 'shá jyóg ápa-ruddho dyâvâ-pṛithivî[9] evá svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, té[9] evaí 'nam prati-shṭhâm gamayataḥ, práty evá tishṭhati | paryârîṇî[1] bhavati, paryârî[1] 'va hy etásya râshṭrám yó jyóg-aparuddhaḥ, sám-ṛiddhyai[10] | vâyavyam ‖ 7 ‖ vatsám á labheta, vâyúr vâ anáyor vatsá, imé vâ etásmai lokâ ápa-çushkâ[11] víḍ ápa-çushkâ, 'thai 'shá jyóg ápa-ruddho vâyúm evá svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, sá evâ 'smâ imâṁ lokân[6] víçam prá dâpayati, prâ 'smâ imé lokâḥ snuvanti[12], bhuñjatỳ enaṁ víḍ úpa tishṭhate ‖ 8 ‖ madhyáṁdine, kádrum, yamásya, spárdhamâno vaishṇávaruṇîm, tám índro, 'sya svéna bhâgadhéyenó 'pasṛito, vâyavyam, dvícatvâriṁçac ca ‖ 4 ‖

4. [6] Wurzel betont! [7] s. P. 4, 12. 52. [10] °ridhyai ACDW. [11] so CD; aparaktâḥ schol. [12] ? so W, snucanti D, sruvanti C, stuvanti A. B (aber prasrâvayanti im Comm.).

K. 13, 7. 4. 5. — prâyâçcittim — daçârshabhâm iti daçâ-ṛishabhâm — madhyaṃdine — trîn | çitipṛishṭhân iti çiti-pṛishṭhân | çaradi | aparâhṇa ity âpara-âhne | trîn — tâni | eva | aveti — paryâlâbhyanta iti pari-âlâbhyante — sarvâḥ | devatâḥ — asmin | loke | aspardhanta — preti | anudanta — preti | nudate — çîrshataḥ — tâḥ | vaidehyâḥ | abhavan — anu | ud iti | ait — mucyâte — vai | eshaḥ | aprâtishṭhita ity aprâti-sthitaḥ — eshaḥ | jyok | apâruddha ity apâ-ruddhaḥ — te iti — paryâriṇî — paryâri | iva — apâçushkâ ity apâ-çushkâḥ | viṭ — athâ | eshaḥ | jyok | apâruddha ity apâ-ruddhaḥ — bhuñjatî | enam.

5. índro valásya bílam ápau "rṇot, sá yá ut-tamáḥ paçúr ášît tám pṛishṭhám práti saṃ-gríhyó 'd akkhidat[1], táu sahásram paçávó 'nú 'd âyant, sá un-natò 'bhavad | yáḥ paçú-kâmaḥ syât sá etám aindrám un-natám á labheté; 'ndram evá svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, sá evá 'smai paçún prá yachati, paçu-mán evá bhavaty; un-natáḥ ‖ 1 ‖ bhavati, sâhasrî vâ eshâ lakshmî yád un-naté, lakshmíyai 'vá paçún áva runddhe[2] | yadâ sahásram paçún prâ-"pnuyâd átha vaishṇavâṃ vâmanám á labhetai; 'tásmin vai tát sahásram ádhy atishṭhat, tásmâd eshá vâmanáḥ sám-îshitaḥ paçú-bhya evá prá-jâtebhyaḥ prati-shṭhâṃ dadhâti | kò 'rhati sahásram paçún prâ-"ptum íty âhur, aho-râtrâṇy evá sahásrau sam-pádyâ " labheta | paçávaḥ ‖ 2 ‖ vâ aho-râtrâṇi; paçún evá prá-jâtân prati-shṭhâṃ gamayaty | óshadhî-bhyo[3] vehátam[4] á labheta prajâ-kâma; óshadhayo[4] vâ etám pra-jâyai pári bâdhante yó 'lam pra-jâyai sán pra-jâṃ ná vindáta, óshadhayaḥ[4] khálu vâ etásyai sûtum

---

5. paçukâmâdînâm paçvantarâṇi. [1] so A. B (Text, auch p. 292), akhkh° B (die mss., s. p. 289). CW, akhv° D, askh° Pet.Wört. (wohl irrig, s. meine Abh. über die Bhagavatî 1, 386. 387); s. Whitney zu P. 14, 8. [2] rumdhe ABCDW; zum e s. P. 1, 14. [3] s. P. 3, 7. [4] ohne avagraha.

ápi ghnanti yấ vehád bhávaty, óshadhîr evá svéna bhâga-
-dhéyenó 'pa dhâvati, tấ evấ 'smai svấd yóneḥ pra-jấm
prá janayanti vindáte ‖ 3 ‖ pra-jấm, ấpo vấ óshadhayó
'sat púrusha, ấpa evấ 'smâ ásataḥ sád dadati, tásmâd âhur
yáç cai 'vám véda yáç ca nấ: "pas t' vấvấ[5] 'sataḥ sád da-
datî 'ty | aindrîṁ sûtá-vaçâm ấ labheta bhûti-kâmó; 'jâto
vấ eshá yó 'lam bhûtyai sán bhûtiṁ ná prâ-'pnótî, 'ndram
khálu vấ eshấ sûtvấ vaçấ 'bhavat ‖ 4 ‖ índram evá svéna
bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, sá evaí 'nam bhûtiṁ gama-
yati, bhávaty evá | yáṁ sûtvấ vaçấ syất tám aindrám evấ
" labhetai, 'tád vấvá tád indriyáṁ, sâ-'kshấd evé 'ndriyám
áva runddha[2] | aindrâ-'gnám punar-utsṛishṭám ấ labheta
yá ấ tṛitîyât púrushât sómaṁ ná píbed, vi-chinno vấ etásya
soma-pîthó yó brâhmaṇáḥ sánn ấ ‖ 5 ‖ tṛitîyât púrushât
sómaṁ ná píbatî, 'ndrâ-'gnî evá svéna bhâga-dhéyenó 'pa
dhâvati, tấv evấ 'smai soma-pîthám prá yachata, úpai 'naṁ
soma-pîthó namati; yád aindró bhávatî 'ndriyáṁ vaí
soma-pîthá indriyám evá soma-pîthám áva runddhe[3],
yád âgneyó bhávaty âgneyó vaí brâhmaṇáḥ svấm evá
devátâm[4] ánu sáṁ tanoti; punar-utsṛishṭó bhavati, punar-
-utsṛishṭá iva hy etásya ‖ 6 ‖ soma-pîtháḥ, sám-ṛiddhyai[6] |
brâhmaṇas-patyáṁ tûparám ấ labhetâ 'bhi-cáran, bráh-
maṇas[7] pátim evá svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, tásmâ
evaí 'nam ấ vṛiçcati, tâjág ấrtim[4] ấ 'rchati[8]; tûparó bha-
vati, kshurá-pavir vấ eshấ lakshmî yát tûparáḥ, sám-
-ṛiddhyai[6] | sphyó yûpo bhavati vájro vaí sphyó vájram
evấ 'smai prá harati, çara-máyam barhíḥ çriṇấty evai
'naṁ, vaibhîdaka[4] idhmó bhinátty evai 'nam ‖ 7 ‖ bha-

---

5. [5] so ABW; s. P. 5, 13. [6] ṛidhyai ACDW. [7] so (°s) ABW; s. P. 8, 27. [8] so (â 'rch°) ABW; s. P. 10, 9. 10.

vaty unnatâḥ, paçávo, janayanti vindáte, 'bhavat, sánn aí, 'tásye, 'dhmás, tríṇi ca ‖ 5 ‖

K. 13, 3-5. — apeti | aurṇot — pratîti[3] | saṃgṛihyeti sam-gṛihyá — anú | ud iti | âyan — lakshmiyâ | eva — pratishṭhâm iti prati-sthâm — sampâdyeti sam-pâdyá | eti | labheta — oshâdhîbhya ity oshâdhi-bhyaḥ — oshâdhayaḥ | asât — âpaḥ | tu | vâva | asâtaḥ — eva | eti | labheta — sâkshâd iti sa-akshât — anú | sam iti | tanoti — brâhmaṇaspatyam iti brâhmaṇaḥ-patyam — brahmâṇaḥ | patim — ârtim | eti | ṛichati — vaibhîdakaḥ.

6. bârhaspatyáṁ[1] çiti-pṛishṭhám á labheta grâma-kâmo yaḥ kâmáyeta : pṛishṭháṁ samânânâṁ[1] syâm íti; bṛihaspátim[1] evá svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, sá evaí 'nam pṛishṭháṁ samânânâṁ[1] karoti, grâmý evá bhavati; çiti-pṛishṭhó bhavati, bârhaspatyó[1] hý eshá devátayâ[1], sám-ṛiddhyai[2] | paushṇáṁ çyâmám á labhetâ 'nna-kâmó; 'nnaṃ vaí pûshâ, pûsháṇam evá svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, sá evâ 'smai ‖ 1 ‖ ánnam prá yachaty, annâ-'dá evá bhavati; çyâmó bhavaty, etád vâ ánnasya rûpáṁ, sám-ṛiddhyai[2] | mârutám pṛiçnim á labhetâ 'nna-kâmó; 'nnaṃ vaí marúto, marúta evá svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, tá evâ 'smâ ánnam prá yachanty, annâ-'dá evá bhavati | pṛiçnir bhavaty, etád vâ ánnasya rûpáṁ, sám-ṛiddhyâ[2] | aindrám aruṇám á labhete 'ndriyá-kâma, índram evá ‖ 2 ‖ svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, sá evâ 'sminn indriyáṃ dadhâtî, 'ndriyâvý[1] evá bhavaty; aruṇó bhrû-mân bhavaty, etád vâ índrasya rûpáṁ, sám-ṛiddhyai[2] | sâvitrám upa-dhvastám á labheta saní-kâmaḥ; savitâ vaí pra-savânâm îçe, savitâram evá svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, sá

5. [3] prati D. pr. m.

6. grâmakâmâdînâm paçvantarâṇi. [1] ohne avagraha. [2] °ṛidhyai ACDW.

evâ 'smai sanîm prá suvati, dâna-kâmâ asmai pra-jâ bhavanty | upa-dbvastó bhavati, sâvitró bỳ eshâḥ ‖ 3 ‖ devâtayâ[1], sám-ṛiddhyai[2] | vaiçva-devám bahu-rûpám â labhetâ 'nna-kâmo; vaiçva-devâṃ vâ ánnaṃ, víçvân evá devânt svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, tá evâ 'smâ ánnam prá yachanty, annâ-'dá evá bhavati; bahu-rûpó bhavati, babu-rûpâo by ánnao, sám-ṛiddhyai[2] | vaiçva-devám bahu-rûpám â labheta grâma-kâmo; vaiçva-devâ vaí sa-jâtâ, víçvân evá devânt svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, tá evâ 'smai ‖ 4 ‖ sa-jâtân prá yachanti, grâmỳ evá bhavati; bahu-rûpó bhavati, bahu-devatỳo bỳ esbá, sám-ṛiddhyai[2] | prâjâ-patyám tûparám â labheta yásyâ 'nâ-jnâtam iva jyóg âmáyet; prâjâ-patyó vaí púrushaḥ, prajâ-patiḥ khálu vaí tásya veda yásyâ 'nâ-jnâtam iva jyóg âmáyati, prajâ-patim evá svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, sá evaí 'naṃ tásmât srâmân muñcati; tûparó bhavati, prâjâ-patyó bỳ esbá devátayâ, sám-ṛiddhyai[2] ‖ 5 ‖ asmâ, índram evaí, 'shá, sajâtâ viçvân evá devânt svéna bhâgadhéyenó 'pa dhâvati tá evâ 'smai, prâjâpatyó hí, trîṇi ca ‖ 6 ‖

bârbaspatyam — samânânâm — bṛibaspatim — grâmî | eva — te | eva | asmai — indriyâvî | eva — vaiçvadevâ iti vaiçva-devâḥ — sajâtâ iti sa-jâtâḥ — srâmât.

7. vashaṭ-kâró vaí gâyatriyaí çíro 'chinat, tásyai rásaḥ párâ 'patat tám bṛíhaspátir[1] úpâ 'gribṇât sâ çiti-pṛisbṭhâ vaçâ 'bbavad, yó dvitîyaḥ parâ-'patat tám mitrâ-váruṇâv úpâ 'grihṇîtâo sâ dvi-rûpâ vaçâ 'bbavad, yás tṛitîyaḥ parâ-'patat tâṃ víçve devâ úpâ 'grihṇant sâ bahu-rûpâ vaçâ 'bbavad, yáç caturthâḥ parâ-'patat sá pṛithivîm prâ 'viçat tám bṛíhaspátir[1] abbí ‖ 1 ‖ agrihṇâd

7. 8. brahmavarcasakâmâdînâm paçvantarâṇi. [1] ohne avagraha.

: ástv evấ 'yáṃ bhógâyé 'ti sá uksha-vaçáḥ sám abhavad, yál lóhitam parấ-'patat tád rudrá úpâ 'grihṇât sấ raudrĩ́ róhiṇî vaçấ 'bhavad | bârhaspatyấ́[1] çiti-prishṭhấm ấ labheta brahmavarcasá-kâmo; bṛihaspátim[1] evá svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, sá evấ 'smin brahma--varcasáṃ dadhâti, brahma-varcasỳ evá bhavati; chándasâṃ vấ eshá ráso yád vaçấ, rása iva khálu ‖ 2 ‖ vaí brahma-varcasáṃ, chándasâm evá rásena rásam brahma--varcasám áva runddhe[2] | maitrâ-varuṇĩ́m dvi-rûpấm ấ labheta vṛishṭi-kâmo; maitráṃ vấ ábar[3] vârunĩ́ rấtrir, aho-râtrấbhyâṃ khálu vaí parjányo varshati, mitrấ-váruṇâv evá svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, tấv evấ 'smâ aho--râtrấbhyâm parjányaṃ varshayataç; chándasâṃ vấ eshá ráso yád vaçấ, rása iva khálu vaí vṛishṭiç, chándasâm evá rásena ‖ 3 ‖ rásaṃ vṛishṭim áva runddhe[2] | maitrâ-varuṇĩ́m dvi-rûpấm ấ labheta prajấ-kâmo; maitráṃ vấ áhar[3] vârunĩ́ rấtrir, aho-râtrấbhyâṃ khálu vaí pra-jấḥ prá jâyante, mitrấ-váruṇâv evá svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, tấv evấ 'smâ aho-râtrấbhyâm pra-jấm prá janayataç, chándasâṃ vấ eshá ráso yád vaçấ, rása iva khálu vaí pra-jấ, chándasâm evá rásena rásam pra-jấm áva ‖ 4 ‖ runddhe[2] | vaiçva-devĩ́m bahu-rûpấm ấ labhetấ 'nna--kâmo; vaiçva-devấṃ vấ ánnaṃ, víçvân evá devấnt svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, tá evấ 'smâ ánnaṃ prá yachanty, annâ-'dá evá bhavati, chándasâṃ vấ eshá ráso yád vaçấ, rása iva khálu vấ ánnaṃ, chándasâm evá rásena rásam ánnam áva runddhe[2] | vaiçva-devĩ́m bahu-rûpấm ấ labheta grâmá-kâmo; vaiçva-devấ vaí ‖ 5 ‖ sa--jâtấ, víçvân evá devấnt svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati,

7. [2] rumdhe ABCDW. [3] so (ahar) ABW, s. P. 8, 18.

tá evấ 'smai sa-jâtấn prá yachanti, grâmỳ evá bhavati, chándasâṃ vấ eshá ráso yád vaçấ, rása iva khálu vaí sa-jâtấç, chándasâm eva rásena rásaꣳ sa-jâtấn áva ruuddhe[2] | bârhaspatyám[1] uksha-vaçàm ấ lahheta brahmavarcasá-kâmo; bṛíhaspátim[1] evá svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, sá evấ 'smin brahma-varcasám ‖ 6 ‖ dadhâti, brahma-varcasỳ evá bhavati; váçaṃ vấ eshá carati yád ukshấ, váça iva khálu vai brahma-varcasáṃ, váçenai 'vá váçam brahma-varcasám áva runddhe[2] | raudrír̃ꣳ róhiṇîm ấ labhetâ 'bhi-cáran; rudrám evá svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, tásmâ evaí 'nam ấ vṛiçcati, tâjág ấrtim[1] ấ 'rchati[4], róhiṇî bhavati raudrí hỳ eshấ devátayâ[1] sám-ṛiddhyai[5]; sphyó yűpo bhavati vájro vaí sphyó vájram evấ 'smai prá harati, çara-máyam barhíḥ çṛiṇấty evaí 'naṃ, vaí-bhîdaka[1] idhmó bhinátty evaí 'nam ‖ 7 ‖ abhí, khálu, vṛíshṭiç chándasâm evá rásena, rásam prajấm áva, vaiçvadevá vaí, brahmavarcasáṃ, yűpa, ékân ná viꣳçatíç ca ‖ 7 ‖

K. 13, 8. — bṛihaspatiḥ | upeti | agṛihṇât — vai | ahâḥ — vaçâḥ | iva — ârtim[6] | eti | ṛichati — vaibhîdakaḥ.

8. asấv âdityó ná vỳ arocata, tásmai devấḥ práyaç-cittim[1] aichan, tásmâ etấꣳ saurír̃ꣳ çvetấṃ vaçấm ấ 'labhanta, táyai 'vấ 'smin rúcam adadhur | yo brahmavarcasá-kâmaḥ syất tásmâ etấꣳ saurír̃ꣳ çvetấṃ vaçấm ấ labhetâ; 'múm evấ "dityáꣳ svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, sá evấ 'smin hrahma-varcasáṃ dadhâti, brahma-varcasỳ evá bhavati | bailvó yűpo bhavaty, asaú ‖ 1 ‖ vấ âdityó yátó 'jâyata táto hilva úd atishṭhat, sá-yony evá brahma-varcasàm áva runddhe[2] | brâhmaṇas-patyấm habhru-karṇîm ấ labhetâ 'bhi-cáran; vâruṇâṃ dáça-kapâlam purástân[1]

7. [4] so (ârch°) ABW, s. P. 10, 9. [5] °ṛidhyai ACDW. [6] ârttim DW.
8. [1] ohne avagraha. [2] rumdhe ABCDW.

nír vaped, váruṇenai 'vá bhrâtṛivyaṃ grâbayitvâ bráhmaṇâ stṛiṇute; babhru-karṇî bhavaty, etád vaí bráhmaṇo rûpáṁ, sám-ṛiddhyai[3]; sphyó yûpo bhavati vájro vaí sphyó vájram evâ 'smai prá harati, çara-máyam barhíḥ çriṇâti ‖ 2 ‖ evaí 'naṃ, vaibhîdaka[1] idhmó bhinátty evaí 'nam | vaishṇavâṃ vâmanám â labheta yáṃ yajnó nó 'pa-námed; víshṇur vaí yajnó, víshṇum evá svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, sá evâ 'smai yajnám prá yachaty, úpai 'naṃ yajnó namati; vâmanó bhavati, vaishṇavó hy eshá devátayâ[1], sám-ṛiddhyai[3] | tvâshṭráṃ vaḍabám[4] â labheta paçú-kâmas, tváshṭâ vaí paçûnâṁ mithunánâm ‖ 3 ‖ pra-janayitâ, tváshṭâram evá svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, sá evâ 'smai paçûn mithunân prá janayati; pra-jâ hí vâ etásmin paçávaḥ prá-vishṭâ, áthai 'shá pumâñ sán vaḍabáḥ sâ-'kshâd evá pra-jâṃ paçûn áva runddhe[2] | maitráṁ çvetám â labheta saṃ-grâmé sáṃ-yatte samayá-kâmo; mitrám evá svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, sá evaí 'nam mitréṇa sáṃ nayati ‖ 4 ‖ vi-çâló bhavati, vy-ávasâyayaty[4] evaí 'nam | pràjâ-patyáṃ kṛishṇám â labheta vṛishṭi-kâmaḥ, prajâ-patir vaí vṛishṭyâ îçe, prajâ-patim evá svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, sá evâ 'smai parjányaṃ varshayati; kṛishṇó bhavaty, etád vaí vṛishṭyai rûpáṁ, rûpéṇai 'vá vṛishṭim áva runddhe[2]; çabálo bhavati, vi-dyútam evâ 'smai janayitvâ varshayaty; avâçriṅgó[1] bhavati, vṛishṭim evâ 'smai ní yachati ‖ 5 ‖ asaú, çriṇâti, mithunânâṃ, nayati, yachati ‖ 8 ‖

K. 13, 8. — prâyâçcittim — bilvâḥ — sayonîti sa-yoni — prajeti pra-jâ | hi — eshaḥ | pumân | san | vaḍabaḥ | sâkshâd iti sa-akshât — vyavasâyayatîti vi-avasâyayati — vṛishṭyâḥ | îçe — avâçriṅgaḥ.

8. [3] °ṛidhyai ACDW. [4] als Compositum!

9. váruṇaꣳ sushuvâṇáṁ annā-'dyaṃ nó 'pâ 'namat, sá etā́ṃ vâruṇī́ṃ kṛishṇā́ṃ vaçā́m apaçyat, tā́ꣳ svā́yai devátâyâ[1] ā́ 'labhata táto vai tám annā-'dyam úpâ 'namad | yám álam annā-'dyâya sántam annā-'dyaṃ nó 'pa-námet sá etā́ṃ vâruṇī́ṃ kṛishṇā́ṃ vaçā́m ā́ labheta; váruṇam evá svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati sá evā́ 'smâ ánnam prá yachaty annā-'dáḥ ‖ 1 ‖ evá bhavati; kṛishṇā́ bhavati, vâruṇī́ hy eshā́ devátayâ, sám-ṛiddhyai[2] | maitráꣳ çvetám ā́ labheta vâruṇáṃ kṛishṇám apā́ṃ caú 'shadhînâṃ[1] ca saṃ-dhā́v ánna-kâmo; maitrī́r vā́ óshadhayo vâruṇī́r ā́po, 'pā́ṃ ca khálu vā́ óshadhînâṃ ca rásam úpa jîvâmo, mitrā́-váruṇâv evá svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, tā́v evā́ 'smâ ánnam prá yachato 'nnā-'dá evá bhavati ‖ 2 ‖ apā́ṃ caú 'shadhînâṃ ca saṃ-dhā́v ā́ labhata[3] ubháyasyā́ 'va-ruddhyai[2]; ví-çâkho yū́po bhavati, dvé[4] hy eté[5] deváte[6] sám-ṛiddhyai[2] | maitráꣳ çvetám ā́ labheta vâruṇáṃ kṛishṇáṃ jyóg-âmayâvî; yán maitró bhávati mitréṇai 'vā́ 'smai váruṇaꣳ çamayati, yád vâruṇáḥ sâ-'kshā́d evaí 'naṃ varuṇa-pâçā́n muñcaty, utá yádî 'tā́-'sur bhávati jī́vaty evá | devā́ vaí púshṭiṃ nā́ 'vindan ‖ 3 ‖ tā́m mithunè 'paçyan, tásyâm ná sám arâdhayan, tā́v açvínâv abrûtâm: âváyor vā́ eshā́ maí 'tásyâṃ vadadhvam íti, sā́ 'çvínor evā́ 'bhavad; yáḥ púshṭi-kâmaḥ syā́t sá etā́m âçvinī́ṃ yamī́ṃ vaçā́m ā́ labhetā́; 'çvínâv evá svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, tā́v evā́ 'smin púshṭiṃ dhattaḥ, púshyati pra-jáyâ paçú-bhiḥ ‖ 4 ‖ annâdò, 'nnâdá evá bhavaty, avindan, pâñcacatvâriꣳçac ca ‖ 9 ‖

annâdyaṃ ity ánna-adyam — annā́da ity ánna-ādaḥ —

9. annâdyakâmâdînâm paçavaḥ. [1] ohne avagraha [2] °ridhyai, °rudhyai ACDW. [3] labheta C. [4] s. P. 1, 49. [5] s. P. 4, 51. [6] s. P. 4, 11.

labhate[3] | ubhayasya — dve iti — ete iti | devate iti — itasur itita-asuh — mâ | etasyâm.

10. âçvinâm dhûmrá-lalâmam â labheta yó dúr-brâhmanah sómam pípâsed; açvínau vai devânâm ásoma-pâv âstâm, tau paccâ soma-pîthám prâ "pnutâm, açvinâv etásya devátâ[1] yó dúr-brâhmanah sómam pípâsaty, açvinâv evá svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, tâv evâ 'smai soma-pîthám prá yachata úpai 'nau soma-pîthó namati; yád dhûmró bhávati dhûmrimânam evâ 'smâd ápa hanti, lalâmah || 1 || bhavati mukhatá[1] evâ 'smin téjo dadhâti | vâyavyam go-mrigám â labheta yám ájaghnivâosam abhi-çáoseyur; ápûtâ vâ etám vâg richati yám ájaghnivâosam abhi-çáosanti, naí 'shá grâmyáh paçúr nâ "ranyó yád go-mrigó, né 'vai 'shá grâme nâ 'ranye yám ájaghnivâosam abhi-çáosanti, vâyúr vai devânâm pavítram, vâyúm evá svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, sá evá || 2 || enam pavayati[2] | párâcî[1] vâ etásmai vy-uchántî vy uchati támah pâpmânam prá vicati yásyâ "çvíné çasyámâne súryo nâ "vír bhávati; sauryám bahu-rûpám â labhetâ; 'múm evâ "dityáo svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, sá evâ 'smât támah pâpmânam ápa hanti, pratîcy[1] asmai vy-uchántî vy uchaty ápa támah pâpmânao hate || 3 || lalâmah, sá evá, shâtcatvârio̱cac ca || 10 ||

K. 13, 6. — mukhatah — na | iva | eshah — pavayati — vîti | uchati.

11. [a]índram vo vicvátas[1] pári[2], [b]'ndram náro, [c]máruto yád dha vo divó, [d]yâ vah çárma | [e]bháreshv índrao

---

10. naimittikâh paçavah. [1] ohne avagraha. [2] so (pâ°) ABCDW.

11. kâmyeshtiyâjyâh. [1] ohne avagraha. [2] so (°e p°) ABW, s. P. 8, 24.

su-hávaʊ havâmahe 'ʊho-múcaʊ su-kṛítaṃ daívyaṃ jánam | agním mitráṃ váruṇaʊ sâtáye bhágaṃ dyā́vâ-pṛithivī́ ma-rútaḥ svastáye[1] || [f]mamáttu naḥ pári-jmâ vasarhā́[1] mamáttu vā́to apā́ṃ[3] vṛíshaṇ-vân | çiçîtám indrâ-parvatâ yuváṃ nas tán no víçve varivasyantu[1] devā́ḥ | [g]priyā́ vo nā́ma || 1 || huve turā́ṇâm | ā́ yát tṛipán maruto vâvaçânā́ḥ || [h]çriyáse kám bhânú-bhiḥ sám mimikshire té raçmí-bhis tá ṛíkva-bhiḥ su-khâdáyaḥ | té vā́çî-manta ishmíṇo ábhîravo[3] vidré pri-yásya mā́rutasya dhā́mnaḥ || [i]agníḥ prathamó vásu-bhir no avyât[3] sómo rudrébhir abhí rakshatu tmánâ | índro marúd-bhir ṛitu-dhā́ kṛiṇotv âdityaír no váruṇaḥ sáʊ çiçâtu || [k]sáṃ no devó vásu-bhir agníḥ sám || 2 || sómas tanū́bhî rudríyâbhiḥ | sám índro marúd-bhir yajníyaiḥ sám âdityaír no váruṇo ajijnipat[3] || [l]yáthâ "dityā́ vásu-bhiḥ sam-babhû-vúr marúd-bhî rudrā́ḥ sam-ájânatâ 'bhí | evā́ tri-ṇâmann áhṛiṇîyamânâ víçve devā́ḥ sá-manaso bhavantu | [m]kútrâ[4] cid yásya sám-ṛitau raṇvā́ náro nṛi-shádane | árhantaç cid yám indhaté saṃ-janáyanti jantávaḥ || [n]sáṃ yád ishó vánâmahe sáʊ havyā́ mā́nushâṇâm | utá dyumnásya çávasaḥ || 3 || ṛi-tásya raçmím ā́ dade || [o]yajnó devā́nâm práty eti sumnám[1] ā́dityâso bhávatâ[4] mṛiḍayántaḥ | ā́ vo 'rvā́cî[1] su-matír va-vṛityâd aʊhóç cid yā́ varivovít-tarā́ 'sat || [p]çúcir apáḥ sû-yávasâ ádabdha úpa ksheti vṛiddhá-vayâḥ su-vī́raḥ | nákish[1] ṭáṃ[5] ghnanty ántito[1] ná dûrā́d yá âdityā́nâm bhávati prá-ṇîtau || [q]dhâráyanta âdityā́so jágat sthā́[6] devā́ víçvasya bhúvanasya go-pā́ḥ | dîrghā́-dhiyo ráksha-mâṇâḥ || 4 || asuryàm ṛitā́-vânaç cáyamânâ ṛiṇā́ni || [r]tisró bhū́mîr dhârayan trī́ʊr[7] utá dyū́n trī́ṇi vratā́ vi-

11. [3] so (°o a°) ABW, s. P. 11, 3. [4] so (°â) ABW; s. P. 3, 10. [5] so (°sh ṭ°) ABW; s. P. 6, 5. [6] sthā́ ABW, sthā́ḥ CD; ebenso Ṛik-pada; wohl aber irrig für: sthâ (stha). [7] so (trīʊr) ABW, s. P. 9, 20 und Whitney zu P. 9, 24.

dáthe antár[8] eshâm | ṛiténâ ''dityâ máhi vo mahi-tváṃ tád aryaman varuṇa mitra cā́ru || [s] tyā́n nú kshatríyâ◡[9] áva âdityā́n yâcishâmahe, su-mṛiḍîkā́◡[9] abhíshṭaye[1] || [t] ná dakshiṇā́ ví cikite ná savyā́ ná prâcī́nam[1] âdityâ nó 'tá paçcā́ | pâkỳâ cid vasavo dhîrỳâ cit || 5 || yushmā́nîto[1] ábhayaṃ[3] jyótir açyâm || [u] âdityā́nâm ávasâ nū́tanena[1] sakshîmáhi çármaṇâ çáṃ-tamena | anâgâs-tvé aditi-tvé[8] turā́sa imáṃ yajnáṃ dadhatu çróshamâṇâḥ || [v] imám me varuṇa çrudhî[10] hávam adyā́[4] ca mṛiḍaya | tvā́m avasyúr[1] ā́ cake || [w] tát tvâ yâmi bráhmaṇâ vándamânas tád ā́ çâste yájamâno havír-bhiḥ | áheḍamâno varuṇe 'há bodhy úru-çaᴗsa mā́ na ā́yuḥ prá moshîḥ || 6 || nā́mâ, 'gníḥ sáᴗ, çávaso, rákshamâṇâ, dhîryā́ cid, ékân ná pañcâçác ca || 11 ||

(2, 2, 11, 1-6). — [a.b] waren bereits in 1, 6, 12, 1 da, [c.d] in 1, 5, 11, 4.5, daher hier nur die pratika; [e] Ṛ. 10, 63, 9; [f] 1, 122, 3; [g] 7, 56, 10; [h] 1, 87, 6; [i.k] Çâñkh. 3, 6, 2. 3. Âçv. 2, 11, 12; [l] Ath. 6, 74, 3; [m.n] Ṛ. 5, 7, 2. 3; [o] 1, 107, 1; [p q.r] 2, 27, 13. 4, 8; [s] 86, 5; [t] 2, 27, 11; [u] 7, 51, 1; [v.w] 1, 25, 19. 24, 11. — viçvatáḥ | parîti — yat | ha | vaḥ — aᴗhomucam ity áᴗhaḥ-mucám — svastayé — vasarhâ — vṛishánvân iti vṛishán-vân[11] — indrâparvatetī́ndrâ-parvatâ — tat | naḥ — varivasyantu — priyâ | vaḥ — tṛipat — te | ṛikvábhir ity ṛikvá-bhiḥ — vâçī́manta[12] iti vâçi-mantaḥ — ṛitudhety ṛitu-dhâ — tanûbhiḥ — yathā́ | âdityâḥ — abhi[13] | evâ[14] | triṇâmann iti tri-nâman | ahṛiṇîyamânâḥ - kutrá — raṇvâḥ — indhate[15] — nṛishadána iti nṛi-sadáne — havyâ — bhavata — asát — sûyavásâ[12] iti su-yavásâḥ | adábdhaḥ — nakiḥ | tam — antitaḥ — praṇī́tâv iti pra-nîtau — dhârayántaḥ — sthâḥ | devā́ḥ — dîrghâdhiya[16] iti dîrgha-dhiyaḥ — ṛitâvā́na[16] ity ṛitá-vânaḥ — trîn | uta — ṛitená | âdityâḥ — kshatriyā́n | aváḥ — abhishṭáye

---

11. [8] so ([8]e a[8]) ABW, s. P. 11, 3. [9] so ([9]âᴗ) ABW, s. P. 9, 20. [10] so ([10]î) ABW; s. P. 3, 13 [11] s. P. 13, 13; vṛishaṇṇ-vân D. [12] s. P. 3, 7. [13] ohne iti! [14] s. Whitney zu P. 3, 15. [15] als oxytonon ABCDW; auch im Ṛik; also Dativ! prajvalayanti schol. [16] s. P. 3, 2. 5.

— dakshiṇâ — savyâ âdityâḥ | na | uta — yushmā́nī́taḥ[17] — nûtánena — anâgâstva ity ánâgâḥ-tve — çrudhi — adya — avasyuḥ — iha.

vâyavyàm, prajā́patis tā́ váruṇam, devásurā́ eshv, asā́v âdityó dáçarshabhâm, índro válasya, bârhaspatyáṃ, vashaṭkârò, 'saú saurī́ṃ, váruṇam, âçvinám, índraṃ vo nára, ékâdaça ‖ 11 ‖

vâyavyàm (1, 1), âgneyī́ṃ kṛishṇagrīvī́m (2, 5), asā́v âdityó (4, 1), vā́ ahorâtrā́ṇi (5, 3), vashaṭkâráḥ (7, 1), prajanayitā́ (8, 4), huve turā́ṇâm (11, 2), páñcashashṭiḥ ‖ 65 ‖

iti taittirīyasaṃhitâyâṃ dvitīyakâṇḍe prathamaḥ prapâṭhakaḥ ‖

14. kâmyâ ishṭayaḥ (2, 2, 1 - 4, 18).

1. prajā́-patiḥ pra-jā́ asṛijata, tā́ḥ sṛishṭā́ indrâ-'gnī́ ápâ 'gûhatâ◡, sò 'câyat prajā́-patir: indrâ-'gnī́ vaí me pra-jā́ ápâ 'ghukshatâm íti, sá etám aindrâ-'gnám ékâdaça-kapâlam apaçyat, táṃ nír avapat, tā́v asmai pra-jā́ḥ prā́ 'sâdhayatâm | indrâ-'gnī́ vā́ etásya pra-jā́m ápa gûhato yó 'lam pra-jā́yai sán pra-jā́ṃ ná vindáta, aindrâ-'gnám ékâdaça-kapâlaṃ nír vapet prajā́-kâma, indrâ-'gnī́ ‖ 1 ‖ evá svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, tā́v evā́ 'smai pra-jā́m prá sâdhayato, vindáte pra-jā́m | aindrâ-'gnám ékâdaça-kapâlaṃ nír vapet spárdhamânaḥ kshétre vâ sa-jâtéshu ve; 'ndrâ-'gnī́ evá svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, tā́bhyâm evé 'ndriyáṃ vîrỳam bhrā́tṛivyasya vṛiñkte[1], vi pâpmánâ bhrā́tṛivyeṇa jayaté | 'pa vā́ etásmâd indriyáṃ vîrỳaṃ krâmati yáḥ saṃ-grâmám upa-prayā́ty[2], aindrâ-'gnám ékâdaça-kapâlaṃ níḥ ‖ 2 ‖ vapet saṃ-grâmám upa-prayâsyánn[2], indrâ-'gnī́ evá svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, tā́v evā́ 'sminn indriyáṃ vîrỳaṃ dhattaḥ, sahé

15. [17] s. P. 13, 15 (Whitney p. 279).

2, 1. prajâkâmâdînâm ishṭayaḥ (1, 1, 14). [1] vṛiñte ACD; s. Whitney zu P. 14, 23. [2] auch upa zum Compositum gezogen!

'ndriyéṇa vîrỳeṇó 'pa prá yâti jáyati táṁ saṃ-grâmáṃ | ví vấ eshá indriyéṇa vîrỳeṇa 'rdhyate yáḥ saṃ-grâmáṃ jáyaty, aindrâ-'gnám ékâdaça-kapâlaṃ nír vapet saṃ-grâmáṃ jitvé, 'ndrâ-'gnĩ́ evá svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, tấv evấ 'sminn indriyáṃ vîrỳam ‖ 3 ‖ dhatto né 'ndriyéṇa vîrỳeṇa vỳ ṛidhyaté | 'pa vấ etásmâd indriyáṃ vîrỳaṃ krâmati yá éti janátâm[3], aindrâ-'gnám ékâdaça-kapâlaṃ nír vapej janátâm[3] eshyánn, indrâ-'gnĩ́ evá svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, tấv evấ 'sminn indriyáṃ vîrỳaṃ dhattaḥ, sahé 'ndriyéṇa vîrỳeṇa janátâm[3] eti | paushṇáṃ carúm ánu nír vapet, pûshấ vấ indriyásya vîrỳasyâ 'nu-pradâtấ, pûsháṇam evá ‖ 4 ‖ svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, sá evấ 'smâ indriyáṃ vîrỳam ánu prá yachati | kshaitra-patyáṃ carúṃ nír vapej janátâm[3] â-gátye, 'yáṃ vai kshétrasya pátir, asyấṃ evá práti tishṭhaty | aindrâ-'gnám ékâdaça-kapâlam upárishṭân[3] nír vaped, asyấṃ evá prati-shṭhấye 'ndriyáṃ vîrỳam upárishṭâd[3] âtmán dhatte ‖ 5 ‖ prajấkâma indrâgnĩ́, upaprayấty aindrâgnám ékâdaçakapâlaṃ nír, vîryàm, pûsháṇam évaí, 'kân ná catvâriṁçác ca ‖ 1 ‖

1, 1, 14, 1-3. — K. 9, 17. — upaprayâtîty úpa-prayâti — upaprayâsyann ity úpa-prayâsyan — upâ | preti | yâti — eti | janatấm — anú | nir iti | vapet — pûshaṇam — anú | preti | yachati — uparishṭât — pratishṭhâyeti prati-sthâyâ.

2. agnáye pathi-kṛíte puroḍấçam[1] ashṭấ-kapâlaṃ nír vaped yó darçapûrṇamâsa-yâjĩ́ sánn amâ-vâsyâṃ vâ paurṇa-mâsĩ́ṃ vâ 'ti-pâdâyet; pathó vấ eshó 'dhy ápathenai 'ti yó darçapûrṇamâsa-yâjĩ́ sánn amâ-vâsyâṃ vâ paurṇa-mâsĩ́ṃ vâ 'ti-pâdâyaty, agním evá pathi-kṛítaṁ svéna

1. [3] ohne avagraha.
2. pâthikṛitâdyâ ishṭayaḥ (1, 2, 14). [1] ohne avagraha.

bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, sá evai 'nam ápathât pánthâm ápi nayaty, anaḍvấn[1] dákshiṇâ vahĩ hỳ eshá, sám-ṛiddhyai[2] | agnáye vratá-pataye ‖ 1 ‖ puroḍấçam[1] ashṭấ-kapâlaṃ nír vaped yá áhitâ-'gniḥ sánn avratyám iva cáred; agním evá vratá-patiṁ svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, sá evai 'naṃ vratám ấ lambhayati, vrátyo bhavaty | agnáye raksho-ghné puroḍấçam[1] ashṭấ-kapâlaṃ nir vapati yáṁ rákshâṁsi sácerann; agním evá raksho-hánaṁ[3] svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, sá evấ 'smâd rákshâṁsy apa hanti; ní-çitâyâṁ nír vapet ‖ 2 ‖ ní-çitâyâṁ hí rákshâṁsi pre-'ráte, sam-prerṇấny evai 'nâni hanti; pári-çrite yâjayed rákshasâm ánanv-avacârâya; raksho-ghnĩ[4] yájyâ-'nuvâkye[4] bhavato rákshasâṁ stṛityâ | agnáye rudrá-vate puroḍấçam[1] ashṭấ-kapâlaṃ nír vaped abhi-cárann; eshấ vấ asya ghorấ tanũr yád rudrás, tásmâ evai 'nam ấ vriçcati, tâjág ấrtim[1] ấ 'rchaty[5] | agnáye surabhi-máte puroḍấçam[1] ashṭấ-kapâlaṃ nir vaped yásya gávo vâ púrushâḥ ‖ 3 ‖ vâ pra-mĩyeran[6] yó vâ bibhîyấd; eshấ vấ asya bheshajyâ tanũr yát surabhi-mátî, táyai 'vấ 'smai bheshajáṃ karoti, surabhi-máte bhavati pûti-gandhásyấ[7] 'pa-hatyâ | agnáye kshấma-vate puroḍấçam[1] ashṭấ-kapâlaṃ nir vapet saṃ-grâmé sáṃ-yatte; bhâga-dhéyenai 'vai 'naṁ çamayitvấ párân abhí nír diçati, yám ávareshâṃ vídhyanti jĩvati sá, yám páreshâm prá sá mĩyate, jáyati táṁ saṃ-grâmám ‖ 4 ‖ abhí vấ eshá etấn ucyati yéshâm pûrvâ-'parấ anvấñcaḥ[1] pra-mĩyante[6-8], purushâ-"hutír hỳ asya priyá-tamâ, 'gnáye kshấma-vate puroḍấçam[1] ashṭấ-kapâlaṃ nír vaped, bhâga-dhéyenai 'vai 'naṁ çamayati, naí

2. [1] ṛidhyai ACDW. [2] zu ṇ s. P. 7, 12. [3] s. P. 4, 52 und Whitney dazu. [4] so (ấ 'rch°) ABW, s. P. 10, 9. [5] Wurzel betont. [6] s. P. 3, 7. [7] prá mĩyante Pet. W. unter √uc.

'shâm purâ "yushó 'paraḥ prá mîyate | 'bhí vâ eshá etásya gṛihấn ucyati yásya gṛihấn dáhaty, agnáye kshấma--vate puroḍấçam[1] ashṭấ-kapâlaṃ nír vaped, bhâga-dhéyenai 'vaí 'nao çamayati, nấ 'syấ 'paraṃ gṛihấn dahati ‖ 5 ‖ vratápatayo, níçitâyâṃ nír vapet, púrushâḥ, saṃgrâmáṃ, ná, catvâri ca ‖ 2 ‖

1, 1, 14, 3 - 3, 14, 3. — K. 10, 5-7. — puroḍâçàm — eshaḥ | adhîti | apâthena | eti — anaḍvân — rakshohaṇam iti rakshaḥ-hanàm — strityai — ârtim | eti | richati — pûtîgandhasyeti pûti-gandhasyà | apàhatyâ ity apà-hatyai — parấn | abhi | nir iti | diçati — pûrvâparâ iti pûrva-aparâḥ | anvañcàḥ — purâ | âyúshaḥ | apàraḥ — na | asya | apàram.

3. agnáye kấmâya puroḍấçam[1] ashṭấ-kapâlaṃ nír vaped yáṃ kấmo nó 'pa-námed; agním evá kấmao svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, sá evaí 'naṃ kấmena sám ardhayaty, úpai 'naṃ kấmo namaty | agnáye yávishṭhâya puroḍấçam[1] ashṭấ-kapâlaṃ nír vapet spárdhamânaḥ kshétre vâ sa-jâtéshu vâ; 'gním evá yávishṭhao svéna bhâga--dhéyenó 'pa dhâvati, ténai 'vé 'ndriyáṃ vîryàm bhrấtṛivyasya ‖ 1 ‖ yuvate, ví pâpmánâ bhrấtṛivyeṇa jayate | 'gnáye yávishṭhâya puroḍấçam[1] ashṭấ-kapâlaṃ nír vaped abhi-caryámâṇo; 'gním evá yávishṭhao svéna bhâga--dhéyenó 'pa dhâvati, sá evấ 'smâd rákshâosi yắvayati, naí 'nam abhi-cárant striṇute | 'gnáya ấyushmate[1] puroḍấçam[1] ashṭấ-kapâlaṃ nír vaped yáḥ kâmáyeta: sárvam ấyur iyâm íty; agním evấ "yushmantao svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, sá evấ 'smin ‖ 2 ‖ ấyur dadhâti, sárvam ấyur ety | agnáye jâtá-vedase puroḍấçam ashṭấ-kapâlaṃ nír vaped bhûti-kâmo; 'gním evá jâtá-vedasao svéna bhâga-

3. kâmukeshṭyâdyâ ishṭayaḥ (I, 2, 14). [1] ohne avagraha.

-dhéyenó 'pa dhâvati, sá evaí 'nam bhûtim gamayati, bhávaty evã́ | 'gnáye rúkmate[1] puroḍã́çam[1] ashṭã́-kapâlam nír vaped rúk-kâmo; 'gním evá rúkmantaṁ svéna bhâga--dhéyenó 'pa dhâvati, sá evã́ 'smin rúcam dadhâti, rócata evã́ | 'gnáye téjasvate[1] puroḍã́çam[1] ‖ 3 ‖ ashṭã́-kapâlam nír vapet téjas-kâmo; 'gním evá téjasvantaṁ[1] svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, sá evã́ 'smin téjo dadhâti, tejasvỳ[1] evá bhavaty | agnáye sâhantyã́ya puroḍã́çam[1] ashṭã́-kapâlam nír vapet sí'kshamâṇo; 'gním evá sâhantyáṁ svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, ténai 'vá sahate yáṁ sí'kshate ‖ 4 ‖ bhrấtṛivyasyâ, 'smin, téjasvate puroḍã́çam, ashṭã́triṁçac ca ‖ 3 ‖

1, 3, 14, 3-7. — K. 10, 7. — puroḍâçám — âyúshmate — rukmáte — rocáte — tejásvate — tejáskâma iti tejáḥ--kâmaḥ — tejasvî.

4. agnáyé 'nna-vate puroḍã́çam[1] ashṭã́-kapâlam nír vaped yáḥ kâmáyetã́: 'nna-vânt syâm íty; agním evã́ 'nna--vantaṁ svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, sá evaí 'nam ánna-vantam karoty, ánna-vân evá bhavaty | agnáye 'nnâ--'dã́ya puroḍã́çam[1] ashṭã́-kapâlam nír vaped yáḥ kâmáyetâ: 'nnâ-'dáḥ syâm íty; agním evã́ 'nnâ-'dáṁ svéna bhâga--dhéyenó 'pa dhâvati, sá evaí 'nam annâ-'dám karoty, annâ--'dáḥ ‖ 1 ‖ evá bhavaty | agnáyé 'nna-pataye puroḍã́çam[1] ashṭã́-kapâlam nír vaped yáḥ kâmáyetã́: 'nna-patiḥ syâm íty; agním evã́ 'nna-patiṁ svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, sá evaí 'nam ánna-patim karoty, ánna-patir evá bhavaty | agnáye pávamânâya puroḍã́çam[1] ashṭã́-kapâlam nír vaped agnáye pâvakã́yâ 'gnáye çúcaye jyóg-âmayâvî; yád agnáye pávamânâya nir-vápati prâ-

4. annavadyâgâdyâ ishṭayaḥ (1, 4, 16). [1] ohne avagraha.

-'nám evấ 'smin téna dadhâti, yád agnáye ‖ 2 ‖ pâvakấya vấcam evấ 'smin téna dadhâti, yád agnáye çúcaya ấyur evấ 'smin téna dadhâty, utá yádi 'tấ-'sur bhávati jîvaty evaí | 'tấm evá nír vapec cákshush-kâmo; yád agnáye pávamânâya nir-vápati prâ-'nám evấ 'smin téna dadhâti, yád agnáye pâvakấya vấcam evấ 'smin téna dadhâti, yad agnáye çúcaye cákshur evấ 'smin téna dadhâti ‖ 3 ‖ utá yády andhó bhávati prai 'vá paçyaty | agnáye putrá-vate puroḍấçam[1] ashṭấ-kapâlam nír vaped índrâya putríṇe puroḍấçam[1] ékâdaça-kapâlam prajấ-kâmo; 'gnír evấ 'smai pra-jấm pra-janáyati vṛiddhấm índraḥ prá yachaty | agnáye rása-vate 'jấ-kshîré carúṃ nír vaped yáḥ kâmáyeta: rása-vânt syâm íty, agním evá rása-vantaṁ svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati sá evaí 'naṁ rása-vantaṃ karoti ‖ 4 ‖ rása-vân[2] evá bhavaty; ajấ-kshîré bhavaty âgneyî vấ eshấ yád ajấ sâ-'kshấd evá rásam áva runddhe[3] | 'gnáye vásu-mate puroḍấçam[1] ashṭấ-kapâlaṃ nír vaped yáḥ kâmáyeta: vásu-mânt syâm íty; agním eva vásu-mantaṁ svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, sá evaí 'naṃ vásu-mantaṃ karoti vásu-mân evá bhavaty | agnáye vâja-sṛite puroḍấçam[1] ashṭấ-kapâlaṃ nír vapet saṃ-grâmé sáṃ-yatte; vấjaṃ ‖ 5 ‖ vấ eshá sisîrshati yáḥ saṃ-grâmáṃ jígîshaty, agníḥ khálu vaí devấnâṃ vâja-sṛíd, agním evá vâja-sṛitaṁ svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, dhấvati vấjaṁ hánti vṛitráṃ jáyati táṁ saṃ-grâmám átho agnír iva ná prati-dhṛíshe bhavaty | agnáye 'gni-váte puroḍấçam[1] ashṭấ-kapâlaṃ nír vaped yásyâ 'gnấv agním abhy-uddháreyur[4], nírdishṭa-bhâgo

---

4. [1] s. schol. zu P. 9, 21. [2] rumdhe ABCDW. [4] auch abhi zum Compositum gezogen.

vấ etáyor anyó 'nirdishṭa-bhâgo 'nyás, taú sam-bhávantau yájamânam ‖ 6 ‖ abhí sám bhavataḥ, sá îçvará ấrtim[1] ấ-'rtor; yád agnáye 'gni-váte nir-vápati bhâga-dhéyenai 'vai 'nau çamayati, nấ 'rtim[1] ấ 'rchati[5] yájamâno | 'gnáye jyótishmate[4] puroḍấçam ashṭấ-kapâlam nír vaped yásyâ 'gnír úd-dhṛitó 'hute 'gni-hotrá ud-vấyed; ápara â-dîpyâ -mû-'ddhṛítya íty âhus, tát táthâ ná kâryam yád bhâga--dhéyam abhí pűrva ud-dhriyáte kím áparo 'bhy út ‖ 7 ‖ hriyeté 'ti; tấny evấ 'va-kshấṇâni saṃ-nidhấya manthed: itáḥ prathamáṃ jajne agníḥ[6] svấd yóner ádhi jâtá-vedâḥ | sá gâyatriyấ trishṭúbhâ[1] jágatyâ de-vébhyo havyáṃ vahatu pra-jânánn íti, chándo-bhir evai 'nao svấd yóneḥ prá janayaty; eshá vấvá sò 'gnír íty âhur jyótis t' vấ[7] asya párâ-patitam íti, yád agnáye jyótishmate[4] nir-vápati yád evấ 'sya jyótiḥ párâ-patitaṃ tád evấ 'va runddhe[3] ‖ 8 ‖ karoty annâdó, dadhâti yád agnáye, çúcaye cákshur evấ 'smin téna dadhâti, karoti, vâjam, yájamânam, úd, evấ sya, shaṭ ca ‖ 4 ‖

1, 3, 14, 7. 8. 4, 46, 1-3. — K. 10, 6. — ṭtâsur itîta-asuḥ — cakshúshkâma iti cakshúḥ-kâmaḥ — prajanayatîti pra-jana-yâti — ajakshîra ity âja-kshîre — atho iti — abhyuddha-rèyur ity ábhi-uddharéyuḥ — anyaḥ | anirdishṭabhâga ity anirdishṭa-bhâgaḥ | anyaḥ — abhi | sam iti | bhavataḥ | saḥ | îçvaraḥ | ârtim | ârtor ity â-artoḥ — na | ârtim | eti | richati — jyotishmate — uddhṛita ity ut-hṛitaḥ | ahúte | agnihotra ity ágni-hotre — aparaḥ | âdîpyety ấ-dîpyâ | anûddhṛitya ity ánu-uddhṛityâḥ — abhîti | pûrvâḥ | uddhriyata ity út--hriyatè — abhi | ud iti | hriyeta — yoneḥ | adhîti — tri-shṭubhấ — eshaḥ | vâva | saḥ | agniḥ — tu | vai | asya — jyotishmate.

---

4. [4] so (ârch[a]) ABW, s. P. 10, 9. [5] so (°e a[a]) ABW; s. P. 11, 16; Whitney zu P. 1, 61. [7] so (tvâ) ABW, s. P. 5, 13; zum t (nicht ṭ) s. schol. zu P. 6, 13.

5. vaiçvânarám[1] dvâdaça-kapâlam nír vaped vâruṇám carúm dadhi-krâvṇe[2] carúm abhi-çasyámâno; yád vaiçvânaró dvâdaça-kapâlo bhávati saṃ-vatsaró vâ agnír vaiçvânaráḥ[1] saṃ-vatsaréṇai 'vaí 'naṃ svadayaty ápa pâpáṃ várṇaṃ hate, vâruṇénai 'vaí 'naṃ varuṇa-pâçân muñcati, dadhi-krâvṇâ[3] punâti; hiraṇyaṃ dákshiṇâ, pavítraṃ vaí hiraṇyam, punâty evaí 'nam, âdyam asyâ 'nnam bhavaty | etâm evá nír vapet prajâ-kâmaḥ; saṃ-vatsaráḥ ‖ 1 ‖ vâ etásyâ 'çânto yónim pra-jâyai paçûnâṃ nír dahati yó 'lam pra-jâyai sán pra-jâṃ ná vindáte; yád vaiçvânaró[1] dvâdaça-kapâlo bhávati saṃ-vatsaró vâ agnír vaiçvânaráḥ[1] saṃ-vatsarám evá bhâga-dhéyena çamayati sò 'smai çântáḥ svâd yónes pra-jâm prá janayaty, vâruṇénai 'vaí 'naṃ varuṇa-pâçân muñcati, dadhi-krâvṇâ[3] punâti; hiraṇyaṃ dákshiṇâ, pavítraṃ vaí hiraṇyam, punâty evaí 'nam ‖ 2 ‖ vindáte pra-jâm | vaiçvânarám[1] dvâdaça-kapâlaṃ nír vapet putré jâté; yád ashṭâ-kapâlo bhávati gâyatriyaí 'vaí 'nam brahma-varcaséna punâti, yán náva-kapâlas tri-vṛítai 'vâ 'smin téjo dadhâti, yád dáça--kapâlo ví-râjai 'vâ 'sminn annâ-'dyaṃ dadhâti, yád ékâdaça-kapâlas trishṭúbhai[1] 'vâ 'smin indriyám dadhâti, yád dvâdaça-kapâlo jágatyai 'vâ 'smin paçûn dadhâti; yásmiñ[4] jâtá etâm ishṭim nir-vápati pûtáḥ ‖ 3 ‖ evá tejasvy[1] annâ-'dá indriyâvî[1] paçumâñ bhavaty | áva vâ eshá suvar-gâl lokâc chidyate yó darçapûrṇamâsa-yâjî sánn amâ--vâsyâm vá paurṇa-mâsîm vá 'ti-pâdáyati, suvar-gâya hí lokâya darça-pûrṇamâsâv ijyéte; vaiçvânarám[1] dvâdaça-

5. abhiçastishṭyâdyâ ishṭayaḥ (I, 5, 11). [1] ohne avagraha. [2] so ABCW; vṇṇe D (mit virâma) und pâṭha in B (pag. 354); daraus entstanden: °vuṇṇe pâṭha in B (ibid.), °vuṇe Petersb. Wört.; vgl. I, 6, 12, 3. Zu der Verdopplung des Nasals s. P. 14, 2. [3] vṇṇâ D (mit virâma). [4] °n jâ° A; °n (mit virâma) jâ° B; °m j° W.

-kapâlaṃ nír vaped amâ-vâsyâṃ vâ paurṇa-mâsîṃ vâ 'ti-pâdya; saṃ-vatsaró vâ agnír vaiçvânaráḥ[1], saṃ-vatsarám evá prîṇâty átho saṃ-vatsarám evâ 'smâ úpa dadhâti suvar-gásya lokásya sám-ashṭyai ‖ 4 ‖ átho devátâ evâ 'nv-ârábhya suvar-gáṃ lokám eti | vîra-hâ vâ eshá devânâṃ yò 'gnim ud-vâsáyate, ná vâ etásya brâhmaṇâ ṛitâ-yávaḥ[5] purâ 'nnam akshann; âgneyâm ashṭâ-kapâlaṃ nír vaped vaiçvânarâṃ[1] dvâdaça-kapâlam agnim ud-vâsayishyán; yád ashṭâ-kapâlo bhávaty, ashṭâ-'kshará gâyatrî, gâyatrò 'gnír, yâvân evâ 'gnis tásmâ âtithyâṃ karoty, átho yáthâ jánaṃ yatè 'vasâṃ karóti tâdṛík[1] ‖ 5 ‖ evá tád; dvâdaça-kapâlo vaiçvânaró[1] bhavati, dvâdaça[1] mâsâḥ saṃ-vatsaráḥ, saṃ-vatsaráḥ khálu vâ agnér yónih, svâm evaí 'naṃ yónim gamayaty, âdyam asyâ 'nnam bhavati | vaiçvânarâṃ[1] dvâdaça-kapâlaṃ nír vapen mârutáṃ saptá-kapâlaṃ grâma-kâma; â-havanîye vaiçvânarám[1] ádhi çrayati gârha-patye mârutám, pâpa-vasyasásya ví-dhṛityai; dvâdaça-kapâlo vaiçvânaró[1] bhavati, dvâdaça[1] mâsâḥ saṃ-vatsaráḥ, saṃ-vatsaréṇai 'vâ 'smai sa-jâtâṃç cyâvayati; mârutó bhavati ‖ 6 ‖ marúto vaí devânâṃ víço deva-viçénai 'vâ 'smai manushya-viçám áva runddhe[6], saptá-kapâlo bhavati saptá-gaṇâ vaí marúto gaṇa-çá evâ 'smai sa-jâtân áva runddhe[5]; 'nû-'cyámâna â sâdayati, víçam evâ 'smâ ánu-vartmânaṃ karoti ‖ 7 ‖ prajâkâmaḥ saṃvatsaráḥ, punâty evaí 'nam, pûtáḥ, sámashṭyai, tâdṛíg, mârutó bhavaty, ékân ná triṃçác ca ‖ 5 ‖

1, 5, 11, 1-5. — K. 10, 4. — vaiçvânaram — svadayati — annâdyam ity ânna-adyâm — trishṭubhâ — yasmin | jâte — tejasvî — indriyâvî — ijyete iti[7] — atho iti — ṛitâyava ity ṛita-yavâḥ | purâ | annam — ashṭâkshara ity ashṭâ-akshará

5. [1] s. P. 3, 2. [6] °rumdhe ABCDW. [7] s. P. 4, 40.

— yate | avasam — tâdṛik — dvâdaça — svâm | eva | enam — adhîti | çrayati — sajâtân iti sa-jâtân — saptagaṇâ iti sapta-gaṇâḥ — anûcyamâna ity ânu-ucyamâne.

6. âdityâṃ carûṃ nir vapet saṃ-grâmâm upa-prayâsyann; iyâṃ vâ âditir, asyâm evâ pûrve práti tishṭhanti | vaiçvânarâṃ[1] dvâdaça-kapâlaṃ nir vaped â-yâtanaṃ gatvâ; saṃ-vatsaró vâ agnir vaiçvânaraḥ, saṃ-vatsaraḥ khálu vai devânâm â-yâtanam, etásmâd vâ â-yâtanâd devâ ásurân ajayan; yád vaiçvânarâṃ dvâdaça-kapâlaṃ nir-vápati, devânâm evâ "-yâtane yatate, jáyati táṁ saṃ-grâmâm | etásmin vâ etaú mṛijâte ‖ 1 ‖ yó vi-dvishâṇáyor ánnam átti; vaiçvânarâṃ[1] dvâdaça-kapâlaṃ nir vaped vi-dvishâṇáyor ánnaṃ jagdhvâ, saṃ-vatsaró vâ agnir vaiçvânaraḥ[1], saṃvatsará-svaditam evâ 'tti, nâ 'smin mṛijâte | saṃ-vatsaráya vâ etaú sám amâte yaú sam-amâte, táyor yáḥ pûrvo 'bhi-drúhyati táṃ váruṇo gṛihṇâti; vaiçvânarâṃ[1] dvâdaça-kapâlaṃ nir vapet sam-amânáyoḥ pûrvo 'bhi-drúhya, saṃ-vatsaró vâ agnir vaiçvânaraḥ, sam-vatsarám evâ "ptvâ nir-varuṇâm ‖ 2 ‖ parástâd[1] abhi druhyati naí 'naṃ váruṇo gṛihṇâty | âvyaṃ[1] vâ eshá práti gṛihṇâti yó 'vim prati-gṛihṇâti; vaiçvânarâṃ[1] dvâdaça-kapâlaṃ nir vaped ávim prati-gṛihya, saṃ-vatsaró vâ agnir vaiçvânaraḥ[1], saṃvatsará-svaditâm evá práti gṛihṇâti, nâ "vyam práti gṛihṇâty | âtmáno vâ eshá mâtrâm âpnoti yá ubhayâdat[1] prati-gṛihṇâty áçvaṃ vâ púrushaṃ vâ; vaiçvânarâṃ dvâdaça-kapâlaṃ nir vaped ubhayâdat[1] ‖ 3 ‖ prati-gṛihya, saṃ-vatsaró vâ agnir vaiçvânaraḥ[1], saṃvatsará-svaditam evá práti gṛihṇâti, nâ "tmáno mâtrâm âpnoti | vaiçvânarâṃ dvâdaça-kapâlaṃ nir vapet sanîm eshyánt; saṃ-vat-

6. âdityacarvâdyâ ishṭayaḥ (I, 5, 11). [1] ohne avagraha.

saró vấ agnír vaiçvânaró[1], yadấ khálu vaí saṃ-vatsaráṃ janátâyâṃ[1] cáraty átha sá dhanâ-'rghó bhavati; yád vaiçvânaráṃ[1] dvấdaça-kapâlaṃ nir-vápati saṃvatsará-sâtâm evá sanim abhí prá cyavate, dấna-kâmâ asmai pra-jấ bhavanti | yó vaí saṃ-vatsarám ‖ 4 ‖ pra-yújya ná ví-muñcáty aprati--shṭhânó vaí sá bhavaty; etám evá vaiçvânarám[1] púnar â-gátya nír vaped, yám evá pra-yuñkté tám bhâga-dhéyena ví muñcati práti-shṭhityai; yáyâ rájjvo 't-tamấṃ gấm â-'jét tấm bhrấtṛivyâya prá hiṇuyân[2], nír-ṛitim evấ 'smai prá hiṇoti[2] ‖ 5 ‖ mṛijâte, nirvaruṇám, vaped ubhayấdad, yó vaí saṃvatsaráṁ, shấṭriṃçac ca ‖ 6 ‖

1, 5, 11, 5. — K. 10, 3. — Kâ. 25, 8, 16. — mṛijâte[3] iti — amâte[3] iti — âvyâm | vai | eshaḥ — yaḥ | avim — ubhayâdât — saḥ | dhanârgha iti dhana-arghaḥ — abhi | preti | cyavate — prajâ iti pra-jâḥ — aprátishṭhâna ity áprati--sthânaḥ — âjed ity â-ajet — preti | hiṇuyât | nirṛitim iti niḥ-ṛitim | eva | asmai | preti | hiṇoti.

7. aindrấṃ carúṃ nír vapet paçú-kâma; aindrấ vaí paçáva, índram evá svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, sá evấ 'smai paçún prá yachati, paçu-mấn evá bhavati; carúr bhavati, svấd evấ 'smai yóneḥ paçún prá janayati' | 'ndrâ-ye 'ndriyấ-vate[1] puroḍấçam[2] ékâdaça-kapâlaṃ nír vapet paçú-kâma; indriyáṃ vaí paçáva, índram evé 'ndriyấ-vantaṁ svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, sáḥ ‖ 1 ‖ evấ 'smâ indriyám paçún prá yachati, paçu-mấn evá bhavati' | 'ndrâ-ya gharmá-vate puroḍấçam[2] ékâdaça-kapâlaṃ nír vaped brahmavarcasá-kâmo; brahma-varcasáṃ vaí gharmá, índram evá gharmá-vantaṁ svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, sá evấ 'smin brahma-varcasáṃ dadhâti, brahma-var-

6. [2] so (ṇ) ABCDW, s. P. 13, 12 (7, 4). [3] s. P. 4, 40.
7. aindracarvâdyâ ishṭayaḥ (1, 6, 12). [1] s. P. 3, 5. [2] ohne avagraha.

casy evá bhavatī | 'ndrâyâ 'rká-vate puroḍāçam[2] ékâdaça-kapâlaṃ nír vaped ánna-kâmo; 'rkó vaí devā́nâm ánnam, índram evā́ 'rká-vantaω svéna bhâga-dhéyena ‖ 2 ‖ úpa dhâvati, sá evā́ 'smâ ánnam prá yachaty, annâ-'dá evá bhavatī́ | 'ndrâya gharmá-vate puroḍāçam[2] ékâdaça-kapâlaṃ nír vaped índrâye 'ndriyā́-vata[1] índrâyâ 'rká-vate bhūti-kâmo; yád índrâya gharmá-vate nir-vápati çíra evā́ 'sya téna karoti, yád índrâya 'ndriyā́-vata âtmā́nam evā́ 'sya téna karoti, yád índrâyâ 'rká-vate bhûtá evā́ 'nvā́-'dye práti tishṭhati bhávaty evé | 'ndrâya ‖ 3 ‖ aωho-múce[3] puroḍāçam ékâdaça-kapâlaṃ nír vaped yáḥ pâpmánâ gṛihîtáḥ syā́t; pâpmā́ vā́ áωha[3], índram evā́ 'ωho-múcaω[3] svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, sá evaí 'nam pâpmánó 'ωhaso muñcatī́ | 'ndrâya vaimṛidhā́ya[2] puroḍāçam[2] ékâdaça-kapâlaṃ nír vaped yám mṛídho 'bhí pra-véperan râshṭrā́ṇi vâ 'bhí sam-iyúr; índram evá vaimṛidhāω[2] svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, sá evā́ 'smân mṛídhaḥ ‖ 4 ‖ ápa hantī́ | 'ndrâya trâtré puroḍāçam[2] ékâdaça-kapâlaṃ nír vaped baddhó vâ pári-yatto vé; 'ndram evá trâtā́raω svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, sá evaí 'nam trâyata | índrâyâ 'rkâçvamedhá-vate puroḍāçam[2] ékâdaça-kapâlaṃ nir vaped yám mahâ-yajnó nó 'pa-námed; eté[4] vaí mahâ-yajnásyā́ 'ntye[4] tanū́[4] yád arkâ-'çvamedhā́v, índram evā́ 'rkâçvamedhá-vantaω svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, sá evā́ 'smâ antató[2] mahâ-yajnám cyâvayaty, úpai 'nam mahâ-yajnó namati ‖ 5 ‖ indriyā́vantaω svéna bhâgadhéyenó 'pa dhâvati sò, 'rká-vantaω svéna bhâgadhéyenai, 'vé 'ndrâya, 'smân mṛídho, 'smai, saptá ca ‖ 7 ‖

1, 6, 12, 1-6. — K. 10, 8. 9. — aindrâḥ — indriyâvâta itîndriya-vato — indriyâvântam itîndriya-vantam — bhûtaḥ |

7. [3] s. P. 8, 15. [4] s. P. 4, 52.

e̱va | a̱nnâdya̱ ity ánna-adyè — abhîti | pra̱vepéra̱nn iti pra-vepéran — abhîti | sa̱mi̱yur iti sam-i̱yuḥ — a̱smâ̱t | mṛidhâḥ — trâ̱ya̱te̱ — e̱te iti — antye̱ iti — ta̱nû iti — a̱rkâ̱çva̱me̱dhâv ity árka-a̱çva̱me̱dhau — a̱smai̱ | a̱nta̱taḥ.

8. índrâyā́ 'nv-ṛijave puroḍā́çam[1] ékâdaça-kapâlaṃ nír vaped grā́ma-kâma; indram evā́ 'nv-ṛijuꝏ svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, sá evā́ 'smai sa-jâtā́n ánu-kân karoti, grâmỳ evá bhavatî | 'ndrâṇyaí cárúṃ nír vaped yásya sénā́ 'saꝏ-çite 'va syā́d; indrâṇī́ vai sénâyai deváte[1], 'ndrâṇī́ṃ evá svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, saí 'vā́ 'sya sénâꝏ sáꝏ çyati; bálbajân[1] ápi || 1 || idhmé sáṃ nahyed, gaúr yátrā́ 'dhi-shkannà ny-ámehat táto bálbajâ[1] úd ati-shṭhan, gávâm evai 'naṃ ny-âyám api-nī́ya gā́ vedayatī́ | 'ndrâya manyu-máte mánasvate[1] puroḍā́çam[1] ékâdaça-kapâlaṃ nír vapet saṃ-grâmé sáṃ-yatta; indriyéṇa vai manyúnâ mánasâ saṃ-grâmáṃ jayatī́, 'ndram evá manyu-mántam mánasvantaꝏ[1] svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, sá evā́ 'sminn indriyám manyúm máno dadhâti, jáyati tám || 2 || saṃ-grâmám | etā́m evá nír vaped yó hatá-manâḥ[2] svayám-pâpa iva syā́d; etā́ni hí vā́ etásmâd ápa-krântâny, áthai 'shá hatá-manâḥ[2] svayám-pâpa índram evá manyu-mántam mánasvantaꝏ svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, sá evā́ 'sminn indriyám manyúm máno dadhâti, ná hatá-manâḥ[2] svayám-pâpo bhavatī́ | 'ndrâya dâtré puroḍā́çam ékâdaça-kapâlaṃ nír vaped yáḥ kâmáyeta: dā́na-kâmâ me pra-jā́ḥ[2] syuḥ || 3 || ítī́; 'ndram evá dâtā́raꝏ svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, sá evā́ 'smai dā́na-kâmâḥ pra-jā́ḥ karoti, dā́na-kâmâ asmai pra-jā́ bhavantī́ | 'ndrâya pra-

---

8. anvṛijupramukhâ ishṭayaḥ (1, 7, 13). [1] ohne avagraha. [2] s. schol. zu P. 9, 1.

-dâtré puroḍâçam[1] ékâdaça-kapâlaṃ nír vaped yásmai práttam[1] iva sán ná pra-dîyété; 'ndram evá pra-dâtâraṁ svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, sá evâ 'smai prá dâpayati | 'ndrâya su-trâmṇe puroḍâçam[1] ékâdaça-kapâlaṃ nír vaped ápa-ruddho vâ ‖ 4 ‖ apa-rudhyámâno vé; 'ndram evá su-trâmâṇaṁ svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, sá evaí 'naṃ tráyate, 'napa-rudhyó bhavati | 'ndro vaí sa-dṛiñ devátâbhir[1] âsît, sá ná vy-âvṛítam agachat; sá prajâ-patim úpâ 'dhâvat, tásmâ etám aindrám ékâdaça-kapâlaṃ nír avapat, ténai 'vâ 'sminn indriyám adadhâṁ; chákvarî[3] yâjyâ-'nuvâkye[3] akarod, vájro vaí çákvarî, sá enaṃ vájro bhûtyâ ainddha[4] ‖ 5 ‖ sò 'bhavat, sò 'bibhed bhûtâḥ: prá mâ dhakshyatî 'ti; sá prajâ-patim púnar úpâ 'dhâvat, sá prajâ-patiḥ çákvaryâ ádhi revátîṃ[1] nír amimîta çántyâ ápra-dâhâya | yó 'laṁ çriyaí sánt sa-dṛíṅk[5] samânaíḥ[1·2] syât tásmâ etám aindrám ékâdaça-kapâlaṃ nír vaped, índram evá svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, sá evâ 'sminn indriyáṃ dadhâti; revátî[1] puro-'nuvâkyâ bhavati çántyâ ápra-dâhâya, çákvarî yâjyâ, vájro vai çákvarî, sá enaṃ vájro bhûtyâ inddhe[6], bhávaty evá ‖ 6 ‖ ápi, táṁ, syur, vai, 'nddha[3], bhavati, cáturdaça ca ‖ 8 ‖

1, 7, 13, 1-5. — K. 10, 8-10. — anvṛijavaḥ ity anu-ṛijave — anúkân ity anú-kân — grâmî — asaṁçitety asam-çitâ | iva — balbâjân — adhishkannety adhi-skannâ — nyâyam iti ni-âyam — gâḥ — manâsvate — prattâm | iva | sat — adadhât | çakvârî iti — bhûtyai — çakvâryâḥ | adhîti | revatîm — çântyai — sadṛiñ iti sa-dṛiñ | samânaiḥ — bhûtyai.

9. âgnâ-vaishṇavám ékâdaça-kapâlaṃ nír vaped

---

8. [3] s. P. 4, 52. [4] aiṁdha ABCDW. [5] °ñsam° A, °ñ (mit virâma) s° BW; s. P. 5, 32. 9, 18 schol. [6] iṁdhe ABCDW.

9. abhicârâdyâ ishṭayaḥ (1, 8, 22).

abhi-cárant sárasvaty[1] ấjya-bhâgâ syâd bârhaspa-tyáç[1] carúr; yád âgnâ-vaishṇavá ékâdaça-kapâlo bhávaty, agníḥ sárvâ devátâ[1] víshṇur yajnó, devátâbhiç[1] cai 'vaí 'naṃ yajnéna câ 'bhí carati; sárasvaty[1] ấjya-bhâgâ bhavati, vấg vaí sárasvatî[1], vâcaí 'vaí 'nam abhí carati; bârhaspatyáç[1] carúr bhavati, bráhma vaí devấnâm bṛíhaspátir[1], bráhmaṇai 'vaí 'nam abhí carati ‖ 1 ‖ práti vaí parástâd[1] abhi-cárantam abhí caranti; dvé-dve[2] puro-'nuvâkye[2] kuryâd, áti[3] prá-yuktyâ | etáyai 'vá yajetâ 'bhi-caryámâṇo, devátâbhir[1] evá devátâḥ[1] prati-cárati yajnéna yajnáṃ vâcấ vấcam bráhmaṇâ bráhma, sá devátâç[1] cai 'vá yajnáṃ ca madhyató[1] vy-ávasarpati[4], tásya ná kútaç[1] canó[1] 'pâ-"vyâdhó bhavati, naí 'nam abhi-cárant stṛṇuta | âgnâ-vaishṇavám ékâdaça-kapâlaṃ nír vaped yáṃ yajnó ná ‖ 2 ‖ upa-námed; agníḥ sárvâ devátâ[1] víshṇur yajnò, 'gníṃ cai 'vá víshṇuṃ ca svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, tấv evấ 'smai yajnám prá yachata, úpai 'naṃ yajnó namaty | âgnâ-vaishṇavám ghṛité carúṃ nír vapec cákshush-kâmo; 'gnér vaí cákshushâ manushyà ví paçyanti[5] yajnásya devấ, agníṃ cai 'vá víshṇuṃ ca svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, tấv evá ‖ 3 ‖ asmiñ cákshur[6] dhattaç, cákshushmân[1] evá bhavati; dhenvaí vấ etád réto yád ấjyam anaḍúhas[1] taṇḍulấ mithunấd evấ 'smai cákshuḥ prá janayati; ghṛité bhavati, téjo vaí ghṛitáṃ téjaç cákshus, téjasai 'vấ 'smai téjaç cákshur áva runddha[7] | indriyáṃ vaí vîryaṃ vṛiñkte[8] bhrấtṛivyo yájamânó 'yajamânasyâ, 'dhvará-kalpâm práti nír vaped bhrấtṛivye yájamâne, nấ 'sye 'ndriyáṃ ‖ 4 ‖ vîryaṃ vṛiñkte[8]; purấ vâcáḥ

---

9. [1] ohne avagraha. [2] s. P. 4, 49. 50 u. 52. [3] so (ati für sich) ABCDW. [4] als Compositum. [5] unbetont. [6] °nc° A, n mit virâma B, °ṃc° W; s. P. 5, 21. 24. [7] rumdha (e) ABCDW. [8] ûte ACD.

prá-vaditor nír vaped, yắvaty[1] evá vắk tắm ápro-'ditâm bhrắtṛivyasya vṛiñkte[8], tắm asya vắcam pra-vádantîm ányâ vắcó 'nu prá vadanti, tắ indriyáṃ vîrỳaṃ yájamâne dadhaty; âgnâ-vaishṇavám ashṭắ-kapâlaṃ nír vapet prâtaḥ-savanásyâ "-kâlé sárasvaty[1] ắjya-bhâgâ syâd bârhaspatyáç[1] carúr; yád ashṭắ-kapâlo bhávaty ashṭắ-'ksharâ gâyatrî gâyatrám prâtaḥ-savanám prâtaḥ-savanám evá ténâ "pnoti ‖ 5 ‖ âgnâ-vaishṇavám ékâ-daça-kapâlaṃ nír yapen mắdhyaṃdinasya[1] sávanasyâ "-kâlé sárasvaty[1] ắjya-bhâgâ syâd bârhaspatyáç[1] carúr; yád ékâdaça-kapâlo bhávaty ékâdaçâ-'ksharâ trishṭúp[1] traishṭubham[1] mắdhyaṃdinaṁ[1] sávanam mắdhyaṃdinam evá sávanaṃ ténâ "pnoty; âgnâ-vaishṇavám dvắdaça-kapâlaṃ nír vapet ṭritîya-savanásyâ "-kâlé sárasvaty ắjya-bhâgâ syâd bârhaspatyáç[1] carúr; yád dvắdaça-kapâlo bhávati dvắdaçâ-'ksharâ jágatî jắgataṃ ṭritîya-savanáṃ ṭritîya-savanám evá ténâ "pnoti; devátâbhir[1] evá devátâḥ[1] ‖ 6 ‖ prati-cárati yajnéna yajnáṃ vâcắ vắcam bráhmaṇâ bráhma, kapâlair evá chándâṁsy âpnóti purodắçaiḥ[1] sávanâni | maitrâ-varuṇám éka-kapâlaṃ nír vaped vaçắyai kâlé; yaí 'vắ 'saú bhrắtṛivyasya vaçắ 'nû-bandhyâ[9] só[10] evaí 'shaí; 'tásyaí 'ka-kapâlo bhavati ná hí kapắlaiḥ paçúm árhaty ắptum ‖ 7 ‖ bráhmaṇai 'vaí 'nam abhí carati, yajnó ná, tắv evắ, 'sye 'ndriyám, âpnoti, devátâḥ, saptátriṁçac ca ‖ 9 ‖

1, 8, 22, 1-3. — K. 10, 1. — saráṣvatî — bârhaṣpatyaḥ — sarvâḥ | devatâḥ — bṛihaṣpatiḥ — paraṣtắt — atîti | prayúktyâ iti pra-yuktyai — praticaratîti prati-carati — madhyataḥ | vyavaṣarpatîti vi-avaṣarpati — kutaḥ | cana | upâvyâdha ity úpa-âvyâdhaḥ — striṇute — sarvâḥ | devatâḥ

9. [9] s. P. 3, 7. [10] s. P. 4, 7.

— cakshûshkâma iti cakshûḥ-kâmaḥ — manushyâḥ — cakshûshmân — anaḍuhâḥ | taṇḍulâḥ — ayâjamânasya — yâvatî | eva — aprôditâm ity aprâ-uditâm — anyâḥ — anû | pretî | vadanti — âkâla ity â-kâle — trishṭup | traishṭûbham | mâdhyâṃdinam — anûbandhyety ânu-bandhyâ | so iti | eva | eshâ | etasyâ | ekâkapâla ity ekâ-kapâlaḥ.

10. asâv âdityó ná vỳ arocata, tásmai devâḥ prâyaçcittim[1] aichan, tásmâ etâṁ somâ-raudrâṃ carúṃ nír avapan, ténai 'vâ 'smin rúcam adadhur; yó brahmavarcasâkâmaḥ syât tásmâ etâṁ somâ-raudrâṃ carúṃ nír vapet, sómaṃ cai 'vá rudrâṃ ca svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, tâv evâ 'smin brahma-varcasâṃ dhatto, brahma-varcasỳ evá bhavati; tishyâ-pûrṇamâsé nír vaped, rudráḥ ‖ 1 ‖ vaí tishyàḥ sómaḥ pûrṇá-mâsaḥ, sâ-'kshâd evá brahma-varcasám áva runddhe[2]; pári-çrite yâjayati, brahma-varcasásya pári-gṛihîtyai; çvetâyai çvetá-vatsâyai dugdhám mathitám âjyam bhavaty, âjyam pró-'kshaṇam, âjyena mârjayante, yâvad[1] evá brahma-varcasâṃ tát sárvaṃ karoty; áti brahma-varcasâṃ kriyata íty âhur: îçvaró duç-cármâ bhávitor íti, mânavî[3] ṛícau dhâyye[3] kuryâd, yád vaí kíṃ ca Mánur ávadat tád bheshajám ‖ 2 ‖ bheshajám evâ 'smai karoti | yádi bibhîyâd: duç-cármâ bhavishyâmî 'ti somâ-paushṇáṃ carúṃ nír vapet; saumyó vaí devátayâ[1] púrushaḥ paushṇâḥ paçávaḥ, sváyai 'vâ 'smai devátayâ[1] paçú-bhis tvácaṃ karoti, ná duç-cármâ bhavati | somâ-raudráṃ carúṃ nír vapet prajâ-kâmaḥ; sómo vaí reto-dhâ agníḥ pra-jânâm pra-janayitâ, sóma evâ 'smai réto dádhâty agníḥ pra-jâṃ prá janayati, vindáte ‖ 3 ‖ pra-jâç | somâ-raudráṃ carúṃ nír vaped abhi-cárant,

---

10. saumâraudrâdyâ ishṭayaḥ (1, 8, 22). [1] ohne avagraha.
[2] rumdhe ABCDW. [3] s. P. 4 52.

saumyó vaí devátayâ[1] púrusha, eshá rudró yád agníḥ, svâyâ evaí 'naṃ devátâyai[1] nish-kṛîya rudrâyâ 'pi dadhâti, tâjag ârtim[1] â 'rchati[4] | somâ-raudráṃ carúṃ nír vapej jyóg-âmayâvî, sómaṃ vâ etásya ráso gachaty[5] agníṃ çárîraṃ yásya jyóg âmáyati, sómâd evâ 'sya rásaṃ nish-kṛîṇâty agnéḥ çárîram, utá yádi ‖ 4 ‖ itâ-'sur bhávati jîvaty evá; somâ-rudráyor vâ etáṃ grasitáṃ hótâ nish khidati[6], sá îçvará ârtim[1] â-'rtor, anaḍvân[1] hótrâ déyo váhnir vâ anaḍvân váhnir hótâ váhninai 'vá váhnim âtmânaṃ spṛiṇoti | somâ-raudráṃ carúṃ nír vaped yáḥ kâmáyeta: své 'smâ â-yátane bhrâtṛivyaṃ janayeyam iti; védim pari-gṛihyâ 'rdhám ud-dhanyâd ardhâṃ nâ, 'rdhám barhísha stṛiṇîyâd ardhâṃ nâ, 'rdhám idhmásyâ 'bhy-âdadhyâd[7] ardhâṃ ná, svá evâ 'smâ â-yátane bhrâtṛivyaṃ janayati ‖ 5 ‖ rudró, bheshajáṃ, vindáte, yádi, stṛiṇîyâd ardhâṃ, dvâdaça ça ‖ 10 ‖

1, 8, 22, 3-5. — K. 11, 5. — prâyâçcittim — tishyâpûrṇamâsa iti tishyâ-pûrṇamâse — sâkshâd iti sa-akshât — prokshâṇaṃ iti pra-ukshâṇam — yâvât — mâṇavî iti — dhâyyè iti — dadhâti | agniḥ — svâyâḥ | eva | enam — nishkrîyeti niḥ-krîyâ — ârtim | eti | richati — gachati | agnim — nishkrîṇâtîti niḥ-krîṇâti — itâsur itîta-asuḥ — nir iti | khidati | saḥ | îçvaraḥ | ârtim | ârtor ity â-artoḥ | anaḍvân — sve | asmai — barhishâḥ — abhyâdadhyâd ity ábhi-âdadhyât — sve — asmai.

11. aindrám ékâdaça-kapâlaṃ nír vapen mârutáṃ saptá-kapâlaṃ grâma-kâma, índraṃ cai 'vá marútaç ca svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, tá evâ 'smai sa-jâtân prá yachanti, grâmy evá bhavaty; â-havanîya aindrám ádhi çra-

10. [4] so (ârch°) ABW, s. P. 10, 9. [5] unbetont. [6] so ABW; nir iti | khkhidati C; s. Whitney zu P. 8, 24 (14, 8). [7] abhi zum Compos. gezogen.

11. aindrâdyâ ishṭayaḥ (2, 1, 11).

yati[1] gârha-patye mârutám, pâpa-vasyasásya ví-dhṛityai; saptá-kapâlo mârutó bhavati, saptá-gaṇâ vaí marúto, gaṇa--çá evâ 'smai sa-jâtân áva runddhe[2]; 'nû-'cyámâna â sâdayati, víçam evá ‖ 1 ‖ asmâ ánu-vartmânaṃ karoty | etâm evá nír vaped yáḥ kâmáyeta: kshatrâya ca viçé ca sa-mádaṃ dadhyâm íty; aindrásyâ 'va-dyán brûyâd: índrâyâ 'nu brûhî 'ty â-çrâvya brûyân: marúto yajé 'ti, mârutásyâ 'va-dyán brûyân: marúd-bhyó 'nu brûhî 'ty â-çrâvya brûyâd: índraṃ yajé 'ti, svá evaí 'bhyo bhâga--dhéye sa-mádaṃ dadhâti, vi-tṛiṅhâṇâḥ tishṭhanty | etâm evá ‖ 2 ‖ nír vaped yáḥ kâmáyeta: kálperann íti; yathâ--devatâm ava-dâya yathâ-devatâṃ yajed, bhâga-dhéyenai 'vaí 'nân yathâ-yathâṃ kalpayati, kálpanta evaí | "ndrám ékâdaça-kapâlaṃ nír vaped vaiçva-devâṃ dvâdaça-kapâlaṃ grâma-kâma; índraṃ cai 'vá víçvâṅç ca devâñt svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, tá evâ 'smai sa-jâtân prá yachanti, grâmỳ evá bhavaty; aindrásyâ 'va-dâya vaiçva-devásyâ 'va dyed[1] áthai "ndrásya ‖ 3 ‖ upárishṭâd[3], indriyéṇai 'vâ 'smâ ubhayátaḥ[2] sa-jâtân pári gṛihṇâty; upâdhâyỳa-pûrvayaṃ vâso dákshiṇâ sa-jâtânâm úpa-hityai | pṛiçniyai dugdhé praíyaṃgavaṃ[3 a. 4] carúṃ nír vapen marúd--bhyo grâma-kâmaḥ, pṛiçniyai vaí páyaso marúto jâtâḥ pṛiçniyai priyâṃgavo[3], mârutâḥ khálu vaí devátayâ[3] sa-jâtâ, marúta evá svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, tá evâ 'smai sa-jâtân prá yachanti, grâmỳ evá bhavati; priyá-vatî[5] yâjyâ--'nuvâkỳe[5] ‖ 4 ‖ bhavataḥ priyâm evaí 'naṅ samânânâṃ[3] karoti, dvi pádâ puro-'nuvâkyâ bhavati dvi-páda evâ 'va runddhe[2], cátush-padâ yâjyâ cátush-pada evá paçûn áva

---

11. [1] unbetont. [2] rumdhe ABCDW. [3] ohne avagraha. [4] so ACW. B p. 330; prayyaṃgavaṃ D, praiyyaṃ° B p. 369. [5] s. P. 4, 52.

runddhe[3] | devâ-'surâḥ sáṃ-yattâ âsan, té devấ mithó ví-priyâ âsan, tè 'nyò 'nyásmai jyaíshṭhyâyấ 'tishṭhamânâç catur-dhấ vy akrâmann agnír vásu-bhiḥ sómo rudraír índro marúd-bhir váruṇa âdityaiḥ, sá índraḥ prajấ-patim úpâ 'dhâvat, tám ‖ 5 ‖ etáyâ saṃ-jnấnyâ 'yâjayad, agnáye vásu-mate puroḍấçam[3] ashṭấ-kapâlaṃ nír avapat[1] sómâya rudrá-vate carúm índrâya marútvate[3] puroḍấçam[3] ékâdaça-kapâlaṃ váruṇâyâ "dityá-vate carúṃ, táto vấ índraṃ devấ jyaíshṭhyâyâ 'bhí sám ajânata | yáḥ samânaír[3] mithó ví-priyaḥ syất tám etáyâ saṃ-jnấnyâ yâjayed; agnáye vásu-mate puroḍấçam[1] ashṭấ-kapâlaṃ nír vapet sómâya rudrá-vate carúm índrâya marútvate[3] puroḍấçam ékâdaça-kapâlaṃ váruṇâyâ "dityá-vate carúm, índram evaí 'nam bhûtâṃ jyaíshṭhyâya samânấ[3] abhí sáṃ jânate, vá-sishṭhaḥ samânấnâṃ bhavati ‖ 6 ‖ víçam evá, tishṭhanty etấṃ evá, 'thai "ndrásya, yâjyânuvâkyè, táṃ, váruṇâya, cáturdaça ca ‖ 11 ‖

2, 1, 11, 1-3. — K. 11, 5. — âhavanîya ity â-havanîyé — adhîti | çrayati — saptagaṇâ iti sapta-gaṇâḥ — sve | eva — te | eva — anûcyamâna ity ánu-ucyamâne — kalpante — grâmî | eva — uparishṭât — ubhayatâḥ — priyaṃgávaḥ — te | anyaḥ | anyasmai — atishṭhamânâḥ | caturdheti catuḥ-dhâ — marut-vate — abhi | sam iti | ajânata — abhi | sam iti | jânate.

12. [a]hiraṇya-garbhá; [b]ấpo ha yát; [c]prájâ-pate | [d]sá veda putráḥ pitáraꣳ sá mâtáraꣳ sá sûnúr bhuvat sá bhu-vat púnar-maghaḥ | sá dyấṃ aúrṇod antárikshaꣳ[1] sá súvaḥ sá víçvâ bhúvo abhavat[2] sá ấ 'bhavat ‖ [e]úd u tyáṃ; [f]ci-trám | [g]sá pratna-ván návîyasấ 'gne dyumnéna saṃ-yátâ | bṛihát tatantha bhânúnâ ‖ [h]ní kấvyâ vedhásaḥ çáçvatas

12. kâmyeshṭiyâjyâḥ. [1] ohne avagraha. [2] so (°o a° und °e a°) ABW, s. P. 11, 3.

kar[3] háste dádhânaḥ || 1 || náryâ purū́ṇi | agnír bhuvad rayi-pátî rayîṇā́ʊ satrā́ cakrâṇó amṛítâni[2] víçvâ || [i] híraṇya-pâṇim ûtáye savitā́ram úpa hvaye | sá céttâ devátâ[1] padám || [k] vâmám adyá savitar vâmám u çvó divé-dive vâmám asmá-bhyaʊ sâvîḥ | vâmásya hí ksháyasya deva bhū́rer ayā́ dhiyā́ vâma-bhā́jaḥ syâma || [l] báḍ itthā́ párvatânâṃ khidrám bibharshi pṛithivi | prá yā́ bhûmi pravatvati[1] mahnā́ jinóshi || 2 || mahini || [m] stómâsas tvâ vi-câriṇi práti shṭobhanty[4] aktú-bhiḥ | prá yā́ vā́jaṃ ná héshantam perúm ásyasy arjuni || [n] ṛidûdáreṇa[1] sákhyâ saceya yó mâ ná ríshyed dhary-açva pîtáḥ | ayáṃ yáḥ sómo ny-ádhâyy asmé tásmâ índram pra-tíram emy ácha || [o] ā́pânta-manyuṣ tṛipála-prabharmâ dhúniḥ çímîvâñ[1] cháru-mâʊ[5] ṛijîshī́[6] | sómo víçvâny atasā́ vánâni nā́ 'rvā́g índram prati-mā́nâni debhuḥ || [p] prá || 3 || suvânáḥ sóma ṛita-yúç ciketé 'ndrâya bráhma jamádagnir[1] árcan | vṛíshâ yantā́ 'si çávasas turásyâ 'ntár yacha gṛiṇaté dhartráṃ dṛiʊha || [q] sa-bā́dhas te mádaṃ ca çushmayáṃ[1] ca bráhma náro brahma-kṛítaḥ saparyan[1] | arkó vâ yát turáte sóma-cakshā́s tátré 'd índro dadhate pṛit-sú turyā́m || [r] váshaṭ te vishṇav[7] âsá ā́ kṛiṇomi tán me jushasva çipi-vishṭa havyám || 4 || várdhantu tvâ su-shṭutáyo gíro me yûyám pâta svastí-bhiḥ sádâ naḥ || [s] prá tát te adyá[2] çipi-vishṭa nā́mâ 'ryáḥ çaʊsâmi vayúnâni vidvā́n | tám tvâ gṛiṇâmi tavásam átavîyân ksháyantam asya rájasaḥ parâké[1] || [t] kím ít te vishṇo pari-cákshyam bhût prá yád vavakshé çipi-vishṭó asmi[2] | mā́ várpo asmád[2] ápa gûha etád yád anyá-rûpaḥ sam-ithé babhū́tha || 5 || [u] ágne dā́ dâçúshe rayíṃ vîrá-vantam párî-ṇasam | çiçîhí naḥ sûnu-

12. [3] so (°s kar) ABW; s. P. 8, 24. [4] so (shṭ°) ABW, s. P. 6, 4. [5] so B, °ncharu° AW; s. P. 5, 24. [6] so (°âʊ) ABW, s. P. 9, 20. [7] so (°av) ABW; s. 10, 19. 21. 22.

-mâtaḥ ‖ [v]dấ no agne[2] çatíno dâḥ sahasríṇo duró ná vấjaṁ çrútyâ ápâ[3] vṛidhi | prấcî[1] dyấvâ-pṛithivî́ bráhmaṇâ kṛidhi súvar ṇá[2] çukrám ushâso ví didyutuḥ ‖ [w]agnír dâ dráviṇaṃ vîrá-peçâ agnír ṛishiṃ yáḥ sahásrâ sanóti | agnir divî́ havyám á́ tatânâ 'gnér dhấmâni ví-bhṛitâ puru-trấ ‖ [x]mấ ‖ 6 ‖ no mardhîr, [y]á tû[10] bhara | [x]ghṛitáṃ ná pûtáṃ tanûr arepâḥ çúci híraṇyam | tát te rukmó ná rocata svadhâ-vaḥ | [aa]ubhé su-çcandra sarpísho dárvî çrîṇîsha âsáni | utó na út pupûryâ ukthéshu çavasas pata[11] íshaṁ stotṛí-bhya á bhara ‖ [bb]vấyo çatáṁ hárîṇâṃ yuvásva póshyâṇâm | utá vâ te sahasríṇo rátha á́ yâtu pấjasâ ‖ [cc]prá yấbhiḥ ‖ 7 ‖ yấsi dâçvấṁsam áchâ[8] niyúd-bhir vâyav[7] ishṭáye dur-oṇé | ní no rayíṁ su-bhójasaṃ yuve 'há ní vîrá-vad gávyam áçviyaṃ ca rấdhaḥ ‖ [dd]revátîr[1] naḥ sadha-mấda índre santu tuvi-vâjâḥ | kshumánto[1] yấbhir mádema ‖ [ee]revấṁ[1 a b] íd revátâ[1] stotấ syât tvấ-vato maghónaḥ | pré 'd u hari-vaḥ çrutásya ‖ 8 ‖ dádbâno, jinóshi, debhuḥ prá, bavyám, babhûtba, mấ, yấbhiç, catvâriṁçác ca ‖ 12 ‖

2, 8, 2, 1-9. — [a.b.c 12]R. 10, 120, 1. 7. 10; [d]B. 3, 5, 7, 2. Ath. 7, 1, 2; [e.f 13]R. 1, 50, 1. 115, 1; [g]6, 16, 21; [h]1, 72, 1; [i]1, 23, 5; [k 14]6, 71, 6; [l.m]5, 84, 1. 2; [n]8, 48, 10; [o]10, 39, 5; [p.q] nur hier; [r.s.t]R. 7, 99, 7. 100, 5. 6; [u]3, 24, 5; [v]2, 2, 7; [w]10, 80, 4; [x.y 15]4, 20, 10. 3, 36, 9; [z]4, 10, 6; [aa]5, 6, 9; [bb]4, 48, 5; [cc]7, 92, 3; [dd]1, 30, 13; [ee]8, 2, 13. — saḥ | dyâm | aurṇót | antarikṣham | saḥ | suvâḥ | saḥ | viçvâḥ | bhuvâḥ | abhavat | saḥ | eti | abhavat — çaçvátaḥ |

---

12. [a] so (â) ABW; s. P. 3, 12. [2] so ([a]r ṇa) ABW; s. P. 7, 2. [16] so (tû) ABW, s. P. 3, 14. [11] so ([a]e p[u]) ABW, s. P. 8, 27. [13] nur die pratîka, weil a.b sich in IV, 1, 8, 3. 5 und c in I, 8, 14, 2 vorfindet (alle drei Male nicht in yâjyânuvâkyâ-Abschnitten). Es wird hierdurch die frühere Existenz des übrigen Textes gegenüber diesen je am Schlusse der einzelnen anuvâka angehängten yâjyânuvâkyâ-Abschnitten erhärtet; s. die Noten zu I, 5, 5, 2. 11, 4. [13] nur die pratîka, weil bereits in I, 4, 43, 1 (keinem yâjyâ-Abschnitt) aufgeführt. [14] da sich dieser Vers bereits in I, 4, 23, 1 (keinem yâjyâ-Abschnitt) vorfindet, so befremdet, dafs er hier ganz, nicht blofs durch das pratîkam aufgeführt wird. [15] nur die pratîka, weil die Verse bereits in I, 7, 13, 3 (einem yâjyâ-Abschnitt) sich vorfinden.

kaḥ — saḥ | cettâ | devatâ — pravatvati — pratîti | stobhanti — ridûdarêṇa — asme[16] iti — çimîvân | çarúmân iti çarú-mân — ritayur ity ṛita-yuḥ — jamadágnih — yantâ | asi — çushmayam — saparyan — turatê[17] — vishṇo[18] | âsaḥ | eti — nâmâ | aryaḥ — parâke — vishṇo iti — gûhaḥ — agnê | dâḥ — parîṇasam[19] îti pari-nasam — dâḥ | naḥ — çrutyai | apeti — prâcî[20] iti — suvâḥ | na — vîti | didyutuḥ — agniḥ | dâḥ — eti | tu | bhara — ubhe[16] iti | sucçandreti[21] su-candra — darvî[20] iti | çrîṇîshe — uto iti — çavasaḥ | pate — vâyo iti — achâ — vâyo[15] | ishṭayê | duroṇa iti duḥ-oṇe — yuva | iha | nîti — revatîḥ — sadhamâda iti sadha-mâdâḥ — kshumantâḥ — revân | it | revatâḥ — syât | tvâvâta[22] iti tva-vataḥ | maghonâḥ — preti | it | u.

prajá-patis tâḥ sṛishṭâ, agnáye pathikṛíte, 'gnáye kámâyâ, 'gnáyé 'nnavate, vaiçvânarám, âdityáṃ carúm, aindrám carúm, índrâyâ 'nuvrijava, âgnâvaishṇavám, asaú somâraudrám, aindrám ékâdaçakapâlaṃ, hiraṇyagarbhó, dvâdaça ‖ 12 ‖

prajâpatir (1, 1), agnáye kámâyâ (3, 1), 'bhí sám bhavato (4, 7), yó vidvishâṇáyor (6, 2), idhmé sám nahyed (8, 2), âgnâvaishṇavám (9, 6), upárishṭâd (11, 4), yâsi dâçvẫosam (12, 8), ékasaptatiḥ ‖ 71 ‖

iti taittirîyasaṃhitâyâṃ dvitîyakâṇḍe
dvitîyaḥ prapâṭhakaḥ ‖

1. âdityébhyo bhúvadvad-bhyaç carúṃ nír vaped bhûti-kâma; âdityâ vâ etám bhûtyai práti nudante yó 'lam bhûtyai sán bhûtiṃ ná prâ-"pnóty, âdityâṅ evá bhúvad-vataḥ svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, tá evaí 'nam bhûtiṃ gamayanti, bhávaty evâ ‖ "dityébhyo dhârâyadvad-bhyaç carúṃ nír vaped ápa-ruddho vâ 'pa-rudhyámâno vâ; "dityâ vâ apa-roddhâra âdityâ ava-gamayitâra, âdityâṅ evá dhârâyad-vataḥ ‖ 1 ‖ svéna bhâga-dhéyenó

12. [16] s. P. 4, 9. 11. [17] turate Mspt. im Pet. W. unter √tur. [18] ohne iti, weil nicht pragṛihya; hiernach ist Whitney's Angabe zu P. 4, 7 p. 104. 429 zu berichtigen. [19] mit avagraha! und s. P. 3, 7. 7, 4. [20] s. P. 4, 13. 12. [21] s. P. 5, 5. · [22] s. P. 3, 5.

3, 1. bhûtikâmâdînâṃ caravaḥ (2, 1, 11).

'pa dhâvati, tá evaí 'naṃ viçí dâdhraty, anapa-rudhyó bhavaty | ádité 'nu manyasvé 'ty apa-rudhyámâno 'sya padám ấ dadîte, 'yáṃ vấ áditir, iyám evấ 'smai râjyám ánu manyate: satyấ "-çír íty âha, satyấm evấ "-çíshaṃ kuruta; ihá mána íty âha, pra-jấ evấ 'smai sá-manasaḥ karoty; úpa pré 'ta marutaḥ ‖ 2 ‖ su-dânava enấ viçpátinâ[1] 'bhy amúm rấjânam íty âha, mârutî vaí víḍ, jyeshṭhó viçpátir[1], viçaí 'vaí 'nam râshṭréna sám ardhayati | yáḥ parástâd[1] grâmya-vâdî syất tásya gṛihấd vṛîhîn ấ harec, chuklấç ca kṛishṇấç ca ví cinuyâd, yé çuklấḥ[2] syús tám âdityáṃ carúṃ nír vaped, âdityấ vaí devatáyâ[1] víḍ, víçam evấ 'va gachati ‖ 3 ‖ áva-gatâ 'sya víḍ ánava-gatam râshṭrám íty âhur; yé kṛishṇấḥ syús tám vâruṇáṃ carúṃ nír vaped, vâruṇấm vaí râshṭrám, ubhé[3] evá víçaṃ ca râshṭráṃ cấ 'va gachati | yádi nấ 'va-gáched imám ahám âdityébhyo bhâgáṃ nír vapâmy ấ 'múshmâd amúshyai viçó 'va-gantor íti nír vaped, âdityấ evaí 'nam bhâga-dhéyam pre-'psánto víçam áva ‖ 4 ‖ gamayanti | yádi nấ 'va-gáched ấçvatthân[1] mayúkhânt saptá madhyame-'shṭâyâm úpa hanyâd: idám ahám âdityấn badhnâmy ấ 'múshmâd amúshyai viçó 'va--gantor íty, âdityấ evaí 'nam baddhá-vîrâ víçam áva gamayanti | yádi nấ 'va-gáched etám evấ "dityáṃ carúṃ nír vaped, idhmé 'pi mayúkhânt sáṃ nahyed, anapa--rudhyám evấ 'va gachaty; ấçvatthâ[1] bhavanti, marútâṃ vấ etád ójo yád açvatthá[1], ójasai 'vá víçam áva gachati; saptá bhavanti, saptá-gaṇâ vaí marúto, gaṇa-çá evá víçam áva gachati ‖ 5 ‖ dhârâyadvato, maruto, gachati, víçam ávai, 'tád, ashṭấdaça ca ‖ 1 ‖

---

1. [1] ohne avagraha. [2] s. schol. zu P. 9, 1. [3] s. P. 4, 11.

2, 1, 11, 3-6. — K. 11, 6. — satyâ | âçîr ity â-çîḥ — upâ | preti | ita — enâ | viçpatinâ | abhîti — viçpatiḥ — parastât — ubhe iti — eti | amushmât — âçvatthân — madhyameshâyâm iti madhyama-ishâyâm — baddhavîrâ iti baddha--vîrâḥ — idhme | apîti — açvatthaḥ — saptagaṇâ iti sapta-gaṇâḥ.

2. devâ vai mṛityór abibhayus, té prajâ-patim úpâ 'dhâvan, tébhya etâm prâjâ-patyâṁ çatá-kṛishṇalâm nír avapat, táyai 'vai 'shv amṛitam adadhâd; yó mṛityór bibhîyât tásmâ etâm prâjâ-patyâṁ çatá-kṛishṇalâm nír vapet, prajâ-patim evâ svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, sá evâ 'sminn âyur dadhâti, sárvam âyur eti; çatá-kṛishṇalâ bhavati, çatâ-"yuḥ púrushaḥ çaté-'ndriya, âyushy evé 'ndriyé ‖ 1 ‖ práti tishṭhati; ghṛité bhavaty, âyur vai ghṛitám, amṛitaṁ hiraṇyam, âyuç cai 'vâ 'smâ amṛitam ca samîcî[1 a 2] dadhâti; catvâri-catvâri kṛishṇálâny áva dyati catur-avattásyâ "ptyâ; eka-dhâ brahmâṇa úpa haraty, eka-dhai 'vâ yájamâna âyur dadhâty | asâv âdityó ná vy arocata, tásmai devâḥ prâyaçcittim[1] aichan, tásmâ etáṁ sauryám carúm nír avapan, ténai 'vâ 'smin ‖ 2 ‖ rúcam adadhur; yó brahmavarcasá-kâmaḥ syât tásmâ etáṁ sauryám carúm nír vaped, amúm evâ "dityáṁ svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, sá evâ 'smin brahma-varcasám dadhâti, brahma-varcasy evá bhavaty; ubhayâto[1] rukmaú bhavata, ubhayáta evâ 'smin rúcam dadhâti; prayâjé-prayâje kṛishṇálam juhoti, dig-bhyá evâ 'smai brahma-varcasám áva runddhe[3] | âgneyám aṣhṭâ-kapâlam nír vapet sâvitrám dvâdaça-kapâlam bhûmyai ‖ 3 ‖ carúm yâḥ kâmáyeta: hiraṇyam vindeya hiraṇyam mó 'pa named iti; yád âgneyó bhá-

2. mṛityubhîtâdînâm ishṭayaḥ (2, 2, 12). [1] ohne avagraha. [2] s. P. 4, 31. [3] rumdhe ("a) ABCDW.

vaty âgneyám vaí hiraṇyam yásyai 'vá hiraṇyam ténai 'vaí 'nad vindate, sâvitró bhavati savitṛí-prasûta evaí 'nad vindate, bhûmyai carúr bhavaty asyâm evaí 'nad vindata, úpai 'nam hiraṇyam namati | ví vâ eshá indriyéṇa vîryeṇa 'rdhyate yó hiraṇyam vindáta; etâm ‖ 4 ‖ evá nír vaped dhiraṇyam vittvâ, né 'ndriyéṇa vîryeṇa vy ṛidhyata | etâm evá nír vaped yásya hiraṇyam náçyed; yád âgneyó bhávaty âgneyám vaí hiraṇyam yásyai 'vá hiraṇyam ténai 'vaí 'nad vindati, sâvitró bhavati savitṛí-prasûta evaí 'nad vindati, bhûmyai carúr bhavaty asyâm vâ etán naçyati yán náçyaty asyâm evaí 'nad vindatî | 'ndraḥ ‖ 5 ‖ tváshṭuḥ sómam abhî-sháhâ 'pibat, sá víshvañ[1] vy ârchat, sá indriyéṇa soma-pîthéna vy ârdhyata; sá yád ûrdhvám ud-ávamît té çyâmâkâ abhavant; sá prajâ--patim úpâ 'dhâvat; tásmâ etâm somendráṃ[1] çyâmâkám carúm nír avapat ténai 'vâ 'sminn indriyám soma-pîthám adadhâd; ví vâ eshá indriyéṇa soma-pîthéna 'rdhyate yáḥ sómam vámiti; yáḥ soma-vâmî syât tásmai ‖ 6 ‖ etâm somendráṃ[1] çyâmâkám carúm nír vapet, sómam cai 'vé 'ndram ca svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, tâv evâ 'sminn indriyám soma-pîthám dhatto, né 'ndriyéṇa soma-pîthéna vy ṛidhyate; yát saumyó bhávati soma-pîthám evâ 'va runddhe[2], yád aindró bhávatî 'ndriyám vaí soma-pîthá indriyám evá soma-pîthám áva runddhe[3]; çyâmâkó bhavaty, eshá vâvá sá sómaḥ ‖ 7 ‖ sâ-'kshâd evá soma-pîthám áva runddhe[3] | 'gnáye dâtré puroḍâçam[1] ashṭâ-kapâlam nír vaped índrâya pra-dâtré puroḍâçam[1] ékâdaça--kapâlam paçú-kâmo, 'gnír evâ 'smai paçûn pra-janáyati vṛiddhân índraḥ prá yachati; dádhi mádhu ghṛitám âpo dhânâ bhavanty, etád vaí paçûnâm rûpám, rûpéṇai 'vá paçûn áva runddhe[3]; pañca-gṛihîtám bhavati, pâṅktâ[4] hí pa-

çávo; bahu-rûpám bhavati, bahu-rûpâ hí paçávaḥ ‖ 8 ‖ sám-ṛiddhyai[5]; prâjâ-patyám bhavati, prâjâ-patyâ vaí paçávaḥ, prajâ-patir evâ 'smai paçûn prá janayaty; âtmâ vaí púrushasya mádhu, yán mádhv agnaú juhóty âtmânam evá tád yájamâno 'gnaú prá dadhâti; pañktyau[4] yâjyâ-'nuvâkye[6] bhavataḥ, pâñktaḥ[4] púrushaḥ pâñktaḥ[4] paçáva, âtmânam evá mṛityór nish-krîya paçûn áva runddhe[3] ‖ 9 ‖ indriyè, 'smin, bhûmyâ, etâm, índraḥ, syât tásmai, sómo, bahurûpâ hí paçáva, ékacatvârio̱çac ca ‖ 2 ‖

2, 2, 12, 1-8. — K. 11, 4. 1. 2. — çatâyur iti çata-âyuḥ — çatendriya iti çata-indriyaḥ — samîçî iti — âptyai — brahmaṇè — yajámâne — prâyâçcittim — ubhayatâḥ — enat | vindate | upeti — vindatè — vîti | ṛidhyate — abhîshahety[7] âbhi-sahâ — vishvañ | vîti | ârchat — vîti | ârdhyata — somendram — eshaḥ | vâva | saḥ — prajanayatîti pra-janayati — dhânâḥ — pâñktâḥ | hi.

3. devâ vaí sattrám[1] âsatâ 'rddhi-parimitaṃ yáças-kâmâs, téshâo sómao râjânaṃ yáça ârchat, sá girím úd ait, tám agnír ánû 'd ait, tâv agnî-shómau sám abhavatâṃ; tâv índro yajñá-vibhrashṭó 'nu párai "t, tâv abravîd: yâjáyatam mé 'ti; tásmâ etâm íshṭiṃ nír avapatâm: âgneyám ashṭâ-kapâlam aindrám ékâdaça-kapâlao saumyáṃ carúṃ, táyai 'vâ 'smin téjaḥ ‖ 1 ‖ indriyám brahma-varcasám adhattâṃ | yó yajñá-vibhrashṭaḥ syât tásmâ etâm íshṭiṃ nír vaped: âgneyám ashṭâ-kapâlam aindrám ékâdaça-kapâlao saumyáṃ carúṃ; yád âgneyó bhávati téja evâ 'smin téna dadhâti, yád aindró bhávatî 'ndriyám evâ 'smin téna dadhâti, yát saumyó brahma-varcasâṃ ténâ; "gneyásya ca saumyásya cai "ndré sam-âçleshayet[2], téjaç

2. [4] °ñt° ACD; s. Whitney zu P. 14, 23 p. 388. [5] °ṛidhyai ACDW. [6] s. P. 4, 52.. [7] s. P. 3, 7.

3. yajnavibhrashṭâdinâm ishṭayaḥ (2, 3, 14). [1] satraṃ ABCDW. [2] als Compositum!

cai 'vă 'smin brahma-varcasám ca samîcî[3 u. 4] ‖ 2 ‖ dadhâty | agnî-shomîyam ékâdaça-kapâlam nír vaped yám kámo nó 'pa-námed; âgneyó vai brâhmaṇáḥ, sá sómam pibati, svắm evá devátâ[3] svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, sai 'vai 'nam kắmena sám ardhayaty, úpai 'nam kámo namaty | agnî-shomîyam ashṭắ-kapâlam nír vaped brahmavarcasá-kâmo, 'gnî-shómâv evá svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, tắv evắ 'smin brahma-varcasám dhatto, brahma-varcasỳ evắ ‖ 3 ‖ bhavati; yád ashṭắ-kapâlas ténâ "gneyó, yác chyâmâkás téna saumyáḥ, sám-ṛiddhyai[5] | sómâya vâjîne çyâmâkám carúm nír vaped yáḥ klaíbyâd[6] bibhîyắd; réto hí vắ etásmâd vắjinam apa-krắmaty áthai 'shá klaíbyâd[6] bibhâya, sómam evá vâjinam svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, sá evắ 'smin réto vắjinam dadhâti, ná klîbó[7] bhavati | brâhmaṇas-patyám ékâdaça-kapâlam nír vaped grắma-kâmaḥ ‖ 4 ‖ bráhmaṇas pátim[7] evá svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, sá evắ 'smai sa-jâtắn prá yachati, grâmỳ evá bhavati; gaṇá-vatî[9] yâjyâ-'nuvâkye[9] bhavataḥ, sa-jâtaír evai 'nam gaṇá-vantam karoty | etắm evá nír vaped yáḥ kâmáyeta: bráhman víçam ví nâçayeyam íti; mârutî[9] yâjyâ-'nuvâkye[9] kuryâd, brâhmann evá víçam ví nâçayati ‖ 5 ‖ téjaḥ, samîcî, brahmavarcasy èvá, grắmakâmas, trícatvârio çac ca ‖ 3 ‖

2, 3, 14, 1-8. — K. 10, 2. 11, 4. — âsata | ṛiddhiparimitam ity ṛiddhi-parimitam | yaçaskâmâ iti yaçáḥ-kâmâḥ — yaçáḥ | ârchat — anú | ud iti | ait — agnîshomâv ity agnî-somaú — anú | pareti | ait — samâçlêshayed iti samâçlêshayet — samîcî iti — agnîshomîyam ity agnî-somîyám — brâhmaṇaspatyam iti brâhmaṇaḥ-patyam — brahmáṇaḥ | patim — grâmî — gaṇavátî iti gaṇa-vatî — mârutî iti.

---

3. [3] ohne avagraha. [4] s. P. 4, 31. [5] ṛidhyai ACDW. [6] [6]vy° W. [7] °bo auch W. [8] so (°s p°) ABW, s. P. 8, 27. [9] s. P. 4, 52.

4. aryamṇé[1] carúṃ nír vapet suvargá-kâmo; 'saú vấ âdityò 'ryamấ, 'ryamáṇam evá svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, sá evai 'naṁ suvar-gáṃ lokáṃ gamayaty | aryamṇé[1] carúṃ nír vaped yáḥ kâmáyeta: dấna-kâmâ me pra-jấḥ syur íty; asaú vấ âdityò 'ryamấ, yáḥ khálu vai dádâti sò 'ryamấ, 'ryamáṇam evá svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, sá evá ‖ 1 ‖ asmai dấna-kâmâḥ pra-jấḥ karoti, dấna-kâmâ asmai pra-jấ bhavanty | aryamṇé carúṃ nír vaped yáḥ kâmáyeta: svasti[1] janátâm[1] iyâm íty; asaú vấ âdityò 'ryamấ, 'ryamáṇam evá svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, sá evaí 'naṃ tád gamayati yátra jígamishatî | 'ndro vai devấnâm ânu-jâvará âsît, sá prajấ-patim úpâ 'dhâvat, tásmâ etám aindrám ânu-shûkám ékâdaça-kapâlaṃ níḥ ‖ 2 ‖ avapat ténai 'vaí 'nam ágraṃ devátânâm[1] páry aṇayad[2], budhná-vatî[3] ágra-vatî[3] yâjyâ-'nuvâkye[3] akarod budhnấd evaí 'nam ágram páry aṇayad[2]; yó râjanya ânu-jâvaráḥ syất tásmâ etám aindrám ânu-shûkám ékâdaça-kapâlaṃ nír vaped, índram evá svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati sá evai 'nam ágraṁ samânấnâm[1] pári ṇayati[2], budhná-vatî[3] ágra-vatî[3] yâjyâ-'nuvâkye[3] bhavato budhnấd evaí 'nam ágram ‖ 3 ‖ pári ṇayaty[2], ânu-shûkó bhavaty eshấ hy etásya devátâ[1] yá ânu-jâvaráḥ, sám-ṛiddhyai[4] | yó brâhmaṇá ânu-jâvaráḥ syất tásmâ etám bârhaspatyám[1] ânu-shûkám carúṃ nír vaped, bṛíhas-pátim[1] evá svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati sá evaí 'nam ágraṁ samânấnâm[1] pári ṇayati[2], budhná-vatî[3] ágra-vatî[3] yâjyâ-'nuvâkye[3] bhavato budhnấd evaí 'nam ágram pári ṇayaty[2], ânu-shûkó bhavaty eshấ hy etásya de-

---

4. svargakâmâdinâm ishṭayaḥ (2, 3, 14). [1] ohne avagraha. [2] so (mit ṇ) ABW; s. P. 7, 5. [3] s. P. 4, 52. [4] ṛidhyai ACDW.

vátâ[1] yá ânu-jâvaráḥ, sám-ṛiddhyai ‖ 4 ‖ evá, nír, ágram, etásya, catvári ca ‖ 4 ‖

2, 3, 14, 4-6. — K. 11, 4. — suvargam iti suvaḥ-gam — dânakâmâ iti dânà-kâmâḥ | me — asmai | prajâ iti pra-jâḥ — svasti | jaṇatâm — ânushûkam ity ânu-sûkam — parîti | aṇayat — samânânâm | parîti | ṇayati — bârhaspatyam — bṛihaspatim.

5. prajâ-pates tráyas-triṃçad duhitára âsan, tâḥ sómâya râjne 'dadât, tâsâṃ rohiṇîm úpai "t, tâ îrshyantîḥ púnar agachan, tâ ánv ait, tâḥ púnar ayâcata, tâ asmai ná púnar adadât, sò 'bravîd: ṛitám amîshva yáthâ samâvac-chá[1] upai-'shyâmy átha te púnar dâsyâmî 'ti, sá ṛitám âmît, tâ asmai púnar adadât, tâsâṃ rohiṇîm evó 'pa ‖ 1 ‖ ait, tám yákshma ârchad; râjânaṃ yákshma ârad íti tád râja-yakshmásya jánma yát pâpîyân abhavat tát pâpa-yakshmásya yáj jâyâbhyó 'vindat táj jâyényasya[2], yá evám etéshâṃ yákshmâṇâṃ jánma véda naí 'nam eté yákshmâ vindanti; sá etâ evá namasyánn[2] úpâ 'dhâvat, tâ abruvan: váraṃ vṛiṇâmahai samâvac-chá[1] evá na úpâ 'ya íti, tásmâ etám ‖ 2 ‖ âdityáṃ carúṃ nír avapan, ténai 'vai 'nam pâpât srâmâd amuñcan | yáḥ pâpayakshmá-gṛihîtaḥ syât tásmâ etám âdityáṃ carúṃ nír vaped, âdityân evá svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, tá evaí 'nam pâpât srâmân muñcanty | amâ-vâsyâyâṃ nír vaped, amúm evaí 'nam â-pyâyamânam ánv â pyâyayati; návo-navo bhavati jâyamâna íti puro-'nuvâkyâ[3] bhavaty âyur evâ 'smin táyâ dadhâti, yám âdityâ aṃçúm â-pyâyáyanti

---

5. râjayakshmagṛihîtasyeshṭiḥ (2, 4, 14). [1] °vacha ACD. [2] ohne avagraha. [3] diese hiesige direkte Aufführung der puronuvâkyâ und yâjyâ (vgl. II, 4, 14, 1) ist ein weiterer Beweis für die sekundäre Zuthat der yâjyâ-Abschnitte (s. note zu I, 5, 5, 2. II, 2, 12, 1). [4] zum Accent s. schol. zu P. 10, 10.

'ti yâjyai[3 u. 4] " 'vai 'nam etáyâ pyâyayati ‖ 3 ‖ evó 'pai, 'tám, asmin, tráyodaça ca ‖ 5 ‖

2, 4, 14, 1. (B. 3, 1, 3, 1). — K. 11, 3. — samâvaccha[1] iti samâvat-çaḥ | upaiṣhyâmîty úpa-eṣhyâmi — ârchat — ârat — jâyâbhyâḥ — jâyenyásya — yakshmâḥ — upeti | ayaḥ — anú | eti | pyâyayati — yâjyâ | eti | eva | enam.

6. prajâ-patir devébhyo 'nnâ-'dyaṃ vy-ádiçat[1], sò 'bravîd: yád imắṁ lokắn[2] abhy ati-ricyâtai[3], tán mámâ 'sad íti, tád imắṁ lokắn abhy áty aricyaté 'ndraꣳ rắjânam índram adhi-râjám índraꣳ sva-rắjânaṃ, táto vai sá imắṁ lokắꣳs[2] tredhắ[4] 'duhat, tát tri-dhắtos tridhâtu-tváṃ | yáṃ kâmáyetâ: 'nnâ-'dâḥ syâd íti tásmâ etáṃ tri-dhắtuṃ nír vaped índrâya rắjne puroḍắçam[4] ‖ 1 ‖ ékâdaça-kapâlam índrâyâ 'dhi-râjâyé 'ndrâya sva-rắjne; 'yáṃ vắ índro rắjà 'yám índro 'dhi-râjò 'sắv índraḥ sva-rắḍ, imắn evá lokắnt svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, tá evắ 'smâ ánnam prá yachanty, annâ-'dâ evá bhavati, yáthâ vatséna práttâṃ[4] gắṃ duhá eváṃ evé 'mắṁ lokắn[2] práttân[4] kắmam annâ-'dyaṃ duha; ut-tânéshu kapắleshv ádhi çrayaty, áyâtayâma-tvâya; tráyaḥ puroḍắçâ bhavanti, tráya imé lokắ, eshắṃ lokắnâṃ ắptyâ; úttara-uttaro jyắyân bhavaty, evám iva hĭ 'mé lokắḥ, sám-ṛiddhyai[5]; sárveshâm abhi-gamáyann áva dyaty, áchambaṭ-kâraṃ; vy-atyắsaṃ ánv âhắ, 'nir-dâhâya ‖ 2 ‖ puroḍắçaṃ, tráyaḥ, shâḍvi◡çatiç ca ‖ 6 ‖

2, 4, 14, 1. 2. — K. 10, 10. — annâdyaṃ ity ánna-adyam | vyâdiçad iti vi-âdiçat — abhîti | atiricyâtâ ity áti-ricyâtai — asat — abhi | atîti | aricyata — imân | lokân | tredhâ | aduhat — ayam | vai | indraḥ | râjắ | ayam — asau —

---

6. annâdanaçaktikâmasya tridhâtur yâgaḥ (2, 4, 14). [1] als Compositum! [2] °m lo° W (ter), °nlo° A. W (einmal), °n (mit virâma) lo° B; zu °kắ◡s s. P. 6, 14. [3] Wurzel betont. [4] ohne avagraha. [5] °ṛidhyai ACDW.

prattâm — duhe — prattân — duhe — puroḍâçâḥ — âptyai — hi | ime.

7. devâ-'surâḥ sâṃ-yattâ âsan, tân devân ásurâ ajayan, té devâḥ parâ-jigyânâ ásurâṇâṃ vaiçyam úpâ "yan, tébhya indriyáṃ vîrỳam ápâ 'krâmat; tád índro 'câyat, tád ánv ápâ 'krâmat, tád ava-rúdhaṃ nâ 'çaknot, tád asmâd abhy-ardhò 'carat; sá prajâ-patim úpâ 'dhâvat, tám etáyâ sárva-pṛishṭhayâ 'yâjayat, táyai 'vâ 'sminn indriyáṃ vîrỳam adadhâd | yá indriyá-kâmaḥ ‖ 1 ‖ vîrỳa--kâmaḥ syât tám etáyâ sárva-pṛishṭhayâ yâjayed; etâ evá devátâḥ[1] svéna bhâga-dhéyenò 'pa dhâvati, tâ evâ 'sminn indriyáṃ vîrỳaṃ dadhati | yád índrâya râthaṃ-taràya nir-vápati yád evâ 'gnés téjas tád evâ 'va runddhe[2], yád índrâya bârhatâya yád evé 'ndrasya téjas tád evâ 'va runddhe[2], yád índrâya vairûpâya[1] yád evá savitús téjas tát ‖ 2 ‖ evâ 'va runddhe[2], yád índrâya vairâjâya[1] yád evá dhâtús téjas tád evâ 'va runddhe[2], yád índrâya çâkvarâya yád evá marútâṃ téjas tád evâ 'va runddhe[2], yád índrâya raivatâya[1] yád evá bṛíhaspátes[1] téjas tád evâ 'va runddha[2], etâvanti[1] vai téjâṅsi, tâny evâ 'va runddha[2]; ut-tânéshu kapâleshv ádhi çrayaty, ayâtayâma-tvâya; dvâdaça-kapâlaḥ puroḍâçaḥ[1] ‖ 3 ‖ bhavati, vaiçvadeva-tvâya; sam-antám pary-ávadyati[3], sam--antám evé 'ndriyáṃ vîrỳaṃ yájamâne dadhâti; vy-atyâsam ánv âbhâ, 'nir-dâbhâyâ; 'çva ṛishabhó vṛishṇír bastáḥ sâ dákshiṇâ, vṛisha-tvâyai | 'táyai 'vá yajetâ 'bhi-çasyámâna, etâç cé 'd vâ asya devátâ[1] ánnam adánty adánty uv[4] evâ 'sya manushỳâḥ ‖ 4 ‖ indriyákâmaḥ, savitús téjas tát, puroḍâço, 'shṭâtriṅçac ca ‖ 7 ‖

---

7. sarvapṛishṭhâ vîryakâmâbhiçastayoḥ (2, 4, 14). [1] ohne avagraha. [2] rumdha ABCDW. [3] als Compositum! [4] so ABW; s. P. 9, 16.

2, 4, 14, 2-4. — K. 10, 10. — upeti | âyan — anú | apeti | akrâmat — abhyardha ity abhy-ardhaḥ — etâvânti — paryavàdyatîti pari-avàdyati — etâç | ca | id | vai — adanti | adanti | u | eva.

8. Rájano vaí Kauṇeyáḥ Kratu-jitaṃ Jănakiṃ cakshur-ványam ayât, tásmâ etăm íshṭiṃ nír avapad: agnáye bhrăjasvate[1] puroḍăçam[1] ashṭă-kapâlaṁ sauryáṃ carúm agnáye bhrăjasvate[1] puroḍăçam[1] ashṭă-kapàlaṃ, táyai 'vă 'smiñ cákshur[2] adadhâd | yáç cákshush-kàmaḥ syât tásmâ etăm íshṭiṃ nír vaped: agnáye bhrăjasvate[1] puroḍăçam[1] ashṭă-kapâlaṁ sauryáṃ carúm agnáye bhrăjasvate[1] puroḍăçam[1] ashṭă-kapàlam, agnér vaí cákshushâ manushyà ví ‖ 1 ‖ paçyanti[3] sŭryasya devă, agníṃ cai 'vá sŭryaṃ ca svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, tăv evă 'smiñ cákshur[2] dhattaç cákshushmân[1] evá bhavati | yád âgneyaú bhávataç cákshushî[4] evă 'smin tát práti dadhâti, yát sauryó năsikâṃ téná; 'bhitaḥ[1] sauryám âgneyaú bhavatas, tásmâd abhíto năsikâṃ cákshushî[4], tásmân năsikayà cákshushî[4] ví-dhṛite[4] | samânî[1 u. 4] yâjyà--'nuvâkye[4] bhavataḥ, samánaṁ[1] hí cákshuḥ sám-ṛiddhyâ[5] | úd u tyáṃ jâtá-vedasaṁ[6], saptá tvâ haríto ráthe[6], citráṃ devănâm úd agâd ánîkam[6] íti píṇḍân prá yachati, cákshur evă 'smai prá yachati, yád evá tásya tát ‖ 2 ‖ ví, hy, àshṭăviṁçatiç ca ‖ 8 ‖

2, 4, 14, 4. 5. — cakshurvanyam iti cakshuḥ-vanyàm —

---

8. cakshushkâmasya trihavishkeshṭiḥ (2, 4, 14). [1] ohne avagraha. [2] °nc° A, n mit virâma B, °mc° W; s. P. 5, 21. [3] unbetont. [4] s. P. 4, 12. 11. 52. [5] ṛidhyâ (°ai) ABCDW. [6] nur der erste und letzte dieser drei hier nur mit dem pratîka angeführten Verse war bereits da, in I, 4, 43, 1; und die pratîka davon im yâjyâ-Abschnitt II, 2, 12, 1; der mittlere Vers aber findet sich (und zwar mit ihnen, resp. abermals, jedoch mit Ausnahme des ersten, im vollen Wortlaute) erst unten, im yâjyâ-Abschnitt nämlich des nächsten prap. (II, 4, 14, 4) vor. Vgl. meine Bemerkung zu I, 5, 5, 2.

tasmai — bhrâjàsvate — tayā́ | e̱va — cakshúshkâma̱ iti̱ cakshúḥ-kâ̱maḥ — pa̱çya̱nti̱ — cakshúshmàn — cakshúshî iti — a̱bhitàḥ — vidhṛite̱ iti̱ vi-dhṛi̱te̱ | sa̱mâ̱nî iti.

9. [a] dhruvò 'si dhruvò 'háꣳ sa-jâtéshu bhûyâsaṃ dhī́raç céttâ vasu-víd, dhruvò 'si dhruvò 'háꣳ sa-jâtéshu bhûyâsam ugráç céttâ vasu-víd, dhruvò 'si dhruvò 'háꣳ sa-jâtéshu bhûyâsam abhi-bhū́ç céttâ vasu-víd | [b] ā́-manam asy ā́-manasya devâ yé sa-jâtā́ḥ kumârā́ḥ[2] sá-manasas tā́n aháṃ kâmaye hṛidā́ té mā́ṃ kâmayantâꣳ hṛidā́ tā́n ma ā́-manasaḥ[3] kṛidhi svā́hā́[1]; "-manam asi || 1 || ā́-manasya devâ yā́ stríyaḥ sá-manasas tā́ aháṃ kâmaye hṛidā́ tā́ mā́ṃ kâmayantâꣳ hṛidā́ tā́ ma ā́-manasaḥ[3] kṛidhi svā́hâ[2] | vaiçva-devī́ꣳ sâṃ-grahaṇī́ṃ nír vaped grā́ma-kâmo, vaiçva-devā́ vaí sa-jâtā́, víçvân evá devā́nt svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, tá evā́ 'smai sa-jâtā́n prá yachanti, grâmỳ evá bhavati | sâṃ-grahaṇī́ bhavati, mano-gráhaṇaṃ vaí saṃ-gráhaṇam, mána evá sa-jâtā́nâm || 2 || gṛihṇâti | dhruvò 'si dhruvò 'háꣳ sa-jâtéshu bhûyâsam íti pari-dhī́n pári dadhâty, â-çísham evaí 'tā́m ā́ çâsté, 'tho etád evá sárvaꣳ sa-jâtéshv ádhi bhavati yásyai 'váṃ vidúsha eté pari-dháyaḥ pari-dhîyánta | ā́-manam asy ā́-manasya devâ íti tisrá ā́-hutîr juhoty, etā́vanto[1] vaí sa-jâtā́ yé mahā́nto yé kshullakā́ yā́ stríyaḥ, tā́n evā́ 'va runddhe[4], tá enam áva-ruddhâ úpa tishṭhante || 3 || svā́hā́ "manam asi, sajâtā́nâꣳ, runddhe[4], páñca ca || 9 ||

2, 4, 14, 5. — K. 12, 2. — de̱vâ̱ḥ | ye — ku̱mâ̱râḥ — svâhā́ — de̱vâ̱ḥ | yâḥ — tâḥ — vai̱çva̱de̱vâ iti vaiçva-de̱vâḥ — sa̱jâ̱tâ iti sa-jâ̱tâḥ — te | e̱va̱ — grâ̱mî — atho̱ iti — pa̱ri̱dhî̱yanta̱ iti pari-dhî̱yantè — e̱tâvàntaḥ — kshu̱lla̱kâḥ | yâḥ — te.

9. grâmakâminaḥ sâṃgrahaṇîshṭiḥ (2, 4, 14). [1] so schon I, 6, 2, 1; zu dhruvo 'si s. schol. zu P. 11, 3. [2] ohne avagraha. [3] zu °ḥ s. schol. P. 8, 26. [4] ruṃdhe ABCDW.

10. [a] yán návam aít tán náva-nîtam abhavad, yád ásarpat tát sarpír abhavad, yád ádhriyata[1] tád ghṛitám abhavad | [b] açvínoḥ prâ-'ṇò 'si tásya te dattâṃ yáyoḥ prâ-'ṇó 'si svâhé[2], 'ndrasya prâ-'ṇò 'si tásya te dadâtu yásya prâ-'ṇó 'si svâhâ[2], mitrâ-várṇṇayoḥ prâ-'ṇò 'si tásya te dattâṃ yásya prâ-'ṇó 'si svâhâ, víçveshâṃ devânâm prâ-'ṇò 'si ‖ 1 ‖ tásya te dadatu yéshàm prâ-'ṇó 'si svâhâ[2] | [c] ghṛitásya dhârâm amṛítasya pánthàm índreṇa dattâm prá-yatâm marúd-bhiḥ | tát tvâ víshṇuḥ páry apaçyat tát tvé 'ḍâ gávy aírayat[3] | [d] pâvamânéna tvâ stómena gâyatrásya vartanyó 'pâ-'ṅçór vîryèṇa devás tvâ savitó 't sṛijatu jîvâtave jîvanasyâyai, bṛihad-rathantaráyos tvâ stómena trishṭúbho[2] vartanyâ çukrásya vîryèṇa devás tvâ savitó 't ‖ 2 ‖ sṛijatu jîvâtave jîvanasyâyâ, agnés tvâ mâtrayâ jágatyai vartauyâ "grayaṇásya[2] vîryèṇa devás tvâ savitó 't sṛijatu jîvâtave jîvanasyâyâ | [e] imám agna âyushe vàrcase kṛidhi priyáṁ réto varuṇa soma râjan | mâté 'vâ 'smâ adite çárma yacha víçve devâ járad-ashṭir yáthâ 'sat ‖ [f] agnir âyushmân[2] sá vánaspáti-bhir âyushmân[2] téna tvâ "yushâ "yushmantaṃ[2] karomi, sóma âyushmân sá óshadhî-bhir[4], yajñá âyushmânt sá dákshiṇàbhir, bráhmâ "yushmat tád brâhmaṇair âyushmad, devâ âyushmantas tè 'mṛítena, pitára âyushmantas té sva-dhâyâ "yushmantas téna tvâ "yushâ "yushmantaṃ karomi ‖ 3 ‖ víçveshâṃ devânâm prâṇò 'si, trishṭúbho vartanyâ çukrásya viryèṇa devás tvâ savitó 't, sóma âyushmân, páñcaviṅçatiç ca ‖ 10 ‖

2, 3, 11, 2-5. — K. 11, 7. — prâṇa itî pra-ṇaḥ — svâhâ — tat | tvâ | iḍâ | gavi | airàyat — vartanyâ | upâṅçor ity úpa-ṅçoḥ — trishṭubhâḥ — jîvanasyâyai — âgrayaṇasyâ

---

10 âyushkâmeshṭimantrâḥ. [1] so (°dhr°) ABCDW u. schol. (p. 446).
[2] ohne avagraha. [3] betont! [4] s. P. 3, 7.

— agne — mâtâ | iva | asmai — devâḥ — asat — âyushmân — tvâ | âyushâ | âyushmantam — oshadhîbhir ity oshadhi-bhiḥ — brahmâ | âyushmat — te | amṛitena.

11. agnim vâ etasya çârîram gachati[1] somaḥ râso varuṇa enam varuṇa-pâçena grihṇâti[1] sârasvatîm[2] vâg agnâ-vishṇû âtmâ yasya jyóg âmáyati | yó jyóg-âmayâvî[3] syâd yó vâ kâmáyeta: sárvam âyur iyâm íti tásmâ etâm ishṭim nír vaped: âgneyám ashṭâ-kapâlaḥ saumyám carúm vâruṇám dáça-kapâlaḥ sârasvatám[2] carúm âgnâ-vaishṇavám ékâdaça-kapâlam; agnér evâ 'sya çárîram nish-krînâti sómâd rásam ‖ 1 ‖ vâruṇénai 'vaí 'nam varuṇa-pâçân muñcati, sârasvaténa[2] vâcam dadhâty, agníḥ sárvâ devátâ[3] víshṇur yajnó, devátâbhiç[2] cai 'vaí 'nam yajnéna ca bhishajyaty, utá yádî 'tâ-'sur bhávati jîvaty evá | yán návam aít tán náva-nîtam abhavad íty âjyam áve "kshate, rûpám evâ 'syai 'tán mahimânam vy-âcashṭe[4] | 'çvínoḥ prâ-'ṇò 'sî 'ty âhâ, 'çvínau vaí devânâm ‖ 2 ‖ bhishájau, tâbhyâm evâ 'smai bheshajám karotî | 'ndrasya prâ-'ṇò 'sî 'ty âhe, 'ndriyám evâ 'sminn eténa dadhâti | mitrâ-váruṇayoḥ prâ-'ṇò 'sî 'ty âha, prâṇâ-'pânâv evâ 'sminn eténa dadhâti | víçveshâm devânâm prâ-'ṇò 'sî 'ty âha, vîryam evâ 'sminn eténa dadhâti | ghṛitásya dhârâm amṛítasya pánthâm íty âha, yathâ-yajúr evaí 'tát | pâvamânéna tvâ stómené 'ti ‖ 3 ‖ âha, prâ-'ṇám evâ 'sminn eténa dadhâti | bṛihad-rathantaráyos tvâ stómené 'ty âhaú, 'ja evâ 'sminn eténa dadhâty, agnés tvâ mâtrayé 'ty âhâ, "tmânam evâ 'sminn eténa dadhâty | ṛitvíjaḥ[3] páry âhur, yâ-

---

11. dîrgharogyâyurarthinor ishṭiḥ (2, 5, 12). [1] unbetont! [2] ohne avagraha. [3] so ABCD, jyóg âmayâvî W. [4] als Compositum!

vanta[3] evá 'rtvíjas[3] tá enam[4] bhishajyanti; brahmáṇo hástam anv-árábhya páry áhur, eka-dhaí 'vá yájamána áyur dadhati, yád evá tásya tád | dhíraṇyát ‖ 4 ‖ ghṛitám níshpibaty[6], áyur vaí ghṛitám amṛítaṁ híraṇyam, amṛítâd evá "yur níshpibati[6]; çatá-mânam bhavati, çatá-"yuḥ púrushaḥ çaté-'ndriya, áyushy evé 'ndriyé práti tishṭhaty; átho khálu yávatîḥ[2] sámâ eshyán mányeta távan-mânaṁ syât, sám-ṛiddhyâ[7] | imám agna áyushe várcase kṛidhí 'ty áhá, "yur evá 'smin várco dadhâti | víçve devâ járad-ashṭir yáthá 'sad íty âha, járad-ashṭim evaí 'naṁ karoty | agnír áyushmân[2] íti hástaṁ gṛihṇâty, eté vaí devá áyushmantas[2], tá evá 'sminn áyur dadhati, sárvam áyur eti ‖ 5 ‖ rásaṁ, devánâṁ, stómené 'ti, híraṇyád, ásad íti, dváviṁçatiç ca ‖ 11 ‖

2, 3, 10, 1-3. 5, 12, 1. — K. 11, 8. — gachati — gṛihṇâti | sarásvatîm — níshkṛiṇâtîti niḥ-kṛiṇâti — sarvâḥ | devatâḥ — itâsur itîta-asuḥ — îkshate — eva | asya — vyâcáshṭa iti vi-âcáshṭe — práṇa iti pra-aṇaḥ — âha | ojáḥ | eva | asmin — ṛitvijáḥ — yávántaḥ — te | enam — ekádhety éka-dhâ | eva | yajámâne — nir iti | pibati — çatâyur iti çata-âyuḥ — çatendriya iti çata-indriyaḥ — atho iti — yávatîḥ — asát | iti — áyushmân — te | eva.

12. prajá-patir váruṇâyá 'çvam anayat, sá svâṁ devátâm[1] árchat, sá páry adîryata; sá etáṁ vâruṇám cátush-kapâlam apaçyat, táṁ nír avapat, táto vaí sá varuṇa-pâçád amucyata | váruṇo vá etáṁ grihṇâti yó 'çvam prati-gṛihṇáti; yávató[1] 'çvân prati-gṛihṇîyát távato[1] vâruṇâñ cátush-kapâlân[2] nír vaped, váruṇam evá svéna bhága-dhéya-

11. [3] schol. zu P. 9, 11. 10, 22. [4] so (°sh p°) ABW; s. P. 8, 24. [7] °ridhyâ (°ai) ABCDW.

12. açvadânina ishṭiḥ catushkapâlâ (2, 5, 12). [1] ohne avagraha. [2] °nca° A, n (mit virâma) ca° B, °ṃ ca° W und pâṭha in B (p. 455); s. P. 5, 21. 24.

yenó 'pa dhâvati, sá evaí 'naṃ varuṇa-pâçân muñcati ‖ 1 ‖ cátush-kapâlâ bhavanti, cátush-pâd dhy áçvaḥ[3], sám-riddhyâ[4]; ékam áti-riktaṃ nír vaped yám evá prati-grâhî bhávati yáṃ vâ nâ 'dhy-éti, tásmâd evá varuṇa-pâçân mucyate | yády áparam prati-grâhî syât sauryám éka-kapâlam ánu nír vaped, amúm evâ "dityám uc-câráṃ kurute | 'pò 'va-bhṛithâm ávai 'ty, ap-sú vaí váruṇaḥ, sâ-'kshâd evá váruṇam áva yajate | 'po-naptrîyaṃ carúm púnar é-'tya nír vaped, apsú-yonir vâ áçvaḥ, svâm evaí 'naṃ yóniṃ gamayati, sá enaṃ çântá úpa tishṭhate ‖ 2 ‖ muñcati, carúṃ, saptádaça ca ‖ 12 ‖

2, 5, 12, 1. — K. 12, 6. — devatâm — catúshkapâlam iti catúḥ-kapâlam — vâruṇân — catúshkapâlâ iti catúḥ-kapâlâḥ — catúshpâd iti catúḥ-pât | hi — anú | nir iti | vapet — uccâram ity út-câram — aponaptrîyam ity âpaḥ-naptrîyam — etyety â-ityá — vai — svâm | eva | enam.

13. yâ vâm indrâ-varuṇâ yatavyâ tanûs táye 'mám áṁhaso muñcataṃ; yâ vâm indrâ-varuṇâ sahasyâ rakshasyâ tejasyâ tanûs táye 'mám áṁhaso muñcataṃ | yó vâm indrâ-varuṇâv agnaú srâmas tám vâm eténâ 'va yaje; yó vâm indrâ-varuṇâ dvipât-su paçúshu cátushpât-su go-shṭhé gṛihéshv ap-sv óshadhîshu[1] vánaspátishu[1] srâmas tám vâm eténâ 'va yaja | índro vâ etásya ‖ 1 ‖ indriyéṇâ 'pa krâmati váruṇa enaṃ varuṇa-pâçéna gṛihṇâti yáḥ pâpmánâ gṛihîtó bhávati; yáḥ pâpmánâ gṛihîtâḥ syât tásmâ etâm aindrâ-varuṇîm payasyâṃ nír vaped, índra evâ 'sminn indriyám dadhâti váruṇa enaṃ varuṇa-pâçân muñcati; payasyâ bhavati, páyo hí vâ etásmâd apa-krâmaty, áthai 'shá pâpmánâ gṛihîtó, yát payasyâ bhávati

12. [3] °pâdhya° A. [4] °ṛidhyâ (°ai) ACDW.
13. pâpmanâ gṛihîtasyeshṭiḥ. [1] ohne avagraha.

páya evấ 'smin táyâ dadhâti | payasyâyâm ‖ 2 ‖ puro-ḍấçam[1] áva dadhâty, âtman-vántam evaí 'naṃ karoty, átho âyátana-vantam evá; catur-dhấ vy ûhati, dikshv[1] 'evá práti tishṭhati; púnaḥ sám ûhati, dig-bhyá evấ 'smai bheshajáṃ karoti; sam-ûhyấ 'va dyati, yáthấ "-viddhaṃ nish-kṛintáti tâdṛig[1] evá tád | yó vâm indrâ-varuṇâv agnaú srấmas táṃ vâm eténấ 'va yaja íty âha, dúr-ishṭyâ evaí 'nam pâti | yó vâm indrâ-varuṇâ dvipất-su paçúshu srấmas táṃ vâm eténấ 'va yaja íty âhai, 'tấvatîr[1] vấ ấpa óshadhayo[1] vánaspátayaḥ[1] pra-jấḥ paçáva upa-jîvanîyâs, tấ evấ 'smai varuṇa-pâçấn muñcati ‖ 3 ‖ etásya, payasyâyâm, pâti, shádvi°çatiç ca ‖ 13 ‖

2, 5, 12, 2. 3. — K. 11, 11. — goshṭha iti go-sthe — vanaspatishu — atho iti — caturdheti catuḥ-dhâ — âviddhaṃ ity â-viddhaṃ | nishkṛintatîti niḥ-kṛintati | tâdṛik — yaje — durishṭyâ iti duḥ-ishṭyâḥ — etâvátîḥ.

14. [a] sá pratna-ván, [b] ní kấvye, [c] 'ndraṃ vo viçvátas[1] párî[2], [d] 'ndraṃ náraḥ | [e] tváṃ naḥ soma viçváto[1] rákshâ[3] râjann aghâ-yatáḥ | ná rishyet tvấ-vataḥ sákhâ ‖ [f] yấ te dhấmâni diví yấ pṛithivyấṃ yấ párvateshv óshadhîshv[1] ap-sú | tébhir no víçvaiḥ su-mánâ áheḍan rấjant soma práti havyấ gṛibhâya ‖ [g] ágnî-shomâ sá-vedasâ sá-hûtî vanataṃ gíraḥ | sáṃ deva-trấ babhûvathuḥ ‖ [h] yuvám ‖ 1 ‖ etấni divi rocanấny agníç ca soma sá-kratû adhattam | yuváu sín-dhûr[4] abhí-çaster avadyấd ágnî-shomâv amuñcataṃ gṛibhîtấn ‖ [i] ágnî-shomâv imáu sú me çṛiṇutáṃ vṛishaṇâ hávam | práti sû-'ktấni haryatam bhávataṃ dâçúshe máyaḥ ‖ [k] ấ 'nyáṃ divó mâtaríçvâ[1] jabhârấ 'mathnâd anyám pári

---

14. kâmyeshṭiyâjyâḥ. [1] ohne avagraha. [2] so (°s p) ABW, s. P. 8, 24. [3] so (°a) ABW, s. P. 3, 8. [4] so (°ûor) ABW, s. P. 9, 20.

çyenó ádreḥ[5] | ágnî-shomâ bráhmaṇâ vâvṛidhânó 'rúṃ yaj-
nā́ya cakrathur u lokám || [l] ágnî-shomâ havíshaḥ prá-sthi-
tasya vîtám || 2 || háryataṃ vṛishaṇâ jushéthâm | su-çár-
mâṇâ sv-ávasâ hí bhûtám áthâ[3] dhattaṃ yájamânâya çáṃ
yóḥ || [m] ā́ pyâyasva, [n] sáṃ te || [o] gaṇā́nâṃ tvâ gaṇá-pati◡
havâmahe kavíṃ kavînā́m upamáçravas-tamam | jyeshṭha-rā́-
jam bráhmaṇâm brahmaṇas pata[2] ā́ naḥ çṛiṇvánn ûtí-bhiḥ
sîda sā́danam || [p] sá íj jánena sá viçā́ sá jánmanâ sá putrair
vā́jam bharate dhánâ nṛí-bhiḥ | devā́nâṃ yáḥ pitáram â-ví-
vâsati || 3 || çraddhā́-manâ havíshâ bráhmaṇas pátim[2] ||
[q] sá su-shṭúbhâ sá ṛikvatâ[1] gaṇéna valá◡ ruroja phaligá◡
ráveṇa | bṛíhaspátir[1] usriyâ havya-sū́daḥ kánikradad vā́va-
çatîr úd âjat || [r] máruto yád dha vo divó, [s] yā́ vaḥ çárma ||
[t] aryamā́[1] " yâti vṛishabhás túvishmân[1] dâtā́ vásûnâm puru-
-hûtó árhan[5] | sahasrâ-'kshó gotra-bhíd vájra-bâhur asmā́su
devó dráviṇaṃ dadhâtu || [u] yé te 'ryaman[6] bahávo deva-
-yā́nâḥ pánthânaḥ || 4 || râjan divá â-cáranti | tébhir no
deva máhi çárma yacha çáṃ na edhi dvi-páde çáṃ cátush-
-pade || [v] budhnā́d ágram áñgiro-bhir gṛíṇânó ví párvatasya
dṛi◡hitā́ny airat | rujád ródhâ◡si kṛítrimâṇy eshâ◡ sómasya
tā́ máda índraç cakâra || [w] budhnā́d ágreṇa ví mimâya mā́-
nair vájreṇa khā́ny atṛiṇan nadī́nâm | vṛithâ 'sṛijat pathí-
-bhir dîrgha-yâthaíḥ sómasya tā́ máda índraç cakâra || 5 ||
[x] prá yó jajné vidvā́◡[7] asyá bándhuṃ víçvâni devó jánimâ
vivakti | bráhma bráhmaṇa új jabhâra mádhyân nîcā́d[8] uccā́
sva-dháyâ 'bhí prá tasthau || [y] mahā́n mahī́ astabhâyad vi
jâtó dyā́◡ sádma pā́rthivaṃ cá rájaḥ | sá budhnā́d âshṭa
janúshâ 'bhy ágram bṛihaspátir[1] devátâ[1] yásya sam-rā́ṭ ||

---

14. [5] so (°o a°) ABW, s. P. 11, 3. [6] so (te 'ry°) ABW, s. P, 12, 7. [7] so (°â◡) ABW, s. P. 9, 20. [8] so (°câd) ABW, nîcâ CD; s. P. 5, 8 (wonach Einschub von d! nach Art der Pâli-Grammatiker!)

[s] budhnăd yó ágram[b] abhy-árty ójasâ bṛihaspátim[1] ấ vivâsanti devấḥ | bhinád valáṃ ví púro dardarîti kánikradat súvar apó jigâya ‖ 6 ‖ yuvấṃ, vîtám, âvívâsati, pánthâno, dîrghayấthaiḥ sómasya tấ máda índraç cakâra, devấ, náva ca ‖ 14 ‖

2, 3, 3, 1 - 4, 4. — [a.b 9] R. 6, 16, 21. 1, 72, 1; [c.d 10] 1, 7, 10. 7, 27, 1; [e.f] 1, 91, 8. 4; [g.h.i.k.l] 1, 93, 9. 5. 1. 6. 7; [m.n 11] 1, 91, 16. 18; [o.p] 2, 23, 1. 26, 3; [q] 4, 50, 5; [r.s 12] 8, 7, 11. 1, 85, 12; [t.u] nur hier; [v.w] 2, 15, 8. 3 (var.); [x.y] Ath. 4, 1, 3. 4[b]. 5[a]; [z] nur hier. — vîçvatâḥ — rakshạ — aghâyata[11] ity ágha-yatạḥ — tvâvátạ[13] iti tva-vatạḥ — agnîshṭomety agnî-ṣṭomâ — sahûtî[14] iti sa-hûtî — sakratû[14] iti sa-kratû — sindhûn — sv iti | mẹ — sûktânîti su-uktâni — eti | ạnyaṃ — mâtariçvâ — amâthnât — vâvṛidhânâ | urum — u | lokam — vîtam — athâ | dhattam — brahmaṇaḥ | patẹ — saḥ | it[15] — çraddhâmânâ iti çraddhâ-manâḥ — brahmâṇaḥ | patim — sushṭubheti su-stubhâ — ṛikvátâ — bṛihaspatiḥ | usriyâḥ — aryamâ | eti | yâti — tuvishmân — divaḥ | âcarantîty â-carânti — airat — tà | madẹ - atrinat | nadînâm | vṛitrâ | asṛijat — brahmâṇaḥ | ud iti — nîcâ[8] | uccâ — abhi | preti | tasthau — mahî iti[16] — âshṭa | janushâ | abhîti | agram | bṛihaspatiḥ | devatâ — abhyartîty abhi-arti — suvâḥ | apaḥ.

ádityebhyo, devấ vaí mṛityór, devấ vaí sattrám âsata, 'ryamṇé, prajấpates tráyastriṃçad dubitárabh[17], prajấpatir devébhyo 'nnádyaṃ, devấsurấs tấn, Rájano, dhruvò 'si, yán návam aíd, agníṃ vaí, prajấpatir váruṇâya, yấ vâm indrâvaruṇâ[18], sá pratnavác, cáturdaça ‖ 14 ‖

ádityebhyas (1, 1), tváshṭur (2, 6), asmai dânakâmâ (4, 2), evấ 'va runddhe[19] (7, 8), 'gníṃ vaí (11, 1), sá pratnavát (14, 1), shátpañcâçat[20] ‖ 56 ‖

iti taittirîyasaṃhitâyâṃ dvitîyakâṇḍe tṛitîyaḥ prapâṭhakaḥ ‖

---

14. [9] nur die pratika, weil bereits in II, 2, 12, 1 da. [10] desgl., s. I, 6, 12, 1. [11] diese beiden Verse finden sich erst in IV, 2, 7, 4; wenn sie dennoch hier (so wie in II, 5, 12, 1. III, 1, 11, 1) nur mit den pratika aufgeführt sind, so beweist dies für die sekundäre Hinzufügung dieser yâjyâ-Abschnitte an den bereits fertigen Text; s. die Note zu I, 5, 11, 4. [12] nur die pratika, weil bereits in I, 5, 11, 4 da. [13] s. P. 3, 2. 5. [14] s. P. 4, 15. 5. [15] s. P. 5, 17 schol. [16] s. P. 4, 34. [17] fehlt BDW. [18] fehlt W (wo also: vâ). [19] °ndhe ABCDW. [20] shátpañcâçát ABCDW.

1. devấ manushyâḥ pitáras tè 'nyáta[1] âsann[2] ásurâ rákshâṁsi piçácấs tè 'nyátas, téshâṃ devấnâm utá yád álpaṃ lóhitam ákurvan tád rákshâṁsi rấtrî-bhir asubhnan, tấnt subdhấn mṛitấn abhí vy auchat; té devấ avidur: yó vai no 'yám mriyáte rákshâṁsi vấ imấṃ ghnantî 'ti; té rákshâṁsy úpâ 'mantrayanta tấny abruvan: váraṃ vṛiṇâmahai yát ‖ 1 ‖ ásurâñ jáyâma[3] tán naḥ sahấ 'sad íti, táto vai devấ ásurân ajayan; té 'surấñ jitvấ[3] rákshâṁsy ápâ 'nudanta, tấni rákshâṁsy: ánṛitam akarté 'ti sam-antáṃ devấn páry aviçan; té devấ agnấv anâthanta, tè 'gnáye prá-vate puroḍấçam[1] ashṭấ-kapâlaṃ nír avapann agnáye vibâdhá-vate 'gnáye prátîka-vate; yád agnáye prá-vate nir-ávapan yấny evá purástâd[1] rákshâṁsi ‖ 2 ‖ ấsan tấni téna prấ 'nudanta[4], yád agnáye vibâdhá-vate yấny evấ 'bhito[1] rákshâṁsy ấsan tấni téna vy abâdhanta, yád agnáye prátîka-vate yấny evá paççấd rákshâṁsy ấsan tấni ténấ 'pâ 'nudanta; táto devấ ábhavan párấ 'surâ | yó bhrấtṛivya-vânt syất sá spárdhamâna etáyé 'shṭyâ yajetâ; 'gnáye prá-vate puroḍấçam[1] ashṭấ-kapâlaṃ nír vaped agnáye vibâdhá-vate ‖ 3 ‖ agnáye prátîka-vate; yád agnáye prá-vate nir-vápati yá evấ 'smâc chréyân bhrấtṛivyas táṃ téna prá ṇudate[4], yád agnáye vibâdhá-vate yá evaí 'nena sa-dṛiñ[5] táṃ téna ví bâdhate, yád agnáye prátîka-vate yá evấ 'smât pấpîyân táṃ ténấ 'pa nudate; prá çréyâṁsam bhrấtṛivyaṃ nudaté[2] 'ti sadṛiçam[1] krâmati naí 'nam pấpîyân âpnoti yá

4, 1. bhrâtṛivyavataḥ spardhamânasya trihavishkeshṭiḥ (2, 5, 12). [1] ohne avagraha. [2] unbetont. [3] °nj° A, °n (mit virâma) j° B, °ṃ j° W; s. P. 5, 24. [4] so (ṇ) ABW, s. P. 7, 5. [5] mit avagraha! so z. B. auch II, 2, 8, 5. 6; während sadṛiçam drei Zeilen weiter unten ohne avagraha! letzteres ist wohl von sadṛiça abzuleiten? ebenso wie sadṛiçi z. B. II, 5, 6, 6.

evâṃ vidvâṅ etáyé 'shṭyâ yájate ‖ 4 ‖ vṛiṇâmahai yát, purástâd rákshâꣳsi, vaped agnáye vibâdhávata, evâṃ, catvâri ca ‖ 1 ‖

2, 5, 12, 4. — K. 10, 7. — te | anyatâḥ | âsan — râtrî-bhir[5] íti râtri-bhiḥ — abhi | vîti | auchat — naḥ | ayam — saha | asat — preti | anudanta abhitâḥ — pareti | asûrâḥ — asmât | çreyân — preti | nudate — sadṛiṅṅ iti sa-dṛiṅ[5] — nudate[2] | atîti | sadṛiçam.

2. devâ-'surâḥ sáṃ-yattâ âsan, té devâ abruvan: yó no vîryâvat-tamas tám ánu sam-árabhâmahâ[1] íti, tá índram abruvan: tváṃ vai no vîryâvat-tamo 'si tvâm ánu sam-árabhâmahâ[1] íti, sò 'bravît: tisró ma imâs tanúvo vîryâ-vatîs[2] tâḥ prîṇîtâ 'thâ 'surân abhí bhavishyathé 'ti, tâ vaí brûhî 'ty abruvan, iyám aꣳho-múg iyáṃ vi-mṛidhé 'yám índriyâ-vatî[2] ‖ 1 ‖ íty abravît; tá índrâyâ 'ꣳho-múce puroḍâçam[3] ékâdaça-kapâlaṃ nír avapann índrâya vai-mṛidhâyé[3] 'ndrâye 'ndriyâ-vate[3]; yád índrâyâ 'ꣳho-múce nir-ávapann áꣳhasa evá ténâ 'mucyanta, yád índrâya vaimṛidhâya[3] mṛídha evá ténâ 'pâ 'ghnata, yád índrâye 'ndriyâ-vata[3] indriyám evá ténâ 'tmánn adadhata; tráyas-triꣳçat-kapâlam puroḍâçaṃ[3] nír avapan, tráyas-triꣳçad vaí devátâs[3] tâ índra âtmánn ánu sam-árambhayata[1] bhûtyai ‖ 2 ‖ tâṃ vâvá[3] devâ ví-jitim ut-tamâm ásurair vy ajayanta | yó bhrâtṛivya-vânt syât sá spárdhamâna etáyé 'shṭyâ yajeté 'ndrâyâ 'ꣳho-múce puroḍâçam[3] ékâdaça-kapâlaṃ nír vaped índrâya vaimṛidhâyé[3] 'ndrâye 'ndriyâ-vaté; 'ꣳhasâ vâ eshá gṛihîtó yásmâc chréyân bhrâtṛivyo, yád índrâyâ 'ꣳho-múce nir-vápaty áꣳhasa evá téna mucyate; mṛidhâ vâ eshò 'bhí-shaṇṇo[4] yásmât sa-

1. [3] s. P. 3, 7.
2. tasyaiva vijitisaṃjneshṭiḥ (2, 5, 12). [1] als Compositum!
[2] s. P. 3, 5. [3] ohne avagraha. [4] s. P. 13, 14.

mânéshv[3] anyáḥ çréyân utá || 3 || ábhrâtṛivyo, yád índrâya vaimṛidhā́ya[3] mṛídha evá ténā́ 'pa hate; yád índrâye 'ndriyā́-vata[2] indriyám evá ténâ "tmán dhatte; tráyastriꣳçat-kapâlam puroḍā́çaṃ[3] nír vapati, tráyas-triꣳçad vaí devátâs[3], tā́ evá yájamâna âtmánn ánu sam-ā́rambhayate[1] bhū́tyai | sā́ vā́ eshā́ ví-jitir nā́mé 'shṭir, yá eváṃ vidvā́n etáyé 'shṭyâ yájata ut-tamā́m evá ví-jitim bhrā́tṛivyeṇa ví jayate || 4 || indriyā́vatî, bhū́tyâ, utaí, 'kân ná pañcâçác ca || 2 ||

2, 5, 12, 5. — K. 10, 10. — anv iti | sa̱mârábhâmahâ̱ iti sam-ârábhâmahai — te — me̱ — vîryā́vatîr iti vîryá-va̱tîḥ — tâḥ — vi̱mṛidheti vi-mṛidhā́ — i̱ndri̱yâva̱tîtī́ndri̱ya-va̱tî — te — vai̱mṛi̱dhâyá — indri̱yâváta̱ itī́ndri̱ya-va̱te̱ — anv iti | sa̱mârámbhaya̱teti sam-ârámbhayata — a̱bhishā́ṇṇa̱ ity a̱bhi-sa̱nna̱ḥ — anv iti | sa̱mârámbhayata̱ iti sam-ârámbhayate — vai — yajáte.

3. devâ-'surā́ḥ sáṃ-yattâ âsan, téshâṃ gâyatry ójo bálam indriyáṃ vîrỳam pra-jā́m paçū́nt saṃ-gṛíhyâ "-dā́yâ 'pa-krámyâ 'tishṭhat; tè 'manyanta: yatarā́n[1] vā́ iyáṃ upâ-"vartsyáti tá idám bhavishyantī́ 'ti; tā́ṃ vỳ ahvayanta víçva-karmann íti devā́ dā́bhī́ 'ty ásurâḥ, sā́ nā́ 'nyatarā́ꣳç[1] canó[1] 'pā́-"vartata[2]; té devā́ etád yájur apaçyann: ójo 'si sáho 'si bálam asi || 1 || bhrā́jo 'si devā́nâṃ dhā́ma nā́mâ 'si víçvam asi viçvā́-"yuḥ sárvam asi sarvā́-"yur abhi-bhū́r; íti vā́vá[1] devā́ ásurâṇâm ójo bálam indriyáṃ vîrỳam pra-jā́m paçū́n avṛiñjata | yád gâyatrỳ apa-krámyā́ 'tishṭhat tásmâd etā́ṃ gâyatrī́ 'tī́ 'shṭim âhuḥ, saṃ-vatsaró vaí gâyatrī́, saṃ-vatsaró vaí tád apa-krámyâ 'tishṭhad; yád etáyâ devā́ ásurâṇâm ójo bálam indriyáṃ vîrỳam || 2 || pra-jā́m paçū́n ávṛiñjata tásmâd etā́ꣳ saṃ-vargá ítī́

3. tasyaiva saṃvargeshṭiḥ (2, 6, 11). [1] ohne avagraha. [2] als Compositum!

'shṭim âhur | yó bhrâtṛivya-vânt syât sá spárdhamâna etáyé 'shṭyâ yajetâ | 'gnáye saṃ-vargâya puroḍâçam ashṭâ--kapâlaṃ nír vapet; táṁ çṛitâm â-sannam eténa yájushâ 'bhí mṛiçed, ója evá bálam indriyáṃ vîrỳam pra-jâm paçûn bhrâ-tṛivyasya vṛiṅkte[2], bhávaty âtmánâ párâ 'sya bhrâtṛivyo bhavati ‖ 3 ‖ bálam asy, etáyâ devâ ásurâṇâm ójo bálam indriyám vîryàm, páñcacatvâriṁçac ca ‖ 3 ‖

2, 6, 11, 1-4. — K. 10, 7. — yaṭarân | vai — upâvarṭsyatîty úpa-âvarṭsyati | te — dàbhi | iti — anyaṭarân | caṇa | upâvàrṭatety úpa-âvàrtata — nâmâ | asi — viçvâyur iti viçva--âyuḥ — sarvâyur iti sarva-âyuḥ — gâyatrî | iti | ishṭim.

4. prajâ-patiḥ pra-jâ asṛijata, tâ asmât sṛishṭâḥ pá-ràcîr[1] âyan, tâ yátrâ 'vasan táto garmúd[1] úd atishṭhat; tâ bṛíhaspátiç[1] câ 'nv-ávaitâṁ[2], sò 'bravîd bṛíhaspátir: anáyâ tvâ prá tishṭhâny átha tvâ pra-jâ upâ-"vartsyantî[2] 'ti; tám prâ 'tishṭhat, táto vaí prajâ-patim pra-jâ upâ-"vartanta[2] | yáḥ prajâ-kâmaḥ syât tásmâ etám prâjâ-patyâṃ gâr-mutâṃ[1] carúṃ nír vapet, prajâ-patim ‖ 1 ‖ evá svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, sá evâ 'smai pra-jâm prá ja-nayati | prajâ-patiḥ paçûn asṛijata tè 'smât sṛishṭâḥ pá-râñca[1] âyan, té yátrâ 'vasan táto garmúd úd atishṭhat, tân pûshâ câ 'nv-ávaitâṁ[2], sò 'bravît pûshâ: 'náyâ mâ prá tishṭhâ 'tha tvâ paçáva upâ-"vartsyantî[2] 'ti, mâm prá tishṭhé 'ti sómo 'bravîn máma vaí ‖ 2 ‖ akṛishṭa-pacyám ity, ubhaú vâm prá tishṭhânî 'ty abravît, taú prâ 'tishṭhat, táto vaí prajâ-patim paçáva upâ-"vartanta[2]; yáḥ paçú-kâ-maḥ syât tásmâ etáṁ somâ-paushṇâṃ gârmutâṃ carúṃ nír vapet, somâ-pûshâṇâv evá svéna bhâga-dhéyenó 'pa

3. [2] °ñte A.

4. gârmutaç caruḥ prajâpaçvarthinoḥ (2, 7, 11). [1] ohne avagraha. [2] als Compositum!

dhâvati, tắv evắ 'smai paçúm prá janayataḥ, sómo vaí reto-
-dhắḥ, pûshắ paçûnắm pra-janayitắ, sóma evắ 'smai réto
dádhâti pûshắ paçúm prá janayati ‖ 3 ‖ vapet prajắpatim,
vaí, dádhâti pûshắ, tríṇi ca ‖ 4 ‖

2, 6, 11, 4. — K. 10, 11. — tâḥ — anvavaitâm ity ânu-
-avaitâm — pretí | tishṭhâni — upâvártsyantîty úpa-âvárt-
syanti — pretí | atishṭhat — upâvártantety úpa-âvártanta —
pûshâ | ca | anvavaitâm ity ânu-avaitâm — pretí | tishṭha
— upâvártsyantîty úpa-âvártsyanti — upâvártantety úpa-
-âvártanta.

5. [a] ágne góbhir[1] na ấ gahi 'ndo pushṭyắ jushasva
naḥ | índro dhartắ grihéshu naḥ ‖ [b] savitắ yáḥ sahasríyaḥ
sá no gṛihéshu râraṇat | ấ pûshắ etv[2] ấ vásu ‖ [c] dhâtắ da-
dâtu no rayím ṛ́çâno jágatas pátiḥ[3] | sá naḥ pûrṇéna vâ-
vanat ‖ [d] tváshṭâ yó vṛishabhó vríshâ sá no gṛihéshu râra-
ṇat | sahásreṇa 'yútena ca ‖ [e] yéna devắ amṛítam ‖ 1 ‖ dîr-
ghắu çrávo divy aírayanta | rắyas posha[3] tvám asmá-bhyaṃ
gávâṃ kulmíṃ jîvása ấ yuvasva ‖ [f] agnír gṛihá-patiḥ sómo
viçva-vánih savitắ su-medhắḥ svắhâ[1] | [g] ágne gṛiha-pate yás
te ghṛítyo bhâgás téna sáha ója â-krámamâṇâya dhehi,
çraíshṭhyât pathó mắ yoshaṃ, mûrdhắ bhûyâsau svắhâ ‖ 2 ‖
amṛítam, ashṭắtriṃçac ca ‖ 5 ‖

2, 4, 6, 1-2. — indo iti — eti | pûshâ | etu | eti — ja-
gâtaḥ | patiḥ — vâvanat — râraṇat — airáyanta | rắyaḥ |
posha — kulmiṃ | jîvasé — viçvavanir iti viçva-vaníḥ.

6. citráyâ yajeta paçú-kâma; iyáṃ vaí citrắ, yád
vắ asyắṃ víçvam bhûtám ádhi pra-jắyate téne 'yáṃ citrắ;
yá eváṃ vidvắṃç citráyâ paçú-kâmo yájate prá pra-jáyâ
paçú-bhir mithunaír jâyate | praí 'vắ "gneyéna vâpayati,

5. citrâyâgasya upahomamantrâḥ. [1] ohne avagraha. [2] so (°shâ
e°) ABW; s. P. 10, 13. [3] so (°s p°) ABW, s. P. 8, 27. 29.
6. paçukâmasya citrâyâgaḥ (3, 1, 11).

rétaḥ saumyéna dadhâti, réta evá hitáṃ tváshṭâ rûpā́ṇi ví karoti, sârasvataú[1] bhavata etád vaí daívyam mithunáṃ daívyam evā́ 'smai || 1 || mithunám madhyató[1] dadhâti púshṭyai pra-jánanâya, sinîvâlyaí[1] carúr bhavati vā́g vaí sinîvâlī́[1] púshṭiḥ khálu vaí vā́k púshṭim evá vā́cam úpai 'ty, aindrá ut-tamó bhavati ténai 'vá tán mithunáꣳ | saptaí 'tā́ni havī́ꣳshi bhavanti, saptá grâmyā́ḥ paçávaḥ saptā́ ''raṇyā́ḥ saptá chándâꣳsy, ubháyasyā́ 'va-ruddhyâ[2] | áthai 'tā́ ā́-hutîr juhoty, eté vaí devā́ḥ púshṭi-patayas, tá evā́ 'smin púshṭiṃ dadhati, púshyati pra-jáyâ paçú-bhir, átho yád etā́ ā́-hutîr juhóti práti-shṭhityai || 2 || asmai, tá evá, dvā́daça ca || 6 ||

2, 4, 5, 1. 2. 3, 1, 11, 1-4. — adhîti | pra̱jâyáta̱ iti pra-jâyáte — vi̱dvân | ci̱trayā́ — ma̱dhya̱taḥ — si̱nîvâ̱lyai — atho̱ iti.

7. [a] mârutám asi marútâm ójo, 'pā́ṃ dhā́râm bhinddhi[1] | [b] ramáyata marutaḥ çyenám âyínam máno-javasaṃ vṛíshaṇaꣳ su-vṛiktím | yéna çárdha ugrám áva-sṛishṭam éti tád açvinâ pári dhattaꣳ svastí[2] || [c] puro-vâtó várshañ jinvár[3] â-vṛít[4] svā́hâ[2], vâtā́-vad várshann ugrár â-vṛít[4] svā́hâ, stanáyan várshan bhîmár â-vṛít[4] svā́hâ, 'naçanỳ ava-sphū́rjan didyúd várshan tveshár â-vṛít[4] svā́hâ, 'ti-râtráṃ várshan pûrtír â-vṛít || 1 || svā́hâ, bahú hâ 'yám avṛishâd[5] íti çrutár â-vṛít[4] svā́hâ, ''-tápati várshan vi-rā́ḍ â-vṛít svā́hâ, 'va-sphū́rjan didyúd várshan bhûtár â-vṛít[4] svā́hâ | [d] mā́ndâ vā́çâḥ çúndhyûr ájirâḥ | jyótishmatîs[2] támasvarîr[2 u. 6] úndatîḥ sú-phenâḥ | mítra-bhṛitaḥ kshátra-bhṛitaḥ sú-râshṭrâ ihá

6. [1] ohne avagraha. [2] °rudhyâ (°ai) ABCDW.

7-10. kârirîshṭiḥ; 7. mantrâḥ (prâgghoma°)., [1] °ndhi (°m°) ABCDW. [2] ohne avagraha. [3] °rshaṃ ji° AW, °rshan (mit virâma) ji° B. [4] so (°r â°) ABW, s. P. 8, 11. [5] so (°shâ°) ABCDW. [6] °svatî° prima manu in AC.

mâ 'vata | [e] vṛishṇo áçvasya[7] saṃ-dânam asi, vṛishṭyai tvó 'pa nahyâmi ‖ 2 ‖ pûrtír âvṛíd, dvícatvâriṃçac ca ‖ 7 ‖

2, 4, 9, 1-4. — K. 11, 9. — svasti — varshân | jinvaḥ — vâtâvad[8] iti vâta-vat | varshân | ugraḥ — bhîmaḥ — anâdhṛishṭâsaḥ — tveshaḥ — ha | ayam | avṛishât | iti | çrutaḥ — bhûtaḥ — mândâḥ | vâçâḥ — jyotishmatîḥ | tamâsvarîḥ.

8. [a] dévâ vasavyâ ágne soma sûrya | dévâḥ çarmaṇyâ mítrâ-varuṇâ 'ryaman | dévâḥ sa-pîtayó 'pâṃ napâd âçu-heman | udnó datto, 'da-dhíṃ bhintta[1] diváḥ parjányâd antárikshât[2] pṛithivyâs táto no vṛishṭyâ[3] 'vata | [b] dívâ cit támaḥ kṛiṇvanti parjányeno 'da-vâhéna | pṛithivîṃ yád vy-undánti ‖ [c] â yáṃ náraḥ su-dânavo dadâçúshe diváḥ kóçam ácucyavuḥ | ví parjányâḥ sṛijanti ródasî ánu dhánvanâ yanti ‖ 1 ‖ vṛishṭáyaḥ[4] ‖ [d] úd îrayathâ[5] marutaḥ samudrató[2] yûyáṃ vṛishṭíṃ[4] varshayathâ[5] purîshiṇaḥ | ná vo dasrâ úpa dasyanti dhenávaḥ çubháṃ yâtâṃ ánu ráthâ avṛitsata ‖ [e] sṛijâ[5] vṛishṭíṃ[4] divá â 'd-bhíḥ samudrám[2] pṛiṇa | ab-jâ asi prathama-jâ bálam asi samudríyam[2] ‖ [f] ún nambhaya pṛithivîṃ bhinddhî[6] 'dáṃ divyáṃ nábhaḥ | udnó divyásya no dehî "çâno ví sṛijâ[5] dṛítim ‖ [g] yé devâ diví-bhâgâ yè 'ntáriksha-bhâgâ yé pṛithiví-bhâgâḥ[7] | tá imáṃ yajnám avantu, tá idáṃ kshétram â viçantu, tá idáṃ kshétram ánu ví viçantu ‖ 2 ‖ yanti, devâ, viçatíç ca ‖ 8 ‖

2, 4, 10, 1-3. ([f] 3, 5, 4, 2). — K. 11, 9. — ([a] Vs. 18, 55). — devâḥ — çarmaṇyâḥ | mitrâ-varuṇeti mitrâ-varuṇâ — udadhim ity úda-dhim — vṛishṭyâ | avata — rodasî[8] iti — vṛishṭayâḥ — îrayatha — samudratâḥ — varshayatha — dasrâḥ —

---

7. [7] so ([o] a[o]) ABW, s. P. 11, 16. [8] s. P. 3, 5.

8. kâriryuttarabhâgasthâ mantrâḥ. [1] [o]nta ([o]ṃ[o]) ABCDW. [2] ohne svagraha. [3] so (paroxyt.) ABCDW. [4] so (oxyt.) ABCDW. [5] so ([o]â) ABW; s. P. 3, 10. 12. [6] [o]ndh[o] ([o]ṃ[o]) ABCDW. [7] so ([o]vî) ABCDW. [8] s. P. 4, 17.

sṛija | vṛishṭim | divaḥ | eti — samudram — prathamajâ iti prathama-jâḥ — samudriyam — bhindhi | idam — dehi | îçânaḥ — sṛija — devâḥ | divibhâgâ iti divi-bhâgâḥ — antarikshabhâgâ ity antarikṣha-bhâgâḥ — pṛithivibhâgâ iti pṛithivi-bhâgâḥ — te — anú | vîti | viçantu.

9. mârutám asi marútâm ójа íti kṛishṇám vâsaḥ kṛishṇá-tûsham pári dhatta, etád vaí vṛíshṭyai[1] rûpáṁ, sá-rûpa evá bhûtvâ parjányam varshayati | ramáyata marutaḥ çyenám âyínam íti paççâd-vâtám práti mîvati puro-vâtám evá janayati varshásyâ 'va-ruddhyai[2] | vâta-nâmâni juhoti; vâyúr vaí vṛíshṭyâ îçe, vâyúm evá svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, sá evâ 'smai parjányam varshayaty; ashṭaú ‖ 1 ‖ juhoti, cátasro vaí díçaç cátasro 'vântara-diçâ, dig-bhyá evá vṛíshṭiṁ sám prá cyâvayati | kṛishṇâ-'jiné sám yauti, havír evâ 'kar; antar-vedí sám yauty, ávа-ruddhyai[2] | yátînâm adyámânânâṁ çîrshâṇi párâ 'patan, té kharjûrâ abhavan, téshâṁ rása ûrdhvò 'patat, tâni karîrâṇy abhavant, saumyâni vaí karîrâṇi, saumyâ khálu vâ á-hutir divó vṛíshṭim[1] cyâvayati; yát karîrâṇi bhávanti ‖ 2 ‖ saumyáyai 'vâ "-hutyâ divó vṛíshṭim[1] áva runddhe[3] | mádhushâ sám yauty, apâṁ vâ eshá óshadhînâṁ[4] ráso yán mádhv, ad-bhyá evaú 'shadhî-bhyo[5] varshaty, átho ad-bhyá evaú 'shadhî-bhyo vṛíshṭim[1] ní nayati | mândâ vâçâ íti sám yauti, nâma-dhéyair evaí 'nâ áchai 'ty, átho yáthâ brûyâd: ásâv[6] é 'hî 'ty evám evaí 'nâ nâma-dhéyair â ‖ 3 ‖ cyâvayati | vṛíshṇo áçvasya[7] saṁ-dânam asi vṛíshṭyai[1] tvó 'pa nahyâmî 'ty âha, vṛíshâ vâ áçvo, vṛíshâ parjányaḥ,

---

9. prâcyâṅgamantravyâkhyânam (3, 1, 11). [1] so (paroxyt.) ABCDW. [2] °rudhyai ACDW. [3] rundhe (°ṃ°) ABCDW. [4] ohne avagraha. [5] s. P. 3, 7. [6] s. P. 16, 31. [7] so (°o a°) ABW, s. P. 11, 16.

kṛishṇá iva khálu vaí bhûtvấ varshati, rûpéṇai 'vaí 'naṁ sám ardhayati, várshasyấ 'va-ruddhyai[2] ‖ 4 ‖ ashṭaú, bhávanti, nâmadhéyair, ékân ná triṁçác ca ‖ 9 ‖

2, 4, 7, 1-2. (3, 1, 11, 4-6). — K. 11, 10. — vṛishṭyâḥ | îçe — avântaradiçâ ity ávântara-diçâḥ — sam | preti | cyâvayati — eva | ukaḥ — oshádhîbhya ity oshádhi-bhyaḥ — atho iti — mândâḥ — atho iti — asaú | eti | ihi | iti — enâḥ.

10. dévâ vasavyâ, dévâḥ çarmaṇyâ, dévâḥ sa-pîtaya íty ấ badhnâti devátâbhir[1] evấ 'nv-ahám vṛíshṭim[2] ichati | yádi várshet tấvaty[1] evá hotavyàṃ, yádi ná várshec chvó bhûté havír nír vaped | aho-râtré[3] vaí mitrấ-váruṇâv, aho-râtrấbhyâṃ khálu vaí parjányo varshati, náktaṃ vâ hí dívâ vâ várshati, mitrấ-várṇâv evá svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, tấv evấ 'smai ‖ 1 ‖ aho-râtrấbhyâm parjányaṃ varshayato | 'gnáye dhâma-cháde purodấçam[1] ashṭấ-kapâlaṃ nír vapen mârutáṁ saptá-kapâlaṁ sauryám éka-kapâlam; agnír vấ itó vṛíshṭim[2] úd îrayati, marútaḥ sṛishṭấṃ nayanti, yadấ khálu vấ asấv âdityó nyàṅ[4] raçmí-bhiḥ pary-âvártaté 'tha varshati dhâma-chád[4] iva khálu vaí bhûtvấ varshaty, etấ vaí devátâ[1] vṛíshṭyâ[2] îçate tấ evá svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, tấḥ ‖ 2 ‖ evấ 'smai parjányaṃ varshayanty, utấ 'varshishyan várshaty evá | sṛijấ[5] vṛishṭím[6] diváṃ ấ 'd-bhíḥ samudrám[1] pṛiṇé 'ty âhe, 'mấç cai 'vấ 'múç cà 'páḥ sám ardhayaty, átho âbhír evấ 'múr áchai 'ty | ab-jấ asi prathama-jấ bálam asi samudríyam[1] íty âha, yathâ-yajúr evaí 'tád | ún nambhaya pṛithivím íti varshâ-hvấṃ[7] juhoty, eshấ vấ óshadhînâṃ[1] vṛishṭi-vánis, táyai 'vá

10. uttarabhâgasthamantravyâkhyânam (3, 1, 11). [1] ohne avagraha. [2] so (paroxyt.) ABCDW. [3] s. P. 4, 11. [4] °chch° W. [5] so (°á) ABW, s. P. 3, 12. [6] so (oxyt.) ABCDW. [7] s. P. 3, 5; punarnavâyâm, schol. p. 519 (also Loc. von varshâhû; anders im Pet. W.).

vṛishṭim[2] ā́ cyâvayati | yé devā́ diví-bhâgā íti kṛishṇâ-'jinám áva dhûnotî, 'má evā́ 'smai lokā́ḥ pritā́ abhū́-'shṭâ bhavanti ‖ 3 ‖ asmai, dhâvati tā́, vā́, ékaviṅçatiç ca ‖ 10 ‖

2, 4, 8, 1-2. (3, 1, 11, 6-8). — K. 11, 10. — devā́ḥ | vasavyâḥ — çarmaṇyâḥ — devatābhiḥ — tâvâti | eva — nyàñ — etâḥ — devatā́ḥ | vṛishṭyā́ḥ — uta | avârshishyan — sṛija | vṛishṭim | divaḥ | eti — samudram — atho iti — prathamajâ iti prathama-jâḥ — samudriyàm — varshấhvâm iti varsha-hvâm — ye | devâḥ — ime — abhîshṭā́ ity abhi-ishṭā́ḥ.

11. sárvâṇi chándâṁsy etásyâm íshṭyâm anū́-'cyānī́ 'ty âhus, trishṭúbho[1] vā́ etâd vîryàm yát kakúd ushṇíhâ jágatyai, yád ushṇiha-kakúbhâv anv-ā́ha ténai 'vá sárvâṇi chándâṁsy áva runddhe[2] | gâyatrī́ vā́ eshā́ yád ushṇíhâ, yā́ni catvā́ry ádhy akshárâṇi cátush-pâda evá té paçávo, yáthâ puroḍā́çe[1] puroḍā́çó[1] 'dhy evám evấ tád yád ṛicy ádhy akshárâṇi | yáj jágatyâ ‖ 1 ‖ pari-dadhyā́d ántam yajnám gamayet; trishṭúbhâ[1] pári dadhâtî, 'ndriyám vaí vîryàm trishṭúg[1], indriyấ evá vîrye yajnám práti shṭhâpayati[3] nā́ 'ntam gamayaty; ágne[4] trī́ te vā́jinā trī́ shadhá-sthé[5] 'ti tri-vatyâ pári dadhâti, sarûpa-tvā́ya | sárvo vā́ eshá yajnó yát traidhâtavī́yam[1], kā́mâya-kâmâya prá yujyate, sárvebhyo hí kā́mebhyo yajnáḥ pra-yujyáte | traidhâtavī́yena[1] yajetâ 'bhi-cárant, sárvo vaí ‖ 2 ‖ eshá yajnó yát traidhâtavī́yaṁ[1], sárveṇai 'vaí 'nam yaj-

---

11. traidhâtaviyeshṭiḥ (3, 2, 11). [1] ohne avagraha. [2] runddhe (°ṃ°) ABCDW. [3] so (shṭh°) ABW, s. P. 6, 4. [4] die hiesige Aufführung dieses in III, 2, 11, 1 nochmals unter den yâjyâ aufgeführten Verses ist ein Beweis für den sekundären Ursprung der yâjyâ-Abschnitte. Es werden ja überhaupt hier mehrfach zu den ishṭi die mantra bereits im Texte selbst aufgeführt, während das yâjyâkâṇḍam dann noch je andere dazu gehörige yâjyâ aufführt; vgl. II, 3, 9 (ishṭi und Sprüche). 4, 14, 5 (yâjyânu°); II, 3, 10 (mantra), 11 (ishṭi). 5, 12, 1 (yâjyânu°); II, 4, 5 (Sprüche). 6 (ishṭi). III, 1, 11, 1-4 (yâjy°). II, 4, 7. 8 (mantra). 9. 10 (ishṭi). III, 1, 11, 4-7 (yâjy°). S. noch die Note zu II, 5, 2, 5. [5] so (shadh°) AB; s. P. 6, 4.

nénâ 'bhí carati, stṛiṇutá evaí 'nam | etáyai 'vá yajetâ 'bhi-caryámâṇaḥ, sárvo vā́ eshá yajnó yát traidhâtavī́yaꣳ, sárveṇai 'vá yajnéna yajate, naí 'nam abhi-cárant stṛiṇuta | etáyai 'vá yajeta sahásreṇa yakshyámâṇaḥ, prá-jâtam evaí 'nad dadâty | etáyai 'vá yajeta sahásreṇe "jânó, 'ntaṃ vā́ eshá paçûnā́ṃ gachati ‖ 3 ‖ yáḥ sahásreṇa yájate; prajā́-patiḥ khálu vaí paçū́n asṛijata, tā́ꣳs[6] traidhâtavī́yenai[1] 'vā́ 'sṛijata; yá eváṃ vidvā́ꣳs[6] traidhâtavī́yena[1] paçú-kâmo[7] yájate yásmâd evá yóneḥ prajā́-patiḥ paçū́n ásṛijata tásmâd evaí 'nânt sṛijata úpai 'nam út-taraꣳ sahásraṃ namati | devátâbhyo[1] vā́ eshá ā́ vṛiçcyate yó: yakshyá íty uktvā́ ná yájate; traidhâtavī́yena yajeta, sárvo vā́ eshá yajnáḥ ‖ 4 ‖ yát traidhâtavī́yaꣳ[1], sárveṇai 'vá yajnéna yajate, ná devátâbhya[1] ā́ vṛiçcyate | dvā́daça-kapâlaḥ puroḍā́ço[1] bhavati, té tráyaç cátush-kapâlâs, trishshaṃṛiddha-tvā́ya[8] | tráyaḥ puroḍā́çâ bhavanti, tráya imé lokā́, eshā́ṃ lokā́nâm ā́ptyâ | úttara-uttaro jyā́yân bhavaty, evám iva hī́ 'mé lokā́ | yava-máyo mádhya, etád vā́ antárikshasya[1] rûpáꣳ, sám-ṛiddhyai[9] | sárveshâm abhi-gamáyann áva dyaty, áchambaṭ-kâraꣳ | híraṇyaṃ dadâti, téja evá ‖ 5 ‖ áva runddhe[2]; târpyáṃ dadâti, paçū́n evā́ 'va runddhe[2]; dhenúṃ dadâty, â-çísha evā́ 'va runddhe[2]; sā́mno vā́ eshá várṇo yád dhíraṇyaṃ, yájushâṃ târpyám, ukthâ-madā́nâṃ[10] dhenúr, etā́n evá sárvân várṇân áva runddhe[2] ‖ 6 ‖ jágatyâ, 'bhicárant sárvo vaí, gachati, yajnás, téja evá, triꣳçác ca ‖ 11 ‖

3, 2, 11, 1-3. — K. 12, 4. — a̱nûcyâ̱nîty ánu-ucyā́ni — tri̱shṭubháḥ — ka̱kut — catúshpâda̱ iti̱ catúḥ-pâ̱da̱ḥ — ṛi̱ci | adhîti — tri̱shṭubhā́ — tri̱shṭuk — i̱ndri̱ye — pratîti | sthâ̱-

11. [6] so (°ꣳs) ABW, s. P. 6, 14. [7] paçukâmo fehlt irrig in einigen Mss. des schol. zu P. 6, 14, s. Whitney p. 169. [8] triḥsha° D (beide Male); s. P. 6, 13 schol. [9] ṛidhyai ACDW. [10] s. P. 3, 2.

pāyati — sādhastheti sādha-sthā — traidhātavīyam — strīṇute — tān — vidvān — sṛjyate — āptyai — lokāḥ — ukthāmādānām ity úktha-mādānām.

12. tváshṭā hatá-putro ví-'ndraṁ sómam ā 'harat, tásminn índra upa-havám aichata, táṃ nó 'pā 'hvayata: putrám me 'vadhîr íti; sá yajna-veçasáṃ kṛitvā́ prā-sā́hā sómam apibat | tásya yád aty-áçishyata tát tváshṭā "-havanī́yam úpa prā́ 'vartayat: svā́hé[1] 'ndra-çatrur vardhasvé 'ti; sá yā́vad[1] ûrdhváḥ parā-vídhyati tā́vati[1] svayám evá vỳ aramata, yádi vā tā́vat[1] pra-vaṇám ‖ 1 ‖ ā́sīt yádi vā tā́vad[1] ádhy agnér ā́sīt; sá sam-bhávann agnī́-shómāv abhí sám abhavat | sá ishumātrám-ishumātraṃ víshvañ[1] avardhata, sá imā́ṁ lokā́n[2] avṛiṇod, yád imā́ṁ lokā́n[2] ávṛiṇot tád vṛitrásya vṛitra-tváṃ | tásmād índro 'bibhed, ápi tváshṭā; tásmai tváshṭā vájram asiñcat, tápo vaí sá vájra āsît | tám úd-yantuṃ nā́ 'çaknod; átha vaí tárhi víshṇuḥ ‖ 2 ‖ anyā́ devátā[1] "sît; sò 'bravîd: víshṇav é 'hî 'dám ā́ harishyávo yénā 'yám idám íti | sá víshṇus tredhā́ "tmā́naṃ ví nỳ adhatta pṛithivyā́ṃ tṛitîyam antárikshe[1] tṛitîyaṃ diví tṛitîyam, abhi-paryā́vartād dhy ábibhed | yát pṛithivyā́ṃ tṛitîyam ā́sīt téné 'ndro vájram úd ayachad víshṇv-anusthitaḥ[3]; sò 'bravīn: mā́ me prá hār ásti vā́ idám ‖ 3 ‖ máyi vîryaṃ tát te prá dāsyāmī́ 'ti, tád asmai prā́ 'yachat, tát práty agṛihṇād, ádhā mé 'ti tád víshṇavé 'ti prā́ 'yachat, tád víshṇuḥ práty agṛihṇād: asmā́sv índra indriyáṃ dadhātv íti | yád antárikshe[1] tṛitîyam ā́sīt téné 'ndro vájram úd ayachad víshṇv-anusthitaḥ[3]; sò 'bravīn: mā́ me prá hār ásti vā́ idám ‖ 4 ‖ máyi vîryaṃ tát te prá dāsyāmī́ 'ti,

12. traidhātavīyasya devatā. [1] ohne avagraha. [2] °nlo° A. W (das zweite Mal), °nll° B, °ml° W (das erste Mal). [3] so (°sthi°) ABCDW; s. Whitney zu P. 6, 2.

tád asmai prấ 'yachat, tát práty agṛihṇâd, dvír mâ 'dhâ íti tád víshṇavé 'ti prấ 'yachat, tád víshṇuḥ práty agṛihṇâd: asmấsv índra indriyáṃ dadhâtv íti | yád diví tṛítîyam ấsît téné 'ndro vájram úd ayachad víshṇv-anusthitaḥ[3]; sò 'bravîn: mấ me prá hâr yénấ 'hám ‖ 5 ‖ idám ásmi tát te prá dâsyâmî 'ti, tvîs íty abravît; saṃ-dhấṃ tú sáṃ dadhâvahai tvấm evá prá viçânî 'ti, yán mấm pra-viçéḥ kím mâ bhuñjyâ íty abravît, tvấm evé 'ndhîya táva bhógâya tvấm prá viçeyam íty abravît, tám vṛitráḥ prấ 'viçad, udáraṃ[1] vaí vṛitráḥ, kshút khálu vaí manushyasya bhrấtṛivyo, yáḥ ‖ 6 ‖ eváṃ véda hánti kshúdham bhrấtṛivyaṃ; tád asmai prấ 'yachat, tát práty agṛihṇât, trír mâ 'dhâ íti tád víshṇavé 'ti prấ yachat, tád víshṇuḥ práty agṛihṇâd asmấsv índra indriyáṃ dadhâtv íti | yát tríḥ prấ 'yachat[4] tríḥ praty-ágṛihṇât tát tri-dhấtos tridhâtu-tvấṃ | yád víshṇur anv-átishṭhata víshṇavé 'ti prấ 'yachat[4] tásmâd aindrâ-vaishṇaváo havír bhavati | yád vấ idáṃ kíṃ ca tád asmai tát prấ 'yachad ṛícaḥ sấmâni yájûoshi | sahásraṃ vấ asmai tát prấ 'yachat, tásmât sahásra-dakshiṇam ‖ 7 ‖ pravaṇáṃ, víshṇur, vấ idám, idám, aháṃ, yó, bhavaty, éka-vio̧atiç ca ‖ 12 ‖

2, 5, 2, 1-2. 6, 5, 1, 1-2. — K. 12, 3. — Ç. 5, 5, 4, 7. 8. 5, 1-7. — vîndraṃ iti vi-índraṃ — indráḥ — aichata — prâsaheti[5] pra-sahấ — upà | preti | avartayat | svâhấ — pravaṇam iti pra-vaṇam — agnîshomâv ity agnî-somaú | abhi | sam iti | abhavat — vishvâñ — imân | lokân — vishṇó[6] | eti | ihi — vi | nîti | adhatta — preti | hâḥ[7] — adhâḥ[8] | mâ | iti — ati | preti | ayachat — mâ | adhâḥ — tvîs | iti — udaràm — yat | tríḥ | preti | ayàchat — anvatishṭhatety ànu-atishṭhata | vishṇàve | ati | preti | ayàchat.

---

12. [4] nicht komponirt, obschon betont. [5] s. P. 3, 5. [6] ohne iti; s. Whitney zu P. 4, 6. 9, 12. [7] s. P. 8, 8. [8] s. Whitney zu P. 3, 9.

13. devấ vaí râjanyâj jấyamânâd abibhayus, tám antár evá sántaṃ dấmnấ 'pau "mbhant; sá vấ eshó 'po-'bdho jâyate yád râjanyo, yád vấ eshó 'napo-'bdho jấyeta vṛitrấn ghnáꣳç cared | yáṃ kâmáyeta râjanyam: ánapo-'bdho jâyeta vṛitrấn ghnáꣳç cared íti tásmâ etám aindrâ-bârhaspatyáṃ carúṃ nír vaped, aindró vaí râjanyo bráhma bṛihaspátir[1], bráhmaṇai 'vaí 'naṃ dấmno 'pó-'mbhanân muñcati | hiraṇmáyaṃ[1-2] dấma dákshiṇâ, sâ-'kshấd evaí 'naṃ dấmno 'pó-'mbhanân muñcati ‖ 1 ‖ enaṃ, dvấdaça ca ‖ 13 ‖

3, 3, 11, 1. — K. 11, 4. — dâmnấ | apeti | aṃbhaṇ | saḥ | vai | eshaḥ | apódbdha ity apá-ṳbdhaḥ — eshaḥ | anápobdha ity anápa-ṳbdhaḥ — ghnan | caret — apombhânâd ity ápa-umbhânât — hiraṇmayám — sâkshâd iti sa-ākshât.

14. [a] návo-navo bhavati jấyamânó 'hnâṃ ketúr ushásâm ety ágre | bhâgáṃ devébhyo ví dadhâty â-yán prá candrámâs[1] tirati dîrghám ấyuḥ ‖ [b] yám âdityấ aꣳçúm â-pyâyáyanti yám ákshitam ákshitayaḥ píbanti | téna no rấjâ váruṇo bṛíhaspátir[1] ấ pyâyayantu bhúvanasya go-pấḥ ‖ [c] prấcyâṃ[1] diçí tvám indrâ 'si rấjo 'tó 'dîcyâṃ[1] vṛitra-han vṛitra-hấ 'si | yátra yánti srotyấs tát ‖ 1 ‖ jitáṃ te dakshiṇató[1] vṛishabhá edhi hávyaḥ | [d] índro jayâti ná párâ jayâtâ adhi-râjó rấja-su râjayâti | víçvâ hí bhûyấḥ pṛitanâ abhishṭír[1] upa-sádyo namasyò yáthấ 'sat ‖ [e] asyé 'd evá prá ririce mahi-tvâṃ diváḥ pṛithivyấḥ[2] páry antárikshât[1] | sva-rấḍ índro dáma â viçvá-gûrtaḥ svarír[1] ámatro vavakshe ráṇâya | [f] abhí tvâ çûra nonumó 'dugdhâ[3] iva

13. aindrâbârhaspatyaç caruḥ (çaktistambhanivârakaḥ) (3, 3, 11). [1] ohne avagraha. [2] s. P. 13, 8.

14. kâmyeshṭiyâjyâḥ. [1] ohne avagraha. [2] so (°ḥ p°) ABW, s. P. 8, 28 schol. [3] so (°o ') ABW; s. P. 12, 7.

dhenávaḥ | ĩçânam ‖ 2 ‖ asyá jágataḥ suvar-dṛíçam ĩçânam indra tasthúshaḥ ‖ [g] tvắm íd dhí hávâmahe sâtắ vắjasya kắrávaḥ | tvắm vṛitréshv indra sát-patim náras tvắm kắshṭhâsv árvatạḥ ‖ [h] yád dyắva indra te çatáṁ çatám bhúmîr utá syúḥ | ná tvâ vajrint sahásraṁ sûryâ ánu ná jâtám ashṭa ródasî ‖ [i] píbâ[4] sómam indra mándatu tvâ yáṁ te sushắva hary-açvắ 'driḥ ‖ 3 ‖ sotúr bâhú-bhyâṁ sú-yato nắ 'rvâ ‖ [k] révatîr[1] naḥ sadha-mắda índre santu tuví-vâjâḥ | kshumánto[1] yắbhir mádema ‖ [l] úd agne çúcayas táva, [m] ví jyótishó, [n] 'd u tyáṁ jâtá-vedasaṁ | [o] saptá tvâ haríto ráthe váhanti deva sûrya | çocísh-keçam vi-cakshaṇa ‖ [p] citráṁ devắnâm úd agâd ánîkaṁ cákshur mitrásya váruṇasyâ 'gnéḥ | ắ 'prâ dyắvâ-pṛithivî antárikshaṁ[1] sûrya âtmâ jágatas tásthushaḥ ‖ 4 ‖ ca ‖ [q] víçve devắ ṛitâ-vṛídha[5] ṛitú-bhir havana-çrútaḥ | júshantâṁ yújyam páyaḥ ‖ [r] víçve devâḥ çṛiṇuté 'máṁ hávam me yé antárikshe[6] yá úpa dyávi shṭhá[7] | yé agni-jihvắ[6] utá vâ yájatrâ â-sádyâ 'smín barhíshi mâdayadhvam ‖ 5 ‖ tád, ĩçânam, ádris, tásthushas, tri◡çác ca ‖ 14 ‖

(2, 3, 5, 1 - 9, 3). — [a-s] R. 10, 85, 19; [b-s] nur hier; [c-d] Ath. 6, 98, 3. 1; [e] R. 1, 61, 9; [f] 7, 32, 22; [g] 6, 46, 1; [h] 8, 59, 5; [i] 7, 22, 1; [k] 1, 30, 13; [l-9] 8, 44, 17; [m-9] 5, 2, 9; [n-o-10] 1, 50, 1. 8; [p-10] 1, 115, 1; [q-r] 6, 52, 10. 13. — âyann ity â-yan — candramắḥ — bṛihaspatiḥ | eti | pyâyayantu — prâcyắm — râjâ | uta | udîcyâm — dakshiṇatạḥ | vṛishabhaḥ — jayâtai — viçvắḥ — abhishṭíḥ — damé | eti — svariḥ — adúgdhâḥ | iva — yat | dyâvâḥ —

---

14. [4] so (°â) ABW; s. P. 3, 8. [5] s. P. 3, 2. [6] so (°e a°) ABW; s. P. 11, 3. [7] so (shṭha) ACW; s. P. 6, 2. [8] die pratika beider Verse fanden sich schon in II, 3, 5, 3; s. daselbst. [9] nur die pratika, weil [1] schon in I, 3, 14, 8, [m] schon in I, 2, 14, 7 (beides sind yâjyâ-Abschnitte) da war. [10] warum [n] nur mit dem pratika, [o-p] dagegen voll aufgeführt worden, ist mir nicht klar. Alle drei Verse finden sich bereits in II, 3, 8, 2 (nicht yâjyâ-Abschnitt), und zwar nur mit den pratika aufgeführt, vor, [n-p] resp. ebenso bereits in dem yâjyâ-Abschnitt II, 2, 12, 1, und im vollen Wortlaute in I, 4, 43, 1 (nicht yâjyâ-Abschnitt), s. die Note zu II, 3, 8, 2.

rodâsî[11] iti | pibâ — na | arvâ | revatîḥ — sadhamâdaṃ[12] iti sadha-mâdâḥ — kshumantâḥ — çocishkeçam iti çocish-keçam — eti | aprâḥ — ṛitâvṛidhaṃ ity ṛita-vṛidhâḥ — çṛiṇuta | imam — stha.

devâ manushyâ, devâsurâ abruvan, devâsurâs téshâm gâyatrî, prajâpatis tâ yâtrâ, 'gne góbhiç, citráyâ, mârutám, dévâ vasavyâ ágne, mârutám[13], dévâ vasavyâ dévâḥ çarmaṇyâḥ, sárvâṇi, tvâshṭâ hatá-putro[14], devâ vaí râjanyân, návo-navaç, cáturdaça ‖ 14 ‖

devâ manushyâḥ (1, 1), prajâm paçûn (3, 3), dévâ vasavyâḥ (8, 1), pári dadhyâd (11, 2), idám asmy (12, 6), ashṭâcatvâriṃçat ‖ 48 ‖

iti taittiríyasaṃhitâyâm prathamakâṇḍe caturthaḥ prapâṭhakaḥ ‖

15. dârçyam brâhmaṇam (2, 5, 1-6. 11 [3-9]. 6, 1-6)*.

1. viçvá-rûpo vaí tvâshṭráḥ puró-hito devânâm âsît[1] svasríyó 'surâṇâṃ; tásya tríṇi çîrshâṇy âsant soma-pânaṃ surâ-pânam[2] annâ-'danaṃ; sá praty-áksham devébhyo bhâgám avadat[1] paró-'ksham ásurebhyaḥ, sárvasmai vaí praty-áksham bhâgáṃ vadanti yásmâ evá paró-'ksham vádanti tásya bhâgá uditás; tásmâd índro 'bibhed: îdṛîñ[3] vaí râshṭráṃ ví pary-âvartayatî[4] 'ti; tásya vájram â-dâya çîrshâṇy achinad, yát soma-pânam ‖ 1 ‖ âsît sá kapiñjalo[3] 'bhavat, yát surâ-pânaṃ[2] sá kalavíṅko[3], yád annâ-'danaṃ sá tittiris | tásyâ 'ñjalínâ brahma-hatyâm úpâ 'gṛihṇât, tâṃ saṃ-vatsaráṃ abibhas[5], tám bhûtâny abhy akroçan: brâhmaṇ-hann iti | sá pṛithivîm úpâ 'sîdad: asyaí brahma-hatyâyai tṛítîyam práti gṛihâṇé 'ti; sâ 'bravîd: váraṃ vṛiṇai khâtât parâ-bhavishyántî manye táto mâ parâ bhûvam iti; purâ

14. [11] s. P. 4, 17. [12] sadamâda C. [13] °tam iti DW. [14] fehlt W.

* s. Ind. Stud. 3, 380.

5, 1. pauruṇamâsigatasyâ 'gnishomîyapurodâçasyopodghâtaḥ. [1] unbetont! [2] mit dentalem n. [3] ohne avagraha. [4] als Compositum. [5] s. P. 8, 8. [6] s. P. 6, 2.

te || 2 || saṃ-vatsarā́d ápi rohàd íty abravît, tásmât purā́ saṃ-vatsarā́t pṛithivyaí khâtám ápi rohati vā́re-vṛitaꣳ hỳ asyai; tṛítîyam brahma-hatyā́yai práty agṛihṇât, tát svá-kṛitam íriṇam abhavat, tásmâd ā́hitâ-'gniḥ çraddhā́-devaḥ svá-kṛita íriṇe nā́ 'va syed, brahma-hatyā́yai hỳ eshá várṇaḥ | sá vánaspátîn[3] úpâ 'sîdad: asyaí brahma-hatyā́yai tṛítîyam práti gṛihṇîté 'ti; tè 'bruvan: váraṃ vṛiṇâmahai vṛikṇā́t || 3 || parâ-bhavishyánto manyâmahe táto mā́ párà bhûmé 'ty; â-vráçcanâd vo bhū́yâꣳsa út tishṭhân íty abravît, tásmâd â-vráçcanâd vṛikshā́ṇâm bhū́yâꣳsa út tishṭhanti, vā́re-vṛitaꣳ hỳ eshâṃ; tṛítîyam brahma-hatyā́yai práty agṛihṇant, sá nir-yâsò 'bhavat, tásmân nir-yâsásya nā́ "çỳam, brahma-hatyā́yai hỳ eshá várṇó, 'tho khálu yá evá lóhito yó vâ "-vráçcanân nir-yéshati tásya nā́ "çỳam || 4 || kā́mam anyásya | sá strî-shaꣳsâdám[6] úpâ 'sîdad: asyaí brahma-hatyā́yai tṛítîyam práti gṛihṇîté 'ti; tā́ abruvan: váraṃ vṛiṇâmahâ ṛítviyât pra-jā́ṃ vindâmahai kā́mam ā́ ví-janitoḥ sám bhavâmé 'ti, tásmâd ṛítviyât stríyaḥ pra-jā́ṃ vindante, kā́mam ā́ ví-janitoḥ sám bhavanti, vā́re-vṛitaꣳ hỳ âsâṃ; tṛítîyam brahma-hatyā́yai práty agṛihṇant, sā́ málavad-vâsâ abhavat, tásmân málavad-vâsasâ ná sáṃ vadeta || 5 || ná sahā́ "sîta nā́ 'syâ ánnam adyâd, brahma-hatyā́yai hỳ eshā́ várṇam prati-múcyā́ "sté; 'tho khálv âhur: abhy-áñjanaṃ vā́vá[3] striyā́ ánnam abhy-áñjanam evá ná prati-gṛihyaṃ kā́mam anyád íti | yā́m málavad-vâsasaꣳ sam-bhávanti yás táto jā́yate sò 'bhi-çastó, yā́m áraṇye tásyai stenó, yā́m párâcîṃ[3] tásyai hrîta-mukhỳ apa-galbhó, yā́ snā́ti tásyâ ap-sú mā́ruko, yā́ || 6 || abhy-aṅkté tásyai duç-cármâ, yā́ pra-líkháte tásyai khalatír apa-mârī́, yā́ "-'ṅkté tásyai kâṇó, yā́ dató dhā́vate tásyai çyâvá-dan, yā́ nakhā́ni ni-kṛintáte tásyai kunakhī́[3], yā́ kṛi-

ṇátti tásyai klîbó, yấ rájjuw sṛijáti tásyâ ud-bándhuko, yấ parṇéna píbati tásyâ un-mấduko, yấ kharvéṇa píbati tásyai kharvás; tisró rấtrîr vratấṃ cared, añjalínâ vâ pibed ákharveṇa vâ pấtreṇa, pra-jấyai gopîthấya[3] ‖ 7 ‖ yát somapấnaṃ, te, vṛikpất, tásya nấ "çyàṃ, vadeta, mấruko yấ, 'kharveṇa vâ, tríṇi ca ‖ 1 ‖

[1.2] Ç. 1, 6, 3, 1-5. 5, 5, 4, 2-6. — [3] Pâr. 1, 11, 6 (Yâjnav. 1, 81). — annâdânam ity ánna-adânam | saḥ | pratyakshaṃ iti prati-akshám — avadat | parokshaṃ iti paraḥ-akshám — yasmai — abibhet | îdṛiñ — vîti | paryâvârtayatîti pari-âvârtayati — saḥ | kapiñjálaḥ — saḥ | kalaviñkáḥ — abibhaḥ — svakṛitá iti sva-kṛite — saḥ | vanaspatîn — saḥ | niryâsa iti niḥ-yâsaḥ — athọ iti — na | âçyàm — strîshaw-sâdam iti strî-sawsâdam — âsîta | na | asyâḥ — âste | athọ iti — vâva | striyâḥ — parâcîm — tasyâḥ | apsv ity áp-su — âñkta ity â-añkte — kuṇakhî — sṛijati | tasyâḥ — tasyâḥ | unmâdúka ity út-mâdúkaḥ — pibèt — gopîthâyâ.

2. tváshṭâ hatá-putro ví-'ndraw sómam á 'harat, tásminn índra upa-havám aichata, táṃ nó 'pâ 'hvayata: putrám me 'vadhîr íti; sá yajna-veçasáṃ kṛitvấ prấ-sáhâ sómam apibat, tásya yád aty-áçisbyata tát tváshṭâ "-havanîyam úpa prấ 'vartayat: svấhé[1] 'ndra-çatrur vardhasvé 'ti; yád ávartayat tád vṛitrásya vṛitra-tvám, yád ábravît: svấhé[1] 'ndra-çatrur vardhasvé 'ti tásmâd asya ‖ 1 ‖ índraḥ çátrur abhavat, sá sam-bhávann agnî-shómâv abhí sám abhavat, sá ishumâtrám-ishumâtraṃ víshvañ[1] avardhata, sá imấñ lokấn[2] avṛiṇod, yád imấñ lokấn[3] ávṛiṇot tád vṛitrásya vṛitra-tvám, tásmâd índro 'bibhet | sá prajấ-patim úpâ 'dhâvac: chátrur me 'janî 'ti, tásmai vájraw siktvấ prấ 'yachad: eténa jahî 'ti, ténâ 'bhỳ âyata | táv abrûtâm agnî-shómau: mấ ‖ 2 ‖ prá hâr âvám antáḥ[4] sva íti, máma vai yu-

2. agnishomayôgaḥ pûrṇimâdine. [1] ohne avagraha. [2] °nl° W °áll° B. [3] so W, °áll° B. [4] anté W.

váo stha íty abravîn mấm abhy é 'tam íti, taú bhâga-dhéyam aichetâm, tấbhyâm etám agnî-shomîyam ékâdaça-kapâlam pûrṇá-mâse[5] prấ 'yachat | tấv abrûtâm: abhí sám-dashṭau vaí svo ná çaknuva aí-'tum íti; sá índra âtmánaḥ çîta-rûrấv ajanayat, táo chîta-rûráyor jánma, yá eváo çîta-rûráyor jánma véda ‖ 3 ‖ naí 'nao çîta-rûraú hatas; tấbhyâm enam abhy anayat, tásmâj jañjabhyámânàd agnî-shómau nír akrâmatâm | prâṇâ-'pânaú vấ enaṃ tád ajahitâm, prâ-'ṇó vaí dáksho 'pâ-'náḥ krátus, tásmâj jañjabhyámâno brûyân: máyi daksha-kratŭ[6] íti, prâṇâ-'pânấv evấ "tmán dhatte, sárvam ấyur eti | sá devátâ[1] vṛitrấn nir-hŭya vấrtra-ghnao havíḥ pûrṇá-mâse nír avapad, ghnánti vấ enam pûrṇá-mâsa ấ ‖ 4 ‖ amâ-vâsyâyâm pyâyayanti, tásmâd vấrtra-ghnî[7.8] pûrṇá-mâsé[9] 'nû 'cyete[7] vṛídhan-vatî[7.8] amâ-vâsyâyâm | tát sao-sthấpya vấrtra-ghnao havír vájram â-dấya púnar abhy âyata; té[7] abrûtâṃ dyấvâ-pṛithivî: mấ prá hâr âváyor vaí çritá íti; té[7] abrûtâṃ: váraṃ vṛiṇâvahai nákshatra-vihitâ 'hám asânî 'ty asấv abravîc[9] citrá-vihitâ 'hám ítî 'yám, tásmân nákshatra-vihitâ 'saú citrá-vihite 'yám; yá evám dyấvâ-pṛithivyóḥ ‖ 5 ‖ váraṃ védai " 'naṃ váro gachati; sá âbhyấm evá prá-sûta índro vṛitrám ahan | té devấ vṛitráo hatvấ 'gnî-shómâv abruvan: havyáṃ no vahatam íti, tấv abrûtâm: ápa-tejasau vaí tyaú vṛitré vaí tyáyos téja íti; tè 'bruvan: kâ idám áchai 'tî 'ti, gaúr íty abruvan gaúr[1] vấvá sárvasya mitrám íti, sấ 'bravît ‖ 6 ‖: váraṃ vṛiṇai máyy evá sató

---

2. [5] s. P. 4, 53. [6] s. P. 4, 5. [7] s. P. 4, 28. 40. 29. 52. [8] diese Nennung der beiden vârtraghnî und vṛidhanvati puro'nuvâkyâ im Texte (über ihre specielle Aufführung im Brâhmana s. schol. pag. 563) beweist für den erst sekundären Ursprung der am Ende der einzelnen prapâṭhaka in I-IV zugefügten yâjyânuvâkyâ-Abschnitte; s. die Note zu II, 4, 11, 2. [9] unbetont.

'bháyena bhunajâdhvâ íti; tád gaúr á 'harat, tásmâd gávi sató 'bháyena bhuñjata, etád vá agnés téjo yád ghṛitám, etát sómasya yát páyo; yá evám agní-shómayos téjo véda tejasvy[1] evá bhavati | brahma-vâdíno vadanti: kiṃ-devatyam paurṇá-mâsam íti, prâjâ-patyám íti brûyât, téné 'ndraṃ jyeshṭhám putráṃ nir-ávasâyayad[10] íti, tásmâj jyeshṭhám putráṃ dhánena nir-ávasâyayanti[10] ‖ 7 ‖ asya, mâ, védâ, '', dyâvâ-pṛithivyór, abravid, íti tásmâc, catvâri ca ‖ 2 ‖

[1.2] 2, 4, 12, 1. 2. — [5] B. 3, 5, 6, 1. — vîndraṃ iti vi-indraṃ — prâsaheti[11] pra-sahâ — upâ | preti | avartayat — agnî-shomâv ity agnî-somaú | abhi | sam iti | abhavat — vishvâñ — imân | lokân — me | ajani — abhîtí | âyata — preti | hâḥ — abhi | eti | itam — abhîtí | saṃdâshṭâv iti saṃ-dashṭau — aitum ity â-etum — ajabhitâm | prâṇa iti pra-anaḥ — devatâḥ | vṛitrât — anv iti | ucyete iti — abhîtí | âyata | te iti — vedâ | eti | enam — satâ | ubhayéna | bhunajâdhvai — bhunjate — tejasvî | eva — niravâsâyayad iti niḥ-avâsâyayat — niravâsâyayantîti niḥ-avâsâyayanti.

3. índraṃ vṛitráṃ jaghniváṅsam mṛídho 'bhí prá 'vepanta; sá etáṃ vaimṛidhám[1] pûrṇá-mâse 'nu-nirvâpyam apaçyat, táṃ nír avapat, téna vaí sá mṛídhó 'pâ 'hata; yád vaimṛidháḥ[1] pûrṇá-mâse 'nu-nirvâpyo bhávati mṛídha evá téna yájamânó 'pa hata | índro vṛitráṅ hatvá devátâbhiç[1] ce 'ndriyéṇa ca vy ârdhyata; sá etám âgneyám ashṭá-kapâlam amâ-vâsyâyâm apaçyad aindráṃ dádhi ‖ 1 ‖ táṃ nír avapat, téna vaí sá devátâç[1] ce 'ndriyáṃ cá 'vâ 'runddha[2] | yád âgneyò 'shṭá-kapâlo 'mâ-vâsyâyâm bhávaty aindráṃ dádhi devátâç[1] cai 'vá téne 'ndriyáṃ ca yájamânó 'va runddha[2] | índrasya vṛitráṃ ja-

---

2. [10] als Compositum! [11] s. P. 3, 5.

3. amâvâsyâyâṃ sâṃnâyyayâgaḥ (vaimṛidhasâṃnâyye). [1] ohne avagraha. [2] °ndh° (°ṃ°) ABCDW.

ghnúsha indriyáṃ vîrỳam pṛithivîm ánu vỳ ârchat, tád óshadhayo[1] vîrúdho[1] 'bhavan; sá prajắ-patim úpâ 'dhâvad: vṛitrám me jaghnúsha indriyáṃ vîrỳam ‖ 2 ‖ pṛithivîm ánu vỳ ârat tád óshadhayo[1] vîrúdho[1] 'bhûvann íti: sá prajắ-patiḥ paçûn abravîd: etád asmai sáṃ nayaté 'ti, tát paçáva óshadhî-bhyó[2] 'dhy âtmánt sám anayan, tát práty aduhan, yát sam-ánayan tát sâṃnâyyásya sâṃnâyya-tvám, yát praty-áduhan tát prati-dhúshaḥ pratidhuk-tváw | sám anaishuḥ práty adhukshan ná tú máyi çrayata íty abravîd, etád asmai ‖ 3 ‖ çṛitáṃ kuruté 'ty abravît, tád asmai çṛitám akurvann, indriyáṃ vắvắ[1] 'smin vîrỳaṃ tád açrayan, tác chṛitásya çṛita-tváw | sám anaishuḥ práty adhukshañ chṛitám[4] akran ná tú mâ dhinotî 'ty abravîd, etád asmai dádhi kuruté 'ty abravît, tád asmai dádhy akurvan, tád enam adhinot, tád dadhnó dadhi-tvám | brahma-vâdíno vadanti: dadhnáḥ pűrvasyâ 'va-déyam ‖ 4 ‖ dádhi hí pűrvaṃ kriyáta íty; ánà-dṛitya tác chṛitásyai 'vá pűrvasyắ 'va dyed, indriyám evắ 'smin vîrỳaw çritvắ[5] dadhnó 'pári-shṭâd[1] dhinoti, yathâ-pûrvám úpai 'ti | yát pûtî'kair vâ parṇa-valkaír vâ "-tañcyắt saumyáṃ tád, yát kỳalai[1] râkshasáṃ tád, yát taṇḍulaír vaiçva-deváṃ tád, yád à-táñcanena mânushám tád, yád dadhnắ tát sé-'ndraṃ; dadhnắ " tanakti ‖ 5 ‖ sendra-tvắyâ | 'gnihotro-'cheshaṇám abhy-ắtanakti[6], yajnásya sáṃ-tatyâ | índro vṛitráw hatvắ párâm parâ-vátam agachad: ápâ 'ràdham íti mányamânas, táṃ devátâḥ[1] prai-'sham aichant; sò 'bravît prajắ-patir: yáḥ prathamò 'nu-vindáti tásya prathamám bhâga-dhéyam íti, tám pitáró 'nv avindan, tásmât pitṛí-bhyaḥ pûrvedyúḥ[1] kriyate | sò 'mâ-vâsỳâm práty ắ 'gachat, táṃ devắ abhí sám aga-

3. s. P. 3, 7. [4] °nchṛi° W. [5] çritvâ D. [6] als Compositum]

chantâ: 'mā́ vaí naḥ || 6 || adyá vásu vasatī́ 'tī́, 'ndro hí devā́nâṃ vásu, tád amâ-vâsỳâyâ amâvâsya-tvám | brahma-vâdíno vadanti: kiṃ-devatỳaꣳ sâṃ-nâyyám íti, vaiçva-devám íti brûyâd víçve hí tád devā́ bhâga-dhéyam abhí sam-ágachanté 'ty; átho khálv aindrám íty evá brûyâd índraṃ vā́vá[1] té tád bhishajyánto 'bhí sám agachanté 'ti || 7 ||

dádhi, me jaghnúsba indriyáṃ vîryàm, íty abravid etád asmâ, avadéyaṃ, tanakti, no, dvícatvâriꣳçac ca || 3 ||

a̱bhi | preti | a̱ve̱pa̱nta̱ — vai̱mṛi̱dham — apeti | ha̱te̱ — vîti | â̱rdhya̱ta̱ — aveti | a̱ru̱ndha̱[2] — aveti | ru̱ndhe̱[2] — anú | vîti | â̱rcha̱t — oshádhayaḥ | vi̱rudháḥ — anú | vîti | â̱ra̱t — oshádhîbhya̱ ity oshádhi-bhya̱ḥ — pra̱ti̱dhusha̱ iti prati-dhushàḥ | pra̱ti̱dhu̱ktvam iti pratidhuk-tvam — çra̱ya̱te̱ | iti — a̱dhu̱ksha̱n | çṛi̱tam — kri̱yatè — tat | çṛi̱tasyà — u̱parishṭât — kvàlaiḥ — sendra̱m iti̱ sa-i̱ndra̱m | da̱dhnâ | eti | ta̱na̱kti̱ — a̱bhyâtàna̱ktîty àbhi-âtànakti — de̱vatā́ḥ | praisha̱m iti pra-eshàm — pû̱rve̱dyuḥ — prati | eti | a̱ga̱cha̱t — a̱bhi | sam iti | a̱ga̱cha̱nta̱ — a̱mâ̱vâ̱sya̱tvam ity àmâvâsya-tvam — a̱bhîti | sa̱magàcha̱nteti̱ sam-agàchanta — atho̱ iti — a̱bhi | sam iti | a̱ga̱cha̱nta̱.

4. brahma-vâdíno vadanti: sá t' vaí[1] darça-pûrṇamâsaú yajeta yá enau sé-'ndrau yájeté 'ti; vaimṛidháḥ[2] pûrṇá-mâse 'nu-nirvâpỳo bhavati téna pûrṇá-mâsaḥ sé-'ndra, aindráṃ dádhy amâ-vâsỳâyâṃ ténâ 'mâ-vâsỳâ sé-'ndrâ, yá eváṃ vidvā́n darça-pûrṇamâsaú yájate sé-'ndrâv evaí 'nau yajate çváḥ-çvo 'smâ îjânā́ya vásîyo bhavati | devā́ vaí yád yajné 'kurvata tád ásurâ akurvata, té devā́ etā́m || 1 || íshṭim apaçyann: âgnâ-vaishṇavám ékâdaça-kapâlaꣳ sárasvatyai[2] carúꣳ sárasvate[2] carúṃ, tā́m paurṇa-mâsáꣳ saꣳ-sthā́pyā́ 'nu nír avapan, táto devā́ ábhavan párā́ 'surâ | yó bhrā́tṛivya-vânt syā́t sá

4. âgnâvaishṇavâdayaḥ. [1] so ABW, s. P.5, 19. [2] ohne avagraha.

paurṇa-mâsáu sau-sthấpyai 'tấm íshṭim ánu nír vapet, paurṇa-mâsénai 'vá vájram bhrấtṛivyâya pra-hṛítyâ "gnâ-vaishṇavéna devátâç[2] ca yajnáṃ ca bhrấtṛivyasya vṛiṅkte[3] mithunấn paçúnt sârasvatấbhyâṃ[2], yấvad evấ syấ 'sti tát ‖ 2 ‖ sárvaṃ vṛiṅkte | paurṇa-mâsîm evá yajeta bhrấtṛivya-vân nấ 'mâ-vâsyâu, hatvấ bhrấtṛivyaṃ nấ " pyâyayati | sâkam-prasthâyîyena yajeta paçú-kâmo; yásmai vấ álpenâ "-háranti nấ "tmánâ tṛípyati[4] nấ 'nyásmai dadâti, yásmai mahatấ tṛípyaty âtmánâ dádâty anyásmai, mahatấ pûrṇáu hotavyaṃ tṛiptá evaí 'nam indraḥ pra-jáyâ paçú-bhis tarpayati | dâru-pâtréṇa juhoti, ná hí mṛin-máyam ấ-hutim ânaçá | aúdumbaram[2] ‖ 3 ‖ bhavaty, ûrg vấ udumbára[2] ûrk paçáva, ûrjaí 'vấ 'smâ ûrjam paçûn áva runddhe[5] | nấ 'gata-çrîr mahe-'ndráṃ yajeta; tráyo vaí gatá-çriyaḥ: çuçruvấn grâma-ṇî[6] râjanyas, téshâm mahe-'ndró devátâ[2], yó vaí svấṃ devátâm[2] ati-yájate prá svấyai devátâyai[2] cyavate ná párâm prấ "pnoti pấpîyân bhavati | saṃ-vatsarám índraṃ yajeta, saṃ-vatsaráu hí vratáṃ nấ 'ti, svấ ‖ 4 ‖ evaí 'naṃ deváte 'jyámânâ bhûtyâ inddhe[5] vásîyân bhavati | saṃ-vatsarásya parástâd[2] agnáye vratá-pataye puroḍấçam[2] ashṭấ-kapâlaṃ nír vapet, saṃ-vatsarám evaí 'naṃ vṛitrám jaghnivấṃsam agnír vratá-patir vratám ấ lambhayati | tátó 'dhi kấmaṃ yajeta ‖ 5 ‖ etấṃ, tád, aúdumbarau, svấ, trioçác ca ‖ 4 ‖

[2] K. 30, 4. 31, 2. — Pañc. 16, 6, 14. — [4] Çâṅkh. çr. 2, 6, 5. — saḥ | tu | vai — sendrâv iti sa-indrau — vaimṛidhaḥ — sarásvatyai — sarásvate — anú | nir iti | avapan — abhávan — asúrâḥ — anú | nir iti | vapet — na | eti | pyâyayati — mṛinmayam iti mṛit-mayám — ânaçe — audúm-

4. [3] °ñte AC; s. Whitney zu P. 14, 23. [4] betont. [5] °ndhe ABCDW. [6] zu ṇ s. P. 7, 2.

baram — uḍumbaraḥ — grâmaṇîr iti grâma-nîḥ — ijya-mânâ | bhûtyai — parastât — adhîti | kâmam.

5. nâ 'soma-yâjî sâṃ nayed, ánâ-gataṃ vâ etásya páyo yó 'soma-yâjî, yád ásoma-yâjî saṃ-náyet pari-moshá evá só 'nṛitaṃ karoty, átho párai 'vá sicyate; soma-yâjy evá sâṃ nayet, páyo vai sómaḥ páyaḥ sâṃ-nâyyám, páyasai 'vá páya âtmán dhatte | ví vâ etám pra-jáyâ paçú-bhir ardhayati vardháyaty asya bhrâtṛivyaṃ yásya havír nír-uptam purástâc[1] candrámâḥ[1] ‖ 1 ‖ abhy ud-éti; tredhâ[1] taṇḍulân ví bhajed, yé madhyamâḥ syús tân agnáye dâtré puroḍâçam[1] ashṭâ-kapâlaṃ kuryâd, yé sthávishṭhâs tân índrâya pra-dâtré dadhâo̱ç carúṃ, yé 'nishṭhâs tân víshṇave çipi-vishṭâya çrité carúm; agnír evâ 'smai pra-jâm pra-janáyati vṛiddhám índraḥ prá yachati, yajnó vai víshṇuḥ paçávaḥ çípir, yajná evá paçúshu práti tishṭhati | ná dvé[2] ‖ 2 ‖ yajeta; yát púrvayâ sam-prati yájetó 't-tarayâ chambáṭ kuryâd, yád út-tarayâ sam-prati yájeta púrvayâ chambáṭ kuryân, né 'shṭir bhávati ná yajnás, tád ánu hrîta-mukhy apa-galbhó jâyata; ékâm evá yajeta pra-galbhò 'sya jâyaté | 'nâ-dṛitya tád dvé[2] evá yajeta; yajna-mukhám evá púrvayâ "-lábhate yájata út-tarayâ, devátâ[1] evá púrvayâ 'va-runddhá[3] indriyám út-tarayâ, deva-lokám evá ‖ 3 ‖ púrvayâ 'bhi-jáyati manushya-lokám út-tarayâ; bhûyaso yajna-kratûn úpai 'ty, eshâ vai su-mánâ nâmé 'shṭir, yám adyé "jânám paççâc candrámâ[1] abhy ud-éty asmínn evâ 'smai loké 'rdhukam bhavati | dâkshâyaṇa-yajnéna suvargâ-kâmo yajeta | pûrṇá-mâse sâṃ nayen maitrâ-varuṇyâ "míkshayâ[1] 'mâ-

5. abhyudayeshṭyâdayaḥ. [1] ohne avagraha. [2] s. P. 4, 49. [3] rumdha ABCDW.

-vâsyâyâṃ yajeta | pûrṇá-mâse vaí devấnâṁ sutás, téshâm etám ardha-mâsám prá-sutas | téshâm maitrâ-varuṇî vaçấ 'mâ-vâsyâyâm anû-bandhyâ[4]; yát ‖ 4 ‖ pûrvedyúr[1] yájate védim evá tát karoti, yád vatsấn apâ-"karóti sado-havirdhâné[5] evá sám minoti, yád yájate devaír evá sutyấṁ sám pâdayati, sá etám ardha-mâsáṁ sadha-mấdaṃ devấṇ sómam pibati; yán maitrâ-varuṇyấ "míkshayâ[1] 'mâ-vâsyâyâṃ yájate yaí 'vấ 'saú devấnâṃ vaçấ 'nû-bandhyâ[4] só[6] evaí 'shaí 'tásya | sâ-'kshấd vấ eshá devấn abhy-ấrohati[7] yá eshâṃ yajnám ‖ 5 ‖ abhy-âróhati, yáthâ khálu vaí çréyân abhy-ấrûḍhaḥ kâmáyate táthâ karoti | yády ava-vídhyati pấpîyâu bhavati, yádi nấ 'va-vídhyati sa-drîñ, vyâvṛít-kâma eténa yajnéna yajeta, kshurá-pavir hỳ eshá yajnás, tâják púṇyo vâ bhávati prá vâ mîyate | tásyai 'tád vratám: nấ 'nṛitaṃ vaden ná mâṁsám açnîyân ná stríyam úpe 'yân nấ 'sya pálpûlanena[8] vấsaḥ palpûlayeyur[8], etád dhí devấḥ sárvaṃ ná kurvánti ‖ 6 ‖ candrámâ, dvé, devalokám evá, yád, yajnám, palpûlayeyuḥ[8], shát ca ‖ 5 ‖

[1] Çâṅkh. Br. 4, 2. 3. çr. 3, 2, 1. — [4-6] Çâṅkh. Br. 4, 4. çr. 3, 8, 6-17. — parimoṣha iti pari-moṣhaḥ — atho iti — purastất | candramấḷi | abhîti | udetîty út-eti | tredhâ — dadhan — yajne | eva — dve iti — tat | anv iti | hṛîtamukhîti hṛîta-mukhî — jâyate — yajáte — avarundha ity áva-rundhe — sumanâ iti su-manấḥ | nâmá — loke | ardhúkam — âmikshâyâ — anûbandhyety ánu-bandhyấ — pûrvedyuḥ — apâkarotîty ápa-âkaroti — so iti | eva — devân | abhyârôhatîty ábhi-árohati — yajnam | abhyârohatîty ábhi-árohati — abhyârûḍha ity ábhi-ârûḍhaḥ — sadṛiñ iti sa-dṛiñ — vadet — açnîyât — iyât — palpûlanena — palpûlayeyuḥ.

6. eshá vaí deva-rathó yád darça-pûrṇamâsaú;

5. [4] s. P. 3, 7. [5] s. P. 4, 11. [8] s. P. 4, 7. [7] als Compositum. [8] °lyû° A. W (das erste u. dritte Mal).

6. darçapûrṇamâsayoḥ somayâgena saha paurvâparyam.

yó darça-pûrṇamâsâv ishṭvâ sómena yájate rátha-spashṭa evâ 'va-sâne vâre devânâm áva syaty | etâni vâ áṅgâ-pârûꣳshi saṃ-vatsarásya yád darça-pûrṇamâsaú; yá evâṃ vidvân darça-pûrṇamâsaú yájaté 'ṅgâ-pârûꣳshy evâ saṃ-vatsarásya práti dadhâty | eté[1] vaí saṃ-vatsarásya cákshushî[1] yád darça-pûrṇamâsaú, yá evâṃ vidvân darça-pûrṇamâsaú yájate tâbhyâm evá suvar-gâṃ lokám ánu paçyati ‖ 1 ‖ eshâ vaí devânâṃ ví-krântir yád darça-pûrṇamâsaú, yá evâṃ vidvân darça-pûrṇamâsaú yájate devânâm evá ví-krântim ánu ví kramata | eshá vaí deva-yânaḥ pánthâ yád darça-pûrṇamâsaú, yá evâṃ vidvân darça-pûrṇamâsaú yájate yá evá deva-yânaḥ pánthâs táꣳ sam-árohaty[2] | etaú vaí devânâꣳ hárî[1] yád darça-pûrṇamâsaú, yá evâṃ vidvân darça-pûrṇamâsaú yájate yâv evá devânâꣳ hárî[1] tâbhyâm ‖ 2 ‖ evaí 'bhyo havyáṃ vahaty | etád vaí devânâm âsyàṃ yád darça-pûrṇamâsaú, yá evâṃ vidvân darça-pûrṇamâsaú yájate sâ-'kshâd evá devânâm âsyè juhoty | eshá vaí havir-dhânî yó darçapûrṇamâsa-yâjî; sâyám-prâtar agni-hotráṃ juhoti yájate darça-pûrṇamâsâv áhar-ahar[3] havir-dhânínâꣳ sutó, yá evâṃ vidvân darça-pûrṇamâsaú yájate havir-dhânyàṃ asmî 'ti sárvam evâ 'sya barhishyàṃ dattám bhavati | devâ vâ áhaḥ ‖ 3 ‖ yajniyaṃ nâ 'vindan té darça-pûrṇamâsâv apunan, taú vâ etaú pûtaú médhyau yád darça-pûrṇamâsaú, yá evâṃ vidvân darça-pûrṇamâsaú yájate pûtâv evaí 'nau médhyau yajate | nâ 'mâ-vâsyâyâṃ ca paurṇa-mâsyâṃ ca stríyam úpe 'yâd, yád upe-'yân nír-indriyaḥ syât | sómasya vaí râjño 'rdha-mâsasya râtrayaḥ pátnaya âsan, tâsâm amâ-vâsyâṃ ca paurṇa-mâsîṃ ca nó 'pai "t ‖ 4 ‖ té[1] enam abhí sám anahyetâṃ, táṃ yákshma

---

6. [1] s. P. 4, 44. 12. 15. 42. 11. [2] als Compositum. [3] s. P. 8, 8.

ârchad, rā́jânaṃ yákshma ârad íti tád râja-yakshmásya jánma, yát pā́pîyân ábhavat tát pâpa-yakshmásya, yáj jâyā́bhyâm ávindat táj jâyényasya, yá evám etéshâṃ yákshmâṇâṃ jánma véda naí 'nam eté yákshmâ vindanti; sá eté[1] evá namasyánu úpâ 'dhâvat, té[1] abrûtâṃ: váraṃ vṛiṇâvahâ âváṃ devā́nâm bhâga-dhé[1] asâva || 5 || âvád ádhi devā́ ijyântâ íti, tásmât sadṛíçînâ◡[4] rā́trîṇâm amâ-vâsỳâyâṃ ca paurṇa-màsyā́ṃ ca devā́ ijyanta, eté[1] hí devā́nâm bhâga-dhé[1], bhâga-dhā́ asmai manushỳâ bhavanti yá eváṃ véda | bhûtā́ni kshúdham aghnant sadyó[4] manushỳâ ardha-mâsé devā́ mâsí pitáraḥ saṃ-vatsaré vánaspátayas[4], tásmâd áhar-ahar manushỳâ áçanam ichante[5] 'rdha-mâsé devā́ ijyante mâsí pitṛí-bhyaḥ kriyate saṃ-vatsaré vánaspátayaḥ[4] phálaṃ gṛihṇanti; yá eváṃ véda hánti kshúdham bhrā́tṛivyam || 6 || paçyati, tā́bhyâm, áhar, aid, asâva, phála◡, saptá ca || 6 ||

rathàspashṭa̱ iti̱ rathà-spa̱shṭe̱ — añgâparû◡shîty añgā́-parû◡shi — e̱te iti — cakshúshî iti — anú | vîti | kra̱ma̱te̱ — sa̱mâróha̱tîti sam-âróhati — harî iti — ha̱vi̱rdhâ̱nîti haviḥ-dhâ̱nî — nirindriya̱ iti̱ niḥ-i̱ndri̱ya̱ḥ — te iti — a̱bhi | sam iti | a̱na̱hye̱tâ̱m — â̱rcha̱t — â̱ra̱t — e̱te iti — yakshmā́ḥ — te iti — bhâ̱ga̱dhe iti bhâga-dhe — â̱vat | adhîti — i̱jyâ̱ntai̱ — sa̱dṛiçī́nâm[6] — i̱jya̱nte̱ — e̱te iti — ma̱nu̱shyā́ḥ — sa̱dyaḥ — de̱vâḥ — vana̱spatàyaḥ.

38*. dârçyaṃ hautram 2, 5, 7-11 (1-3). 6, 7-10.

7. devā́ vaí ná 'rcí ná yájushy açrayanta, té sā́mann evā́ 'çrayanta; híṃ karoti sā́mai 'vā́ 'kar, híṃ karoti yátrai 'vá devā́ áçrayanta táta evaí 'nân prá yuñkte, híṃ karoti

6. [4] ohne avagraha. [5] unbetont. [6] s. die Note [5] zu II, 4, 1, 5.
* s. Ind. Stud. 3, 375. 380. 385.
7. sâmidhenîmantrâḥ.

vâcá evaí 'shá yógo, hím karoti pra-jáevá tád yájamânaḥ sṛijate | tríḥ prathamấm ánv âha trír ut-tamấṃ, yajñásyai 'vá tád barsám ‖ 1 ‖ nahyaty ápra-sraωsâya sáṃ-tatam ánv âha prâ-'ṇấnâm annấ-'dyasya sáṃ-tatyâ, átho rákshasâm ápa-hatyai | rấthaṃ-tarîm prathamấm ánv âha, rấthaṃ-taro vấ ayáṃ loká, imám evá lokám abhí jayati | trír ví gṛihṇâti, tráya imé lokấ, imấn evá lokấn abhi jayati | bấrhatîm ut-tamấm ánv âha, bấrhato vấ asaú lokò, 'múm evá lokám abhí jayati | prá vaḥ ‖ 2 ‖ vấjâ íty ánir-uktâm prâjâ-patyấm ánv âha, yajnó vaí prajấ-patir, yajnám evá prajấ-patim ấ rabhate | prá vo vấjâ íty ánv âhấ, 'nnaṃ vaí vấjó, 'nnam evấ 'va runddhe[1] | prá vo vấjâ íty ánv âha, tásmât prâcînaω[2] réto dhîyaté | 'gna ấ yâhi vîtáya íty âha, tásmât pratîcîḥ[2] pra-jấ jâyante | prá vo vấjâḥ ‖ 3 ‖ íty ánv âha, mấsâ vaí vấjâ ardha-mâsấ abhí-dyavo devấ havíshmanto[2] gaúr ghṛitấcî[2a-3] yajnó devấñ[4] jigâti yájamânaḥ sumna-yúr | idám asî 'dám asî 'ty evá yajnásya priyáṃ dhấmấ 'va runddhe[1] | yáṃ kâmáyeta: sárvam áyur iyâd íti prá vo vấjâ iti tásyâ 'nú-'cyấ 'gna ấ yâhi vîtáya íti sáṃ-tatam út-taram ardha-'rcám ấ labheta ‖ 4 ‖ prâ-'ṇénai 'vấ 'syâ 'pâ-'nâṃ dâdhâra sárvam áyur eti | yó vấ aratníω sâm-idhenînâṃ védâ 'ratnấv evá bhrấtṛivyaṃ kurute | 'rdha-'rcaú sáṃ dadhâty, eshá vấ aratníḥ sâm-idhenînâṃ, yá eváṃ védâ 'ratnấv evá bhrấtṛivyaṃ kuruta | ṛísher-ṛisher vấ etấ nír-mitâ yát sâm-idhenyàs, tấ yád ásaṃ-yuktâḥ syúḥ pra-jáyâ paçú-bhir yájamânasya ví tishṭherann, ardha-'rcaú sáṃ dadhâti, sáṃ yunakty evaí 'nâs, tấ asmai sáṃ-yuktâ avá-ruddhâḥ sárvâm â-çísham duhre ‖ 5 ‖

barsám, vo, jâyante prá vo vấjâ, labheta, dadhâti sáṃ, dáça ca ‖ 7 ‖

---

7. [1] °ndhe ABCDW. [2] ohne avagraha. [3] s. P. I, 33. [4] vâṃ W.

B. 3, 5, 1, 1 - 2, 1. — Ç. 1, 4, 1, 1-21. — Çâṅkh. çr. 1, 4, 5-7. — Âçval. 1, 2, 1-22. — sâmâ | eva | akaḥ — vâcaḥ | eva | eshaḥ — prâṇânâm iti pra-ânânâm | annâdyasyety ânna-adyâsya | saṃtâtyâ iti saṃ-tatyai | atho iti — aniruktâm ity aniḥ-uktâm — vîtaye | iti | âha — anûcyety ânu-ucyâ — ardharcam ity ârdha-ṛicam — dâdhâra — kurute — etâḥ | nirmitâ iti niḥ-mitâḥ — tâḥ.

8. áyajno vâ eshá yò 'sâmâ; 'gna â yâhi vîtáya íty âha râtham-tarásyai 'shá várṇas, tám tvâ samíd-bhir aṅgira íty âha vâma-devyásyai 'shá várṇo, bṛihád agne su-vîryam íty âha bṛihatá eshá várṇo, yád etám ṭricám[1] anv-âha yajnám evá tát sâman-vantam karoty | agnír amúshmiṅ loká[2] âsîd âdityò 'smín, tâv imaú lokâv áçântau ‖ 1 ‖ âstâṃ; té devâ abruvann: é 'te 'maú ví páry ûhâmé 'ty; ágna â yâhi vîtáya íty asmiṅ lokè[2] 'gním adadhur bṛihád agne su-vîryam íty amúshmiṅ loká[2] âdityám, táto vâ imaú lokâv açâmyatâm, yád evám anv-âhâ 'náyor lokáyoḥ çântyai, çâmyato 'smâ imaú lokaú yá evám véda | páñca-daça sâm-idhenîr ánv âha, páñca-daça ‖ 2 ‖ vâ ardha-mâsásya râtrayo, 'rdhamâsa-çáḥ saṃ-vatsará âpyate | tâsâṃ trîṇi ca çatâni shashṭiç câ 'kshárâṇi, tâvatîḥ[1] saṃ-vatsarásya râtrayo, 'kshara-çá evá saṃ-vatsarám âpnoti | Nṛi-médhaç ca Páruchepaç[1] ca brahma-vâdyam avadetâm: asmín dvârâv ârdrè 'gním janayâva yátaro[1] nau bráhmîyân íti; Nṛi-médho 'bhy avadat sá dhûmám ajanayat, Páruchepo[1] 'bhy avadat sò 'gním ajanayad; ṛísha íty abravît ‖ 3 ‖ yát samâvad[1] vidvá kathâ tvám agním ájîjano nâ 'ham íti, sâm-idhenînâm evâ 'ham várṇaṃ vedé 'ty abravîd, yád ghṛitá-vat padám

---

8. sâmidhenîmantrâḥ. [1] ohne avagraha. [2] °n (mit virâma) lo° B, °nlo° AW.

anû-'cyáte sá âsâṃ várṇas, táṃ tvâ samíd-bhir aṅgira íty âha sâm-idhenîshv evá táj jyótir janayati | stríyas téna yád ṛíca stríyas téna yád gàyatríya stríyas téna yát sâm-idhenyò, vríshaṇ-vatîm[3] ánv âha ‖ 4 ‖ téna púoṣvatîs[1] téna sé-'ndrâs téna mithunấ | agnír devấnâṃ dûtá ấsîd Uçánâ[4] Kâvyó 'surâṇâṃ, taú prajấ-patim praçnám aitâm, sá prajấ-patir agníṃ dûtáṃ vṛiṇîmaha íty abhí pary-ấvartata[5], táto devấ ábhavan parấ 'surâ; yásyai 'váṃ vidúsho 'gníṃ dûtáṃ vṛiṇîmaha íty anv-ấha bhávaty âtmánâ párâ 'sya bhrấtṛivyo bhavaty | adhvará-vatîm ánv âha, bhrấtṛivyam evaí 'táyâ ‖ 5 ‖ dhvarati | çocish-keças táṃ îmaha íty âha, pavítram evaí 'tád, yájamânam evaí 'táyâ pấvayati | sám-iddho agna[6] â-huté 'ty âha, pari-dhim evaí 'táṃ pári dadhâty áskandâya, yád áta ûrdhvám abhy-âdadhyấd yáthâ bahiḥ-paridhí[7] skándati tâdṛíg[1] evá tát, tráyo vấ agnáyo havya-vấhano devấnâṃ kavya-vấhanaḥ pitṛiṇấṃ sahá-rakshâ ásurâṇâṃ, tá etárhy[1] ấ çaoṣante: mấṃ varishyate mấm ‖ 6 ‖ íti, vṛiṇîdhváṃ havya-vấhanam íty âha, yá evá devấnâṃ táṃ vṛiṇîta | ârsheyáṃ vṛiṇîte, bándhor evá naí 'ty, átho sáṃ-tatyai | parástâd[1] arvấco vṛiṇîte, tásmât parástâd[1] arvấñco manushyân pitáró 'nu prá pipate ‖ 7 ‖ áçântâv, âha páñcadaçâ, 'bravíd, ánv âhai, 'táyâ, varishyate mâm, ékân ná triṃçác ca ‖ 8 ‖

B. 3, 5, 2, 1-3. — Ç. 1, 4, 1, 22-39. — Çâṅkh. çr. 1, 4, 8-13. — Âçv. çr. 1, 2, 7. — asâmâ | agnè | eti — vîtayè — bṛihatah | eshah — tricam — eti | ita | imau | ví | parîti | ûhâma — tâvàtîh — parùchepah — dàrau | ârdre | agnim — yatàrah — rishè — samâvàt — ajîjanah — ricàh — gâ-

8. [1] zu ṇ s. P. 13, 13. [2] so (°nâ) ABCDW. [3] als Compositum. [4] so (°o a°) ABW, s. P. 11, 16. [5] so (°ḅp°) ABCDW.

ygtriyâḥ — vṛishâṇvatîm iti vṛishâṇ-vatîm — puωsvâtiḥ — sendrâ iti sa-indrâḥ — vṛiṇîmahe — âbhîti | paryâvârtateti pari-âvârtata — asûrâḥ — çocishkéçа iti çociḥ-keçaḥ — îmahe — agne — bahiḥparidhîti bahiḥ-paridhi — tâdṛik — te | etarhi | eti — tam | vṛiṇîte — atho iti — parastât | arvâcâḥ — anû | preti | pipgte.

9. ágne mahấω[1] asî 'ty âha mahấn hỳ eshá yád agnír, brâhmaṇé 'ty âha brâhmaṇó hỳ eshá, bhâraté 'ty âhai 'shá hí devébhyo havyám bhárati | devé-'ddha íty âha devấ hỳ etám aíndhata | mánv-iddha íty âha, Mánur hỳ etám út-taro devébhya aínddhá[2] | 'rshi-shṭuta íty âhá 'rshayo hỳ etám ástuvan, víprâ-'nu-madita íty âha ‖ 1 ‖ víprâ hỳ eté yác chuçruvấωsaḥ, kavi-çastá íty âha kaváyo hỳ eté yác chuçruvấωso, bráhma-saωçita íty âha bráhma-saωçito hỳ eshá, ghṛitấ-"havana íty âha ghṛitâ-"hutír hỳ asya priyá-tamâ | pra-ṇîr yajnấnâm íty âha pra-ṇîr hỳ eshá yajnấnâω, rathî́r adhvarấṇâm íty âhai 'shá hí deva-rathò, 'tî́rto hóté 'ty âha ná hỳ etấṃ káç caná[3] ‖ 2 ‖ tárati, tî́r-ṇir havya-vấḍ íty âha, sárvaω hỳ eshá táraty | ấspấ-traṃ[3] juhî́r devấnâm íty âha juhî́r hỳ eshá devấ-nâṃ, camasó deva-pấna íty âha camasó hỳ eshá deva-pấno, 'rấω ivâ 'gne nemír devấωs[4] tvám pari-bhî́r asî 'ty âha devấn hỳ eshá pari-bhî́r, yád brûyấd: ấ vaha devấn devấ-yaté yájamânâyé 'ti bhrấṭṛivyam asmai ‖ 3 ‖ janayed, ấ vaha devấn yájamânâyé 'ty âha yájamânam evaí 'téna vardhayaty | agním agna ấ vaha sómam ấ vahé 'ty âha devấtâ[3] evá tád yathâ-pûrvám úpa hvayata | ấ câ 'gne devấn vaha su-yájâ

9. pravaranividâdayaḥ. [1] so (âω) ABW, s. P. 9, 21. 22. [2] aindha ABCDW. [3] ohne avagraha. [4] so ABW, s. P. 6, 14.

ca yaja jâta-veda íty âhâ, 'gním evá tát sáꣳ çyati, sò 'sya sáꣳ-çito devébhyo havyáṃ vahaty | agnír hótâ ‖ 4 ‖ íty âhâ, 'gnír vaí devā́uâꣳ hótâ, yá evá devā́nâꣳ hótâ táṃ vṛiṇite | smó vayám íty âhâ "tmā́nam evá sat-tváṃ[5] gamayati | sâdhú te yajamâna deváté[a] 'ty âhâ "-çísham evaí 'tā́m ā́ çâste | yád brûyā́d: yò 'gníꣳ hótâram ávṛithâ íty agníno 'bhayáto[3] yájamânam pári gṛihṇîyât, pra-mā́yukaḥ syâd | yajamâna-devatỳâ vaí juhū́r bhrâtṛivya-devatỳo 'pa-bhṛít ‖ 5 ‖ yád dvé[6] iva brûyā́d bhrā́tṛivyam asmai janayed, ghṛitá-vatîm adhvaryo srúcam ā́ 'syasvé 'ty âha yájamânam evaí 'téna vardhayati | devâ-yúvā́m[7] íty âha devā́n hỳ eshā́ 'vati, viçvá-vârâm íty âha víçvaꣳ hỳ eshā́ 'vatī́ | "ḍâmahai devā́ꣳ[1] îḍényân namasyā́ma namasỳân yájâma yajníyân íty âha, manushỳâ vā́ îḍényâḥ pitáro namasỳâ devā́ yajníyâ, devátâ[3] evá tád yathâ-bhâgáṃ yajati ‖ 6 ‖ víprânumadita íty âha, canā́, 'smai, hóto, 'pabhṛíd, devátâ evá, trī́ṇi ca ‖ 9 ‖

B. 3, 5, 3, 1 - 4, 1. — Ç. 1, 4, 2, 2-17. 5, 2, 1-3. — Çâñkh. çr. 1, 4, 14 - 5, 7. 6, 16. Âçv. çr. 1, 2, 27. 3, 1-6. — deveddha iti deva-iddhaḥ — ṛishishṭuta ity ṛishi-stutaḥ — ghṛitâhàvana iti ghṛita-âhavanaḥ — praṇîr[8] iti pra-nîḥ — atûrtáḥ — cana — âspâtràm — arân | iva — devayata iti deva-yate — hvayate — smaḥ — sattvam[5] iti sat-tvam — dve iti | iva — adhvaryo iti — eti | asyasva — devâyuvam iti deva-yuvám — eshâ | avàti | îḍā́mahài — manushyā́ḥ — namasyā́ḥ | devâḥ | yajniyā́ḥ.

10. trîꣳs[1] tṛicā́n[2] ánu brûyâd râjanỳasya, tráyo vā́ anyé râjanỳât púrushâ brâhmaṇó vaíçyaḥ çûdrás tā́n

9. [5] satvaṃ ACDW. [6] s. P. 4, 49. [7] s. P. 3, 2. [8] s. P. 7, 4.
10. naimittikyaḥ kâmyâç ca sâmidhenyaḥ. [1] so ABW, s. P. 6, 16. [2] ohne avagraha

evâ 'smâ ánu-kân karoti | páñca-daçâ 'nu brûyâd râjanyasya, pañca-daçó vaí râjanyaḥ, svá evaí 'naꣳ stóme práti shṭhâpayati[3] | tṛishṭúbhâ[2] pári dadhyâd, indriyáṃ vai tri-shṭúg[2], indriyá-kâmaḥ khálu vaí râjanyo yajate, trishṭúbhai[2] 'vâ 'smâ indriyám pári gṛihṇâti | yádi kâmáyeta ‖ 1 ‖ brahma-varcasám astv íti gâyatriyâ pári dadhyâd, brahma-varcasáṃ vaí gâyatrî, brahma-varcasám evá bhavati | saptá-daçâ 'nu brûyâd vaiçyasya, sapta-daçó vai vaiçyaḥ, svá evaí 'naꣳ stóme práti shṭhâpayati[3] | jágatyâ pári dadhyâj, jágatâ vai paçávaḥ, paçú-kâmaḥ khálu vaí vaiçyo yajate, jágatyai 'vâ 'smai paçûn pári gṛihṇâty | éka-viꣳçatim ánu brûyât pratishṭhâ-kâmasyai, 'ka-viꣳçá stómânâm prati-shṭhâ, práti-shṭhityai ‖ 2 ‖ cátur-viꣳçatim ánu brûyâd brahma-varcasá-kâmasya, cáturviꣳçaty-aksharâ gâyatrî, gâyatrî brahma-varcasáṃ, gâyatriyaí 'vâ 'smai brahma-varcasám áva runddhe[4] | triꣳçátam ánu brûyâd ánna-kâmasya, triꣳçád-aksharâ vi-râḍ, ánnaṃ vi-râḍ, vi-râjai 'vâ 'smâ annâ-'dyam áva runddhe[4] | dvâtriꣳçatam[2] ánu-brûyât pratishṭhâ-kâmasya, dvâtriꣳçad-aksharâ 'nu-shṭúg, anu-shṭúp chándasâm prati-shṭhâ, práti-shṭhityai | shaṭ-triꣳçatam ánu brûyât paçú-kâmasya, shaṭtriꣳçad-aksharâ bṛihatî, bârhatâḥ paçávo, bṛihatyaí 'vâ 'smai paçûn ‖ 3 ‖ áva runddhe[4] | cátuç-catvâriꣳçatam ánu brûyâd indriyá-kâmasya, cátuçcatvâriꣳçad-aksharâ trishṭúg[2], indriyáṃ trishṭúp[2], trishṭúbhai[2] 'vâ 'smâ indriyám áva runddhe | 'shṭâ-catvâriꣳçatam ánu brûyât paçú-kâmasyâ, 'shṭâcatvâriꣳçad-aksharâ jágatî, jágatâḥ paçávo, jágatyai 'vâ 'smai paçûn áva runddhe[4] | sárvâṇi chándâꣳsy ánu brûyâd bahu-yâjínaḥ, sárvâṇi vâ etásya chándâꣳsy áva-ruddhâni yó bahu-yâjy | ápari-mitam ánu

10. [3] so (shṭh°) ABW, s. P. 6, 4. [4] rumdhe ABCDW. [2] rudhyai ACDW.

brûyâd, ápari-mitasyâ 'va-ruddhyai[5] ‖ 4 ‖ kâmáyeta, prátishṭhi-tyai, paçûnt, saptácatvâriꣳçac ca ‖ 10 ‖

trîn | tṛicân — purûshâḥ — sve — vai | tṛishṭuk — gâyatriyâ — pratîti | sthâpayati — ekaviꣳçaḥ — pratishṭheti prati-sthâ | pratishṭhityâ iti prati-sthityai — annâdyam ity ánna-adyâm — dvâtriꣳçatam — anushṭug ity anu-stuk | anushṭub ity ánu-stup — pratishṭheti prati-sthâ | pratishṭhityâ iti prati-sthityai — catúçcatvâriꣳçatam iti catúḥ-catvâriꣳçatam — tṛishtuk | indriyam | tṛishṭup | tṛishṭubhâ | eva | asmai — bahuyâjîti bahu-yâjî.

11. ní-vîtam manushyânâm, prâcînâ-"vîtám pitṛiṇâm, úpa-vîtam devânâm | úpa vyayate, deva-lakshmám evá tát kurute | tíshṭhann ánv âha, tíshṭhan hy ấçruta-taram vádati | tíshṭhann ánv âha, suvar-gásya lokásyâ 'bhí-jityâ | âsîno yajaty, asmínn evá loké práti tishṭhati | yát krauñcám anv-âhâ "surâm tád, yán mandrám mânushâm tád, yád antarâ tát sá-devam; antarâ 'nú-'cyaꣳ, sadeva-tvâya | vidvâꣳso vai ‖ 1 ‖ purâ hótâro 'bhûvan, tásmâd ví-dhṛitâ ádhvâno 'bhûvan ná pánthânaḥ sám arukshann; antar-vedỳ anyáḥ pâdo bhávati bahir-vedỳ anyó, 'thâ 'nv âhâ, 'dhvanâm ví-dhṛityai pathâm ásaꣳ-rohâyâ | 'tho bhûtâm cai 'vá bhavishyác cá 'va runddhé[1], 'tho pári-mitam cai 'vâ 'pari-mitam cá 'va runddhé, 'tho grâmyâꣳç cai 'vá paçûn âraṇyâꣳç cá 'va runddhé, 'tho ‖ 2 ‖ deva-lokám cai 'vá manushya-lokám câ 'bhí jayati |

devâ[2] vai sâm-idhenîr anû-'cya yajnám nâ 'nv apaçyant, sá prajâ-patis tûshṇîm â-ghârám â 'ghârayat, táto vai devâ yajnám ánv apaçyan, yát tûshṇîm â-ghârám â-ghâ-

---

11. hotur niyamaviçesho 'dhvaryor âghârâdiviçeshaç ca. [1] rundhe ABCDW. [2] der Rest des anuvâka gehört zum 15. kâṇḍa, s. Ind. Stud. 3, 380. 385.

ráyati yajnásyâ 'nu-khyâtyâ | átho sâm-idhenîr evâ 'bhy anakty | álûksho bhavati yá evâṃ védâ | 'tho tarpayaty evai 'nâs | tṛípyatí pra-jáyâ paçú-bhiḥ ‖ 3 ‖ yá evâṃ véda | yád ékayâ "-ghâráyed ékâm prîṇîyâd, yád dvâ-bhyâṃ dvé[3] prîṇîyâd, yát tisṛí-bhir áti tád recayen; mánasâ " ghârayati mánasâ hy ánâptam âpyáte | tiry-áñcam[4] â ghârayaty áchambaṭ-kâraṃ | vâk ca mánaç câ "rtî-yetâm; ahâṃ devébhyo havyáṃ vahâmî 'ti vâg abravîd[5] ahâṃ devébhya íti mánas; taú prajâ-patim praçnám aitâṃ, sò 'bravît ‖ 4 ‖ prajâ-patir: dûtîr evá tvám mánaso 'si yád dhí mánasâ dhyâyati tád vâcâ vádatî'[6] 'ti, tát khálu túbhyaṃ ná vâcâ juhavann íty abravît; tásmân mánasâ prajâ-pataye juhvati, mána iva hí prajâ-patiḥ, prajâ-pater âptyai | pari-dhîṃt sám mârshṭi, punâty evai 'nân | trír madhyamâṃ tráyo vai prâ-'ṇâḥ prâ-'ṇân evâ 'bhí jayati, trír dakshinâ-'rdhyaṃ tráyaḥ ‖ 5 ‖ imé lokâ imân evá lokân abhí jayati, trír uttarâ-'rdhyaṃ tráyo vai deva--yânâḥ pánthânas tân evâ 'bhí jayati | trír úpa vâjayati tráyo vai deva-lokâ deva-lokân evâ 'bhí jayati | dvâ-daça[4] sám padyante dvâdaça[4] mâsâḥ saṃ-vatsaráḥ saṃ-vatsarám evá prîṇâty átho saṃ-vatsarám evâ 'smâ úpa dadhâti suvar-gásya lokásya sám-ashṭyâ | â-ghârâm â ghârayati, tirá iva ‖ 6 ‖ vai suvar-gó lokáḥ, suvar-gám evâ 'smai lokám prá rocayaty | ṛijúm â ghârayaty ṛijúr iva hí prâ-'ṇáḥ, sáṃ-tatam â ghârayati prâ-'ṇânâm annâ--'dyasya sáṃ-tatyâ átho rákshasâm ápa-hatyai | yáṃ kâ-máyeta: pra-mâyukaḥ syâd íti jihmáṃ tásyâ " ghârayet, prâ-'ṇám evâ 'smâj jihmáṃ nayati, tâják prá mîyate | çíro

---

II. [3] s. P. 4, 49. [4] ohne avagraha. [5] unbetont. [6] die Betonung ist durch hi veranlaſst.

vā́ etád yajnásya yád â-ghârá âtmā́ dhruvā́ ‖ 7 ‖ â-ghâ-rám â-ghā́rya dhruvā́ṓ sám anakty, âtmánn evá yajnásya çíraḥ práti dadhâty | agnír devā́nâṃ dûtá ā́sîd daívyó 'surāṇâṃ, taú prajā́-patim praçnám aitâṓ, sá prajā́-patir brâhmaṇám abravîd: etád ví brûhî́ 'ty, ā́ çrâvayé 'tî 'dáṃ devâḥ çriṇuté 'ti vā́vá[4] tád abravîd agnír devó hóté 'ti, yá evá devā́nâṃ tám avriṇîta, táto devâḥ ‖ 8 ‖ ábhavan párā́ 'surâ; yásyai 'váṃ vidúshaḥ pra-varám pra-vriṇáte bhávaty âtmánâ párâ 'sya bhrā́tṛivyo bhavati | yád brâhmaṇáç cā́ 'brâhmaṇaç ca praçnám e-'yā́tâm brâhmaṇā́yā́ 'dhi brûyâd, yád brâhmaṇā́yā́ 'dhy-ā́hâ "tmáné 'dhy âha, yád brâhmaṇám parā́ "hâ "tmā́nam párâ "ha, tásmâd brâhmaṇó ná paró-'cyaḥ ‖ 9 ‖ vā́, árapyāṓç cā́ 'va rundhé 'tho, paçúbhiḥ, sò 'bravîd, dakshiṇârdhyàṃ tráya, iva, dhruvā́, devā́ç, catvário çác ca ‖ 11 ‖

[1] Ç. 1, 4, 2, 18. 19. — [4.5] Ç. 1, 4, 5, 8-12. — prâcînâ-vîtam iti prâcîna-â-vîtam — âsuram — antarâ | anûcyam ity ánu-ucyám — antarvedîty ántaḥ-vedi — bahirvedîti bahiḥ-vedi — athó iti — anûcyety ánu-ucyá — manásâ | eti | ghârayati — tiryañcam — ârtîyetâm — aitâm — vadáti | iti — prâṇâ iti pra-ánâḥ — dakshiṇârdhyàm iti dakshiṇa-ardhyàm — uttarârdhyàm ity úttara-ardhyàm — annádyasyety ánna-adyásya — athó iti — tasyá | eti | ghârayet — eti | çrâvaya | iti | idam — asúrâḥ — eyâtâm ity ā́-iyâtâm — parocya iti parâ-ucyáḥ.

12. [a]áyush ṭa[1], [b]âyur-dā́ agna, [c]ā́ pyâyasva, [d]sám té, [e]'va te héḍa, [f]úd ut-tamám, [g]prá ṇo[2] devy, [h]ā́ no divó, [i]'gnâ-vishṇû, [k]ágnâ-vishṇû, [l]imáṃ me varuṇa, [m]tát tvâ yámy, [n]úd u tyáṃ, [o]citrám ‖ [p]apā́ṃ nápâd ā́ hy ásthâd upá-sthaṃ jihmā́nâm ûrdhvó vi-dyútaṃ vásânaḥ | tásya jyé-

12. kâmyeshṭiyâjyâḥ.

[1] so ([a]sh ṭ[a]) ABW; s. P. 6, 5. 7, 13.
[2] so (ṇ) ABW, s. P. 7, 4.

shṭham mahimānaṃ váhantîr hiraṇya-varṇâḥ pári yanti yahvîḥ ‖ [q]sám ‖ 1 ‖ anyấ yánty úpa yanty anyấḥ samânám[a] ûrvấṃ nadyàḥ pṛiṇanti | tám û[t] çúcio çúcayo dîdivấosam apấṃ nápâtam pári tasthur âpaḥ ‖ [r]tám ásmerâ yuvatáyo yúvânam marmṛijyámânâḥ pári yanty âpaḥ | sá çukréṇa çíkvanâ revád[s] agnír dîdâyâ 'nidhmó ghṛitá-nirṇig ap-sú ‖ [t]índrâ-váruṇayor aháo sam-rấjor áva ấ vṛiṇe | tấ no mṛiḍâta îdṛíçe[u] ‖ [v]índrâ-varuṇâ yuvám adhvarấya naḥ ‖ 2 ‖ viçé jánâya máhi çárma yachatam | dîrghá-prayajyum áti yó vanushyáti vayáṃ jayema pṛitanâsu dûḍhyàḥ[w] ‖ [x]ấ no mitrâ-varuṇâ, [y]prá bâhávâ | [w]tváṃ no agne váruṇasya vidvấn devásya héḍó 'va yâsisîshṭhâḥ | yájishṭho váhni-tamaḥ çóçucâno víçvâ dvéshâosi prá mumugdhy asmát ‖ [z]sá tváṃ no agne[b] 'vamó[c] bhavo 'tî nédishṭho asyấ[d] usháso vy-ushṭau | áva yakshva no váruṇam ‖ 3 ‖ rárâṇo vîhí mṛiḍîkáo su-hávo na edhi ‖ [y]prá-prâ 'yám agnír bharatásya çṛiṇve ví yát sûryo ná rócate bṛihád bhấḥ | abhí yáḥ pûrúm pṛitanâsu tasthaú dîdấya daívyo átithiḥ[e] çivó naḥ ‖ [z]prá te yakshi prá ta iyarmi mánma bhúvo yáthâ vándyo no háveshu | dhánvann iva pra-pấ asi[f] tvám agna iyaksháve pûráve pratna râjan ‖ 4 ‖ [aa]ví pấjasâ, [bb]ví jyótishâ | [cc]sá tvám agne prátîkena práty osha yâtu-dhânyàḥ | uru-kshấyeshu dîdyat ‖ [dd]táo su-prátîkao su-dṛíçao sváñcam[g] ávidvâosso vidúsh-ṭarao sapema | sá yakshad víçvâ vayúnâni vidvấn prá havyám agnír amṛíteshu vocat ‖ [ee]aoho-múce, [ff]vivésha yán má, [gg]ví na indré, [hh]'ndra kshatrám, [ii]indriyấṇi çata-krató, [kk]'nu[f] te dâyi ‖ 5 ‖ yahvîḥ sám, adhvarîya no, váruṇao, râjaoç, cátuçcatvârioçac ca ‖ 12 ‖

---

12. [a] ohne avagraha. [t] û ABW, s. P. 3, 14. [u] so ([o]o a[o]) ABW, s. P. 11, 3. [v] so ([o]e 'v[o]) ABW, s. P. 12, 4. [w] so ([o]û a[o]) ABW, s. P. 10, 13. 5, 2. [x] so ([o]to 'nu) AB, s. P. 4, 6. 12, 8.

2, 3, 11, 1 - 12, 2. 4, 1, 1-2, 4. — [a 9] nur hier; [b] Vs. 35, 17; [c.d] Ṛ. 1, 91, 16. 18; [e.f] 1, 24, 14. 15; [g] 6, 61, 4; [h] 5, 43, 11; [i.k] Ath. 7, 29, 1. 2. [l] Ṛ. 1, 25, 19; [m] 1, 24, 11; [n] 1, 50, 1; [o 9] 1, 115, 1; [p.q.r] 2, 35, 9. 3. 4; [s] 1, 17, 1; [t] 7, 82, 1; [u 10] 3, 62, 16; [v 10] 7, 62, 5; [w.x] 4, 1, 4. 5; [y] 7, 8, 4; [z] 10, 4, 1; [aa 11] 3, 15, 1; [bb 11] 5, 2, 9; [cc] 10, 118, 8; [dd] 6, 15, 10; [ee 12] K. 8, 16; [ff] Ṛ. 3, 32, 14; [gg] 10, 152, 4; [hh] 10, 180, 3; [ii] 3, 27, 9; [kk] 6, 25, 8. — âyúḥ | te̱ | â̱yu̱rdâ ity ā́yuḥ-dâḥ — preti | na̱ḥ | de̱vî | eti — agnā́vishṇû̱[13] ity agnā́-vi̱shṇû̱ — sam iti | a̱nyâḥ | yanti — sa̱mâ̱nam — tam | u̱ — asmérâḥ — re̱vat — dî̱dâyá | a̱ni̱dhmaḥ — indrâ̱varúṇayo̱r itîndrā́-varúṇayoḥ[14] — sa̱mrâjo̱r iti sam-râjóḥ | avâḥ | eti — tâ | na̱ḥ | mṛi̱ḍâ̱ta̱ḥ | î̱dṛiçé — atîti — dû̱ḍhyáḥ — heḍáḥ | aveti — a̱va̱maḥ | bha̱va̱ | û̱tî — a̱syâḥ — vyúshṭâ̱v iti̱ vi-u̱shṭau̱ — vî̱hi — vîti — a̱bhîti — dî̱dâyá — te̱ | i̱ya̱rmi̱ — pra̱peti pra-pâ | a̱si̱ — a̱gne̱ — svañcám — vi̱dushṭára̱m iti vi̱duḥ-ta̱ra̱m[15] — a̱ꣳho̱muca̱ ity áꣳhaḥ-mucé — yat | mâ̱ — ça̱ta̱kra̱to̱ iti çata-kra̱to̱ | anv iti.

viçvárûpas, tváshṭé, 'ndraṃ vṛitrám, brahmavâdínaḥ sá t' vaí, nā́ 'somayâjy, eshá vaí devarathó, devā́ vaí ná 'rcí nā́, 'yajnó, 'gne mahā́n, trī́n, nívitam, ā́yush ṭe, dvā́daça ‖ 12 ‖

viçvárûpo (1, 1), naí 'naꣳ çitarûrā́v (2, 4), adyá vásu (3, 7), pûrvedyúr (5, 5), vā́jâ íty (7, 3), ágne mahā́n (9, 1), nívitam (11, 1), anyā́ yánti (12, 2), cátuḥsaptatiḥ ‖ 74 ‖

iti taittirîyasaṃhitâyâṃ dvitîyakâṇḍe pañcamaḥ prapâṭhakaḥ.

---

12. [a] die Verse [a] bis [o] sind hier nur durch ihre pratîka vertreten, weil sie bereits früher da waren, theils in andern yâjyâ-Abschnitten, so [a.b] in I, 3, 14, 4, [e.f] in I, 5, 11, 5, [g.h.i.k] in I, 8, 22, 1. 2, [l.m] in II, 1, 11, 6, [n.o] in II, 2, 12, 1 (s. I, 4, 43, 1); theils im sonstigen Texte, [c.d] nämlich in IV, 2, 7, 4 (mit ihren pratîka resp. auch in II, 3, 14, 3); und zwar erhellt aus letzterem Umstande die sekundäre Zufügung dieser yâjyâ-Abschnitte an den übrigen Text, denn IV, 2, 7, 4 gilt ja eben offenbar für unsern anuvâka hier als Voraussetzung. [12] nur im pratîka, weil bereits in I, 2, 14, 7 (yâjyâ-Abschnitt) vorliegend. [11] nur im pratîka, weil bereits in I, 8, 22, 3 (yâjyâ-Abschnitt) aufgeführt. [12] die Verse [ee] bis [kk] nur im pratîka, weil bereits in I, 6, 12, 3. 4. 1 (yâjyâ-Abschnitt) aufgeführt. [13] s. P. 4, 5. [14] s. schol. zu P. 3, 3. [15] s. P. 6, 5.

15. dârçyam brâhmaṇam (2, 6, 1-6; Fortsetzung).

1. sam-ídho yajati vasantám evá 'rtûnắm áva runddhe[1], tánû-nápâtaṃ yajati grîshmám evắ 'va runddha[1], iḍó yajati varshắ evắ 'va runddhe[1], barhír yajati çarádam evắ 'va runddhe[1], svâhâ-kârắṃ yajati hemantám evắ 'va runddhe[1] tásmât svắhâ-kṛitâ héman paçávó 'va sîdanti | sam-ídho yajaty ushása evá devátânâm[2] áva runddhe[1], tánû-nápâtaṃ yajati yajnám evắ 'va runddhe[1] ‖ 1 ‖ iḍó yajati paçűn evắ 'va runddhe[1], barhír yajati pra-jắm evắ 'va runddhe[1] | sam-ắnayata[3] upa--bhṛítas, téjo vắ ắjyam pra-jắ barhíḥ, pra-jắsv evá téjo dadhâti | svâhâ-kârắṃ yajati, vắcam evắ 'va runddhe[1] | dáça sám padyante, dáçâ-'kshará vi-rắḍ, ánnaṃ vi-rắḍ, vi--rắjai 'vắ 'nnắ-'dyam áva runddhe[1] | sam-ídho yajaty asmínn evá loké práti tishṭhati, tánû-nápâtaṃ yajati ‖ 2 ‖ yajná evắ 'ntárikshe[2] práti tishṭhatî, 'ḍó yajati paçúshv evá práti tishṭhati, barhír yajati yá evá deva-yắnâḥ pánthânas téshv evá práti tishṭhati, svâhâ-kârắṃ yajati suvar-gá evá loké práti tishṭhaty, etắvanto[2] vaí deva-lokắs téshv evá yathâ-pûrvám práti tishṭhati | devâ-'surắ eshú lokéshv aspardhanta, té devắḥ pra-yâjaír ebhyó lokébhyó 'surân prắ 'ṇudanta[4], tát pra-yâjắnâm ‖ 3 ‖ prayâja-tvám, yásyai 'vắṃ vidúshaḥ pra-yâjắ ijyánte praí 'bhyó loké--bhyo bhrắtṛivyân nudate | 'bhi-krắmaṃ juhoty, abhí-jityai | yó vaí pra-yâjắnâm mithunáṃ véda prá pra-jáyâ paçú--bhir mithunaír jâyate; sam-ídho bahvîr iva yajati, tánû--nápâtam ékam iva, mithunáṃ tád; iḍó bahvîr iva yajati[5]

6, 1. prayâjâḥ. [1] runddhe ABCDW. [2] ohne avagraha.
[3] als Compositum! [4] so (ụ) ABW, s. P. 7, 5. [5] unbetont.

barhír ékam iva, mithunáṃ tád; etád vaí pra-yâjā́nâm mithunáṃ; yá eváṃ véda prá ‖ 4 ‖ pra-jáyâ paçú-bhir mithunaír jâyate | devā́nâṃ vā́ ánishṭâ devátâ âsann, áthā́ 'surâ yajnám ajighâ◡san, té devā́ gâyatrī́ṃ vỳ auhan, páñcâ 'kshárâṇi prâcī́nâni[2] trī́ṇi pratîcī́nâni[2], táto várma yajnā́yā́ 'bhavad várma yájamânâya; yát prayâjâ-'nûyâjā́ ijyánte vármai 'vá tád yajnā́ya kriyate[5] várma yájamânâya bhrā́tṛivyâ-'bhibhûtyai, tásmâd várûtham purástâd[2] várshîyaḥ paçcā́d dhrásîyo | devā́ vaí purā́ ráksho-bhyaḥ ‖ 5 ‖ íti svâhâ-kâréṇa pra-yâjéshu yajná◡ sa◡-sthā́pyam apaçyan, tá◡ svâhâ-kâréṇa pra-yâjéshu sám asthâpayan, vi vā́ etád yajnáṃ chindanti yát svâhâ-kâréṇa pra-yâjéshu sa◡-sthâpáyanti; pra-yâjā́n ishṭvā́ havī́◡shy abhí ghârayati yajnásya sáṃ-tatyâ, átho havír evā́ 'kar, átho yathâ-pûrvám úpai 'ti | pitā́ vaí pra-yâjā́ḥ pra-jā́ 'nû-yâjā́[6], yát pra-yâjā́n ishṭvā́ havī́◡shy abhi-ghâráyati pitaí 'vá tát putréṇa sā́dhâraṇam[2] ‖ 6 ‖ kurute | tásmâd âhur yáç cai 'váṃ véda yáç ca ná: kathā́ putrásya kévalaṃ kathā́ sā́dhâraṇam[2] pitúr íty[7] | áskannam evá tád yát pra-yâjéshv ishṭéshu skándati | gâyatrỳ evá téna gárbhaṃ dhatte, sā́ pra-jā́m paçū́n yájamânâya prá janayati ‖ 7 ‖ yajnám evā́ 'va runddhe[1], tánûnápâtaṃ yajati, prayâjā́nâm, eváṃ véda prá, rákshobhyaḥ, sā́dhâraṇam, páñcatri◡çac ca ‖ 1 ‖

B. 3,5,5,1. — Ç. 1,5,4,1-5 — svâhā́kṛitâ̱ iti̱ svâhā́-kṛi̱tâ̱ḥ — sa̱mânáyata̱ iti sam-ânáyate — pra̱jâ iti pra-jâḥ | ba̱rhiḥ — a̱nnâdya̱m ity ánna-adyám — ya̱jne | e̱va | a̱ntarikshe — ye | eva̱ — su̱va̱rga iti suvaḥ-ge — e̱tâvántaḥ — preti | a̱nu̱da̱nta̱ — prâ̱cînā́ni — pra̱tî̱cînā́ni — pra̱yâ̱jâ̱nû̱yâ̱jâ iti prayâja-a̱nû̱yâ̱jâḥ — atho̱ iti — a̱ka̱ḥ | atho̱ iti — a̱nû̱yâ̱jâ ity ánu-yâ̱jâḥ — pi̱tâ | e̱va — sâdhā́raṇam — gâ̱ya̱trî | e̱va.

---

1. [5] s. P. 3, 7. [7] dies könnte wohl etwa ein çloka zu irgend einem dharmasûtra sein!

2. cákshushî[1] vấ eté[1] yajnásya yád ấjya-bhâgau; yád ấjya-bhâgau yájati cákshushî evá tád yajnásya práti dadhâti | pûrvâ-'rdhé juhoti, tásmât pûrvâ-'rdhé cákshushî | pra--bấhug juhoti, tásmât pra-bấhuk cákshushî | deva-lokáṃ vấ agnínâ yájamânó 'nu paçyati[2] pitṛi-lokáu sómeno, 'ttarâ--'rdhè 'gnáye juhoti[2] dakshiṇâ-'rdhé sómâyai, 'vám iva hĩ 'maú lokấv anáyor lokáyor ánu-khyâtyai | rấjânau vấ etaú devátânâm[3] || 1 || yád agnĩ-shómâv, antarấ devátâ ijyete[4] devátânâṃ ví-dhṛityai, tásmâd rấjnâ manushỳâ ví-dhṛitâ | hrahma-vâdíno vadanti: kíṃ tád yajné yájamânaḥ kurute yéṇâ 'nyáto-dataç ca paçũn dâdhấro 'bhayáto-dataç cé 'ty, ṛicam anũ-'cyấ "jya-bhâgasya jushâṇéna yajati téná 'nyáto-dato dâdhârá, 'rcam anũ-'cya havísha ṛicấ yajati téno 'bhayáto-dato dâdhâra | mûrdhan-vátî[5] puro--'nuvâkỳâ bhavati mûrdhấnam evaí 'nau samâṇấnâṃ[6] karoti || 2 || ni-yútvatyâ yajati bhrấtṛivyasyai 'vá paçũn ní yuvate | Keçínau ha Dârhhyáṃ Keçĩ Sấtya-kâmir uvâca: saptá-padâṃ te çákvarîu çvó yajné pra-yoktấse[7] yásyai vîrỳeṇa prá jâtấn bhrấtṛivyân nudáte práti janishyámâṇân yásyai vîrỳeṇo 'bháyor lokáyor jyótir dhatté yásyai vîrỳeṇa pûrvâ-'rdhéná 'naḍvấn[8] bhunákti jaghanâ-'rdhéna dhenúr íti | purástâl-lakshmâ puro-'nuvâkỳâ bhavati jâtấn evá bhrấtṛivyân prá ṇudata[7], upárishṭâl-lakshmâ || 3 || yâjỳâ janishyámâṇân evá práti nudate | purástâl-lakshmâ puro-'nuvâkỳâ bhavaty asmínn evá loké jyótir dhatta, upárishṭâl-lakshmâ yâjỳâ 'múshminn evá loké jyótir dhatte[8], jyótishmantâv[9] asmâ imaú lokaú bhavato yá evấṃ véda; purástâl-lakshmâ puro-'nu-

2. âjyabhâgau. [1] s. P. 4, 12. 44. [2] unbetont. [3] ohne avagraha. [4] s. P. 4, 40; bahuvacanavyatyayaḥ, schol. (p. 702). [5] s. P. 4, 30. [6] als Nomen betont (tṛic), und so nicht abgetrennt! [7] so (ṇ) ABW, s. P. 7, 4. [8] s. P. 4, 53.

vâkyâ bhavati tásmât pûrva-'rdhéná 'naḍvâñ[3] bhunakty, upárishṭâl-lakshmâ yâjyâ tásmâj jaghanâ-'rdhéna dhenúr, yá evâṃ véda bhuñktá enam etaú | vájra âjyaṃ vájra âjya-bhâgau ‖ 4 ‖ vájro vashaṭ-kârás, tri-vṛítam evá vájraṃ sam-bhṛítya bhrâtṛivyâya prá haraty áchambaṭ-kâram | apa-gûrya váshaṭ karoti stṛityai | gâyatrî́ puro-'nuvâkyâ bhavati[2] trishṭúg[3] yâjyâ, brâhmann evá kshatrám anv-ârambhayati[9], tásmâd brâhmaṇó múkhyo | múkhyo bhavati yá evâṃ véda | prai 'vai 'nam puro-'nuvâkyayâ "ha[2], prá ṇayati[7] yâjyayâ, gamáyati vashaṭ-kâréṇai | " 'vaí 'nam puro-'nuvâkyayâ datte[2], prá yachati yâjyayâ, práti ‖ 5 ‖ vashaṭ-kâréṇa sthâpayati | tri-pádâ puro-'nuvâkyâ bhavati, tráya imé lokâ, eshv evá lokéshu práti tishṭhati; cátush-padâ yâjyâ, cátush-pada evá paçûn áva runddhe, dvy-aksharó vashaṭ-kâró dvi-pâd yájamânaḥ paçúshv evó 'párishṭât[8] práti tishṭhati | gâyatrî́ puro-'nuvakyâ bhavati[2] trishṭúg[3] yâjyai, 'shâ vaí saptá-padâ çakvarî, yád vâ etáyâ devấ áçikshan tád açaknuvan, yá evâṃ véda çaknóty evá yác chikshati ‖ 6 ‖ devátânâṃ, karoty, upárishṭâllakshmâ, "jyabhâgau, práti, çaknóty evá, dvé ca ‖ 2 ‖

B. 3, 5, 6, 1 - 7, 6. — [1] Ç. 1, 6, 3, 38. 39 (eke). 40. — [3. 4] Ç. 1, 7, 2, 18. 19. — cakshúshî iti — ete iti — anv iti | paçyati — juhoti — ijyete iti — manushyâḥ | vidhṛitâ iti vi-dhṛitâḥ — dâdhâra — aûcyety ánu-ucyâ — dâdhâra | ṛicâm — havishâḥ — prayoktâsa iti pra-yoktâsé — anaḍvân — preti | nudate — jyotiḥ | dhatte — asmai | janau — bhuñktaḥ | enam — bhavati | trishṭuk — anvârâmbhayatîty ánu-ârâmbhayati — preti | nayati — eti | eva | enam — catúshpadeti catúḥ-padâ — catúshpada iti catúḥ-padaḥ — bhavati | trishṭuk.

---

2 [9] als Compositum. [10] °mdh° ABCDW.

3. prajā́-patir devébyo yajñā́n vy-ā́diçat[1], sá ātmā́nm ā́jyam adhatta; tā́m devā́ abruvanu: cshá vā́vá[2] yajnó yád ā́jyam ápy evá nó 'trâ 'stv íti; sò[3] 'bravîd: yájān va ā́jya-bhâgâv úpa stṛiṇān abhí ghârayân íti, tásmâd yá-janty ā́jya-bhâgâv úpa stṛiṇanty abhí ghârayanti | brahma-vâdíno vadanti: kásmāt satyā́d yâtá-yâmāny an-yā́ni havíḥshy áyāta-yâmam ā́jyam íti, prâjâ-patyám íti brûyâd áyâta-yâmâ hí devā́nām prajā́-patir íti | chán-dâṁsi devébhyó 'pâ 'krâman: ná vo 'bhâgā́ni havyáṃ va-kshyâma íti, tébhya etác catur-avattám adhârayan puro--'nuvâkyâyai yâjyâyai devátâyai[2] vashaṭ-kārā́ya; yác catur--avattáṃ juhóti chándâṁsy evá tát prīṇâti, tā́ny asya prī-tā́ni devébhyo havyáṃ vahanty | áṅgiraso vā́ itá ut-tamā́ḥ suvar-gáṃ lokám âyan, tád ṛishayo yajna-vâstv abhy-avā́-yan[3], té ‖ 2 ‖ apaçyan puroḍā́çaṃ[2] kûrmám bhûtáṁ sárp-antaṃ, tám abruvann: índrâya dhriyasva bṛíhaspátaye[2] dhriyasva víçvebhyo devébhyo dhriyasvé 'ti; sá nā́ 'dhri-yata, tám abruvann: agnáye dhriyasvé 'ti, sò 'gnáye 'dhri-yata; yád âgneyò 'shṭā́-kapâlo 'mâ-vâsyâyāṃ ca paur-ṇa-māsyā́ṃ cā́ 'cyutó bhávati, suvar-gásya lokásyā 'bhí--jityai | tám abruvan: kathā́ 'hásthâ íty, ánupâ-'kto 'bhû-vam íty abravîd yáthā́ 'kshó 'nupâ-'ktaḥ ‖ 3 ‖ avā--'rchaty[4] evám ávā 'ram íty; upárishṭād[2] abhy-ájyâ 'dhás-tād[2] úpā 'nakti suvar-gásya lokásya sám-ashṭyai | sárvāṇi kapā́lāny abhí prathayati, tā́vataḥ[2] puroḍā́çān[2] amúshmiṅ lokè[5] 'bhí jayati | yó ví-dagdhaḥ sá nair-ṛitó, yó 'çritaḥ sá randró, yáḥ çritáḥ sá sá-devas, tásmād ávi-dahatâ çritaṃ-kṛityaḥ sadeva-tvā́ya | bhásmanā 'bhí vâsayati

---

3. âgneyapuroḍâçaḥ. [1] als Compositum! [2] ohne avagraha. [3] d. i. ava-áyan, also das Verbum betont! abhilakshya samâgatâḥ schol. [4] s. P. 10, 9. [5] °nl° AW.

tásmân mâ◡sénā̆ 'sthi channáṃ; vedéna 'bhí vâsayati tá-smât || 4 || kéçaiḥ çíraç channám | prá-cyutaṃ vā̆ etád asmā̆l lokā̆d ágataṃ deva-lokáṃ yác chṛitá◡ havír ána-bhi-ghâritam; abhi-ghā̆ryó 'd vâsayati, deva-traí 'vaí 'nad gamayati | yády ékaṃ kapā̆laṃ náçyed éko mā̆saḥ saṃ-vatsarásyā̆ 'nave-'taḥ syâd átha yájamânaḥ prá mîyeta, yád dvé[6] náçyetâṃ dvaú mā̆sau saṃ-vatsarásyā̆ 'nave-'tau syâtâm átha yájamânaḥ prá mîyeta, saṃ-khyā̆yó 'd vâsayati yájamânasya || 5 || gopîthā̆ya[2] | yádi náçyed âçvináṃ dvi-kapâláṃ nír vaped dyâvâ-pṛithivỳam éka-kapâlam; açvínau vaí devā̆nâm bhishájau, tā̆bhyâm evā̆ 'smai bheshajáṃ karoti; dyâvâ-pṛithivỳa éka-kapâlo bhavaty,. anáyor vā̆ etán naçyati yán náçyaty anáyor evaí 'nad vindati, práti-shṭhityai || 6 || prâjâpatyáṃ, té, 'kshó 'nupâkto, vedénâ 'bhí vâsayati tásmâd, yájamânasya, dvā̆tri◡çac ca || 3 ||

[1-3] Ç. 1, 6, 1, 20 - 2, 3. — [4] K. 31, 7. Ç. 1, 2, 2, 16. — vyâdiçad iti vi-âdiçat — naḥ | atrà — vaḥ | abhâgâni — abhyavâyann ity àbhi-avâyàn — kathâ | ahâsthâḥ — anúpâkta ity anúpa-aktaḥ | abhûvam — yathā̆ | akshàḥ — avârchatîty àva-ṛichàti — aveti | âram — nairṛita iti naiḥ-ṛitaḥ — yaḥ | açṛitaḥ — devatreti deva-trâ | eva | enat — anàveta ity anàva-itaḥ — dve iti — gopîthâyà — pratishṭhityâ iti prati-sthityai.

4. devásya tvâ savitúḥ pra-savá íti sphyám ā̆ datte prá-sûtyâ, açvínor bâhú-bhyâm íty âhâ 'çvínau hí devā̆nâm adhvaryū̆[1] ā̆stâm, pûshṇó hástâbhyâm íty âha yátyai | çatá-bhṛishṭir asi vânaspatyó[2] dvisható vadhá íty âha, vájram evá tát sá◡ çyati bhrā̆-tṛivyâya pra-harishyánt | stamba-yajúr haraty, etā̆vatî[2] vaí

3. [6] s. P. 4, 49.
4. vedinirmâṇam. [1] s. P. 4, 5. [2] ohne avagraha.

pṛithivī yāvatī[2] védis, tásyâ etāvata[2] evá bhrātṛivyam nír bhajati ‖ 1 ‖ tásmân nā 'bhâgám nír bhajanti | trír harati, tráya imé lokā, ebhyá evaí 'nam lokébhyo nír bhajati | tûshṇîm caturthám haraty, ápari-mitâd evaí 'nam nír bhajaty | úd dhanti, yád evā 'syâ amedhyám tád ápa hanty | úd dhanti, tásmâd óshadhayaḥ[2] párâ bhavanti | mūlam chinatti, bhrātṛivyasyai 'vá mūlam chinatti | pitṛi-devatyā 'ti-khâté, 'yatîm khanati prajā-patinâ ‖ 2 ‖ yajna-mukhéna sám-mitâm | ā prati-shṭhāyai khanati, yájamânam evá prati-shṭhām gamayati | dakshiṇató[2] várshîyasîm karoti, deva-yájanasyai 'vá rûpám akaḥ | púrîsha-vatîm karoti, pra-jā vaí paçávaḥ púrîsham, pra-jáyai 'vaí 'nam paçú-bhiḥ púrîsha-vantam karoty | út-taram pari-grâhám pári gṛihṇāty, etāvatī[2] vaí pṛithivī yāvatī[2] védis, tásyâ etāvata[2] evá bhrātṛivyam nir-bhájyâ "tmána út-taram pari-grâhám pári gṛihṇāti | krûrám iva vaí ‖ 3 ‖ etát karoti yád védim karóti; dhā asi sva-dhā asī[3] 'ti yoyupyate, çāntyai | pró-'kshaṇîr ā sâdayaty, āpo vaí raksho-ghnī[3], rákshasâm ápa-hatyai; sphyásya vártmant sâdayati yajnásya sám-tatyai | yám dvishyāt tám dhyâyec, chucaí 'vaí 'nam arpayati ‖ 4 ‖ bhajati, prajā-patine, 'va 'vaí, tráyastriṅçac ca ‖ 4 ‖

1, 3, 1, 1. 1, 9, 1-3. — B. 3, 2, 9, 1-15. — K. 25, 4. 31, 8. — Ç. 1, 2, 4, 4-5, 20. — prasûtyâ iti pra sûtyai — adhvaryû iti — vânaspatyaḥ — yâvatî — tasyāḥ | etâvataḥ — na | abhâgam — ud iti | hanti — eva | asyâḥ — pitṛidevatyeti pitṛi-devatyā | atikhâtety ati-khâtâ | iyatîm — eti | pratishṭhâyâ iti prati-sthâyai — dakshiṇataḥ — akaḥ — prajeti pra-jâ | vai — âtmanè | uttaram ity ut-taram — dhâḥ | asi | svadheti sva-dhâ | asi — prokshaṇîr iti pra-ukshaṇîḥ — rakshoghnîr iti rakshaḥ-ghnîḥ — çucâ | eva | enam.

---

4. [2] so (°â a°) ABW, s. P. 10, 13. [3] zu n (nicht ṇ) s. P. 13, 15.

5. brahma-vâdíno vadanty: ad-bhír havī́ᳬshi praú ''kshîḥ kénâ 'pá íti; bráhmaṇé 'ti brûyâd, ad-bhír hỳ evá havī́ᳬshi pro-'kshátí bráhmaṇâ 'pá | idhmā́-barhíḥ pró 'kshati, médhyam evaí 'nat karoti | védím pró 'kshaty, ṛikshā́ vā́ eshā́ 'lomákâ 'medhyā́ yád védir, médhyâm evaí 'nâṃ karoti | dívé tvâ 'ntárikshâya[1] tvâ pṛithivyaí tvé 'ti barhír â-sā́dya prá ‖ 1 ‖ ukshaty, ebhyá evaí 'nal lokébhyaḥ pró 'kshati | krûrám iva vā́ etát karoti yát khánaty; apó ní nayati çā́ntyaí | purástât[1] pra-staráṃ gṛihṇâti múkhyam evaí 'naṃ karotī́, 'yantaṃ gṛihṇâti prajā́-patinâ yajna-mukhéna sám-mitam | barhí stṛiṇâti, pra-jā́ vaí barhíḥ pṛithivī́ védiḥ, pra-jā́ evá pṛithivyā́m práti shṭhâpayaty[2] | ánati-dṛiçnaᳬ stṛiṇâti, pra-jáyai 'vaí 'nam paçú-bhir ánati-dṛiçnaṃ karoti ‖ 2 ‖ út-taram barhishaḥ pra-staráᳬ sâdayati, pra-jā́ vaí barhír yájamânaḥ pra-staró, yájamânam evā́ 'yajamânâd út-taraṃ karoti, tásmâd yájamânó 'yajamânâd út-taro | 'ntár dadhâti, vy-ā́vṛittyâ[3] | anákti, havísh-kṛitam evaí 'naᳬ suvar-gáṃ lokáṃ gamayati | tredhā́[1] 'nakti, tráya imé[4] lokā́, ebhyá evaí 'naṃ lokébhyo 'nakti | ná práti çṛiṇâti; yát prati-çṛiṇîyā́d ánûrdhvam-bhâvukaṃ yájamânasya syâd; upárî 'va prá harati ‖ 3 ‖ upárî 'va hí suvar-gó lokó | ní yachati, vṛíshṭim evā́ 'smai ní yachati | nā́ 'ty-agram prá hared; yád áty-agram pra-háred aty-âsâríṇy[5] adhvaryór nā́çukâ syân | ná purástât práty asyed; yát purástât praty-ásyet suvar-gā́l lokā́d yájamânam práti nudet | prā́ñcam[1] prá harati, yájamânam evá suvar-gáṃ lokáṃ gama-

5. barhirvishayaprayogaḥ. [1] ohne avagraha. [2] so (shṭh°) ABW, s. P. 6, 4. [3] °vṛityâ (°ai) ABCDW; vyavadhânam schol. (p. 737). [4] s. schol. zu P. 4, 25. [5] atyâdhikyena varshaṇam atisâriṇitvaṃ (!), tena sasyâni phalitum ayogyani bhavanti, so 'yam adhvaryor nâçaḥ; athavâ vyâdhiviçesheṇâ 'dhvaryur naçyet, schol.

yati | nấ víshvañcaṃ[1] ví yuyâd; yád víshvañcaṃ[1] vi-yuyât ‖ 4 ‖ strỳ asya jâyeto | ''rdhvám úd yanty, ûrdhvám iva hí puṃsáḥ púmân evấ 'sya jâyate | yát sphyéna vo 'pa-veshéṇa vâ yoyupyéta stṛítir evấ 'sya sấ | hástena yoyupyate yájamânasya gopîthấya[1] | brahma-vâdíno vadanti: kíṃ yajnásya yájamâna íti, pra-starấ íti, tásya kvà suvar-gó loká íty, â-havanîya íti brûyâd; yát pra-starám â-havanîye pra-hárati yájamânam evá ‖ 5 ‖ suvar-gáṃ lokáṃ gamayati | ví vấ etád yájamâno liçate yát pra-starâṃ yoyupyánte; barhír ánu prá harati çântyâ | anâ-rambhaṇá iva vấ etárhy adhvaryúḥ, sá îçvaró vepanó bhávitor; dhruvấ 'sî 'tî 'mấm abhí mṛiçatî, 'yáṃ vaí dhruvấ, 'syâm evá práti tishṭhati, ná vepanó bhavaty | ágann agnî-'d ity âha; yád brûyấd: ágann agnír íty agnấv agníṃ gamayen nír yájamânaṃ suvar-gấl lokấd bhajed; ágann ity evá brûyâd · yájamânam evá suvar-gáṃ lokáṃ gamayati ‖ 6 ‖ âsấdya prấ, 'natidṛiçnaṃ karoti, harati, viyuyấd, yájamânam evấ, 'gnír íti, saptádaça ca ‖ 5 ‖

1, 1, 11, 1. — B. 3, 8, 6, 2-8. — K. 25, 5. — Ç. 1, 3, 3, 2-10. 8, 3, 11-20. — pretî | aṅkshîḥ — prokshatîti pra-ukshati — apaḥ | idhmâbarhir itîdhmâ-barhiḥ — eshâ | alomakấ | amedhyâ — barhiḥ | stṛiṇâti | prajấ iti pra-jâḥ — pratîti | sthâpayati — prajấ iti pra-jâḥ | vai — vyâvṛityâ[2] iti vi-âvṛityai[2] — havishkṛitam iti haviḥ-kṛitam — tredhâ — atyâsâriṇîty áti-âsâriṇî — prâñcam — vishvàñcam — strî | asya — âhavanîya ity â-havanîyâḥ | iti — anú | pretî | harati — anârambhaṇa ity ánâ-rambhaṇaḥ — agấn | agnîd ity ágni-it.

6. agnés tráyo jyấyâṃso bhrấtara âsan, té devébhyo havyáṃ váhantaḥ prấ 'mîyanta; sò 'gnír abibhed: itthấm

---

6. upâṅçuyâjasvishṭakṛitau.

vấvá[1] syá ấrtim[1] ấ 'rishyatĩ 'ti, sá nílâyata[1], sò 'páḥ prấ 'viçat, tám devátâḥ[1] praí-'sham aichan; tám mátsyaḥ prấ 'bravît, tám açapad: dhiyấ-dhiyâ tvâ vadhyâsur yó mâ prấ 'voca[2] íti, tásmân mátsyam dhiyấ-dhiyâ ghnanti çaptáḥ ‖ 1 ‖ hí; tám ánv avindan, tám abruvann: úpa na ấ vartasva havyám no vahé 'ti; sò 'bravîd: váram vṛiṇai yád evá gṛihîtásyấ 'hutasya bahiḥ-paridhí skándât tán me bhrấtṛiṇâm bhâga-dhéyam asad íti, tásmâd yád gṛihîtásyấ 'hutasya bahiḥ-paridhí[3] skándati téshâm tád bhâga-dhéyam tấn evá téna prîṇâti | pari-dhĩ́n pári dadhâti rákshasâm ápa-hatyai | sáo sparçayati ‖ 2 ‖ rákshasâm ánanv-avacârâya | ná purástât[1] pári dadhâty, âdityó hy evó 'd-yán purástâd[1] rákshâoosy apa-hánty | ûrdhvé[4] sam-ídhâv ấ dadhâty, upárishṭâd[1] evá rákshâoosy ápa hanti | yájushâ 'nyấm, tûshṇĩ́m anyấm, mithuna tvấya | dvé[4] ấ dadhâti, dvi-pấd yájamânaḥ, práti-shṭhityai | brahma-vâdíno vadanti: sá t' vaí[5] yajeta yó yajnásyấ "rtyâ[1] vásîyânt syấd íti; bhû́-pataye svấhâ[1] bhúvana-pataye svấhâ bhûtấnâm ‖ 3 ‖ pátaye svấhé 'ti skánnam ánu mantrayeta; yajnásyai 'vá tád ấrtyâ[1] yájamâno vásîyân bhavati, bhûyasîr hí devátâḥ[1] prîṇấti | jâmí vấ etád yajnásya kriyate yád anváñcau[1] puroḍấçâv[1]; upâoçu-yâ-jám antarấ yajaty, ájâmi-tvâyấ 'tho mithuna-tvấyâ | 'gnir amúshmiṅ loká[6] ấsîd yamò 'smín; té devấ abruvann: é 'te 'maú ví páry ûhâmé 'ty; annấ-'dyena devấ agnim ‖ 4 ‖ upấ-mantrayanta râjyéna pitáro yamám, tásmâd agnir devấnâm annâ-'dó yamáḥ pitṛiṇấo râjâ; yá evám véda prá râjyám annấ-'dyam âpnoti; tásmâ etád bhâga-dhéyam

---

6. [1] ohne avagraha. [2] nicht componirt! [3] so (°ḅp°) ABW, s. P. 8, 33. [4] s. P. 4, 11. 49. [5] s. P. 5, 13 (schol. 10, 16). [6] °nl° A.

prấ 'yachan yád agnáye svishṭa-kṛíte 'va-dyánti; yád agnáye svishṭa-kṛíte 'va-dyáti bhâga-dhéyenai 'vá tád rudráṁ sám ardhayati | sakṛít-sakṛid áva dyati, sakṛíd[1] iva hi rudrá | uttarâ-'rdhấd áva dyaty, eshấ vaí rudrásya ‖ 5 ‖ dík, svấyâm evá díçi rudráṁ nir-ávadayate[7] | dvír abhi ghârayati, catur-avattásyấ "ptyai | paçávo vaí pűrvâ ấ-hutaya, eshá rudró yád agnír, yát pűrvâ ấ-hutîr abhí juhuyấd[2] rudrấya paçűn ápi dadhyàd, apaçúr yájamânaḥ syâd, ati-hấya pűrvâ ấ-hutîr juhoti paçûnấṁ gopîthấya[1] ‖ 6 ‖ çaptáḥ, sparçayati, bhûtấnâm, agníṁ, rudrásya, saptátriṁçac ca ‖ 6 ‖

6, 2, 8, 5. — K. 25, 7. — Ç. 1, 2, 3, 1. 3, 3, 13-17. 6, 3, 27. 7, 3, 20. — syaḥ | ârtim | eti | arishyati — nilấyata — praishaṁ iti pra-eshâm — preti | avócaḥ — eti | vartasva — ahutasya | bahiḥparidhîti bahiḥ-paridhi — ûrdhve iti — dve iti — saḥ | tu | vai — ârtyấ — anvañcaú — athọ iti — loke — eti | ita | imau | vi | parîti | ûhâma — annâdyenety ânna-adyéna — annâda ity ânna-adaḥ — sakṛit | iva — niravâdayata iti niḥ-avâdayate — abhîti | juhuyât — gopîthâyâ.

38*. dârçyaṁ hautram (2, 6, 7-10; Fortsetzung).

7. Mánuḥ pṛithivyấ yajníyam aichat, sá ghṛitấṁ níshiktam avindat, sò 'bravît: kò 'syé "çvaró yajné[1] 'pi kártor íti, tấv abrûtâm mitrấ-váruṇau: gór evấ "vám îçvaraú kártoḥ sva íti, taú táto gấṁ sám airayatâṁ, sấ yátra-yatra ny-ákrâmat táto ghṛitám apîḍyata, tásmâd ghṛitá-pady ucyate, tád asyai jánmo | 'pa-hûtaṁ ratham-taráṁ sahá pṛithivyé 'ty âha ‖ 1 ‖ iyáṁ vaí ratham-tarám,

6. [7] als Compositum!

* s. Ind. Stud. 3, 375. 380. 385.

7. idopâhvânavidhiḥ. [1] s. P. 4, 89 schol.

imắm evá sahắ 'nnắ-'dyenó 'pa hvayata | úpa-hûtaṃ vâma-devyáꣳ sahắ 'ntárikshenéⁿ² 'ty âha, paçávo vai vâma-devyám, paçűn evá sahắ 'ntárikshenó² 'pa hvayata | úpa-hûtam bṛihát sahá divé 'ty âhai, "rám vaí bṛihád, iràm evá sahá divó 'pa hvayata | úpa-hûtâḥ saptá hótrâ íty âha, hótrâ evó 'pa hvayata | úpa-hûtâ dhénûḥ ‖ 2 ‖ sahá-'rshabhé 'ty âha, mithunám evó 'pa hvayata | úpa-hûto bhakshắḥ sákhé 'ty âha, soma-pîthám evó 'pa hvayata | úpa-hûtắꣳ³ hó⁴ íty âhâ, "tmắnam evó 'pa hvayata | âtmắ hy úpa-hûtânâṃ vásishṭha | íḍâm úpa hvayate, paçávo vắ íḍâ, paçűn evó 'pa hvayate; cátur úpa hvayate, cátush-pâdo hí paçávo | mânavî 'ty âha Mánur hỳ etắm ‖ 3 ‖ ágré 'paçyad, ghṛitắ-padî 'ty âha yád evắ 'syai padắd ghṛitám ápîḍyata tásmâd evám âha, maitrâ-varuṇî 'ty âha mitrắ-váruṇau hỳ enâꣳ sam-aírayatâm | bráhma devá-kṛitam úpa-hûtam íty âha, bráhmai 'vó 'pa hvayate | daívyâ adhvaryáva úpa-hûtâ úpa-hûtâ manushỳâ íty âha, deva-manushyắn evó 'pa hvayate | yá imáṃ yajnám ávân yé yajná-patiṃ várdhân íty âha ‖ 4 ‖ yajnắya cai 'vá yájamânâya câ "-çísham ắ çâsta | úpa-hûte⁵ dyắvâ-pṛithivî⁵ íty âha, dyắvâ-pṛithivî evó 'pa hvayate | pûrva-jé⁵ᵘ·⁶ ṛitắ-varî⁶ᵘ·⁷ íty âha pûrva-jé hỳ eté⁶ ṛitắ-varî, devî⁶ devá-putre⁶ íty âha devî hỳ eté devá-putre | úpa-hûto 'yáṃ yájamâna íty âha, yájamânam evó 'pa hvayata | út-tarasyâṃ deva-yajyắyàm úpa-hûto bhűyasi havish-kárana úpa-hûto divyé dhắmann úpa-hûtaḥ ‖ 5 ‖ íty âha, pra-jắ

7. ² ohne avagraha. ³ so Bråhm., ⁶tâṃ3 ABW. Zur Nasalirung s. P. 15, 8. ⁴ s. P. 4, 7. ⁵ s. P. 4, 13. 12. 11. ⁶ s. P. 4, 23. ⁷ s. P. 3, 2.

vâ út-tarâ deva-yajyâ paçávo bhûyo havish-kâraṇaṁ suvar-gó lokó divyáṁ dhâme | 'dám asî 'dám asî 'ty evá yajnásya priyáṁ dhâmó 'pa hvayate | víçvam asya priyám úpa-hûtam ity âhâ, 'chambaṭ-kâram evó 'pa hvayate ‖ 6 ‖ âha, dhenúr, etâṁ, várdhân ity âha, dhâmann úpahûtaç, cátustriṁçac ca ‖ 7 ‖

B. 3, 5, 8, 1-3. — Ç. 1, 8, 1, 7. 19-23. — Çâṅkh. çr. 1, 12, 1. — Âçv. çr. 1, 7, 7. — pṛithivyâḥ — nishiktam iti ni-siktam — kaḥ | asya | îçvaraḥ | yajne | apîti | kartòḥ — ghṛita-padîti ghṛita-padî — âha | airam — sapta | hotrâḥ | iti — saharshabheti saha-ṛishabhâ — upâhûtâṁs ity upâ-hûtâṁs | ho'iti — catúshpâdaḥ iti catùḥ-pâdaḥ — mânavî | iti — ye | imam — çâste — pûrvaje iti pûrva-je | ṛitâvârî ity ṛita-varî — ete iti — devî iti — devapûtre iti deva-putre — hvayate — havishkaraṇa iti haviḥ-karaṇe — prajeti pra-jâ.

8. paçávo vâ idâ, svayám â datte, kâmam evâ 'tmânâ paçûnâm â datte, ná hy anyâḥ kâmâm paçûnâm pra-yáchati | vâcás pátaye[1] tvâ hutám prâ 'çnâmî 'ty âha vâcam evâ bhâga-dhéyena prîṇâti, sádasas pátaye[1] tvâ hutám prâ 'çnâmî 'ty âha svagâ-kṛityai | catur-avattám bhavati, havír vai catur-avattám, paçávaç catur-avattâṁ | yád dhótâ prâ-'çnîyâd dhótâ ‖ 1 ‖ ârtim[2] â 'rched[3], yád agnaú juhuyâd rudrâya paçûn ápi dadhyâd apaçúr yájamânaḥ syâd; vâcás pátaye[1] tvâ hutám prâ 'çnâmî 'ty âha paro-'kshám evai 'naj juhoti, sádasas pátaye[1] tvâ hutám prâ 'çnâmî 'ty âha svagâ-kṛityai | prâ 'çnanti tîrthá evá prâ 'çnanti, dákshiṇâṁ dadâti tîrthá evá dákshiṇâṁ dadâti | ví vâ etád yajnám ‖ 2 ‖ chindanti yán madhyataḥ[2] prâ-'çnânty; ad-bhir mârj-

8. idâpraçitrabhakshaṇam. [1] so (°s p°) ABW, s. P. 8, 27. [2] ohne avagraha. [3] so (â 'rch°) ABW, s. P. 10, 9.

ayanta, ấpo vaí sárvâ devátâ[2], devátâbhir[2] evá yajnáω sáṃ tanvanti | devấ vaí yajnấd rudrám antár âyant, sá yajnám avidhyat, táṃ devấ abhí sám agachanta: kálpatâṃ na idám íti, tè 'bruvant: sv-ishṭaṃ vaí na idám bhavishyati yád imáω râdhayishyấma íti; tát svishṭa-kṛítaḥ svishṭakṛit-tvám; tásyấ "-viddhaṃ níḥ ‖ 3 ‖ akṛintan yávena sám-mitaṃ, tásmâd yava-mâtrám áva dyed | yáj jyấyo 'va-dyéd ropáyet tád yajnásya | yád úpa ca stṛiṇîyấd abhí ca ghârấyed ubhayataḥ-saωçvâyí kuryâd; ava-dấyâ 'bhí ghârayati, dvíḥ sám padyate, dvi-pấd yájamânaḥ práti-shṭhityai | yát tiraççĩnam[2] ati-hâred ánabhi-viddhaṃ yajnásyâ 'bhí vidhyed; ágreṇa pári harati, tîrthénai 'vá pári harati | tát pûshṇé páry aharan, tát ‖ 4 ‖ pûshấ prấ-'çya datò 'ruṇat, tásmât pûshấ prapishṭá-bhâgo 'dantáko hí; táṃ devấ abruvan: ví vấ ayám ârdhy aprâ-'çitriyó vấ ayám abhûd íti; tád bṛíhaspátaye[2] páry aharant, sò 'bibhed bṛíhaspátir: itthấṃ vấvá[2] syá ấrtim[2] á 'rishyatĩ 'ti | sá etám mántram apaçyat, sũryasya tvâ cákshushâ práti paçyâmĩ 'ty abravîn, ná hí sũryasya cákshuḥ ‖ 5 ‖ kíṃ caná[2] hinásti | sò 'bibhet: prati-gṛihṇántam mâ hiωsishyatĩ 'ti, devásya tvâ savitúḥ pra-savè 'çvínor bâhúbhyâm pûshṇó hástâbhyâm práti gṛihṇâmĩ 'ty abravît, savitṛí-prasûta evaí 'nad bráhmaṇâ devátâbhiḥ[2] práty agrihṇât | sò 'bibhet: prâ-'çnántam mâ hiωsishyatĩ 'ty, agnés tvâ[4] "sèna prấ 'çnâmĩ 'ty abravîn, ná hỳ agnér âsèyaṃ kíṃ caná[2] hinásti | sò 'bibhet ‖ 6 ‖: prấ-'çitam mâ hiωsishyatĩ 'ti, brâhmaṇásyo 'dáreṇé[2] 'ty abravîn, ná hí brâhmaṇásyo 'dáraṃ kíṃ caná[2] hinásti, bṛíhaspáter bráhmaṇé 'ti sá hí bráhmishṭho | 'pa vấ

8. [4] so (°s t°) ABW.

etásmât prâ-'ṇâḥ krâmanti yáḥ prâ-'çitrám prâ-'çnâty; ad-bhír màrjayitvâ prâ-'ṇânt sáṃ mṛiçate, 'mṛítaṃ vaí prâ-'ṇâ amṛítam âpaḥ, prâ-'ṇân evá yathâ-sthânám úpa hvayate ‖ 7 ‖ prâçnîyâd dhótâ, yajnáṃ, nír, aharan tác, cákshur, âsyàṃ kíṃ caná hinásti sò 'bibhet, cátuçcatvâriṃçac ca ‖ 8 ‖

Ç. 1, 8, 1, 14. 15. 7, 3, 2. 9. 4, 8-15 (Vs. 2, 11). — [1] Çâṅkh. çr. 1, 10, 2. 3. Âçv. çr. 1, 7. 2. — [2-7] Çâṅkh. Br. 6, 13. 14. — vâcaḥ | patàye — sadàsaḥ | patàye —. ârtim | eti | ṛichet — paroksham iti paraḥ-akshàm — tîrthe | eva — madhyataḥ — mârjayante — sarvâḥ | devatâḥ — abhi | sam iti | agachanta — svishtam iti su-ishtam — tasyâ | âviddham ity â-viddham — prâçyeti pra-açyâ | dataḥ | arunat — adantakàḥ — ârdhi | aprâçitriya ity àpra-açitriyaḥ — bṛihaspatàye — saḥ | abibhet — ârtim | eti | arishyati — cana — prâçitam iti pra-açitam — udareṇa — prâṇâ iti pra-anâḥ — prâçitram iti pra-açitram.

9. agnî-'dha ấ dadhâty, agní-mukhân evá 'rtûn prîṇâti | sam-ídham ấ dadhâty út-tarâsâm ấ-hutînâm práti-shṭhityâ, átho samíd-vaty evá juhoti | pari-dhîṅt sám mârshṭi, punâty evaí 'nânt; sakṛít-sakṛit sám mârshṭi párâñ[1] iva hy etárhi yajnáç | catúḥ sám padyate, cátush-pâdaḥ paçávaḥ, paçûn evấ 'va runddhe[2] | bráhman prá sthâsyâma íty âhấ, 'tra vấ etárhi yajnáḥ çritáḥ ‖ 1 ‖ yátra brahmấ yátrai 'vá yajnáḥ çritás táta evaí 'nam ấ rabhate | yád dhástena pra-mîved vepanáḥ syâd, yác chîrshṇấ çîrshakti-mấnt syâd, yát tûshṇîṃ âsîtấ 'sam-pratto yajnáḥ syât; prá tishṭhé 'ty evá brûyâd vâcí vaí yajnáḥ çritó, yátrai 'vá yajnáḥ çritás táta evaí 'nan sám prá yachati | déva savitar etát te prá ‖ 2 ‖ âhé 'ty âha, prá-sûtyai | bṛíhaspátir[1] brahmé 'ty âha,

9. anuyâjâḥ sûktavâkavyâkhyâ ca. [1] ohne avagraha. [2] °ndhe (°ndha) ABCDW.

sá hí bráhmishṭhaḥ; sá yajnám pâhi sá yajná-patim pâhi sá mâm pâhî 'ty âha, yajnáya yájamânâyâ "tmáne tébhya evâ "-çísham â çâsté,[*] 'nârtyâ | â-çrâvyâ "ha: devân yajé 'ti | brahma-vâdíno vadantî: 'shṭâ devátâ[1] átha katamá[1] eté devâ íti, chándâoṁsî 'ti brûyâd gâyatrîm trishṭúbham[1] ‖ 3 ‖ jágatîm íty; átho khálv âhur: brâhmaṇâ vaí chándâoṁsî 'ti, tân evá tád yajatí | devânâm vâ ishṭâ devátâ[1] âsann, áthâ 'gnír nó 'd ajvalat, tám devâ â-hutîbhir[2] anû-yâjéshv[3] ánv aviudau; yád anû-yâjân[3] yájaty agnim evá tát sám inddha[2] | Etádur[1] vaí nâmâ "surá âsît, sá etárhi[1] yajnásyâ "-çísham avṛiñkta; yád brûyâd: etát ‖ 4 ‖ u dyâvâ-pṛithivî bhadrám abhûd íty Etádum evâ "surám yajnásyâ "-çísham gamayed; idám dyâvâ-pṛithivî bhadrám abhûd íty evá brûyâd yájamânam evá yajnásyâ "-çísham gamayaty | ârdhma sûkta-vâkám utá namo-vâkám íty âhe, 'dám arâtsmé 'ti vâvaí[1] 'tád âhó | 'pa-çrito diváḥ[4] pṛithivyór íty âha, dyâvâ-pṛithivyór hí yajná úpa-çrita | ómanvatî[5] te 'smin yajné yajamâna dyâvâ-pṛithivî ‖ 5 ‖ stâm íty âhâ, "-çísham evaí 'tâm â çâste | yád brûyât: sû-'pâvasânâ ca sv-adhyavasânâ cé 'ti pra-mâyuko yájamânaḥ syâd, yádâ hí pra-mîyaté 'the 'mâm upâ-'vasyáti[6]; sû-'pacaraṇâ ca sv-adhicaraṇâ cé 'ty evá brûyâd, várîyasîm evâ 'smai gávyûtim[1] â çâste, ná pra-mâyuko bhavati | táyor â-vídy agnír idáṁ havír ajusbaté 'ty âha, yâ áyâkshma ‖ 6 ‖ devátâs[1] tâ arîradhâmé 'ti vâvaí[1] 'tád âha | yán ná nír-diçét práti-veçam yajnásyâ "-çîr gached; â çâste 'yám yájamâno 'sâv

---

9. [2] s. P. 3, 7. [3] so (°h) ABW (vgl. P. 8, 28). [5] s. P. 4, 29.
[6] betont, wegen hí.

íty âha, nir-díçyai 'vaí 'naꣳ suvar-gáṃ lokáṃ gamayaty | ā́yur ā́ çâste suprajâs-tvám ā́ çâsta íty âhâ "-çísham evaí 'tā́m ā́ çâste | sajâta-vanasyā́m ā́ çâsta íty âha, prâ-'ṇā́ vaí sa-jâtā́ḥ, prâ-'ṇā́n evá || 7 || nā́ 'ntár eti | tád agnír devó devébhyo vánate vayám agnér mā́nushâ íty âhâ, 'gnír devébhyo vanuté vayám manushyèbhya íti vā́vaí[1] 'tád âhe | 'há gátir vâmásye 'dáṃ ca námo devébhya íty âha, yā́ç cai 'vá devátâ[1] yájati yā́ç ca ná tā́bhya evó 'bháyîbhyo námas[7] karoty, âtmánó 'nârtyai || 8 || çritás, te prá, trishṭúbham, etád, dyā́vâpṛithivī́, yā́ áyâkshma, prâṇā́n evá, sháṭcatvâriꣳçac ca || 9 ||

B. 3, 5, 10, 1-5. — Ç. 1, 7, 4, 19-21 (Vs. 2, 12). 9, 1, 4-19. — Lâṭy. 4, 12, 1. — Çâñkh. çr. 4, 7, 17. 1, 14, 2-21. — Âçv. çr. 1, 9, 1-5. — a̱gnîdha̱ ity ágni-idhè — pratishṭhityâ̱ iti̱ prati-sthi̱tyai̱ | atho̱ iti | sa̱midva̱tîti sa̱mid-va̱ti̱ — parā́ñ — catúshpâda̱ iti̱ catúḥ-pâda̱ḥ — sam | preti | ya̱cha̱ti̱ — bṛiha̱spatiḥ — anā́rtyai — i̱shṭâḥ — ka̱ta̱me — tri̱shṭubhám — atho̱ iti — brâ̱hma̱ṇâḥ | vai — vai | i̱shṭâḥ — âhútîbhi̱r ity âhúti-bhi̱ḥ | a̱nû̱yâ̱jeshv ity ánu-yâ̱jeshú — a̱nû̱yâ̱jân ity ánu-yâ̱jân — e̱tadúḥ — â̱su̱raḥ — e̱tarhi —e̱tadúm — â̱su̱ram — u̱pâ̱va̱syatîty úpa-ava̱syati — gavyū́tim — â̱vidîty ā́-vidi — su̱pra̱jâ̱stvam iti suprajâḥ-tvam — prâ̱ṇâ iti pra-a̱nâḥ — namáḥ | ka̱ro̱ti̱.

10. devā́ vai yajnásya svagâ-kartā́raṃ nā́ 'vindan, té Çam-yúm[1] Bârhaspatyám[2] abruvann: imáṃ no yajnáꣳ sva-gā́ kurv íti; sò 'bravîd: váraṃ vṛiṇai yád evā́ 'brâhmaṇo-'któ 'çrad-dadhâno yájâtai sā́ me yajnásyâ "-çír asad íti; tásmâd yád ábrâhmaṇo-'któ 'çrad-dadhâno yá-

9. [1] so (°s) ABW, s. P. 8, 30.

10. çamyuvâkamantravyâkhyâ patnisaṃyâjâç ca. [1] çaṃy° ABCDW durchweg. [2] ohne avagraha.

jate Çam-yúm evá tásya Bârhaspatyám[3] yajnásyâ "-çîr gachaty; etán mámé 'ty abravît kím me pra-jâyâḥ ‖ 1 ‖ íti, yò 'pa-gurâtai çaténa yâtayâd, yó ni-hánat sahásreṇa yâtayâd, yó lóhitaṃ karávad yâvataḥ[2] pra-skádya pâvasûnt saṃ-gṛihṇât tâvataḥ[2] saṃ-vatsarân pitṛi-lokáṃ ná prá jânâd íti, tásmâd brâhmaṇâya nâ 'pa gureta ná ní hanyân ná lóhitaṃ kuryâd, etâvatâ[2] haí 'nasâ bhavati | tác cham-yór[1.3] â vṛiṇîmaha íty âha, yajnám evá tát sva-gâ karoti | tát ‖ 2 ‖ çam-yór â vṛiṇîmaha íty âha, Çam-yúm evá Bârhaspatyám[3] bhâga-dhéyena sám ardhayati | gâtúṃ yajnâya gâtúṃ yajná-pataya íty âhâ, "-çísham evaí 'tâm â çâste | sómaṃ yajati 'réta evá tád dadhâti, tváshṭâraṃ yajati réta evá hitáṃ tváshṭâ rûpâṇi ví karoti, devânâm pátnîr yajati mithuna-tvâyâ, 'gníṃ gṛihá-patiṃ yajati práti-shṭhityai | jâmí vâ etád yajnásya kriyate ‖ 3 ‖ yád âjyena pra-yâjâ ijyánta âjyena patnî-saṃyâjâ[4], ṛicam anû-'cya patnî-saṃyâjânâm[4] ṛicâ yajaty, ájâmi-tvâyâ 'tho mithuna-tvâya | pañktí-prâyaṇo vaí yajnáḥ panktŷ-udayanaḥ, páñca pra-yâjâ ijyante, catvâraḥ patnî-saṃyâjâḥ[4] samishṭa-yajúḥ pañcamám, pañktím evâ 'nu pra-yánti pañktím ánû 'd yanti ‖ 4 ‖ prajâyâḥ, karoti tát, kriyate, tráyastriṅçac ca ‖ 10 ‖

B. 3, 5, 11, 1 - 12, 1. — Ç. 1, 9, 1, 24 - 2, 25. — Çâṅkh. çr. 1, 14, 23. 15, 1. — Âçv. çr. 1, 10, 1 - 5. — çaṃyum[1] iti çam-yum | bârhaspatyam — abrâhmaṇokta ity abrâhmaṇa-uktaḥ — vṛiṇîmahe — yajnapátaya iti yajna-patayé — ijyanté — anûcyety ánu-ucyâ — pañktyûdayana iti pañkti-udayanaḥ — anv ití | prayautîti pra-yanti — anú | ud iti | yanti.

10. [3] ursprünglich wohl zwei Wörter: çám yóḥ. [4] s. P. 6, 7.

11. [a] yukshvā[1] hi deva-hūtamāso[2] áçvāso[2] agne rathīr iva | ní hótā pūrvyáḥ sadaḥ ‖ [b] utá no deva devā́so[2] áchā[1] voco vidúsh-ṭaraḥ[3] | çrád víçvā vāryā́ kṛidhi ‖ [c] tvā́so ha yád yavishṭhya sáhasaḥ sūnav[4] â-huta | ṛitā́-vā[5] yajníyo bhúvaḥ ‖ [d] ayám agníḥ sahasríṇo vā́jasya çatínas[6] pátiḥ | mūrdhā́ kavī́ rayīṇā́m ‖ [e] tā́m nemím ṛibhávo yathā́[7] ” namasva sá-hūtibhiḥ | nédīyo yajnám ‖ 1 ‖ añgiraḥ ‖ [f] tásmai nūnám abhí-dyave vācā́ vi-rūpa nityayā́ | vṛíshṇe codasva su-shṭutím ‖ [g] kám u svid[8] asya sénayā́ 'gnér ápāka-caksha-saḥ | paṇím góshu[9] starāmahe ‖ [h] mā́ no devā́nāṃ víçaḥ pra-snātī́r ivo 'srā́ḥ | kṛiçā́ṃ ná hāsur ághniyāḥ ‖ [i] mā́ naḥ samasya dūḍhyàḥ[9] pári-dveshaso aṁhatíḥ[10] ūrmír ná nā́vam ā́ vadhīt ‖ [k] námas te agna[11] ójase gṛiṇánti deva kṛishṭáyaḥ | ámāiḥ ‖ 2 ‖ amítram ardaya ‖ [l] kuvít[9] sú no gáv-ishṭayé 'gne[12] saṃ-véshisho rayím | úru-kṛid urú ṇas[13] kṛidhi ‖ [m] mā́ no asmín[10] mahā́-dhané párā varg bhāra-bhṛíd yathā́[7] | saṃ-várgaso[14] sā́so rayíṃ jaya ‖ [n] anyám asmád bhiyā́ iyám ágne síshaktu duchúnā[9] | várdhā[1] no áma-vac[10] chávaḥ ‖ [o] yásyā́ 'jushan namasvínaḥ[9] çámīm ádur-makhasya vā́ | tā́m ghé 'd agnír vṛidhā́ 'vati ‖ [p] párasyā ádhi ‖ 3 ‖ saṃ-vátó 'varā́so[15 a. 2] abhy ā́ tara | yátrā 'hám ásmi tā́so[2] ava ‖ [q] vidmā́[1] hí te purā́ vayám ágne pitúr yáthā́ 'vasaḥ | ádhā[1] te sumnám[8] īmahe | [r] yá ugrá iva çarya-hā́ tigmá-çṛiṅgo ná vā́so-sagaḥ[9] | ágne púro rurójitha ‖ [s] sákhāyaḥ sáṃ vaḥ samyáñcam[9] íshaṃ stómaṃ cā 'gnáye | várshishṭhāya kshitīnā́m

---

11. saṃvargeshṭih sūtra mantrāḥ; zum yājyākāṇḍa gehörig, s. Ind. Stud. 3, 379 (§ 2). 382 (§ 18). [1] so (°ā) ABW; s. P. 3, 8. 9. [2] so (°ā°) ABW, s. P. 9, 20. [3] s. P. 6, 5. [4] nicht pragṛihya, s. P. 4, 6. [5] s. P. 3, 2. [6] so (°s) ABW; s. P. 8, 24. 27. [7] unbetont. [8] so (shv°) ABW, s. P. 6, 2. [9] ohne avagraha. [10] so (°o a°) ABW, s. P. 11, 3. 4. [11] so (°e a°) ABW, s. P. 11, 3. [12] so (°e 'gne) ABW, s. P. 12, 5. [13] so (ṇas) ABW, s. P. 7, 4. 8, 25. [14] so auch im Ṛik; ursprünglich wohl sám várgam? [15] so (°o ') ABW, s. P. 12, 4.

ûrjó náptre sáhasvate[9] || [t]sáv-sam íd yuvase vṛishann ágne víçvâny aryá ấ | iḍás[6] padé sám idhyase sá no vásûny ấ bhara || [u] prájâ-pate, [v] sá veda, [w] sómâ-pûshaṇe, [x] 'maú devaú || 4 || yajuám, ámair, ádhi, vṛishann, ékân ná viṃçatíç ca || 11 ||

2, 4, 3, 1 - 4, 3. — [a-q] R. 8, 64, 1-16; [r] 6, 6, 16, 39; [s] 5, 7, 1; [t] 10, 191, 1; [u 18] 10, 121, 10; [v 18] Ath. 7, 1, 2; [w.x 16] R. 2, 40, 1. 2. — yukshva — devahûtámân iti deva-hûtámân | açvân — devân | achâ — vidushṭára iti viduḥ-taraḥ | çrat | viçvâ — sûno — ṛitávety ṛita-vâ — çatínâḥ | patiḥ — kaviḥ — yathâ | eti | namasya — sushṭutim iti su-stutim — u | svit — samasya | dûḍhyàḥ — kuvit | sv iti — gavishṭaya iti go-ishṭaye — saṃveshisha iti sam-veshishaḥ[17] — uru | naḥ — vark — yathâ — bhiyai — sishâktu | duchunâ | vardha — yasyà | ajúshat | namasvinàḥ — adúrmakhasyety adúḥ-makhasya — vṛidhâ | avati | parâsyâḥ | adhîti — avárân | abhi | eti | tara — tân | ava | vidma — yathâ | avâsaḥ | adhà — ugraḥ | iva — vaváságaḥ — samyañcàm — sahàsvate — aryaḥ | â | iḍaḥ — imau.

12. [a] uçántas tvâ havâmaha uçántaḥ sám idhîmahi | uçánn uçatá ấ vaha pitṝ́n havishe áttave[1] || [b] tváv soma prá-cikito[2] manîshấ tváv rájishṭham ánu neshi pánthâm | táva prá-ṇîtî pitáro na indo devéshu rátnam abhajanta dhī́râḥ || [c] tvâyâ hí naḥ pitáraḥ soma pū́rve kármâṇi cakrúḥ pavamâna dhī́râḥ | vanvánn ávâtaḥ pari-dhī́v[3] ápo 'ṇu vîrébhir áçvair maghá-vâ bhava[4] || 1 || naḥ || [d] tváv soma pitṛí-bhiḥ saṃ-vidânó 'nu[5] dyấvâ-pṛithivī́ ấ tatantha | tásmai

---

11. [16] nur die pratika, weil u.v schon in II, 2, 12, 1, w.x in I, 8, 22, 5 (je zwei yâjyâ-Abschnitte) da waren [17] betont, wegen kuvit.

12. pitṛiyajnasya havishâṃ hantram; wohl sekundärer Einschub, denn die nach anuv. 11 zunächst zu erwartenden yâjyâ zu II, 4, 6, 1 ff. stehen in III, 1, 11, 1 ff.; auch steht sonst durchweg am Ende der prapâṭhaka nur je ein yâjyâ-Abschnitt. [1] so (°e a°) ABW, s. P. 11, 3. 4. [2] als Compositum! resp. Nominalform? prakarsheṇa jnâtaḥ, schol.; vgl. Vs. Prât. 2, 12. [3] so (°iv) ABW, s. P. 9, 20. [4] so (°va) BW, bhavâ A; s. Whitney zu P. 3, 8 p. 92. [5] so (°o ') ABW, s. P. 12, 4.

ta indo haviṣhâ vidhema vayáʊ syâma pátayo rayîṇăm ‖ [a] ágni-shvâttâḥ pitara é 'há gachata sádaḥ-sadaḥ sadata su-praṇîtayaḥ | attă[6] haviʊshi prá-yatâni barhíshy áthâ[6] rayíʊ sárva-vîraṃ dadhâtana ‖ [f] bárhi-shadaḥ pitara ûtỳ arvăg imă vo havyă cakṛimâ[6] jushádhvam | tá ă gată 'vasâ çáṃ-tamenă 'thâ 'smá-bhyam ‖ 2 ‖ çáṃ yór arapó dadhâta ‖ [g] ă 'hám pitṛĩnt su-vidátrâʊ[7] avitsi nápâtaṃ ca vi-krámaṇaṃ ca víshṇoḥ | barhi-shádo yé sva-dhâyâ su-tásya bhájanta pitvás tá ihă "-gamishṭhâḥ ‖ [b] úpa-hûtâḥ pitáraḥ somyăso barhishỳeshu ni-dhíshu priyéshu | tá ă gamantu tá ihá çruvantv ádhi bruvantu té avantv[1] asmăn ‖ [1]úd îratâm ávara út párâsa ún madhyamăḥ pitáraḥ somyăsaḥ | ásum ‖ 3 ‖ yá îyúr avṛikă ṛita-jnăs té no 'vantu[k] pitáro háveshu ‖ [k] idám pitṛí-bhyo námo astv[6] adyá yé pũrvâso yá úparâsa[9] îyúḥ | yé părthive rájasy ă ní-shattâ yé vâ nûnáʊ su-vṛijánâsu vikshú ‖ [l]ádhâ[4] yáthâ naḥ pitáraḥ párâsaḥ pratnăso agna[8] ṛitám âçushâṇăḥ[10] | çúcĩ 'd ayan dĩdhitim uktha-çăsaḥ kshămâ[6] bhindánto aruṇĩr[8] ápa vran ‖ [m]yád agne ‖ 4 ‖ kavya-vâhana pitṛĩn yákshy ṛitâ-vṛídhaḥ[11] | prá ca havyăni vakshyasi devébhyaç ca pitṛí-bhya ă ‖ [n] tvám agna îḍitó jâta-vedó 'vâḍ ḍhavyăni[12] snrabhĩṇi[13] kṛitvă | pră 'dâḥ pitṛí-bhyaḥ sva-dhâyâ té akshann[1] addhí tvám deva prá-yatâ haviʊshi ‖ [o] mătalî kavyaír yamó ángiro-bhir[6] bṛíhaspátir[16] ṛíkva-bhir vâvṛidhânáḥ | yăʊç ca devă vâvṛidhúr yé ca devănt svăhâ[11] 'nyé sva-dhâyâ 'nyé madanti ‖ 5 ‖ [p] imáṃ yama pra-starám ă hí sĩdă 'ñgiro-bhiḥ pitṛí-bhiḥ saṃ-vidânáḥ | ă tvâ mántrâḥ kavi-çastă

---

12. [6] so (°â) ABW, s. P. 3, 12. 10. 9. [7] so (°âʊ) ABW; s. P. 9, 20, und Whitney p. 220. [8] so (°o a°) ABW, s. P. 11, 3. 4. [9] ebenso Ṛik und Vs.; wohl ursprünglich: u párâsaḥ? [10] açnuvânâḥ schol. [11] s. P. 3, 2. [12] °ḍh ḍh° ABW, s. P. 14, 5 schol. [13] ohne avagraha.

vahantv enā̃ râjan haviṣhâ mâdayasva ‖ [q] áṅgiro-bhir ā̃ gahi yajñíyebhir yáma vairûpaír[13] ihá mâdayasva | vívasvantaꣳ huve yáḥ pitā̃ te 'smín[14] yajñé barhíshy ā̃ ni-ṣhádya ‖ [r] áṅgiraso naḥ pitáro návagvâ[13] átharvâṇo bhṛígavaḥ somyā̃saḥ | téshâṃ vayáꣳ su-mataú yajñíyânâm ápi bhadré saumanasé[13] syâma ‖ 6 ‖ bhávâ, 'smábhyam, asúṃ, yád agne, madanti, saumanasá, ékaṃ ca ‖ 12 ‖

[a] R. 10, 16, 12; [b] 1, 91, 1; [c] 9, 96, 11; [d] 8, 43, 13; [e-k] 10, 15, 11. 4. 3. 5. 1. 2; [l] 4, 2, 16; [m] 10, 16, 11; [n] 10, 15, 12; [o-r] 10, 14, 3-6. — pracikitá iti pra-cikitáḥ — rajishṭham[15] — praṇîtîti pra-nîtî — indo iti — paridhîn iti pari-dhîn — ûrṇu — bhava — te | indo iti — agnishvâttâ ity agni-svâttâḥ — atta — athâ — barhishada itî barhi-sadâḥ — ûtî | arvâk | imâ — cakṛima — te | eti | gata — iha | âgâmishṭhâ ity â-gamishṭhâḥ — te | avantu — ye | upárâsaḥ — eti | nishâttâ iti ni-sattâḥ — adhâ — âçushâṇâḥ — kshâmâ — ṛitâvṛidha ity ṛita-vṛidhâḥ — â[16] | tvam | agne — avâṭ — surabhîṇi — mâtálî — svâhâ | anye — eti | hi — vairûpaiḥ — eti | nishadyeti ni-sadyâ — navágvâḥ — apîti — saumanase.

samídbhiç, cákshushi, prajápatir ájyaṃ, devásya sphyám, brahmavâdíno 'dhvír, agnés tráyo, mánuḥ pṛithivyâḥ, paçávo, 'gnîdhe, devâ vaí, yukshvó, 'çántas[17] tvâ, dvâdaça ‖ 12 ‖

samídho (1, 1), yâjyâ (2, 4), tásmân nâ 'bhágaꣳ (4, 2), bí tám ánv (6, 2), íty âha prajâ vâ (7, 6), âhé[18] 'ty âha (9, 3), yukshvá[19] (11, 1), sáptatiḥ ‖ 70 ‖

iti taittirîyasaṃhitâyâṃ dvitîyakâṇḍe shashṭhaḥ prapâṭhakaḥ ‖

iti dvitîyaṃ kâṇḍam ‖ 2 ‖

---

12. [14] so (te 'sᵉ) ABW, s. P. 12, 7. [15] rayishṭham D. [16] ohne iti, weil am Ende des ardharca. [17] yukshvò (!) 'çántas ABCDW. [18] so B, vâ úttarâ âhéᵒ ACD, vâ úttarâ ᵐhéᵒ W. [19] so (ᵒâ) ABCDW!

16. aupânuvâkyam* 3, 1, 1 — 5, 10.

1. prajâ-patir akâmayata: pra-jâḥ sṛijeyé 'ti, sá tápo 'tapyata, sá sarpân asṛijata; sò 'kâmayata: pra-jâḥ sṛijeyé 'ti, sá dvitîyam atapyata, sá váyâosy asṛijata; sò 'kâmayata: pra-jâḥ sṛijeyé 'ti, sá tṛitîyam atapyata, sá etám dîkshita-vâdám apaçyat, tám avadat, táto vaí sá pra-jâ asṛijata | yát tápas taptvâ dîkshita-vâdám vádati pra-jâ evá tád yájamânaḥ ‖ 1 ‖ sṛijate | yád vaí dîkshitò 'medhyám páçyaty ápâ 'smâd dîkshâ krâmati, nîlam asya háro vỳ ety; ábaddham máno darídram cákshuḥ sûryo jyótishâo çréshṭho dîkshe mâ mâ hâsîr íty âha, nâ 'smâd dîkshâ 'pa krâmati nâ sya nîlam ná háro vỳ eti | yád vaí dîkshitám abhi-várshati divyâ ápó 'çântâ ójo bálam dîkshâm ‖ 2 ‖ tápo 'sya nír ghnanty; undatîr bálam dhattaú 'jo dhatta bálam dhatta mâ me dîkshâm mâ tápo nír vadhishṭé 'ty âhai, 'tád evá sárvam âtmán dhatte, nâ 'syaú 'jo bálam ná dîkshâm ná tápo nír ghnanty | agnír vaí dîkshitásya devátâ[1], sò 'smâd etárhi[1] tirá iva yárhi[1] yâti, tám îçvaráo rákshâosi hántoḥ ‖ 3 ‖ bhadrâd abhí çréyaḥ pré 'hi bṛíhaspátiḥ[1] pura-etâ te astv[2] íty âha, bráhma vaí devânâm bṛíhaspátis, tám evâ 'nv-ârabhate[3], sá enao sám

---

* so schol. zu III, 1, 1, 1; upânuvâkyam Ind. Stud. 3, 375. 381.

1, 1-10. somaçeshaḥ; 1. dîkshitena vaktavyâ mantrâs tadvidhayaç ca. [1] ohne avagraha. [2] so (°e a°) ABW, s. P. 11, 17. [3] als Compositum!

pârayaty | é 'dám aganma deva-yájanam pṛithivyấ íty âha, deva-yájanaṁ hy eshá pṛithivyấ â-gáchati yó yájate | víçve devấ yád ájushanta pū́rva íty âha, víçve hy etád devấ joshâyante yád brâhmaṇấ | ṛiksâmấ-bhyâṁ[4] yájushâ saṃ-táranta íty âha, 'rksâmấ-bhyâṁ[4] hy eshá yájushâ saṃ-tárati yó yájate | râyás pósheṇa[5] sám ishấ mademé 'ty âhâ, "-çísham evaí 'tấm ấ çâste ‖ 4 ‖

yájamâno, dikshấṁ, hántor, brâhmaṇấç, cáturviṁçatiç ca ‖ 1 ‖

1, 2, 3, 3. — K. 2, 4. 23, 6. — Vs. 4, 1. Ç. 3, 1, 2, 11. Kâ. 25, 11, 24. 23. 7, 5, 16. — dîkshitaḥ | amedhyam — vîti | eti | abâddham — anvârâbhata ity ânu-ârâbhate — eti | idam — pṛithivyâḥ — devâḥ — pûrvé — ṛiksâmâbhyâṁ ity ṛiksâma-bhyâṁ — saṃtarântaḥ iti sam-tarântaḥ — râyaḥ | poshéṇa.

2. eshá te gâyatró bhâgá íti me sómâya brû-tâd, eshá te traishṭubho[1] jâgato bhâgá íti me só-mâya brûtâc, chando-mâṇâṁ sấm-râjyam[2] gaché 'ti me sómâya brûtâd | yó vaí sómaṁ rā́jânaṁ sấm-râj-yaṃ lokấm gamayitvấ krîṇấti gáchati svấṇâṁ sấm-râjyaṃ, chándâṁsi khálu vaí sómasya rā́jnaḥ sấm-râjyo lokáḥ | pu-rástât[1] sómasya krayấd evám abhí mantrayeta, sấm-râjyam evá ‖ 1 ‖ enam lokấm gamayitvấ krîṇâti, gáchati svấṇâṁ sấm-râjyaṃ | yó vaí tânû-naptrásya prati-shṭhấm véda práty evá tishṭhati; brahma-vâdíno vadanti: ná prâ-'çnánti ná juhvaty átha kvà tânû-naptrám práti tishṭhatî 'ti, prajấ-patau mánasî 'ti brûyât | trír áva jighret: prajấ-patau tvâ mánasi juhomî́ 'ty, eshấ vaí tânû-naptrá-sya prati-shṭhấ, yá evấm véda práty evá tishṭhati | yáḥ ‖ 2 ‖ vấ adhvaryóḥ prati-shṭhấm véda práty evá tishṭhati;

---

1. [4] s. P. 3, 5. [5] so (°s p°) ABW.

2. somopasthânamantrâḥ; gehört zwischen I, 2, 6 u. 7. [1] ohne avagraha. [2] s. P. 13, 4.

yáto mányetâ: 'nabhi-kramya hoshyâmî 'ti tát tíshṭhann ấ çrâvayet, eshấ vấ adhvaryóḥ prati-shṭhấ, yá evấṃ véda práty evá tishṭhati | yád abhi-krámya juhnyất prati-shṭhấyâ iyât, tásmât samânátra[1] tíshṭhatâ hotavỳam[*] práti-shṭhityai | yó vấ adhvaryóḥ svấṃ véda svá-vân evá bhavati; srúg vấ asya svấṃ vâyavỳam asya ‖ 3 ‖ svấṃ camasò 'sya svấṃ, yád vâyavỳaṃ vâ camasấṃ vấ 'nanv-ârabhyâ "-çrâváyet svấd iyât, tásmâd anv-ârábhyâ "-çrấvyaꣳ, svấd evá naí 'ti | yó vaí sómam áprati-shṭhâpya stotrám upâ-"karóty áprati-shṭhitaḥ sómo bhávaty áprati-shṭhitaḥ stómó 'prati-shṭhitâny ukthấny áprati-shṭhito yájamânó 'prati-shṭhito 'dhvaryúr; vâyavỳaṃ vaí sómasya prati-shṭhấ camasò 'sya prati-shṭhấ sómaḥ stómasya stóma ukthấnâṃ, gráhaṃ vâ gṛihîtvấ camasấṃ vo 'n-nîya stotrám upấ-"kuryât[2], práty evá sómaꣳ sthâpáyati práti stómam práty ukthấni, práti yájamânas tíshṭhati práty adhvaryúḥ ‖ 4 ‖ evá, tishṭhati yó, vâyavyàm asya, gráham vaí, 'kân ná viꣳçatíç ca ‖ 2 ‖

Vs. 4, 24. Ç. 3, 3, 2, 6. Kâ. 7, 7, 8. — traishṭûbhaḥ — chandọmânâṃ iti chandaḥ-mânâm — sâmrẫjyaṃ iti sâm-rẫjyaṃ — pratiṣhṭhâm iti prati-sthâm — prẫçnantîti pra-a̱çnanti — sa̱mâ̱natrà — pratishṭhityâ̱ iti prati-sthityai — aprátishṭhâ̱pyety aprâti-sthâ̱pya — u̱pâ̱ka̱rotîty úpa-â̱ka̱roti | aprátishṭhita̱ ity aprâti-sthi̱taḥ — bhavàti — u̱nnîyety út-nîyà — u̱pâkúryâ̱d ity úpa-âkúryât — sthâ̱payàti — tishṭhàti.

3. yajnáṃ vấ etát sám bharanti yát soma-krấyaṇyai padáṃ, yajna-mukháꣳ havir-dhấne[1], yárhi[2] havir-dhấne[1] prấcî[2 a. 1] pra-vartáyeyus[1] tárhi ténâ 'ksham úpâ 'ñjyâd, yajna-mukhá evá yajnám ánu sáṃ tanoti | prấñcam[3]

2. [*] als Compositum!

3. somakrayaṇipadâñjanâdividhayaḥ. [1] s. P. 4, 52. [2] ohne avagraha.

agním prá haranty út pátnîm ā́ nayanty ánv ánâ◡si prá vartayanty, átha vā́ asyai 'shá dhíshṇiyo hîyate só 'nu dhyâyati sá îçvaró rudró bhûtvā́ || 1 || pra-jā́m paçū́n yájamânasya çámayitor, yárhi paçúm ā́-prîtam údañcaṃ[2] náyanti tárhi tásya paçu-çrápaṇa◡ haret ténai 'vaí 'nam bhâgínaṃ karoti | yájamâno vā́ â-havanī́yo, yájamânaṃ vā́ etád ví karshante yád â-havanī́yât paçu-çrápaṇa◡ háranti, sá vai 'vá syā́n nir-manthyaṃ vâ kuryâd yájamânasya sâtma-tvā́ya | yádi paçór ava-dā́naṃ náçyed ā́jyasya praty-âkhyā́yam áva dyet, saí 'vá tátaḥ prā́yaçcittir[2] | yé paçúṃ vi-mathnîrán yás tā́n kâmáyetā́: "rtim[2] ā́ 'rcheyur[3] íti kuvíd[2] añgé 'ti námovṛikti-vatya 'rcā́ "gnî-dhre juhuyân, námo-vṛiktim evaí 'shâṃ vṛiñkte tâjag ā́rtim[2] ā́ 'rchanti[3] || 2 || bhûtvā́, tátaḥ, sháḍvi◡çatiç ca || 3 ||

ha̱vi̱rdhâne̱ iti̱ haviḥ-dhâne̱ — prâcî̱ iti̱ — upeti̱ | a̱ñjyâ̱t — anu̱ | sam iti̱ — ud iti̱ | patnī́m | eti̱ — anv iti̱ | anā́◡si | preti̱ — vai | a̱sya̱ | e̱shaḥ — saḥ | vâ̱ | e̱va̱ | syât — prâyáçcittiḥ — ârtim | eti̱ | ṛi̱che̱yu̱ḥ — ku̱vit | a̱ñga — ṛi̱câ | âgnī́dhra̱ ity âgni-i̱dhre̱ | ju̱hu̱yâ̱t — e̱shâ̱m.

4. [a]prajā́-pater jā́yamânâḥ pra-jā́ jâtā́ç ca yā́ imā́ḥ | tásmai práti prá vedaya cikitvā́◡[1] ánu manyatâm || [b]imáṃ paçúm paçu-pate te adyá[2] badhnā́my agne su-kṛitásya mádhye | ánu manyasva su-yájâ yajâma júshṭaṃ devā́nâm idám astu havyám || [c]pra-jânántaḥ práti gṛihṇanti pū́rve prâ-'ṇám áñgebhyaḥ páry â-cárantam | suvar-gáṃ yâhi pathí-bhir deva-yā́nair óshadhîshu[3] práti tishṭhâ[4] çárîraiḥ || [d]yéshâm ïçe || 1 || paçu-pátiḥ paçûnā́ṃ cátush padâm utá ca dvi-pádâm | nísh-krîto 'yáṃ yajníyam bhâgám etu râyás

3. [3] so (árch°) ABW, s. P. 10, 9.

4. paçûpakaraṇamantrâḥ. [1] so (°â◡) ABW; s. P. 9, 21. 22. [2] so (°e a°) ABW, s. P. 11, 10. [3] ohne avagraha. [4] so (°â) ABW, s. P. 3, 12.

póshâ[5] yájamânasya santu || [e]yé badhyámânam ánu badhyámânâ abhy-aíkshanta mánasâ cákshushâ ca | agnís tấo[6 u. 1] ágre prá mumoktu devấḥ prajấ-patiḥ pra-jáyâ saṃ-vidânáḥ || [f]yá âraṇyấḥ paçávo viçvá-rûpâ ví-rûpâḥ sánto bahu-dhaí 'ka-rûpâḥ | vâyús tấo[6 u. 1] ágre prá mumoktu devấḥ prajấ--patiḥ pra-jáyâ saṃ-vidânáḥ || [g]pra-muñcámânâḥ || 2 || bhúvanasya réto gâtúṃ dhatta yájamânâya devâḥ | upấ-"kṛitao çaçamânáṃ yád ásthâj jîváṃ devấnâm ápy etu páthaḥ || [h]nấnâ prâ-'ṇó yájamânasya paçúnâ yajnó devébhiḥ sahá deva-yấnaḥ | jîváṃ devấnâm ápy etu páthaḥ satyấḥ santu yájamânasya kấmâḥ || [i]yát paçúr mâyúm ákṛito 'ro vâ pad--bhír â-haté | agnír mâ tásmâd énaso víçvân muñcatv áohasaḥ || [k]çámitâra upé-'tana[7 u. 8] yajnám || 3 || devébhir invitám | pấçât paçúm prá muñcata bandhấd yajná-patim pári || [l]áditiḥ pấçam prá mumoktv etáṃ námaḥ paçú-bhyaḥ paçu--pátaye karomi | arâtîyántam[3] ádharaṃ kṛiṇomi yáṃ dvishmás tásmin práti muñcâmi pấçam || [m]tvấm u té dadhire havya-vấhao çritaṃ-kartấram utá yajniyaṃ ca | ágne sá--dakshaḥ sá-tanur hí bhûtvấ 'tha havyấ jâta-vedo jushasva || [n]jấta-vedo vapáyâ gacha devấn tváo[9] hí hótấ prathamó babhûtha | ghṛiténa tváṃ tanúvo vardhayasva svấhâ-kṛitao havír adantu devấḥ || [o]svấhâ[8] devébhyo devébhyaḥ svấhâ || 4 || îçe, pramuncámânâ, yajnáṃ, tváo, shódaça ca || 4 ||

3, 1, 5, 1. 2. — K. 30, 8. 9. — Ath. 2, 34, 1-5. — [1]Kâ. 25, 9, 12. Çâṅkh. 4, 17, 10. Gobh. 3, 10, 22. Kauç. 44. — prati | preti — cikitvân — prâṇam iti pra-ânam — parîti | âcarántam ity â-carántam — pratîti | tishṭha — nishkṛîta iti niḥ-kṛîtaḥ | ayam — tân — bahudheti bahu-dhâ — upâ-

4. [5] s. P. 8, 29. [6] so (°s t°) ABW. [7] als Compositum! [8] das Verbum betont (und zwar als tanap, s. Pâṇ. 7, 1, 45)! zu dem irregulären saṃdhi: upet° s. P. 10, 14. Oder steckt in étana etwa die Praepos. â, also á itana, und daher die Betonung? der -saṃdhi wäre dann regulär. [9] s. Whitney zu P. 6, 14.

kṛitam ity ụpa-âkṛitam — uràḥ | vâ — viçvât — upetanety ụpa-etàna — pari[10] | aditiḥ — ạrâtîyantàm.

5. prâjâ-patyâ vai paçávas téshâṁ rudró 'dhi-patir, yád etâbhyàm upâ-"karóṭi tâbhyàm evaí 'nam prati-prócyâ " labhata âtmánó 'nâ-vraskâya | dvâbhyâm upâ-"karoti[1], dvi-pâd yájamânaḥ, práti-shṭhityâ | upà-"kṛitya páñca juhoti, páñktâḥ[2] paçávaḥ, paçûn evâ 'va runddhe[3] | mṛityáve vâ eshá níyate yát paçús, tám yád anv-árábheta pra-mâyuko yájamânaḥ syân, nâná prâ-'ṇó yájamânasya paçúné 'ty âha vy-âvṛittyai[4] ‖ 1 ‖ yát paçúr mâyúm ákṛité 'ti juhoti çântyai, çámitâra upé-'tané[1.5] 'ty âha, yathâ-yajúr evaí 'tád | vapâyàṃ vâ â-hriyámâṇâyâm agnér médhó 'pa krâmati, tvâm u te dadhire havya-vâham íti vapâm abhí juhoty, agnér evá médham áva runddhé[3], 'tho çrita-tvâya | purástât-svâhâkṛitayo vâ anyé devâ upárishṭât-svâkâkṛitayo 'nyé, svâhâ[7] devébhyo de-vébhyaḥ svâhé 'ty abhíto[7] vapâṃ juhoti, tân evó 'bhâyân prîṇâti ‖ 2 ‖ vyâvṛittyâ[4], abhíto, vapâm, páñca ca ‖ 5 ‖

prâjâpatyâ iti prâjâ-patyâḥ — adhipatir ity adhi-patiḥ — upâkạrôtîty ụpa-âkạroti — eti | labhạte — upâkàrọtîty ụpa-âkàroti — upâkṛityety ụpa-âkṛityâ — ẹva | aveti — vai | ẹshaḥ — anvârabhẹtety ànu-ârabhèta — upetanety ụpa-etàna — athọ iti — svâhâ | iti | abhitàḥ — ẹva | ubhayân.

6. [a]yó vâ áyathâ-devataṃ yajnám upa-cáraty â devátâbhyo[1] vṛiçcyate[2] pâpîyân bhavati, yó yathâ-deva-

---

4. [10] ohne iti, weil am Ende des ardharca.

5. teshâm mantrâṇâm brâhmaṇam. [1] als Compositum! [2] °ât° A. [3] °ndhe ABCDW. [4] °vṛity° ACDW. [5] s. Note [6] auf pag. 249. [6] tá W. [7] ohne avagraha.

6. abhimarçanavidhayo mantraviçeshâç ca; gehört vor I, 3, 13. [1] ohne avagraha. [2] unbetont.

tám ná devátâbhya[1] á vṛiçcyate[2] vásîyân bhavaty; âgneyyá 'rcá "gnî-'dhram abhí mṛiçed[2] vaishṇavyá havir-dhánam âgneyyá srúco vâyavyâyâ vâyavyâny aindriyá sádo, yathâ-devatám evá yajnám úpa carati[2] ná devátâbhya[1] á vṛiçcyate[2] vásîyân bhavati | [b]ynnájmi te pṛithivîm jyótishâ sahá yunájmi vâyúm antárikshena[1] ‖ 1 ‖ te sahá, yunájmi vácaw sahá sûryeṇa te yunájmi tisró vi-pṛícaḥ sûryasya te | [c]agnír devátâ[1] gâyatrî chánda upâ-'wçóḥ pátram asi, sómo devátâ trishṭúp[1] chándo 'ntar-yâmásya pátram asi, 'ndro devátâ jágatî chánda indra-vâyuvóḥ pátram asi, bṛíhaspátir[1] devátâ 'nu-shṭúp chándo mitrá-váruṇayoḥ pátram asy, açvínau devátâ pañktíç[a] chándo 'çvínoḥ pátram asi, sûryo devátâ bṛihatî ‖ 2 ‖ chándaḥ çukrásya pátram asi, candrámâ[1] devátâ sató-bṛihatî chándo manthínaḥ pátram asi, viçve devá deváto 'shṇihâ chánda âgrayaṇásya pátram asî, 'ndro devátâ kakúc chánda[4] ukthánâm pátram asi, pṛithivî devátâ vi-rāṭ chándo dhrúvasya pátram asi ‖ 3 ‖ antárikshena, bṛihatî, tráyastriwçac ca ‖ 6 ‖

eti | devatâbhyaḥ | vṛiçcyate — âgneyyâ | ṛicâ | âgnî-dhram ity âgni-idhram — aindriyâ — upeti | carati — upâwçor ity úpa-awçoḥ — trishṭup — indravâyuvor itîndra-vâyuvoḥ — anushṭup ity ánn-stup — candramâḥ — satobṛihatîti satah-bṛihatî — devâḥ — ushṇihâ — âgrayaṇasya — kakut — ukthânâm.

7. ishṭárgo[1] vâ adhvaryúr yájamânasye, 'shṭárgaḥ khálu vai pûrvo 'rshṭúḥ kshîyata; âsanyân mâ mántrât pâhi kásyâç cid abhí-çastyâ íti purâ prâtar-anuvâkâj Juhuyâd, âtmána eva tád adhvaryúḥ purástâc[1] chárma nah-

6. [3] °āt° A. [4] °ch ch° W.

7. spardhâyuktasya viçeshavidhayaḥ. [1] ohne avagraha.

yaté 'nârtyai | saṃ-veçáya tvo 'pa-veçáya tvâ, gâyatriyás trishṭúbho[1] jágatyâ abhí-bhûtyai svâhâ[1]; prâṇâ-'pânau mṛityór mâ pâtam, prâṇâ-'pânau má mâ hâsishṭaṃ | devátâsu[1] vá eté prâṇâ-'pânáyoḥ ‖ 1 ‖ vy-áyachante[2] yéshâo sómaḥ sam-ṛicháte; saṃ-veçáya tvo 'pa-veçáya tvé 'ty âha, chándâosi vai saṃ-veçá upa-veçâç, chándo-bhir evá 'sya chándâosi vṛiṅkte[3] | préti-vanty ájyâni bhavanty abhí-jityai, marútvatîḥ[1] prati-pádo ví-jityâ | ubhé[4] bṛihad-rathantaré[4] bhavata; iyáṃ vâvá[1] rathaṃ-tarám asaú bṛihád, âbhyâm evai 'nam antár ety; adyá vâvá[1] rathaṃ-taráo çvó bṛihád, adyâ-çvâd[5] evai 'nam antár eti; bhûtám ‖ 2 ‖ vâvá[1] rathaṃ-tarám bhavishyád bṛihád, bhûtâc cai 'vai 'nam bhavishyatáç cá 'ntár eti; pári-mitaṃ vâvá[1] rathaṃ-tarám ápari-mitam bṛihát, pári-mitâc cai 'vai 'nam ápari-mitâc cá 'ntár eti | Viçvâmitra-Jamadagnî[4] Vásishṭhenâ 'spardhetâo, sá etáj Jamádagnir[1] vi-havyàm apaçyat, téna vai sá Vásishṭhasye 'ndriyáṃ vîryàm avṛiṅkta[3]; yád vi-havyào çasyáta indriyám evá tád vîryaṃ yájamâno bhrâtṛivyasya vṛiṅkte | yásya bhûyâosso yajna-kratáva íty âhuḥ sá devátâ[1] vṛiṅkta íti; yády agni-shṭomáḥ sómaḥ parástât[1] syâd ukthyàṃ kurvîta, yády ukthyàḥ syâd atí-râtráṃ kurvîta, yajnakratú-bhir evá 'sya devátâ[1] vṛiṅkte[3] vásîyân bhavati ‖ 3 ‖

prâṇâpânáyor, bhûtám, vṛiṅkte, 'shṭâviṃçatiç ca ‖ 7 ‖

7, 5, 5, 1. 5, 4, 11, 3. — B. 1, 4, 6, 1-5. — K. 34, 4. — Pañc. 9, 4, 1-19. Lâṭy. 1, 11, 10. — Kâ. 25, 14, 8-18. — Çâṅkh. çr. 13, 5, 4-6. — ishtargàḥ — arshṭuḥ | kshîyate | âsanyât — abhiçástyâ ity abhi-çastyâḥ — âtmanè — anârtyai — jagàtyâḥ — vyâyachanta iti vi-âyachante — chandòbhir iti chandâḥ-bhiḥ — marutvàtîḥ — vijityâ iti vi-jityai | ubhe iti — vâva — antaḥ |

7. [2] als Compositum! [3] °ṛit° A. [4] s. P. 4, 11. 52. 36. [5] s. P. 3, 5 (nicht aghâ°).

e̱ti̱ — a̱dyâ̱çvâd ity ádya-çvât — ja̱madágniḥ — ça̱syatè — de̱vatā̆ḥ | vṛi̱ñkte̱ — a̱gni̱shṭo̱ma ity ágni-sto̱maḥ — pa̱rastā̆t.

8. [a]ni-grâbhỳâ stha deva-çrúta, ā̆yur me tarpayata, prâ-'ṇám me tarpayatâ, 'pâ-'nám me t., vy-ânám me t., cákshur me t., çrótram me t., máno me t., vā̆cam me tarpayatâ, "tmā̆nam me tarpayatā̆, 'ñgâni me t., pra-jā̆m me t., paçū̆n me t., gṛihā̆n me t., gaṇā̆n me t., sarvá-gaṇam mâ t., tarpáyata mâ || 1 || gaṇā̆ me mā̆ ví tṛishann | [b]óshadhayo[1] vaí sómasya víço, víçaḥ khálu vaí rā̆jnaḥ prá-dâtor îçvarā̆, aindráḥ sómó; 'vîvṛidhaṃ vo mánasâ su-jâtâ ṛíta-prajâtâ bhága id vaḥ syâma | índreṇa devī́r vîrúdhaḥ[1] saṃ-vidânā̆ ánu manyantâ◡ sávanâya sómam íty âhaú, 'shadhî-bhya[2] evaí 'na◡ svā̆yai viçáḥ svā̆yai devátâyai[1] nir-yā̆cyâ 'bhí shuṇoti[3] | [c]yó vaí sómasyâ 'bhi-shûyámâṇasya || 2 || prathamò '◡çú skándati sá îçvará indriyáṃ vîrỳam pra-jā̆m paçū̆n yájamânasya nír-hantos; tám abhí mantrayetā̆: " mâ 'skânt sahá pra-jáyâ sahá râyás pósheṇe[4] 'ndriyám me vîrỳam mā̆ nír vadhîr íty, â-çísham evaí 'tā̆m ā̆ çâsta indriyásya vîrỳasya pra-jā̆yai paçûnā̆m ánir-ghâtâya | [d]drapsáç caskanda pṛithivī́m ánu dyā̆m imáṃ ca yónim ánu yáç ca pū̆rvaḥ | tṛitī́yaṃ yónim ánu saṃ-cárantaṃ drapsáṃ juhomy ánu saptá hótrâḥ || 3 || tarpáyata mâ, 'bhishûyámâṇasya, yáç ca, dáça ca || 8 ||

K. 3, 10. — Vs. 6, 30. 31. (13, 5). Ç. 3, 9, 4, 7. Kâ. 9, 4, 5. 6. — ni̱grâ̱bhyā̆ iti ni-grâ̱bhyā̆ḥ | stha̱ | de̱va̱çruta̱ iti deva-çrutáḥ — prâ̱ṇam iti pra-a̱nam — a̱pâ̱nam ity ápa-a̱nam — vyâ̱nam iti vi-a̱nam — â̱tmânám — ga̱ṇâḥ — îçva̱râḥ — avī́vṛidham — ṛitáprajâtâ̱ ity ṛitá-pra̱jâ̱tâ̱ḥ | bhagè | it — vî̱rudháḥ — oshádhîbhya̱ ity oshádhi-bhya̱ḥ — svâyai | vi̱-

8. upâñçugrahasaṃyuktâ mantrâḥ; gehört vor I, 4, 2. [1] ohne avagraha. [2] s. P. 3, 7. [3] so (shuṇ°) ABW, s. P. 6, 4. 7, 2. [4] s. P. 8, 29.

çaḥ — niryâcyeti niḥ-yâcyâ | abhîti | sunoti — abhiṣhûya-mâṇasyety âbhi-sûyamânasya | prathamaḥ | aoçuḥ — saḥ | îçvaraḥ — eti | mâ | askân — râyaḥ | poshéṇa — çâste — anv iti | dyâm — anv iti | yaḥ — anv iti | saṃcarântam iti sam-carântam — anv iti.

9. [a] yó vaí devân deva-yaçasénâ 'rpáyati manushyân manushya-yaçaséna deva-yaçasy evá devéshu bhávati manushya-yaçasîr manushyeshu; yân prâcîṇam[1] âgrayaṇâd gráhân gṛihṇîyât tân upâ-'oçú gṛihṇîyâd, yân ûrdhvâos tân[2] upabdi-máto, devân evá tád deva-yaçasénâ 'rpayati[3] manushyân manushya-yaçaséna, deva-yaçasy evá devéshu bhavati[3] manushya-yaçasîr manushyeshv | [b] agníḥ prâ-taḥ-savané pâtv asmân vaiçvânaró[1] mahiná viçvá-çam-bhûḥ | sá naḥ pâvakó dráviṇam dadhâtu ‖ 1 ‖ âyushman-taḥ[1] sahá-bhakshâḥ syâma ‖ [c] víçve devâ marúta índro asmân[4] asmín[5] dvitîye sávane ná jahyuḥ | âyushmantaḥ[1] priyám eshâṃ vádanto vayám devânâo su-mataú syâma ‖ [d] idáṃ tṛitîyao sávanaṃ kavînâm ṛiténa yé camasám airayanta | té saudhanvanâḥ[1] súvar ânaçânâḥ sv-ishṭim no abhí[4] vásîyo nayantu ‖ [e] âyátana-vatîr vâ anyâ â-hutayo hûyánte 'nâ-yatanâ anyâ; yâ âghârá-vatîs tâ âyátana-vatîr yâḥ ‖ 2 ‖ saumyâs tâ anâ-yatanâ; aindra-vâyavám â-dâyâ "-ghârám â ghârayed: adhvaró yajnò 'yám astu devâ óshadhî-bhyaḥ[6] paçáve no jánâya viçvasmai bhûtâyâ 'dhvarò 'si sá pinvasva ghṛita-vád deva somé 'ti; saumyâ evá tád â-hutîr âyátana-vatîḥ karoty, âyátana-vân bhavati yá evám védâ; 'tho dyâvâ-pṛithivî[7] evá ghṛiténa vy

---

9. savanâhutyâdimantrâḥ (âghârasaṃsrâvamantrau; gehört vor I, 4, 14).
[1] ohne avagraha. [2] so (°os t°) ABW, s. P. 6, 14. [3] unbetont.
[4] so (°o a°) ABW, s. P. 11, 9. 13. [5] so (°n a°) ABW, s.P. 9, 21 schol.
[6] s. P. 3, 7. [7] s. P. 4, 12. 52.

unatti, té[7] vy-utte[7] upa-jîvânîye[7] bhavata, upa-jîvanîyo bhavati ‖ 3 ‖ yá evám védai ‖ ''shá te rudra bhâgó yám nir-áyâcathâs tám jushasva, vidér gaupatyáu[1] râyás poshau[8] su-vîryau saṃ-vatsarîṇâu svastím[1] | [8]Mánuḥ putrébhyo dâyám vy abhajat, sá Nâbhânédishṭham[1] brahma-cáryaṃ vásantaṃ nír abhajat, sá â 'gachat, sò 'bravît: kathâ mâ nír abhâg íti, ná tvâ nír abhâksham íty abravîd áṅgirasa imé sattrám[9] âsate té ‖ 4 ‖ suvar-gáṃ lokáṃ ná prá jânanti tébhya idám brâhmaṇam brûhi té suvar-gáṃ lokám yánto yá eshâm paçávas tâus te[2] dâsyantî 'ti; tád ebhyo 'bravît, té suvar-gáṃ lokáṃ yánto yá eshâm paçáva âsan tân asmâ adadus; tám paçú-bhiç cárantaṃ yajna-vâstaú rudrá â 'gachat, sò 'bravîn: máma vâ imé paçáva íty, ádur vaí ‖ 5 ‖ máhyam imân íty abravîn, ná vaí tásya tá îçata íty abravîd yád yajna-vâstaú hîyate[10] máma vaí tád íti, tásmâd yajna-vâstú nâ 'bhy-avétyau; sò 'bravîd: yajné mâ " bhajâ 'tha te paçûn nâ 'bhí mausya[11] íti; tásmâ etám manthínaḥ sau-srâvám ajuhot táto vaí tásya rudráḥ paçûn nâ 'bhy amanyata; yátrai 'tám evám vidvân manthínaḥ sau-srâvám juhóti ná tátra rudráḥ paçûn abhí manyate ‖ 6 ‖ dadbâtv, âyátanavatîr yâ, upajîvanîye bhavata upajîvanîyo bhavati, té, 'dur vaí, yátrai 'tám, ékádaça ca ‖ 9 ‖

[1-2] Ath. 6, 47, 1-3. — Kâ. 9, 3, 21 (24, 4, 1). 14, 17. 10, 3, 21. — [4-6] Ait. 5, 14. — arpayâti — devayaçasîti deva-yaçasî — vaiçvânaraḥ | mahinâ — âyushmantaḥ — airâyanta — ayâm | astu — oshadhîbhya ity oshâdhi-bhyaḥ — atho íti — te íti — vyúttę iti vi-uttę — gaupatyam | râyaḥ — svastim — nâbhânedishṭham — ye | eshâm — asmai — te | îçate — hîyate — mâ | eti | bhaja — mausye.

---

9. [8] s. P. 8, 29. [9] satram ABCDW. [10] Wurzel betont. [11] s. P. 16, 20.

çaḥ — niryâcyeti niḥ-yâcyâ | ābhîti | sunoti — ābhishûyamâṇasyety âbhi-sûyamânasya | prathamaḥ | auçuḥ — saḥ | îçvaraḥ — eti | mâ | askân — râyaḥ | poshéṇa — çâste — anv iti | dyâm — anv iti | yaḥ — anv iti | saṃcarántam iti sam-caràntam — anv iti.

9. [a] yó vaí devân deva-yaçaséna 'rpáyati manushyân manushya-yaçaséna deva-yaçasy evá devéshu bhávati manushya-yaçasî manushyeshu; yân prâcînam[1] âgrayaṇâd gráhân gṛihṇîyât tân upâ-'auçú gṛihṇîyâd, yân ûrdhvâus tân[2] upabdi-máto, devân evá tád deva-yaçaséna 'rpayati[3] manushyân manushya-yaçaséna, deva-yaçasy evá devéshu bhavati[3] manushya-yaçasî manushyeshv | [b] agníḥ prâtaḥ-savané pâtv asmân vaiçvânaró[1] mahinâ viçvá-çambhûḥ | sá naḥ pâvakó dráviṇam dadhâtu ‖ 1 ‖ âyushmantaḥ[1] sahá-bhakshâḥ syâma ‖ [c] víçve devâ marúta índro asmân[4] asmín[5] dvitîye sávane ná jahyuḥ | âyushmantaḥ[1] priyám eshâṃ vádanto vayám devânâu su-mataú syâma ‖ [d] idám tṛitîyau sávanam kavînâm ṛiténa yé camasám aírayanta | té saudhanvanâḥ[1] súvar ânaçânâḥ sv-ishṭim no abhí[4] vásîyo nayantu ‖ [e] âyátana-vatîr vâ anyâ â-hutayo hûyánte 'nâ-yatanâ anyâ; yâ âghârá-vatîs tâ âyátana-vatîr yâḥ ‖ 2 ‖ saumyâs tâ anâ-yatanâ; aindra-vâyavám â-dâyâ "-ghârám â ghârayed: adhvaró yajnò 'yám astu devâ óshadhî-bhyaḥ[6] paçáve no jánâya víçvasmai bhûtâyâ 'dhvarò 'si sá pinvasva ghṛita-vád deva somé 'ti; saumyâ evá tád â-hutîr âyátana-vatîḥ karoty, âyátana-vân bhavati yá evám védâ; 'tho dyâvâ-pṛithivî[7] evá ghṛiténa vy

---

9. savanâhutyâdimantrâḥ (âghârasaṃsrâvamantran; gehört vor I, 4, 14).
[1] ohne avagraha. [2] so (°us t°) ABW. s. P. 6, 14. [3] unbetont.
[4] so (°o a°) ABW, s. P. 11, 9. 18. [5] so (°n a°) ABW, s. P. 9, 21 schol.
[6] s. P. 3, 7. [7] s. P. 4, 12. 52.

unatti, té[7] vy-utte[7] upa-jîvanîye[7] bhavata, upa-jîvanîyo bhavati ‖ 3 ‖ yá evám védai ‖ ''shá te rudra bhâgó yám nir-áyâcathâs tám jushasva, vidér gaupatyáo[1] ráyás poshao[8] su-vîryao saṃ-vatsarîṇâo svastím[1] | [8]Mánuḥ putrébhyo dâyám vy abhajat, sá Nâbhânédishṭham[1] brahma--cáryaṃ vásantaṃ nír abhajat, sá ấ 'gachat, sò 'bravît: kathấ mâ nír abhâg iti, ná tvâ nír abhâksham íty abravîd áṅgirasa imé sattrám[9] âsate té ‖ 4 ‖ suvar-gám lokám ná prá jânanti tébhya idám brấhmaṇam brûhi té suvar-gám lokám yánto yá eshâm paçávas tấos te[2] dâsyantî 'ti; tád ebhyo 'bravît, té suvar-gám lokám yánto yá eshâm paçáva ấsan tấn asmâ adadus; tám paçú-bhiç cárantaṃ yajna-vâstaú rudrá ấ 'gachat, sò 'bravîn: máma vấ imé paçáva íty, ádur vaí ‖ 5 ‖ máhyam imấn íty abravîn, ná vaí tásya tá îçata íty abravîd yád yajna-vâstaú hîyate[10] máma vaí tád íti, tásmâd yajna-vâstú nấ 'bhy-avétyao; sò 'bravîd: yajné mấ " bhajấ 'tha te paçűn nấ 'bhí maosya[11] íti; tásmâ etám manthínaḥ saos-srâvám ajuhot táto vaí tásya rudráḥ paçűn nấ 'bhỳ amanyata; yátrai 'tám evám vidvấn manthínaḥ saos-srâvám juhóti ná tátra rudráḥ paçűn abhí manyate ‖ 6 ‖ dadhâtv, âyátanavatîr yấ, upajîvanîye bhavata upajîvanîyo bhavati, té, 'dur vaí, yátrai 'tám, ékâdaça ca ‖ 9 ‖

[1.2] Ath. 6, 47, 1-3. — Kâ. 9, 3, 21 (24, 4, 1). 14, 17. 10, 3, 21. — [4-6] Ait. 5, 14. — arpayati — devayaçasîti deva-yaçasî — vaiçvânaraḥ | mahinâ — âyushmantaḥ — airâyanta — ayám | astu — oshadhîbhya ity oshadhi-bhyaḥ — atho iti — te iti — vyúttę iti vi-uttę — gaupatyam | râyaḥ — svastim — nâbhânedishṭham — ye | eshâm — asmai — te | îçate — hîyate — mâ | eti | bhaja — maosye.

---

9. [8] s. P. 8, 29. [9] satram ABCDW. [10] Wurzel betont. [11] s. P. 16, 20.

10. [a] júshṭo vâcó bhûyâsaṃ júshṭo vâcás pátaye[1] dévi vâk | yád vâcó mádhu-mat tásmin mâ dhâḥ, svâhâ[2] sárasvatyai[3] || [b] ṛicâ stómaꣳ sám ardhaya gâyatréṇa rathaṃ-tarám | bṛihád gâyatrá-vartani || [c] yás te drapsá skándati yás te aꣳçúr[3] bâhú-cyuto dhishánayor upá-sthât | adhvaryór vâ pári yás te pavítrât svâhâ-kṛitam índrâya táṃ juhomi || [d] yó drapsó aꣳçúḥ[4] patitáḥ pṛithivyâṃ pari-vâpât || 1 || pnroḍâçât[2] karambhât[2] | dhânâ-somân manthina indra çukrât svâhâ-kṛitam índrâya táṃ juhomi || [e] yás te drapsó mádhu-mâꣳ[5] indriyâ-vânt[6] svâhâ-kṛitaḥ púnar apy-éti devân | diváḥ pṛithivyâḥ[7] páry antárikshât[2] svâhâ-kṛitam índrâya táṃ juhomi || [f] adhvaryúr vâ ṛitvíjâṃ[2] prathamó yujyate téna stómo yoktavya íty âhur | [g] vâg agre-gâ ágra etv ṛiju-gâ devébhyo yáço máyi dádhatî prâ-'ṇân paçúshu pra-jâṃ máyi || 2 || ca yájamâne cê 'ty âha, vâcam evá tád yajna-mukhé yunakti | [h] vâstu vâ etád yajnásya kriyate yád grahân gṛihîtvâ bahish-pavamânáꣳ sárpanti | [i] párâñco[2] hí yánti párâcîbhi[8] stuváte[9], vaishṇavyá 'rcâ púnar étyó 'pa tishṭhate yajnó vaí víshṇur yajnám evâ 'kar | [k] víshṇo tvâṃ no ántamaḥ[4] çárma yacha sahantya | prá te dhârâ madhu-çcúta[10] útsaṃ duhrate ákshitam[8] íty âha, yád evâ 'sya çáyânasyó 'pa-çúshyati tád evâ 'syai 'ténâ " pyâyayati || 3 || parivâpât, prajâṃ máyi, duhrate, cátur-daça ca ||10||

[b] Vs. 11, 8. — [c] Vs. 7, 26. Ç. 4, 2, 5, 2. Kâ. 9, 6, 30. — vâ-caḥ | patáye — te | drapsaḥ — dhânâsomâd iti dhânâ-somât | manthinâḥ — indriyâvân itîndriya-vân — agre | etu | ṛijugâ

---

10. pravṛitahomâdimantrâḥ (bahishpavamânâṅgamantrâḥ; gehört vor I, 4, 14). [1] so ([o]s p[o]) AB, s. P. 8, 27. [2] ohne avagraha. [3] so ([o]e a[o]) ABW, s. P. 11, 3. 10. [4] so ([o]o a[o]) ABW, s. P. 11, 3. [5] so ([o]âꣳ) ABW, s. P. 9, 21. [6] s. P. 3, 5. [7] so ([o]ḥ p[o]) ABW, s. P. 8, 28 schol. [8] parâcîbhi A pr. m. C. [9] betont, noch wegen hi. [10] çcyuta B (auch im Comm. p. 63).

ity ṛiju-gâḥ — prâṇân iti pra-ânân — parâcîbhiḥ — vaiṣh-ṇavyâ | ṛicâ — etyety â-ityâ — akaḥ | vishṇo iti — dhâ-râḥ | madhuçcuta iti madhu-çcutâḥ.

11. [a]agnínâ rayím açnavat pósham evá divé-dive | yaçásaṃ vîrávat-tamam ‖ [b1]gó-mâo[2] agné [3]vi-mâo[3.2] açvî yajnó nṛivát-sakhâ sádam íd apra-mṛishyáḥ | íḍâ-vâo[2] eshó asura[4] prajâ-vân dîrghó rayíḥ pṛithu-budhnáḥ sabhâ-vân ‖ [c]â pyâyasva, [d]sáṃ te ‖ [e]ihá tváshṭâram agriyáṃ viçvá-rûpam úpa hvaye | asmâkam astu kévalaḥ ‖ [f]tán nas turî-pam[5] ádha poshayitnú déva tvashṭar ví rarâṇáḥ syasva | yáto vîráḥ ‖ 1 ‖ karmaṇyaḥ su-dáksho yuktá-grâvâ jâ-yate devá-kâmaḥ ‖ [g]çivás tvashṭar ihâ ” gahi vi-bhúḥ pósha utá tmánâ | yajné-yajne na úd ava ‖ [h]piçáṃga-rûpaḥ su-bháro vayo-dhâḥ çrushṭî vîró jâyate devá-kâmaḥ | pra-jâṃ tváshṭâ ví shyatu[6] nâbhim asmé áthâ[7.8] devânâm ápy etu pâthaḥ ‖ [1]prá ṇo [9]devy, [k]â no diváḥ ‖ [1]pîpivâosaa sáras-vata[b] stánaṃ yó viçvá-darçataḥ | dhukshîmáhi pra-jâm ísham ‖ 2 ‖ [m]yé te sarasva[b] ûrmáyo mádhu-manto ghṛi-ta-çcútaḥ | téshâṃ te sumnám[b] îmahe ‖ [n]yásya vratám pa-çávo yánti sárve yásya vratám upa-tíshṭhanta âpaḥ | yásya vraté[10] pushṭi-pátir ni-víshṭas táo sárasvantam[b] ávase hu-vema ‖ [o]divyáo su-parṇáṃ vayasám bṛihántam apâṃ gár-bhaṃ vṛishabhám óshadhînâm[b] | abhîpató[b] vṛishṭyâ[11] tarpá-yantaṃ táo sárasvantam[b] ávase huvema ‖ [p]sínîvâli[b] pṛithu-

---

11. kâmyeshṭiyâjyâḥ. [1] da dieser Vers schon in I, 6, 6, 4 (s. auch I, 7, 6, 7) da war, befremdet es, dafs er hier nochmals voll aufgeführt wird. [2] so (°âo) ABW, s. P. 9, 20. 21. [3] so (°e ') ABW, s. P. 12, 4. [4] so (°o a°, u. °e a°) ABW, s. P. 11, 3 [5] ohne avagraha. [6] so (shy°) ABW, s. P. 6, 4. [7] so AW, s. P. 4, 9 und Whitney zu P. 12, 8 p. 264; B hat asme 'thâ. [8] so (°â) ABW, s. P. 3, 10. 12. 8. [9] so (ṇ°) ABW, s. P. 7, 4. [10] s. schol. zu P. 4, 11 p. 108. [11] als oxytonon, wie in der Regel in den Versen; mit Ausnahmen freilich, s. Note [10].

-shṭuke yā́ devā́nâm ási svásâ | jushásva havyám ‖ 3 ‖ ā́-hutam pra-jā́ṃ devi didiḍḍhi[12] naḥ ‖ [q] yā́ su-pâṇíḥ sv-añguríḥ su-shū́mâ bahu-sū́varî | tásyai viçpátniyai[5] havíḥ sinîvâlyaí[5] juhotana ‖ [r] índraṃ vo viçvátas[5] párī́[13], [s] 'ndraṃ náraḥ ‖ [t] ásita-varṇâ hárayaḥ su-parṇā́ miho vásânâ divam út patanti | tá ā́ 'vavṛitrant sádanâni kṛitvā́ "d ít pṛithivī́ ghṛitaír vỳ udyate ‖ [u] híraṇya-keço rájaso vi-sâré 'hir[3] dhúnir vā́ta iva dhrájîmân[5] | çúci-bhrâjâ ushásaḥ ‖ 4 ‖ ná-vedâ[5] yáçasvatîr[5] apasyúvo[5] ná satyā́ḥ ‖ [v] ā́ te su-parṇā́ aminanta évaiḥ[14] kṛishṇó nonâva vṛishabhó yádî 'dám | çivā́bhir ná smáyamânâbhir ā́ 'gât pátanti miha stanáyanty abhrā́ ‖ [w] vâçré 'va vi-dyún mimâti vatsáṃ ná mâtā́ sishakti | yád eshâṃ vṛishṭír[11] ásarji ‖ [x] párvataç cin máhi vṛiddhó bibhâya diváç cit sā́nu rejata svané vaḥ | yát krī́ḍatha ma-rutaḥ ‖ 5 ‖ ṛishṭi-mánta ā́pa iva sadhríyañco[5] dhā́vadhve ‖ [y] abhí kranda stanáya gárbham ā́ dhâ udan-vátâ pári dîyâ[8] ráthena | dṛitiṃ sú karsha ví-shitaṃ nỳañcaṃ[5] samā́ bha-vantû 'd-vátâ ni-pâdā́ḥ ‖ [z] tváṃ tyā́ cid ácyutā́ 'gne paçúr ná yávase | dhā́mâ[8] ha yát te ajara[4] vánâ vṛiçcánti çíkva-saḥ ‖ [aa] ágne bhū́rîṇi táva jâta-vedo déva svadhâ-vo 'mṛi-tásya[15] dhā́ma | yā́ç ca ‖ 6 ‖ mâyā́ mâyinâṃ viçvam-inva tvé pûrvī́ḥ saṃ-dadhúḥ pṛishṭa-bandho ‖ [bb] divó no vṛishṭím[11] maruto rarîdhvam prá pinvata vṛíshṇo áçvasya[4] dhā́râḥ | arvā́ñ[5] eténa stanayitnúné " 'hy apó ni-shiñcánn ásuraḥ pitā́ naḥ ‖ [cc] pínvanty apó marútaḥ su-dā́navaḥ páyo ghṛitá-vad vidátheshv â-bhúvaḥ | átyaṃ ná mihé ví na-yanti vâjínam útsaṃ duhanti stanáyantam ákshitam ‖ [dd] uda-prúto marutas tā́ṃ[2] iyarta vṛíshṭim[16] ‖ 7 ‖ yé víçve ma-

11. [12] °ḍhḍhi ABCDW, s. Whitney zu P. 14, 5 p. 290. [13] so (°s p°) ABW, s. P. 8, 24. [14] (°ta e°) ABW, s. P. 10, 13. 15, 6 schol. [15] so (°o ') ABW, s. P. 12, 8. [16] als paroxytonon, vgl. II, 4, 8, 1.

rúto junánti | króçâti gárdâ kanyè 'va tunnâ péruṃ tuñjânâ pátye 'va jâyâ ‖ [ee] ghṛiténa dyâvâ-pṛithiví mádhunâ sám ukshata páyasvatîḥ [5] kṛiṇutâ "pa óshadhîḥ [5] | ûrjaṃ ca tátra su-matíṃ ca pinvatha yátrâ [6] naro marutaḥ siñcáthâ [8] mádhu ‖ [ff] úd u tyáṃ, [gg] citrám ‖ [hh] aurvabhṛigu-vác chúcim apnavâna-vád â huve | agníṃ samudrá-vâsasam ‖ [ii] â saváṃ savitúr yathâ [17] bhágasye 'va bhujíṃ huve | agníṃ samudrá--vâsasam ‖ [kk] huvé vâta-svanaṃ kavím parjánya-krandyaṃ sáhaḥ | agníṃ samudrá-vâsasam ‖ 8 ‖ vírâ, íshaṃ, havyám, usháso, marutaç, ca, vṛíshṭim [16], bhágasya, dvádaça ca ‖ 11 ‖

2, 4, 6, 1. 2. 9, 1–4. 10, 1–3. — [a] R. 1, 1, 3; [b 1] 4, 2, 5; [c. d 18] 1, 91, 17. 18; [e] 1, 13, 10; [f] 3, 4, 9; [g] 5, 5, 9; [h] 2, 3, 9; [i 19] 6, 61, 4; [k 19] 7, 24, 3; [l. m] 7, 96, 6. 5 (var.); [n] Ath. 7, 40, 1; [o] R. 1, 164, 52 (var.); [p. q] 2, 32, 6. 7; [r 20] 1, 7, 10; [s 20] 7, 27, 1; [t] 1, 164, 47 (var.); [u. v] 1, 79, 1. 2; [w] 1, 38, 8; [x] 5, 60, 3; [y] 5, 83, 7; [z] 6, 2, 9; [aa] 3, 20, 3; [bb] 5, 83, 6; [cc] 1, 64, 6; [dd] Ath. 6, 22, 3 (var.); [ee] nur hier; [ff 20] R. 1, 50, 1; [gg 20] 1, 115, 1; [hh. ii. kk] 8, 91, 4. 6. 5. — avimân ity avi-mân — turîpâm [21] — iha | eti — poshé — çrushṭî — vîti | syatu — asme iti [7] | athâ — preti | naḥ | devî | eti — saraśvataḥ — sarasvaḥ — ghṛitaçcuta [22] iti ghṛita-çcutaḥ — abhipataḥ [23] — pṛithú-shṭuka iti pṛithú-stuke — sushûmeti su-sûmâ | bahusûvarîti [24] bahu-sûvârî — asitavarṇâ ity asita-varṇâḥ — suparnâ iti su-parnâḥ — vasânâḥ — te | eti | avavṛitran — kṛitvâ | ât — visâra [24] iti vi-sâre | ahiḥ — vâtâḥ | iva — navedâḥ — eti | agât — mihâḥ — abhrâ [25] | vâçrâ | iva — eti | dhâḥ — diya — sv iti — vishṭam iti vi-sitam — samâḥ — acyutâ | agne — dhâmâ — amṛitasya — mâyâḥ — tve iti [26]

11. [17] unbetont. [18] nur die pratika, da beide Verse schon früher da waren, und zwar ebenfalls blos mit den pratika aufgeführt, s. II, 3, 14, 3. 5, 12, 1; sie finden sich resp. im vollen Wortlaute erst in IV, 2, 7, 4 vor! [19] nur die pratika, da beide Verse schon früher da waren, s. I, 8, 22, 1 (im vollen Wortlaut). II, 5, 12, 1 (blos pratika). [20] desgl., s. I, 6, 12, 1 und I, 4, 43, 1. II, 2, 12, 1. 5, 12, 1. [21] turîyam B (auch im Comm., p. 69, dreimal so, aber erklärt durch: túrṇam prâpnoti). [22] çyu° B. [23] abhiyató B (auch im Comm. zweimal so, aber erklärt durch: abhitaḥ patanât). [24] s. P. 6, 8. [25] abhrâḥ B. [26] s. P. 4, 10.

— pṛishṭabandho iti pṛishṭa-bándho — eti | ihi | apaḥ — nishiñcanu iti ni-siñcan — kanyâ | iva — patyâ | iva — kṛiṇuta | âpâḥ — yatrâ — siñcathâ — eti | savam — yathâ.

prajâpatir, eshá te[27], yajnám vaí, prajâpateḥ, prâjâpatyâ, yó vâ áyathâdevatam, ishṭárgo, nigrâbhyâ stha, yó vaí devâñ, júshṭo[28], 'gnínâ rayím, ékâdaça ‖ 11 ‖

prajâpatir akâmayata[29] (1, 1), prajâpater jâyamânâ (4, 1), vyâyachante (7, 2), mâhyam imân (10, 6), mâyâ mâyínâm (11, 7), dvícatvâriṁçat ‖ 42 ‖

iti taittirîyasaṃhitâyâm tṛitîyakâṇḍe prathamaḥ prapâṭhakaḥ ‖

1. yó vaí pávamânânâm anv-ârohân vidvân yájaté 'nu pávamânân â rohati ná pávamânebhyó 'va chidyate. çyenò 'si gâyatrá-chandâ ánu tvâ " rabhe svasti[1] mâ sám pâraya, su-parṇò 'si trishṭúp-chandâ ánu tvâ " rabhe svastí mâ sám pâraya, sághâ 'si jágatî-chandâ ánu tvâ " rabhe svastí mâ sám pârayé 'ty âhai; 'té ‖ 1 ‖ vaí pávamânânâm anv-ârohâs; tân yá evâṃ vidvân yájaté 'nu pávamânân â rohati ná pávamânebhyó 'va chidyate. yó vai pávamânasya sáṃ-tatiṃ véda sárvam âyur eti ná purâ "yushaḥ prá mîyate paçu-mân bhavati vindáte pra-jâm; pávamânasya gráhâ gṛihyanté, 'tha vâ asyai 'té 'gṛihîtâ droṇa-kalaçá â-dhavanîyaḥ pûta-bhṛit, tân yád ágṛihîtvo 'pâ-"kuryât pávamânaṃ ví ‖ 2 ‖ chindyât, táṃ vi-chídyamânam[2] adhvaryóḥ prâ-'ṇó 'nu ví chidyeto. 'payâmá-gṛihîto 'si prajâ-pataye tvé 'ti droṇa-kalaçám abhí mṛiçed, índrâya tvé 'ty â-dhavanîyaṃ, víçvebhyas tvâ devébhya íti pûta-bhṛitam, pávamânam evá

---

11. [27] °tir akâmayatai, 'shá te gâyatró BD. [28] °vâm j° ACD, °nj° W, °n (mit virâma) j° B. [29] fehlt D.

2, 1-10. somaçeshaḥ; 1. pavamânagrahâḥ; gehört zwischen 1, 4, 13 u. 14. [1] ohne avagraha. [2] Wurzel betont!

tát sáṃ tanoti sárvam ấyur eti ná purấ 'yushaḥ prá mîyate paçumấn bhavati vindáte pra-jấm ‖ 3 ‖ eté, ví, dvícatvâriꣳçac ca ‖ 1 ‖

[1] Ç. 12, 3, 4, 3-5. Kâ. 13, 1, 11. — Pañc. 1, 3, 8. 5, 12. 15. Lâṭy. 1, 12, 13. 2, 1, 5. — Çâṅkh. 6, 8, 10-12. — anv íti | pavámânân | eti | rohati — çyénaḥ | asi — anv íti | tvâ | eti | rabhe — saghấ | asi — eti — purâ | âyúshaḥ | preti — athâ | vai | asya | ete | agṛibhîtâḥ — upâkuryâd ity úpa-âkuryât — vichidyámânam íti vi-chidyámânam — práṇa íti pra-ṇaḥ | anú | vîti | chidyeta.

2. tríṇi vấvá sávanâny; átha tṛitîyaꣳ sávanam áva lumpanty anaꣳçú[1] kurvánta, upâ-'ꣳçúꣳ hutvó 'pâꣳçu-pâtrè 'ꣳçúm avấ-'sya tấṃ tṛitîya-savanè 'pi-sṛíjyâ 'bhí shuṇuyâd[2]; yád â-pyâyáyati ténâ 'ꣳçu-mád, yád abhi-shuṇóti[2] téna 'rjîshí[3]; sárvâṇy evá tát sávanâny aꣳçu-mánti çukrá-vanti samấvad-vîryâṇi karoti. dvaú samudraú[4] ví-tatâv ajûryaú pary-ấvartete[5,6] jaṭháre 'va pấdâḥ | táyoḥ páçyanto áti[7] yanty anyám ápaçyantaḥ ‖ 1 ‖ sétumấ 'ti yanty anyám ‖ dvé[6] drádhasî[6] sa-tátî[6] vasta ékaḥ keçî́ víçvâ bhúvanâni vidvấn | tiro-dhấyai 'ty ásitaṃ vásâuaḥ çukrám ấ datte anu-hấya[8] jâryaí ‖ devấ vaí yád yajné 'kurvata tád ásurâ akurvata; té devấ etám mahâ-yajnám apaçyan, tám atanvatâ, 'gni-hotráṃ vratám akurvata, tásmâd dví-vrataḥ[9] syâd, dvír hy agni-hotráṃ júhvati; paurṇa-mâsáṃ yajnám agnî-shomî́yam ‖ 2 ‖ paçúm akurvata dárçyáṃ yajnám âgneyám paçúm akurvata; vaiçva-devám prâtaḥ-savanám akurvata varuṇa-praghâsấu mấdhyaṃdinaꣳ sávanaꣳ sâka-medhấn pitṛi-yajnáṃ try-ambakâꣳs

---

2. savanâni (somayâge vidhiḥ). [1] s. schol. zu P. 1, 53. 16, 29. [2] so (shuṇ°) ABW, s. P. 6, 4. 7, 2. [3] s. P. 16, 18 (keine „verbal form"). [4] ohne avagraha. [5] als Compositum! [6] s. P. 4, 40. 49-51. [7] so (°o a°) ABW, s. P. 11, 17. [8] so (°e a°) ABW, s. P. 11, 5. [9] °amâdví° W.

tṛitîya-savanám[10] akurvata; tám eshâm ásurâ yajnám anv-ávâjigâ◡san[5], táṃ nā́ 'nv-ávâyan[5]; tè 'bruvann: adhvartavyā́ vā́ imé devā́ abhûvann íti; tád adhvarásyâ 'dhvara-tváṃ; táto devā́ ábhavan párā́ 'surâ. yá eváṃ vidvā́nt sómena yájate bhávaty âtmánâ párâ 'sya bhrā́tṛivyo bhavati ‖ 3 ‖ ápaçyanto, 'gnîshomî́yam, âtmánâ párâ, trī́ṇi ca ‖ 2 ‖

vâva — kurvantáḥ — a◡çum | avâsyety áva-asyá — abhîti | sunuyât — abhishuṇotîty ábhi-sunoti | tená | ṛijîshi — paryâvártete iti pari-âvártete | jaṭharā́ | iva — dve iti | dradhásî iti | satatî iti sa-tatî́ | vaste — tirodhâyeti tiraḥ-dhâyá | eti — jâryai | devâḥ — yajne | akúrvata — agnîshomîyam ity ágnî-somîyám — tryámbakân iti tri-ambakân anvavā́jigâ◡sann ity ánu-avā́jigâ◡san — anvavā́yann ity ánu-avā́yan | te | abrúvan | adhvartavyâḥ | vai — asúrâḥ.

3. [a] pari-bhū́r agním pari-bhū́r índram pari-bhū́r víçvân devā́n pari-bhū́r mā́◡ sáha brahma-varcaséna, sá naḥ pavasva çáṃ gáve çáṃ jánâya çám árvate çá◡ râjann óshadhî-bhyó; 'chinnasya te rayi-pate su-vī́ryasya râyás póshasya[1] daditā́raḥ syâma | tásya me râsva, tásya te bhakshîya, tásya ta idám ún mṛije ‖ [b] prâ-'ṇā́ya me varco-dā́ várcase pavasvà, [c] 'pâ-'nā́ya, [d] vy-ânā́ya, [e] vâcé ‖ 1 ‖ [f] dakshakratú-bhyàṃ, [g] cákshur-bhyâm me varco-daú várcase pavethâ◡, [h] çrótrâyâ, [i] "tmáné, [k] 'ñgebhya, [l] ā́yushe, [m] vîrỳâya[2]. [n] víshṇor, [o] índrasya, [p] víçveshâṃ devā́nâṃ jaṭháram asi, varco-dā́ me várcase pavasva. [q] kò 'si kó nā́ma, kásmai tvâ kā́ya tvà, yáṃ tvâ sómenā́ 'tîtṛipaṃ yáṃ tvâ sómenā́ 'mîmada◡, su-prajā́ḥ prajáyâ bhûyâsa◡ su-vī́ro vîraíḥ su-várcâ várcasâ su-póshaḥ póshair. [r] víçvebhyo

2. [10] so (°â◡s t°) ABW, s. P. 6, 14.

3. somâvekshaṇam. [1] so (°s p°) ABW, s. P. 8, 29. [2] der kalpa (B pag. 94) fügt noch tejase, ojasa, varcase ein, für die drei atigrâhya.

me rûpébhyo varco-dâḥ ‖ 2 ‖ várcase pavasva, tásya me râsva, tásya te bhakshîya, tásya ta idám ún mṛije ‖ bú-bhûshann áve "kshetai, 'shá vaí pấtriyaḥ prajấ-patir, yajnáḥ prajấ-patis, tám evá tarpayati, sá enấṃ tṛiptó bhűtyâ 'bhí pavate. brahmavarcasá-kâmó 've "kshetai, 'shá vaí p. p., y. p., tám evá t., sá enaṃ tṛiptó brahma-varcasénâ 'bhí pavata. âmayâvîª ‖ 3 ‖ avé "kshetai, 'shá vaí p.p., y.p., tám evá t., sá enaṃ tṛiptá ấyushấ 'bhí pavate. 'bhi-cárann áve "kshetai, 'shá vaí p.p., y. p., tám evá t., sá enaṃ tṛip-táḥ prâṇâ-'pânấbhyâṃ vâcó dakshakratú-bhyâṃ cákshur--bhyâm çrótrâbhyam âtmánó 'ñgebhya ấyusho 'ntár eti tâják prá dhanvati ‖ 4 ‖ vâcé, rûpébhyo varcodấ, âmayâvî, páñca-catvârim̐çac ca ‖ 3 ‖

Vs. 7, 14, 27-29. Ç. 4, 2, 1, 22. 5, 6, 1-4. Kâ. 9, 10, 14. 7, 9-14. — saḥ | naḥ — oshádhîbhya[4] ity oshádhi-bhyaḥ | achin-nasya — râyaḥ | poshásya — te | idam | ud iti — var-codâ iti varcaḥ-dâḥ — vyânâyeti vi-ânâyâ — suvarcâ iti su-varcâḥ — eshaḥ | vai — âmayâvî — antaḥ | eti | tâjak.

4. [a] sphyáḥ svastír[1] vi-ghanáḥ svastíḥ párçur vé-diḥ paraçúr naḥ svastíḥ | yajníyâ yajna-kṛíta stha té mâ 'smín yajná úpa hvayadhvam. [b] úpa mâ dyấvâ-pṛithivî hvayetâm úpâ "-stâváḥ kaláçaḥ sómo agnír[2], úpa devấ úpa yajná úpa mâ hótrâ upa-havé hvayantâm. [c] námo 'gnáye makha-ghné makhásya mâ yáço 'ryâd íty â-havanîyam úpa tishṭhate, yajnó vaí makháḥ ‖ 1 ‖ yaj-náṃ vấvá[1] sá tád ahan, tásmâ evá namas-kṛítya sádaḥ prá sarpaty âtmánó 'nârtyai. [d] námo rudrấya makha-ghné námas-kṛityâ mâ pâhî 'ty ấgnî-'dhraṃ, tásmâ evá namas-

3. [3] ohne avagraha. [4] s. P. 3, 7.

4. sphyâdyupasthânamantrâḥ. [1] ohne avagraha. [2] so (°o aº) ABW, s. P. 11, 15.

-kṛítya sádaḥ prá sarpaty âtmánó 'nârtyai. [e] náma índrâya makha-ghná indriyám me vîrỳam mâ nír vadhîr íti hotrī́yam, â-çísham evaí 'tā́m ā́ çâsta indriyásya vîrỳasyā́ 'nir-ghâtâya. [f] yā́ vaí ‖ 2 ‖ devátâḥ[1] sádasy ā́rtim[1] â-'rpáyanti yás tā́ vidvā́n pra-sárpati ná sádasy ā́rtim[1] ā́ 'rchati[3]; námo 'gnáye makha-ghna íty âhai, 'tā́ vaí devátâḥ[1] sádasy ā́rtim[1] ā́ 'rpayanti, tā́ yá evám vidvā́n pra-sárpati ná sádasy ā́rtim[1] ā́ 'rchati[3]. [g] dṛidhé[4] sthaḥ çithiré[4] samī́cî[1 u. 4] mā́ 'ʊhasas pâtaʊ[5]. [h] sū́ryo mâ devó divyā́d áʊhasas pâtu[5], vâyúr antárikshât[1] ‖ 3 ‖ agníḥ pṛithivyā́, yamáḥ pitṛí-bhyaḥ, sárasvatî[1] manushỳebhyo. [i] dévî[4] dvârau mā́ mâ sám tâptam. [k] námaḥ sádase námaḥ sádasas pátaye[5] námaḥ sákhînâm puro-gâṇâm[6] cákshushe námo divé námaḥ pṛithivyā́. [l] áhe[7] daidhishavyó 'd átas tishṭhâ 'nyásya sádane sîda yò 'smát pā́ka-tara. [m] ún ni-váta úd ud-vátaç ca gesham. [n] pâtám mâ dyâvâ-pṛithivî[8] adyā́ 'hnaḥ. [o] sádo vaí pra-sárpantam ‖ 4 ‖ pitáró 'nu prá sarpanti, tá enam îçvarā́ híʊsitoḥ, sádaḥ pra-sṛípya dakshiṇâ-'rdhám páre "kshetā́:" 'ganta pitaraḥ pitṛi-mā́n ahám yushmā́bhir bhûyâsaʊ su-prajáso máyâ yûyám bhûyâsté 'ti, tébhya evá namas-kṛítya sádaḥ prá sarpaty âtmánó 'nârtyai ‖ 5 ‖

makhó, vā́, antárikshât, prasárpantaṃ, tráyastriʊçac ca ‖ 4 ‖

[a] Ath. 7, 28, 1. — [i] Vs. 5, 33 e. Pañc. 1, 5, 1. Lâṭy. 2, 3, 9. — [l] Kâ. 2, 1, 22. Kauç. 3. 137. — yajniyā́ḥ | yajnakṛita iti yajna-kṛitáḥ — asmin | yajne — âstâva ity ā́-stâvaḥ — aryât — vâva | saḥ | tat | ahan — namaskṛityeti namaḥ-kṛityà — anā́rtyai — namàskṛityeti namàḥ-kṛityâ — âgnī́dhram ity âgni-idhram — namàḥ | indrā́ya | makhaghna iti makha-ghne — yâḥ | vai — ârpayantîty ā́-arpayánti — tâḥ — âr-

4. [3] s. P. 10, 9. [4] s. P. 4, 47. 38. [5] so (°s p°) ABW, s. P. 8, 24. 27. [6] zum ṇ s. P. 7, 10. [7] ahiçabdas (!) tṛiṇalakshakaḥ, schol. (p. 103 in B). [8] s. P. 4, 12.

tim | eti | ṛichati — etâḥ | vai — eti | arpayanti | tâḥ — dṛidhe iti — çithire iti | samîcî iti — açhâsaḥ — pṛithivyâḥ — devî iti — sadâsaḥ — purogâṇâm iti puraḥ-gânâm — pṛithivyai | ahé | daidhishavya | ud iti — pâkâtara iti pâkâ-taraḥ — nivata iti ni-vataḥ — adya | ahnâḥ — anú | preti | sarpanti | te — îçvarâḥ — dakshiṇârdham iti dakshiṇa-ardham | pareti | îkshetа | eti | aganta.

5. [a]bhákshé " 'hi mâ, " viça dîrghâyu-tvâya çamtanu-tvâya râyás póshâya[1] várcase suprajâs-tvâyé, " 'hi vaso puro-vaso, priyó me hṛidò 'sy. [b] açvínos tvâ bâhú--bhyâṁ saghyâsaṃ[2]. [c] nṛi-cákshasaṃ tvâ deva soma su--cákshâ áva khyesham. [d] mandrâ 'bhí-bhûtiḥ ketúr yajnânâṃ vâg jushâṇâ sómasya tṛipyatu mandrâ sv-arvâcy áditir ánâhata-çîrshṇî vâg jushâṇâ sómasya tṛipyatv. [e] é 'hi viçva-carshaṇe ‖ 1 ‖ çam-bhûr mayo-bhûḥ, svastí[3] mâ hari-varṇa prá cara krátve dákshâya râyás póshâya[1] su--vîrátâyai. [f] mâ mâ râjan ví bîbhisho, mâ me hârdi tvishâ vadhîḥ | vṛishaṇe çúshmâyâ "yushe várcase ‖ [g] vásumad-gaṇasya soma deva te mati-vídaḥ prâtaḥ-savanásya gâyatrá--chandasa índra-pîtasya nárâçáṁsa-pîtasya pitṛí-pîtasya mádhu-mata úpa-hûtasyó 'pa-hûto bhakshayâmi. [h] rudrávad--gaṇasya soma deva te mati-vído mâdhyaṃdinasya[3] sávanasya trishṭúp-chandasa índra-pîtasya nárâçáṁsa-pîtasya ‖ 2 ‖ pitṛí-pîtasya mádhu-mata úpa-hûtasyó 'pa-hûto bhakshayâmy. [i] âdityavád-gaṇasya soma deva te mati-vídas tṛitîyasya sávanasya jágatî-chandasa índra-pîtasya nárâçáṁsa--pîtasya pitṛí-pîtasya mádhu-mata úpa-hûtasyó 'pa-hûto bha-

---

5. bhakshamantrâḥ; [a-l] gehören vor 1, 4, 14, [m] hinter 1, 4, 45[1], [n-p] hinter 1, 4, 28, [q-v] vor 1, 4, 23, [w.x] hinter 1, 4, 28. [1] so ([o]s p[o]) ABW, s. P. 8, 29. [2] sadhy[o] B (auch im Comm. zweimal so; = gṛihṇâmi). [3] ohne avagraha.

kshayâmi || [k] ā́ pyâyasva sám etu te viçvátaḥ[3] soma vṛíshṇiyam | bhávâ[4] vā́jasya saṃ-gathé || [l] hínva me gā́trâ hari-vo gaṇā́n me mā́ ví tîtṛishaḥ | çivó me sapta-'rshī́n úpa tishṭhasva mā́ mé 'vâñ[5] nā́bhim áti || 3 || gâḥ || [m] ápâma sómam amṛítâ abhûmā́ 'darçma jyótir ávidâma devā́n | kím asmā́n kṛiṇavad árâtiḥ kím u dhûrtír amṛita mártyasya || [n] yán ma âtmáno mindā́ 'bhûd agnís tát[5] púnar ā́ 'hâr jâtá-vedâ ví-carshaṇiḥ | púnar agníç cákshur adât púnar índro bṛíhaspátiḥ[3] | púnar me açvinâ[6] yuváṃ cákshur â dhattam akshyóḥ || [o] ishṭá-yajushas te deva soma stutá-stomasya || 4 || çastó-'kthasya hári-vata índra-pîtasya mádhu-mata úpa-hûtasyó 'pa-hûto bhakshayâmi || [p] â-pū́ryâ sthā́ " mâ pûrayata pra-jáyâ ca dhánena ca || [q] etát te tata yé ca tvā́m ánv, état te pitâmaha[3] pra-pitâmaha yé ca tvā́m ánv. [r] átra pitaro yathâ-bhâgám mandadhvaṃ. [s] námo vaḥ pitaro rásâya, námo vaḥ pitaraḥ çúshmâya, námo vaḥ pitaro jîvā́ya, námo vaḥ pitaraḥ || 5 || sva-dhā́yai, námo vaḥ pitaro manyáve, námo vaḥ pitaro ghorā́ya, pítaro námo vo. [t] yá etásmiṅ loké sthá yushmā́ꣳs té[7] 'nu, yè 'smíṅ loké mā́ṃ té 'nu. [u] yá etásmiṅ loké sthá yûyáṃ téshâṃ vásishṭhâ bhûyâsta, yé 'smíṅ lokè 'háṃ téshâṃ vásishṭho bhûyâsam. [v] prájâ-pate ná tvád etā́ny anyó víçvâ jâtā́ni pári tā́ babhûva || 6 || yát-kâmâs te juhumás tán no astu[8] vayáꣳ syâma pátayo rayīṇā́m || [w] devá-kṛitasyaí 'naso 'va-yájanam asi, manushỳa-kṛitasyaí 'naso 'va-yájanam asi, pitṛí-kṛitasyaí 'naso 'va-yájanam asy. [x] ap-sú dhautásya soma deva te nṛí-bhiḥ sutásye 'shṭá-yajusha stutá-stomasya çastó-'kthasya yó bhakshó açva-sánir[9] yó go-sánis[10] tásya

5. [4] so (°â) ABW, s. P. 3, 8. [5] so (°s t°) ABW, s. P. 6, 5. [6] so (°e a°) ABW, s. P. 11, 12. [7] so (°ꣳs t°) ABW, s. P. 6, 14. [8] so schon I, 8, 14, 2. [9] so (°o a°) ABW, s. P. 11, 17. [10] so (gosa°) ABW, s. P. 6, 12.

te pitŕí-bhir bhakshám-kŕitasyó 'pa-hûtasyó 'pa-hûto bhakshayâmi ‖ 7 ‖ viçvacarshaṇe, trishṭúpchandasa índrapîtasya nárâçáṁsapîtasyâ, 'ti, stutástomasya, jîváya námo vaḥ pitaro, babhûva, cátuçcatvâriṁçac ca ‖ 5 ‖

Kâ. 9, 11, 22. — [e] Ait. Br. 7, 34. Çâṅkh. 7, 5, 23. — [k] Pañc. 1, 5, 8. Lâṭy. 2, 5, 9. [k.m] Âçv. 5, 6, 26. 27. [k.l.m] Kâ. 9, 12, 5. 4. 10, 9, 7. — [q] Ç. 2, 4, 2, 19 (eke!). Çâṅkh. 4, 4, 7, 10. Gobh. 4, 3, 6. 8. 14. — [r.s] Vs. 2, 31[a]. 32. Çâṅkh. 4, 5, 1. Gobh. 4, 3, 18-21. — [u] Çâṅkh. 4, 5, 1. — [v] Vs. 10, 20. — [w.x] Vs. 8, 13. 12. Ç. 4, 4, 3, 11. Kâ. 10, 8, 5. 6. Pañc. 1, 6, 4-11. Lâṭy. 2, 11. 13. 16. 3, 1, 28. Çâṅkh. 8, 8, 7. 9, 6. — bhakshâ | eti | ibi | mâ | eti | viça — suprajâstvâyeti suprajâḥ-tvâyâ | eti | ibi — vaso iti | puroḍâso iti puraḥ-ḍâso — svàrvâcîti su-arvâcî — eti | ibi — bhavâ — saptarshîn iti sapta-ṛishîn — avâñ — adàrçma — kim | asmân — kim | u — mindâ | abhût — punâḥ | eti | ahâḥ | jâtavédâ iti jâta-vedâḥ — çastokthasyeti çasta-ukthasya — âpûryâ ity â-pûryâḥ | stha | eti — anv iti | etàt — anv iti | atrâ — ye | etasmin — yushmân | te | anv iti | ye | asmin — te | anv iti | ye — vasishṭhâḥ — ye | asmin | loke | aham — enâsaḥ | avayajânam ity àva-yajânam — ishṭayâjusha itîshṭa-yajushaḥ.

6. [a] mahînâṁ páyo 'si víçveshâṁ devânâṁ tanûr, ṛidhyâsam adyá pṛishatînâṁ gráham, pṛishatînâṁ gráho 'si, víshṇor hṛidayam asy, ékam isha[1] víshṇus tvâ 'nu ví cakrame, bhûtír dadhnâ ghṛiténa vardhatâṁ, tásya me 'shṭásya vîtásya drâviṇam â gamyâj, jyótir asi vaiçvânarám[2] pṛiçniyai dugdhám. [b] yâvatî[2 a 3] dyâvâ-pṛithivî[3] mahi-tvâ yâvac[2] ca saptá síndhavo vi-tasthúḥ | tâvantam[2] indra te ‖ 1 ‖ gráhaw sahó "rjâ gṛihṇâmy ástṛitam ‖ yát kṛishṇa-çakunáḥ pṛishad-âjyám ava-mṛiçéc chûdrâ asya pra-mâ-

---

6. pṛishadâjyam (mantraç ca dadhigharmagaḥ); [a] gehört vor I, 3, 6; [b] vor 1, 4, 18. [1] he isha sarvadevair ishyamâṇa, schol. [2] ohne avagraha. [3] s. P. 4, 13. 12.

yukâḥ syur, yác chvā̃ 'va-mṛiçéc cátush-pâdo 'sya paçávaḥ prá-mâyukâḥ syur, yát skánded yájamânaḥ pra-mā̃yukaḥ syât. paçávo vaí pṛishad-âjyám, paçávo vā̃ etásya skandanti yásya pṛishad-âjyáꣳ skándati, yát pṛishad-âjyám púnar gṛihṇā̃ti paçū̃n evā̃ 'smai púnar gṛihṇâti. prâ-'ṇó vaí pṛishad-âjyám, prâ-'ṇó vaí ‖ 2 ‖ etásya skandati yásya pṛishad-âjyáꣳ skándati, yát pṛishad-âjyám púnar gṛihṇā̃ti prâ-'ṇám evā̃ 'smai púnar gṛihṇâti. híraṇyam ava-dhā̃ya gṛihṇâty, amṛítaṃ vaí híraṇyam prâ-'ṇáḥ pṛishad-âjyám, amṛítam evā̃ 'sya prâ-'ṇé dadhâti. çatá-mânam bhavati, çatā̃-''yuḥ púrushaḥ çaté-'ndriya, ā̃yushy evé 'ndriyé práti tishṭhaty. áçvam áva ghrâpayati, prâjâ-patyó vā̃ áçvaḥ prâjâ-patyáḥ prâ-'ṇáḥ, svā̃d evā̃ 'smai yóneḥ prâ-'ṇáṃ nír mimîte. ví vā̃ etásya yajnáç chidyate yásya pṛishad-âjyáꣳ skándati, vaishṇavyá 'rcā̃ púnar gṛihṇâti yajnó vaí víshṇur yajnénai 'vá yajnáꣳ sáṃ tanoti ‖ 3 ‖ te, pṛishad-âjyám prâṇó vaí, yóneḥ prâṇáṃ, dvā̃viꣳçatiç ca ‖ 6 ‖

[b] Vs. 38, 26. (Ç. 14, 3, 1, 30). Kâ. 26, 7, 54. — ekám | i̱sha̱ — anú | vîti | ca̱kra̱me̱ — mâ̱ | i̱shṭasyà | vî̱tasyà — yâvàtî̱ iti — tâvàntam — sa̱ha | û̱rjâ — yat | çvâ — catúshpâda̱ iti̱ catúḥ-pâ̱da̱ḥ — prâ̱ṇa iti pra-a̱naḥ — ça̱tâyu̱r iti ça̱ta-â̱yu̱ḥ — ça̱tendriya̱ iti ça̱ta-i̱ndri̱ya̱ḥ — vai̱shṇa̱vyâ | ṛi̱câ.

7. [a] déva savitar etát te prā̃ ''ha, tát prá ca suvá prá ca yaja. [b] bṛíhaspátir[1] brahmā̃. [c] ''yushmatyâ[1] ṛicó mā̃ gâta tanû-pā̃t sā̃mnaḥ. [d] satyā̃ va â-çíshaḥ santu satyā̃ ā̃-kûtaya. [e] ṛitáṃ ca satyáṃ ca vadata. [f] stutá devásya savitúḥ pra-savé. [g] stutásya stutám asy, ū̃rjam máhyaꣳ stutáṃ duhâm, ā̃ mâ stutásya stntáṃ gamyâc. [h] chas-

7. stutaçastre; [g] gehört vor 1, 4, 14, [h] hinter 1, 4, 15. [1] ohne avagraha.

trâsya çastrám ‖ 1 ‖ asy, ûrjam máhyaṁ çastráṃ duhâm, ấ mâ çastrásya çastráṃ gamyâd. [12]indriyấ-vanto[3] vanâ-mahe dhukshîmáhi pra-jấm ísham | [k]sấ me satyấ "-çîr de-véshu bhûyâd. [l]brahma-varcasám mấ " gamyât ‖ [m4]yajnó babhûva sá ấ babhûva sá prá jajne sá vâvridhe | sá devấ-nâm ádhi-patir babhûva só asmấṁ[5] ádhi-patîn[n] karotu va-yáṁ syâma pátayo rayîṇấm ‖ [n]yajnó vâ vai ‖ 2 ‖ yajnás-patiṃ duhé yajná-patir vâ yajnáṃ duhe; sá yá stuta-çastráyor dóham ávidvân yájate tám yajnó duhe sá ishṭvấ pấpîyân bhavati, yá enayor dóhaṃ vidvấn yájate sá yajnáṃ duhe sá ishṭvấ vásîyân bhavati; stutásya stutám asy ûrjam máhyaṁ stutáṃ duhâm ấ mâ stutásya stutáṃ gamyâc chastrásya çastrám asy ûrjam máhyaṁ çastráṃ duhâm ấ mâ çastrásya çastráṃ gamyâd íty âhai, 'shá vai stuta-çastráyor dóhas, taṃ yá eváṃ vidvấn yájate duhá evá yajnám ishṭvấ vásîyân bhavati ‖ 3 ‖ çastráṃ, vaí, çastráṃ duhâṃ, dvâviṃçatiç ca ‖ 7 ‖

Ç. 4, 6, 6, 7. Kâ. 11, 1, 20. — [c]Çâṅkh. 6, 8, 6. Kauç. 108. — [f]Kâ. 11, 1, 19. Çâṅkh. 6, 8, 6. Pañc. 1, 9, 1. Lâṭy. 5, 11, 9. — [g-l]Pañc. 1, 3, 8. — preti | âhâ — suva — brahmâ | âyushmatyâḥ — tanûpâd iti tanû-pât — satyâḥ — santu[7] — âkûtaya ity â-kûtayaḥ — indriyâvânta itîndriya-vantaḥ — satyâ | âçîr ity â-çîḥ — mâ | eti — saḥ | eti — saḥ | asmân — saḥ | yaḥ — tam | yajnaḥ | duhe — eshaḥ | vai — duhe | eva.

8. [a]çyenấya pátvane svấhâ[1] vấṭ[2] svayám-abhigûrtâya námo, vi-shṭambhấya dhármaṇe svấhâ vấṭ sv. n.,

7. [2] so schon I, 6, 4, 2. 3. [3] s. P. 3, 5. [4] so schon I, 6, 6, 4. [5] so (°o a°) ABW, s. P. 11, 9. 9, 21. [6] so (°âṁ a°) ABW, s. P. 9, 21. [7] unbetont.

8. tritîyasavanagatâ mâdhyaṃdinasavanagatâ homaviçeshamantrâḥ (prasthitayâjyâkhyahomâdyâḥ); a.b gehört hinter I, 4, 22, c-g (h) an den Schluſs von I, 4, 43, i-m zwischen I, 4, 22. 23, n-r zwischen I, 4, 27. 28. [1] ohne avagraha. [2] nach dem kalpa (B. p. 138) gehört vaṭ (= avaçyam, schol.!) an den Beginn des zweiten Absatzes, nicht zum Schluſs des ersten.

pari-dhâye jana-práthanâya svâhâ vâṭ sv. n., ûrjé hótrâṇâ॰ svâhâ vâṭ sv. n., páyase hótrâṇâ॰ svâhâ vâṭ sv. n., prajâ-pataye Mánave svâhâ vâṭ sv. n., ṛitám ṛita-pâḥ[3] suvar-vâṭ[3] svâhâ vâṭ sv. námas. [b] tṛimpántâ॰ hótrâ mádhor ghṛitásya. [c] yajná-patim ṛíshaya énasâ ‖ 1 ‖ âhuḥ |[4] pra-jâ nír-bhaktâ anu-tapyámânâ, madhavyàu stokấv ápa taú rarâdha|[5] sáṃ nas tâbhyâ॰ sṛijatu viçvá-karmâ.[6] [d] ghorâ ṛíshayo námo astv[7] ebhyaḥ |[4] cákshusha eshâm mánasaç ca saṃ-dhaú, bṛihaspátaye[1] máhi shád[8] dyu-mán námaḥ |[4] námo viçvá-karmaṇe sá u pâtv asmấn.[6] [e] ananyấnt soma-pấn mányamânaḥ |[4] prâ-ṇásya vidvấnt sam-aré ná dhîra, énaç cakṛivấn máhi baddhá eshâm |[9] táṃ viçva-karman ‖ 2 ‖ prá muñcâ[10] svastáye[1].[6] [f] yé bhaksháyanto ná vásûny ânṛihúḥ[11] |[4] yấn agnáyo 'nv-átapyanta[12] dhíshṇiyâ, iyáṃ téshâm avayấ[1] dúr-ishṭyai sv-ishṭiṃ nas tâṃ kṛiṇotu viçvá-karmâ |[9] [g] námaḥ pitṛí-bhyo abhí[7] yé no ákhyan[7] yajna-kṛíto yajná-kâmâḥ su-devấ, ákâmâ vo dákshiṇâṃ ná nînima[13] mấ nas tásmâd énasaḥ pâpayishṭa[14] | [h] yấvanto[1] vaí sadasyấs tè sárve dakshiṇyấs, tébhyo yó dákshiṇâṃ ná ‖ 3 ‖ náyed aí 'bhyo vṛiçcyeta[15], yád vaiçva-karmaṇấni juhóti sadasyấn evá tát prîṇâty. [i] asmé[16] devâso vápushe cikitsata yám âçírâ[1] dámpatî[1.16] vâmám açnutáḥ | púmân putró jâyate vindáte vásv átha víçve arapấ[17] edhate[18] gṛiháḥ ‖ [k] âçîr-dâyấ dámpatî[16] vâmám açnu-

---

8. [3] Vocativ! s. schol. p. 139. [4] so (|) ABW, auch im schol. (p. 139. 140). [5] so (|) AW, in B fehlt der Strich, [o]dhâ B im schol. (p. 139). [6] | fehlt in ABW. [7] so ([o]o a[o]) ABW, s. P. 11, 3. 17. [8] so (sh[o]) ABW, s. P. 6, 2. [9] so (|) AW; in B fehlt der Strich. [10] so ([o]â) ABW, s. P. 3, 8. [11] s. Pâṇ. 6, 1, 36. [12] so ([o]o ') ABW, s. P. 12, 8. 7. [13] so ACDW, nînima B. [14] so ACDW, pâpay[c] B (= pâpishṭhân kuruta, p. 142). [15] so ACDW, vṛiçceta B (auch p. 142). [16] s. P. 4, 9. 35. [17] so ([o]e a[o]) ABW, s. P. 11, 3. [18] unbetont!

tàm árishṭo rāyaḥ[19] sacatāo sám-okasā | yá ā 'sicat[20] sáṃ-dugdhaṃ kumbhyā́ sahé 'shṭéna yā́mann ámatiṃ jahātu sáḥ ‖ [l]sarpir-grīvī́ ‖ 4 ‖ pī́vary asya jāyā́ pī́vānaḥ putrā́ ákṛiçāso asya[7] | sahá-jānir yáḥ su-makhasyámāna índrāyā "çíraa[1] sahá kumbhyā́ 'dāt ‖ [m] ā-çī́r ma ū́rjam utá suprajās-tvám íshaṃ dadhātu dráviṇao sá-varcasam | saṃ-jáyan kshétrāṇi sáhasā 'hám indra kṛiṇvānó anyā́o[7] ádharānt[21] sapátnān[1] ‖ [n] bhūtám asi bhūté ma dhā, múkham asi múkham bhūyāsaṃ. [o] dyā́vā-pṛithivī́bhyāṃ tvā pári gṛihṇāmi. [p] víçve tvā devā́ vaiçvānarā́ḥ[1] ‖ 5 ‖ prá cyāvayantu. [q] diví devā́n dṛiaha 'ntárikshe[1] váyāosi pṛithivyā́ṃ pā́rthivān. [r] dhruvā́ṃ dhruvéṇa havishā́ 'va sómaṃ nayāmasi |[s] yáthā naḥ sárvam íj jágad ayakshmáo su-mánā ásat ‖ [t] yáthā na índra íd víçaḥ kévalīḥ sárvāḥ sá-manasaḥ kárat |[u] yáthā naḥ sárvā íd díço[22] 'smā́kaṃ[13] kévalīr ásan ‖ 6 ‖ énasā, viçvakarman, yó dákshiṇām nā́, sarpirgrīvī́, vaiçvānarā́ç, catvārioçáç ca ‖ 8 ‖

[m] K. 5, 2. 32, 2. — Ath. 2, 29, 3. — Kā. 10, 5, 3. — vishṭambhāyeti vi-stambhāyā — ṛitapā́ ity ṛita-pā́ḥ | suvarvā́d iti suvaḥ-vā́t — tṛimpantā́m[23] | hotrā́ḥ | madhóḥ — ṛishāyaḥ — prajā́ iti pra-jā́ḥ | nirbhāktā́ iti niḥ-bhaktā́ḥ | anutapyamānā́ ity ánu-tapyamānā́ḥ — cakshúshaḥ — sat | dyumad iti dyu-mat — dhīrā́ḥ — baddhaḥ — muñca — avayā — akā́māḥ — nīnima — eti | ebhyaḥ — asme iti — ā́çirā́ | dampátī iti — ā́çīrdāyety ā́çīḥ-dāyā́ | dampátī iti — yaḥ | eti | asicat — saha | ishṭenā́ — sarpirgrivīti sarpiḥ-grīvī́ | pīvárī — sumakhasyamāna iti su-makhasyamānaḥ — kumbhyā́ | adāt | ā́çīr ity ā́-çīḥ | me — sahásā | aham — dhā́ḥ — devā́ḥ — havishā́ | aveti — indrā́ḥ.

---

8. [19] Nom. Singul.?? dhanāni schol. (als Accusativ). [20] ā nach dem padapāṭha nicht mit ásicat komponirt! [21] so (°ā° a°) ABW, s. P. 9, 22. [22] viço D und B einmal (p. 145), aber im Text und Comm. diçaḥ, wie ACW. [23] trip° D.

9. yád vaí hótâ 'dhvaryúm abhy-âhváyate vájram enam abhí prá vartayaty; úktha-çâ íty âha prâtaḥ-savanám prati-gîrya, tríṇy etâny akshárâṇi, tri-pádâ gâyatrî, gâyatrám prâtaḥ-savanám, gâyatriyaí 'vá prâtaḥ-savané vájram antár dhatta. ukthám vâcî 'ty âha mâdhyaṃdinaꣳ[1] sávanam prati-gîrya, catvâry etâny akshárâṇi, cátush-padâ trishṭúp[1], traishṭubham[1] mâdhyaṃdinaꣳ sávanaṃ, trishṭúbhaí 'vá mâdhyaṃdine sávane vájram antár dhatte ‖ 1 ‖ ukthám vâcî 'ndrâyé 'ty âha tṛitîya-savanám prati-gîrya, saptaí 'tâny akshárâṇi, saptá-padâ çákvarî, çâkvaró vájro, vájreṇai 'vá tṛitîya-savané vájram antár dhatte. brahma-vâdíno vadanti: sá t' vâ[2] adhvaryúḥ syâd yó yathâ-savanám prati-garé chándâꣳsi sam-pâdáyet téjaḥ prâtaḥ-savaná âtmán dádhîte 'ndriyám mâdhyaṃdine sávane paçûꣳs tṛitîya-savaná[3] íty. úktha-çâ íty âha prâtaḥ-savanám prati-gîrya, tríṇy etâny akshárâṇi ‖ 2 ‖ tri-pádâ gâyatrî, gâyatrám prâtaḥ-savanám, prâtaḥ-savaná evá prati-garé chándâꣳsi sám pâdayaty; átho téjo vaí gâyatrî, téjaḥ prâtaḥ-savanáṃ, téja evá prâtaḥ-savaná âtmán dhatta. ukthám vâcî 'ty âha mâdhyaṃdinaꣳ savanám prati-gîrya, catvâry etâny akshárâṇi, cátush-padâ trishṭúp[1], traishṭubham mâdhyaṃdinaꣳ[1] sávanam, mâdhyaṃdina evá sávane prati-garé chándâꣳsi sám pâdayaty; átho indriyáṃ vaí trishṭúg[1], indriyám mâdhyaṃdinaꣳ sávanam ‖ 3 ‖ indriyám evá mâdhyaṃdine sávana âtmán dhatta. ukthám vâcî 'ndrâyé 'ty âha tṛitîya-savanám prati-gîrya, saptaí 'tâny akshárâṇi, saptá-padâ çákvarî, çâkvarâḥ paçávo, jágataṃ tṛitîya-savanáṃ, tṛitîya-savaná evá prati-garé chándâꣳsi sám pâda-

---

9. pratigaraḥ sâṅgaḥ samantraḥ. [1] ohne avagraha. [2] so AW, s. P. 5, 13; tú vâ B (auch im Comm. p. 151). [3] so (°ꣳs t°) ABW, s. P. 6, 14.

yaty; átho paçávo vaí jágatî, paçávas tṛitîya-savanám, paçûn evá tṛitîya-savaná âtmán dhatte. yád vaí hótâ 'dhvaryúm abhy-âhváyata âvyàm[1] asmin dadhâti, tád yán ná ‖ 4 ‖ apa-hánîta[4] purâ 'sya saṃ-vatsarâd gṛihá ấ vevîrañ; chándasâ[5] móda ivé 'ti praty-ấhvayate[6], ténai 'vá tád ápa hate. yáthâ vấ ấ-yatâm pratî-"kshata evám adhvaryúḥ prati-garám prátî "kshate. yád abhi-pratigṛiṇîyấd yáthấ "-yatayâ sam-ṛicháte tâdṛíg[1] evá tád. yád ardha-'rcâl lúpyeta[4] yáthâ dhấvad-bhyo hîyate[4] tâdṛíg[1] evá tát. pra-bấhug vấ ṛitvíjâm[1] udgîthấ ud-gîthá evó 'd-gâtṛîṇấm ‖ 5 ‖ ṛicáḥ pra-ṇavá uktha-çastínâm prati-garò 'dhvaryûṇấṃ. yá eváṃ vidvấn prati-gṛiṇấty annâ-'dá evá bhavaty[7] ấ 'sya pra-jấyâṃ vâjî jâyata. iyám vaí hótâ 'sấv adhvaryúr; yád ấsînaḥ çástaty asyấ evá tád dhótâ naí 'ty, ấsta iva hî 'yám, átho imấm evá téna yájamâno duhe; yát tíshṭhan prati-gṛiṇấty amúshyâ evá tád adhvaryúr naí 'ti ‖ 6 ‖ tíshṭhatî 'va hỳ asấv, átho amúm evá téna yájamâno duhe. yád ấsînaḥ çástaty tásmâd itáḥ-pradânaṃ[8] devấ úpa jîvanti, yát tíshṭhan prati-gṛiṇấti tásmâd amútaḥ-pradânam[8] manushyâ úpa jîvanti. yát prấñ[1] ấsînaḥ çástaty pratyáñ[1] tíshṭhan prati-gṛiṇấti tásmât prấcînas[1] réto dhîyate[7] prátîcîḥ[1] pra-jấ jâyante. yád vaí hótâ 'dhvaryúm abhy-âhváyate vájram enam abhí prá vartayati párâñ[1] ấ vartate vájram evá tán ní karoti ‖ 7 ‖ sávane vájram antár dhatte, tríṇy etấny akshárâṇi, 'ndriyám mấdhyaṃdinas savanám, nó, 'dgâtṛiṇấm, adhvaryúr naí 'ti, vartayaty, ashṭaú ca ‖ 9 ‖

Ait. Br. 3, 12 Âçv. 5, 9. 10. Çâṅkh. Br. 14, 3. çr. 7, 9, 1. 6. 7. Kâ. 9, 18, 29. — abhi | preti | vartayati — gâyatriyâ | eva

9. [4] die Wurzel betont! [5] so (°â) ABCDW; °nch° AW. [6] als Compositum! [7] unbetont! [8] s. P. 8, 34 sch.

— antaḥ | dhatte — vâci[9] | iti — catúshpadeti catúḥ-padâ — vâci[9] | indrā́ya — saḥ | tu | vai — dadhī́ta — paçûn — prâtaḥsavana iti prâtaḥ-savane | eva — atho iti — dhatte — vâci[9] — mâdhyáṃdine | eva — vai | trishṭuk — dhatte — vâci[9] | indrā́ya — âvyàm — apahanîtety ápa-hanī́ta — gṛihe | eti — çoʊsā́[10] | modáḥ | iva — pratyâhvàyata iti prati-âhvàyate — pratîkshata iti prati-îkshàte — pratîti | îkshate — abhipratigṛinîyâd ity ábhi-pratigṛiṇîyât — ardharcâd ity árdha-ṛicât | lupyéta — hîyáte — ṛicaḥ | praṇava iti pra-navaḥ — bhavati | eti | asya — jâyate | iyaṃ — asyâḥ | eva — na | eti | âstè | iva | hi | iyam | atho iti — amushyā́ḥ | eva — dhîyate — prajâ iti pra-jâḥ — abhi | preti | vartayati — tat | nîti.

10. [a] upayâmá-gṛihîto 'si, vâksha-sád asi, vâk-pā́bhyâṃ tvâ kratu-pā́bhyâm asyá yajnásya dhruvásyā́ 'dhy-akshâbhyâṃ gṛihṇâmy. [b] upayâmá-gṛihîto 'sy, ṛita-sád asi, cakshush-pā́bhyâṃ tvâ kr.[bis] gṛihṇâmy. [c] upayâmá-gṛihîto 'si, çruta-sád asi, çrotra-pā́bhyâṃ tvâ kr.[bis] gṛihṇâmi. [d] devébhyas tvâ, [e] viçvá-devebhyas[1] tvâ, [f] víçvebhyas tvâ devébhyo. [g] víshṇav uru-kramaí 'shá te sómas táʊ rakshasva || 1 || táṃ te duç-cákshâ mā́ 'va khyan. [h] máyi vásuḥ puro-vásur vâk-pā́, vā́cam me pâhi. [i] máyi vásur vidád-vasuç cakshush-pā́ç, cákshur me pâhi. [k] máyi vásuḥ saṃyád-vasuḥ çrotra-pā́ḥ, çrótram me pâhi. [l] bhū́r asi çréshṭho raçmînā́m prâṇa-pā́ḥ, prâ-'ṇám me pâhi. [m] dhū́r[2] asi çréshṭho raçmînā́m apâna-pā́, apâ-'nám me pâhi.[3] [n] yó na indra-vâyû, [o] mitrâ-varuṇâv, [p] açvinâv abhi-dā́sati bhrā́tṛivya

9. [9] also Locativ! so auch schol. (B p. 150); avâci Çâñkh., s. Ind. Stud. 9, 260. [10] s. Ind. Stud. 10, 37.

10. pratinirgrâhyamantrâḥ; vor 1, 4, 14 gehörig. [1] viçvéde° W. [2] so (dhû°) ACDFW, bhû° B; auch im Comm. zweimal so (B p. 160); aber erklärt durch sukhânâm ahiṅsitâ, wofür F richtig sukhânâṃ hiṅsitâ hat. [3] âçvinagrahahomâd ûrdhvabhâvî tûpasthânamantraḥ çâkhântare drashṭavyaḥ, schol.

ut-píplte çubhas[3] patî[4] idám aháṃ tám ádharam pâdayâmi yáthe 'ndrâ 'hám ut-tamáç cetáyâni ‖ 2 ‖ rakshasva, bhrâtṛivyas, tráyoḍaça ca ‖ 10 ‖

Ait. 2, 27. Âçv. 5, 5. Çâṅkh. Br. 13, 5. çr. 7, 3, 1-3. 5, 1. 3. 6. Kâ. 9, 11, 18. 23. — cakshushpâbhyâṃ iti cakshuḥ-pâbhyâm — vishṇó[6] — duçcakshâ iti duḥ-cakshâḥ | mâ | aveti | khyat — puroḍasur iti puraḥ-vasúḥ | vâkpâ iti vâk-pâḥ — bhrâtṛivyaḥ — çubhaḥ | patî iti — yathâ | indra | aham.

11. [a] prá só agne[1] távo "ti-bhiḥ su-vîrâbhis tarati vâ-jakarma-bhiḥ | yásya tváo sakhyám âvitha ‖ [b] prá hótre pûrvyâṃ váco 'gnáye[2] bharatâ[3] bṛihát | vi-paṃ[4] jyótio-shi bíbhrate ná vedháse ‖ [c] ágne trî te vâjinâ trî shadhá-sthâ[5] tisrás te jihvâ ṛita-jâta pûrvîḥ | tisrá u te tanúvo devá--vâtâs tâbhir nah pâhi gíro ápra-yuchan[1] ‖ [d] sáṃ vâṃ kármaṇâ sám ishâ ‖ 1 ‖ hinomî 'ndrâ-vishṇû[6] ápasas pâré[7] asyá[8] | jushéthâṃ yajnáṃ dráviṇaṃ ca dhattam árishṭair naḥ pathí-bhiḥ pârâyantâ ‖ [e] ubhâ jigyathur ná párâ jayethe[9] ná párâ jigye kataráç[10] canaí[10] 'noḥ | índraç ca vishṇo yád ápaspṛidhethâṃ tredhâ[10] sahásraṃ ví tád airayethâm ‖ [f] trîṇy âyûo-shi táva jâta-vedas tisrá â-jâṅîr ushásas te agne[8] | tâbhir devâṅâm ávo yakshi vidvân átha[11] ‖ 2 ‖ bhava yájamânâya çáṃ yóḥ ‖ [g] agnís trîṇi tri-dhâtûny â ksheti vidáthâ kavíḥ |[12] sá trîor[13] ekâdaçâo[10] ihá[14] |[12] yákshac ca pipráyac ca no vípro dûtáḥ párishkṛitaḥ[10] |[12]

---

10. [4] so (°e) ABW, s. P. 8, 27. [5] s. P. 4, 35. [6] ohne iti, weil nicht pragṛihya; s. Whitney zu P. pag. 104. 429. 468.

11. kâmyeshṭiyâjyâḥ. [1] so (°o a°) ABW, s. P. 11, 3. [2] so (°o ') ABW, s. P. 12, 6. [3] so (°á) ABW, s. P. 3, 11. [4] mit avagraha! [5] so (sh°) ABW, s. P. 6, 2. [6] s. P. 4, 5. [7] so (°s p°) ABW, s. P. 8, 24. [8] so (°e a°) ABW, s. P. 11, 3. [9] s. P. 4, 40. [10] ohne avagraha. [11] so (°ân a°) ABW, s. P. 9, 24 (athâ in P., s. Whitney daselbst). [12] so (|) ABW. [13] so (°îor) ABW, s. P. 9, 20. 15, 1-3. [14] so (°âo i°) ABW, s. P. 9, 20.

nábhantâm anyaké same || [h]índrâ-vishṇû[6] dṛiᴗhitā́ḥ çámbarasya náva púro navatíṃ ca çnathishṭam | çatáṃ varcínaḥ sahásraṃ ca sâkáᴗ hathó apraty[1] ásurasya vîrā́n || [i]utá mâtā́ mahishám ánv avenad amī́[15] tvâ jahati putra devā́ḥ | áthâ 'bravîd vṛitrám índro hanishyánt sákhe vishṇo vi-taráṃ ví kramasva || 3 || ishā́, 'tha[16], tvâ, tráyodaça ca || 11 ||

2, 4, 11, 1-6. — [a]Ṛ. 8, 19, 30; [b]3, 10, 5; [c][17]3, 20, 2; [d.e]6, 69, 1.8; [f]3, 17, 3; [g]8, 39, 9; [h]7, 99, 5; [i]4, 18, 11. — ûtibhir ity ûti-bhiḥ — bharata — vipâm iti vi-pâm — sadhastheti sadha-sthâ — u | te — indrā́vishṇû itī́ndrā́-vishṇû | apasaḥ — jayethe iti — kataraḥ | cana | enoḥ — vishṇo iti — tredhâ — airayethâm — saḥ | trîn | ekâdaçân | iha — parishkṛitaḥ — same — hathaḥ | aprati — amî iti — sakhè | vishṇo iti.

yó vaí pávamânânâṃ, trī́ṇi, paribhū́, sphyáḥ svastír, bhákshé " 'hi, mahînā́ṃ, déva savitar etát te, çyenā́ya yád vaí hóto, 'payâmágṛihîto 'si vâkshasád asi[18], prá só agna, ékâdaça || 11 ||

yó vaí (1, 1), sphyáḥ svastíḥ (4, 1), svadhā́yai námaḥ (5, 6), prá muñca* (8, 3), tíshṭhati 'va (9, 7), sháṭcatvâriᴗçat || 46 ||

iti taittirîyasaṃhitâyâṃ tṛitîyakâṇḍe dvitîyaḥ prapâṭhakaḥ.

1. [a]ágne tejasvin[1] tejasvī́ tváṃ devéshu bhûyâs, téjasvantam[1] mā́m ā́yushmantaṃ[1] várcasvantam[1] manushyèshu kuru, dîkshā́yai ca tvâ tápasaç ca téjase juhomi. [b]tejo-víd asi, téjo mâ mā́ hâsîn, mā́ 'háṃ téjo hâsisham, mā́ mā́ṃ téjo hâsîd. [c]índrau 'jasvinn[1] ojasvī́ tváṃ devéshu bhûyâ, ójasvantam[1] mā́m ā́yushmantaṃ várcasvantam ma-

---

11. [15] s. P. 4, 12. [16] so (°ā́) ABCDW, s. Note [11]. [17] s. das zu II, 4, 11, 2 Bemerkte. [18] °sat DW.

* so (°ā́) ABCDW, während im Text muñcâ.

3, 1-10. somaçeshaḥ; 1. atigrâhyagatâ mantrâḥ. [1] ohne avagraha.

nushyèshu kuru, bráhmaṇaç ca tvâ kshatrásya ca ‖ 1 ‖ ójase juhomy. [d] ojo-víd asy, ójo mâ mẫ hâsîn, mẫ 'hám ójo hâsisham, mẫ mẫm ójo hâsît. [e] sū́rya bhrâjasvin[1] bhrâjasvî́ tvâṃ devéshu bhûyâ, bhrā́jasvantam[1] mẫm ā́yushmantaṃ várcasvantam manushyèshu kuru, vâyóç ca tvâ 'pā́ṃ ca bhrā́jase juhomi. [f] suvar-víd asi, súvar mâ mẫ hâsîn, mẫ 'háṁ súvar hâsisham, mẫ mẫṁ súvar hâsîn. [g] máyi medhā́m máyi pra-jā́m máyy agnís téjo dadhâtu, máyi medhā́m máyi pra-jā́m máyî 'ndra indriyáṃ dadhâtu, máyi medhā́m máyi pra-jā́m máyi sū́ryo bhrā́jo dadhâtu ‖ 2 ‖ kshatrásya ca, máyi, tráyoviṁçatiç ca ‖ 11 ‖

Vs. 8, 38-40. Ç. 4, 5, 4, 12. Kâ. 12, 3, 1. 2. Çâṅkh. 10, 2, 6. 3, 13. 4, 19. — mâ | mâ | hâsît | mâ | aham — ojasvin — apâm — suvarvid iti suvaḥ-vit — suvâḥ | mâ | mâ | hâsît — mayi | indrâḥ.

2. [a] vâyúr hiṃ-kartâ[1], 'gníḥ pra-stotâ, prajā́-patiḥ sā́ma, bṛíhaspátir[2] ud-gâtấ, víçve devấ upa-gâtā́ro, marútaḥ prati-hartā́ra, índro ni-dhánaṃ, té devā́ḥ prâṇa-bhṛítaḥ prâ-'ṇám máyi dadhatv. [b] etád vaí sárvam adhvaryúr upâ-"kurvánn udgâtṛí-bhya upā́-"karoti[3]; té devā́ḥ prâṇa-bhṛítaḥ prâ-'ṇám máyi dadhatv íty âhai, 'tád evá sárvam âtmán dhatta. [c] íḍâ deva-hū́r, Mánur yajna-nī́r, [d] bṛíhaspátir[3] ukthâ-madā́ni[4] çaṁsishad. [e] víçve devā́ḥ ‖ 1 ‖ sûkta-vā́caḥ. [f] pṛí-thivi mâtar mẫ mâ hiṁsîr. [g] mádhu manishye, mádhu janishye, mádhu vakshyâmi, mádhu vadishyâmi, mádhu-matîṃ devébhyo vā́cam udyâsaṁ[5] çuçrûshéṇyâm manushyè-bhyas. [h] tám mâ devā́ avantu çobhā́yai pitáró 'nu madantu ‖ 2 ‖ çaṁsishad víçve devā́, ashṭā́viṁçatiç ca ‖ 2 ‖

---

2. stotropâkaraṇapratigarẫṅgamantrâḥ (upâkṛitiḥ pratigarajapaç ca). [1] hi kartẫ B (auch im schol. p. 174). [2] ohne avagraha. [3] als Compositum! [4] s. P. 8, 2. [5] uchvâsam (!) B, auch im Comm. (p. 175); idyâsam (!) als pâṭha ibid.

[d] Ait. Br. 2, 38. Çâñkh. çr. 7, 9, 1. — [f.g] Çâñkh. çr. 1, 5, 9. — [g.h] Âr. 4, 1, 7. — hiṃkarteti hiṃ-kartâ — sâmâ — upâkarotîty úpa-âkâroti — dhattç | iḍâ — ukthâmadânîty úktha-madâni — mâtaḥ.

3. [a] vásavas tvâ prá bṛihantu[1] gâyatréṇa chándasâ 'gnéḥ priyám pâtha úpe 'hi. [b] rudrâs tvâ prá bṛihantu[1] traishṭubhena[2] chándasé 'ndrasya priyám pâtha úpe 'hy. [c] âdityâs tvâ prá bṛihantu[1] jâgatena chándasâ víçveshâṃ devânâm priyám pâtha úpe 'hi. [d] mândâsu te çukra çukrám â dhûnomi, [e] bhandánâsu, [f] kótanâsu[2], [g] nîtanâsu[2], [h] réçîshu, [i] méshîshu, [k] vâçîshu, [l] viçvabhṛít-su, [m] mâdhvîshu, [n] kakuhâsu, [o] çákvarîshu ‖ 1 ‖ [p] çukrâsu te çukra çukrám â dhûnomi. [q] çukrâṃ te çukréṇa gṛihṇâmy áhno rûpéṇa sûryasya raçmí-bhiḥ | [r] â 'sminn ugrâ acucyavur divó dhârâ asaççata |[3] [s] kakuhâo rûpâṃ vṛishabhâsya rocate bṛihát sómaḥ sómasya puro-gâḥ çukráḥ çukrásya puro-gâḥ | [t] yát te somâ 'dâbhyaṃ nâma jâgṛivi tásmai te soma sómâya svâho[2]. [u] 'çík[4] tvâṃ deva soma gâyatréṇa chándasâ 'gnéḥ ‖ 2 ‖ priyám pâtho ápî[5] 'hi. [v] vaçî tvâṃ deva soma traíshṭubhena[2] chándasé 'ndrasya priyám pâtho ápî[5] 'hy. [w] asmát-sakhâ tvâṃ deva soma jâgatena chándasâ víçveshâṃ devânâm priyám pâtho ápî[5] 'hy. [x] â naḥ prâ-'ṇá etu parâ-váta â 'ntárikshâd[2] divás pári[6] |[3] âyuḥ pṛithivyâ ádhy, amṛítam asi, prâ-'ṇâya tvâ |[3] [y] indrâ-'gnî me várcaḥ kṛiṇutâṃ várcaḥ sómo bṛíhaspátiḥ[2] | várco me víçve devâ várco me dhattam açvinâ ‖ [z] dadhanvé vâ yád îm ánu vócad bráh-

---

3. adâbhyânâṃçugrahârthâ mantrâḥ; vor I, 4, 1 gehörig. [1] so B, vṛih[o] ACDW. [2] ohne avagraha. [3] so (|) ABW. [4] so ([o]hoç[o]) AW, hâ | n[o] B. [5] so ([o]o a[o]) ABW, s. P. II, 16. [6] so ([o]s p[o]) ABW, s P. 8, 28.

mâṇi vér u tát | pári víçvâni kā́vyà nemíç cakrám ivâ 'bhavat || 3 || çákvarishv, agnér, bṛíhaspátiḥ, páñcaviʊçatiç ca || 3 ||

3, 3, 4, 1-3. — K. 30, 6. 7. — Vs. 8, 47-50. Ç. 11, 5, 9, 7-12. Kâ. 12, 5, 13-18. — eti | a̱smi̱n — pu̱ro̱gâ iti puraḥ-gâḥ | yat — svâhā́ | u̱çik — pa̱râ̱vata̱ iti parâ-vatáḥ | eti — pṛi̱thi̱vyâḥ | adhîti — veḥ | u̱.

4. etád vā́ apā́ṃ nâma-dhéyaṃ gúhyaṃ yád â-dhâvā́; mā́ndâsu te çukra çukrám ā́ dhûnomī́ 'ty âhâ, 'pā́m evá nâma-dhéyena gúhyena divó vṛíshṭim áva runddhe[1]. çukráṃ te çukréṇa gṛihṇâmī́ 'ty âhai, 'tád vā́ áhno rûpáṃ yád rā́triḥ, sū́ryasya raçmáyo vṛíshṭyâ îçaté, 'hna evá rûpéṇa sū́ryasya raçmí-bhir divó vṛíshṭiṃ cyâvayaty. ā́ 'sminn ugrā́ḥ || 1 || acucyavur íty âha, yathâ-yajúr evaí 'tát. kakuháʊ rûpáṃ vṛishabhásya rocate bṛihád íty âhai, 'tád vā́ asya kakuháʊ rûpáṃ yád vṛíshṭî, rûpéṇai 'vá vṛíshṭim áva runddhe[1]. yát te somā́ 'dâbhyaṃ nā́ma jā́gṛivī́ 'ty âhai, 'shá ha vaí havíshâ havír yajati yó 'dâbhyaṃ gṛihîtvā́ sómâya juhóti. párâ vā́ etásyā́ "yuḥ prâ-'ṇá eti || 2 || yò 'ʊçúṃ gṛihṇā́ty; ā́ naḥ prâ-'ṇá etu parâ-váta ity âhā́, "yur evá prâ-'ṇám âtmán dhatte. 'mṛítam asi prâ-'ṇā́ya tvé 'ti híraṇyam abhí vỳ anity, amṛítaṃ vaí híraṇyam ā́yuḥ prâ-'ṇò, 'mṛítenai 'vā́ "yur âtmán dhatte. çatá-mânam bhavati, çatā́-"yuḥ púrushaḥ çaté-'ndriya, ā́yushy evé 'ndriyé práti tishṭhaty. apá úpa spṛiçati, bheshajáṃ vā́ ā́po, bheshajám evá kurute || 3 || ugrā́, ety, ā́pas, trī́ṇi ca || 4 ||

3, 3, 3, 1-3. — K. 30, 7. — vai — â̱dhâ̱vâ ity ā́-dhâ̱vâḥ — vṛishṭyā́ḥ — ahnáḥ — eti | a̱smi̱n — vṛishṭíḥ | rû̱peṇá

---

4. teshám brâhmaṇam. [1] °ṃdhe ABCDW.

— adā̆bhyam — jâgṛivi — yaḥ | adā̆bhyam — yaḥ | a̱ṃçum — a̱bhi | vîti | a̱na̱ti̱ — ça̱tâyu̱r iti ça̱ta-â̱yu̱ḥ — ça̱tendriya̱ iti ça̱ta-i̱ndri̱ya̱ḥ.

5. [a] vâyúr asi prâ-'ṇó nā́ma savitúr ā́dhi-patye 'pâ-'nám me dâç. [b] cákshur asi çrótraṃ nā́ma dhâtúr ā́dhi-patya ā́yur me dâ. [c] rûpám asi várṇo nā́ma bṛíhaspáter[1] ā́dhi-patye pra-jā́m me dâ. [d] ṛitám asi satyáṃ nā́mé 'ndrasyā́ ''dhi-patye kshatrám me dâ. [e] bhûtám asi bhávyaṃ nā́ma pitṛiṇā́m ā́dhi-patye 'pā́m óshadhînâṃ[1] gárbhaṃ dhâ. [f] ṛitásya tvâ vỳ-omana. [g] ṛitásya || 1 || tvâ ví-bhûmana. [h] ṛitásya tvâ ví-dharmaṇa. [i] ṛitásya tvâ satyā́ya. [k] 'rtásya tvâ jyótishe. prajā́-patir vi-rā́jam apaçyat, táyâ bhûtáṃ ca bhávyaṃ câ 'sṛijata, tā́m ṛíshi-bhyas tirò 'dadhât, tā́ṃ Jamádagnis[1] tápasâ 'paçyat, táyâ vaí sá pṛíçnîn kā́mân asṛijata, tát pṛíçnînâm priçni-tváṃ. yát pṛíçnayo gṛihyánte pṛíçnîn evá taíḥ kā́mân yájamânó 'va runddhe[2]; vâyúr asi prâ-'ṇáḥ || 2 || nā́mé 'ty âha, prâṇâ-'pânā́v evā́ 'va runddhe[2]. cákshur asi çrótraṃ nā́mé 'ty âhā́, ''yur evā́ 'va runddhe[2]. rûpám asi várṇo nā́mé 'ty âha, pra-jā́m evā́ 'va runddha[2]. ṛitám asi satyáṃ nā́mé 'ty âha, kshatrám evā́ 'va runddhe[2]. bhûtám asi bhávyaṃ nā́mé 'ty âha, paçávo vā́ apā́m óshadhînâṃ[1] gárbhaḥ, paçū́n evá || 3 || áva runddha[2]; etā́vad[1] vaí púrusham parítas[1], tád evā́ 'va runddha[2]. ṛitásya tvâ vỳ-omana íty âhe, 'yáṃ vā́ ṛitásya vỳ-ome, 'mā́m evā́ 'bhí jayaty. ṛitásya tvâ ví-bhûmana íty âhâ, 'ntáriksham[1] vā́ ṛitásya ví-bhûmâ, 'ntáriksham evā́ 'bhí jayaty. ṛitásya tvâ ví-dharmaṇa íty âha, dyaúr vā́ ṛitásya ví-dharma, dívam

---

5. dvâdaçâhasya çeshâḥ pṛiçnigrahâkhyâ unmânaviçeshâḥ. [1] ohne avagraha. [2] °ṃdhe (°a) ABCDW.

evâ 'bhí jayaty. ṛitásya ‖ 4 ‖ tvâ satyáyé 'ty âha, díço vâ ṛitásya satyáṃ, díça evâ 'bhí jayaty. ṛitásya tvâ jyótisha íty âha, suvar-gó vaí loká ṛitásya jyótiḥ, suvar-gám evá lokám abhí jayaty; etâvanto[1] vaí deva-lokâs, tân evâ 'bhí jayati. dáça sám padyante, dáçâ-'kshará vi-râḍ, ánnaṃ vi-râḍ, vi-râjy evâ 'nnâ-'dye práti tishṭhati ‖ 5 ‖ vyòmana ṛitásya, práṇáḥ, paçún evá, vídharma dívam evâ 'bhí jayaty ṛitásya, shâṭcatvâriṃçac ca ‖ 5 ‖

dâḥ | rûpam — dâḥ | ṛitam — dâḥ | bhûtam — dhâḥ | ṛitasyâ — vyòmana itì vi-ọmanẹ — vibhûmana itì vi-bhû-manẹ — vidhármaṇa itì vi-dharmaṇẹ — tiraḥ | adadhât — paritâḥ — vyòmeti vi-ọma — vibhûmeti vi-bhûma.

6. devâ vaí yád yajnéna nâ 'vâ-'rundhata tát párair âvâ 'rundhata, tát párâṇâm para-tvám. yát páre gṛihyánte yád evâ yajnéna nâ 'va-runddhé[1] tásyâ 'va-ruddhyai[2]. yám prathamâṃ gṛihṇâtî 'mám evá téna lokám abhí jayati, yám dvitîyam antárikshaṃ[3] téna, yám tṛitîyam amúm evá téna lokám abhí jayati; yád eté gṛihyánta eshâṃ lokânâm abhí-jityai ‖ 1 ‖ út-tareshv áhaḥ-sv amúto[3] 'rvâñco[4] gṛihyante; 'bhi-jítyai 'vé 'mâṅ lokân púnar imâṃ lokám praty-ávarohanti[4]. yát pûrveshv áhaḥ-sv itáḥ[3] párâñco[3] gṛihyánte tásmâd itáḥ párâñca imé lokâ, yád út-tareshv áhaḥ-sv amúto 'rvâñco gṛihyánte tásmâd amúto 'rvâñca imé lokâs, tásmâd áyâta-yâmno lokân manushyâ úpa jî-vanti. brahma-vâdíno vadanti: kásmât satyâd ad-bhyá óshadhayaḥ[3] sám bhavanty[5] óshadhayaḥ ‖ 2 ‖ manushyâ-ṇâm ánnam prajâ-patim pra-jâ ánu prá jâyanta íti; pá-râñ ánv íti brûyâd; yád gṛihṇâty: ad-bhyás tvaú

---

6. [a]vâmayanagatâḥ para-saṃjnakâ atigrâhyaviçeshâḥ. [1] mdhe ABCDW. [2] [b]rudhyai ABCDW. [3] ohne avagraha. [4] als Compositum! [5] unbetont. [6] s. P. 3, 7.

'shadhî-bhyo[6] gṛihṇâmî 'ti tásmâd ad-bhyá óshadhayaḥ sám bhavanti, yád gṛihṇâty: óshadhî-bhyas tvâ pra-jâbhyo gṛihṇâmî 'ti tásmâd óshadhayo manushyânâm ánnam, yád gṛihṇâti: pra-jâbhyas tvâ prajâ--pataye gṛihṇâmî 'ti tásmât prajâ-patim pra-jâ ánu prá jâyante ‖ 8 ‖ abhíjityâ, óshadhayo, 'shṭâcatvâriṁçac ca ‖ 6 ‖

(7, 3, 10, 1. 2). — abhijityety ábhi-jityâ | eva | imân — pratyavárohantîti prati-avárohanti — lokâḥ | yat — anú | prêti | jâyante — oshádhîbhya ity oshádhi-bhyaḥ.

7. prajâ-patir devâ-'surân asṛijata, tád ánu yajnó 'sṛijyata[1] yajnám chándâṁsi; té víshvañco[2] vy akrâmant; só 'surân ánu yajnó 'pâ 'krâmad[1] yajnám chándâṁsi; té devâ amanyantâ: 'mî[3] vâ idám abhûvan yád vayáṁ smá iti; té prajâ-patim úpâ 'dhâvant, sò 'bravît prajâ-patiç: chándasâm vîryam â-dâya tád vaḥ prá dâsyâmî 'ti, sá chándasâm vîryam ‖ 1 ‖ â-dâya tád ebhyaḥ prâ 'yachat, tád ánu chándâṁsy ápâ 'krâmañ[1] chándâṁsi[4] yajnás; táto devâ ábhavan parâ 'surâḥ; yá evám chándasâm vîryam védâ " çrâvayâ 'stu çraúshaṭ yája yé yájâmahe vashaṭ-kâró bhávaty âtmánâ párâ 'sya bhrâtṛivyo bhavati. brahma-vâdíno vadanti: kásmai kám adhvaryúr â çrâvayatî 'ti, chándasâm vîryâyé 'ti brûyâd, etád vai ‖ 2 ‖ chándasâm vîryam â çrâvayâ 'stu çraúshaṭ yája yé yájâmahe vashaṭ-kâró; yá evám véda sá--vîryair evá chándo-bhir arcati yát kíṁ cá 'rcati. yád índro vṛitrám áhann amedhyám tád yád yátîn apâ-'vapad amedhyám tád átha kásmâd aindró yajná â sa-sthâtor íty âhur, indrasya vâ eshâ yajníyâ tanûr yád yajnás, tâm evá

7. somâṅgatvenâ " çrâvayety-âdayo mantrâ vidhîyante (in 1, 6, 11 ishṭyaṅgatvena). [1] unbetont. [2] ohne avagraha. [3] s. P. 4, 12. [4] s. P. 5, 24; °nch° AW., °n (mit virâma) ch° B.

tád yajanti; yá evaṃ védó 'pai 'naṃ yajnó namati ‖ 3 ‖
chándasâṃ vîryàṃ, vâ, evá tád, ashṭaú ca ‖ 7 ‖

saḥ | asúrân | anv iti — ami iti — asúrâḥ — veda | eti | çrâvaya — yatîn | apâvâpad ity ápa-avâpat — yajnaḥ | eti.

8. [a]1 âyur-dâ agne havísho jushâṇó ghṛitá-pratîko ghṛitá-yonir edhi | ghṛitám pîtvâ mádhu câru gávyam pité 'va putrám abhí raksbatâd imám ‖ á vriçcyate vâ etád yájamâno 'gní-bhyâṃ yád enayoḥ çritaṃ-kṛityâ 'thâ 'nyátrâ 'va-bhṛithám avaí-'ty; âyur-dâ agne havísho jushâṇá íty ava-bhṛithám avai-'shyáñ juhuyâd[2], á-hutyai 'vaí 'nau çamayati, nâ "rtim[3] á 'rcbati[4] yájamâno. [b] yát kúsîdam[5] ‖ 1 ‖ ápratî-'ttam[6] máyi yéna yamásya balinâ cárâmi | ibai 'vá sán nir-ávadaye[6] tád etát tád agne anṛiṇó[7] bhavâmi ‖ [c] víçva-lopa viçva-dâvásya tvâ "sáñ juhomy[2] agdhâ-'d éko 'hutâ-'d ékaḥ samasanâ-'d ékaḥ | té naḥ kṛiṇvantu bhesha-jáω sádaḥ sábo váreṇyam ‖ [d] ayáṃ no nábbasâ puráḥ saω-sphâno abhí[8] rakshatu | gṛibâṇâm ásam-artyai[9] bahávo no gṛihâ asan ‖ [e] sá tváṃ naḥ ‖ 2 ‖ nabhasas pata[10] ûrjaṃ no dbehi bhadráyâ | púnar no nashṭám â kṛidhi púnar no rayím â kṛidbi ‖ [f] déva saω-spbâna sahasra-poshásye "çishe, sá no râsvâ 'jyâniω[11] râyás póshaω[12] su-vîryaω saṃ-vatsa-ríṇâω svastím[13] ‖ agnír vâvá[14] yamá iyáṃ yamí; kúsî-daṃ[3] vâ etád yamásya yájamâna á datte yád ósbadhî-bhir[15] védiω stṛiṇâti; yád ánupau-'shya pra-yâyâd grîva-baddbám enam ‖ 3 ‖ amúshmiñ loké[16] nenîyeran; yát

8. avabhṛithâñgahomâdayaḥ (vedidâbaḥ); [a] vor 1, 4, 45, [b-f] dahinter gehörig. [1] so schon 1, 3, 14, 4 (yâjyâ-Abschnitt). [2] s. P. 5, 24; [e]m j[e] A. B (das erste Mal), [e]nj[e] W. [3] ohne avagraha. [4] s. P. 10, 9. [5] sic! áprati-ittam! [6] als Compositum. [7] so ([e]e a[e]) ABW; s. P. 11, 17. [8] so ([e]o a[e]) ABW, s. P. 11, 16. [9] s. P. 5, 9. (16, 27 schol.). [10] so ([e]e p[e]) ABFW; s. P. 8, 27. [11] ájyânim C. D pr. m., ájyânim D sec. m. schol. (akshiṇatvaṃ dâridrâbhâvam). [12] so ([e]s p[e]) ABFW, s. P. 8, 29. [13] s. P. 3, 7. [14] [e]n lo[e] A. W (neben [e]ml[e] und [e]mnl[n]) [e]ml[e] und [e]n (mit virâma) l[e] B.

kúsîdam[3] ápratî-"ttam[5] máyî 'ty úpau 'shatî, 'hai 'vá sán yamâm kúsîdam[3] nir-avadâyâ 'nṛiṇâḥ suvar-gâm lokám eti. yádi miçrám iva cáred añjalinâ sáktûn pra-dâvỳe juhuyâd; eshá vâ agnír vaiçvânaró[8] yát pra-dâvỳaḥ, sá evai 'nau svadayaty. áhnâm vi-dhâñyâm ekâ-'shṭa-kâyâm apûpâm cátuḥ-çarâvam paktvâ prâtár eténa kakshám úpau 'shed; yádi ‖ 4 ‖ dáhati puṇya-sámam bhavati, yádi ná dáhati pâpa-sámam. eténa ha sma vâ ṛíshayaḥ purâ vi-jñânena dîrgha-sattrám[15] úpa yanti. yó vâ upa--drashṭâram upa-çrotâram anu-khyâtâram vidvân yájate sám amúshmiṅ loká[14] ishṭâ-pûrténa[16] gachate; 'gnír vâ upa--drashṭâ vâyúr upa-çrotâ "dityò 'nu-khyâtâ; tân yá evám vidvân yájate sám amúshmiṅ loká[14] ishṭâ-pûrténa[16] gachate; 'yám no nábhasâ puráḥ ‖ 5 ‖ íty âhâ, 'gnír vai nábhasâ purò, 'gním evá tád âhai: 'tán me gopâyé[3] 'ti; sá tvám no nabhasas pata[10] íty âha, vâyúr vai nábhasas pátir[10], vâyúm evá tád âhai: 'tán me gopâyé[3] 'ti; déva sau-sphâné 'ty âhâ, 'saú vâ âdityó devâḥ sau-sphâna, âdityám evá tád âhai: 'tán me gopâyé[3] 'ti ‖ 6 ‖ kúsîdam, tvám na, enam, oshed yádi, purá, âdityám evá tád âhaî 'tán me gopâyé 'ti ‖ 8 ‖

[a] Âr. 2, 5, 1. — Vs. 35, 17. Ç. 13, 8, 4, 9. Kâ. 21, 4, 26. — Ath. 2, 13, 1. Çâṅkh. g. 1, 25. — [b] Âr. 2, 3, 8. Ath. 6, 117, 1. — [c. d. e. f] Ath. 6, 79, 1-3. — [5] Ait. 7, 24. — pitâ | iva — çritam-kṛityeti çritam-kṛityâ — anyatrâ — avaitîty âva-eti — avaishyann ity âva-eshyan — âhutyety â-hutyâ — ârtim | eti | richati — kusîdam | aprâtîttam ity aprâti-ittam[5] — iha | eva | san | niravâdaya iti niḥ-avâdaye — tvâ | âsan — agdhâd ity âgdha-at | ekâḥ | ahutâd ity âhuta-at — samasanâd iti samasana-at — asâmartyâ ity asâm-ṛityai[9] — nabhasaḥ | pate — ajyânim[11] | râyaḥ | poshâm — oshâdhîbhir ity oshâdhi-bhiḥ — anûpaushyety anûpa-oshya —

8. [14] satram ABCDW. [15] s. P. 3, 6.

amushmin — upeti | oshati | iha | eva — prâtaḥ — upeti | oshet — ishṭâpûrteneti 'shṭa-pûrtena[18] — gopâya.

9. [a] etáṃ yúvânam pári vo dadâmi téna krîḍantîç carata priyéṇa | mẫ naḥ çâpta janúshâ su-bhâgâ râyás póshena[1] sám ishẫ mádema || [b] námo mahimná utá cákshushe te márutâm pitas tád ahám gṛiṇâmi | ánu manyasva su-yájâ yajâma júshṭaṃ devã̃nâm idám astu havyám || [c] devã̃nâm eshá upa-nâbhá âsîd apã̃ṃ gárbha óshadhîshu[2] ny-aktaḥ | sómasya drapsám avṛiṇîta pûshẫ || 1 || bṛihánn ádrir abhavat tád eshâm || [d] pitẫ vatsã̃nâm pátir aghniyã̃nâm átho pitẫ mahatã̃ṃ gárgarâṇâm | vatsó jarẫyu prati-dhúk pîyûsha âmíkshâ[3] mástu gbṛitám asya rétaḥ || [e] tvã̃ṃ gã̃vo 'vṛiṇata râjyẫya tvã̃ havanta marútaḥ sv-arkã̃ḥ | várshman kshatrásya kakúbhi çiçriyâṇás táto na ugró ví bhajâ[4] vásûni || vy-ṛiddhena vẫ eshá paçúnâ yajate yásyai 'tã̃ni ná kriyánta, eshá ha t' vaí[4] sam-ṛiddhena yajate yásyai 'tã̃ni kriyánte || 2 || pûshẫ, kriyánta eshò, 'shṭaú ca ||9||

K. 13, 9.10. — [a] Ath. 9, 4, 24. Pâr. 3, 9. Çâñkh. g. 3, 11. — subhâgâ iti su-bhâgâḥ | râyaḥ — mahimne — eshaḥ | upanâha ity úpa-nâhaḥ — garbhâḥ | oshádhîshu | nyákta iti ni-aktaḥ — atho iti — pîyûshâḥ | âmikshẫ — avṛiṇata — svarkâ iti su-arkâḥ — bhaja — vyṛiddheneti vi-ṛiddhena | vai | eshaḥ — tu | vai.

10. [a] sûryo devó divishád-bhyo dhâtẫ kshatrã̃ya vâyúḥ pra-jã̃bhyaḥ | bṛihaspátis[1] tvâ prajẫ-pataye jyótishmatîṃ[1] juhotu || [b] yásyâs te hárito gárbhó 'tho yónir hiraṇyáyî | áñgâny ábrutâ yásyai tã̃ṃ devaíḥ sám ajîgamam ||

---

9. jîrṇavṛishabhâlambhaḥ. [1] so (°s p°) ABFW, s. P. 8, 29. [2] ohne avagraha. [3] so (°â) ABW, s. P. 3, 8. [4] s. P. 5, 13.

10. pâçukam garbhaprâyaçcittam. [1] ohne avagraha.

[c] ā́ vartana[2] vartaya ní ni-vartana vartayé 'ndra nardabuda[1] | bhūmyā́ç cátasraḥ pra-díças tā́bhir ā́ vartayā[3] púnaḥ ‖ [d] ví te bhinadmi takarī́ṃ ví yóniṃ ví gavînyàu | ví ‖ 1 ‖ mātáraṃ ca putráṃ ca ví gárbhaṃ ca jarā́yu ca |[4] [e] bahís te[5] astu[6] bā́l íti |[4] [f] uru-drapsó viçvá-rūpa índuḥ pávamāno dhī́ra āpañja gárbham |[4] [g] éka-padî dvi-pádî tri-pádî cátush-padî páñca-padî shát-padî saptá-pady ashṭā́-padî bhúvanā 'nu prathatāo svā́hā[1] |[4] [h] mahī́ dyaúḥ pṛithivī́ ca na imáṃ yajnám mimikshatām | pipṛitā́ṃ no bharī́ma-bhiḥ ‖ 2 ‖ gavînyàu ví, cátuçcatvâriṃçac ca ‖ 10 ‖

3, 4, 1, 1-3. — K. 13, 9. 10. — Vs. 8, 29-32. Ç. 4, 5, 2, 10-18. Kâ. 25, 10, 11-18. — [d. e] Ath. 1, 11, 5. 3, 5. — divishadbhya iti divishat-bhyaḥ — atho iti — hiraṇyayī́ — eti | vartaṇa[2] — nîti | nivartaneti ni-vartaṇa — indrà | nardabuda — eti | vartaya — gavînyaú — bahiḥ | te | astu — dhîràḥ — catúshpadîti catúḥ-padî — ashṭâpadîty ashṭâ-padî.

11. [a] idáṃ vâm âsye haviḥ priyám indrâ-bṛihaspatî | ukthám mádaç ca çasyate ‖ [b] ayáṃ vâm pári shicyate[1] sóma indrâ-bṛihaspatî | cā́rur mádāya pîtáye ‖ [c] asmé[2] indrâ-bṛihaspatî rayíṃ dhattao çata-gvínam | áçvâ-vantao[3] sahasríṇam ‖ [d] bṛíhaspátir[4] naḥ pári pātu paççā́d utó 't-tarasmād ádharād aghâ-yóḥ[5] | índraḥ purástād[4] utá madhyató[4] naḥ sákhâ sákhi-bhyo várivaḥ kṛiṇotu[5] ‖ [e] ví te víshvag[4] vā́ta-jûtâso agne[6] bhā́māsaḥ ‖ 1 ‖ çuce çúcayaç caranti | tuvi-mrakshā́so divyā́ návagvâ[4] vánâ vananti dhṛishatā́ rujántaḥ ‖ [f] tvā́m agne mā́nushîr îḍate víço hotrâ-vídaṃ ví-vicao ratna-dhā́tamam | gúhâ sántao su-bhaga viçvá-darçataṃ tu-

---

10. [2] man erwartet: °-vartana. [3] so (°â) ABW, s. P. 3, 12. [4] so (|) ABW. [5] so (°s te°) ABW, s. P. 9, 2. (6, 5.) 15, 5 scb. [6] so (°e a°) ABW, s. P. 11, 17.

11. kámyeshṭiyājyāḥ. [1] so (sh°) ABW, s. P. 6, 4. [2] s. P. 4, 9. [3] so (°â) ABW, s. P. 3, 2. [4] ohne avagraha. [5] so (°ḥ k°) ABW. [6] so (°o a°) ABW, s. P. 11, 3.

vishmaṇásaꝛ[4] su-yájaṃ ghṛita-çríyam || [g] dhâtẫ dadâtu no rayím ïçâno jágatas pátiḥ[7] | sá naḥ pûrṇéna vâvanat || [h] dhâtẫ pra-jẫyâ utá râyá îçe dhâté 'dáṃ víçvam bhúvanaṃ jajâna | dhâtẫ putráṃ yájamânâya dẫtâ || 2 || tásmâ u havyáṃ ghṛitá-vad vidhema || [i] dhâtẫ dadâtu no rayím prẫcîṃ[4] jîvẫtum ákshitâm | vayáṃ devásya dhîmahi su-matíꝛ satyá-râdhasaḥ || [k] dhâtẫ dadâtu dâçúshe vásûni prajẫ-kâmâya mîḍhúshe dur-oṇé[8] | tásmai devẫ amṛítâḥ sáṃ vyayantâṃ víçve devẫso áditiḥ[6] sa-jóshâḥ || [l] ánu no 'dyẫ[9] 'nu-matir yajnáṃ devéshu manyatâm | agníç ca havya-vẫhano bhávatâṃ dâçúshe máyaḥ || [m] ánv íd anu-mate tvám || 3 || mányâsai çáṃ ca naḥ kṛidhi | krátve[10] dákshâya no hinu prá ṇa[11] âyûꝛshi târishaḥ || [n] ánu manyatâm anu-mányamânâ prajẫ-vantaꝛ rayím ákshîyamâṇam | tásyai vayáꝛ hédasi mẫ 'pi bhûma sẫ no devî su-hávâ çárma yachatu || [o] yásyâm idám pra-díçi yád vi-rócaté 'nu-matim práti bhûshanty âyávaḥ | yásyâ upá-stha urv antárikshaꝛ[4] sẫ no devî̃ su-hávâ çárma yachatu || 4 || [p] râkẫm aháꝛ su-hávaꝛ su-shṭutî̃ huve çṛiṇótu naḥ su-bhágâ bódhatu tmánâ | sîvyatv ápaḥ sûcyẫ 'chidyamânayâ dádâtu vîráꝛ çatá-dâyam ukthyàm || [q] yẫs te râke su-matáyaḥ su-péçaso yẫbhir dádâsi[12] dâçúshe vásûni | tẫbhir no adyá[6] su-mánâ upẫ-"gahi[13] sahasra-posháꝛ su-bhage rárâṇâ || [r] sínívâli[4], [s] yẫ su-pâṇíḥ | [t] kuhû̃m aháꝛ su-bhágâṃ vidmanẫ-'pasam asmín yajné su-hávâṃ johavîmi | sẫ no dadâtu çrávaṇam pitṛ̃ṇẫṃ tásyâs te devi havíshâ vidhema || [u] kuhû̃r devẫnâm amṛítasya pátnî havyẫ no asyá[6] havíshaç ciketu | sáṃ dâçúshe

---

11. [7] so (°s p°) ABW, s. P. 8, 27. 29. [8] mit avagraha! [9] so (°o ') ABW, s. P. 12, 7. [10] so (naḥ kṛidhi kr°) ABW, s. P. 8, 26. 25. [11] so (ṇa) ABW, s. P. 7, 4. [12] s. P. 16, 18. [13] als Compositum.

kirátu[14] bhűri vâmáω râyás pósham[7] cikitúshe dadhâtu ‖ 5 ‖ hhámáso, dâtâ, tvám, antárikshaω sá no devî suhávâ çárma yachatu, çrávaṇam, cáturviωçatiç ca ‖ 11 ‖

[a-d] 2, 4, 13, 1; [e-f] B. 3, 7, 3, 5 (Ç. 12, 4, 4, 2); [g-n] 3, 4, 9, 1-7. — [a. b. c] R. 4, 49, 1. 2. 4; [d] 10, 42, 11; [e] 6, 6, 3; [f] 5, 8, 3; [g] Ath. 7, 17, 1; [h. i] Çâñkh. 9, 28, 3. Âçv. 6, 14, 16; [l-n] Ath. 7, 17, 2. 3. 20, 1-3; [o] nur hier; [p. q. r. s] R. 2, 62, 4-7; [t-n] Ath. 7, 47, 1. 2. Çâñkh. 9, 28, 3. — indrâbṛihaspatî itîndrâ-bṛihaspatî — sicyate | somâḥ — asme iti — çatagvinam iti çata-gvinàm | açvâvantam ity açvâ-vantam — bṛihaspatiḥ — aghâyor ity àgha-yoḥ — purastât — madhyataḥ — divyâḥ | navàgvâḥ | vanâ | vananti — tuvishmaṇasàm — jagàtaḥ — prajâyâ iti pra-jâyâḥ — râyaḥ — tasmai | u — duroṇa iti duḥ-one — preti | naḥ — mâ | apîti — yasyâḥ | upastha ity úpa-sthaḥ | uru — sushṭutîti su-stutî — apàḥ | sûcyâ | achidyamânayâ — upâgahîty úpa-âgàhi — sinîvâli — vidmanâpàsam iti vidmana[15]-apasam — havyâ | naḥ — râyaḥ | poshàm.

ágne tejasvin, vâyúr, vásava, etád vâ[16] apâm[17], vâyúr asi prâṇó nâma, devâ vaí yád yajnéna[18], prajâpatir devâsurân, âyurdâ, etâm yúvânaω, sűryo devá, idâm vâm, ékâdaça ‖ 11 ‖

ágne tejasvin (1, 1), vâyúr asi (5, 1), chándasàm vîryàm (7, 3), mâtáram ca (10, 2), shâṭtriωçat ‖ 36 ‖

iti taittirîyasaṃhitâyâm tṛitîyakâṇḍe
tṛitîyaḥ prapâṭhakaḥ ‖

1. ví vâ etásya yajná ṛidhyate yásya havír ati-ricyate[1]; sűryo devó divishád-bhya íty âha, bṛihaspátinâ[2] cai 'vâ 'sya prajâ-patinâ ca yajnásya vy-ṛiddham ápi vapati. rákshâωsi vâ etát paçúω sacante yád eka-devatya â-labdho bhűyân bhávati; yásyâs te hárito gárbha ity âha,

11. [14] betont ABCD. (Biatt 33 in W, bis III, 4, 1, 3 reichend, ist neu, ohne Accente). [15] vidmanà D prima mann. [16] etád vaí D. [17] vâyúḥ | ([a]yúr W) vásavas tvâ | etád (tvaitád W) vâ apâm nâmadhéyam BW. [18] vâyúr asi, devâ vaí D.

4, 1-11. kâmyâ naimittikâḥ; 1. vaçâgarbhasya darçananimittâḥ pûrvoktâ mantrâ vyâkhyâyante. [1] Wurzel betont! [2] ohne avagraha.

deva-trai 'vai 'nâṃ gamayati rákshasâm ápa-hatyâ. ấ vartana vartayé 'ty âha ‖ 1 ‖ bráhmaṇai 'vai 'nam ấ vartayati. ví te bhinadmi takarîm íty âha, yathâ-yajúr evaí 'tád. uru-drapsó viçvá-rûpa índur íty âha, pra-jấ vai paçáva índuḥ, pra-jáyai 'vai 'nam paçú-bhiḥ sám ardhayati. dívaṃ vai yajnásya vỳ-ṛiddhaṃ gachati[3] pṛithivîm áti-riktaṃ, tád yán ná çamáyed ấrtim[2] ấ 'rched[4] yájamâno; mahî dyaúḥ pṛithivî ca na íti ‖ 2 ‖ âha, dyấvâ-pṛithivîbhyâm evá yajnásya vỳ-ṛiddhaṃ cấ 'ti-riktaṃ ca çamayati nấ "rtim ấ 'rchati yájamâno. bhásmanâ 'bhí sám ûhati svagấ-kṛityâ, átho anáyor vấ eshá gárbho 'náyor evaí 'naṃ dadhâti. yád ava-dyéd áti tád recayen, yán nấ 'va-dyét paçór ấ-labdhasya nấ 'va dyet; purástân[2] vai nấbhyâ anyád ava-dyéd upárishṭâd[2] anyát, purástâd vaí nấbhyai ‖ 3 ‖ prâ-'ṇá upárishṭâd apâ-'nó, yấvân[2] evá paçús tásyấ 'va dyati. víshṇave çipi-vishṭấya juhoti; yád vaí yajnásyâ 'ti-ricyate[1] yáḥ paçór bhûmấ yấ púshṭis tád víshṇuḥ çipi-vishṭó, 'ti-rikta evấ 'ti-riktaṃ dadhâty áti-riktasya çấntyâ. ashṭấ-prûḍ ḍhiraṇyaṃ[5] dákshiṇâ, 'shṭấ-padî hỳ eshấ, "tmấ navamáḥ, paçór ấptyâ | antara-koçá ushṇíshenấ "-vishṭitam bhavaty, evám iva hí paçúr úlbam iva cárme 'va mâṁsám ivấ 'sthî 'va, yấvân evá paçús tám âptvấ 'va runddhe[6]. yásyai 'shấ yajné prấyaçcittiḥ[2] kriyáta ishṭvấ vásîyân bhavati ‖ 4 ‖ vartayé 'ty âha, na íti, vaí nấbhyâ, úlbam ivaí, 'kaviṁçatiç ca ‖ 1 ‖

3, 3, 10, 1-2. — K. 13, 10. — Ç. 4, 5, 2, 10-18. — yajnaḥ — divishadbhya iti divishat-bhyaḥ — vyṛiddhaṃ iti vi-ṛiddhaṃ — ekadevatyâ ity éka-devatyâḥ — garbhâḥ — eti | vartana | vartaya — prajeti pra-jâ — gachati — yat |

1. [3] unbetont. [4] zu ấ 'rch° s. P. 10, 9. [5] °ḍh ḍh° ABW, s. Whitney zu P. 14, 5 p. 290; °ṭ ṭh° F. [6] °mdhe ABCDFW.

na — àrtim | eti | ṛichet — na | àrtim | eti | ṛichati — abhi | sam iti — svagâkṛityâ iti svagâ-kṛityai | atho iti — vai | eshaḥ — recayet | yat — purastā́t | nâbhyā́ḥ — upa-rishṭât — prâṇa iti pra-anaḥ — atirikta ity ati-rikte — ashṭâ-prûḍ ity ashṭâ-prûṭ | hiráṇyam — ashṭâpadîty ashṭâ-padî — âptyai | antarakoça ity àntara-koçe — âvishṭitam ity â-vi-shṭitam — carmà | iva — asthi | iva — âptvâ | aveti — prâyàçcittiḥ | kriyatè.

2. [a] [1] ā́ vâyo bhûsha çuci-pâ úpa naḥ sahásraṃ te ni-yúto viçva-vâra | úpo te ándho[2] mádyam ayâmi yásya deva dadhishé pûrva-péyam || [b] ā́-kûtyai tvâ kā́mâya tvâ sam-ṛídhe tvâ; kikkiṭā́ te mánaḥ prajā́-pataye svā́hâ[3], kikkiṭā́ te prâ-'ṇáṃ vâyáve svā́hâ, kikkiṭā́ te cákshuḥ sū́ryâya svā́hâ, kikkiṭā́ te çrótraṃ dyā́vâ-pṛithivī́bhyâ◡ svā́hâ, kikkiṭā́ te vā́ca◡ sárasvatyai[3] svā́hâ || 1 || [c] tváṃ turī́yâ vaçínî vaçā́ 'si sakṛíd[3] yát tvâ[4] mánasâ gárbha ā́ 'çayat[5] | vaçā́ tváṃ vaçínî gacha devā́nt satyā́ḥ santu yá-jamânasya kā́mâḥ || [d] ajā́ 'si rayi-shṭhā́, pṛithivyā́◡ sîdo, "rdhvā́ 'ntáriksham[3] úpa tishṭhasva diví te bṛihád bhā́ḥ | [e] tántuṃ tanván rájaso bhânúm ánv ihi jyótishmataḥ[3] pathó raksha dhiyā́ kṛitā́n | [f] anulbaṇáṃ vayata jóguvâm ápo Mánur bhava janáyâ[6] daívyaṃ jánam || [g] mánaso havír asi prajā́-pater várṇo, gā́trâṇâṃ te gâtra-bhā́jo bhû-yâsma || 2 || sárasvatyai svā́hâ, mánus, tráyodaça ca || 2 ||

3, 4, 3, 1-8. — K. 13, 11. 12. — eti | vâyo iti — çucipâ iti çuci-pâḥ — upo iti[7] — vaçâ | asi — garbhàḥ | eti | açàyat[5] — ajâ | asi | rayishṭheti rayi-sthâ — ûrdhvâ — janayà.

3. imé[1] vai sabā́ "stâṃ, té[2] vâyúr vỳ avât, té[2] gar-

2. bhûtyâdikâmasya vaçâlambhârthamantrâḥ. [1] so schon I, 4, 4, 1. [2] so (°e a°) ABW, s. P. 11, 10. [3] ohne avagraha. [4] yátvâ AW. [5] nicht komponirt mit â! [6] so (°â) ABW, s. P. 3, 12. [7] s. Whitney zu P. 4, 7 p. 104. 468.

3. tadvidhiḥ. [1] s. P. 4, 52. [2] s. P. 4, 42.

bham adadhâtâṃ, táu sómaḥ prấ 'janayad[3] agnír agrasata; sá etám prajấ-patir âgneyám ashṭấ-kapâlam apaçyat, tám nír avapat, ténai 'vaí 'nàm agnér ádhi nír akrîṇât. tásmâd ápy anya-devatyàm â-lábhamâna âgneyám ashṭấ-kapâlam purástân[4] nir vaped, agnér evai 'nàm ádhi nish-krîyấ " labhate. yát ‖ 1 ‖ vâyúr vy-ávât tásmâd vâyavyâ, yád imé[5] gárbham ádadhâtâṃ tásmâd dyâvâ-pṛithivyâ, yát sómaḥ prấ 'janayad[6] agnír ágrasata tásmâd agnî-shomîyâ, yád anáyor vi-yatyór vấg ávadat tásmât sârasvatî[4], yát prajấ-patir agnér ádhi nir-ákrîṇât tásmât prâjâ-patyấ, sấ vấ eshấ sarva-devatyà yád ajấ vaçấ. vâyavyàm ấ labheta bhûti-kàmo, vâyúr vaí kshépishṭhâ devátâ[4], vâyúm evá svéna ‖ 2 ‖ bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, sá evaí 'nam bhûtim gamayati. dyâvâ-pṛithivyàm ấ labheta kṛishámâṇaḥ pratishṭhấ-kâmo, divá evấ 'smai parjányo varshati vy asyấm óshadhayo[4] rohanti sám-ardhukam asya sasyám bhavaty. agnî-shomîyâm ấ labheta yáḥ kâmáyetấ: 'nna-vân annâ-'dáḥ syâm íty, agnínai 'vấ 'nnam áva runddhe[3u.7] sómenâ 'nnấ-'dyam, ánna-vân evấ 'nnâ-'dó bhavati. sârasvatîm[4] ấ labheta yáḥ ‖ 3 ‖ îçvaró vâcó váditoḥ sán vấcaṃ ná váded, vấg vaí sárasvatî[4], sárasvatîm evá svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, saí vấ 'smin vấcam dadhâti. prâjâ-patyấm ấ labheta yáḥ kàmáyetấ: 'nabhi-jitam abhí jayeyam íti, prajấ-patiḥ sárvâ devátâ[4] devátâbhir evấ 'nabhi-jitam abhí jayati. vâyavyayo 'pấ-"karoti[8], vâyór evaí 'nâm ava-rúdhyấ " labhata. ấ-kûtyai tvâ kấmâya tvâ ‖ 4 ‖ íty âha, yathâ-yajúr evaí 'tát. kikkiṭâ-kấraṃ juhoti, kikkiṭâ-kâréṇa vaí grâmyấḥ paçávo

---

3. [3] unbetont. [4] ohne avagraha. [5] s. P. 4, 24. [6] nicht componirt (mit pra)! [7] °mdhe ABCDFW. [8] als Compositum.

ramante[3] prā̆ ''raṇyā̆ḥ patanti; yát kikkiṭâ-kā̆raṃ juhóti grâmyā̆ṇâm paçûnā̆ṃ dhṛítyai. páry-agnau kriyámâṇe juhoti, jī̆vantîm evaí 'nâ◡ suvar-gáṃ lokám gamayati; tváṃ turī̆yâ vaçínî vaçā̆ 'sī̆ 'ty âha, deva-traí 'vaí 'nâṃ gamayati. satyā̆ḥ santu yájamânasya kā̆mâ íty âhai, 'shá vaí kā̆maḥ ‖ 5 ‖ yájamânasya yád ánârta ud-ṛicaṃ gáchati, tásmâd evám âhâ. 'jā̆ 'si rayi-shṭhé 'ty âhai, 'shv̀ evaí 'nâṃ lokéshu práti shṭhâpayati[9]. diví te bṛihád bhā̆ íty âha, suvar-gá evā̆ 'smai loké jyótir dadhâti. tántuṃ tanván rájaso bhânúm ánv ihī̆ 'ty âhe, 'mā̆n evā̆ 'smai lokā̆ñ[10] jyótishmataḥ[4] karoty. anulbaṇáṃ vayata jóguvâm ápa íti ‖ 6 ‖ âha, yád evá yajná ulbáṇaṃ kriyáte tásyai 'vaí 'shā̆ çā̆ntir. Mánur bhava janáyâ[11] daívyaṃ jánam íty âha, Mânavỳo vaí pra-jā̆s tā̆ evā̆ ''dỳâḥ kurute. mánaso havír asī̆ 'ty âha, svagā̆-kṛityai. gā̆trâṇâṃ te gâtra-bhā̆jo bhûyâsmé 'ty âhâ, ''-çísham evaí 'tā̆m ā̆ çâste. tásyai vā̆ etásyâ ékam evā̆ 'deva-yajanaṃ yád ā̆-labdhâyâm abhráḥ ‖ 7 ‖ bhávati; yád ā̆-labdhâyâm abhráḥ syā̆d ap-sú vâ pra-veçáyet sárvâṃ vā̆ prā̆ 'çnîyâd; yád ap-sú pra-veçáyed yajna-veçasáṃ kuryât, sárvâm evá prā̆ 'çnîyâd indriyám evā̆ ''tmán dhatte. sā̆ vā̆ eshā̆ tráyâṇâm evā̆ 'va-ruddhâ saṃvatsara-sádaḥ sahasra-yâjíno gṛiha-medhínas, tá evaí 'táyâ yajeran, téshâm evaí 'shā̆ ''ptā̆ ‖ 8 ‖ yát, svéna, sârasvatī̆m ā̆ labheta yáḥ, kā̆mâya tvâ, kā̆mó, 'pa íty, abhró, dvícatvâriṃçac ca ‖ 3 ‖

3, 4, 2, 1-2. — K. 13, 11. 12. — i̱me iti — â̱stâ̱m | te iti — a̱vâ̱t | te iti — preti | a̱ja̱na̱ya̱t — a̱shṭâkâpâla̱m ity a̱shṭâ-ka̱pâ̱la̱m — adhi | nir iti — apîti — â̱labhâmâna̱ ity

3. [9] so (sh°) ABFW, s. P. 6, 4. [10] °n A, °n (mit virâma) B, °ṃ W, s. P. 5, 24. [11] so (°â) ABW, s. P. 3, 12.

ã-labhâmânaḥ — adhîti | niṣhkrîyeti niḥ-krîyâ | eti — ime iti — preti | ajânayat[6] — agnîshomîyety âgnî-somîyã — adhîti | nirakrîṇâd iti niḥ-akrîṇât — divaḥ | eva | asmai — vîti | asyâm — annâda ity ânna-adaḥ — anuâdyam ity ânna-adyam — sarvâḥ | devatâḥ — upâkarotîty úpa-âkaroti — eti | labhate — ramante | preti | âraṇyâḥ — vaçâ | asi | iti — devatreti deva-trâ | eva — anârtaḥ — ajâ | asi | rayishṭheti rayi-sthâ — eshu — sthâpayati — suvarga iti suvaḥ-ge — apaḥ — yajne — janayâ — eva | âdyâḥ — vai | etasyâḥ — eva | adêvayajanam ity adêva-yajanam — preti | açnîyât | indriyam — te | eva | etayâ — âptâ.

4. [a] cittám ca cíttiç cã "-kûtam cã "-kûtiç ca vi-jnâtam ca vi-jnãnam ca mánaç ca çákvarîç ca dárçaç ca pûrṇá-mâsaç ca bṛihác ca ratham-tarám ca. [b] prajã-patir jáyân índrâya vríshne prã 'yachad ugráḥ pṛitanãjyeshu[1],[2] tásmai víçaḥ sám anamanta sárvâḥ, sá ugráḥ sá hí hávyo babhûva.[2] devâ-'surãḥ sám-yattâ âsant, sá indraḥ prajã-patim úpâ 'dhâvat, tásmâ etãn jáyân[3a,4] prã 'yachat, tãn ajuhot; táto vai devã ásurân ajayan; yád ájayan táj jáyânâm jaya-tváo. spárdhamânenai 'té hotavyâ, jáyaty evá tãm pṛitanâm ‖ 1 ‖ úpa, páñcaviçatiç ca ‖ 4 ‖

3, 4, 6, 1. 2. — Pâr. 1, 5. — pṛitanâjyéshu — hotavyâḥ.

5. [a] agnír bhûtãnâm ádhi-patiḥ sá mâ 'vatv, índro jyeshṭhãnâm, yamáḥ pṛithivyã, vâyúr antárikshasya[1], sũryo diváç, caudrámâ[1] nákshatrâṇâm, bṛíhaspátir[1] bráhmaṇo, mitráḥ satyãnâm, váruṇo 'pãm, samudráḥ[1] srotyãnâm, ánnaa sãm-râjyânâm ádhi-pati tán mâ 'vatu, sóma óshadhînãa[1], savitã pra-savãnãa, rudráḥ paçûnãm, tváshṭâ rû-

---

4. jayâkhyamantrataddhomâḥ. [1] ohne avagraha. [2] | fehlt ABW. [3] °n AW, s. P. 5, 24. [4] s. Pâṇ. 6, 1, 202.

5. abhyâtânâḥ. [1] ohne avagraha.

pā́ṇâṃ, vishṇuḥ párvatânâm, marúto gaṇā́nâm ádhi-patayas té mâ 'vantu. [b] pítaraḥ pitâmahâḥ[1] pare 'vare tátâs tatâmahâ[1] ihá mâ 'vata | [c] asmín bráhmann asmín kshatrè 'syā́m â-çíshy asyā́m puro-dhā́yâm asmín kármann asyā́ṃ devá-hûtyâm ‖ 1 ‖ avare, saptádaça ca ‖ 5 ‖

3, 4, 6, 1-2. — Pâr. 1, 5. — Çâñkh. çr. 4, 10, 1. 3. — saḥ | mâ̱ | a̱va̱tu̱ — pṛi̱thi̱vyâḥ — ca̱ndramā́ḥ — pi̱tâ̱ma̱hâ̱ḥ | pa̱re̱ | a̱va̱re̱ | tatā́ḥ | ta̱tâ̱ma̱hâ̱ḥ — mâ̱ | a̱va̱ta̱ — ksha̱tre | a̱syâm.

6. devā́ vaí yád yajné 'kurvata tád ásurâ akurvata; té devā́ etā́n abhy-âtânā́n apaçyan, tā́n abhy-ā́tanvata[1] yád devā́nâṃ kármā́ ''sîd ā́rdhyata tád, yád ásurâṇâṃ ná tád ârdhyata. yéna kármaṇé ''rtset tátra hotavỳâ, ṛidhnóty evá téna kármaṇâ. yád víçve devā́ḥ sam-ábharan tásmâd abhy-âtânā́ vaiçva-devā́, yát prajā́-patir jáyân prā́ 'yachat[2] tásmâj jáyâḥ prâjâ-patyā́ḥ ‖ 1 ‖ yád râshṭrabhṛíd-bhî râshṭrám ā́ 'dadata[2] tád râshṭra-bhṛítâ◡ râshṭrabhṛit-tváṃ[3]. té devā́ abhy-âtânaír ásurân abhy-ā́tanvata[1 u. 4] jáyair ajayan râshṭrabhṛíd-bhî râshṭrám ā́ 'dadata; yád devā́ abhy-âtânaír ásurân abhy-ā́tanvata[1 u. 5] tád abhy-âtânā́nâm abhyâtâna-tváṃ, yáj jáyair ájayan táj jáyânâṃ jaya-tváṃ, yád râshṭrabhṛíd-bhî râshṭrám ā́ 'dadata[2] tád râshṭra-bhṛitâ◡ râshṭrabhṛit-tváṃ[3]; táto devā́ ábhavan párā́ 'surâ. yó bhrā́tṛivya-vânt syā́t sá etā́ñ juhuyâd, abhy-âtânair evá bhrā́tṛivyân abhy-ā́tanute[1 u. 6] jáyair jayati râshṭrabhṛíd-bhî râshṭrám ā́ datte, bhávaty âtmánâ párâ 'sya bhrā́tṛivyo bhavati ‖ 2 ‖ prâjâpatyā́ḥ, sò, 'shṭā́daça ca ‖ 6 ‖

---

6. taddhomavidhiḥ (jayai râshṭrabhṛidbhiḥ). [1] als Compositum. [2] nicht componirt (mit pra, resp. â)! [3] °bhṛitvám DW. [4] das Verbum vermuthlich unbetont, s. not. [6]. [5] hier aber ist wohl das Verbum (át°), nicht die Praepos. â, betont. [6] unbetont (das Verbum nämlich)!

3, 4, 4, 1. 5, 1. 7, 1-3. 8, 1-7. — devâḥ — akûrvata — abhyâtânvatety âbhi-âtânvata — karmâ | âsît | ârdhyata — îrtsèt — hotavyâḥ — abhyâtâṇâ ity âbhi-âtâṇâḥ | vaiçvadevâ iti vaiçva-devâḥ — preti | ayâchat[2] — râshṭrabhṛidbhir iti râshṭrabhṛit-bhiḥ — eti | adâdata[2] — abhyâtânvatety abhi-âtânvata[4] — eti | adadata — abhyâtânvatety âbhi-âtânvata[5] — eti | adâdata[2] — pareti | asûrâḥ — abhyâtânuta ity âbhi-âtânute.

7. [a] ṛitâshâḍ[1] ṛitá-dhâmâ 'gnír gandharvás, tásyaú 'shadhayo[1] 'psarása[1] ûrjo nâma; sá idám bráhma kshatrám pâtu, tâ idám bráhma kshatrám pântu, tásmai svâhâ[1] tâbhyaḥ svâhâ. [b] saw-hitó viçvá-sâmâ sûryo gandharvás, tásya márîcayo 'psarása â-yúvaḥ. [c] su-shumnáḥ[2] sûrya-raçmiç candrámâ[1] gandharvás, tásya nákshatrâṇy apsaráso bekúrayo. [d] bhujyúḥ su-parṇó yajnó gandharvás, tásya dákshiṇâ apsarása stavâḥ. [e] prajâ-patir viçvá-karmâ mánaḥ ‖ 1 ‖ gandharvás, tásya 'rk-sâmâny apsaráso váhnaya. [f] ishiró viçvá-vyacâ vâto gandharvás, tásyâ "po 'psaráso mudâ. [g] bhúvanasya pate yásya ta upári gṛihâ ihá ca | sá[3] no râsvâ 'jyâniw râyás póshaw[4] su-vîryaw saṃ-vatsarîṇâw svastím[1] ‖ [h] parameshṭhy[1] ádhi-patir mṛityúr gandharvás, tásya víçvam apsaráso bhúvaḥ. [i] su-kshitíḥ sú-bhûtir bhadra-kṛit súvar-vân parjányo gandharvás, tásya vi-dyúto 'psaráso rúco. [k] dûré-hetir amṛidayáḥ ‖ 2 ‖ mṛityúr gandharvás, tásya pra-jâ apsaráso bhîrúvaç. [l] cáruḥ kṛipaṇa-kâçî kâmo gandharvás, tásyâ "-dhâyo 'psarásaḥ çocáyantîr nâma; sá idám bráhma kshatrám pâtu, tâ idám bráhma kshatrám pântu, tásmai svâhâ tâbhyaḥ svâhâ.

7. râshṭrabhṛimantráḥ. [1] ohne avagraha. [2] °mnaḥ ABFW, und in CD vor wie nach iti; s. P. 13, 15. (Nir. 2, 6.) [3] so schon III, 3, 8, 3. [4] so (°s p°) ABW; s. P. 8, 29.

[m] sá no bhuvanasya pate yásya ta upári gṛihấ ihá ca | urú bráhmaṇe 'smai kshatrấya máhi çárma yacha ‖ 3 ‖ máno, mṛiḍayáḥ, shaṭcatvāriṅçac ca ‖ 7 ‖

3, 4, 8, 1-7. 5, 4, 9, 3. 7, 4, 4. — K. 18, 14. 21, 12. (37, 10-12). Vs. 18, 38-44. Ç. 9, 4, 1, 1-12. Kâ. 18, 5, 16. 17. — ṛitâshâṭ — oshádhayaḥ | apsarasâḥ — sushumna iti su-sumnaḥ — tasyâ | ṛiksâmânîty ṛik-sâmâni — viçvavyácâ iti viçva-vyacâḥ — mudâḥ — te — ajyânim[b] | râyaḥ | poshâm — paramẹshṭhî — suvárvân iti suvâḥ-vân — ádhaya ity ấ-dhayâḥ.

8. râshṭrá-kâmâya hotavyâ, râshṭráṃ vai râshṭra-bhṛíto, râshṭréṇai 'vấ 'smai râshṭrám áva runddhe[1], râshṭrám evá bhavaty. âtmáne hotavyâ, râshṭráṃ vai râshṭra-bhṛíto râshṭrám pra-jấ râshṭrám paçávo râshṭráṃ yác chréshṭho bhávati, râshṭréṇai 'vá râshṭrám áva runddhe[1] vásishṭhaḥ samânấnâm[2] bhavati. grấma-kâmâya hotavyâ, râshṭráṃ vai râshṭra-bhṛíto râshṭráṁ sa-jâtấ, râshṭréṇai 'vấ 'smai râshṭráṁ sa-jâtấn áva runddhe[1], grâmî ‖ 1 ‖ evá bhavaty. adhi-dévane juhoty, adhi-dévana evấ 'smai sa-jâtấn áva runddhe[1], tá enam áva-ruddhâ úpa tishṭhante. ratha-mukhá ójas-kâmasya hotavyâ, ójo vai râshṭra-bhṛíta ójo rátha, ójasai 'vấ 'smâ ójó 'va runddha[1] ojasvy[2] evá bhavati. yó râshṭrấd ápa-bhûtaḥ syất tásmai hotavyâ; yấvanto[2] 'sya ráthâḥ syús tấn brûyâd: yuñgdhvám[3] iti râshṭrám evấ 'smai yunakti ‖ 2 ‖ ấ-hutayo vấ etásyấ 'kḷiptâ yásya râshṭráṃ ná kálpate, sva-rathásya dákshiṇaṃ cakrám pra-vṛihya nâḍîm abhí juhuyâd, ấ-hutîr evấ 'sya kalpayati, tấ asya kálpamânâ râshṭrám ánu kalpate. saṃ-grâmé sáṃ-yatte hotavyâ, râshṭráṃ vai râshṭra-bhṛíto, râ-

7. [b] ấjyânim C prima.

8. teshâṃ kâmyâḥ prayogâḥ. [1] °ṃdhe ABCDFW. [2] ohne avagraha. [3] yuñdh° ABCDW.

shṭré khálu vấ eté vy-ấyachante[4] yé saṃ-grâmấo saṃ-yánti, yásya pűrvasya júhvati sá evá bhavati jáyati táṃ saṃ-grâmám. mândhuká[5] idhmáḥ ‖ 3 ‖ bhavaty, áṅgârâ evá prati-véshṭamânâ amítrâṇâm asya sénâm práti veshṭayanti. yá un-mấdyet tásmai hotavyâ, gandharvâ-'psaráso vấ etám ún mâdayanti yá un-mấdyaty, eté khálu vaí gandharvâ-'psaráso yád râshṭra-bhṛítas; tásmai svấhâ[2] tấbhyaḥ svấhé 'ti juhoti, ténai 'vaí 'nâñ chamayati[6].

naiyagrodha[2.7] aúdumbara[2] ấçvatthaḥ[2] plấksha ítî 'dhmó bhavaty, eté vaí gandharvâ-'psarásâṃ gṛihấḥ, svá evaí 'nân ‖ 4 ‖ â-yátane çamayaty. abhí-cáratâ prati-lomáo hotavyâḥ, prâ-'ṇấn evấ 'sya pratîcaḥ práti yauti, táṃ táto yéna kéna ca stṛiṇute. svá-kṛita íriṇe juhoti pra-daré vai, 'tád vấ asyaí nírṛiti-gṛihîtaṃ, nírṛiti-gṛihîta evaí 'naṃ nír-ṛityâ grâhayati; yád vâcáḥ krûrám téna váshaṭ karoti, vâcá evaí 'naṃ krûréṇa prá vṛiçcati, tâjág ấrtim[2] ấ 'rchati[6].

yásya kâmáyetâ: 'nnấ-'dyam ‖ 5 ‖ ấ dadîyé 'ti tásya sabhấyâm ut-tânó ni-pádya bhúvanasya pata íti tríṇâni sáṃ gṛihṇîyât, prajấ-patir vaí bhúvanasya pátiḥ, prajấ-patinai 'vấ 'syâ 'nnấ-'dyam ấ datta; idám ahám amúshyâ "mushyâyaṇásyâ 'nnấ-'dyao harâmî 'ty âhâ, 'nnấ-'dyam evấ 'sya harati; shaḍ-bhír harati, shâḍ vấ ṛitávaḥ, prajấ-patinai 'vấ 'syâ 'nnấ-'dyam â-dấya 'rtávo 'smâ ánu prá yachanti ‖ 6 ‖ yó jyeshṭhá-bandhur ápa-bhûtaḥ syất táo sthále 'va-sấyya brahmau-'danáṃ cátuḥ-çarâvam paktvấ tásmai hotavyâ, várshma vaí râshṭra-bhṛíto, várshma sthálaṃ, várshmaṇaí 'vaí 'naṃ várshma samânấnâṃ[2] gamayati; cátuḥ-çarâvo bhavati, dikshv evá práti

---

8. [4] als Compositum. [5] so ABCDFW, mádhuka Pet. W. [6] °nch° AW, °m ç° B. [7] ?so ABF, náyya° CD, naíyya° W. [8] s. P. 10, 9.

tishṭhati; kshîré bhavati, rúcam evấ 'smin dadhâty; úd dharati çṛita-tvấya; sarpíshvân[2] bhavati medhya-tvấya; cátvâra ârsheyấḥ prấ 'çnanti, diçấm evá jyótishi juhoti ‖ 7 ‖ grâmî, yunakti, 'dhmáḥ, svá evaí 'nân, annádyam, yachanty, ékân ná paũcâçác ca ‖ 8 ‖

3, 4, 7, 1-3. — hotavyấḥ — prajeti pra-jâ — grâmî — adhidevàna ity ádhi-devàne | eva — te | enam — ratha-mukha iti ratha-mukhe | ojáskâmasyety ojáḥ-kâmasya — rathâḥ | ojásâ — ojasvî | eva — akḷiptâḥ — kalpámânâḥ — vyâyáchanta iti vi-âyáchante — mândhukaḥ — nayyàgrodhaḥ[7] | audúmbaraḥ | âçvàtthaḥ | plákshâḥ — sve | eva — svakṛita iti sva-kṛite — nirṛitigṛihîta iti nirṛiti-gṛihîte — nirṛityeti niḥ-ṛityâ — vâcaḥ | eva — ârtim | eti | ṛichati — annâdyam ity ánna-adyàm — eti | datte — ṛitavàḥ | asmai | anú | preti — sthalé | avasâyyety áva-sâyyà — ud iti | harati — sarpishvân.

9. dévikâ nír vapet prajấ-kàmaç, chándâosi vaí dévikâç, chándâosî 'va khálu vaí pra-jấç, chándo-bhir evấ 'smai pra-jấḥ prá janayati. prathamám dhâtấram karoti, mithunî evá[1] téna karoty, ánv evấ 'smâ ánu-matir manyate râté râkấ prá sinîvâlî[2] janayati pra-jấsv evá prá-jâtâsu kuhvâ vấcam dadhâty. etấ evá nír vapet paçú-kàmaç, chándâosi vaí dévikâç, chándâosi ‖ 1 ‖ iva khálu vaí paçávaç, chándo-bhir evấ 'smai paçún prá janayati; prathamám dhâtấram karoti, praí 'vá téna vâpayaty, ánv evấ 'smâ ánu-matir manyate râté râkấ prá sinîvâlî janayati paçún evá prá-jâtân kuhvâ práti shṭhâpayaty[3].

etấ evá nír vaped grấma-kâmaç, chándâosi vaí dévikâç, chándâosî 'va khálu vaí grấmaç, chándo-bhir evấ 'smai

9. devikâhavîṁshi. [1] ohne saṃdhi in ABW, s. P. 10, 18 (4, 53). [2] ohne avagraha. [3] so (shṭh°) ABFW, s. P. 6, 4.

grā̆mam ‖ 2 ‖ áva runddhe[4]; madhyató[2] dhâtā̆raṃ karoti, madhyatá evaí 'naṃ grā̆masya dadhâty. etā̆ evá nír vapej jyóg-âmayâvî, chándâ◡si vaí dévikâç, chándâ◡si khálu vā̆ etám abhí manyante yásya jyóg âmáyati, chándo-bhir evaí 'nam agadáṃ karoti; madhyató dhâtā̆raṃ karoti, madhyató vā̆ etásyā̆ 'kḷiptaṃ yásya jyóg âmáyati, madhyatá evā̆ 'sya téna kalpayaty. etā̆ evá níḥ ‖ 3 ‖ vaped yáṃ yajnó nó 'pa-námec, chándâ◡si vai dévikâç, chándâ◡si khálu vā̆ etáṃ nó 'pa namanti yáṃ yajnó nó 'pa-námati; prathamáṃ dhâtā̆raṃ karoti, mukhatá[2] evā̆ 'smai chándâ◡si dadhâty, úpai 'naṃ yajnó namaty. etā̆ evá nír vaped îjânáç, chándâ◡si vaí dévikâ, yâtá-yâmânî 'va khálu vā̆ etásya chándâ◡si yá îjâná; ut-tamáṃ dhâtā̆raṃ karoti ‖ 4 ‖ upárishṭâd[2] evā̆ 'smai chándâ◡sy áyâta-yâmâny áva runddha[4], úpai 'nam út-taro yajnó namaty. etā̆ evá nír vaped yám medhā̆ nó 'pa-námec, chándâ◡si vaí dévikâç, chándâ◡si khálu vā̆ etáṃ nó 'pa namantí yám medhā̆ nó 'pa-námati; prathamáṃ dhâtā̆raṃ karoti, mukhatá evā̆ 'smai chándâ◡si dadhâty, úpai 'nam medhā̆ namaty. etā̆ evá nír vapet ‖ 5 ‖ rúk-kâmaç, chándâ◡si vaí dévikâç, chándâ◡sî 'va khálu vaí rúk, chándo-bhir evā̆ 'smin rúcaṃ dadhâti; kshîré bhavanti, rúcam evā̆ 'smin dadhati; madhyató dhâtā̆raṃ karoti, madhyatá evaí 'na◡ rucó dadhâti. gâyatrī̆ vā̆ ánu-matis trishṭúg[2] râkā̆ jágatî sinîvâlỳ[2] anu-shṭúp kuhū̆r dhâtā̆ vashaṭ-kâráḥ. pûrva-pakshó râkā̆ 'para-paksháḥ kuhū̆r amâ-vâsỳâ sinîvâlī̆[1] paurṇa-mâsy ánu-matiç candrámâ[2] dhâtā̆. 'shṭaú ‖ 6 ‖ vásavo 'shṭā̆-'ksharâ gâyatry, ékâdaça[2] rudrā̆ ékâdaçâ-'ksharâ trishṭúb[2], dvā̆daçâ[2] "dityā̆ dvā̆daçâ-ksharâ jágatî, prajā̆-

9. [4] °ṃdhe ABCDFW.

-patir anu-shṭúb, dhâtā̆ vashaṭ-kârá. etád vaí dévikâḥ sárvâṇi ca chándâ◡si sárvâç ca devátâ vashaṭ-kârás; tā̆ yát sahá sárvâ nir-váped îçvarā̆ enam pra-dáho; dvé[5] prathamé[6] nir-úpya dhâtús tṛitī́yaṃ nír vapet tátho[7] evó 't-tare[8] nír vapet; táthai 'naṃ ná prá dahanty, átho[7] yásmai kā̆mâya nir-upyánte tám evā̆ "bhir úpâ "pnoti || 7 ||

paçúkâmaç chándâ◡si vaí dévikâç chándâ◡si, grā̆maṃ, kalpayaty etā̆ evá nír, uttamáṃ dhâtā̆raṃ karoti, medhā̆ namaty etā̆ evá nír vaped, ashṭaú, dahanti, náva ca || 9 ||

K. 12, 8. — Ç. 9, 5, 1, 34-39. Kâ. 18, 6, 20. 21. — Çâñkh. Br. (3, 1). 19, 7. çr. 9, 28, 1. — Ait. 3, 47. (7, 11). Âçval. 6, 14. — (Kauç. 1.) — devikâḥ — mi̱thu̱nî | e̱va — sthâ̱pa̱ya̱ti̱ — yaḥ | î̱jâ̱naḥ — tri̱shṭuk | râ̱kâ — a̱nu̱shṭub ity ánu-stup — ca̱ndramā̆ḥ — tri̱shtup — a̱nu̱shṭub ity ánu-stup — de̱vatā̆ḥ — sarvā̆ḥ — î̱çva̱râḥ — dve iti | pra̱tha̱me iti — tatho̱ iti — uttáre̱ ity ut-ta̱re̱ — atho̱ iti.

10. [a] vā̆stosh pate[1] práti jânîhy asmā̆nt sv-âveçó anamîvó[2] bhavâ[3] naḥ | yát tvé "mahe[4] práti tán no jushasva çáṃ na edhi dvi-páde çáṃ cátush-pade || [b] vā̆stosh pate[1] çagmáyâ sa◡-sádâ te sakshîmáhi raṇváyâ gâtu-mátyâ | ā̆vaḥ kshéma utá yóge váraṃ no yûyám pâta svastí-bhiḥ sádâ naḥ || yát sâyám-prâtar agni-hotráṃ juhóty âhutî-'shṭakā̆ evá tā̆ úpa dhatte || 1 || yájamâno, 'ho-râtrā̆ṇi vā̆ etásyé 'shṭakâ yá ā̆hitâ-'gnir, yát sâyám-prâtar juhóty aho-râtrā̆ṇy evā̆ "ptvé 'shṭakâḥ kṛitvó 'pa dhatte. dáça samânátra[5] juhoti, dáçâ-'ksharâ vi-rā̆ḍ, vi-rā̆jam evā̆ "ptvé 'shṭakâṃ kṛitvó 'pa dhatté, 'tho vi-rā̆jy evá yajnám âpnoti,

---

9. [5] s. P. 4, 49. [6] s. P. 1, 50. [7] s. Whitney zu P. 4, 7 p. 104. 468. [8] s. P. 4, 11.

10. prayâṇaṃ karishyato 'gnihotriṇo 'gnisamâropaṇam (vâstoshpatiyuto homaḥ). [1] so (°sh p°) ABFW; s. P. 8, 27. [2] so (°o a°) ABW, s. P. 11, 17. [3] so (°â) ABW, s. P. 3, 8. [4] Wurzel betont, s. Pet. W. [5] ohne avagraha.

cítyaç-cityo 'sya bhavati; tásmâd yátra dáço 'shitvâ[6] pra-yâti tád yajna-vâstv, ávâstv evá tád yát táto 'rvâcînam ‖ 2 ‖ rudráḥ khálu vaí vâstosh-patír[7], yád áhutvâ vâstosh-patîyam pra-yâyâd rudrá enam bhûtvâ 'gnír anû-'tthâya hanyâd; vâstosh-patîyaṃ juhoti, bhâga-dhéyenai 'vaí 'naṃ çamayati, nâ "rtim[4] â 'rchati[8] yájamâno. yád yukté juhuyâd yáthâ prá-yâte vâstâv â-hutiṃ juhóti tâdṛíg[4] evá tád, yád áyukte juhuyâd yáthâ kshéma â-hutiṃ juhóti tâdṛíg[4] evá tád; áhutam asya vâstosh-patîyaṃ syât ‖ 3 ‖ dákshiṇo yuktó bhávati savyó 'yuktó, 'tha vâstosh-patîyaṃ juhoty, ubháyam evâ 'kar, ápari-vargam evaí 'naṃ çamayati. yád ékayâ juhuyâd darvi-homáṃ kuryât; puro-'nuvâkyâm anû-'cya yâjyayâ juhoti sadeva-tvâya. yád dhutá â-dadhyâd rudráṃ gṛihân anv-árohayed[9], yád ava-kshâṇâny ásam-prakshâpya[10] pra-yâyâd yáthâ yajna-veça-sáṃ vâ "-dáhanaṃ vâ tâdṛíg[4] evá tád. ayáṃ te yónir ṛitvíya ity aráṇyoḥ sam-árohayati[9] ‖ 4 ‖ eshá vâ agnér yóniḥ, svá evaí 'naṃ yónau sam-árohayaty[9]. átho khálv âhur: yád aráṇyoḥ sam-árûḍho náçyed úd asyâ 'gníḥ sîdet punar-âdhéyaḥ syâd íti; yâ te agne[11] yajníyâ tanûs táyé " 'hy á rohé 'ty âtmánt sam-árohayate[9], yájamâno vâ agnér yóniḥ, svâyâm evaí 'naṃ yónyâṃ sam-árohayate[9] ‖ 5 ‖ dhatte, 'rvâcînaṃ, syât, samárohayati, páñcacatvâriṃçac ca ‖ 10 ‖ [12]

[a.b] Pâr. 3, 5. Çâṅkh. çr. 2, 16, 1-3. 17, 3. Kauç. 43. Âçv. g. 2, 9, 9. — [4. 5] B. 2, 5, 8, 8. — vâstôḥ | pate — svâveça iti su-âveçaḥ — bhava — tvâ | îmahe — tat | naḥ — âvâḥ | kshemé — âhutîshṭakâ ity áhuti-ishṭakâḥ — ahorâtrâṇîty áhaḥ-râtrâṇi — ishṭákâḥ | yaḥ — samânatrâ — atho iti

10. [6] so BFW, daçaushi[9] A. [7] hier als Compositum! [8] s. P. 10, 9. [9] als Compositum. [10] so (°pya) ADFW und Pet. W., °yya BC. [11] so (°e a°) ABFW, s. P. 11, 10. [12] hier bricht B ab.

— ushitvâ — avâstu | eva — vâstoshpatir iti vâstoḥ-patiḥ — vâstoshpatîyam iti vâstoḥ-patîyam — anûtthâyety ânu-utthâyâ — ârtim | eti | richati — kshemé — ayúktaḥ | athâ — eva | akaḥ — anûcyety ânu-ucyâ — yat | hute — anvârôhayed ity ânu-ârôhayet — vâ | âdahânam ity â-dahânam — samârôhayatîti sam-ârôhayati — eshaḥ | vai — sve | eva — atho iti — tayâ | eti | ihi | eti | roha — samârôhayata iti sam-ârôhayate.

11. [a] tvám agne bṛihád váyo dádhâsi deva dâçúshe | kavír gṛihá-patir yúvâ ‖ [b] havya-vâḍ agnír ajáraḥ pitâ no vi-bhúr vi-bhâvâ su-dṛíçîko asmé[1][2] | su-gârhapatyâḥ sám ísho didîhy asma-dríyak sám mimîhi çrávâo̯si ‖ [c] tvám ca soma no váço jîvâtum á marâmahe | priyá-stotro vánas-pátiḥ[3] ‖ [d] brahmâ devânâm pada-vîḥ kavînâm ṛíshir víprâṇâm mahishó mṛigâṇâm | çyenó gṛídhrâṇâo̯ svá-dhitir vânânâo̯ sómaḥ ‖ 1 ‖ pavítram áty eti rébhan ‖ [e] â viçvá--devao̯ sát-patio̯ sû-'ktair adyâ[4] vṛiṇîmahe | satyá-savao̯ savitâram ‖ [f] â satyéna rájasâ vártamâno ni-veçáyann amṛítam mártyam ca | hiraṇyáyena savitâ ráthenâ " devó yâti bhúvanâ vi-páçyan ‖ [g] yáthâ no áditiḥ[1] kárat[5] páçve nṛí--bhyo yáthâ gáve | yáthâ tokâya rudríyam ‖ [h] mâ nas toké tánaye mâ na âyushi mâ no góshu mâ ‖ 2 ‖ no áçveshu[1] rîrishaḥ | vîrân mâ no rudra bhâmitó vadhîr haviṣhmanto[3] námasâ vidhema te ‖ [i] uda-prúto ná váyo rákshamâṇâ vâvadato abhríyasye[1] 'va ghóshâḥ | giri-bhrájo nó "rmáyo mádanto bṛihaspátim[3] abhy arkâ anâvan ‖ [k] hao̯saír iva sákhi-bhir vâvadad-bhir açman-máyâni náhanâ vy--âsyan | bṛihaspátir abhi-kánikradad gâ utá prâ 'staud úc

---

11. kâmyeshṭiyâjyâḥ. [1] so (°o a°) AW, s. P. 11, 3. [2] s. P. 4, 9. [3] ohne avagraha. [4] so (°â) AW, s. P. 3, 8. 10. [5] káraty W, s. Whitney zu P. 12, 7 p. 262.

ca vidvā́n agâyat || [l] é 'ndra sânasíṁ rayím || 3 || sa-jítvâ-naṁ sadâ-sáham | várshishṭham ûtáye bhara || [m] prá sasâ-hishe puru-hûta çátrûñ jyéshṭhas[6] te çúshma ihá râtír astu | índrā́ " bhara dákshiṇenâ[4] vásûni pátiḥ síndhûnâm asi revátînâm[3] || [n] tváṁ sutásya pîtáye sadyó[3] vṛiddhó ajâ-yathâḥ[1] | índra jyaíshṭhyâya su-krato || [o] bhuvás tvám indra bráhmaṇâ mahā́n bhúvo víçveshu sávaneshu yajní-yaḥ | bhúvo nṛī́ṁç cyautnó víçvasmin bháre jyéshṭhaç ca mántraḥ || 4 || viçva-carshaṇe || [p] mitrásya carshaṇî-dhṛí-taḥ[7] çrávo devásya sânasím | satyáṃ citráçravas-tamam || [q] mitró jánân yâtayati pra-jânán mitró dâdhâra pṛithivī́m utá dyā́m | mitráḥ kṛishṭī́r áni-mishâ 'bhí cashṭe satyā́ya havyáṃ ghṛitá-vad vidhema || [r] prá sá mitra márto astu[1] práyasvân[3] yás ta âditya çíkshati vraténa | ná hanyate ná jîyate tvóto[3] naí 'nam áṁho açnoty[1] ántito[3] ná dûrā́t || [s] yát || 5 || cíd dhí te víço yathâ prá deva varuṇa vra-tám | minîmási dyáví-dyavi || [t] yát kíṃ ce 'dáṃ varuṇa daívye jáne 'bhi-drohám manushyàç cárâmasi | ácittî yát táva dhármâ[9] yuyopimá mā́ nas tásmâd énaso deva rî-rishaḥ || [u] kitavā́so yád riripúr ná dîví yád vâ ghâ[4] satyám utá yán ná vidmá[10] | sárvâ tā́ ví shya[11] çithiré 'va devā́ 'thâ[4] te syâma varuṇa priyā́saḥ || 6 || sómo, góshu mā́, rayím, mántro, yác, chithirā́, saptá ca || 11 ||

1, 8, 10, 1. 2. — [a] Ṛ. 8, 91, 1; [b] 5, 4, 2; [c] 1, 91, 6; [d] 9, 96, 6; [e] 5, 82, 7; [f] nur hier; [g] 1, 43, 2; [h] 1, 114, 8; [i.k] 10, 68, 1. 67, 3; [l] 1, 8, 1; [m] 10, 180, 1; [n] 1, 5, 6; [o] 10, 50, 4; [p.q.r] 3, 59, 6. 1. 2; [s] 1, 25, 1; [t] 7, 89, 5; [u] 5, 85, 8. — asme iti — asmadriyag ity ásma-dri-yàk — vaçáḥ — eti | viçvadévam iti víçva-devam — sûk-

11. [6] so A pr. m., °njy° A sec. m., °ṃ jy° W, s. P. 5, 24. [7] s. P. 3, 7; Whitney zu P. 13, 13. [8] so (e') AW, s. P. 12, 7. [9] so A, C pr. m. D. W., dhármā C sec. m.; s. Whitney zu P. 3, 15 p. 98. [10] vighná C. [11] s. P. 6, 4; sma C.

tair iti su-u̱ktaiḥ | a̱dya — eti | sa̱tyenà — rathèna | eti — paçvè[12] — rakshàmâṇâḥ — na | û̱rmayàḥ — nahànâ | vyasya̱nn[13] iti vi-asyàn — preti | a̱stau̱t — eti | i̱ndra̱ — çnshmàḥ — indrà | eti — dakshiṇena — su̱kra̱to̱ iti su-kra̱to̱ — ca̱rsha̱ṇîdhṛita̱ iti carshaṇi-dhṛitàḥ — tvotàḥ — viçàḥ | ya̱thâ̱ — acitti — dharmā̃[9] — gha̱ — vîti | sya̱ | çi̱thi̱râ | iva — athà.

ví vā́, ā́ vâyo, imé vaí, cittáṃ cá, 'gnír[14] bhûtā́nâṃ, devā́ vā́, ṛitâshā́ḍ, râshṭrákâmâya, dévikâ, vā́stoshpate, tvám agne bṛihád váya, ékâdaça ‖ 11 ‖

ví vā́ (1, 1), íty[15] âha yathâyajúr evaí 'tán (3, 5), mṛityúr gandharvó (7, 3), 'va runddhe[16] (9, 3), tvám agne bṛihád váyaḥ (11, 1), sháṭcatvāriṃçat ‖ 46 ‖

iti taittirîyasaṃhitâyâṃ tṛitîyakâṇḍe caturthaḥ prapâṭhakaḥ ‖

1. [a] pûrṇā́ paçcā́d utá pûrṇā́ purástâd[1] ún madhyatáḥ[1] paurṇa-mâsī́ jigâya | tásyâṃ devā́ ádhi saṃ-vásanta ut-tamé nā́ka ihá mâdayantâm ‖ [b] yát te devā́ ádadhur bhâga-dhéyam ámâ-vâsye saṃ-vásanto mahi-tvā́ | sā́ no yajnám pipṛihi viçva vâre rayíṃ no dhehi su-bhage su-vī́ram ‖ [c] ni-véçanî saṃ-gámanî vásûnâṃ víçvâ rûpā́ṇi vásûny â-veçáyantî | sahasra-posháṃ su-bhágâ rárâṇâ sā́ na ā́ gan várcasâ ‖ 1 ‖ saṃ-vidânā́ ‖ [d] ágnî-shomau prathamaú vîrỳeṇa vásûn rudrā́n âdityā́n ihá jinvatam | mâdhyáṃ hí paurṇa-mâsáṃ jushéthâm bráhmaṇâ vṛiddhaú su-kṛiténa sâtā́v áthâ 'smá-bhyaṃ sahá-vîrâṃ rayíṃ ní yachatam ‖

âdityā́ç cā́ 'ñgirasaç câ 'gnī́n ā́ 'dadhata, té darça-pûrṇamâsaú praí "psau; téshâm áñgirasâṃ nír-uptaṃ havír ā́sîd áthâ "dityā́ etaú hómâv apaçyan, tā́v ajuhavus, táto

11. [12] paroxytonon, s. Pet. W. [13] vyákhyan W pr. m. [14] cittám agnír W. [15] vā́ etásyé 'ty D. [16] ruṃdhe ACDW.

5, 1-10. someshṭyoḥ çeshaḥ; 1. darçapûrṇamâseshṭyañgabhûtâ 'nvârambhaṇiyesbṭiḥ. [1] ohne avagraha.

vaí té darça-pûrṇamâsaú ‖ 2 ‖ pûrva ấ 'labhanta. darça-pûrṇamâsấv â-lábhamâna etaú hómau purástâj[1] juhuyât, sá-'kshấd evá darça-pûrṇamâsấv ấ labhate. brahma-vâdíno vadanti: sá t' vaí[2] darça-pûrṇamâsấv ấ labheta yá enayor anu-lomáṃ ca prati-lomáṃ ca vidyấd íty; amâ-vâsyâyâ ûrdhvấṃ tád anu-lomám, paurṇa-mâsyaí prati-cînaṃ[1] tát prati-lomáṃ; yát paurṇa-mâsîm pûrvâm â-lábheta prati-lomám enâv ấ labhetâ, 'múm apa-kshîyamâṇam[3] ánv ápa ‖ 3 ‖ kshîyeta; sârasvataú[1] hómau purástâj[1] juhuyâd, amâ-vâsyâ vaí sárasvaty[1] anu-lomám evaí 'nâv ấ labhate 'múm â-pyấyamânam ánv ấ pyâyata.

âgnâ-vaishṇavám ékâdaça-kapâlam purástân nír vapet[4] sárasvatyai[1] carúṃ sárasvate[1] dvấdaça-kapâlaṃ. yád âgneyó bhávaty agnír vaí yajna-mukhám, yajna-mukhám evá 'rddhim purástâd dhatte; yád vaishṇavó bhávati yajnó vaí víshṇur yajnám evấ "-rábhya prá tanute. sárasvatyai[1] carúr bhavati[4] sárasvate dvấdaça-kapâlo, 'mâ-vâsyâ vaí sárasvatî pûrṇá-mâsaḥ sárasvân[1], tấv evá sá-'kshấd ấ rabhata, ṛidhnóty âbhyâṃ. dvấdaça-kapâlaḥ sárasvate bhavati mithuna-tvấya prá-jâtyai. mithunaú gấvau dákshiṇâ sám-ṛiddhyai[5] ‖ 4 ‖ várcasâ, vaí té darçapûrṇamâsấv, ápa, tanute sárasvatyai, páñcaviṃçatiç ca ‖ 1 ‖

a.b Ath. 7, 80, 1. 79, 1. — 4.5 Ç. 11, 2, 4, 9 (eke). — nd iti | madhyataḥ — adhîti | saṃvasánta iti saṃ-vasántaḥ — nâkè — amấvâsya ity amâ-vâsyè — suvîrâm iti su-vîrâm — naḥ | eti | gan — agnîshomâv ity agnî-somau — sahavîrâm iti saha-vîrâm — preti | aipsan — âsît | athâ — pûrvè | eti — saḥ | tu | vai — amâvâsyấyâ ity ámâ-vâsyấyâḥ — anú | apeti | kshîyeta — anú | eti | pyâyate — eva | ṛiddhim — rabhate | ṛidhnoti.

---

1. [2] s. P. 5, 13. [3] Wurzel betont. [4] unbetont. [5] °ṛidhyai ACDFW.

2. ṛíshayo vấ índram praty-áksham nấ 'paçyan, táṃ Vásishṭhaḥ praty-áksham apaçyat, sò 'bravîd: brấhmaṇaṃ te vakshyâmi yáthâ tvát-purohitâḥ pra-jấḥ pra-janishyánté 'tha mé 'tarebhya ṛishibhyo mấ prá voca íti; tásmâ etấnt stóma-bhâgân abravît, táto Vásishṭha-purohitâḥ pra-jấḥ prấ 'jâyanta; tásmâd Vâsishṭhó brahmấ kârŷaḥ, praí 'vá jâyate. raçmír asi kshấyâya tvâ kshấyaṃ jinvé 'ti ‖ 1 ‖ âha, devấ vai kshấyo, devébhya evá yajnám prấ "ha. pré-'tir asi dhármâya tvâ dhármaṃ jinvé 'ty âha, manushŷâ vai dhármo, manushŷebhya evá yajnám prấ "hấ. 'nv-itir asi divé tvâ dívaṃ jinvé 'ty âhai, 'bhyá evá lokébhyo yajnám prấ "ha. vi-shṭambhò 'si vṛíshṭyai tvâ vṛíshṭiṃ jinvé 'ty âha, vṛíshṭim evấ 'va ‖ 2 ‖ runddhe[1]. pra-vấ 'sy anu-vấ 'sî 'ty âha, mithuna-tvấyo. 'çíg asi vásu--bhyas tvâ vásûñ jinvé[2] 'ty âhâ, 'shṭaú vásava ékâdaça[3] rudrấ dvấdaçâ[3] "dityấ, etấvanto[3] vai devấs, tébhya evá yajnám prấ "haú. 'jo 'si pitṛí-bhyas tvâ pitṛ́ñ jinvé[2] 'ty âha, devấn evá pitṛ́n ánu sáṃ tanoti. tántur asi pra-jấbhyas tvâ pra-jấ jinva ‖ 3 ‖ íty âha, pitṛ́n evá pra-jấ ánu sáṃ tanoti. pṛitanâshấḍ[3] asi paçú-bhyas tvâ paçúñ jinvé[2] 'ty âha, pra-jấ evá paçún ánu sáṃ tanoti. revád[3] asy óshadhî-bhyas[4] tvaú 'shadhîr jinvé 'ty âhaú, 'shadhîshv[3] evá paçún práti shṭhâpayaty[5]. abhi--jíd asi yuktá-grâvé 'ndrâya tvé 'ndraṃ jinvé 'ty âhâ, 'bhí-jityâ. ádhi-patir asi prâ-'ṇấya tvâ prâ-'ṇám ‖ 4 ‖ jinvé 'ty âha, pra-jấsv evá prâ-'ṇấn

---

2. (stomabhâgaiḥ) saumikabrahmatvavidhiḥ.

[1] °mdhe ACDFW. [2] °n j° AW (das zweite M[illegible] blos j°); s P. 5, 24. [3] ohne avagraha. [4] s. P. 3, 7. [5] s. P. 6, 4.

dadhâti. tri-vṛíd asi pra-vṛíd así 'ty âha, mithuna-tvâya. saṁ-rohò 'si ní-rohò 'sí 'ty âha, prá-jâtyai. vasukò 'si vésha-çrir asi vásyashṭir[3] así 'ty âha, práti-shṭhityai ‖ 5 ‖ jinvé 'ty, áva, prajá jinva, prâṇám, triṁçác ca ‖ 2 ‖

4, 4, 1, 1-3. 5, 3, 6, 1-3. — K. 17, 7. 37, 17. — Vs. 15, 6-9. Ç. 8, 5, 3, 1-8 (eke). Kâ. 11, 1, 21. 17, 11, 9. 10. — Pañc. 1, 9, 1-10, 21. 15, 5, 24. Lâṭy. 5, 11, 1-8. — pratyakshaṃ iti prati-akshàm — athá | mâ | itárebhyaḥ — voçaḥ — pretír iti pra-itiḥ — vishṭaṃbha iti vi-staṃbhaḥ — práveti pra-vâ — uçik — âha | ojáḥ — anu | sam iti | tanóti — prajâ iti pra-jâḥ — anú | sam iti | tanóti — pṛitanâshâṭ — révat — oshádhîbhya ity oshádhi-bhyaḥ — sthâpayati — yuktagrâveti yukta-grâvâ — abhijityâ ity abhi-jityai — prâṇáyeti pra-aṇâyà — nîróha iti niḥ-rohaḥ — veshâçrir iti veshâ-çriḥ — vasyáshṭiḥ.

3. [a] agnínâ devéna pṛitanâ jayâmi gâyatréṇa chándasâ tri-vṛítâ stómena ratham-taréṇa sâmnâ vashaṭ-kâréṇa vájreṇa pûrva-jâm bhrâtṛivyàn ádharân[1] pâdayâmy ávai 'nân bâdhe práty enân nude 'smín kshâye 'smín bhûmi-loké, yò 'smâm dvéshṭi yáṃ ca vayáṃ dvishmó, víshṇoḥ krámeṇâ 'ty enân krâmâmi. [b] 'ndreṇa devéna pṛitanâ jayâmi traíshṭubhena[2] chándasâ pañca-daçéna stómena bṛihatâ sâmnâ vashaṭ-kâréṇa vájreṇa ‖ 1 ‖ saha-jâm. [c] viçvebhir devébhiḥ pṛitanâ jayâmi jâgatena chándasâ sapta-daçéna stómena vâma-devyéna sâmnâ vashaṭ-kâréṇa vájreṇâ 'para-jâm. [d] índreṇa sa-yújo vayáṁ sâsahyâma pṛitanyatáḥ | ghnánto vṛitrâṇy aprati ‖ [e] yát te agne[3] téjas ténâ 'hám tejasví[2] bhûyâsaṃ, yát te agne[3] várcas ténâ 'hám var-

3. vishṇvatikramâḥ (vishṇvatikramaṇe mantráḥ); vor I, 4, 45 gehörig.
[1] s. schol. zu P. 9, 22. [2] ohne avagraha. [3] so ([e] a[o]) AFW, s. P. II, 10.

casvî[2] bhûyâsaṃ, yát te agne[3] háras ténâ 'háṁ harasvî[2] bhûyâsam ‖ 2 ‖ bṛihatâ sámnâ vashatkâréṇa vájreṇa, shâṭcatvâriṁçac ca ‖ 3 ‖

pṛitánâḥ — pûrvajân itî pûrva-jân — sahajân itî saha-jân — aparajân ity ápara-jân — áprati.

4. [a]yé devâ yajna-háno yajna-múshaḥ pṛithivyâṃ ádhy ásate[1] | agnír mâ tébhyo rakshatu gáchema su-kṛito vayám ‖ [b]á 'ganma mitrâ-varuṇâ vareṇyâ rátrîṇâm bhágó yuváyor yó ásti[2] | nákaṃ gṛihṇânâḥ su-kṛitásya loké tṛitîye pṛishṭhé ádhi[3] rocané diváḥ ‖ [c]yé devâ yajna-háno yajna-músho 'ntárikshé[4] 'dhy ásate[1] | vâyúr mâ tébhyo rakshatu gáchema su-kṛíto vayám ‖ [d]yás te rátrîḥ savitaḥ ‖ 1 ‖ deva-yánîr antará dyávâ-pṛithivî vi-yánti | gṛihaíç ca sárvaiḥ pra-jáyâ nv ágre súvo rúhâṇâs[5] taratâ[6] rájâṁsi ‖ [e]yé devâ yajna-háno yajna-músho divy ádhy ásate[1] | súryo mâ tébhyo rakshatu gáchema su-kṛito vayám ‖ [f]yéné 'ndrâya sam-ábharaḥ páyâṁsy ut-taména havíshâ jâta-vedaḥ | ténâ 'gne tvám utá vardhaye 'máṁ sa-jâtánâṁ çraíshṭhya á dhehy enam ‖ yajna-háno vaí devâ yajna-múshaḥ ‖ 2 ‖ santi, tá eshú lokéshv âsata â-dádânâ vi-mathnánâ yó dádâti yó yájate tásya[7] | yé devâ yajna-hánaḥ pṛithivyâṃ ádhy ásate[1] yé antárikshe[3-4] yé divî 'ty âhe, 'mân evá lokâṁs tîrtvâ[8] sá-gṛihaḥ sá-paçuḥ suvar-gám lokám ety. ápa vaí sómene 'jânâd devátâç[4] ca yajnáç ca krâmanty; âgneyám páñca-kapâlam ud-avasânîyaṃ nír vaped, agníḥ sárvâ devátâḥ ‖ 3 ‖ páñkto[9] yajnó, devátâç cai 'vá yajnám cá 'va

4. atimokshajape mantrâḥ; vor I, 4, 45 gehörig, [1] nicht mit adhi componirt. [2] so (°o a°) AW, s. P. 11, 16. [3] so (°e a°) AW, s. P. 11, 16. [4] ohne avagraha. [5] zu suvo s. Whitney zu P. 8, 16 p. 192. [6] so (°ś) AW, s. P. 3, 12. [7] so ADFW; yásya C. [8] so (°âṁs t°) AW, s. P. 6, 14. [9] °ñt° AD.

runddhe[10]. gâyatró vā́ agnír gâyatrá-chandâs, táṃ chándasâ vỳ ardhayati yát páñca-kapâlaṃ karóty, ashṭā́-kapâlaḥ kârỳo, 'shṭā́-'ksharâ gâyatrī́, gâyatrò 'gnír gâyatrá-chandâḥ, svénai 'vaí 'naṃ chándasâ sám ardhayati. pañktỳau[8] yâjyà-'nuvâkỳe[11] bhavataḥ, pā́ñkto[9] yajnás, ténai 'vá yajnā́n naí 'ti || 4 || savitar, devā́ yajnamúshaḥ, sárvâ devátâs, trícatvâriṃçac ca || 4 ||

K. 5, 6. 32, 6. — devâḥ — adhîti | âsáte — eti | aganma — prishṭhe | adhîti — nu | agré — tarata — vardhaya | imam — çraishṭhyé | eti — te | eshu — âsate | âdadā́nâ ity ā́-dadā́nâḥ — lokân — sarvā́ḥ | devatā́ḥ — ashṭâksharety ashṭâ-aksharâ — na | eti.

5. [a] sū́ryo mâ devó devébhyaḥ pâtu, vâyúr antárikshâd[1], yájamâno 'gnír mâ pâtu cákshushaḥ | sáksha çū́sha sávitar víçva-carshaṇa etébhiḥ soma nā́ma-bhir vidhema te, tébhiḥ soma nā́ma-bhir vidhema te | [b] ahám parástâd[1] ahám avástâd[1] aháṃ jyótishâ ví támo vavâra | yád antárikshaṃ tád u me pitā́ 'bhûd, aháṃ sū́ryam ubhayáto[1] dadarçâ, 'hám bhûyâsam ut-tamáḥ samânā́nâm[1] || 1 || [c] ā́ samudrā́d[1] ā́ 'ntárikshât prajā́-patir uda-dhíṃ cyâvayâtī́, 'ndraḥ prá snautu, marúto varshayantū́. [d] [2]'n nambhaya pṛithivī́m bhinddhī́[3] 'dáṃ divyáṃ nábhaḥ | udnó divyásya no dehī́ "çâno ví sṛijâ[4] dṛítim || [e] paçávo vā́ eté yád âdityá, eshá rudró yád agnír, óshadhîḥ[1] prā́-'syâ 'gnā́v âdityáṃ juhoti, rudrā́d evá paçū́n antár dadhâty, átho óshadhîshv[5 u. 1] evá paçū́n || 2 || práti shṭhâpayati[6] | [f] kavír yajnásya ví tanoti pánthâṃ nā́kasya pṛishṭhé ádhi[7] rocané diváḥ | yéna

---

4. [10] ruṃdhe ACDFW. [11] s. P. 4, 52.

5. âdityagrahamantrâḥ; hinter I, 3, 11 gehörig. [1] ohne avagraha. [2] so schon II, 4, 8, 2. [3] °ṃdh° ACW. [4] s. P. 3, 12. [5] s. schol. zu P. 2, 25. [6] s. P. 6, 4. [7] so (°e a°) AW, s. P. 11, 16.

havyâṃ váhasi yâsi dûtá itáḥ prá-cetâ amútaḥ[1] sánîyân ‖ [g]yâs te víçvâḥ sam-ídhaḥ sánty agne yâḥ pṛithivyâṃ barhíshi sûrye yâḥ | tâs te gachantv â-hutiṃ ghṛitásya devâ-yaté[8] yájamânâya çárma ‖ [h] â-çâsânaḥ su-vîryaṃ râyás póshaṃ[9] sv-âçviyam | bṛíhaspátinâ râyâ svagâ-kṛito máhyaṃ yájamânâya tishṭha ‖ 3 ‖ samânânâm, óshadhîshv evá paçûn, máhyaṃ yájamânâyaî, 'kaṃ ca ‖ 5 ‖

viçvaçarshaṇa iti viçva-çarshaṇe — pitâ | abhût — eti | antarikshât — dehi | îçânaḥ — sṛija — prâsyeti pra-asyâ — atho iti — sthâpayati — devâyata iti deva-yate — râyaḥ | poshâm | svaçviyaṃ iti su-açviyam.

6. [a]sâṃ tvâ nahyâmi páyasâ ghṛiténa sâṃ tvâ nahyâmy apâ óshadhî-bhiḥ[1] | sâṃ tvâ nahyâmi pra-jáyâ 'hám adyá sâ dîkshitâ sanavo vâjam asmé[2] ‖ [b] praî 'tu bráhmaṇas pátnî[3] védiṃ várṇena sîdatu | [c] áthâ 'hám anu-kâmínî své loké viçâ[4] ihá | [d e] su-prajâsas tvâ vayáṃ su-pátnîr úpa sedima | ágne sapatna-dámbhanam ádabdhâso ádâbhyam[6] ‖ [e f] imâṃ ví shyâmi[7] váruṇasya pâçam ‖ 1 ‖ yám ábadhnîta savitâ su-kétaḥ | dhâtúç ca yónau su-kṛitásya loké syonám me sahá pátyâ karomi ‖ [f] pré 'hy ud-éhy[8] ṛitásya vâmîr ánv, agnís té[9] 'graṃ nayatv áditir mádhyaṃ dadatâṃ, rudrâ-'vasṛishṭâ 'si yuvâ nâma, mâ mâ hiṃsîr | [g] vásu-bhyo rudrébhya âdityébhyo víçvebhyo vo devébhyaḥ pan-néjanîr gṛihṇâmi. [h 10] yajnâya vaḥ pan-néjanîḥ sâdayâmi. [i] víçvasya te víçvâ-vato[11] vṛíshṇiyâ-vataḥ[11] ‖ 2 ‖ távâ 'gne vâmîr

---

5. [a] s. P. 3, 2. [b] so ([o]s p[o]) AFW, s. P. 8, 29.

6. patnîvishayâ mantrâḥ (yoktrabandhâdi[a]); [a-d] ist vor I, 2, 2, 2[i] gehörig; [e] vor I, 4, 15, 3[b], [f] vor I, 3, 13, 2[h] und [g-h] hinter ibid. [k]. [1] s. P. 3, 7. [2] s. P. 4, 9. [3] so ([o]s p[a]) AW, s. P. 8, 27. [4] betont! [5] so schon I, 1, 10, 1. 2. [6] so ([o]o a[o]) AW, s. P. 11, 16. [7] so ([o]sh) AW, s. P. 6, 4. [8] als Compositum. [9] so ([o]s t[a]) AW, s. P. 9, 2. 6, 5. [10] der Comm. zieht auch die Worte y. v. p. zu g. [11] s. P. 3, 5.

áuu saṃ-dṛíçi víçvâ rétâꣳsi dhishîyā́ | [k] 'gan devā́n yajnó, ní devī́r devébhyo yajnám açishann[12], asmínt sunvatí yájamâna â-çíshaḥ svā́hâ-kṛitâḥ samudre-shṭhā́ gandharvám ā́ tishṭhatā́ 'nu | vā́tasya pátmann iḍá îḍitā́ḥ || 3 || pā́çaṃ, vṛíshṇiyâvatas, triꣳçác ca || 6 ||

[a]Ath. 14, 2, 70; [c]Kâ. 3, 8, 2. — oshádhîbhir ity oshádhi-bhiḥ — sanavaḥ[13] — asme iti — brahmáṇaḥ | patnī́ — viçai[4] — vîti | syâmi — preti | ihi | udehîty út-ehi — anv iti | agniḥ | te | agrám — rudrâvásṛishṭeti rudra-avasṛishṭâ — pannejánîr iti pat-nejánîḥ — viçvā́vata iti viçvá-vataḥ | vṛishṇiyâvata iti vṛishṇiya-vataḥ — dhishîya | agán — açishan — yajámâne — samudreshṭhâ iti samudre-sthâḥ — eti | tishṭhata | anú — iḍaḥ.

7. vashaṭ-kâró vaí gâyatriyaí çíro 'chinat, tásyai rásaḥ párâ 'patat, sá pṛithivī́m prā́ 'viçat, sá khadirò 'bhavad; yásya khâdiráḥ sruvó bhávati chándasâm evá rásenā́ 'va dyati, sá-rasâ asyā́ "-hutayo bhavanti. tṛitī́yasyâm itó diví sóma âsît, táṃ gâyatry ā́ 'harat, tásya parṇám achidyata, tát parṇò 'bhavat, tát parṇásya parṇa-tváṃ; yásya parṇa-máyî juhū́ḥ || 1 || bhávati saumyā́ asyā́ "-hutayo bhavanti jushánte 'sya devā́ ā́-hutîr. devā́ vaí bráhmann avadanta, tát parṇá úpâ 'çṛiṇot; su-çrávâ vaí nā́ma yásya parṇa-máyî juhū́r bhávati, ná pâpáꣳ çlókaꣳ çṛiṇoti. bráhma vaí parṇó, víṇ marútó, 'nnaṃ víṇ, mârutò 'çvatthó[1]; yásya parṇa-máyî juhū́r bhávaty ā́çvatthy[1] upa-bhṛíd bráhmaṇai 'vā́ 'nnam áva runddhé[2], 'tho bráhma || 2 || evá viçy ádhy ûhati. râshṭráṃ vaí parṇó víḍ açvatthó[1], yát parṇa-máyî juhū́r bhávaty ā́çvatthy

6. [12] vispashṭam uktavatyaḥ, schol. [13] sanaváḥ C.

7. darçapûrṇamâsâñgabhûtânâṃ srucâṃ vṛikshaviçeshâḥ. [1] ohne avagraha. [2] °ṃdhe ACDFW.

upa-bhṛíd râshṭrám evá viçy ádhy ûhati. prajấ-patir vấ ajuhot, sấ yátrấ "-hutiḥ praty-átishṭhat táto ví-kaṅkata úd atishṭhat, tátaḥ pra-jấ asṛijata; yásya vaíkaṅkatî[1] dhruvấ bhávati práty evấ 'syấ "-hutayas tishṭhanty, átho prai 'vá jâyata. etád vaí srucấṁ rûpám yásyai 'váṁ-rûpâḥ srúco bhávanti sárvâṇy evaí 'naṁ rûpấṇi paçûnấm úpa tishṭhante, nấ 'syấ 'pa-rûpam âtmáñ jâyate[2] ‖ 3 ‖ juhûr, átho bráhma, srucấṁ, saptádaça ca ‖ 7 ‖

[1] B. 3, 2, 1, 1. — K. 30, 10. — Ç. 11, 7, 2, 8. — [2] Ç. 2, 2, 4, 10. 6, 6, 8, 1. — bhavanti | jushantè | asya — parṇaḥ | upeti — suçravâ iti su-çravâḥ — viṭ | mârutaḥ | açvatthaḥ — âçvatthî — athọ iti — vikaṁkata iti vi-kaṁkataḥ — vaikaṁkatî — athọ iti | preti | eva.

8. [a] upayâmá-gṛihîto 'si, prajấ-pataye tvâ jyótishmate[1] jyótishmantaṃ gṛihṇâmi dáksbâya daksba-vṛídhe râtấṃ devébhyo, 'gni-jihvébhyas tva 'rtâyú-bhya índra-jyeshṭhebhyo váruṇarâja-bhyo vấtâpi-bhyaḥ parjányâtma-bhyo, divé tvâ 'ntárikshâya[1] tvâ pṛithivyaí tvấ | [b] 'pe 'ndra dvisháto mánó 'pa jíjyâsato jahy, ápa yó no 'rátîyáti táṃ jahi | [c] prâ-'ṇấya tvâ 'pâ-'nấya tvâ vy-ânấya[2] tvâ, saté tvấ 'sate tvâ, 'd-bhyás tvaú 'shadhî-bhyo[3], víçvebhyas tvâ bhûté-bhyo, yátaḥ pra-jấ ákhidrâ[4] ájâyanta tásmai tvâ prajấ-pataye vibhû-dấvne[3-5] jyótishmate[1] jyótishmantaṃ juhomi ‖ 1 ‖ óshadhîbhyaç, cáturdaça ca ‖ 8 ‖

K. 29, 5. — tvâ | ṛitâyubhya ity ṛitâyu-bhyaḥ — jahi | apeti — prâṇâyeti pra-ṇâyâ — vyâṇâyeti vi-ṇâyâ —

---

7. [3] °njâ° AFW, s. P. 5, 24.

8. dadhigrahamantrâḥ. [1] ohne avagraha. [2] s. P. 3, 15. [3] s. P. 3, 7. [4] ákkhidrâ A, ákhkhidrâ DW, s. Whitney zu P. 14, 8 p. 294. [5] °vnn° (v mit virâma) D vor und nach iti; zur Verdopplung des n s. P. 14, 2.

asâte | tvâ | adbhya ity ât-bhyaḥ — oshâdhîbhya ity oshâdhi-bhyaḥ — vibhûdâvna iti vibhn-dâvnè.

9. yâṃ vâ adhvaryúç ca yájamânaç ca devátâm[1] antar-itás tásyâ â vṛiçcyete[2]; prâjâ-patyâṃ dadhi-grahâṃ gṛihṇîyât, prajâ-patiḥ sárvâ devátâ, devátâbhya evá ní hnuvâte[2]. jyeshṭhó vâ eshá gráhâṇâṃ, yásyai 'shá gṛihyáte jyaíshṭhyam evá gachati. sárvâsâṃ vâ etád devátânâṁ rûpáṃ yád eshá gráho, yásyai 'shá gṛihyáte sárvâṇy evaí 'naṁ rûpâṇi paçûnâṃ úpa tishṭhanta. upayâmá-gṛihîtaḥ ‖ 1 ‖ asi prajâ-pataye tvâ jyótishmate[1] jyótishmantaṃ gṛihṇâmî 'ty âha, jyótir evaí 'naṁ samânâṇâṃ[1] karoty. agni-jihvébhyas tva 'rtâyú-bhya íty âhai, 'tâvatîr[1] vaí devátâs[1], tâbhya evaí 'naṁ sárvâbhyo gṛihṇâty. ápe 'ndra dvisháto mána íty âha, bhrâtṛivyâ-'panuttyai[3]. prâ-'ṇâya tvâ 'pâ-'nâya tvé 'ty âha, prâ-'ṇân evá yájamâne dadhâti. tásmai tvâ prajâ-pataye vibhû-dâvne[4] jyótishmate[1] jyótishmantaṃ juhomi ‖ 2 ‖ íty âha, prajâ-patiḥ sárvâ devátâḥ, sárvâbhya evaí 'naṃ devátâbhyo juhoty. âjya-grahâṃ gṛihṇîyât téjas-kâmasya, téjo vâ âjyaṃ, tejasvy[1] evá bhavati[5]; soma-grahâṃ gṛihṇîyâd brahmavarcasá-kâmasya, brahma-varcasáṃ vaí sómo, brahma-varcasy evá bhavati[5]; dadhi-grahâṃ gṛihṇîyât paçú-kâmasyó, 'rg vaí dádhy, úrk paçáva, úrjaí 'vâ 'smâ úrjam paçûn áva runddhe[6] ‖ 3 ‖ upayâmágṛihîto, juhomi, tricatvâriṁçac ca ‖ 9 ‖

yâm | vai — tasyai | eti | vṛiçcyete iti — sarvâḥ | devatâḥ — nîti | hnuvâte iti — vai | eshaḥ — samânânâm — tvâ | ṛitâyubhya ity ṛitâyu-bhyaḥ — etâvatîḥ — vibhû-

---

9. dadhigrahavidhiḥ. [1] ohne avagraha. [2] s. P. 4, 40. [3] °nutyai ACDW. [4] s. P. 3, 7; °vnn° (v mit virâma) D vor und nach iti. [5] bhávati W (!) [6] rumdhe ACDFW.

dâvnạ iti vibhu-dâvnė — sarvâḥ — tejâskâmasyeti tejâḥ-kâmasya — tejasvî — brahmavarcasîti brahma-varcasî | eva — ûrk | vai | dadhi — ûrjâ | eva | asmai.

10. [a]tvé[1] krátum ápi vṛiñjanti víçve dvír yád eté trír bhávanty ũmâḥ | svâdóḥ svâdîyaḥ svâdúnâ sṛijâ[2] sám áta û shú[3] mádhu mádhunâ 'bhí yodhi ‖ [b]upayâmá-gṛihîto 'si, prajã-pataye tvâ júshṭaṃ gṛihṇâmy, eshá te yónir, prajã-pataye tvâ | práṇa-grahãn gṛihṇâty, etãvad[4] vã asti yãvad[4] eté gráhâ stómâç chándâṅsi pṛishṭhãni díço, yãvad[4] evã 'sti tát ‖ 1 ‖ áva runddhe[5]. jyeshṭhã vã etãn brâhmaṇâḥ purã vidãm akran, tásmât téshâṁ sárvâ díço 'bhí-jitâ abhûvan; yásyai 'té gṛihyánte jyaíshṭhyam evá gachaty, abhí díço jayati. páñca gṛihyante, páñca díçaḥ, sárvâsv evá dikshv ṛidhnuvanti. náva-nava gṛihyante, náva vaí púrushe prâ-'ṇãḥ, prâ-'ṇãn evá yájamâneshu dadhati. prâ-'yaṇîye co 'd-ayaṇîye ca gṛihyante, prâ-'ṇã vaí práṇa-grahãḥ ‖ 2 ‖ prâ-'ṇair evá pra-yánti prâ-'ṇair úd yanti. daçamé 'han gṛihyante, prâ-'ṇã vaí práṇa-grahãḥ; prâ-'ṇébhyaḥ khálu vã etát pra-jã yanti yád vâma-devyám yóneç cyávate; daçamé 'han vâma-devyám yóneç cyavate; yád daçamé 'han gṛihyánte prâ-'ṇébhya evá tát pra-jã ná yanti ‖ 3 ‖ tát, práṇagrahãḥ, saptátriṃçac ca ‖ 10 ‖

tve iti — apîti | vṛiñjanti — sṛija | sam iti | atâḥ | u | sv iti — etâvât | vai — grahãḥ — eva | asti — jyeshṭhâḥ | vai — sarvâḥ — yasyâ | ete — dikshu — práṇâ iti pra-aṇâḥ — prâyaṇîya iti pra-ayaṇîyé — daçame | ahân — prajâ iti pra-jâḥ | yanti.

---

10. gavâmayane [1]tigráhyâḥ práṇagrahâç ca. [1] s. P. 4, 10. [2] so (°â) AW, s. P. 3, 12. [3] so (û shu) AW, s. P. 3, 14. 6, 2. [4] ohne avagraha. [5] rumdhe ACDFW.

11. [a] prá devám devyā́ dhiyā́ bháratā[1] jātá-vedasam | havyā́ no vakshad ânushák[2] || [b] ayám u shyá[3] prá deva-yúr hotā́ yajnā́ya nîyate | rátho ná yór abhī́-vṛito[4] ghṛiṇîvân[2a.5] cetati tmánā́ || [c] ayám agnír urushyaty amṛítād iva jánmanaḥ | sáhasaç cit sáhîyân devó jîvā́tave kṛitáḥ || [d] íḍâyās tvâ padé vayám nā́bhā pṛithivyā́ ádhi | jā́ta-vedo ní dhîmahy ágne havyā́ya vóḍhave || 1 || [e] ágne víçvebhiḥ sv-anîka devaír ū́rṇā-vantam prathamáḥ sîda yónim | kulāyínam[2] ghṛitá-vantaṃ savitré yajnám naya yájamānāya sādhú || [f] sī́da hotaḥ svá u loké cikitvā́nt sādáyā[3] yajnáṃ su-kṛitásya yónau | devā-'vī́r devā́n havíshā yajāsy[6] ágne bṛihád yájamāne váyo dhāḥ || [g] ní hótā hotṛi-shádane vídānas tveshó dîdivā́ṃ asadat[7] su-dákshaḥ | ádabdhavrata-pramatir vásishṭhaḥ sahasram-bharáḥ çúci-jihvo agníḥ[8] || [h] tvám dūtás tvám || 2 || u naḥ paras-pā́s tvám vásya ā́ vṛishabha praṇetā́ | ágne tokásya nas táne tanū́nām ápra-yuchan dī́dyad bodhi go-pā́ḥ || [i] abhí tvā deva savitar īçānam vā́ryāṇām | sádā 'van[9] bhāgám îmahe || [k] mahī́ dyaúḥ pṛithivī́ ca na imā́m yajnám mimikshatām | pipṛitā́m no bhárîma-bhiḥ || [l] tvā́m agne púshkarād[2] ádhy átharvā nír amanthata | mūrdhnó víçvasya vāghátaḥ || [m] tám u || 3 || tvā dadhyáṅṅ[2a.10] ṛishiḥ putrá îdhe átharvaṇaḥ[11] | vṛitra-háṇam[12] puram-darám || [n] tám u tvā pā́thyo vṛishā sám îdhe dasyu-hántamam dhanaṃ-jayáṃ ráṇe-raṇe || [o] utá bruvantu jantáva úd agnír vṛitra-hā́ 'jani | dhanaṃ-jayó ráṇe-raṇe || [p] ā́ yáṃ háste ná

---

11. pâçukahautropayogimantrāḥ; [a-h] auttaravedike agnipraṇayane, [i-n] agnimanthane, [o-p] vahnau jâte, [q-v] asyā'gneḥ pûrvâgninā saha melane. [1] so (°â) AW, s. P. 3, 11. 12. [2] ohne avagraha. [3] so (sh°) AW, s. P. 6, 2; zum Abfall des ḥ s. P. 5, 15. [4] s. P. 3, 7. [5] zu °n s. P. 5, 21. [6] s. P. 16, 18. [7] so (°âṃ a°) AW, s. P. 9, 20. [8] so (°o a°) AW, s. P. 11, 3. [9] als zwei Wörter! (so auch der padapâṭha des Ṛik); sarvadā he rakshaka, achol. [10] s. P. 9, 18. [11] so (°e a°) AW, s. P. 11, 3. [12] zu ṇ s. P. 7, 11.

khâdínaꣳ çíçuṃ jàtáṃ ná bíbhrati | viçấm agníꣳ sv-adhvarám ‖ [q] prá devấṃ devá-vîtaye bháratâ[1] vasuvít-tamam | ấ své yónau ní shîdatu[13] ‖ [r] ấ ‖ 4 ‖ jàtáṃ jàtá-vedasi priyáꣳ çíçîtā̃ 'tithim | syoná ấ gṛihá-patim ‖ [s] agnínâ 'gníḥ sám idhyate kavír gṛihá-patir yúvâ | havya-vấḍ juhv̀-âsyaḥ ‖ [t] tváꣳ hỳ agne agnínâ[11] vípro vípreṇa sánt satā̃ | sákhâ sákhyâ sam-idhyáse ‖ [u] tám marjayanta su-krátum puro-yấvânam[14] âjíshu | svéshu kshấyeshu vâjínam ‖ [v] yajnéna yajnám ayajanta devấs tấni dhármâṇi prathamấny âsan | té ha nấkam mahimấnaḥ sacante yátra pū́rve sâdhyấḥ sánti devấḥ ‖ 5 ‖ vóḍhave, dûtás tváṃ, tám u, sídatv á, yátra, catvári ca ‖ 11 ‖

çesha zu B. 3, 6, 1, 1-3. — [a-b-c] R. 10, 176, 2. 3. 4; [d] 3, 29, 4; [e] 6, 15, 16; [f] 3, 29, 8; [g-h] 2, 9, 1. 2; [i-k 15] 1, 24, 3. 22, 13; [l-m-n] 6, 16, 13. 14. 15; [o] 1, 74, 3; [p-q-r] 6, 16, 40. 41. 42; [s 15] 1, 12, 6; [t 15-u] 8, 43, 14. 73, 8; [v] 1, 164, 50. — bharàta — ânushak — u | syaḥ | preti — devayur iti deva-yuḥ[16] — yoḥ | abhîvṛitā ity abhi-vṛitāḥ | ghṛiṇîvân — pṛithivyâḥ | adhi[17] — svanîketi su-anîkā — ûrṇâvantaṃ ity ûrṇâ-vantaṃ — kulâyinàm — sve | u | loke — sâdayā — devâvîr iti deva-avîḥ — hotṛishadàna iti hotṛi-sadàne — dîdivân — adàbdhavratapramatir ity adàbdhavrata-pramatiḥ — paraspâ iti paraḥ-pâḥ — vasyàḥ | eti — pranéteti pra-netâ — sadā̃ | avan — pushkàrât | adhîti — dadhyañ — putraḥ | îdhe — vṛitrahanaṃ iti vṛitra-hanàm — pâthyaḥ — dasyuhantàmaṃ iti dasyu-hantàmam — jantavàḥ | ud iti — ajani — eti | yam — svadhvaram iti su-adhvaram — bharàta — eti | sve — nîti | sîdatu | eti — çiçîta | atithim — syone | eti — juhvâsya iti juhu-âsyaḥ — puroyâvânam iti puraḥ-yàvâuam — sacante.

---

11. [13] so (sh°) AW, a. P. 6, 4. [14] so (°nam) ACDFW. [15] da diese Verse schon in III, 3, 10, 2 (k) und (s. t) in I, 4, 46, 3 (einem yâjyâ-Abschnitt) sich vorfinden, so befremdet es, dafs sie hier noehmals voll aufgeführt werden. Allerdings ist indefs unser § hier nicht eigentlich ein yâjyâ-Abschnitt. [16] s. Whitney zu P. 3, 2. [17] ohne iti! weil am Schlufs des ardharca.

pûrṇá, 'rshayo, 'gníṇâ [18], yé devấḥ, sū́ryo mâ, sáṃ tvâ [19], vashaṭkâráḥ sá khadirá [20], upayâmágṛihíto 'si, yáṃ vaí, tvé krátum, prá devám, ékâdaça ‖ 11 ‖

pûrṇâ (1, 1), sahajâ○s [21] (3, 2), távâ 'gne vâmī́ḥ (6, 3), prâṇaír evá (10, 3), shấttri○çat ‖ 36 ‖

iti taittirîyasaṃhitâyâṃ tṛitîyakâṇḍe pañcamaḥ prapâṭhakaḥ ‖

iti tṛitîyaṃ kâṇḍam ‖

---

11. [18] gníṇâ devéna DW. [19] tvâ nahyâmi DW. [20] so ACD, zum Unterschied von II, 1, 7, 1; sá khadirá fehlt in W. [21] so (°jâ○s) ACDW, gegen den Usus der Ts. (s. P. 6, 14); für diese Schlufsangaben gelten eben die gewöhnlichen saṃdhi-Regeln.

17. agniḥ (4, 1, 1—7, 15 *).

1. [a] yuñjânáḥ prathamám mánas tatvấya savitấ dhíyaḥ | agníṃ jyótir ni-cấyya pṛithivyấ ádhy ấ 'bharat || [b] yuktvấya mánasâ devấnt súvar yató dhiyấ dívam | bṛihấj jyótiḥ karishyatáḥ savitấ prá suvati tấn || [c] yukténa mánasâ vayáṃ devásya savitúḥ savé | suvar-géyâya çáktyai || [d 1] yuñjáte mána utá yuñjate dhíyo víprâ víprasya bṛiható vipaççítaḥ [2] | ví hótrâ dadhe vayunâ-vid [3] éka ít || 1 || mahî devásya savitúḥ pári-shṭutiḥ || [e] yujé vâm bráhma pûrvyáṃ námo-bhir ví çlókâ yanti pathýe 'va sűrâḥ | çṛiṇvánti víçve amṛítasya [4] putrấ ấ yé dhấmâni divyấni tasthúḥ || [f] yásya pra-yấṇam ánv anyá íd yayúr devấ devásya mahimấnam árcataḥ | yáḥ pấrthivâni vi-mamé sá étaço rájâꝛsi devấḥ savitấ mahi-tvanấ || [g 6] déva savitaḥ prá suva yajnám prá suva || 2 || yajná-patim bhágâya, divyó gandharváḥ [7] keta-pűḥ kétaṃ naḥ punâtu vâcás pátir [8] vấcam adyá svadâti naḥ || [h] imáṃ no deva savitar yajnám prá suva devâ-yúvaꝛ [9] sakhi-vídaꝛ satrâ-jítaṃ [8] dhana-jítaꝛ suvar-jítam || [i 9] ṛicấ stómaꝛ sám ardhaya gâyatréṇa ratham-tarám | bṛihád gâyatrâ-vartani || [k] devásya tvâ savitúḥ pra-savè 'çvínor

---

* mit Ausnahme der (yâjyâ-Abschnitte und der) zum sçvamedha gehörigen Stücke 4, 12. 6, 6-9. 7, 15; s. Ind. Stud. 3, 375. 381. 383.

1, 1-10. ukhyo 'gniḥ; 1. abhryâdânam. [1] so schon I, 2, 13, 1. [2] ohne avagraha. [3] s. P. 3, 2. 5. [4] so (°c a°) AFW; s. P. 11, 3. [5] zu ṇ s. P. 7, 6. [6] so schon I, 7, 7, 1. [7] °rvaḥ | AW (!) [8] so (°s p°) AFW, s. P. 8, 27. [9] so schon III, 1, 10, 1.

bâhú-bhyâm pûshṇó hástâbhyâm gâyatréṇa chándasā́ " dade 'ñgirasvád[10 u. 2]; [1]ábhrir asi, nā́riḥ[11] || 3 || asi, pṛithivyā́ḥ sadhá-sthâd agním purîshỳam añgirasvád[2] ā́ bhara, traishṭubhéna[2] tvâ chándasā́ " dade 'ñgirasvád[10 u. 2]; [m]bábhrir asi, nā́rir asi, tváyâ vayáṁ sadhá-stha ā́ 'gníṁ çakema khánitum purîshỳaṃ, jā́gatena tvâ chándasā́ " dade 'ñgirasvád[10 u. 2]; [n]dhásta â-dhā́ya savitā́ bíbhrad ábhriṁ hiraṇyáyîm | táyâ jyótir ájasram íd agníṃ khâtvī́ na ā́ bharā́, "nu-shṭubhena tvâ chándasā́ " dade 'ñgirasvát[10 u. 2] || 4 || íd, yajnám prá suva, nā́rir, ā́nushṭubhena tvâ chándasâ, trī́ṇi ca || 1 ||

5, 1, 1, 1-4. — K. 15, 11. 16, 1. (18, 19. 19, 1). — Vs. 11, 1-11. Ç. 6, 3, 1, 12-41. Kâ. 16, 2, 7-8. — tatvâyà — pṛithivyâḥ | adhi | eti | abharat | yuktvâyà — suvàḥ — suvargeyâyeti suvaḥ-geyā́ya — manàḥ — viprā́ḥ — vipaçcitàḥ — hotrā́ḥ — vayunâvid iti vayuna-vit | ekàḥ — parishṭutir iti pari-stutiḥ — çlokā́ḥ — pathyā́ | iva — prayâṇam iti pra-yânàm | anv iti | anye | it — devâḥ — vâcaḥ | patiḥ — devâyuvam iti deva-yuvàm — satrâjitam iti satra-jitàm[12] — suvarjitam iti suvaḥ-jitàm — chandàsâ | eti | dade | añgirasvat — nâriḥ — sadhastha iti sadha-sthe | eti | agnim — hastè — naḥ | eti | bhara | ânúshṭubhenety ânú-stubhena.

2. [a]imā́m agṛibhṇan raçanā́m ṛitásya pū́rva ā́yushi vidátheshu kăvyā́ | táyâ devā́ḥ sutám ā́ babhûvur ṛitásya sā́mant sărám â-rápantî || [b]prá-tûrtaṃ vájinn ā́ drava várishṭhâm ánu saṃ-vátam | diví te jánma paramám antárikshe[1] nā́bhiḥ pṛithivyā́m ádhi yóniḥ || [c]yuñjā́thâṁ rā́sabhaṃ yuvám asmín yā́me vṛishaṇ-vasû | agním bhárantam asma-yúm || [d]yóge-yoge tavás-taraṃ vā́je-vâje havâmahe | sákhâya índram ûtáye || [e]pra-tū́rvan || 1 || é 'hy ava-krā́-

1. [10] zu dem Ausfall des anlautenden a s. P. 12, 7. [11] na vidyate arir yasyâḥ, schol. [12] als ob das Nomen sattra darin enthalten sei.
2. mṛidâkrântiḥ. [1] ohne avagraha.

mann áçastî rudrásya gắṇa-patyân mayo-bhŭr é 'hi | urv̀ antáriksham ánv ihi svasti-gavyûtir ábhayâni kṛiṇván ‖ [f]pûshṇắ sa-yújâ sahá[2] pṛithivyắḥ sadhá-sthâd agním pu=rîshỳam añgirasvád[1] áche 'hy. [g]agním purîshỳam añgi=rasvád áche 'mo. [h]'gním[3] purîshỳam añgirasvád bharish=yâmo. [i]'gním[3] purîshỳam añgirasvád bharâmaḥ | [k]ánv agnír ushásâm ágram akhyad ánv áhâni prathamó jâtá=-vedâḥ | ánu sŭryasya ‖ 2 ‖ puru-trắ ca raçmîn ánu[4] dyắvâ-pṛithivĭ ắ tatâna ‖ [l]â-gátya vâjy ádhvanaḥ sárvâ mṛídho ví dhûnute | agnío sadhá-sthe mahatí cákshushâ ní cikîshate ‖ [m]â-krámya vâjin pṛithivîm agním icha rucắ tvám | bhŭmyâ vṛitvắya[5] no brûhi yátaḥ kháná̂ma tám vayám ‖ [n]dyaús te pṛishṭhám, pṛithivĭ sadhá-stham, âtmắ 'ntárikshaw[1], samudrás[1] te yónih̀ | vi-khyắya cákshushâ tvám abhí tishṭha ‖ 3 ‖ pṛitanyatáḥ ‖ [o]út krâma mahaté saú=bhagâyâ[1] 'smắd â-sthắnâd draviṇo-dắ vâjin | vayáw syâma su-mataú pṛithivyắ agním khanishyánta upá-sthe asyâḥ[6] ‖ [p]úd akramîd draviṇo-dắ vâjy árvắ 'kaḥ sá lokáw sú-kṛitam pṛithivyắḥ | tátaḥ khanema su-prátikam agnío súvo rúhâṇâ[7] ádhi nắka ut-tamé ‖ [q]apó devĭr úpa sṛija mádhu-matîr aya=kshmắya pra-jắbhyaḥ | tắsâw sthắnâd új jihatâm óshadha=yaḥ[1] su-pippalắḥ ‖ [r]jígharmi ‖ 4 ‖ agním mánasâ ghṛiténa prati-kshyántam[8] bhúvanâni víçvâ | pṛithúm̐ tiraçcĭ váyasâ bṛihántaṃ vyácishṭham[1] ánnaw rabhasáṃ vídânam ‖ [s]ắ tvâ jigharmi vácasâ ghṛiténâ 'rakshásâ mánasâ táj jushasva | márya-çrî spṛihayád-varṇo agnír[9] nắ 'bhi-mṛíçe tanúvâ jár=hṛishâṇaḥ ‖ [t]pári vắja-patiḥ kavír agnír hávyâny akramît |

---

2. [2] sahá | AW. [3] so ([o]o ') AW, s. 12, 6. [4] so ([o]in a[o]) AFW, s. P. 9, 23. [5] so (vṛitv[o]) ACDFW;]/var? pṛithivyâ saha caraṇaṃ kṛitvâ, pṛithivîm pṛishṭvety arthaḥ, schol. [6] so ([o]e a[o]) AFW, s. P. 11, 3. [7] so ([o]vo r[o]) AFW, s. P. 8, 7 schol. 8. 16 (p. 192). [8] so ([o]kshy[o]) ACDFW. [9] so ([o]o a[o]) AFW, s. P. 11, 3.

dádhad rátnâni dâçúshe ‖ [v 10]pári tvâ 'gne púraṃ vayáṃ víprāso sahasya dhîmahi | dhṛishád-varṇaṃ divé-dive bhettāram bhaṅgurā-vataḥ[11] ‖ [w] tvám agne dyú-bhis tvám âçuçukshāṇis[1] tvám ad-bhyás tvám áçmanas pári[12] | tváṃ vánebhyas tvám óshadhî-bhyas[11] tváṃ nṛiṇāṃ nṛi-pate jâyase çúciḥ ‖ 5 ‖ pratūrvant, sūryasya, tishṭha, jígharmi, bhettāram, vicaçatiç ca ‖ 2 ‖

5, 1, 2, 1 - 3, 4. — K. 16, 1. 2. 19, 2. 3. — Vs. 22, 2. 11, 12-27. Ç. 6, 3, 2, 2 - 3, 25. Kâ. 16, 2, 9-22. — pûrvé | âyúshi — sâmân | sāram — anv iti | saṃvataṃ iti sam-vatam — adhîti | yoniḥ — vṛishaṇvasû iti vṛishaṇ-vasû[13] — eti | ihi — açástîḥ — gāṇapatyâd iti gāṇa-patyât — achā[14] | ihi — achā | imaḥ — vâjî | adhvānaḥ | sarvāḥ — bhûmyāḥ — draviṇodā iti draviṇaḥ-dāḥ — pṛithivyâḥ — khanishyantāḥ — draviṇodā iti draviṇaḥ-dāḥ | vâjî | arvā | akāḥ — suvāḥ | ruhāṇāḥ | adhîti | nāka — maryáçrîr iti maryá-çrîḥ — açmānaḥ | pari[15].

3. [a] devásya tvâ savitúḥ pra-savé 'çvínor bâhú-bhyâm pûshṇó hástâbhyâm pṛithivyāḥ sadhá-sthe 'gním[1] purîshyam aṅgirasvát[2] khanâmi ‖ [b] jyótishmantaṃ[2] tvâ 'gne su-prátîkam ájasreṇa bhānúnâ dîdyânam | çivám pra-jābhyó 'hiṃsantam[3] pṛithivyāḥ sadhá-sthe 'gním[1] purîshyam aṅgirasvát[2] khanâmi ‖ [c] apām pṛishṭham asi sa-práthâ urv agním bharishyád áparâ-vapishṭham | várdhamânam mahá ā ca púshkaram[2] divó mātrayâ variṇā prathasva ‖ [d] çárma ca sthaḥ ‖ 1 ‖ várma ca stho áchidre[4.5] bahulé[5] ubhé[5] | vyácasvatî[2.5] sám vasâthâm bhartám agním purîshyam ‖

---

2. [10] so schon I, 5, 6, 4. [11] s. P. 3, 5. 7. [12] so (°a p°) AFW, s. P. 8, 24. [13] s. P. 4, 5 und zu dem ṇ P. 13, 18. [14] achcha D, s. Whitney zu 14, 8. [15] ohne iti, weil am Schluſs des ardharca.

3. khananam. [1] so (°e ') AFW, s. P. 12, 6. [2] ohne avagraha. [3] so (°o 'h°) AFW, s. P. 12, 4. [4] so (°o a°) AFW, s. P. 11, 3. [5] s. P. 4. 11. 19. 31.

[a] sáṃ vasâthâv suvar-vídâ samîcî[2a.b] úrasâ tmánâ | agnim antár bharishyántî[5] jyótishmantam[2] ájasram ít || [f] purîshyò 'si viçvá-bharâḥ |[6] átharvâ tvâ prathamó nír amanthad agne | [g 7] tvâm agne púshkarâd[2] ádhy átharvâ nír amanthata | mûrdhnó víçvasya vâghátaḥ || [h 7] tám u tvâ dadhyáṅṅ[2a.6] ṛíshiḥ putrá îdhe || 2 || átharvaṇaḥ | vṛitra-hánam[9] puraṃ-darám || [i 7] tám u tvâ pâthyó vṛíshâ sám îdhe dasyu-hántamam | dhanaṃ-jayáv ráṇe-raṇe || [k 7] sîda hotaḥ svá u loké cikitvân̄t sâdáyâ[10] yajnáv su-kṛitásya yónau | devâ-'vîr devân̄ havíshâ yajâsy[11] ágne bṛihád yájamâne váyo dhâḥ || [l 7] ní hótâ hotṛi-shádane vídânas tveshó dîdivâv asadat[12] su-dákshaḥ | ádabdhavrata-pramatir vásishṭhaḥ sahasram-bharáḥ çúci-jihvo agníḥ[4] || [m] sáv sîdasva mahân̄v asi[12] çócasva || 3 || deva-vîtamaḥ | ví dhûmám agne arushám[13] miyedhya sṛijá pra-çasta darçatám || [n] jánishvâ[10] hi jényo ágre[4] áhnâm[13] hitó hitéshv arushó váneshu | dáme-dame saptá rátnâ dádhâno 'gnír[14] hótâ ní shasâdâ[15a.10] yájîyân || 4 || stha, îdhe, çócasva, saptáviṃçatiç ca ‖ 3 ‖

5, 1, 4, 1-5. — K. 16, 3. 19, 4. — Vs. 11, 28-37. Ç. 6, 4, 1, 1 - 2, 9. Kâ. 16, 2, 22-27. — ahiṃsantam — mahaḥ | eti — achidre iti | bahule iti | ubhe iti | vyacasvatî iti — samîcî iti — bharishyantî iti — pushkarât | adhîti — dadhyañ — putraḥ | îdhe — vṛitrahaṇam iti vṛitra-hanam — pâthyaḥ — sve | u — sâdaya — devâvîr iti deva-avîḥ — yajâsi — janishva — nîti | sasâda.

4. [a] sáṃ te vâyúr mâtariçvâ[1] dadhâtû 't-tânâyai hṛí-

---

3. [6] so (°âḥ |) A. F (ohne |). W (| von zweiter Hand). [7] so schon III, 5, 11, 3. 4. 2. [8] zu ñṅ s. P. 9, 18. [9] zu u s. P. 7, 11. [10] so (°â) AFW, s. P. 3, 12. 8. [11] s. P. 16, 18. [12] so (°âv a°) AFW, s. P. 9, 20. [13] so (°e a°) AFW, s. P. 11, 3. (12, 4). [14] so (°o 'g°) AFW, s. P. 12, 6. [15] zu sh° s. P. 6, 4.

4. mṛidâharaṇam. [1] ohne avagraha.

dayaṃ yád ví-lishṭam | devā́nāṃ yáç cárati prâ-'ṇáthena
tásmai ca devi váshaḍ astu túbhyam ‖ [b] sú-jâto jyótishâ
sahá çárma várûtham ā́ 'sadaḥ súvaḥ | vā́so agne[2] viçvá-
-rûpaꣳ sáṃ vyayasva vibhâ-vaso ‖ [c] úd u tishṭha sv-adhvarā́
'vâ[3] no devyā́ kṛipā́ | dṛiçé ca bhâsā́ bṛihatā́ su-çukvánir[4]
ā́ 'gne yâhi suçastí-bhiḥ ‖ 1 ‖ [d] ûrdhvá ū́ shú ṇa[5] ûtáye
tíshṭhâ[3] devó ná savitā́ | ûrdhvó vā́jasya sánitâ yád añjí-
-bhir vâghád-bhir vi-hváyâmahe ‖ [e] sá jâtó gárbho asi[3] ró-
dasyor ágne cā́rur ví-bhṛita óshadhîshu[1] | citráḥ çíçuḥ pári
támâꣳsy aktáḥ prá mâtṛí-bhyo ádhi[2] kánikradad gâḥ ‖
[f] sthiró bhava vîḍv-aṅga âçúr bhava vâjỳ arvan | pṛithúr
bhava su-shádas tvám agnéḥ purîsha-vā́hanaḥ[6] ‖ [g] çivó
bhava ‖ 2 ‖ pra-jā́bhyo mā́nushîbhyas tvám aṅgiraḥ | mā́
dyā́vâ-pṛithivī́ abhí çûçuco mā́ 'ntáriksham[1] mā́ vánaspá-
tîn[1] ‖ [h] praí 'tu vâjī́ kánikradan nā́nadad rā́sabhaḥ pátvâ |
bhárann agníṃ purîshỳam mā́ pâdy ā́ynshaḥ purā́ ‖ [i] rā́-
sabho vâṃ kánikradat sú-yukto vṛishaṇâ ráthe | sá vâm
agníṃ purîshỳam âçúr dûtó vahâd itáḥ ‖ [k] vṛíshâ 'gníṃ
vṛíshaṇam bhárann apā́ṃ gárbhaꣳ samudríyam[1] | ágna ā́
yâhi ‖ 3 ‖ vîtáya ṛitáꣳ satyám ‖ [l] óshadhayaḥ[1] práti gṛih-
ṇîtâ 'gníṃ etáꣳ çivám â-yántam abhy átra yushmā́n | vy-
-ásyan víçvâ ámatîr árâtîr ni-shī́dan no ápa[2] dur-matíꣳ
hanat ‖ [m] óshadhayaḥ práti modadhvam enam púshpâ-vatīḥ[7]
su-pippalā́ḥ | ayáṃ vo gárbha ṛitvíyaḥ pratnáꣳ[1] sadhá-stham
ā́ 'sadat ‖ 4 ‖ suçastíbhiḥ, çivó bhava, yâhi, shát tríꣳçac ca ‖ 4 ‖

5, 1, 5, 1-10. — K. 16, 4. 19, 5. — Vs. 11, 39-48. Ç. 6, 4, 3, 4
- 4, 17. Kâ. 16, 3, 3-14. — prâṇathéneti pra-ṇathéna — eti |

---

4. [2] so (°o a°) AFW, s. P. 11, 3. [3] so (°â) AFW, s. P. 3, 8. 12.
[4] so A. D. C (nach iti). W., çuçukv° C (vor iti). F; sushṭhu çucâṃ raçmi-
nâṃ vanitâ (!) schol. [5] so (û shu ṇa) AFW, s. P. 3, 14. 6, 2. 7, 2.
[6] so (°naḥ) AFW; vgl. P. 7, 6. [7] s. P. 3, 5.

asadaḥ | suvâḥ | vâsâḥ — vibhâvaso iti vibhâ-vaso — svadhvareti su-adhvara | avâ — sucukvanir iti su-çukvaniḥ — ûrdhvaḥ | u | sv iti | naḥ — tishṭhâ — adhîti | kanikradat | gâḥ — vîḍvâṅga iti vîḍu-aṅgaḥ — vâjî — sushada iti su-sadâḥ — purîshavâhana iti purîsha-vâhanaḥ — kanikradat | nânadat — mâ | pâdi — vîtaye — abhîti | atrâ — vyasyann iti vi-asyan — nishîdann iti ni-sîdan — pushpâvatîr iti pushpâ-vatîḥ — eti | asadat.

5. [a] 1 ví pâjasâ pṛithúnâ çóçucâno bâdhasva dvishó rakshâso ámîvâḥ [2] | su-çármaṇo bṛihatâḥ çármaṇi syâm agnér aháṁ su-hávasya prá-ṇîtau ‖ [b] âpo hí shṭhâ [3] mayo-bhúvas tâ na ûrjé dadhâtana | mahé ráṇâya cákshase ‖ [c] yó vaḥ çivá-tamo rásas tásya bhâjayate 'há naḥ | uçatîr iva mâtáraḥ ‖ [d] tásmâ áraṁ gamâma vo yásya kshâyâya jínvatha | âpo janáyathâ [4] ca naḥ ‖ [e] mitráḥ ‖ 1 ‖ saṁ-sṛijya pṛithivîṁ bhûmim ca jyótishâ sahá | sú-jâtaṁ jâtá-vedasam agnim vaiçvânaráṁ [5] vi-bhúm ‖ [f] ayakshmâya tvâ sáṁ sṛijâmi pra-jâbhyaḥ | viçve tvâ devâ vaiçvânaráḥ [5] sáṁ sṛijantv ânu-shṭubhena chándasâ 'ṅgirasvát [5] ‖ [g] rudráḥ sam-bhṛitya pṛithivîṁ bṛihâj jyótiḥ sám îdhire | téshâm bhânúr ájasra ic chukró devéshu rocate ‖ [h] sáṁ-sṛishṭâṁ vásu-bhî rudraír dhîraiḥ karmaṇyàm mṛídam | hástâbhyâm mṛidvîṁ kṛitvâ sinîvâlî [5] karotu ‖ 2 ‖ tâṁ ‖ [i] sinîvâlî su-kapardâ su-kurîrâ sv-aupaçâ | sâ túbhyam adite maha ó 'khâṁ dadhâtu hástayoḥ ‖ [k] ukhâṁ karotu çáktyâ bâhú-bhyâm áditir dhiyâ | mâtâ putráṁ yátho 'pá-sthe sâ 'gnim bibhartu gárbha â ‖ [l] makhásya çiro 'si. [m] yajnásya padé sthaḥ | [n] vásavas tvâ kṛiṇvantu gâyatréṇa chándasâ 'ṅgirasvát [5] pṛithivyâ asi,

---

5. ukhânirmâṇam. [1] s. II, 5, 12, 5. [2] so (°o a°) AFW, s. P. II, 3. [3] so (shṭhâ) AFW, s. P. 3, 8. 6, 2. [4] so (°â) AFW, s. P. 3, 10. 8. [5] ohne avagraha.

rudrā́s tvâ kṛiṇvantu traishṭubhena[5] chándasâ 'ñgirasvád[5] antáriksham[5] asi ‖ 3 ‖ âdityā́s tvâ kṛiṇvantu jā́gatena chándasâ 'ñgirasvád dyaúr asi, víçve tvâ devā́ vaiçvânarā́ḥ[5] kṛiṇvantv ā́nu-shṭubhena chándasâ 'ñgirasvád díço 'si, dhruvā́ 'si dhâráyâ[4] máyi pra-jā́ꣳ râyás póshaṃ[6] gaupatyáꣳ[5] su-vī́ryaꣳ sa-jâtā́n yájamânâyā́. [o] 'dityai rā́snâ 'sy. [p] áditis te[7] bílaṃ gṛihṇâtu pā́ñktena chándasâ 'ñgirasvát | [q] kṛitvā́ya sā́ mahī́m ukhā́m mṛin-máyîṃ yónim agnáye | tā́m putrébhyaḥ sám prā́ 'yachad áditiḥ: çrapáyân íti[8] ‖ 4 ‖ mitráḥ, karotv, antáriksham asi, prá, catvā́ri ca ‖ 5 ‖

5, 1, 6, 1-4. — K. 16, 4. 5. 19, 5. 6. — Vs. 11, 49-59. Ç. 6, 4, 4, 21 - 5, 2, 21. Kâ. 16, 3, 15 - 4, 4. — praṇī́tâv iti pra-nîtau — hi | stha — bhâjayata | iha — tasmai — janayátha — devâḥ | vaiçvânarâḥ — ânúshṭubhenety ânú-stubhena — ajásraḥ | it — mahe | eti | ukhâm — sâ | agnim — garbhé | â[9] — pade[10] iti — pṛithivî | asi — devâḥ | vaiçvânarâḥ — diçáḥ | asi | dhruvâ — dhârayá — râyaḥ | poshám | gaupatyam — mṛinmayîm iti mṛit-mayī́m — sam | preti | ayachat.

6. [a] vásavas tvâ dhûpayantu gâyatréṇa chándasâ 'ñgirasvád[1], rudrā́s tvâ dhûpayantu traíshṭubhena[1] chándasâ 'ñgirasvád, âdityā́s tvâ dhûpayantu jā́gatena chándasâ 'ñgirasvád, víçve tvâ devā́ vaiçvânarā́[1] dhûpayantv ā́nu-shṭubhena chándasâ 'ñgirasvád, índras tvâ dhûpayatv añgirasvád, víshṇus tvâ[4] dhûpayatv añgirasvád, váruṇas tvâ dhûpayatv añgirasvád. [b] áditis tvâ[4] devī́ viçvádevyâ-vatî[2] pṛithivyā́ḥ sadhá-sthe 'ñgirasvát[3] khanatv avaṭa. [c] devā́nâṃ tvâ pátnîḥ ‖ 1 ‖ devī́r viçvádevyâ-vatîḥ[2] pṛithivyā́ḥ sadhá-sthe

5. [6] so (°s p°) AFW, s. P. 8, 29. [7] so (°s t°) AFW; vgl. P. 6, 5. [8] so (°n i°) AFW, s. P. 9, 23. [9] ohne iti, weil am Ende des ardharca [10] s. P. 4, 45. 46.

6. tatsaṃskâraḥ. [1] ohne avagraha. [2] s. P. 3, 5. 7. [3] so (°e ') AFW, s. P. 12, 7. [4] so (°s t°) AFW.

'ñgirasvád[3] dadhatû 'khe. [d]dhishâṇâs tvâ devîr viçvádevyâ-vatîḥ[2] pṛithivyâḥ sadhá-sthe 'ñgirasvád[3] abhî 'ndhatâm ukhe, gnâs tvâ devîr viçvádevyâ-vatîḥ[2] pṛithivyâḥ sadhá-sthe 'ñgirasvác[3] chrapayantû 'khe, várûtrayo jánayas tvâ devîr viçvádevyâ-vatîḥ pṛithivyâḥ sadhá-sthe 'ñgirasvát pacantû 'khe | [e]mitrai 'tâm ukhâm pacai, 'shâ mâ bhedi | [f]etâṃ te pári dadâmy ábhittyai[5] | [g]abhî 'mâm ‖ 2 ‖ mahinâ dívam mitró babhûva sa-práthâḥ | utá çrávasâ pṛithivîm ‖ [h6]mitrásya carshaṇî-dhṛítaḥ[2] çrávo devásya sânasim | dyumnáṃ citráçravas-tamam ‖ [i]devás tvâ savitó 'd vapatu su-pâṇíḥ sv-aṅguríḥ | su-bâhúr utá çáktyâ ‖ [k]ápadyamânâ pṛithivy âçâ díça â pṛiṇa | út tishṭha bṛihatî bhavo "rdhvâ tíshṭha dhruvâ tvám ‖ [l]vásavas tvâ " chṛindantu gâyatréṇa chándasâ 'ñgirasvád, rudrâs tvâ " chṛindantu traishṭubhena[1] chándasâ 'ñgirasvád, âdityâs tvâ " chṛindantu jâgatena chándasâ 'ñgirasvád, víçve tvâ devâ vaiçvânarâ[1] â chṛindantv ânu-shṭubhena chándasâ 'ñgirasvát ‖ 3 ‖ pátnîr, imáṁ, rudrâs tvâ " chṛindantv, ékân ná viṁçatíç ca ‖ 6 ‖

5, 1, 7, 1-4. — K. 16, 5. 6. 19, 6. 7. — Vs. 11, 60-65. — Ç. 6, 5, 3, 10 - 4, 17. Kâ. 16, 4, 8-23. — devâḥ | vaiçvânarâḥ — viçvadevyâvatîti viçvadevya-vatî — dadhatu | ukhe — abhiti | indhatâm — pacantu | ukhe | mitrâ | etâm — paca | eshâ — bhedi — abhîti | imâm — carshaṇîdhṛita iti carshaṇi-dhṛitâḥ — pṛithivi | âçâḥ — tvâ | eti | chṛindantu.

7. [a]sámâs tvâ 'gna ṛitávo vardhayantu saṃ-vatsarâ ṛíshayo yâni satyâ | sám divyéna dîdihi rocanéna víçvâ â bhâhi pra-díçaḥ pṛithivyâḥ ‖ [b]sám ce 'dhyásvâ 'gne prá ca bodhayai 'nam úc ca tishṭha mahaté saúbhagâya[1] | mâ ca

---

6. [b] [c]bhityai DW. [6] so schon III, 4, 11, 5.

7. pañcapaçvaṅgabhûtâ âgnikyaḥ sâmidhenyaḥ. [1] ohne avagraha.

rishad upa-sattẫ te agne[2] hrahmẫṇas te yaçásaḥ santu mẫ 'nyé ‖ [c] tvẫm agne vṛiṇate brâhmaṇẫ imé çivó agne[3] ‖ 1 ‖ saṃ-váraṇe bhavâ[4] naḥ | sapatna-hẫ no abhimâti-jíc ca své gáye jâgṛihy ápra-yuchan ‖ [d] ihaí 'vẫ 'gne ádhi[2] dhârayâ[4] rayím mẫ tvâ ní kran pûrva-cíto ni-kâríṇaḥ | kshatrám agne su-yámam astu túbhyam upa-sattẫ vardhatâṃ te ánishṭṛi-taḥ[5 a-1] ‖ [e] kshatréṇâ 'gne sv-âyuḥ sáꣳ rabhasva mitréṇâ 'gne mitra-dhéye yatasva | sa-jâtẫnâm madhyama-sthẫ edhi râj-ñẫm agne vi-havyò dîdihî 'há ‖ [f]áti ‖ 2 ‖ ního[1] áti[2] sridhó 'ty[6] ácittim áty árâtim agne | víçvâ hy agne dur-itẫ sá-hasvẫ 'thâ 'smá-bhyaꣳ sahá-vîrâꣳ rayíṃ dâḥ ‖ [g] anâ-dhṛishyó jâtá-vedâ ánishṭṛito[1] vi-râḍ agne kshatra-bhṛíd dîdihî 'há | víçvâ âçâḥ pra-muñcán mânushîr bhiyáḥ çivấbhir adyá pári pâhi no vṛidhé ‖ [h] bṛíhaspate[1] savitar bodháyai 'naꣳ sáꣳ-çitaṃ cit saṃ-tarấꣳ sáꣳ çiçâdhi | vardháyai 'nam ma-haté saúbhagâya[1] ‖ 3 ‖ víçva enam ánu madantu devấḥ ‖ [i] amutra-bhûyâd ádha yád yamásya bṛíhaspate[1] abhí-çaster[2] ámuñcaḥ | práty auhatâm açvínâ mṛityúm asmâd devấnâm agne bhishájâ çácî-bhiḥ[7] ‖ [k] úd vayám támasas pári[8] páçyanto jyótir út-taram | devám deva-trấ sûryam áganma jyótir ut-tamám ‖ 4 ‖ imé çivó agné, 'ti, saúbhagâya, cátustrioçac ca ‖ 7 ‖

5, 1, 8, 5. 6. — K. 18, 16. — Vs. 27, 1-10. — [a.b.c.e.f] Ath. 2, 6, 1-5. — agne | ṛitavaḥ — idhyasvâ — bhava — iha | eva | agne | adhîti | dhâraya — anishṭṛitaḥ — svâyur iti su-âyuḥ — atîti | nihâḥ[1 a-9] | atîti | sridhâḥ | atîti — bodhaya — viçve — çacîbhir iti çaci-bhiḥ — tamâsaḥ | pariti.

8. [a] ûrdhvẫ asya sam-ídho bhavanty ûrdhvẫ çukrẫ

---

7. [2] so (°e a) AFW, s. P. 11, 3. [3] so (°o a°) AFW, s. P. 11, 3. [4] s. P. 3, 8. [5] s. P. 11, 4. [6] so (°o ') AFW, s. P. 12, 8. [7] s. P. 3, 7. [8] so (°s p°) AFW, s. P. 8, 24. [9] nikṛishṭâni çvaçûkarâdi-janmâni jihite prâpuoti yair duritais tâni, schol. (!)

8. prayâjayâjyâ âprinâmakâḥ.

çocíshy agnéḥ | dyumát-tamâ su-prátîkasya sûnóḥ ‖ [b] tánû--nápâd ásuro viçvá-vedâ devó devéshu deváḥ | pathá ṅ 'nakti mádhvâ ghṛiténa ‖ [c] mádhvâ yajnáṃ nakshase prî-ṇânó nárâçáṅso[1] agne[2] | su-kṛíd deváḥ savitâ viçvá-vâraḥ ‖ [d] áchâ 'yám eti çávasâ ghṛiténe "ḍânó váhnir námasâ | agníṅ srúco adhvaréshu[3] prayát-su ‖ [e] sá yakshad asya mahimâ-nam agnéḥ, sáḥ ‖ 1 ‖ î mandrâsu[3] prayásaḥ | vásuç cé-tishṭho vasu-dhâtamaç ca ‖ [f] dvâro devîr ánv asya víçve vratâ dadante agnéḥ[4] | uru-vyácaso dhâmnâ pátyamânâḥ ‖ [g] té[5] asya yóshaṇe[5] divyé[5] ná yónâv ushâsânáktâ[1] | imáṃ yajnám avatâm adhvaráṃ naḥ ‖ [h] daívyâ hotârâv ûrdhvám adhvaráṃ no 'gnér[6] jihvâm abhí gṛiṇîtam | kṛiṇutáṃ naḥ sv-ishṭim ‖ [i] tisró devîr barhír é 'dáṅ sadantv íḍâ sárasvatî[1] ‖ 1 ‖ bhâratî[7] mahî gṛiṇânâ ‖ [k] tán nas turîpam[1] ádbhu-tam[1] purukshú[1] tváshṭâ su-vîram | ràyás póshaṃ[8] ví shyatu[9] nâbhim asmé[10] ‖ [l] vánaspaté[1] 'va[11] srijâ[12] rárâṇas tmánâ devéshu | agnír havyáṅ çamitâ sûdayâti ‖ [m] ágne svâhâ[1] kṛi-ṇuhi jâta-veda índrâya havyám | víçve devâ havír idáṃ jushantâm ‖ [n][13] hiraṇya-garbháḥ sám avartatâ 'gre bhûtásya jâtáḥ pátir éka âsît | sá dâdhâra pṛithivîṃ dyâm ‖ 3 ‖ uté 'mâṃ kásmai devâya havishâ vidhema ‖ [o] yáḥ prâ-'ṇato ni--misható mahi-tvaí 'ka íd râjâ jágato babhûva | yá îçe asya[4] dvi-pádaç cátush-padaḥ kásmai devâya havishâ vidhema ‖ [p] yá âtma-dâ bala-dâ yásya víçva upâ-"sate pra-çishaṃ yásya devâḥ | yásya châyâ 'mṛítaṃ yásya mṛityúḥ kásmai devâya havishâ vidhema ‖ [q] yásye 'me himá-vanto mahi-

8. [1] ohne avagraha. [2] so (°o a°) AFW, s. P. 11, 3. [3] so (i m°) AFW, s. P. 5, 12 (1, 57); nach P. wäre zu lesen im 'andrâsu! [4] so (°e a°) AFW, s. P. 11, 3. [5] s. P. 4, 20. [6] so (°o ') AFW, s. P. 12, 7. [7] °tî | AW (?). [8] so (°s p°) AFW, s. P. 8, 29. [9] so (sh°) AFW, s. P. 6, 4. [10] s. P. 4, 9. [11] so (°e ') AFW, s. P. 12, 4. [12] s. P. 3, 12. [13] s. hei 11, 2, 12, 1.

-tvā́ yásya samudráꣳ[1] rasáyâ sahá || 4 || âhúḥ | yásye 'mā́ḥ pra-díço yásya bâhū́[14] kásmai devā́ya havíshâ vidhema || [r] yáṃ krándasî[5] ávasâ tastábhâne[5] abhy-aíkshetâm mánasâ réjamâne[5] | yátrā́ 'dhi sū́ra úd-itau vy-éti kásmai devā́ya havíshâ vidhema || [s] yéna dyaúr ugrā́ pṛithivī́ ca dṛiḍhé[15] yéna súva stábhitaṃ yéna nā́kaḥ | yó antárikshe[2 u. 1] rā́jaso vi-mā́naḥ kásmai devā́ya havíshâ vidhema || [t 13] ā́po ha yán mahatī́r víçvam || 5 || ā́yan dákshaṃ dádhânâ janáyantîr agním | táto devā́nâṃ nír avartatā́ 'sur ékaḥ kásmai devā́ya havíshâ vidhema || [u] yáç cid ā́po mahinā́ pary-ápaçyad dákshaṃ dádhânâ janáyantîr agním | yó devéshv ádhi devá éka ā́sît kásmai devā́ya havíshâ vidhema || 6 || agnéḥ sá, sárasvatî, dyā́ꣳ, sahá, víçvaṃ, cátustriꣳçac ca || 8 ||

[a-m] K. 18, 17. Vs. 27, 11-22; [n-t] K. 40, 1. Vs. 13, 4. 23, 1. 3. 25, 10-13. 27, 25. 26. 32, 3. 6. 7. — tanū̂napâd iti tanū́-napā́t — viçvavédâ iti viçva-vedâḥ — pathaḥ | eti | anakti — narâçaꣳsáḥ — achá | ayam — îḍânaḥ — saḥ | îm | mandrâsú | prayasáḥ — anv iti | asya — te iti — yoshánе iti | divye iti — yonaú | ushâsânaktā́ — svishṭim iti su-ishṭim — eti | idam | sadantu — tat — turîpám | adbhútam | purukshu — râyaḥ — syatu — asme iti — aveti | sṛija — devâḥ | haviḥ — dâdhâra — uta | imâm — prâṇata iti pra-anataḥ — mahitveti mahi-tvâ | ekáḥ — âtmadâ ity ā́tma-dâḥ | baladâ iti bala-dâḥ — viçvé — upâsáta ity úpa-âsáte — bâhû iti — krandásî iti — tastabhâne iti — rejámâne iti — yatrá | adhîti | sûráḥ — dṛiḍhe iti | yená | suváḥ — ha | yat — dadhā́nâḥ — asúḥ — âpáḥ — dadhā́nâḥ — adhîti | devaḥ | ekáḥ.

9. [a] ā́-kûtim agním pra-yújaꣳ svā́hâ[1], máno medhā́m agním pra-yújaꣳ svā́hâ, cittáṃ ví-jnâtam a. p. sv., vâcó ví-

---

8. [14] s. P. 4, 5. [15] s. P. 4, 27.

9. agnyutpâdanam. [1] ohne avagraha.

-dhṛitim a. p. svâhâ, prajâ-pataye Mânave svâhâ, 'gnâye vaiçvânarâya[1] svâhâ. [b][2] víçve devásya netúr márto vṛiṇîta sakhyám, víçve râyá ishudhyasi, dyumnám vṛiṇîta pushyásc svâhâ. [c] mâ sú bhitthâ mâ sú risho dṛiꣳhasva vîḍáyasva sú | ámba dhṛishṇu[3] vîráyasva ‖ 1 ‖ agníç ce 'dâm karishyathaḥ ‖ [d] dṛiꣳhasva devi pṛithivi svastáya[4] âsurî mâyâ sva-dhâyâ kṛitâ 'si | júshṭaṃ devânâm idám astu havyám árishṭâ tvám úd ihi yajné asmín[5] ‖ [e] mitrai 'tâm ukhâm tapai, 'shâ mâ bhedi | [f] etâm te pári dadâmy ábhittyai | [g] drv-annaḥ sarpír-âsutiḥ pratnó[6] hótâ váreṇyaḥ | sáhasas putró[7] ádbhutaḥ[8] ‖ [h][9] párasyâ ádhi saṃ-váto 'varâꣳ[10] abhy[11] â ‖ 2 ‖ tara | yátrâ 'hám ásmi tâꣳ ava[12] ‖ [i] paramásyâḥ parâ-váto rohíd-açva ihâ " gahi | purîshyàḥ puru-priyó 'gne[13] tvám tarâ[14] mṛidhaḥ ‖ [k] sîda tvám mâtúr asyâ upá-sthe víçvâny agne vayúnâni vidvân | mai 'nâm arcishâ mâ tápasâ 'bhí çûçuco 'ntár[15] asyâꣳ çukrá-jyotir ví bhâhi ‖ [l] antár agne rucâ tvám ukhâyai sádane své | tásyâs tvâꣳ hárasâ tápañ jâta-vedaḥ[16] çivó bhava ‖ [m] çivó bhûtvâ mahyám agné 'tho[17] sîda çivás tvám | çivâḥ kṛitvâ díçaḥ sárvâḥ svâṃ yónim ihâ " 'sadaḥ ‖ 3 ‖ vîráyasvâ, ", tápan, viꣳçatíç ca ‖ 9 ‖

5, 1, 9, 1-6. — K. 16, 7. 19, 10. — Vs. 11, 66-72. 12, 15-17. Ç. 6, 6, 1, 15-3, 4. 7, 3, 15. Kâ. 16, 4, 30-37. 5, 20. — viçvè | devasyà — viçvè | râyaḥ — sv itî | bhitthâḥ | mâ | sv itî — vîḍayàsva | su[18] | ambà | dhṛishṇu | vîrayàsva — svastayè — mitrà | ętâm — drvànna itî dru-annaḥ — sahàsaḥ — pa-

---

9. [a] so schon I, 2, 2, 1 (b). II, 6, 11, 3 (b); viçve viçvâtmakasya, schol. [b] he dhṛishṇu dharshaṇayukte, schol. [c] so (°e a°) AFW, s. P. 11, 3. [d] so (°s p°) AFW, s. P, 8, 28. [e] so (°o a°) AFW, s. P. 11, 3. [f] so (°o 'v°) AFW, s. P. 12, 4. [g] so (°âꣳ a°) AFW, s. P. 9, 20. [h] so (°o 'gne) AFW, s. P. 12, 5. [i] so (°â) AFW, s. P. 3, 8. [k] so (°o ') AFW, s. P. 12, 7. [l] °pam j° AFW. [m] ohne iti! weil am Ende des ardharca.

ràsyâḥ | adhîti — avârân | abhi | eti — tân | ava — iha | eti | gahi — tara — asyâḥ — mâ | çnâm — antaḥ | asyûm — tapân — atho iti — iha | eti | asadaḥ.

10. [a] yád agne yâni kâni cá " te dârûṇi dadhmási | tád astu túbhyam íd ghṛitám táj jushasva yavishṭhya ‖ [b] yád átty[1] upa-jihvikâ yád vamró ati-sárpati[2] | sárvaṃ tád astu te ghṛitám táj jushasva yavishṭhya ‖ [c] râtrio-râtrim ápra-yâvam bhárantó 'çvâye[3] 'va tishṭhate ghâsám asmai | râyás póshena[3] sám ishâ mádantó agne[4] mâ te práti-veçâ rishâma ‖ [d] nâbhâ ‖ 1 ‖ pṛithivyâḥ sam-idhânám agnío râyás póshâya[4] bṛihaté havâmahe | iram-madám bṛihád-ukthaṃ yájatraṃ jétâram agním pṛítanâsu sâsahím ‖ [e] yâḥ sénâ abhí-'tvarîr â-vyâdhínîr úgaṇâ[5] utá | yé stená yé ca táskarâs[5] tâos te[6] agné[7] 'pi[8] dadhâmy âsye ‖ [f] dáoshṭrâbhyâm[9] malímlûñ jámbhyais[10] táskarâo[5 a. 11] utá | hánû-bhyâo[12] sténân bhaga-vas tâos tvám[6] khâda sú-khâditân ‖ [g] yé jáneshu malímlava stenâsas táskarâ váne | yé ‖ 2 ‖ kákshesho aghâ-yávas[13] tâos te[6] dadhâmi jámbhayoḥ ‖ [h] yó asmá-bhyam[2] arâtîyâd yáç ca no dvéshate jánaḥ | níndâd yó asmân[2] dípsâc ca sárvam tám masmasâ kuru ‖ [i] sáo-çitam me bráhma sáo-çitaṃ vîryam bálam | sáo-çitam kshatrám jishṇú yásyâ 'ham ásmi puró-hitaḥ ‖ [k] úd eshâm bâhû[14] atiram úd várca úd û[15] bálam | kshiṇómi bráhmaṇâ 'mítrân ún[16] nayâmi ‖ 3 ‖ svâo[17] ahám ‖ [l 15] dṛiçánó rukmá urvyâ vy adyaud dur-mársham âyuḥ çriyé rucánâḥ |

---

10. agnidhâraṇam. [1] áty W. [2] so (°o a°) AFW, s. P. 11, 3. [3] so (°o ') AFW, s. P. 12, 7 ('çv°). 5 ('gne). [4] so (°s p°) AFW, s. P. 8, 29. [5] ohne avagraha. [6] so (tâos t°) AFW, s. P. 6, 14. [7] so (°e a°) AFW, s. P. 11, 3. [8] so (°e ') AFW, s. P. 12, 7. [9] s. P. 16, 19. [10] so (°âj°) W, °nj° A, °mj° F, s. P. 5, 23. [11] so (°âo) AFW, s. P. 9, 20. [12] s. P. 3, 7. [13] s. P. 3, 2. [14] s. P. 4, 5. [15] so (û) AFW, s. P. 3, 14. [16] so (°ân) AFW, s. P. 9, 24. [17] so (°âo) AFW, s. P. 9, 20. [18] so schon I, 3, 14, 5.

agnír amṛíto abhavad[2] váyo-bhir yád enaṃ dyaúr ájanayat su-rétāḥ ‖ [m] víçvā rûpāṇi práti muñcate kavíḥ prā 'sāvîd bhadráṃ dvi-páde cátush-pade | ví nā́kam akhyat savitā́ várenyó 'nu[19] pra-yā́ṇam usháso ví rājati ‖ [n] náktoshāsā[5] sá-manasā ví-rûpe[20] dhāpáyete[20] çíçum ékaṃ samîcī[5.21] | dyā́vā kshā́mā[22] rukmáḥ ‖ 4 ‖ antár[23] ví bhāti devā́ agníṃ dhārayan draviṇo-dā́ḥ ‖ [o] su-parṇò 'si[24] garútmān[4], tri-vṛít te çíro gāyatráṃ cákshu stóma ātmā́, sā́ma te tanū́r vāma-devyám, bṛihad-rathantaré pákshau yajñāya-jníyam[5] púchaṃ chándāṃsy áṅgāni dhíshṇiyāḥ çáphā yájûṃshi nā́ma | [p] su-parṇò 'si[24] garútmān[5], dívaṃ gacha, súvaḥ pata ‖ 5 ‖ nā́bhā, váne yé, nayāmi, kshā́mā rukmò, 'shṭátriṃ-çac ca ‖ 10 ‖

5, 1, 10, 1-5. — K. 16, 7. 8. 19, 10. 11. — Vs. 11, 73 - 12, 4. Ç. 6, 6, 3, 3 - 7, 2, 6. Kā. 16, 4, 38 - 5, 7. — eti | te — atti — açvā́ya | iva — asmai | rā́yaḥ — prativeçā́ iti prati-veçā́ḥ — abhîtvárîr ity ábhi-itvárîḥ — ugáṇāḥ — stenā́ḥ — taskárāḥ | tān | te — apîti — hanūbhyā́m iti hanú-bhyā́m — malimlávaḥ — taskárāḥ — aghā́yava ity ágha-yavāḥ | tān — bā́hû iti — varcāḥ | ud iti | u — amitrā́n — rukmaḥ | urvyā́ | vîti — naktoshāsā́ — virū́pe iti vi-rū́pe | dhāpayéte iti — samîcî iti | dyā́vā́ | kshā́mā — cakshúḥ — dhishṇi-yāḥ | çaphā́ḥ.

11. [a] ágne yáṃ yajñám adhvaráṃ viçvátaḥ[1] pari-bhū́r[2] ási | sá íd devéshu gachati ‖ [b] sóma yā́s te mayo-bhúva ûtáyaḥ sánti dā́çúshe | tā́bhir no 'vitā́[3] bhava ‖

---

10. [19] so (°o 'nu) AFW, s. P. 12, 4. [20] s. P. 4, 11. 40. [21] s. P. 4, 31. [22] s. P. 3, 10; und nicht componirt mit dyā́vā! [23] rukmo antar F, und schol. zu P. 12, 7; also ohne Rücksicht auf den kaṇḍikā-Schluſs (s. übrigens IV, 6, 5, 2. 7, 12, 3). [24] so (°o 'si) AFW, s. P. 12, 2.

11. caturmāsyagate vaiçvadevākhye prathamaparvaṇi vihitānāṃ havishāṃ yājyānuvākyāḥ (1, 8, 2). [1] ohne avagraha. [2] so (°ḥ p°) AFW, s. P. 8, 32. [3] so (°o 'v°) AFW, s. P. 12, 4.

[c] agnír mûrdhā́, [d] bhúvaḥ | [e] tvám naḥ soma, [f] yā́ te dhā́mâni | [g] tát savitúr váreṇyam bhárgo devásya dhîmahi | dhíyo yó naḥ pra-codáyât || [h] ácittî yác cakṛimā́[4] daívye jáne dī́nair dákshaiḥ prá-bhûtî pûrusha-tvátâ[5] || 1 || devéshu ca savitar mā́nusheshu ca tvám no átra[6] suvatâd ánâgasaḥ || [i] codayitrī́ sûnṛítânâṃ[1] cétantî su-matînā́m | yajnáṃ dadhe sárasvatî[1] || [k] pā́vîravî[1] kanyâ citrā́-"yuḥ sárasvatî vîrá-patnî dhíyaṃ dhât | gnā́bhir áchidraʊ çaraṇáʊ sa-jóshâ dur-âdhárshaṃ gṛiṇaté çárma yaʊsat || [l] pûshā́ gā́ ánv etu naḥ pûshā́ rakshatv árvataḥ | pûshā́ vā́jaʊ sanotu naḥ || [m] çukráṃ te anyád[7] yajatáṃ te anyát[7] || 2 || víshu-rûpe[8] áhanî[9] dyaúr ivâ 'si | víçvâ hí mâyā́ ávasi svadhâ-vo bhadrā́ te pûshann ihá râtír astu || [n] tè 'vardhanta[10] svá-tavaso mahi-tvanā́ " nā́kaṃ tasthúr urú cakrire sádaḥ | víshṇur yád dhā́ "vad vṛíshaṇam mada-cyútaṃ váyo ná sîdann ádhi barhíshi priyé | [o] prá citrám arkáṃ gṛiṇaté turā́ya mā́rutâya svá-tavase bharadhvam | yé sáhâʊsi sáhasâ sáhante || 3 || réjate agne[7] pṛithivī́[11] makhébhyaḥ || [p] víçve devā́, [q] víçve devā́ḥ | [r] dyā́vâ naḥ pṛithivī́[11] imáʊ sidhrám adyá divi-spṛíçam | yajnáṃ devéshu yachatâm || [s] prá pûrva-jé[8] pitárâ návyasîbhir[1] gîrbhíḥ[1] kṛiṇudhvaʊ sádane[8] ṛitásya | ā́ no dyâvâ-pṛithivî[9] daívyena jánena yâtam mahí vâṃ várûtham || [t] agníʊ stómena bodhaya sam-idhânó ámartyam[6] | havyā́ devéshu no dadhat || [u] sá havya-vā́ḍ ámartya uçíg dûtáç cánohitaḥ[1] | agnír dhiyā́ sám ṛiṇvati || [v] çáṃ no bhavantu, [w] vā́je-vâje || 4 || pûrushatvátâ[12], yajatáṃ te anyát, sáhante, cánohito, 'shṭaú ca || 11 ||

---

11. [4] so (°â) AFW, s. P. 3, 10. [5] pûr° ACDFW. [6] so (°o a°) AFW, s. P. 11, 3. [7] so (°e a°) AFW, s. P. 11, 3. [8] s. P. 4, 11. [9] s. P. 4, 12. [10] so (°e 'v°) AFW, s. P. 12, 4 (4, 20 schol). [11] s. P. 4, 19. [12] so DW, pŭru° C.

(1, 8, 2, 1). — [a.b] R. 1, 1, 4. 91, 9; [c.13] 8, 44, 6; [d.14] 10, 8, 6; [e.f.15] 1, 91, 8.4; [g.16] 3, 62, 10; [h] 4, 54, 3; [i] 1, 3, 11; [k.l.m] 6, 49, 7. 54, 5. 58, 1: [n] 1, 58, 7; [o] nur hier; [p.q.17] R. 6, 52, 10.13; [r] 2, 41, 20; [s] 7, 53, 2; [t] 5, 14, 1; [u] 3, 11, 2; [v.w.18] 7, 38, 7.8. — mayobhuva iti mayaḥ-bhuvāḥ — avitâ — acittî — cakṛima — prabhûtîti pra-bhûtî | pûrushatveti pûrusha-tvatā — sûnṛitânâm — pâvîravî — citrâyur iti citra-âyuḥ — sajoshâ iti sa-joshâḥ — vishûrûpe iti vishû-rûpe | ahânî iti — viçvâḥ — avardhanta — mahitvaneti mahi-tvanâ | eti — tasthuḥ — ha | âvât — devâḥ — pṛithivî iti — pûrvaje iti pûrva-je — sadâne iti — amârtyaḥ — canohitaḥ.

yuñjâná, imắm agribhṇan, devásya, sáṃ te, ví pấjasâ, vásavas tvâ [19], sámâs tvo, "rdhvắ asyấ, "kûtim, yád agne yấny, ágne yáṃ yajnám, ékâdaça ‖ 11 ‖

yuñjânó (1, 1), várma ca stha (3, 2), âdityấs tvâ (5, 4), bhâratî (8, 3), svấ◡ ahấ◡ (10, 4), shaṭcatvâri◡çat ‖ 46 ‖

iti taittirîyasaṃhitâyâṃ caturthakâṇḍe prathamaḥ prapâṭhakaḥ.

1. [a] víshṇoḥ krámo 'sy[1] abhimâti-hā, gâyatráṃ chánda ấ roha, pṛithivîm ánu ví kramasva, nír-bhaktaḥ sá yáṃ dvishmó; víshṇoḥ krámo 'sy[1] abhiçasti-hā, traishṭubhaṃ[2] chánda ấ rohâ, 'ntáriksham[2] ánu ví kramasva, nír-bhaktaḥ sá yáṃ dvishmó; víshṇoḥ krámo 'sy[1] arâtîyato[2] hantấ, jấgataṃ chánda ấ roha, dívam ánu ví kramasva, nír-

---

11. [13] nur das pratîka, weil schon in I, 5, 5, 1 vorliegend. [14] dieser Vers kommt seinem Wortlaute nach erst in IV, 4, 4, 1 vor; es befremdet daher, dafs er hier nur im pratîka vorliegt; s. das hierüber bereits zu I, 5, 11, 4 Anm. [9] Bemerkte (und vgl. noch schol. zu II, 6, 2, 2 p. 704 sowie Br. II', 5, 7, 1). [15] nur die pratîka, weil schon in II, 3, 14. 1 (yâjyâ-Abschnitt) aufgeführt. [16] vollständig, obschon bereits in I, 5, 6, 4 vorliegend! [17] nur die pratîka, weil schon in II, 4, 14, 5 (yâjyâ-Abschnitt) aufgeführt. [18] desgl., s. I, 7, 8, 2 (nicht yâjyâ-Abschnitt). [19] vásavaḥ W.

2, 1-10. citikshetram; I. âsandyâm ukhyâgnisthâpanam. [1] so (°o ') AFW, s. P. 12, 2. 7. [2] ohne avagraha.

-bhaktaḥ sá yáṃ dvishmó; víshṇoḥ ‖ 1 ‖ krámo 'si[1] ça-trû-yató[3] hantâ, "nu-shṭubhaṃ chánda â roha, díço 'nu ví kramasva, nír-bhaktaḥ sá yáṃ dvishmáḥ | [b 4] ákrandad agní stanáyann iva dyaúḥ kshâmâ[5] rérihad vîrúdhaḥ[2] sam-añján | sadyó[3] jajuâno ví hî 'm iddhó ákhyad[6] â ródasî[7] bhânúnâ bhâty antáḥ ‖ [c] ágne 'bhy-âvartinn[8] abhí na â vartasvâ "yushâ várcasâ sanyâ medháyâ pra-jáyâ dhánena ‖ [d] ágne ‖ 2 ‖ aṅgiraḥ çatáṃ te santv â-vṛítaḥ, sahásraṃ ta upâ-"vṛítaḥ | tâsâm póshasya póshaṇa púnar no nashṭám â kṛidhi púnar no rayím â kṛidhi ‖ [e 9] púnar ûrjâ ní vartasva púnar agna ishâ "yushâ | púnar naḥ pâhi viçvátaḥ[2] ‖ [f 9] sahá rayyâ ní vartasvâ 'gne pínvasva dhârâyâ | viçvá-psniyâ viçvátas[2] pári[10] ‖ [g 9] úd ut-tamáṃ varuṇa pâçam asmád ávâ 'dhamám ‖ 3 ‖ ví madhyamáo çrathâya | áthâ[5] vayám âditya vraté távâ 'nâgaso áditaye[9] syâma ‖ [h] â tvâ 'hârsham antár abhûr dhruvás tishṭhâ 'vi-câcaliḥ | víças tvâ sárvâ vâñchantv asmín râshṭrám ádhi çraya ‖ [i 11] ágre bṛihánn ushásâm ûrdhvó asthân[6] nir-jagmivân támaso jyótishâ " 'gât | agnír bhânúnâ rúçatâ sv-áṅga â jâtó víçvâ sádmâny aprâḥ ‖ [k 11] sîda tvám mâtúr asyâḥ ‖ 4 ‖ upá-sthe víçvâny agne vayúnâni vidvân | mai 'nâm arcishâ mâ tápasâ 'bhí çûçnco 'ntár[1] asyâo çukrá-jyotir ví bhâhi ‖ [l 10] antár agne rucâ tvám ukhâyai sádane své | tásyâs tváo hárasâ tápañ jâta-vedaḥ[12] çivó bhava ‖ [m 11] çivó bhûtvâ máhyam agné 'tho[1] sîda çivás tvám | çivâḥ kṛitvâ díçaḥ sárvâḥ svâṃ yónim ihâ " 'sadaḥ ‖ [n 13] haosáḥ çuci-shád vásur antariksha-sád dhótâ vedi-shád átithir duroṇa-sát |

I. [3] s. P. 3, 7. [4] so schon I, 3, 14, 2 (yâjyâ-Abschnitt). [5] so (°â) AFW, s. P. 3, 10. [6] so (°o a°) AFW, s. P. 11, 3. [7] s. P. 4, 17. [8] so (°e ') AFW, s. P. 12, 7. [9] so schon I, 5, 3, 3. 11, 3. [10] so (°s p°) AFW, s. P. 8, 24. [11] so schon IV, 1, 9, 3. [12] so W, °nj° AF; s. P. 5, 24. [13] so schon I, 8, 15, 2.

nṛi-shád vara-sád ṛita-sád vyoma-sád ab-jấ go-jấ ṛita-jấ adri-jấ ṛitám bṛihát ‖ 5 ‖ dívam ánu ví kramasva nírbhaktaḥ sá yáṃ dvishmó víshṇor, dhánenā 'gne, 'dhamám, asyấḥ, çucishát, shódaça ca ‖ 1 ‖

5, 2, 1, 1-5. — K. 16, 8. 19, 11. — Vs. 12, 5-17. Ç. 6, 7, 2, 10-3, 15. Kâ. 16, 5, 11-20. — anú | vîti | kramasva — ârâtîyataḥ — çatrûyata iti çatru-yataḥ — agniḥ — kshâmà — vîrudhâḥ — sadyaḥ — vîti | hi | îm — rodàsî iti — te | upâvṛità iti upa-âvṛitàḥ — agne | ishâ | âyúshâ — athà — anấgasaḥ — ghârsham — tishṭha | avicâcalir ity avi-câcaliḥ — sarvấḥ — asthât — jyotishâ | eti | agât — svaṅga iti su-aṅgàḥ | eti — mâ | enâm — antaḥ | asyấm — atho iti — iha | eti | asadaḥ — abjâ ity àp-jâḥ.

2. [a] 1 divás pári 2 prathamấṃ jajne agnír 3 asmád dvitîyam pári jâtá-vedâḥ | tṛitîyam ap-sú nṛi-mấṇâ 4 ájasram índhâna enaṃ jarate svâ-dhîḥ 5 ‖ [b] vidmấ 6 te agne 6 tredhấ 7 trayấṇi vidmấ 6 te sádma ví-bhṛitam puru-trấ | vidmấ 6 te nấma paramấṃ gúhâ yád vidmấ 6 tám útsaṃ yáta â-jagántha ‖ [c] samudré 7 tvâ nṛi-mấṇâ 4 ap-sv antár nṛi-cáksbâ îdhe divó agna 8 ûdhan | tṛitîye tvâ ‖ 1 ‖ rájasi tasthivấṃsam ṛitásya yónau mahishấ ahinvan ‖ [d] 9 ákrandad agní stanáyann iva dyaúḥ kshấmâ 6 rérihad vîrúdhaḥ 7 sam-añján | sadyó 7 jajnânó ví hî 'm iddhó ákhyad 8 ấ ródasî 10 bhânúnâ bhâty antáḥ ‖ [e] uçík pâvakó aratiḥ 8 su-medhấ márteshv agnír amṛito ní dhâyi | íyarti dhûmám arushám bháribhrad úc chukréṇa çocishâ dyấm ínakshat ‖ [f] víçvasya ketúr bhúvanasya gárbha ấ ‖ 2 ‖ ródasî 10 apṛiṇâj jấyamânaḥ | vîḍúṃ cid ádrim abhinat parâ-yáñ jánâ 11 yád agním áya-

2. tasyâ 'gner upasthânam (vâtsapreṇa). 1 so schon 1, 3, 14, 5. 2 so (°s p°) AFW, s. P. 8, 28. 3 so (°e a°) AFW, s. P. 11, 3. 4 zu ṇ s. P. 7, 9. 5 s. P. 3, 5. 6 so (°â) AFW, s. P. 3, 10. 7 ohne avagraha. 8 so (°o a°) AFW, s. P. 11, 3. 9 so schon 1, 3, 14, 2. IV, 2, 1, 2. 10 s. P. 4, 17. 11 °nj° AW.

janta páñca || [g] çrîṇā́m udâró[7] dharúṇo rayîṇā́m manîshā́ṇâm prā́-'rpaṇaḥ sóma-gopâḥ | vásoḥ sûnúḥ sáhaso ap-sú[8] rā́jâ vi bhâty ágra ushásâm idhânáḥ || [h] yás te adyá[3] kṛiṇávad bhadra-çoce 'pûpáṃ[12] deva ghṛitá-vantam agne | prá táṃ naya pra-tarā́ṃ vásyo áchâ[8] 'bhí dyumnáṃ devá-bhaktaṃ yavishṭha || [i] ā́ || 3 || tám bhaja sauçravaséshv[7] agna ukthá-uktha ā́ bhaja çasyámâne | priyáḥ sū́rye priyó agnā́[8] bhavâty új jâténa bhinádad új jánitvaiḥ[7] || [k] tvā́m agne yájamânâ ánu dyū́n víçvâ vásûni dadhire vā́ryâṇi | tváyâ sahá dráviṇam ichámânâ vrajáṃ gó-mantam uçíjo ví vavruḥ || [11] dṛiçânó rukmá urvyā́ vỳ adyaud dur-mársham ā́yuḥ çriyé rucânáḥ | agnir amṛito abhavad[8] váyo-bhir yád enaṃ dyaúr ájanayat su-rétâḥ || 4 || tṛitī́ye tvâ, gárbha ā́, yavishṭhā́, yác, catvā́ri ca || 2 ||

5, 2, 1, 6. — K. 16, 9. 19, 11. 12. — Vs. 12, 18-28. Ç. 6, 7, 4, 3-6. Kâ. 16, 5, 21. 22. — di̱vaḥ | parîti — nṛi̱maṇâ̱ iti nṛi-manā́ḥ — svâ̱dhîr iti sva-dhîḥ | vi̱dma — tre̱dhâ — a̱gne̱ | ûdhán — a̱gniḥ — kshâmà — vîti | hi | î̱m — eti | rodásî iti — su̱me̱dhâ iti su-me̱dhâḥ — garbháḥ | eti | rodásî iti — pa̱râ̱yann iti parâ-yan | janā́ḥ — u̱dâ̱raḥ — prârpáṇa̱ iti pra-arpáṇaḥ — bbâ̱ti̱ | agrè — a̱pû̱pam — achá | a̱bhîti — eti | tam — sau̱çra̱va̱seshú | a̱gne̱ | u̱ktha-úktha̱ ity u̱kthe-u̱kthe̱ | eti — a̱gnâ — bhi̱nadát — janitvaiḥ — i̱chamā́nâḥ — ru̱kmaḥ | u̱rvyâ.

3. [a] ánna-paté 'nnasya[1] no dehy anamîvásya çushmíṇaḥ | prá pra-dâtā́raṃ târisha ū́rjaṃ no dhehi dvi-páde cátush-pade || [b] úd u tvâ víçve devā́ ágne bhárantu cítti-bhiḥ | sá no bhava çivá-tamaḥ su-prátîko vibhā́-vasuḥ ||

---

2. [12] so (°e ') AFW, s. P. 12, 7.

3. cayanârthasya devayajanasya parigrahaḥ (vahner ukhyasya cayanadeçam prati nayanam). [1] so (°e ') AFW, s. P. 12, 8. 7.

[c] pré 'd agne jyótishmân[2] yâhi çivébhir arcí-bhis tvám[3] | bṛihád-bhir bhânú-bhir bhâsan mâ hiṁsîs tanúvâ pra-jâḥ ‖ [d] sam-ídhâ 'gníṃ duvasyata[4] ghṛitaír bodhayatâ 'tithim | â ‖ 1 ‖ asmin havyâ juhotana ‖ [e 4] prá-prâ 'yám agnír bharatásya çṛiṇve ví yát sûryo ná rócate bṛihád bhâḥ | abhí yáḥ pûrúm pṛítanâsu[2] tasthaú dîdâya daívyo átithiḥ[5] çivó naḥ ‖ [f] âpo devîḥ práti gṛihṇîta bhásmai 'tát syoné kṛiṇudhvaṁ surabhâv[2] u loké | tásmai namantâṃ jánayaḥ su-pátnîr mâté 'va putrám bibhṛitâ[6] sv enam ‖ [g] ap-sv agne sádhish ṭáva[7] ‖ 2 ‖ saú 'shadhîr[8 a. 2] ánu rudhyase | gárbhe sáñ jâyase[9] púnaḥ ‖ [h] gárbho asy[10] óshadhînâṃ[2] gárbho vánaspátînâṃ[2] | gárbho viçvasya bhûtásyâ 'gne gárbho apâṃ[5] asi ‖ [i] pra-sádya bhásmanâ yónim apáç ca pṛithivîṃ agne | saṁ-sṛijya mâtṛí-bhis tvám[3] jyótishmân[2] púnar â 'sadaḥ ‖ [k] púnar â-sádya sádanam apáç ca pṛithivîṃ agne | çéshe mâtúr yátho 'pá-sthe 'ntár[1] asyâṁ çivá-tamaḥ ‖ [111] púnar ûrjâ ‖ 4 ‖ ni vartasva púnar agna ishâ "yushâ | púnar naḥ pâhi viçvátaḥ[2] ‖ [m 11] sahá rayyâ ní vartasvâ 'gne pinvasva dhârayâ | viçvá-psniyâ viçvátas[2] pári[12] ‖ [n] púnas tvâ· "dityâ rudrâ vásavaḥ sám indhatâm púnar brahmâṇo vasu-nîtha yajñaíḥ | ghṛiténa tvám tanúvo vardhayasva satyâḥ santu yájamânasya kâmâḥ ‖ [o] bódhâ[6] no asya[5] vácaso yavishṭha máṁhishṭhasya prá-bhṛitasya svadhâ-vaḥ | pîyati tvo ánu[13] tvo gṛiṇâti vandârus te[3] tanúvaṃ vande agne[14] ‖ [p] sá bodhi sûrír maghá-vâ vasu-dâvâ vásu-patiḥ | yuyodhy asmád dvéshâṁsi ‖ 4 ‖ â, távo, "rjâ, 'nu, shóḍaça ca ‖ 3 ‖

---

3. [a] ohne avagraha. [3] so ([a]s t[s]) AFW. [4] so schon II, 5, 12, 4 (yâjyâ-Abschnitt). [5] so ([s]o a[o]) AFW, s. P. 11, 3. [6] so ([s]â) AFW, s. P. 3, 10. 8. [7] so ([s]sh ṭ[s]) AFW, s. P. 6, 5. [8] so (sau 'sh[o]) AFW, s. P. 5, 17. [9] so W, [o]nj[o] A, mj F, s. P. 5, 24. [10] so ([o]o asy) AFW, s. P. 12, 3. [11] so schon I, 5, 3, 3. IV, 2, 1, 3. [12] so ([s]s p[s]) AFW, s. P. 8, 24. [13] so ([o]o ánu) AFW, s. P. 11, 5 (12, 4). [14] so ([s]e a[o]) AFW, s. P. 11, 3.

5, 2, 2, 1-6. — K. 16, 10. 19, 12. — Vs. 11, 83. 12, 30-44. Ç. 6, 8, 1, 6 - 2, 9. Kâ. 16, 6, 8. 15 - 7, 2. — bṛihat | bhâḥ[15] — su-rabhau | u — mâtâ | iva — bibhṛita[16] | sv iti — sadhîḥ | tavâ — saḥ | oshâdhîḥ | anv iti — san — eti | asadaḥ — agne | ishâ — viçvatâḥ | pari[17] — tvâ | âdityâḥ | rudrâḥ — bodhâ | naḥ.

4. [a]ápe 'ta vî 'ta ví ca sarpatâ 'to yé 'tra[1] sthá purâṇâ yé ca nûtanâḥ[2] | ádâd idám yamò 'va-sânam[3] pṛithivyâ ákrann imám pitáro lokám asmai || [b]agnér bhásmâ 'sy, agnéḥ púrîsham asi. [c]saṃ-jñânam asi kâma-dhâraṇam, máyi te kâma-dhâraṇam bhûyât | [d]sáṃ yâ vaḥ priyâs tanúvaḥ sám priyâ[4] hṛidayâni vaḥ | âtmâ vo astu[5] || 1 || sám-priyaḥ[6] sám-priyâs[6] tanúvo máma || [e]ayáṁ só agnír[5] yásmint sómam índraḥ sutáṃ dadhé jaṭháre vâvaçânáḥ | sahasríyaṃ vâjam átyaṃ ná sáptiṁ sa-savâṇt[7] sánt stûyase jâta-vedaḥ || [f]ágne divó árṇam[5] áchâ[8] jigâsy áchâ[8] devâṁ[9] ûcishe dhíshṇiyâ yé | yâḥ parástâd[2] rocané sûryasya yâç câ 'vástâd upa-tíshṭhanta âpaḥ || [g]ágne yát te diví várcaḥ pṛithivyâṃ yád óshadhîshu[2] || 2 || ap-sú vâ yajatra | yénâ 'ntáriksham[2] urv â-tatántha tveshâḥ sá bhânúr arṇavó nṛi-cákshâḥ || [h]purîshyâso agnáyaḥ[5] prâ-vaṇébhiḥ[10] sa-jóshasaḥ | jushántâṁ havyám â-hutam anamîvâ ísho mahîḥ || [i]íḍâm agne puru-dáṁsaṁ saníṃ góḥ çaçvat-tamáṁ hávamânâya sâdha | syân naḥ sûnús tánayo vi-jâvâ 'gne sâ te su-matír bhûtv asmé[11] || [k][12]ayáṃ te yónir ṛitvíyo yáto jâtó árocathâḥ[5] | táṃ jânan || 3 || agna â rohâ 'thâ[8] no vardh-

3. [15] als zwei Wörter. [16] betont! [17] ohne iti, weil am Ende des ardharca.

4. gârhapatyacayanam. [1] so (°e ') AFW, s. P. 12, 7. [2] ohne avagraha. [3] so (°o ') AFW, s. P. 12, 4. [4] als zwei Wörter! [5] so (°o a°) AFW, s. P. 11, 3. [6] als ein Wort! [7] sic! so getheilt! [8] so (°â) AFW, s. P. 3, 8. 10. [9] so (°âṁ) AFW, s. P. 9, 20. [10] s. P. 3, 5. 7, 7. [11] s. P. 4, 9. [12] so schon z. B. I, 5, 5, 2.

ayâ[6] rayím || [l] cíd asi, táyâ devátayâ[2] 'ñgirasvád[2] dhruvā́ sîda. [m] pari-cíd asi táyâ devátayâ[2] 'ñgirasvád[2] dhruvā́ sîda. [n] lokám pṛiṇa, chidrám pṛiṇā́, 'tho sîda çivā́ tvám | indrâ-'gnī́ tvâ bṛíhaspátir[2] asmín yónâv asîshadan || [o] tā́ asya sū́da-dohasaḥ sómaꣳ çrîṇanti pṛíçnayaḥ | jánman devā́nâṃ víças trishv ā́ rocané diváḥ || 4 || astv, óshadhishu, jânánn, ashṭā́catvâriꣳçac ca || 4 ||

5, 2, 3, 1-6. — K. 16, 11. 20, 1. — Vs. 12, 45-55. Ç. 7, 1, 1, 2-33. 8, 7, 3, 21. Kâ. 17, 1, 3-17. 16, 7, 14. — apeti | i̱ta̱ | vîti | i̱ta̱ | vîti — atáḥ | ye | atrá — pu̱râ̱ṇâḥ — pṛi̱thi̱vyâḥ — bhasmá — sam iti | yâḥ | va̱ḥ | pri̱yâḥ — sam iti | pri̱yâ — sampriya̱ iti̱ sam-pri̱ya̱ḥ | sampriyâ̱ iti̱ sam-pri̱yâ̱ḥ — sa̱sa̱vân iti sa-sa̱vân | san — achá | ji̱gâ̱si̱ | achá | de̱vân | û̱ci̱she̱ | dhishṇiyâḥ — prâ̱va̱ṇebhi̱r iti pra-va̱nebhiḥ — syât | na̱ḥ — vi̱jâveti vi-jâvā́ — a̱sme iti — athá — va̱rdha̱ya̱ — atho̱ iti — tri̱shu | eti.

5. [a] sám itaꣳ sáṃ kalpethâꣳ sám-priyau rocishṇū́[1] su-manasyámânau | ísham ū́rjam abhí-saṃ-vásânau, sáṃ vâm mánâꣳsi sáṃ vratā́ sám u cittā́ny ā́ 'karam || [b] ágne purîshyâ 'dhi-pā́ bhavâ[2] tváṃ naḥ | ísham ū́rjaṃ yájamânâya dhehi || [c] purîshỳas tvám agne rayi-mā́n pushṭi-mā́ꣳ[3] asi | çivā́ḥ kṛitvā́ díçaḥ sárvâḥ svā́ṃ yónim ihā́ " 'sadaḥ || [d] bhávataṃ naḥ sá-manasau sám-okasau || 1 || arepásau | mā́ yajnáꣳ hiꣳsishṭam mā́ yajná-patiṃ jâta-vedasau, çivaú bhavatam adyá naḥ || [e] mâté 'va putrám pṛithivī́ purîshỳam agníꣳ své yónâv abhâr[4] ukhā́ | tā́ṃ víçvair devaír ṛitú-bhiḥ saṃ-vidânáḥ prajā́-patir viçvá-karmâ ví muñcatu || [f] yád asya pâré rájasaḥ çukráṃ jyótir ájâyata | tán naḥ parshad áti dvíshó 'gne[5] vaiçvânara[6] svā́hâ[6] || [g] námaḥ

5. âhavanîyacayanârtham bhuvaḥ karshaṇam. [1] s. P. 4, 5. [2] so (°â) AFW, s. P. 3, 8. 12. 10. [3] so (°âꣳ) AFW, s. P. 9, 20. [4] s. P. 8, 8. [5] so (°o 'gne) AFW, s. P. 12, 5. [6] ohne avagraha.

sú te nír-ṛite viçva-rûpe ‖ 2 ‖ ayasmáyaṃ [a] ví ćṛitâ [2] bandhám etám | yaména tváṃ yamyà saṃ-vidânó 't-tamáṃ nâkam ádhi rohaye 'mám ‖ [b] yát te devî nír-ṛitir â-babándha dâma grîvâsv avi-cartyám | idáṃ te tád ví shyâmy [7] âyusho ná mádhyàd áthâ [2] jîváḥ pitúm addhi prá-muktaḥ ‖ [1] yásyâs te asyâḥ [8] krûrá âsáñ juhómy [9] eshâṃ bandhânâṃ ava-sárjanâya | bhûmir íti tvâ jánâ vidúr nír-ṛitiḥ ‖ 3 ‖ íti tvâ 'hám pári veda viçvátaḥ [6] ‖ [k] ásunvantam áyajamânam icha stenásye 'tyâṃ táskarasyâ [3] 'nv eshi | anyám asmád icha sâ ta ityâ námo devi nir-ṛite túbhyam astu ‖ [1] devîm ahám nír-ṛitiṃ váudamânaḥ pité 'va putrâṃ dasaye váco-bhiḥ | viçvasya yâ jâyamânasya véda çíraḥ-çiraḥ práti sûrî ví cashṭe ‖ [m] ni-véçanaḥ saṃ-gámano vásûnâṃ viçvâ rûpâ 'bhí cashṭe ‖ 4 ‖ çácî-bhiḥ [10] | devá iva savitâ satyá-dharmé 'ndro ná tasthau sam-aré pathînâm ‖ [n] sáṃ varatrâ dadhâtana nír â-hâvân kṛiṇotana | siñcâmahâ avaṭám udríṇaṃ vayáṃ viçvâ 'hâ [11] 'dastam ákshitam ‖ [o] níshkṛitâ-"hâvam avaṭáo su-varatráo su-shecanám | udríṇao siñce ákshitam [8] ‖ [p] sîrâ yuñjanti kaváyo yugâ ví tanvate pṛithak | dhîrâ devéshu sumnayâ ‖ [q] yunákta sîrâ ví yugâ tanota kṛité yónau vapate 'há ‖ 5 ‖ [r] bîjam | girâ ca çrushṭíḥ sá-bharâ ásan no nédîya it sṛiṇyâ pakvám â 'yat ‖ [s] lâṅgalaṃ pávîravao [6] su-çévao sumatí-tsaru | úd it kṛishati gâm ávim pra-pharvyaṃ ca pîvarîm [6] | prasthâ-vad [12] ratha-vâhanam ‖ [t] çunáṃ naḥ phâlâ ví tudantu bhûmio çunáṃ kîuâçâ [6] abhí yantu vâhân | çunám parjányo mádhunâ páyo-bhiḥ çúnâsîrâ [6] çunám asmâsu dhattam ‖ [u] kâmaṃ kâma-dughe dhukshva mitrâya váruṇâya ca | índrâyâ 'gnáye pûshṇá óshadhî-bhyaḥ [12]

5. [1] so (sh°) AFW, s. P. 6, 4 [8] so ([h]e a°) AFW, s. P. 11, 3. [9] °nj° AW, °m j° F, s. P. 5, 24. [10] s. P. 3, 7. [11] als zwei Wörter! [12] s. P. 3, 5. 7.

pra-jābhyaḥ ‖ [a] ghṛiténa sītā mádhunā sám-aktā víçvair devaír ánu-matā marúd-bhiḥ | ūrjasvatī[6] páyasā pínvamānā 'smān sīte páyasā 'bhy-āvavṛitsva[13] ‖ 6 ‖ sámokasau, viçvarūpe, vidúr nírṛitir, abhí cashṭa, ihá, mitrāya, dvāviṅçatiç ca ‖ 5 ‖

5, 2, 4, 1-4. — K. 16, 11. 12. 20, 1. 2. — Vs. 12, 57-72. Ç. 7, 1, 1, 38 - 2, 2, 12. Kâ. 17, 1, 19 - 2, 12. — sampriyâv iti sam-priyau | rocishṇû iti — abhîti | saṃvasānâv iti saṃ-vasānau — eti | akaram — adhipâ ity ádhi-pâḥ | bhava — iha | eti | asadaḥ — mâtâ | iva — abhâḥ — tat | naḥ — sv iti — ayasmayam — cṛita — rohaya | imam — vîti | syâmi — athâ — krûre | âsan — janâḥ — tvâ | aham — ityâm — sâ | te — pitâ | iva — dasaye — pratîti | sûrî | vîti — çacîbhir iti çaci-bhiḥ — varatrâḥ — sīûcâmâhai — viçvâ | ahâ | adâstam — dhîrâḥ — sumnayâ — vapata | iha — asât — eti | ayat — pavîravam — sumatitsarv iti sumati-tsaru — prasthâvad iti prastha-vat — phâlâḥ — kīnâçâḥ — çunâsîrâ — pûshṇe | oshâdhîbhya ity oshâdhi-bhyaḥ — asmân — abhyâvavṛitsvety ábhi-âvavṛitsva.

6. [a] yā jātā́ óshadhayo[1] devébhyas tri-yugám purā́ | mándāmi babhrūṇām aháu çatám dhámāni saptá ca ‖ [b] çatám vo amba[2] dhámāni sahásram utá vo rúhaḥ | áthā[3] çata-kratvo yūyám imám me agadám[4] kṛita ‖ [c] púshpā-vatīḥ[5] pra-sūvatīḥ phalínīr aphalā́ utá | áçvā iva sa-jítvarīr vīrúdhaḥ[1] pārayishṇávaḥ ‖ [d] óshadhīr[1] íti mātaras tád vo devīr úpa bruve | rápāṅsi vi-gbnatīr ita rápaḥ ‖ 1 ‖ cātáyamānāḥ ‖ [e] açvatthé[1] vo ni-shádanam parṇé vo vasatíḥ kṛitā́[6] | go-bhāja ít kílā 'satha yát sanávatha pūrusham ‖ [f] yád ahám vājáyann imā́ óshadhīr hásta ā-dadhé | átmā yákshmasya naçyati purā́ jīva-gṛíbho yathā́ ‖ [g] yád óshadhayaḥ saṃ-gá-

5. [13] als Compositum!

6. oshadhivâpaḥ. · [1] ohne avagraha. [2] so (°o a°) AFW, s. P. 11, 3. [3] so (°ā) AFW, s. P. 3, 10. [4] so (°e a°) AFW, s. P. 11, 3. [5] s. P. 3, 5. 2. [6] so (°ḥ k°) AFW.

chante rājānaḥ sám-itāv iva | víprāḥ sá ucyate bhishág raksho-hā́ 'mîva-cā́tanaḥ ‖ [h] nísh-kritir nā́ma vo mātā́ 'thâ[3] yûyáṁ stha sáṃ-kṛitīḥ | sarā́ḥ patatríṇīḥ ‖ 2 ‖ sthana yád âmáyati nísh kṛita[7] ‖ [i] anyā́ vo anyā́m[2a.8] avatv anyā́ 'nyásyâ úpā 'vata | tā́ḥ sárvâ óshadhayaḥ saṃ-vidānā́ idā́m me prā́ 'vatā[3] vácaḥ ‖ [k] úc chúshmā óshadhînāṃ gā́vo go-shṭhā́d ive "rate | dhánaṁ sanishyántînām átmā́naṃ táva pûrusha ‖ [l] áti víçvāḥ pari-shṭhā́ stená iva vrajám akramuḥ | óshadhayaḥ prā́ 'cucyavur yát kíṃ ca tanúvāṁ rápaḥ ‖ [m] yā́ḥ ‖ 3 ‖

ta â-tasthúr átmā́naṃ yā́ â-viviçúḥ páruḥ-paruḥ[9] | tā́s te yákshmaṃ ví bâdhantām ugró madhyama-çī́r iva ‖ [n] sâkáṃ yakshma prá pata çyenéna kikidîvínā[1] | sākáṃ vā́tasya dhrājyā́ sâkáṃ naçya ni-hā́kayā ‖ [o] açvā-vatī́ṁ[5] soma-vatī́m ûrjáyantīm úd-ojasam | ā́ vitsi sárvā óshadhīr asmā́ arishṭā́-tātaye ‖ [p] yā́ḥ phalínīr yā́ aphalā́ apushpā́ yā́ç ca pushpíṇīḥ | bṛihaspáti-prasūtās tā́ no muñcantv áṁhasaḥ ‖ [q] yā́ḥ ‖ 4 ‖ óshadhayaḥ sóma-rājñīḥ prá-vishṭāḥ pṛithivī́m ánu | tā́sāṃ tvám asy ut-tamā́ prá ṇo[10] jīvā́tave suva ‖ [r] ava-pā́tantīr avadan divá óshadhayaḥ pári[11] | yáṃ jīvám açnávāmahai ná sá rishyâti pū́rushaḥ ‖ [s] yā́ç ce 'dám upa-çṛiṇvánti yā́ç ca dūrám párā-gatāḥ | ihá saṃ-gátya tā́ḥ sárvā asmai sáṃ datta bheshajám ‖ [t] mā́ vo rishat khanitā́ yásmai cā 'háṃ khánāmi vaḥ | dvi-pác cátush-pad asmā́kaṁ sárvam astv anā́-turam ‖ [u] óshadhayaḥ sáṃ vadante sómena sahá rā́jñā | yásmai karóti brāhmaṇás táṁ rājan pārayāmasi ‖ 5 ‖ rápaḥ, patatríṇir, yā́, áṁhaso yā́ḥ, khánāmi vo, 'shṭā́daça ca ‖ 6 ‖

(5, 2, 5, 5). — K. 16, 13. (20, 3). — Vs. 12, 75-96. Ç. 7, 2, 4, 25-28. Kā. 17, 3, 8. — yā́ḥ | jā́tāḥ — ambā — athā́ — pushpā́vatīr iti pushpā́-vatīḥ | prasūvā́tīr iti pra-sūvā́tīḥ —

6. [7] so (°sh k°) AFW, s. P. 8, 24. [8] s. P. 12, 4. [9] so (°çúḥ páruḥ-p°) AFW, s. P. 8, 32. [10] s. P. 7, 4. [11] so (°ḥ p°) AFW.

kilâ | asatha — hastè — yathâ — mâtâ | athâ — nir iti | kṛita — upeti | avata — preti | avata — goshṭhâd iti go- -stbât | iva | îrate — parishṭhâ iti pari-sthâḥ — acucyavuḥ — paruḥparur iti paruḥ-paruḥ — açvâvatîm ity âçva-vatîm — asmai — apushpâḥ — tâḥ — anú[12] — preti | naḥ — oshâ- dhayaḥ | pari[12].

7. [a] mẫ no hiṁsîj janitẫ yáḥ pṛithivyẫ yó vâ dívaṁ satyá-dharmâ jajẫna | yáç cá̃ 'páç candrẫ bṛihatîr jajẫna kásmai devẫya havíshâ vidhema || [b] abhy-ẫvartasva[1] pṛithivi yajnéna páyasâ sahá | vapẫm te agnír[2] ishitó 'va sarpatu || [c] ágne yát te çukrẫm yác candrẫm yát pûtẫm yád yajní- yam | tád devébhyo bharâmasi || [d] ísham ûrjam ahám itá ẫ || 1 || dada ṛitásya dhẫmno amṛítasya[3] yóneḥ | ẫ no góshu viçatv aú 'shadhîshu[4] jáhâmi sedím ánirâm ámîvâm || [e] ágne táva çrávo váyo máhi bhrâjanty arcáyo vibhâ-vaso | bṛíhad-bhâno çávasâ vẫjam ukthyàm dádhâsi dâçúshe kave || [f] irajyánu agne prathayasva jantú-bhir asmé[5] rẫyo amarta- ya[3] | sá darçatásya vápusho ví râjasi pṛiṇákshi sânasiṁ rayím || [g] ûrjo napâj jâta-vedaḥ su-çastí-bhir mándasva || 2 || dhîtí-bhir hitáḥ | tvé[5] ishaḥ sáṁ dadhur bhûri-retasaç citró-"tayo vâmá-jâtâḥ || [h] pâvaká-varcâḥ çukrá-varcâ ánûna- -varcâ úd iyarshi bhânúnâ | putráḥ pitárâ vi-cárann úpâ 'vasy uhhé[6] pṛiṇakshi ródasî[7] || [i] ṛitẫ-vânam[8] mahishẫm viçvá-carshaṇim agníṁ sumnẫya[4] dadhire puró jánâḥ | çrút- -karṇaṁ sapráthas-tamam tvâ girẫ daívyam mânushâ yugẫ || [k] nish-kartẫram adhvarásya prá-cetasaṁ kshâyantaṁ rẫdhase mahé | râtîm bhṛígûṇâm uçíjaṁ kaví-kratum pṛiṇákshi sâ-

---

6. [1 2] ohne iti, weil am Ende des ardharca.

7. loshṭakshepâdikam. [1] als Compositum. [2] so (°e a°) AFW, s. P. 11, 3. [3] so (°o a°) AFW, s. P. 11, 3. [4] ohne avagraha. [5] s. P. 4, 9. 10. [6] s. P. 4, 11. [7] s. P. 4, 17. [8] s. P. 3, 2.

nasím ‖ 3 ‖ rayím ‖ [1] cita stha pari-cita ûrdhva-citaḥ çru-yadhvaṃ, táyâ devátayâ[4] 'ṅgirasvád[4] dhruvấḥ sîdata ‖ [m 9] ấ pyâyasva sám etu te viçvátaḥ[4] soma vṛíshṇiyam | bhávâ[10] vấjasya saṃ-gathé ‖ [n 11] sáṃ te páyâṃsi sám u yantu vấjâḥ sáṃ vṛíshṇiyâny ahhimâti-shấhaḥ | â-pyấyamâno amṛítâya[3] soma diví çrávâṃsy ut-tamấni dhishva ‖ 4 ‖ á, mandasva, sá-nasím, ékân ná catvâriṃçáṃ ca ‖ 7 ‖

5, 2, 5, 6. 6, 1. — K. 16, 14. 20, 4. — Vs. 12, 102-113. Ç. 7, 8, 1, 20-46. Kâ. 17, 3, 11-16. — pṛithivyâḥ — apaç | candrâḥ — ahhyâvártasvety áhhi-âvártasva — iṣhṭaḥ | aveti — itaḥ | eti | dadé — eti | oshádhîshu — vihhâvaso iti vibhâ-vaso | bṛihadbhâṇo iti hṛihat-hhâṇo — asme iti — tve iti — citro-táya iti citra-ûtayaḥ — avasi | ubhe iti — rodasî iti | ṛitâ-vânam ity ṛita-vânam — bhavâ — abhimâtiṣhâha ity áhhi-mâti-sâhâḥ.

8. [a] ahhy asthâd viçvâḥ pṛitanâ[1] árâtîs tád agnír âha tád u sóma âha | bṛíhaspátiḥ[1] savitấ tán ma âha pûshấ mâ 'dhât su-kṛitásya loké ‖ [b] yád ákrandaḥ prathamấṃ jấ-yamâna ud-yánt samudrấd[1] utá vâ púrîshât | çyenásya pa-kshấ hariṇásya hâhú[2] úpa-stutaṃ jánima tát te arvan[3] ‖ [c 4] apấṃ pṛishṭhám asi yónir agnéḥ samudrám[1] abhitaḥ[1] pínva-mânam | várdhamânam mahấḥ ‖ 1 ‖ á ca púshkaraṃ[1] divó mấtrayâ variṇấ prathasva ‖ [d] bráhma jajnânám pratha-mám purástâd[1] ví sîmataḥ[1] su-rúco vená âvaḥ | sá budhniyâ upa-mấ asya vi-shṭhấḥ satáç ca yónim ásataç ça vívaḥ[5] ‖ [e 4] hiraṇya-garbháḥ sám avartatấ 'gre hhûtásya jâtáḥ pátir éka âsît | sá dâdhâra pṛithivîṃ dyấṃ uté 'mấṃ kásmai de-

7. [9] so schon III, 2, 5, 3. [10] so (°â) AFW, s. P. 3, 8. [11] so schon (aber nur im pratika) II, 3, 14, 3. 5, 12, 1. III, 1, 11, 1; s. die Noten daselbst.

8. rukmâdyupadhânam. [1] ohne avagraha. [2] s. P. 4, 5. [3] so (°e a°) AFW, s. P. 11, 3. [4] so schon (c) IV, 1, 3, 1, (e) II, 2, 12, 1. IV, 1, 8, 3, (f) III, 1, 8, 3. [5] als ein Wort, und ohne avagraha!

vāya havishâ vidhema ‖ [a] drapsáç caskanda pṛithivīm ánu ‖ 2 ‖ dyām imáṃ ca yónim ánu yáç ca pūrvaḥ | tṛitīyaṃ yónim ánu saṃ-cárantaṃ drapsáṃ juhomy ánu saptá hótrâḥ ‖ [b] námo astu[6] sarpébhyo yé ké ca pṛithivīm ánu | yé antárikshe[3 u. 1] yé divi tébhyaḥ sarpébhyo námaḥ ‖ [b] yè 'dó[7] rocané divó yé vâ sūryasya raçmíshu | yéshâm ap-sú sádaḥ kṛitáṃ[8] tébhyaḥ sarpébhyo námaḥ ‖ [1] yā íshavo yâtu-dhānânâṃ yé vâ vánaspátīor[1] ánu[9] | yé vâ 'vaṭéshu çérate tébhyaḥ sarpébhyo námaḥ ‖ 3 ‖ mahó, 'nu, yâtudhānânâm, ékâdaça ca ‖ 8 ‖

5, 2, 6, 5. 7, 1-5. — K. 16, 15. 20, 5. — Vs. 13, 2-8. Ç. 7, 4, 1, 9-29. Kâ. 17, 4, 1-6. — tat | me — mâ | adhât — bâhû iti — sîmataḥ — âvaḥ — vishṭhâ iti vi-sthâḥ — vivâḥ — anv iti | saṃcaránta m iti sam-caránta m — pṛithivîm | anú[10] — ye | adaḥ — vanaspatîn | anú[10] — avateshú.

9. [a] dhruvā 'si dharúṇā 'stṛitâ viçvá-karmaṇâ sú-kritâ | mā tvâ samudrá[1] úd vadhîn mā su-parṇó 'vyathamânâ[2] pṛithivīṃ dṛiṃha ‖ [b] prajā-patis tvâ[3] sâdayatu pṛithivyāḥ pṛishṭhé vyácasvatīm[1] práthasvatīm[1], prátho 'si[4], pṛithivy asi, bhūr asi, bhūmir asy, áditir asi viçvá-dhâyâ viçvasya bhúvanasya dhartrī, pṛithivīṃ yacha pṛithivīṃ dṛiṃha pṛithivīm mā hiṃsîr, viçvasmai prâ-'ṇāya vy-ânāyo 'd-ânāya prati-shṭhāyai ‖ 1 ‖ caritrâyâ, 'gnis tvâ[5] 'bhí pâtu mahyā svastyā[1] chardíshâ çáṃ-tamena, tâyâ devátayâ[1] 'ṅgirasvád[1] dhruvā sîda | [c] kāṇḍât-kāṇḍât pra-róhantī párushaḥ-parushaḥ[5] pári[5] | evā[6] no dûrve prá tanu sahásreṇa çaténa ca ‖ [d] yā

8. [a] so ([°]o a[°]) AFW, s. P. 11, 3. [7] so (ye 'do) AFW, s. P. 12, 7. [8] so ([°]ḥ k[°]) AFW. [9] so ([°]ior a[°]) AFW, s. P. 9, 20. [10] ohne iti, weil am Ende des ardharca.

9. svayamâtṛiṇṇâdishṭakopadhânam. [1] ohne avagraha. [2] so ([°]o 'vy[°]) AFW, s. P. 12, 7. 4 [3] so ([°]s t[°]) AFW. [4] so ([°]o 'si) AFW, s. P. 12, 2. [5] so ([°]ḥ p[°]) AFW, s. schol. zu P. 8, 28. [6] s. Whitney zu P. 3, 15 p. 98.

çaténa pra-tanóshi sahásreṇa vi-róhasi tásyâs te devî 'shṭake vidhéma havíshâ vayám ‖ [e] áshâḍhâ 'si sáhamânâ, sáhasvâ 'râtîḥ, sáhasvâ 'râtîyataḥ[1]. [f] sáhasva pṛítanâḥ[1] sáhasva pṛitanyatáḥ | sahásra-vîryâ ‖ 2 ‖ asi, sâ mâ jinva ‖ [g] mádhu vâtâ ṛitâ-yaté[7] mádhu ksharanti síndhavaḥ | mâdhvîr naḥ santv óshadhîḥ[1] ‖ [h] mádhu náktam utó 'shási mádhu-mat pârthivaꣳ rájaḥ | mádhu dyaúr astu naḥ pitâ ‖ [i] mádhu-mân no vánaspátir[1] mádhu-mâꣳ[8] astu sûryaḥ | mâdhvîr gâvo bhavantu naḥ ‖ [k 9] mahî dyaúḥ pṛithivî ca na imáṃ yajnám mimikshatâm | pipṛitâṃ no bhárîma-bhiḥ ‖ [l 10] tád víshṇoḥ paramám ‖ 3 ‖ padáꣳ sádâ paçyanti sûráyaḥ | divî 'va cákshur â-tatam ‖ [m] dhruvâ 'si pṛithivi sáhasva pṛitanyatáḥ[1] | syûtâ devébhir amṛítenâ " 'gâḥ ‖ [n] yâs te agne sûrye rúca ud-yató dívam â-tanvánti raçmí-bhiḥ | tâbhiḥ sárvâbhî rucé jánâya nas kṛidhi[11] ‖ [o] yâ vo devâḥ sûrye rúco góshv âçvesbu yâ rúcaḥ | índrâ-'gnî tâbhiḥ sárvâbhî rúcaṃ no dhatta bṛihaspate[1] ‖ [p] vi-râṭ ‖ 4 ‖ jyótir adhârayat, sam-râḍ jyótir adhârayat, sva-râḍ jyótir adhârayat | [q] ágne yukshvâ[12] hí yé távâ 'çvâso deva sâdhávaḥ | áraṃ váhanty âçávaḥ ‖ [r 13] yukshvâ[12] hí deva-hûtamâꣳ[8] áçvâꣳ[8] agne rathîr iva | ní hótâ pûrvyáḥ sadaḥ ‖ [s 14] drapsáç caskanda pṛithivîm ánu dyâṃ imáṃ ca yónim ánu yáç ca pûrvaḥ | tṛitîyaṃ yónim ánu saṃ-cárantaṃ drapsáṃ juhomy ánu saptá ‖ 5 ‖ hótrâḥ ‖ [t] ábhûd idáṃ víçvasya bhúvanasya vâjinam agnér vaiçvânarásya[1] ca | agnír jyótishâ jyótishmân[1] rukmó várcasâ várcasvân[1] ‖ [u] ṛicé tvâ, rucé tvâ. [v] sám ít sravanti saríto ná dhénâḥ |[15] antár hṛidâ mánasâ pûyámânâḥ | ghṛi-

9. [7] s. P. 3, 2. [8] so (°âꣳ) AFW, s. P. 9, 20. [9] so schon III, 3, 10, 2. 5, 11, 8. [10] so schon I, 3, 6, 2. [11] so (°s k°) AFW, s. P. 8, 25. [12] so (°â) AFW, s. P. 3, 8. [13] so schon II, 6, 11, 1. [14] so schon III, 1, 8, 3. IV, 2, 8, 2. [15] so (|) AFW.

tásya dhárā abhi cākaçīmi |[15] hiraṇyáyo vetasó mádhya ásām ‖ [w] tásmint su-parṇó madhu-kṛít kulāyī[1] bhájann āste mádhu devátābhyaḥ[1] | tásyā "sate hárayaḥ saptá tīre sva-dhāṃ dúhānā amṛítasya dhárām ‖ 6 ‖ pratishṭhāyai, sahásra-viryā, paramāṃ, virāṭ, saptá, tīre, catvāri ca ‖ 9 ‖

5, 2, 8, 3-6. 5, 3, 1. — K. 16, 16. (39, 3). 20, 6. 7. — Vs. 13, 16-40. Ç. 7, 4, 2, 5 - 5, 2, 12. Kā. 17, 4, 15 - 5, 11. — astṛítā — vadhít — avyáthamānā — prathāḥ | asi | pṛithivī — viçvadhāyā iti viçva-dhāyāḥ — vyānāyeti vi-ānāyā[16] | udānāyety út-ānāyā[16] — parúshaḥparusha iti parúshaḥ-parushaḥ | pari[17] | evā — aráṭīyataḥ — pṛitanyataḥ — ṛitāyata ity ṛita-yate — eti | agāḥ — sarvābhiḥ — naḥ | kṛidhi | yāḥ — yukshva | hi — anv iti | saṃcarántam iti sam-carántam — sam iti | it — madhyé — āsate.

10. [a] ādityáṃ gárbham páyasā sam-añjánt sahásrasya prati-māṃ viçvá-rūpam | pári vṛiṅgdhi[1] hárasā mā 'bhí mṛikshaḥ çatā-"yushaṃ kṛiṇuhi cīyámānaḥ ‖ [b] imám mā hiṅsīr dvi-pādam paçūnāṅ sáhasrā-'ksha médha ā cīyámānaḥ | máyum āraṇyám ánu te diçāmi téna cinvānás tanúvo ní shīda[2] ‖ [c] vātasya dhrājim váruṇasya nābhim áçvaṃ jajnānāṅ sarirásya mádhye | çíçuṃ nadīnāṅ hárim ádri-buddham ágne mā hiṅsīḥ ‖ 1 ‖ paramé vy-oman ‖ [d] imám mā hiṅsīr éka-çapham paçūnāṃ kanikradāṃ vājinaṃ vājineshu | gauráṃ āraṇyám ánu te diçāmi téna cinvānás tanúvo ní shīda[2] ‖ [e] ájasram índuṃ arushám bhuraṇyúṃ agnim īḍe pūrvá-cittan námo-bhiḥ | sá párva-bhir ṛitu-çáḥ kálpamāno gāṃ mā hiṅsīr áditiṃ vi-rājam ‖ [f] imāṅ samudrāṅ[3] çatá-dhāraṃ útsaṃ vy-acyámānam bhúvanasya mádhye | ghṛitáṃ dúhānām áditiṃ jánāyā 'gne mā ‖ 2 ‖ hiṅsīḥ paramé

9. [16] s. P. 3, 15. [17] ohne iti, weil am Ende des ardharca.

10. paçuçirshopadhānam [1] vṛiñdhi ACDFW. [2] so (ah°) AFW, s. P. 6, 4. [3] ohne avagraha.

vỳ-oman | gavayám âraṇyám ánu te diçâmi téna cinvânás tanúvo ní shîda[2] || [g] várûtriṃ tváshṭur váruṇasya nā́bhim áviṃ jajnânā́ᴗ rájasaḥ párasmât | mahī́ᴗ sâhasrī́m ásurasya mâyā́m ágne mā́ hiᴗsîḥ párame vỳ-oman || [h] imā́m ûrṇâyúṃ[3] váruṇasya mâyā́ṃ tvácam paçûnā́ṃ dvi-pádâṃ cátush-padâm | tváshṭuḥ pra-jā́nâm prathamáṃ janítram ágne mā́ hiᴗsîḥ párame vỳ-oman | úshṭram âraṇyám ánu || 3 || te diçâmi téna cinvânás tanúvo ní shîda[2] || [i] yó agnír[4] agnés tápasó 'dhi[5] jâtáḥ çócât pṛithivyā́ utá vâ dívas pári[6] | yéna pra-jā́ viçvá-karmâ vy-ā́naṭ tám agne héḍaḥ pári te vṛiṇaktu || [k] ajā́ hỳ agnér ájanishṭa gárbhât sā́ vā́ apaçyaj janitā́ram ágre | táyâ róham âyann úpa médhyâsaḥ táyâ devā́ devátâm[3] ágra âyan | çarabhám âraṇyám ánu te diçâmi téna cinvânás tanúvo ní shîda[2] || 4 || ágne mā́ hiᴗsîr, ágne mó, 'shṭram âraṇyám ánu, çarabháṃ, náva ca || 10 ||

5, 2, 9, 5. — K. 16, 17. 20, 8. — Vs. 13, 41-51. Ç. 7, 5, 2, 17-36. Kâ. 17, 5, 17-19. — çatâyúsham iti çata-âyusham — medhè | eti — nîti | sîda — vyòmann iti vi-oman — divaḥ | pari[7] — prajâ iti pra-jâḥ — devâḥ — agrè | âyan.

11. [a] índrâ-'gnî rocanā́ diváḥ pári[1] vā́jeshu bhûshathaḥ | tád vâṃ ceti prá vîrỳam || [b] çnáthad vṛitrám utá sanoti vā́jam índrâ yó agnī́[2 u. 3] sá-hurî[4 u. 5] saparyā́t[6] | irajyántâ vasavỳasya bhū́reḥ sáhas-tamâ sahásâ vâja-yántâ || [c] prá carshaṇí-bhyaḥ pṛitanâ háveshu[7] prá pṛithivyā́ riricâthe[8] diváç ca | prá síndhu-bhyaḥ prá girí-bhyo mahi-tvā́ pré

---

10. [4] so (°o a°) AFW, s. P. 11, 3. [5] so (°o ') AFW, s. P. 12, 8. [6] so (°s p°) AFW, s. P. 8, 28. [7] ohne iti, weil am Schlufs des ardharca.

11. yâjyânuvâkyâḥ (câturmâsyeshu varuṇapraghâsâkhye dvitîye parvaṇi, s. I, 8, 3). [1] so (°ḥ p°) AFW, s P. 8, 34. [2] so (°o a°) AFW, s. P. 11, 3. [3] s. P. 4, 36. [4] mit avagraha! [5] s. P. 4, 15. [6] ohne avagraha. [7] zwei Wörter! pṛitanâ CD, und ohne Accent!; pṛitanâ saṃgrâmeshu âhaveshu (CD haben nur haveshu) haviḥsvîkârârtheshv âhvâneshu, schol. [8] s. P. 4, 40.

'ndrâ-'gnî víçvâ bhúvanā́ 'ty anyā́ || [d] máruto yásya hí || 1 || ksháye pâthā́[9] divó vi-mahasaḥ | sá sugopā́-tamo[10] jánaḥ || [e] yajnair vâ yajna-vâhaso víprasya vâ matînā́m | márutaḥ çṛiṇutā́[9] hávam || [f 11] çriyáse kám bhânú-bhiḥ sám mimikshire té raçmí-bhis tá ṛíkva-bhiḥ su-khâdáyaḥ | té vā́çî-manta[12] ishmíṇo ábhîravo[2] vidré priyásya mā́rutasya dhā́mnaḥ || [g] áva te héḍa, [h] úd ut-tamám | [i] káyâ naç citrá ā́ bhuvad ûtī́ sadā́-vṛidhaḥ sákhâ | káyâ çácishṭhayâ vṛitā́ || 2 || [k] kó adyá[2] yuñkte dhurí gā́ ṛitásya çímîvato[6] bhâmíno dúr-hṛiṇâyûn | âsánn-ishûn hṛitsv-áso[13] mayo-bhū́n yá eshâm bhṛityā́m ṛiṇádhat sá jîvât || [l] ágne nayā́, [m] " devā́nâ◡. [n] çáṃ no bhavantu, [o] vā́je-vâje | [p 11] ap-sv̀ agne sádhish ṭáva[14] saú 'shadhîr[15 u 6] ánu rudhyase | gárbhe sáñ jâyase[16] púnaḥ || [q] vṛíshâ soma dyu-mā́◡[17] asi vṛíshâ deva vṛísha-vrataḥ | vṛíshâ dhármâṇi dadhishe || [r] imám me varuṇa, [s] tát tvâ yâmi. [t] tváṃ no agne[2], [u] sá tváṃ no agne[2] || 3 || hí, vṛitā́, ma, ékâdaça ca || 11 ||

(1, 8, 3, 1). — [a] Ṛ. 3, 12, 9; [b] 6, 60, 1; [c.d.e] 1, 109, 6. 86, 1. 2; [f 11] 1, 87, 6; [g.h 18] 1, 24, 14, 15; [i] 4, 31, 1; [k] 1, 84, 16; [l.m 19] 1, 189, 1. 10, 2, 3; [n.o 20] 7, 38, 7. 8; [p 11] 8, 43, 9; [q] 9, 64, 1; [r.s 21] 1, 25, 19. 24, 11; [t.u 22] 4, 1, 4. 5. — di̱vaḥ | parîti — a̱gnî iti | sahúrî̱[23] iti̱ sa-hu̱rî̱ | sa̱pa̱ryât — pṛi̱ta̱nâ̱ | havéshu[24] — pṛi̱thi̱vyâḥ | ri̱ri̱câ̱the̱ itī́ — i̱ndrâ̱gnî itī́ndra-a̱gnî — pâ̱tha — su̱go̱pâtáma̱ iti sugo̱pa-ta̱ma̱ḥ — çṛi̱ṇu̱ta̱ — te | ṛikvábhi̱r ity ṛikvá-bhiḥ

11. [8] so (°â) AFW, s. P. 3, 10. [10] s. P. 3, 5. [11] so schon (f) II, 1, 11, 2 (yâjyâ-Abschnitt) und (p) IV, 2, 3, 2; es befremdet daher, daſs hier im yâjyâ-Abschnitt diese Verse nicht bloſs durch ihre pratîka aufgeführt sind, s. Note [11] und [8] zu I, 4, 46, 2. [12] s. P. 3, 7. [13] s. P. 5, 16 6, 3 (schol.) [14] so (°sh ṭ°) AFW, s. P. 6, 5. [15] so (sau 'sh°) AFW, s. P. 5, 17. [16] so (ñj) W, °uj° A, °ṃj° F, s. P. 5, 24. [17] so (°â◡) AFW, s. P. 9, 20. [18] nur die pratîka, weil schon in I, 5, 11, 3 (yâjyâ-Abschnitt) voll aufgeführt. [19] desgl., s. I, 1, 14, 3. 4. (yâjyâ-Abschnitt). [20] desgl., s. I, 7, 8, 2 (nicht yâjyâ-Abschnitt). [21] desgl., s. II, 1, 11, 6 (yâjyâ-Abschnitt). [22] desgl., s. II, 5, 12, 3 (yâjyâ-Abschnitt). [23] sahûrî D. [24] âhaveshu, schol., s. Note [7].

— vàçîmanta iti vâçi-mantaḥ — eti | bhuvat | ûtî — naya | eti — sadhîḥ | tavâ | saḥ | oshâdhîḥ — sau.

víshṇor[25], divás páry, ánnapate, 'pe 'ta, sám itam, yâ jâtâ, mâ no, 'bhy[26] àsthâd, dhruvâ 'si dharúṇâ, "dityám gárbham, índrâgnî rocanaí, 'kâdaça ‖ 11 ‖

víshṇor (1, 1), asmín havye (3, 2), 'ti tvâ 'ham (5, 4), dhîtíbhir (7, 8), hótrâ (9, 6), ashṭâcatvâriṅçat ‖ 48 ‖

iti taittirîyasaṃhitâyâṃ caturthe kâṇḍe dvitîyaḥ prapâṭhakaḥ ‖

1. [a]apâṃ tvé 'mant[1] sâdayâmy, apâṃ tvó 'dmant[1] sâdayâmy, apâṃ tvâ bhásmant s., apâṃ tvâ jyótishi s., apâṃ tvâ 'yane sâdayâmy. [b]arṇavé sádane sîda, samudré[2] sádane sîda, salilé sádane sîdâ, 'pâṃ kshâye sîdâ, 'pâṅ sádhishi sîdâ. [c]'pâṃ tvâ sádane sâdayâmy, apâṃ tvâ sadhá--sthe sâdayâmy, apâṃ tvâ púrîshe sâdayâmy, apâṃ tvâ yónau sâdayâmy, apâṃ tvâ pâthasi sâdayâmi. [d]gâyatrî chándas, trishṭúp[2] chándo, jágatî chándo, 'nu-shṭúp chándaḥ, pañktíç[3] chándaḥ ‖ 1 ‖ yónau, páñcadaça ca ‖ 1 ‖

(5, 2, 10, 1-3). — K. 16, 18. 20, 9. — Vs. 13, 53. Ç. 7, 5, 2, 46-61. Kâ. 17, 6, 2. — tvâ | eman — tvâ | odmân.

2. [a]ayám puró bhúvas; tásya prâ-'ṇó bhauvâyanó[1], vasantáḥ prâṇâyanó[1], gâyatrî vâsantî, gâyatriyaí gâyatrám, gâyatrâd upâ-'ṅçúr, upâ-'ṅçós tri-vṛít, tri-vṛíto ratham--taráṅ, ratham-tarâd Vásishṭha ṛíshiḥ, prajâpati-gṛihîtayâ tváyâ prâ-'ṇâṃ gṛihṇâmi pra-jâbhyo. [b]'yâṃ dakshiṇâ

---

11. [25] víshṇoḥ krámo 'si D. [26] no hiṅsîd abhy D.

3, 1-12. pañca citayaḥ; 1-3. prathamâ citiḥ; 1. apasyâbhidhânâ ishṭakâḥ. [1] so (tve 'm°, tvo 'd°) AFW, s. P. 10, 14. [2] ohne avagraha. [3] °ñt° AFW.

2. prâṇabhṛita ishṭakâḥ. [1] ohne avagraha.

viçvá-karmâ; tásya máno vaiçva-karmaṇáṃ, grîshmó mânasás, trishṭúg[1] graishmî[2], trishṭúbha[1] aiḍám, aiḍád antar-yâmò, 'ntar-yâmât pañca-daçáḥ, pañca-daçád bṛihád, bṛiháto Bharádvâja[1] ṛíshiḥ, prajâpati-gṛihîtayâ tváyâ mánaḥ ‖ 1 ‖ gṛihṇâmi pra-jâbhyo. [c] 'yám paççád viçvá-vyacâs; tásya cákshur vaiçva-vyacasáṃ, várshâṇi cákshushâṇi, jágatî vârshî, jágatyâ ṛíkshâmam[1 a. 3], ṛíkshâmâc chukráḥ, çukrát sapta-daçáḥ, sapta-daçád vairûpáṃ[1], vairûpád[1] Viçvá-mitra[4] ṛíshiḥ, prajâpati-gṛihîtayâ tváyâ cákshur gṛihṇâmi pra-jâbhya. [d] idám ut-tarât súvas; tásya çrótrao sauváo, çarác chrautrỳ, anu-shṭúp çâradỳ[5], anu-shṭúbhaḥ svâráo, svârân manthî, manthína eka-vioçá, eka-vioçád vairâjáṃ[1], vairâjâj Jamádagnir[1] ṛíshiḥ, prajâpati-gṛihîtayâ ‖ 2 ‖ tváyâ çrótraṃ gṛihṇâmi pra-jâbhya. [e] iyám upári matís; tásyai vân mâtî, hemantó vâcyâyanâḥ[1], paṅktír[6] haimantî, paṅktyaí[6] nidhána-van, nidhana-váta âgrayaṇá, âgrayaṇât triṇava-trayastrioçaú, triṇava-trayastrioçâbhyâo çâkvara-raivaté, çâkvara-raivatâbhyâṃ Viçvá-karmá 'rshiḥ, prajâpati-gṛihîtayâ tváyâ vâcaṃ gṛihṇâmi pra-jâbhyaḥ ‖ 3 ‖ tváyâ máno, jamádagnir ṛíshiḥ prajâpatigṛihîtayâ, trioçác ca ‖ 2 ‖

5, 2, 10, 3-5. — K. 16, 19. 20, 9. — Vs. 13, 54-58. Ç. 8, 1, 1, 1 - 2, 9. Kâ. 17, 6, 3. 4. — trishṭuk | graishmî | trishṭubhâḥ — jagátyâḥ | ṛikshámam — viçvâmitra iti viçva-mitraḥ — anushṭub ity ánu-stup | çâradî — vâk | mâtî — nidhanávad iti nidhaná-vat — viçvakarmeti viçva-karmâ | ṛishiḥ.

3. [a] prâcî[1] diçâṃ, vasantá ṛitûnâm, agnir devátâ[1], bráhma dráviṇaṃ, tri-vṛit stómaḥ, sá u pañcadaçá-vartanis,

2. [2] so W, [o]shṭu grai[o] F, [o]shṭnk grai[o] A. [3] ṛikshámam iti sámaviçeshaḥ, schol. [4] s. P. 3, 5. [5] s. P. 5, 86; [o]shṭup (mit virâma) châ[o] W; F undeutlich; Lesart von A nicht notirt. [a] [o]ñt[o] AF.

3. apânabhṛita ishṭakâḥ. [1] ohne avagraha.

try-ávir váyaḥ, kṛitám áyânâm, pnro-vâtó vā́taḥ, Sā́naga[1] ṛíshir. [b] dakshiṇā́ diçā́ṃ, grîshmá ṛitûnā́m, índro devátâ, kshatráṃ dráviṇam, pañca-daçá stómaḥ, sá u saptadaçá-vartanir, ditya-vā́ḍ váyas, trétā́ 'yânâṃ, dakshiṇâd-vâtó vā́taḥ, Sanâ-tána ṛíshiḥ. [c] pratī́cî[1] diçā́ṃ, varshā́ ṛitûnā́ṃ, víçve devā́ devátâ, víṭ ‖ 1 ‖ dráviṇaꣳ, sapta-daçá stómaḥ, sá uv[2] ekaviꣳçá-vartanis, tri-vatsó váyo, dvâparó[1] 'yânâm, paçcâd-vâtó vā́to, 'habhū́na[1] ṛíshir. [d] údîcî[1] diçā́ꣳ, çarád ṛitûnā́m, mitrā́-váruṇau devátâ, pushṭáṃ dráviṇam, eka-viꣳçá stómaḥ, sá u triṇavá-vartanis, turya-vā́ḍ váya, â-skandó 'yânâm, uttarâd-vâtó vā́taḥ, Pratná[1] ṛíshir. [e] ûrdhvā́ diçā́ꣳ, hemanta-çiçirā́v ṛitûnā́m, bṛíhaspátir[1] devátâ[1], várco dráviṇaṃ, tri-ṇavá stómaḥ, sá u trayastriꣳçá-vartaniḥ, pashṭha-vā́d[3] váyo, 'bhi-bhū́r áyânâṃ, vishvag-vâtó vā́taḥ, Su-parṇá ṛíshiḥ. [f] pitáraḥ pitâmahā́ḥ[1] páré 'vare, té naḥ pântu, té no 'vantv, asmín bráhmann asmín kshatrè 'syā́m â-çíshy asyā́m puro-dhā́yâm asmín kármann asyā́ṃ devá-hûtyâm ‖ 2 ‖ víṭ, pashṭhavā́d váyo, 'shṭā́viꣳçatiç ca ‖ 3 ‖

5, 2, 10, 7. — K. 39, 7. — tryavi̱r[4] iti tri-aviḥ — pa̱ñca̱-da̱ça iti pañca-da̱çaḥ — tretā́ | ayā́nâm — de̱vâḥ — saḥ | u̱ | e̱ka̱vi̱ꣳçavártani̱r ity ékavi̱ꣳça-va̱rta̱ni̱ḥ — dvâ̱pa̱raḥ | ayā́nâm — a̱ha̱bhûnáḥ — â̱ska̱ndaḥ | ayā́nâm — tri̱ṇa̱va iti tri-na̱vaḥ — pa̱shṭha̱vâd iti pashṭha-vât — a̱bhi̱bhûr ity ábhi-bhûḥ — pi̱tâ̱ma̱hâḥ | paré | aváre — a̱va̱ntu̱ — ksha̱tre | a̱syâm.

4. [a] dhruvá-kshitir dhruvá-yonir dhruvā́ 'si, dhruvā́ṃ yónim ā́ sîda sádhyā́ | úkhyasya ketúm prathamám purástâd[1]

3. [2] so (uv) AFW, s. P. 9, 16. 1, 54. 55. [3] so (°d) ACDFW, °ḍ W prima manu; .. iti pashṭhavâṭ, sa eva dakârântaçabdenocyate, schol. [4] triyavi̱r D.

4. 5. dvitîyasyâṃ citau; 4. âçvinyâkhyâ ishṭakâḥ. [1] ohne avagraha.

açvínâ 'dhvaryŭ[2] sâdayatâm ihá tvâ ‖ [b] své dákshe dáksha-pite 'há sîda deva-trâ prithivî bṛihatî rárâṇâ | sv-âsasthâ tanúvâ sám viçasva pité 'vai 'dhi sûnáva ấ su-çévâ 'çvínâ 'dhvaryŭ[2] sâdayatâm ihá tvâ ‖ [c] kulâyínî[1] vásu-matî vayo-dhâ rayím no vardha bahuláu su-vîram ‖ 1 ‖ ápâ 'matim dur-matím bâdhamânâ râyás póshe[3] yajná-patim â-bhájantî súvar dhehi yájamânâya pósham açvínâ 'dhvaryŭ[2] sâdayatâm ihá tvâ ‖ [d] agnéḥ púrîsham asi deva-yâṇî tâm tvâ viçve abhí[4] gṛiṇantu devâḥ | stóma-pṛishṭhâ ghṛitá-vatî 'há sîda prajấ-vad asmé[5] dráviṇâ " yajasvâ 'çvínâ 'dhvaryŭ[2] sâdayatâm ihá tvâ ‖ [e] divó mûrdhâ 'si pṛithivyấ nấbhir[6] vi-shṭámbhanî diçấm ádhi-patnî bhúvanânâm ‖ 2 ‖ ûrmír drapsó apấm[7] asi, viçvá-karmâ ta ṛíshir, açvínâ 'dhvaryŭ[2] sâdayatâm ihá tvâ ‖ [f] sa-jŭr ṛitú-bhiḥ sa-jŭr vi-dhấbhiḥ sa-jŭr vásu-bhiḥ sa-jŭ rudraíḥ sa-jŭr âdityaíḥ sa-jŭr viçvair devaíḥ sa-jŭr devaíḥ sa-jŭr devair vayo-nâdhair, agnáye tvâ vaiçvânarấyâ[1], 'çvínâ 'dhvaryŭ[2] sâdayatâm ihá tvâ | [g] prâ-'nám me pâhy apâ-'nám me pâhi vy-ânám me pâhi cákshur ma urvyấ ví bhâhi çrótram me çlokayâ. [h] 'pás pinvaú[8], 'shadhîr[1] jinva, dvi-pất pâhi, cátush-pâd ava, divó vṛishṭim[9] é "raya ‖ 3 ‖ suvîram, bhúvanânâm, urvyấ, saptádaça ca ‖ 4 ‖

(5, 3, 1, 1). — K. 17, 1 (20, 10). — Vs. 14, 1-8. Ç. 8, 2, 1, 4-3, 6. Kâ. 17, 8, 15-21. — adhvaryû iti — svâsastheti su-âsasthâ — pitâ | iva | edhi | sûnavé | eti — vayodhâ iti vayaḥ-dhâḥ — devayânîti deva-yânî — iha | sîda — asme iti | dravíṇâ | eti — pṛithivyâḥ | nâbhiḥ | vishṭambhanîti vi-stambhanî — te | ṛishiḥ — vyânam iti vi-anam — apaḥ | pinva | oshadhîḥ — vṛishṭim | eti | îraya.

---

4. [2] s. P. 4, 5. [3] so (°s p°) AFW, s. P. 8, 29. [4] so (°e a°) AFW, s. P. 11, 3. [5] s. P. 4, 9. [6] so ACDW; yonir F im Text, aber im Comm.: nâbhir und erklärt durch: bhûmer nâbhisthâniyâ. [7] so (°o a°) AFW, s. P. 11, 3. [8] so (°s p°) AFW, s. P. 8, 25. [9] paroxytonon; vîshtim C.

5. try-ávir váyas trishṭúp[1] chándo, ditya-vāḍ váyo vi-rāṭ chándaḥ, páñcâ-'vir váyo gâyatrī chándas, tri-vatsó váya ushṇíhâ chándas, turya-vāḍ váyo 'nu-shṭúp chándaḥ, pashṭha-vād[2] váyo bṛihatī chánda, ukshā váyaḥ sató-bṛihatî chánda, ṛishabhó váyaḥ kakúc chándo, dhenúr váyo já-gatî chándo, 'nadvān[1] váyaḥ paṅktíç chándo, básto váyo vi-valám chándo, vṛishṇír váyo vi-çâlám chándaḥ, pú-rusho váyas tandrám chándo, vyâghró[1] váyó 'nâ-dhṛishṭam chándaḥ, siṁhó váyaç chādiç chándo, vi-shṭambhó váyó 'dhi--patiç chándaḥ, kshatrám váyo máyamdam[1] chándo, viçvá--karmâ váyaḥ parameshṭhī[1] chándo, mûrdhā váyaḥ prajā--patiç chándaḥ ‖ 1 ‖ púrusho váyaḥ, shádviṁçatiç ca ‖ 5 ‖

5, 8, 1, 5. — K. 17, 2. 20, 10. — Vs. 14, 10. 9. Ç. 8, 2, 3, 7 - 4, 15. Kâ. 17, 8, 22. — tryavir iti tri-aviḥ — pañcāvir iti pañcâ-aviḥ — pashṭhavâd iti pashṭha-vât — kakut | chandāḥ — anādhrishṭam ity anā-dhṛishṭam.

6. [a] índrâ-'gnî ávyathamânâm ishṭakâm dṛiṁhatam yu-vám | pṛishṭhéna dyāvâ-pṛithivī antárikshaṁ[1] ca ví bâdhatâm[2] ‖ [b] viçvá-karmâ tvâ sâdayatv antárikshasya pṛishṭhé vyácasvatîm[1] práthasvatîm[1] bhāsvatîṁ[1] sûri-mátîm ā yā dyām bhāsy ā pṛithivīm ó 'rv antárikshaṁ, antárikshaṁ yachâ, 'ntárikshaṁ dṛiṁhâ, 'ntárikshaṁ mā hiṁsîr, víçvasmai prâ-'ṇāyâ 'pâ-'nāya vy-ânāyo 'd-ânāya prati-shṭhāyai cari-tràya, vâyús tvâ[3] 'bhí pâtu mahyā svastyā[1] chardíshâ ‖ 1 ‖ çám-tamena, táyâ devátayâ[1] 'ṅgirasvád[1] dhruvā sîda | [c] rājny asi prācî[1] díg, vi-rāḍ asi dakshiṇā dík, sam-rāḍ asi

5. vayasyâkhyâ ishṭakâḥ. [1] ohne avagraha. [2] so (°d) ACDW, °ḍ F.

6. 7. tṛitîyasyâm citau; 6. svayamātṛiṇṇâdyâ ishṭakâḥ. [1] ohne avagraha. [2] iyaṁ ce 'shṭakâ .. bâdhamâneva vyâpnotu, schol. [3] so (°s t°) AFW.

pratîcî[1] dík, sva-rấḍ asy údîcî[1] díg, ádhi-patny asi bṛihatî díg. [a] ấyur me pâhi, prâ-'ṇám me pâhy, apâ-'nám me pâhi, vy-ânám me pâhi, cákshur me pâhi, çrótram me pâhi; máno me jinva, vấcam me pinvâ, "tmấnam me pâhi, jyótir me yacha ‖ 2 ‖ chardíshâ, pinva, shát ca ‖ 6 ‖

5, 3, 2, 1. — K. 17, 3. 20, 11. — Vs. 14, 11-13. 17. Ç. 8, 3, 1, 8 - 2, 14. Kâ. 17, 9, 1. 2. 8. — eti | uru — vyâ̱nâyeti vi-a̱nâyâ — u̱dâ̱nâyety úd-a̱nâyâ — râjnî — vyâ̱nam iti vi-a̱nam.

7. [a] mấ chándaḥ, pra-mấ chándaḥ, prati-mấ chándo, 'srîviç chándaḥ, pañktíç chánda, ushṇihâ chándo, bṛihatî chándo, 'nu-shṭúp chándo, vi-rấṭ chándo, gâyatrî chándas, trishṭúp[1] chándo, jágatî ch., pṛithivî ch., 'ntárikshaṃ[1] ch., dyaúç ch., sámâç ch., nákshatrâṇi ch., mánaç ch., vấk ch., kṛishíç ch., hiraṇyaṃ ch., gaúç ch., 'jấ chándó, 'çvaç chándaḥ | agnír devátâ[1] ‖ 1 ‖ vấto devátâ, sū́ryo devátâ, candrámâ[1] d., vásavo d., rudrấ devátâ, "dityấ d., viçve devấ devátâ, marúto d., bṛihaspátir[1] deváté, 'ndro d., váruṇo devátâ | [b] mûrdhấ 'si rấḍ, dhruvấ 'si dharúṇâ, yantrỳ asi yámitrî, 'shé tvo "rjé tvâ kṛishyaí tvâ kshémâya tvâ; yántrî rấḍ dhruvấ 'si dhấraṇî, dhartrỳ asi dhấritry, ấyushe tvâ várcase tvaú 'jase tvâ bálâya tvâ ‖ 2 ‖ devátâ, "yushe tvâ, shát ca ‖ 7 ‖

5, 3, 2, 4-5. — K. 17, 3. 20, 11. — Vs. 14, 18-22. Ç. 8, 3, 3, 4 - 4, 8. Kâ. 17, 9, 8-14. — a̱jâ — ya̱ntrî | a̱si — i̱she — û̱rje — yantrî | râṭ — dha̱rtrî — ojàse.

8. âçús tri-vṛíd, bhântáḥ pañca-daçó, vỳ-oma sapta-daçáḥ, prá-tûrtir ashṭâ-daçás, tápo nava-daçó, 'bhî-vartáḥ sa-viçó, dharúṇa eka-viçó, várco dvâviçáḥ[1], sam-bhá-

7. bṛihatyâkhyâ ishṭakâḥ. [1] ohne avagraha.

8-11. caturthyâṃ citau; 8. akshṇayâstomiyâkhyâsv ishṭakâsu kâçcit. [1] ohne avagraha.

raṇas trayo-vioçó, yóniç catur-vioçó, gárbhâḥ pañca-vioçá, ójas tri-ṇaváḥ, krátur eka-trioçáḥ, prati-shṭhā̃ trayas-trioçó, bradhnásya vi-shṭápaṃ catus-trioçó, nā̃kaḥ shaṭ-trioçó, vi-vartò 'shṭâ-catvârioçó, dhartráç catu-shṭomáḥ[2] ‖ 1 ‖ âçúḥ, saptátrioçat ‖ 8 ‖

5, 3, 3, 1-5. — K. 17, 4. 20, 12. 13. — Vs. 14, 23. Ç. 8, 4, 1, 9-26. Kâ. 17, 10, 6-10. — vyómeti vi-oma — ashṭâdaça ity âshṭâ-daçaḥ — dvâvioçaḥ — triṇava iti tri-ṇavaḥ — ashṭâcatvârioça ity âshṭâ-catvârioçaḥ — catushṭoma iti catuḥ-stomaḥ.

9. [a] agnér bhâgò 'si, dîkshā̃yâ ā̃dhi-patyam, bráhma spṛitáṃ, tri-vṛít stóma. [b] índrasya bhâgò 'si, víshṇor ā̃dhi-patyaṃ, kshatráo spṛitám, pañca-daçá stómo. [c] nṛi-cákshasâm bhâgò 'si, dhâtúr ā̃dhi-patyaṃ, janítrao spṛitáo, sapta-daçá stómo. [d] mitrásya bhâgò 'si, váruṇasyā̃ "dhi-patyaṃ, divó vṛishṭír[1], vā̃tâ spṛitā̃, eka-vioçá stomó. [e] 'dityai bhâgò 'si, pûshṇá ā̃dhi-patyam, ója spṛitáṃ, tri-ṇavá stómo. [f] vásûnâm bhâgò 'si ‖ 1 ‖ rudrā̃ṇâm ā̃dhi-patyaṃ, cátush-pât spṛitáṃ, catur-vioçá stóma. [g] âdityā̃nâm bhâgò 'si, marútâm ā̃dhi-patyaṃ, gárbhâ spṛitā̃ḥ, pañca-vioçá stómo. [h] devásya savitúr bhâgò 'si bṛíhaspáter[2] ā̃dhi-patyao, samī́cîr[2] diça spṛitā̃ç, catu-shṭomá[3] stómo. [i] yā̃vânâm bhâgò 'sy áyâvânâm ā̃dhi-patyam, pra-jā̃ spṛitā̃ç, catuç-catvârioçá stóma. [k] ṛibhûṇā̃m bhâgò 'si, víçveshâṃ devā̃nâm ā̃dhi-patyam, bhûtáṃ ni-çântao spṛitáṃ, trayas-trioçá stómaḥ ‖ 2 ‖ vásûnâm bhâgò 'si, shaṭcatvârioçac ca ‖ 9 ‖

5, 3, 4, 1-5. — K. 17, 4. 20, 12. 21, 1. — Vs. 14, 24-26. Ç. 8, 4, 2, 1-12. Kâ. 17, 10, 11-15. — pañcadaça iti pañca-daçaḥ —

---

8. [a] s. P. 6, 13. 9, 1.

9. avaçishṭâ aksbṇayâstomiyâḥ. [1] oxytonon. [2] ohne avagraha. [3] s. P. 6, 13. 9, 1.

vṛishṭiḥ | vâtâḥ — adityai — ojâḥ — triṇava iti tri-ṇavaḥ — garbhâḥ — saṃîcîḥ | diçâḥ — catushṭoma iti catuḥ-stomaḥ — prajâ iti pra-jâḥ — ṛibhûṇâm.

10. ékayâ 'stuvata, pra-jâ adhîyanta, prajâ-patir ádhi-patir âsît; tisṛí-bhir astuvata, bráhmâ 'sṛijyata, brábmaṇas pátir[1] ádhi-patir âsît; pañcá-bhir astuvata, bhûtâny asṛijyanta, bhûtânâm pátir ádhi-patir âsît; saptá-bhir astuvata, sapta-'rsháyo 'sṛijyanta, dhâtâ 'dhi-patir âsîn; navá-bhir astuvata, pitáro 'sṛijyantâ, 'ditir ádhi-patny âsîd; ekâdaçá-bhir astuvata, 'rtávo 'sṛijyantâ, "rtavó 'dhi-patir âsît; trayodaçá-bhir astuvata, mâsâ asṛijyanta, saṃ-vatsaró 'dhi-patiḥ ‖ 1 ‖ âsît; pañcadaçá-bhir astuvata, ksbatrám asṛijyaté, 'ndró 'dhi-patir âsît; saptadaçá-bhir astuvata, paçávo 'sṛijyanta, bṛihaspátir[2] ádhi-patir âsîn; navadaçá-bhir astuvata, çûdrâ-'ryâv asṛijyetâm, aho-râtré[3] ádhi-patuî[4] âstâm; éka-vioçatyâ 'stuvataí, 'ka-çaphâḥ paçávo 'sṛijyanta, váruṇó 'dhi-patir âsît; tráyo-vioçatyâ 'stuvata, kshudrâḥ paçávo 'sṛijyanta, pûshâ 'dhi-patir âsît; páñca-vioçatyâ 'stuvatâ, "raṇyâḥ paçávo 'sṛijyanta, vâyúr ádhi-patir âsît; saptá-vioçatyâ 'stuvata, dyâvâ-pṛithivî ví ‖ 2 ‖ aitâṃ, vásavo rudrâ ádityâ ánu vy âyan, téshâm âdhi-patyam âsîn; náva-vioçatyâ 'stuvata, vánaspátayo[2] 'sṛijyanta, sómó 'dhi-patir âsîd; éka-trioçatâ 'stuvata, pra-jâ asṛijyanta, yâvânâṃ câ 'yâvânâṃ câ "dhi-patyam âsît; tráyas-trioçatâ 'stuvata, bhûtâny açâmyan, prajâ-patiḥ paramesbṭhy[2] ádhi-patir âsît ‖ 3 ‖ saṃvatsaró 'dhipatir, ví, páñcatrioçac ca ‖ 10 ‖

(5, 8, 4, 7). — K. 17, 5. — Vs. 14, 28-31. Ç. 8, 4, 3, 1-19. Kâ. 17, 10, 17. — brabmâ — brahmâṇaḥ — saptarshaya iti sapta-

---

10. sṛishṭinâmakâ ishṭakâḥ. [1] so (°s p°) AFW, s. P. 8, 27. [2] ohne avagraha. [3] s. P. 4, 11. [4] s. P. 4, 52.

-ṛishayâḥ — ṛitavâḥ — ârtavaḥ — çûdrâryâv iti çûdra-ârya- — adhipatnî ity adhi-patnî — anú | vîti | âyan — parameshṭhî.

11. [a] iyám evá sá yá prathamá vy-aúchad antár asyâṃ carati prá-vishṭâ | vadhúr jajâna nava-gáj jánitrî tráya enâm mahimánaḥ sacante || [b] chándasvatî[1-2] ushásâ pépiçâne[2] samânáṃ[1] yónim ánu saṃ-cárantî[2] | súrya-patnî[2] ví carataḥ pra-jânatî[2] ketúṃ kṛiṇvâné[2] ajáre[2] bhúri-retasâ || [c] ṛitásya páuthâm ánn tisrá á 'gus tráyo gharmáso ánu[3] jyótishá " 'guḥ | pra-jâm ékâ rákshaty úrjam ékâ || 1 || vratám ékâ rakshati deva-yûnâm || [d] catu-shṭomó[4] abhavad[3] yá turîyâ yajnásya pakshâv ṛishayo bhávantî | gâyatrîṃ trishṭúbhaṃ[1] jágatîm anu-shṭúbham bṛihád arkáṃ yuñjánâḥ súvar á 'bharann idám || [e] pañcá-bhir dhâtá ví dadhâv idáṃ yát tásâo svásṛîr ajanayat páñca-pañca | tásâm u yanti pra-yavéṇa[5] páñca nánâ rûpáṇi krátavo vásânâḥ || [f] trioçát svásâra úpa yanti nish-kṛitâo samânáṃ[1] ketúm prati-muñcámânâḥ || 2 || ṛitúos[6] tanvate kaváyaḥ pra-jânatîr mádhye-chandasaḥ pári yanti bhâsvatîḥ[1] || [g] jyótishmatî[1] práti muñcate nábho rátrî devî súryasya vratáni | ví paçyanti paçávo jâyamânâ[7] nánâ-rûpâ mâtúr asyâ upá-sthe || [h] ekâ-'shṭakâ tápasâ tápyamânâ[7] jajâna gárbham mahimánam índram | téna dásyûn vy asahanta devâ hantâ 'surâṇâm abhavac chácî-bhiḥ[8] || [i] ánânu-jâm anu-jâm mâm akarta satyáṃ vádanty ánv icha etát | bhûyâsam || 3 || asya su-mataú yáthâ yûyám anyá vo anyâm[3] áti má prá yukta || [k] ábhûn máma su-mataú viçvá-vedâ âshṭa prati-shṭhâm ávidad dhí gâdhám | bhûyâsam asya su-mataú yáthâ yûyám anyá vo anyâm áti

---

11. vyushṭyâkhyâ ishṭakâḥ. [1] ohne avagraha. [2] s. P. 4, 20. [3] so (°o a°) AFW, s. P. 11, 3. [4] s. P. 6, 13. 9, 1. [5] s. P. 7, 6. [6] so (°ᴗs) AFW, s. P. 6, 14. 17, 4 schol. [7] Wurzel betont. [8] s. P. 3, 7.

mā́ prá yukta || [l] páñca vỳ-ushṭîr ánu páñca dóhâ gā́m páñca-nâmnîm ṛitávó 'nu páñca | páñca díçaḥ pañca-daçéna kḷiptā́ḥ samâná-mûrdhnîr abhí lokám ékam || 4 || [m] ṛitásya gárbhaḥ prathamā́ vy-ûshúshy apā́m ékâ mahimā́nam bibharti | sū́ryasyaí 'kâ cárati nish-kṛitéshu gharmásyaí 'kâ savitaí 'kâṃ ní yachati || [n] yā́ prathamā́ vy-aúchat sā́ dhenúr abhavad yamé ¦ sā́ naḥ páyasvatî[1] dhukshvó 'ttarâm-uttarâ◡ sámâm || [o] çukrá-'rshabhâ nábhasâ jyótishā́ " 'gâd viçvá-rûpâ çabalī́r agní-ketuḥ | samânám[1] árthaᴗ sv-apasyámânâ bíbhratî jarā́m ajara usha ā́ 'gâḥ || [p] ṛitûnā́m pátnî prathamé 'yám ā́ 'gâd áhnâṃ netrī́ janitrī́ pra-jā́nâm | ékâ satī́ bahu-dhó 'sho vỳ uchasy ájîrṇâ tváṃ jarayasi sárvam anyát || 5 || ū́rjam ékâ, pratimuñcámânâ, bhûyā́sam, ékam, pátny, ékân ná viᴗçatíç ca || 11 ||

(5, 3, 4, 7). — K. 39, 10. — [a] Ath. 3, 10, 4. Çâñkh. g. 3, 12; [f-p] Pâr. 3, 3; [h] Ath. 3, 10, 12. Gobh. 4, 4, 26; [n] Ath. 3, 10, 1. — navagad iti nava-gat — chandásvatî iti — pepiçâne iti — anv iti | saṃcarántî iti saṃ-carántî | sûryápatnî iti sûryá-patnî — prajânatî iti pra-jânatî — kṛiṇvâne iti | ajare iti — tisraḥ | eti | aguḥ — jyotishâ | eti | aguḥ — rakshâti | ûrjám — catushṭoma iti catuḥ-stomaḥ — ṛishayaḥ | bhavántî — eti | abharan — prayaveṇeti pra-yavená — ṛitûn | tanvate — jâyámânâḥ | nânā́rûpâ iti nânā́-rûpâḥ — devâḥ | hantâ | asúrâṇâm — çacī́bhir iti çaci-bhiḥ — vadántî — iche — abhū́t — âshṭá — avidat | hi — vyúshṭîr iti vi-ushṭîḥ — dohā́ḥ — vyûshushîti vi-ûshushī́ — ekā́ | caráti — çukrarshabheti çukra-ṛishabhâ — jyotishâ | eti | agât — ajare | ushaḥ | eti | agâḥ — prathamâ | iyam | eti | agât — bahudheti bahu-dhâ — ushaḥ | vîti | uchasi.

12. [a] ágne jâtā́n prá ṇudâ[1 u. 2] naḥ sapátnân[3] práty

12. pañcamyâṃ citau asapatnâdyâ ishṭakâḥ. [1] zu ṇ s. P. 7, 4. [2] so (°â) AFW, s. P. 3, 8. [3] ohne avagraha.

ájâtâñ jâta-vedo[4] nudasva | asmé[5] dîdihi su-mánâ áheḍan táva syâma çárman tri-várûtha ud-bhít ‖ [b] sáhasâ jâtâñ prá ṇudâ[1 u. 2] naḥ sapátnân[3] práty ájâtâñ jâta-vedo[4] nudasva | ádhi no brûhi su-manasyámâno vayáṁ syâma prá ṇudâ[1 u. 2] naḥ sapátnân[3] ‖ [c] catuç-catvâriṁçá stómo, várco dráviṇaṁ. [d] shoḍaçá[3] stóma, ójo dráviṇam. [e] pṛithivyâḥ púrîsham asi ‖ 1 ‖ ápso nâma | [f] évaç chándo, várivaç chándaḥ, çam-bhûç chándaḥ, pari-bhûç chánda, âchác[3] chándo, mánaç chándo, vyácaç chándaḥ, síndhuç chándaḥ, samudrám[3 u. 6] chándaḥ, salilám chándaḥ, saṃ-yác chándo, vi-yác chándo, bṛihác chándo, ratham-tarám chándo, ni-kâyáç chándo, vi-vadháç chándo, gíraç chándo, bhrájaç chándaḥ, sa-shṭúp[7] chándo, 'nu-shṭúp chándaḥ, kakúc chándas, tri-kakúc chándaḥ, kâvyám chándo, 'ñknpám[3] chándaḥ ‖ 2 ‖ padá-pañktiç chándo, 'kshára-pañktiç chándo, vishṭârá-pañktiç chándaḥ, kshuró bhṛíjvâñ chándaḥ[8], prachác[3] chándaḥ, pakshâç chánda, évaç chándo, várivaç chándo, váyaç chándo, vayas-kṛíc chándo, vi-çálám chándo, ví-shpardhâç[7] chándaç, chadíç chándo, dû-rohaṇám chándas, tandrám chándo, 'ñkâñkám[3] chándaḥ ‖ 3 ‖ asy, aṅkupám chándas, tráyastriṁçac ca ‖ 12 ‖

5, 3, 5, 1-4. — K. 17, 6. 21, 2. — Vs. 15, 1-5. Ç. 8, 5, 1, 8 - 2, 6. Kâ. 17, 11, 1-5. — preti | nuda — asme iti | dîdihi — shoḍaçaḥ — âchat — samudram — saṃyad iti sam-yat — viyad iti vi-yat — bṛihat — sashṭub iti sa-stup — kakut — trikakud iti tri-kakut — aṅkupam — bhṛijvân — prachat — vishpardhâ iti vi-spardhâḥ — dûrohaṇam iti duḥ-rohaṇam — aṅkâṅkam.

13. [a 1] agnír vṛitrâṇi jaṅghanad draviṇasyúr[2] vi-pan-

---

12. [4] °ṃj W, °nj AF; s. P. 5, 24. [5] s. P. 4, 9. [6] Neutrum! [7] s. P. 6, 13. [8] °vâṃ ch° W, °ví ch° F, °vân ch° A; s. P. 5, 24.

13. yâjyânuvâkyâḥ (câturmâsyeshu sâkamedhâkhye tṛitîye parvaṇi, s. I, 8, 4, 1). [1] s. schol. zu II, 5, 2, 5. [2] ohne avagraha.

yáyâ | sám-iddhaḥ çukrá ā́-hutaḥ || [b] [1] tváꣳ somâ 'si sát-patis tváꣳ rā́jo 'tá vṛitra-hā́ | tvám bhadró asi[3] krátuḥ || [c] bhadrā́ te agne[4] sv-anîka saṃ-dṛíg ghorásya sató víshuṇasya[2] cā́ruḥ | ná yát te çocís támasâ váranta ná dhvasmā́nas tanúvi répa ā́ dhuḥ || [d] bhadráṃ te agne[4] sahasinn ánîkam upâká[2] ā́ rocate sū́ryasya || 1 || rúçad dṛiçé dadṛiçe naktayā́ cid árûkshitaṃ dṛiçá ā́ rûpé ánnam[4] || [e] saí 'nā́[5] 'nîkena su-vidátro asmé[6 u. 7] yáshṭâ devā́ꣳ[8] ā́-yajishṭhaḥ svastí[2] | ádabdho go-pā́ utá naḥ paras-pā́ ágne dyu-mád utá revád[2] didîhi || [f] svastí[2] no divó agne[6] pṛithivyā́ viçvā́-"yur dhehi yajáthâya deva | yát sîmáhi divi-jâta prá-çastaṃ tád asmā́su dráviṇaṃ dhehi citrám || [g] yáthâ hotar mánushaḥ || 2 || devá-tâtâ yajnébhiḥ sûno sahaso yájâsi[9] | evā́[10] no adyá[6] samanā́ samânā́n[2 u. 11] uçánn agna uçató yakshi devā́n || [h] agním îḍe puró-hitaṃ yajnásya devám ṛitvíjam[2] | hótâraꣳ ratna-dhā́tamam || [i] vṛíshâ soma dyu-mā́ꣳ[8] asi vṛíshâ deva vṛísha-vrataḥ | vṛíshâ dhármâṇi dadhishe || [k] sā́ṃ-tapanâ idáꣳ havír márutas táj jujushṭana | yushmā́ko "tī́ riçâ-'dasaḥ || [l] yó no márto vasavo dur-hṛiṇâyús tiráḥ satyā́ni marutaḥ || 3 || jíghâꣳsât | druháḥ pā́çam práti sá mucîshṭa tápishṭhena tápasâ hantanâ[12] tám || [m] saṃ-vatsarīṇâ marútaḥ sv-arkā́ uru-ksháyâḥ sá-gaṇâ mā́nusheshu | tè 'smát[13] pā́çân prá muñcantv áꣳhasaḥ sâṃ-tapanā́ madirā́ mâdayishṇávaḥ || [n] piprîhí devā́ꣳ[8] uçató yavishṭha vidvā́ꣳ[8] ṛitū́ꣳr[14] ṛitu-pate yaje 'há | yé daívyâ ṛitvíjas[2] tébhir agne tváꣳ hótṛîṇâm asy ā́-yajishṭhaḥ || [o] ágne yád adyá viçó adhvarasya[8 u. 15]

---

13. [3] so (°o asi) AFW, s. P. 12, 8. [4] so (°e a°) AFW, s. P. 11, 3. [5] s. P. 5, 17. [6] so (°o a°) AFW, s. P. 11, 3. [7] s. P. 4, 9. [8] so (°âꣳ) AFW, s. P. 9, 20. [9] s. P. 16, 18. [10] s. Whitney zu P. 3, 15 p. 98. [11] so (°ân) AFW, s. P. 9, 23. [12] so (°â) AFW, s. P. 3, 10. [13] so (°te ') AFW, s. P. 12, 7. [14] so (°ûꣳr) AFW, s. P. 9, 20. [15] unbetont! so auch im Ṛik, weil zu hotaḥ gehörig; wenn agne beseitigt wird, ist das Metrum richtig).

hotaḥ pāvaka ‖ 4 ‖ çoce[16] vesh ṭvāo[17] hí yájvā | ṛitā yajāsi[9] mahinā ví yád bhūr havyā vaha yavishṭha yā te adyá[4] ‖ [p] agnínā rayím açnavat pósham evá divé-dive | ya-çásaṃ vīrávat-tamam ‖ [q] gaya-sphāno amīva-hā[6] vasu-vít pushṭi-várdhanaḥ | su-mitráḥ soma no bhava ‖ [r] gṛiha-me-dhāsa ā gata máruto mā 'pa bhūtana | pra-muñcánto no ávhasaḥ[18] ‖ [s] pūrvībhir hí dadāçimā çarád-bhir maruto va-yám | máho-bhiḥ ‖ 5 ‖ carshaṇīnām ‖ [t] prá budhníyā īrate[19] vo máhāosi prá ṇāmāni[20] pra-yajyavas tiradhvam | sahasríyaṃ dámyam bhāgám etáṃ gṛiha-medhīyam maruto jushadhvam ‖ [u] úpa yám éti yuvatíḥ su-dákshaṃ doshā vás-tor havíshmatī[2] ghṛitācī[2] | úpa svaí 'nam arámatir[2] vasū-yúḥ[21] ‖ [v] imó[22] agne vītá-tamāni havyā 'jasro vakshi devá-tātim ácha | práti na īo surabhīṇi[2] vīyantu ‖ [w] krīḍáṃ vaḥ çárdho mārutam anarvāṇao rathe-çúbham ‖ 6 ‖ Kāṇvā abhí prá gāyata ‖ [x] átyāso ná yé marútaḥ svāñco[2] yaksha-dṛiço ná çubhāyanta máryāḥ | té harmye-shṭhāḥ çiçavo ná çubhrā vatsāso ná pra-krīḍínaḥ payo-dhāḥ ‖ [y] praí 'shām ájmeshu vithuré 'va rejate bhūmir yāmeshu yád dha yuñ-játe çubhé | té krīḍáyo dhúnayo bhrājad-ṛishṭayaḥ svayám mahi-tvám panayanta dhūtayaḥ ‖ [z] upa-hvaréshu yád áci-dhvaṃ yayím váya iva marutaḥ kéna ‖ 7 ‖ cit pathā | çcó-tanti kóçā úpa vo rátheshv ā ghṛitám ukshatā[12] mádhu-var-ṇam árcate ‖ [aa] agním-agnio hávīma-bhiḥ sádā havanta viç-pátim[2] | havya-vāham puru-priyám ‖ [bb] táo hí çáçvanta īḍate srucā devāṃ ghṛita-çcútā | agnío havyāya vóḍhave ‖ [cc] índrā-'gnī rocanā diváḥ, [dd] çnáthad vṛitrám. [ee] índraṃ vo viçvátas[2 a. 23] párī, [ff] 'ndraṃ náro. [gg] viçva-karman ha-

---

13. [16] sic! zwei Wörter! [17] so (°sh ṭ°) AFW, s. P. 6, 5. [18] so (°o aoh°) AFW, s. P. 11, 4. [19] so (°ā i°) AFW, s. P. 10, 18. 5, 2 schol. [20] zu ṇ s. P. 7, 4. [21] s. P. 3, 7. [22] s. P. 4, 7. [23] so (°s p°) AFW, s. P. 8, 24.

vîshâ vâvṛidhânó, [hh] víçva-karman havishâ várdhanena ‖ 8 ‖
súryasya, mánusho, marutaḥ, pâvaka, máhobhi, ratheçúbham, kéna, shátçatvâriṃçac ca ‖ 13 ‖

(1, 8, 4, 1). — [a] Ṛ. 6, 16, 34; [b] 1, 91, 5; [c.d] 4, 6, 6. 11, 1; [e] 2, 9, 6; [f] 10, 7, 1 (var.); [g] 6, 4, 1; [h] 1, 1, 1; [i.24] 9, 64, 1; [k.l] 7, 59, 9. 8 (var.); [m] Ath. 7, 77, 3; [n] Ṛ. 10, 2, 1; [o] 6, 15, 14; [p.25.q] 1, 1, 3. 91, 12; [r] 7, 69, 10; [s] 1, 86, 6; [t.u.v] 7, 56, 14. 1, 6. 18; [w] 1, 37, 1; [x] 7, 56, 16; [y.z.aa] 1, 87, 3. 2. 12, 2; [bb] 5, 14, 3; [cc.dd 26] 3, 12, 9. 6, 60, 1; [ee.ff 27] 1, 7, 10. 7, 27, 1; [gg.hh 28] 10, 81, 6. Vs. 8, 46. 17, 24. — draviṇasyuḥ — râjâ | uta — vishúṇasya — repáḥ | eti | dhuḥ — upâke | eti — dṛiçe | eti | rûpe | annâm | saḥ | enâ | anîkena — asme iti — devân | âyájishṭha ity â-yajishṭhaḥ — didîhi — pṛithivyâḥ | viçvâyur iti viçvâ-âyuḥ — sûno iti — eva — uçan | agne — yushmâkâ | ûtî | riçâdasa iti riça-âdasaḥ — hantana — saṃvatsarîṇâ iti sam-vatsarîṇâḥ — sagâṇâ iti sa-gaṇâḥ — te | asmat — sâṃtapanâ iti sâm-tapanâḥ | mad-irâḥ — vidvân | ṛitûn — yaja | iha — âyájishṭha ity â-yajishṭhaḥ — adhvarasya | hotaḥ | pâvaka | çoce | veḥ | tvam — budhniyâ | îrate — preti | nâmâni — upeti | svâ | enam — vasûyur iti vasu-yuḥ | imo iti — naḥ | îm | surabhîṇi | viyantu — abhi | preti | gâyata — svañcâḥ — çubhrâḥ — preti | eshâm — vithurâ | iva — acidhvam — rathéshu | eti — ukshata — viçvatâḥ.

apâṃ tvé 'mann, ayám puráḥ, práci, dhruvákshitis, tryávir [29], índrâgni, mâ chánda, âçús trivṛíd, agnér bhâgò 'sy, ékaye, 'yám evá sâ, 'gne [30] jâtân, agnír vṛitrâṇi jaṅghanat, trayódaça ‖ 13 ‖
apâṃ tvé (1, 1), 'ndrâgni (6, 1), iyám evá sâ (11, 1), devátâtâ (13, 3), shâṭtriṃçat ‖ 36 ‖

iti taittiriyasaṃhitâyâṃ caturthakâṇḍe
tṛitîyaḥ prapâṭhakaḥ ‖

---

13. [24] da dieser Vers sich in IV, 2, 11, 3 (yâjyâ-Abschnitt) bereits vorfindet, so befremdet es, dafs er hier nochmals voll aufgeführt wird; vgl. die Anmm. zu I, 4, 46, 2. IV, 2, 10, 3. [25] desgl., s. III, 1, 11, 1 (yâjyâ-Abschnitt). [26] nur die pratika, weil bereits in IV, 2, 11, 1 (yâjyâ-Abschnitt) vorliegend. [27] desgl., s. I, 6, 12, 1 (yâjyâ-Abschnitt). [28] beide Verse, die hier nur im pratika erscheinen, finden sich voll erst in IV, 6, 2, 6 aufgeführt; vgl. hierzu meine Anmerkung zu I, 5, 5, 2. 11, 4. II, 2, 12, 1. [29] triyavir D. [30] sâ yâ 'gne DW.

1. [a] raçmír asi kshâyâya tvâ kshâyaṃ jinva, pré-'tir asi dhármâya tvâ dhármaṃ jinvâ, 'nv-itír asi divé tvâ dívaṃ jinva, saṃ-dhír asy antárikshâya[1] tvâ 'ntárikshaṃ jinva, prati-dhír asi pṛithivyaí tvâ pṛithivîṃ jinva, vi-shṭambhò 'si vríshṭyai tvâ vríshṭiṃ jinva, pra-vâ 'sy áhne tvâ 'har jinvâ. [b] 'nu-vâ 'si rấtriyai tvâ rấtriṃ jinvo, 'çíg asi ‖ 1 ‖ vásu-bhyas tvâ vásûñ jinva[2], pra-ketò 'si rudrébhyas tvâ rudrấñ jinva[3], su-dîtír asy âdityébhyas tvâ "dityấñ jinvaú[3], 'jo 'si pitṛí-bhyas tvâ pitṛîñ jinva[3], tántur asi pra-jấbhyas tvâ pra-jấ jinva, pṛitanâshấḍ[1] asi paçú-bhyas tvâ paçûñ jinva[3]. [c] revád[1] asy óshadhî-bhyas[4] tvaú 'shadhîr jinvâ, 'bhi-jíd asi yukta-grâvé 'ndrâya tvé 'ndraṃ jinvâ, 'dhi-patir asi prâ-'ṇấya ‖ 2 ‖ tvâ prâ-'ṇáṃ jinva, yantâ 'sy 'sy apâ-'nấya tvâ 'pâ-'náṃ jinva, sa∪-sárpo 'si cákshushe tvâ cákshur jinva, vayo-dhấ asi çrótrâya tvâ çrótraṃ jinva, tri-vṛíd asi. [d] pra-vṛíd asi, saṃ-vṛíd asi, vi-vṛíd asi, sa∪-rohò 'si, nî-rohò 'si, pra-rohò 'sy, anu-rohò 'si. [e] vasukò 'si, vésha-çrir asi, vásyashṭir[1] asi ‖ 3 ‖ uçíg asi, prâṇấya, tríçatvâri∪çac ca ‖ 1 ‖

3, 5, 2, 1-5. 5, 3, 6, 1-3. — K. 17, 7. (21, 2). 37, 17. — Vs. 15, 6-9 (s. Kâṇva). Ç. 8, 5, 3, 3-8 (eke). Kâ. (11, 1, 21). 17, 11, 9-11. — Pañc. 1, 9, 1 - 10, 21. Lâṭy. 5, 11, 1. — pretir iti pra-itiḥ — oshâdhîbhya ity oshâdhi-bhyaḥ — nîroha iti niḥ-rohaḥ.

2. [a] rấjny asi prấcî[1] dig, vásavas te devấ ádhi-patayo 'gnír hetînấm prati-dhartấ, tri-vṛít tvâ stómaḥ pṛithivyấ∪ çrayatv ấjyam ukthám ávyathayat[2] stabhnâtu,

---

4, 1-12. pañcamacitaḥ çeshaḥ; 1. stomabhâgâkhyâ ishṭakâḥ. [1] ohne avagraha. [2] vasu W, °sûn j° A, °sûṃ j° F, s. P. 5, 24. [3] °ṃ j° FW, °nj° A. [4] s. P. 3, 7.

2. nâkasadâkhyâ ishṭakâḥ. [1] ohne avagraha. [2] tvâm avyathayad vyathârahitâṃ kurvat, schol.

rathaṃ-taráꣳ sáma práti-shṭhityai. [b] vi-rāḍ asi dakshiṇā díg, rudrās te devī ádhi-pataya índro hetīnām prati-dhartā, pañca-daçás tvā stómaḥ pṛithivyāꣳ çrayatu, prá-ūgam[1] ukthám ávyathayat stabhnātu, bṛihát sáma práti-shṭhityai. [c] sam-rāḍ asi pratīcī[1] dík ‖ 1 ‖ ádityās te devī ádhi-patayaḥ sómo hetīnām prati-dhartā, sapta-daçás tvā stómaḥ pṛithivyāꣳ çrayatu marutvatīyam[1] ukthám ávyathayat stabhnātu, vairūpáꣳ[1] sáma práti-shṭhityai. [d] sva-rāḍ asy udīcī[1] díg, viçve te devī ádhi-patayo váruṇo hetīnām prati-dhartai, 'ka-viꣳçás tvā stómaḥ pṛithivyāꣳ çrayatu níshkevalyam[1] ukthám ávyathayat stabhnātu, vairājáꣳ[1] sáma práti-shṭhityā. [e] ádhi-patny asi bṛihatī dīṣ, marútas te devī ádhi-patayaḥ ‖ 2 ‖ bṛíhaspátir[1] hetīnām prati-dhartā, triṇava-trayastriꣳçaú tvā stómau pṛithivyāꣳ çrayatāṃ vaiçvadevā-"gnimārute[3] ukthé[3] ávyathayantī[3 u. 4] stabhnītāꣳ, çákvara-raivaté[3 u. 5] sāmanī[3 u. 5] práti-shṭhityā. [f] antárikshāyā[1] 'rshayas tvā prathama-jā devéshu divó mātrayā variṇā prathantu, vi-dhartā cā 'yám ádhi-patiç ca té tvā sárve saṃ-vidānā nākasya pṛishṭhé suvar-gé loké yájamānaṃ ca sādayantu ‖ 3 ‖ pratīcī dīṣ, marútas te devī ádhipatayaç, catvāriꣳçác ca ‖ 2 ‖

5, 3, 7, 1. — K. 17, 8. 21, 2. — Vs. 15, 10-14. Ç. 8, 6, 1, 5-9. Kâ. 17, 12, 1. — râjnî — prañgam — vaiçvadevâgnimârute iti vaiçvadeva-âgnimârute | ukthe iti | avyâthayantî iti — çâkvararaivate iti çâkvara-raivate | sâmânî iti — antarikshâya | rishâyaḥ — prathamajâ iti prathama-jâḥ — saṃvidânâḥ iti sam-vidânâḥ.

3. [a] ayám puró hári-keçaḥ sūrya-raçmis, tásya ratha-gṛitsáç ca ráthau-'jâç ca senānī-grâmaṇyau, puñjika-sthalā

2. [3] s. P. 4, 52. [4] so (°nti) ACDFW. [5] s. P. 4, 12. 13.
3. pañcacoḍâdaya ishṭakâḥ.

ca kṛita-sthalā̃ cā 'psarásau[1], yâtu-dhā̃nā hetí, rákshāṁsi prá-hetir. [b] ayáṃ dakshiṇā̃ viçvá-karmā tásya ratha-svanáç ca ráthe-citraç ca senānī-grâmaṇyàu, menakā̃ ca saha-janyā̃ cā 'psarásau, dañkshṇávaḥ paçávo hetíḥ, paúrusheyo va-dháḥ prá-hetir. [c] ayám paççā̃d viçvá-vyacās, tásya ráthe-protaç cā̃ 'sama-rathaç ca senānī-grâmaṇyàu, pra-mlócantī ca ‖ 1 ‖ anu-mlócantī cā 'psarásau, sarpā̃ hetír, vyâghrāḥ[1] prá-hetir. [d 2] ayám ut-tarā̃t saṃyád-vasus, tásya sena-jíc ca su-shéṇaç ca senānī-grâmaṇyàu, viçvā̃cī[1] ca ghṛitā̃cī[1] cā 'psarásāv, ā̃po hetír, vā̃taḥ prá-hetir. [e] ayám upáry arvā̃g-vasus, tásya tā̃rkshyaç cā̃ 'rishṭa-nemiç ca senānī-grâmaṇyàv, urvā́çī[1] ca pûrvá-cittiç cā 'psarásau, vi-dyúd dhetír, ava-sphū̃rjan prá-hetis. [f] tébhyo námas, té no mṛiḍayantu, té yáṃ ‖ 2 ‖ dvishmó yáç ca no dvéshṭi táṃ vo jámbhe dadhāmy. [g] āyós tvā[3] sádane sādayāmy, ávataç chāyā̃yāṃ, námaḥ samudrā̃ya[1], námaḥ samudrásya[1] cákshase. [h] para-meshṭhī́[1] tvā sādayatu diváḥ pṛishṭhé[4] vyácasvatīṃ[1] prá-thasvatīṃ[1] vi-bhū́matīṃ pra-bhū́matīṃ pari-bhū́matīṃ, dívaṃ yacha dívaṃ dṛiṁha dívaṃ mā̃ hiṁsīr viçvasmai prā́-ṇāyā 'pā́-'nāya vy-ā́nāyo 'd-ā́nāya prati-shṭhā̃yai caritrā̃ya, sū́ryas tvā 'bhí pātu mahyā̃ svastyā̃[1] chardíshā çáṃ-tamena, táyā devátayā[1] 'ṅgirasvád[1] dhruvā̃ sīda | [i] próthad áçvo ná yávase avishyán[5] yadā̃ maháḥ saṃ-váraṇād vy-ásthāt | ā́d asya vā́to ánu[6] vāti çocír ádha sma te vrájanaṃ kṛishṇám asti ‖ 3 ‖ pramlócanti ca, yáṁ, svastyā́, 'shṭāviṁçatiç ca ‖ 3 ‖

5, 3, 7, 2. — K. 17, 9. 10. 21, 2, 3. — Vs. 15, 15-19. 62-64. Ç. 8, 6, 1, 16-20. 7, 3, 12-19. Kâ. 17, 12, 2-4. 26. — rathaúji iti

---

3. [1] ohne avagraha. [2] fortab in F blos Anfang und Ende der einzelnen Abschnitte; oder gar blos die pratîka. [3] so (°s t°) AFW. [4] so (°ḥ p°) AFW, s. P. 8, 28. [5] so (°c a°) AFW, s. P. 11, 17. (12, 4). [6] so (°o a°) AFW, s. P. 11, 5.

rathâ-ojâḥ — yâtudhânâ iti yâtu-dhânâḥ | hetiḥ — viçvavyâcâ iti viçva-vyacâḥ — sarpâḥ — vyâghrâḥ — susheṇa iti su-senâḥ — vyânâyeti vi-ânâyâ | udânâyety ût-ânâyâ.

4. [a1]agnír mûrdhâ divâḥ kakút patíḥ pṛithivyâ ayám | apâṃ rétâṃsi jinvati || [b2]tvâm agne púshkarâd ádhy átharvâ nír amanthata | mûrdhnó víçvasya vâghátaḥ || [c3]ayám agniḥ sahasríṇo vâjasya çatínas pátiḥ[4] | mûrdhâ kavír rayîṇâm || [d5]bhúvo yajnásya rájasaç ca netâ yátrâ[6] niyúd-bhiḥ sácase çivâbhiḥ | divi mûrdhâṇam dadhishe suvar-shâm[7] jihvâm agne cakṛishe havya-vâham || [e]ábodhy agníḥ sam-ídhâ jánânâm || 1 || práti dhenúm ivâ "-yatîm ushâsam | yahvâ iva prá vayâm uj-jihânâḥ prá bhânávaḥ sisrate nâkam achá || [f]ávocâma kaváye médhyâya váco vandâru vṛishabhâya vṛíshṇe | gávishṭhiro[8] námasâ stómam agnaú divî 'va rukmám urvyáñcam[8] açret || [g]jánasya go-pâ ajanishṭa jâgṛivir agníḥ su-dákshaḥ suvitâya[6] návyase | ghṛitá-pratiko bṛihatâ divi-spṛíçâ dyu-mád ví bhâti bharatébhyaḥ çúciḥ || [h]tvâm agne âṅgirasaḥ[9] || 2 || gúhâ hitám ánv avindañ chiçriyâṇâm[10] váne-vane | sá jâyase mathyámânaḥ sáho mahát tvâm âhuḥ sáhasas putrám[11] aṅgiraḥ || [i]yajnásya ketúm prathamám puró-hitam agnîm náras tri-shadhasthé[12] sám indhate | índreṇa devaíḥ sa-ráthaṃ sá barhíshi sîdan ní hótâ yajáthâya su-krátuḥ || [k]tvâm citra-çravastama hávante vikshú[8] jantávaḥ | çocísh-keçam puru-priyâ 'gne havyâya vóḍhave || [l13]sákhâyaḥ sâm vaḥ samyáñcam[8] ísham || 3 || stómaṃ câ 'gnáye | várshishṭhâya kshitînâm ûrjó náptre sáhasvate[8] ||

---

4. chando-'bhidhâ ishṭakâḥ. [1] so schon I, 5, 5, 1. 11, 4. [2] so schon III, 5, 11, 3. IV, 1, 3, 2. [3] so schon II, 6, 11, 1. [4] so (°s p°) AFW, s. P. 8, 27. [5] s. Anm. [6] zu I, 5, 11[5], 4. [6] so (°â) AW, s. P. 3, 8. [7] s. P. 5, 10. [8] ohne avagraha. [9] so (°e a°) AFW, s. P. 11, 3. [10] °ṃchi° W, °nchi° A; s. P. 5, 24. [11] so (°s p°) AFW, s. P. 8, 28. 27. [12] s. P. 6, 2. [13] so schon II, 6, 11, 4.

[m] [13] sáu-sam íd yuvase vṛishanu ágne viçvâny aryá ā́ | iḍás padé[14] sám idhyase sá no vásûny ā́ bhara || [n] enā́ vo agníṃ[15] námaso ''rjó nápâtam ā́ huve | priyáṃ cétishṭham aratíu sv-adhvaráṃ víçvasya dûtám amṛítam || [o] sá yojate arushó[9] viçvá-bhojasâ sá dudravat sv̀-âhutaḥ | su-bráhmâ yajnáḥ su-çámî || 4 || vásûnâṃ deváu rā́dho jánânâm || [p] úd asya çocír asthâd â-júhvânasya mîḍhúshaḥ | úd dhûmā́so arushā́so[15] divi-spṛíçaḥ sám agním indhate náraḥ || [q] ágne vā́jasya gó-mata ī́çânaḥ sahaso yaho | asmé[16] dhehi jâta-vedo máhi çrávaḥ || [r] sá idhânó vásush kavir[17] agnír îḍényo girā́ | revád[8] asmá-bhyam purv-aṇîka dîdihi || [s] kshapó[18] râjann utá tmánā́ 'gne vástor utó 'shásaḥ | sá tigma-jambha || 5 || raksháso daha práti || [t] ā́ te agna[9] idhîmahi dyu-mántaṃ devâ 'járam | yád dha syā́ te pánîyasî sam-íd dîdáyati dyávī́ 'shau stotṛí-bhya ā́ bhara || [u] ā́ te agna[9] ṛicā́ havíḥ çukrásya jyotishas pate[11] | sú-çcandra[19] dásma víçpate[8] hávya-vâṭ túbhyau hûyata íshau stotṛí-bhya ā́ bhara || [v] [20] ubhé[21] su-çcandra[19] sarpísho dárvî[21] çrîṇîsha âsáni | utó na út pupûryâḥ || 6 || ukthéshu çavasas pata[11] íshau stotṛí-bhya ā́ bhara || [w] ágne tám adyā́ 'çvaṃ ná stómaiḥ krátuṃ ná bhadráu hṛidi-spṛíçam | ṛidhyā́mâ[22] ta óhaiḥ || [x] ádhâ[22] hỳ agne krátor bhadrásya dákshasya sâdhóḥ | rathī́r ṛitásya bṛiható babhū́tha || [y] âbhísh ṭe[23] adyá[9] gîrbhir[8] gṛiṇántó 'gne[24] dā́çema | prá te divó ná stanayanti çúshmâḥ || [z] ebhír no arkaír[15] bhavā́[22] no arvā́ñ || 7 || sū́var ná[25] jyótiḥ | ágne víçvebhiḥ su-mánâ ánîkaiḥ || [aa] agníu hó-

4. [14] so ([o]s p[o]) AW, s. P. 8, 24. [15] so ([o]o a[o]) AFW, s. P. 11, 3. [16] s. P. 4, 9. [17] so ([o]sh k[o]) AFW, s. P. 8, 31. [18] ? kshay[o] AC, kshap[o] DFW; vastor ahâni kshapaḥ kshapaya, schol. [19] s. P. 5, 5. [20] so schon II, 2, 12, 7. [21] s. P. 4, 11. 12. [22] so ([o]â) AFW, s. P. 3, 10. 9. 8. [23] so ([o]sh ṭ[o]) AFW, s. P. 6, 5. [24] so ([o]o ') AFW, s. P. 12, 5. [25] so ([o]r na[o]) AW, s. schol. zu P. 7, 2 p. 172.

târam manye dā́svantam[8] vásoḥ sûnúṃ sáhaso jâtá-vedasam | vípraṃ ná jâtá-vedasam || [bb] yá ûrdhváyâ sv-adhvaró devó devā́cyâ[8] kṛipā́ | ghṛitásya ví-bhrâshṭim ánu çukrá-çocisha â-júhvânasya sarpíshaḥ || [cc 26] ágne tvám no ántamaḥ[15] | utá trâtā́ çivó bhava varûthỳaḥ || [dd 26] táṃ tvâ çocishṭha dîdivaḥ | sumnā́ya[8] nûnám îmahe sákhi-bhyaḥ || [ee 26] vásur agnír vásu-çravâḥ | áchâ[22] nakshi dyumát-tamo rayíṃ dâḥ || 8 || jánânâm, áñgirasa, íshaṃ, suçámî, tigmajambha, pupûryâ, arvā́ñ, vásuçravâḥ, páñca ca || 4 ||

(5, 3, 8, 1-3. [w] 7, 4, 1). — (K. 21, 4). — Vs. 15, 20-48. (Ç. 8, 6, 2, 1-17). Kâ. 17, 12, 5-17. — çatinâḥ | patiḥ — kaviḥ — suvarshâm iti suvaḥ-sâm — abódhi — nâkám | achá — divi | iva — sahásaḥ | putram — trishadhastha iti tri-sadhasthe — sîdát | nîti — çocishkéçam iti çociḥ-keçam | purupriyeti puru-priya | agné — aryaḥ | â[27] | iḍaḥ — enâ[28] | vaḥ — ûrjaḥ — svā́huta iti su-âhutaḥ — sahasaḥ | yaho iti | asme iti — vasúḥ — purvaṇîketi puru-aṇîka — daha | prati[27] | eti | te | agne — dyavi | ishám — eti | te | agne — jyotishaḥ[29] — suçcandreti su-candra — hûyate — ubhe iti — darvî iti | çrîṇîshe — uto iti — çavasaḥ | pate — ṛidhyâmá | te — adhá | hi — âbhiḥ | te — agné | dâçéma — bhavá — suváḥ | na — achá | nakshi.

5. [a] indrâgní-bhyâṃ tvâ sa-yújâ yujā́ yunajmy â-ghârā́bhyâṃ téjasâ várcaso 'kthébhi stómebhiç chándo-bhî rayyai póshâya sa-jâtā́nâm madhyama-sthéyâya; máyâ tvâ sa-yújâ yujā́ yunajmy. [b] ambā́ dulā́ ni-tatnír abhráyantî[1] meghá-yantî[1] varsháyantî[1] cupuṇī́kâ[1] nā́mâ 'si, prajā́-patinâ tvâ víçvâbhir[1] dhîbhír[1] úpa dadhâmi. [c] pṛithivỳ uda-purám ánnena vishṭā́, manushỳâs te goptā́ro, 'gnír vi-yatto 'syâṃ,

4. [26] so schon I, 5, 6, 2. 3. [27] ohne iti, weil am Ende des ardharca. [28] enā́ D sec. m. [29] unbetont, weil zu pate gehörig.

5. sayugâdaya ishṭakâḥ. [1] ohne avagraha.

tắm ahám prá padye, sắ ‖ 1 ‖ me çárma ca várma câ 'stv. [d] ádhi-dyaur antárikshaṃ[1] bráhmaṇâ vishṭắ, marútas te goptắro, vâyúr ví-yatto 'syâṃ, tắm ahám prá padye, sắ me çárma ca várma câ 'stu. [e] dyaúr áparâ-jitâ 'mṛiténa vishṭắ, "dityắs te goptắraḥ, sûryo ví-yatto 'syâṃ, tắm ahám prá padye, sắ me çárma ca várma câ 'stu ‖ 2 ‖ sắ, 'shṭắcatvâriṃçac ca ‖ 5 ‖

(5, 3, 9, 1). — K. 40, 4. 5. — ukthebhiḥ — chandóbhir iti chandáḥ-bhiḥ — pṛithivî — vishṭâ | manushyắḥ | te — asyâṃ — adhîdyaur ity adhi-dyauḥ.

6. [a] bṛíhaspátis[1] tvâ[2] sâdayatu pṛithivyắḥ pṛishṭhé jyótishmatîṃ[1] víçvasmai prâ-'ṇắyâ 'pâ-'nắya víçvaṃ jyótir yachâ, 'gnís té 'dhi-patir. [b] viçvá-karmâ tvâ sâdayatv antárikshasya[1] pṛishṭhé jyótishmatîṃ[1] víçvasmai prâ-'ṇắyâ 'pâ-'nắya víçvaṃ jyótir yacha, vâyús té 'dhi-patiḥ. [c] prajắ-patis tvâ[2] sâdayatu diváḥ pṛishṭhé jyótishmatîṃ víçvasmai prâ-'ṇắyâ 'pâ-'nắya víçvaṃ jyótir yacha, parameshṭhî[1] té 'dhi-patiḥ. [d] purovâta-sánir asy, abhra-sánir asi, vidyut-sániḥ ‖ 1 ‖ asi, stanayitnu-sánir[3] asi, vṛishṭi-sánir asy. [e] agnér yắny asi, devắnâṃ agne-yắny[4] asi. [f] vâyór yắny asi, devắnâṃ vâyo-yắny[4 u. 5] asy. [g] antárikshasya[1] yắny asi, devắnâṃ antariksha-yắny[4 u. 6] asy. [h] antárikshaṃ asy, antárikshâya tvâ. [i] salilắya tvâ, sárṇîkâya tvâ, sá-tîkâya[7] tvâ, kétâya tvâ, prá-cetase tvâ, vívasvate tvâ, divás tvâ jyótisha, âdityébhyas tva. [k] 'rcé tvâ, rucé tvâ, dyuté tvâ, bhâsé tvâ, jyótishe tvâ. [l] yaço-dắṃ tvâ yáçasi, tejo-dắṃ tvâ téjasi, payo-dắṃ tvâ páyasi, varco-dắṃ tvâ várcasi,

6. viçvajyotirâdyâ ishṭakâḥ. [1] ohne avagraha. [2] so (^{0}s t^{0}) AW. [3] s. P. 6, 12. [4] als Compositum! he agne tve (! tvaṃ? yâni prâpnotity (! prâpto 'sity?) etâdṛig uccâraṇaṃ yasyâṃ ishṭakâyâṃ se 'yam agne-yâni, schol. [5] pûrvavat, schol. [6] Lücke im schol. [7] mit avagraha!

draviṇo-dā́ṃ tvâ dráviṇe sâdayâmi, téná 'rshiṇâ, téna bráhmaṇâ, táyâ devátayâ[1] 'ñgirasvád[1] dhruvā́ sîda || 2 || vidyutsánir, dyuté vaí, 'kân ná triṃçác ca || 6 ||

5, 3, 9, 2 - 10, 4. — K. 22, 5. 6. — Ç. 8, 7, 1, 13. 14 (Carakâdhvaryavaḥ). — agneḥ | yânī́ | asi[8] — agneyânîty ágne-yânī́ — vâyoḥ | yânī́ | asi — vâyoyânîti vâyo-yânī́ — yânī́ — antariksha-yânîty ántariksha-yânī́ — sarṇī́kâya — satī́kâyeti sa-tîkâya — tvâ | ṛice — tená | ṛishiṇâ.

7. [a] bhûyas-kṛíd asi, varivas-kṛíd asi, prā́cy[1] asy, ûrdhvā́ 'sy, antariksha-sád asy, antárikshe[1] sîdâ. [b] 'psu-shád asi, çyena-sád asi, gṛidhra-sád asi, suparṇa-sád asi, nâka-sád asi. [c] pṛithivyā́s tvâ dráviṇe sâdayâmy, antárikshasya tvâ dráviṇe sâd., divás tvâ dr. s., diçā́ṃ tvâ dr. s., draviṇo-dā́ṃ tvâ dr. sâdayâmi. [d] prâ-'ṇám me pâhy, apâ-'nám me p., vy-ânám me || 1 || pâhy, ā́yur me p., viçvā́-''yur me p., sarvā́-''yur me pâhy. [e] ágne yát te páraṃ hṛín nā́ma tā́v é 'hi sáṃ rabhâvahai, pā́ñca-janyeshv ápy edhy agne. [f] yā́vâ áyâvâ évâ ū́mâḥ, sábdaḥ[2] ságaraḥ su-mékaḥ || 2 || vyânám me, dvā́triṃçac ca || 7 ||

5, 3, 11, 1-3. — K. 22, 5. — [f] Ç. 1, 7, 2, 26. — bhûyaskṛid iti bhûyaḥ-kṛit — prâcī́ — ûrdhvâ — apsushad ity ápsu-sat — vyânam iti vi-anam — viçvâyur iti viçva-âyuḥ — sarvâyur iti sarva-âyuḥ — hṛit — eti | ihi — edhi — sabdáḥ | sagáraḥ | sumeka iti su-mekáḥ.

8. agnínâ viçvâshā́ṭ[1], sū́ryeṇa sva-rā́ṭ, krátvâ çácîpátir[1], ṛishabhéṇa tváshṭâ, yajnéna maghá-vân, dákshiṇayâ suvar-gó, manyúnâ vṛitra-hā́, saúhârdyena[1] tanû-dhā́, ánnena gáyaḥ, pṛithivyā́ 'sanod, ṛig-bhír annâ-'dó, vashaṭ-

6. [8] yâsi D (yânî fehlt nämlich prima manu).
7. bhûyaskṛidâdaya ishṭakâḥ. [1] ohne avagraha. [2] sadbaḥ C.
8. indratanvâkhyâ ishṭakâḥ. [1] ohne avagraha.

-kàréṇa 'rddháḥ[2], sámnâ tanû-pấ, vi-rấjà jyótishmàn[1], bráh-maṇâ soma-pấ, góbhir[1] yajnáṃ dàdhâra[3] kshatréṇa ma-nushyàn, áçvena ca ráthena ca vajrỳ, ṛitú-bhiḥ pra-bhúḥ, saṃ-vatsaréṇa pari-bhús, tápasấ 'nâ-dhṛishṭaḥ, súryaḥ sán[4] tanúbhiḥ[1] ‖ 1 ‖ agníuaí, 'kàn ná pañcâçát ‖ 8 ‖

(5, 4, 1, 1). — viçvâshâṭ — çacîpatiḥ — asanot — ṛid-dhaḥ — tanûpà iti tanû-pâḥ — somapà iti soma-pâḥ — dâ-dhâra — vajrî — anâdhṛishṭa ity anâ-dhṛishṭaḥ — san.

9. prajấ-patir mánasấ, 'ndhó[1] 'che-'to, dhâtấ dîkshấ-yâ, savitấ bhṛityấm, pûshấ soma-kráyaṇyâṃ, váruṇa úpa-naddhó, 'suraḥ krîyámâṇo, mitráḥ krîtáḥ, çipi-vishṭá ấ-sâdito, naráṃdhishaḥ[2] pro-'hyámâṇó[3], 'dhi-patir ấ-gataḥ, prajấ-patiḥ pra-ṇîyámâno, 'gnír ấgnî-'dhre, bṛíhaspátir[2. 4] ấgnî-'dhrât pra-ṇîyámâna, índro havir-dhấné, 'ditir ấ-sâdito, víshṇur upâ-'vahriyámâṇó, 'tharvó 'po-'tto, yamò 'bhí-shuto, 'pûta-pấ â-dhûyámâno, vâyúḥ pûyámâno, mitráḥ kshîra-çrîr, manthî saktu-çrîr, vaiçva-devá ún-nîto, rúdra ấ-huto, vâyúr ấ-vṛitto, nṛi-cákshâḥ práti-khyâto, bhakshá ấ-gataḥ, pitṛiṇấṃ nârâçaṃsó[2], 'sur ấttaḥ[2], síndhur ava-bhṛithâṃ ava-prayánt, samudró[2] 'va-gataḥ, salilấḥ prá-plutaḥ, súvar ud-ṛicaṃ gatáḥ ‖ 1 ‖ rudrá, ékaviṃçatiç ca ‖ 9 ‖

(5, 4, 1, 2). — K. 34, 14-16. — Vs. 8, 54. 59. Ç. 4, 5, 7, 8. 12, 6, 1, 3-33. Kâ. 25, 6, 1. — andhâḥ | achéta ity achà-itaḥ — naraṃdhishaḥ | prohyamâṇa iti pra-uhyamânaḥ — pra-ṇîyamâṇa iti pra-nîyamânaḥ — âgnîdhra ity àgni-idhre — àgnîdhrâd ity àgni-idhrât — athárvâ | upótta ity upà-uttaḥ — abhishúta ity abhi-sutaḥ | apûtapà ity àpûta-pâḥ — nârâçaṃsaḥ | asúḥ | âttâḥ — suvâḥ.

---

8. [2] °ṇardhaḥ AW; ṛidhaḥ CD. [3] unbetont. [4] sáṃ AW.

9. yajnatanvâkhyâ ishṭakâḥ. [1] °sâddhó W. [2] ohne avagraha. [3] s. P. 7, 6. [4] âgnidhre bṛihaspatir fehlt in C.

10. [a] kṛittikâ nákshatram agnír devátâ[1], 'gné rúca stha, prajấ-pater dhâtúḥ sómasya, 'rcé tvâ rucé tvâ dyuté tvâ bhâsé tvâ jyótishe tvâ. [b] rohiṇĩ́ nákshatram prajấ-patir devátâ, mṛiga-çîrshấṃ nákshatraṁ sómo devátâ, "rdrâ nákshatraṁ rudró devátâ, púnar-vasû[2] nákshatram áditir devátâ, tishyò nákshatram bṛíhaspátir[1] devátâ, "-çreshấ nákshatraṁ sarpấ devátâ, maghấ nákshatram pitáro devátâ, phálgunî[3] nákshatram ‖ 1 ‖ aryamấ[4] devátâ, phálgunî[3] nákshatram bhágo devátâ, hásto nákshatraṁ savitấ devátâ, citrấ nákshatram índro devátâ, svâtĩ[1] nákshatraṃ vâyúr devátâ, ví-çâkhe[3] nákshatram indrâ-'gnĩ devátâ, anû-râdhấ[4] nákshatram mitró devátâ, rohiṇĩ́ nákshatram índro devátâ, vi-cṛitau nákshatram pitáro devátâ, 'shâḍhấ nákshatram ấpo devátâ, 'shâḍhấ nákshatraṃ víçve devấ devátâ, çroṇấ nákshatraṃ víshṇur devátâ, çrávishṭhâ nákshatraṃ vásavaḥ ‖ 2 ‖ devátâ, çatá-bhishañ nákshatram índro devátâ, proshṭha-padấ nákshatram ajá éka-pâd devátâ, proshṭha-padấ nákshatram ábir budhníyo devátâ, revátî[1] nákshatram pûshấ devátâ, 'çva-yújau nákshatram açvínau devátâ, 'pa-bháraṇîr nákshatraṃ yamó devátâ. [c] [b] pûrṇấ paççấd, yát te devấ ádadhuḥ ‖ 3 ‖ phálgunî nákshatraṃ, vásavas, tráyastriṁçac ca ‖ 10 ‖

5, 4, 1, 3. — K. 39, 13. — kṛittikâḥ — agneḥ | rucâḥ — ṛice — ârdrâ — punárvasû iti punâḥ-vasû — âçreshâ ity â-çreshâḥ — sarpâḥ — maghâḥ — phalgúnî iti — citrâ — svâtî — viçâkhe iti vi-çâkhe — indrâgnî itîndra-agnî — anûrâdhâ ity ánu-râdhâḥ — ashâḍhâḥ — çroṇâ — çravishṭhâḥ — proshṭhapadâ iti proshṭha-padâḥ — revatî.

11. [a] mádhuç ca mấdhavaç ca vấsantikâv ṛitû[1]. [b] çuk-

10. nakshatreshṭakâḥ. [1] ohne avagraha. [2] s. P. 4, 5. [3] s. P. 4, 12. 11. [4] s. P. 3, 7. [5] nur die pratika! s. III, 5, 1, 1.

11. ṛitavyâkhyâ ishṭakâḥ. [1] s. P. 4, 5.

ráç ca çúciç ca graishmâv ṛitŭ. [c] nábhaç ca nabhasyàç ca vârshikâv ṛitŭ. [d] isháç co 'rjáç ca çâradâv ṛitŭ. [e] sáhaç ca sahasyàç ca haimantikâv ṛitŭ. [f] tápaç ca tapasyàç ca çaiçirâv ṛitŭ. [g] agnér antaḥ-çleshò 'si, kálpetâṃ dyâvâ-pṛithivî, kálpantâm âpa óshadhîḥ[2], kálpantâm agnáyaḥ pṛithañ máma jyaishṭhyâya sá-vratâḥ ‖ 1 ‖ yè 'gnáyaḥ sá-manaso 'ntarâ dyâvâ-pṛithivî çaiçirâv ṛitŭ abhí kálpamânâ índram iva devâ abhí sáṃ viçantu. [h] saṃ-yàc ca prá-cetâç câ 'gnéḥ sómasya sûryasyo. [i] 'grâ ca bhîmâ ca pitṛiṇâṃ yámasyé 'ndrasya. [k] dhruvâ ca pṛithivî ca devásya savitúr marútâṃ váruṇasya. [l] dhartrî ca dhâritrî ca mitrâ-váruṇayor mitrásya dhâtúḥ. [m] prâcî[2] ca pratîcî[2] ca vásûnâṁ rudrâṇâṃ ‖ 2 ‖ âdityânâṃ. [n] té té 'dhi-patayas, tébhyo námas, té no mṛiḍayantu, té yáṃ dvishmó yáç ca no dvéshṭi tám vo jámbhe dadhâmi. [o] sahásrasya pra-mâ asi[3], sahásrasya prati-mâ asi[3], sahásrasya vi-mâ asi[3], sahásrasyo 'n-mâ asi[3], sâhasrò 'si, sahásrâya tve. [p] 'mâ me agna[4] íshṭakâ dhenávaḥ santv ékâ ca çatáṃ ca sahásraṃ câ 'yútaṃ ca ‖ 3 ‖ ni-yútaṃ ca pra-yútaṃ câ 'rbudaṃ ca ny-arbudaṃ ca samudráç[1] ca mádhyaṃ câ 'ntaç ca parâ-'rdháç ce; 'mâ me agna[4] íshṭakâ dhenávaḥ santu shashṭíḥ sahásram ayútam ákshîyamâṇâ ṛita-sthâ stha 'rtâ-vṛídho[5] ghṛita-çcúto madhu-çcúta ûrjasvatîḥ[2] svadhâ-vinîs, tâ me agna[4] íshṭakâ dhenávaḥ santu vi-râjo nâma kâma-dúghâ amútrâ 'múshmiñ loké[6] ‖ 4 ‖ sávratâ, rudrâṇâm, ayútaṃ ca, páñcacatvâriṁçac ca ‖ 11 ‖

5, 4, 2, 1-4. — K. 17, 10. 21, 6. (39, 6). — [a-g] Vs. 13, 25. 14, 15. 16. 27. 15, 57. Ç. 7, 4, 2, 29-31. 8, 3, 2, 5-13. 4, 2, 14. 6, 4, 1-8. Kâ. 17, 4, 24. 9, 5. 7. 10, 16. 12, 23; [o] Vs. 15, 65. Ç. 8, 7, 4, 11. Kâ.

---

11. [1] [2] ohne avagraha. [3] so ([o]â a[o]) AW, s. P. 5, 2. 10, 13. [4] so ([o]e a[o]) AW, s. P. 11, 11. [5] s. P. 3, 2. [6] [o]nlo[o] AW.

17, 12, 28; P Vs. 17, 2. 3. Ç. 9, 1, 2, 16-19. Kâ. 18, 2, 9. — ṛitû iti — antaçleshaⁿ ity antaḥ-çleshaḥ — abhîtiᵍ | kalpâmânâḥ — abhi | sam iti | viçantu — te | tu — prameti pra-mâ — pratimeti prati-mâ — vimeti vi-mâ — unmety ut-mâ — imâḥ | me — ishṭakâḥ — arbudam — nyarbudam iti ni--arbudam — pardrdha iti para-ardhaḥ — imâḥ — ishṭakâḥ — ṛitasthâ ity ṛita-sthâḥ — ṛitâvṛidha ity ṛita-vṛidhâḥ — tâḥ — ishṭakâḥ.

12. [a] sam-íd diçam âçáyâ naḥ suvar-vín mádhor áto mádhavaḥ pâtv asmân | agnír devó dushṭárîtur[1] ádâbhya idám kshatráṁ rakshatu pâtv asmân ‖ [b] ratham-taráṁ sâma--bhiḥ pâtv asmân gâyatrî chándasâm viçvá-rûpâ | tri-vrín no vi-shṭhâyâ stómo áhnâṁ[2] samudró[1] vâta idám ójaḥ pi-partu ‖ [c] ugrâ diçâm abhi-bhûtir vayo-dhâḥ çúciḥ çukré áhany[3] ojasînâ | índrâ 'dhi-patiḥ pipritâd áto no máhi ‖ 1 ‖

kshatrám viçváto[1] dhâraye 'dám ‖ [d] bṛihát sâma kshatra--bhṛíd vṛiddhá-vrishṇiyam trishṭúbhauⁱ[1] 'jaḥ çubhitám ugrá--vîram | índra stómena pañca-daçéna mádhyam idám vâ-tena ságareṇa[1] raksha ‖ [e] prâci[1] diçâṁ sahá-yaçâ yáçasvatî[1] víçve devâḥ prâvṛishâ[1] 'hnâṁ súvar-vatî | idám kshatrám dushṭáram[1] astv ójo 'nâ-dhrishṭaṁ[4] sahasríyaṁ sáhasvat[1] ‖ [f] vairûpé[1] sâmann ihá tác chakema jágatyai 'nam vikshv[1] â veçayâmaḥ | víçve devâḥ sapta-daçéna ‖ 2 ‖ várca idám kshatráṁ salilá-vâtam ugrám ‖ [g] dhartrî diçâm kshatrám idám dâdhâro 'pa-sthâ "çânâm mitrá-vad astv ójaḥ | mitrâ--varuṇâ çarádâ 'hnâm cikitnû[5] asmai râshṭrâya máhi çárma yachatam ‖ [h] vairâjé[1] sâmann ádhi me manîshâ 'nu-shṭúbhâ

---

11. [7] ohne visarga ADW. [8] nicht komponirt!

12. yâjyânuvâkyâḥ, açvamedhaprakaraṇe (7, 5, 14, 1). [1] ohne ava-graha. [2] so (°o a°) AW, s. P. 11, 3. [3] so (°e ah°) AW, s. P. 11, 4. (12. 4). [4] so (°o ') AFW, s. P. 12, 4. 5. 7. [5] s. P. 4, 5.

sám-bhṛitaṃ vîryàꣳ sáhaḥ | idáṃ kshatrám mitrá-vad ârdrá-
-dânu mitrâ-varuṇâ rákshatam ádhi-patyaiḥ ‖ [l]sam-rấḍ diçấꣳ
sabhá-sâmnî sáhasvaty[l] ṛitúr hemantó vi-shṭháyâ naḥ pi-
partu | avasyú-vâtâḥ ‖ 3 ‖ bṛihatîr nú çákvarîr imáṃ yaj-
nám avantu no ghṛitấcîḥ[l] ‖ [k]súvar-vatî su-dúghâ naḥ pá-
yasvatî[l] diçấṃ devỳ avatu no ghṛitấcî[l] | tvấṃ go-pấḥ pura-
-etó 'tá paçcấd bṛihaspate[l] yấmyâṃ yuñgdhi[n] vấcam ‖
[l]ûrdhvấ diçấꣳ rántir ấçaú 'shadhîâꣳ[l] saṃ-vatsaréṇa savitấ
no áhnâṃ[2] | revát[l] sấmấ 'ti-chandâ u chándó 'jâta-çatruḥ[l]
syonấ no astu[2] ‖ [m]stóma-trayastrioçe bhúvanasya patni ví-
vasvad-vâte abhí[7] naḥ ‖ 4 ‖ gṛiṇâbi | ghṛitá-vatî savitar
ádhi-patyaiḥ páyasvatî[l] rántir ấçâ no astu[2] ‖ [n]dhruvấ diç-
ấṃ víshṇu-patny ághorâ 'syé "çânâ sáhaso yấ manótâ[l] |
bṛihaspátir[l] mâtariçvo[l] 'tá vàyúḥ saṃ-dhuvânấ vấtâ abhí
no gṛiṇantu ‖ [o]vi-shṭambhó divó dharúṇaḥ pṛithivyấ asyé
"çânâ jágato víshṇu-patnî | viçvá-vyacâ ishấyantî sú-bhûtiḥ
çivấ no astv[2] áditir upá-sthe ‖ [p]vaiçvànaró[l] na ûtyấ,
[q]pṛishṭó divy. [r]ánu no 'dyấ[4] 'nu-matir, [s]ánv id ann-mate
tvấṃ. [t]kấyâ naç citrá ấ bhuvat, [u]kó adyá[2] yuñkte ‖ 5 ‖
máhi, saptadaçénâ, 'vasyúvâtâ, abhí nó, 'nu naç, cáturdaça ca ‖ 12 ‖

(7, 5, 14, 1.) — K. 22, 14 (Açv. 5, 21). — [p-s] Vs. 26, 8; [q-s] R. 1, 98, 2; [r-s-9] Ath. 7, 20, 1. 2; [t-u-10] R. 4, 31, 1. 1, 84, 16. — suvarvid iti suvaḥ-vit — dushṭarîtuḥ — trivṛid iti tri-vṛit — vishṭhayeti vi-sthayấ — ahâni — dhârayan — trishṭubhâ | ojâḥ — sahayáçâ iti saha-yaçâḥ — prâvṛishấ | ahnâm | su-
vârvatîti suvâḥ-vatî — dushṭarâm — anâdhṛishṭam ity anâ-
-dhṛishṭam — jagátyâ | çnam | vikshu | eti — dâdhâra | upasthety úpa-sthâ | âçânâm — cikitnú iti — adhîtî | me | manishâ — ârdradânv ity ârdra-dânu — vishṭhayeti vi-
-sthayấ — devî | avatu — puraetéti puraḥ-etâ | uta —

12. [6] yuñdhi ADFW. [7] so ([a]c a[a]) AW, s. P. 11, 3. [8] nur die pratika, weil schon in 1, 5, 11, 1 (yâjyâ-Abschnitt) aufgeführt. [9] desgl., s. III, 3, 11, 3 (yâjyâ-Abschnitt). [10] desgl., s. IV, 4, 11, 2 (yâjyâ-Abschnitt).

àçâ | oshàdhînàm — sâmà — u | chandàḥ | ajâtaçatrur ity ajâta-çatruḥ — vishṇûpatnîti vishṇû-patnî | aghòrâ | asya | îçânâ — mâtariçvâ | uta — saṃdbuvânâ itl sam-dhuvânâḥ — vishṭambha iti vi-stambhaḥ — asya | îçânâ.

raçmî[11], râjny asy, ayám purò[12], 'gnír mûrdhé, 'ndrâ-'gnîbhyâm, bṛíhaspátir, bhûyaskṛíd[13], agnínâ viçvâshâṭ, prajâpatir mánasâ 'ndhaḥ, kṛíttikâ[14], mádhnç ca, samíd diçâm, dvâdaça ‖ 12 ‖

ráçmir asi (1, 1), práti dhenúm (4, 2), asi stanayitnusánir asy (6, 2), âdityânâm (11, 3), saptátriçcat ‖ 37 ‖

iti taittirîyasaṃhitâyâm caturthakâṇḍe caturthaḥ prapâṭhakaḥ.

1. [a] námas te rudra manyáva utó ta íshave námaḥ | námas te astu[1] dhánvane bâhú-bhyâm utá te námaḥ ‖ [b] yâ ta íshuḥ çivá-tamâ çivám babhûva te dhánuḥ | çivâ çaravyâ yâ táva táyâ no rudra mṛiḍaya ‖ [c] yâ te rudra çivâ tanûr ághorâ 'pâpa-kâçinî | táyâ nas tanúvâ çáṃ-tamayâ giri-çantâ 'bhí câkaçîhi ‖ [d] yâm íshuṃ giri-çanta háste ‖ 1 ‖ bibharshy ástave | çivâṃ giri-tra tâṃ kuru mâ hiṁsîḥ púrushaṃ jágat ‖ [e] çivéna vácasâ tvâ giriçâ[2] 'châ[3] vadâmasi | yáthâ naḥ sárvam ij jágad ayakshmáṁ su-mánâ ásat ‖ [f] ádhy avocad adhi-vaktâ prathamó daívyo bhishák | ahîṁç ca sárvân jambhayant[4] sárvâç ca yâtu-dhânyaḥ ‖ [g] asaú yás tâmró aruṇá[5] utá babhrúḥ su-maṅgálaḥ | yé ce 'máṁ rudrâ abhito[2] dikshú[2] ‖ 2 ‖ çritâḥ sahasra-çó 'vai 'shâṁ hédа îmahe ‖ [h] asaú yó 'va-sárpati[6] nîla-grîvo ví-lohitaḥ | utaí 'naṃ go-pâ adṛiçann ádṛiçann uda-hâryaḥ | utaí 'naṃ víçvâ bhûtâni

12. [11] raçmir asi DW. [12] puro harikeço DW. [13] °kṛid asy DW. [14] °nasâ kṛi° DW.

5, 1-11. rudrâdhyâye cityâgnau homaḥ; 1. bhagavato rudrasya yâ pradhânabhûtâ hetir dhanuḥ tanuḥ ishur dhanurhastau tâm (!) bahudhâ prasâdya. [1] so (°e a°) AW, s. P. 11, 3. [2] ohne svagraha. [3] so (°â) AW, s. P. 3, 8. [4] °nj° A, °mj° W. [5] so (°o a°) AW, s. P. 11, 3. [6] so (°o ') AW, s. P. 12, 4. 7.

sá dṛishṭó mṛiḍayâti naḥ ‖ [i] námo astu [k] nîla-grîvâya sa-
hasrâ-'kshâya mîḍhúshe | átho yé asya [l] sátvâno 'ham [m]
tébhyo 'karam [n] námaḥ ‖ [k] prá muñca dhánvanas tvám ubhá-
yor ârtniyor jyâm | yâç ca te hásta íshavaḥ ‖ 3 ‖ párâ
tâ bhaga-vo vapa ‖ [l] ava-tátya dhánus tvâω [o] sáhasrâ-'ksha
çáte-'shudhe | ni-çîrya çalyânâm múkhâ çivó naḥ su-mánâ
bhava ‖ [m] ví-jyam dhánuḥ kapardíno [p] ví-çalyo bâṇa-vâω [q]
utá | áneçann asyé 'shava âbhúr [r] asya nishaṅgáthiḥ [s] ‖ [n] yâ
te hetír mîḍhush-ṭama háste babhûva te dhánuḥ | táyâ 'smân
viçvátas [t] tvám ayakshmáyâ pári bhuja ‖ [o] námas te astv [u]
âyudhâyâ [v] 'nâ-tatâya dhṛishṇáve | ubhâbhyâm utá te námo
bâhú-bhyâm táva dhánvane ‖ [p] pári te dhánvano hetír
asmân vṛiṇaktu viçvátaḥ [w] | átho yá ishu-dhís távâ "ré
asmán [x] ní dhehi tám ‖ 4 ‖ háste, dikshv, íshava, ubhâbhyâm,
dvâviççatiç ca ‖ 1 ‖

(5, 4, 3, 1-5). — K. 17, 11. (21, 6). — Vs. 16, 1-14. Ç. 9, 1, 1, 14. Kâ. 18, 1, 1-5. — manyavé | uto iti | te — te | ishúḥ — apâpakâçinîty apâpa-kâçinî — giriçanteti giri-çanta — gi-
riça | achâ — ahîn | ca | sarvân — aveti | eshâm — uta | enam — atho iti — ârtniyoḥ — haste — pareti | tâḥ — sumanâ iti su-manâḥ — asya | ishavaḥ | âbhuḥ — nishaṃ-
gathiḥ — mîḍhushṭameti mîḍhuḥ-tama — âyudhâya — atho iti — âre.

2. [a] námo hiraṇya-bâhave senâ-nye diçâm ca pátaye
námo. [b] námo vṛikshébhyo hári-keçebhyaḥ paçûnâm pá-
taye námo. [c] námaḥ saspiñjarâya [1] tvishî-mate [2] pathînâm
pátaye námo. [d] námo babhluçâya [1] vi-vyâdhiné 'nnânâm
pátaye námo. [e] námo hári-keçâyo 'pa-vîtine pushṭânâm pá-

1. [7] so (°s t) AW. [o] so (°âω) AW, s. P. 9, 21.
2-4. ubhayatonamaskârâṇi yajûnshi. [1] ohne avagraha. [2] s. P. 3, 7.

taye námo. [f] námo bhavásya hetyaí jágatám pátaye námo. [g] námo rudrâya "-tatâvíne[3] kshétrâṇâm pátaye námo. [h] námaḥ sûtâya 'hantyâya vánânâm pátaye námo. [i] námaḥ ‖ 1 ‖ róhitâya sthapátaye vṛikshâṇâm pátaye námo. [k] námo mantríṇe vâṇijâya kákshâṇâm pátaye namo. [l] námo bhuvantáye vârivas-kṛitâyaú 'shadhînâm[1] pátaye námo. [m] náma uccaír-ghoshâyâ "-krandâyate pattînâm pátaye námo. [n] námaḥ kṛitsna-vîtâya dhâvate[4] sátvanâm pátaye námaḥ ‖ 2 ‖ vánânâm pátaye námo náma, ékân ná triṃçác ca ‖ 2 ‖

K. 17, 12. — Vs. 16, 17-20. Ç. 9, 1, 1, 18. — tvishîmata iti tvishi-mate — âtatâvina ity â-tatâvinè — ahántyâya — vârivaskṛitâyeti vârivaḥ-kṛitâyâ.

3. [a] námaḥ sáhamânâya ni-vyâdhína â-vyâdhínînâm pátaye námo. [b] námaḥ kakubhâya ni-shaṅgíṇe stenânâm pátaye námo. [c] námo ni-shaṅgíṇa ishudhi-máte táskarâṇâm[1] pátaye námo. [d] námo váñcate pari-váñcate stâyûnâm pátaye námo. [e] námo ni-ceráve pari-carâya 'raṇyânâm pátaye námo. [f] námaḥ sṛikâví-bhyo jighâṃsad-bhyo mushṇatâm pátaye námo. [g] námo 'simád-bbyo náktaṃ cárad-bhyaḥ[2] pra-kṛintânâm pátaye námo. [h] náma ushṇîshíṇe giri-carâya kuluñcânâm[1] pátaye námo. [i] námaḥ ‖ 1 ‖ ishumad-bhyo dhanvâví-bhyaç ca vo námo. [k] náma â-tanvânébhyaḥ prati-dádhânebhyaç ca vo námo. [l] náma âyáchad-bhyo visṛijád-bhyaç ca vo námo. [m] námó 'syad-bhyo vidhyad-bhyaç ca vo námo. [n] náma âsînebhyaḥ çáyânebhyaç ca vo námo. [o] námaḥ svapád-bhyo jâgrad-bhyaç ca vo námo. [p] námas tishṭhad-bhyo dhâvad-bhyaç ca vo námo. [q] námaḥ sabhâ-

2. [3] âtatena vistáritena dhanushâ avati rakshati, schol. [4] dhâtave A. D pr. m.

3. [1] ohne avagraha. [2] als zwei Wörter. [3] so (°o a°) AV. s. P. 11, 14. 17.

bhyaḥ sabhā́pati-bhyaç ca vo námo. [r] námo áçvebhyó[3] 'çvapati-bhyaç ca vo námaḥ || 2 || kuluñcā́nâm pátaye námo námó, 'çvapatibhyas, trī́ṇi ca || 2 ||

K. 17, 12. 13. — Vs. 16, 21-24. Ç. 9, 1, 1, 19. — ni̱vyâ̱dhina̱ iti̱ ni-vyâ̱dhinè — ni̱sha̱ṃgiṇa̱ iti̱ ni-sa̱ṃginè — stâ̱yû̱nâm — arà̱ṇyânâm — naktàm | carà́dbhya̱ iti̱ carà́t-bhya̱ḥ.

4. [a] náma â-vyâdhínîbhyo vi-vídhyantîbhyaç ca vo námo. [b] náma úgaṇâbhyas[1] tṛiϑhatī́bhyaç ca vo námo. [c] námo gṛitsébhyo gṛitsápati-bhyaç ca vo námo. [d] námo vrā́tebhyo vrā́tapati-bhyaç ca vo námo. [e] námo gaṇébhyo gaṇápati-bhyaç ca vo námo. [f] námo ví-rûpebhyo viçvá-rûpebhyaç ca vo námo. [g] námo mahád-bhyaḥ kshullakébhyaç ca vo námo. [h] námo rathí-bhyo 'rathébhyaç ca vo námo. [i] námo ráthebhyaḥ || 1 || ráthapati-bhyaç ca vo námo. [k] námaḥ sénâbhyaḥ senânī́-bhyaç ca vo námo. [l] námaḥ kshattṛí-bhyaḥ[2] saṃgrahîtṛí-bhyaç ca vo námo. [m] námas táksha-bhyo ratha-kârébhyaç ca vo námo. [n] námaḥ kúlâlebhyaḥ[1] karmā́rebhyaç ca vo námo. [o] námaḥ puñjíshṭebhyo[3] nishâdébhyaç[1] ca vo námo. [p] náma ishukṛíd-bhyo dhanvakṛíd-bhyaç ca vo námo. [q] námo mṛigayú-bhyaḥ çvaní-bhyaç ca vo námo. [r] námaḥ çvá-bhyaḥ çvápati-bhyaç ca vo námaḥ || 2 || ráthebhyaḥ, çvápatibhyaç ca, dvé ca || 4 ||

K. 17, 13. — Vs. 16, 24. 28. — ngàṇâbhyaḥ — ra̱thibhya̱ iti̱ ra̱thi-bhya̱ḥ | a̱ra̱thebhyàḥ — pu̱ṃjishṭébhyaḥ | ni̱shâ̱debhyàḥ.

5. [a] námo bhavā́ya ca rudrā́ya ca. [b] námaḥ çarvā́ya ca paçu-pátaye ca. [c] námo nī́la-grîvâya ca çiti-káṇṭhâya ca. [d] námaḥ kapardíne ca vỳupta-keçâya ca. [e] námaḥ sa-

4. [1] ohne avagraha. [2] kshatṛi° D. W pr. m. [3] so (°shṭ°) ACDW, pakshipuṃjânâṃ ghâtakâḥ puṃjishṭâḥ, schol.

5-9. anyataratonamaskârâṇi yajûṅshi.

hasrâ-'kshâya ca çatá-dhanvane ca. [f] námo giriçâya[1] ca çipi-vishṭâya ca. [g] námo mîḍhúsh-ṭamâya cé 'shu-mate ca. [h] námo hrasvâya ca vâmanâya ca. [i] námo bṛihaté ca várshîyase ca. [k] námo vṛiddhâya ca saṃ-vṛídhvane ca ‖ 1 ‖

[l] námo ágriyâya[2] ca prathamâya ca. [m] náma âçáve câ 'jirâya ca. [n] námaḥ çîghriyâya ca çîbhyâya ca. [o] náma ûrmyâya câ 'va-svanyâya ca. [p] námaḥ srotasyâya ca dvîpyâya ca ‖ 5 ‖ saṃvṛídhvane ca, páñcavi○çatiç ca ‖ 5 ‖

K. 17, 13. 14. — Vs. 16, 28-31. — giriçâyà — mîḍhushṭâmâyeti mîḍhuḥ-ṭamâyà — ishúmata ítîshú-matę — ajirâyà.

6. [a] námo jyeshṭhâya ca kanishṭhâya ca. [b] námaḥ pûrva-jâya câ 'para-jâya ca. [c] námo madhyamâya câ 'pa-galbhâya ca. [d] námo jaghanyâya ca búdhniyâya ca. [e] námaḥ sobhyâya[1] ca prati-saryâya ca. [f] námo yâmyâya ca kshémyâya[2] ca. [g] náma urvaryâya ca khályâya ca. [h] námaḥ çlókyâya câ 'va-sânyâya ca. [i] námo ványâya ca kákshyâya ca. [k] námaḥ çravâya ca prati-çravâya ca ‖ 1 ‖

[l] náma âçú-sheṇâya câ "çú-rathâya ca. [m] námaḥ çûrâya câ 'va-bhindaté ca. [n] námo varmíṇe ca varûthíne ca. [o] námo bilmíne ca kavacíne ca. [p] námaḥ çrutâya ca çruta-senâya ca ‖ 2 ‖ pratiçravâya ca, páñcavi○çatiç ca ‖ 6 ‖

K. 17, 14. — Vs. 16, 32-35. — âçushéṇâyety âçu-seṇâya — âçuràthâyety âçu-raṭhâya.

7. [a] námo dundubhyâya ca "-hananyâya ca. [b] námo dhṛishṇáve ca pra-mṛiçâya ca. [c] námo dûtâya ca prá-hitâya ca. [d] námo ni-shaṅgíṇe ce 'shudhi-máte ca. [e] námas tîkṣh-

5. [1] ohne avagraha. [2] so (°o a°) AW, s. P. 11, 14.

6. [1] ubhâbhyâm puṇyapâpâbhyâm saha vartata iti sobhaḥ manushya-lokaḥ ... tatra bhavaḥ sobhyaḥ, schol.! aber ohne avagraha in CD. [2] kshyé° W.

ṇé-'shave câ "yudhíne ca. [f] námaḥ sv-âyudhâya ca su-dhánvane ca. [g] námaḥ srútyâya ca páthyâya ca. [h] námaḥ kâṭyâya ca nîpyâya ca. [i] námaḥ sûdyâya ca sarasyâya ca. [k] námo nâdyâya ca vaiçantâya ca ‖ 1 ‖ [l] námaḥ kûpyâya câ 'vaṭyâya ca. [m] námo várshyâya câ 'varshyâya ca. [n] námo meghyâya ca vi-dyutyâya ca. [o] náma îdhríyâya câ "-tapyâya ca. [p] námo vâtyâya ca réshmiyâya ca. [q] námo vâstavyâya ca vâstu-pâya ca ‖ 2 ‖ vaiçantâya ca, tricaṣâc ca ‖ 7 ‖

K. 17, 14. 15. — Vs. 16, 36-39. — niṣhaṃgiṇa iti ni-saṃginé — tîkshṇeshâva iti tîkshṇa-iṣhave — âyudhiné — svâyudhâyeti su-âyudhâyâ.

8. [a] námaḥ sómâya[1] ca rudrâya ca. [b] námas tâmrâya câ 'ruṇâya ca. [c] námaḥ çaṃgâya[2] ca paçu-pátaye ca. [d] náma ugrâya ca bhîmâya ca. [e] námo agre-vadhâya[3] ca dûre-vadhâya ca. [f] námo hantré ca hánîyase ca. [g] námo vṛikshébhyo hári-keçebhyo. [h 4] námas târâya. [i] námaḥ çam-bháve ca mayo-bháve ca. [k] námaḥ çaṃ-karâya ca mayas-karâya ca. [l] námaḥ çivâya ca çivá-tarâya ca ‖ 1 ‖ [m] námas tîrthyâya ca kûlyâya ca. [n] námaḥ pâryâya câ 'vâryâya ca. [o] námaḥ pra-táraṇâya co 't-táraṇâya ca. [p] náma âtâryâya câ "-lâtyâya ca. [q] námaḥ çáshpyâya ca phényâya ca. [r] námaḥ sikatyâya ca pra-vâhyâya ca ‖ 2 ‖ çivátarâya ca, tricaṣâc ca ‖ 8 ‖

K. 17, 15. — Vs. 16, 39-43. — aruṇâyâ — avaryâya — âlâṭyâyety â-lâṭyâya.

9. [a] náma iriṇyâya ca pra-pathyâya ca. [b] námaḥ kiṃ-

---

7. [1] ohne avagraha.

8. [1] nmayâ saha vartata iti somaḥ, schol.! aber ohne avagraha in CD. [2] ohne avagraha. [3] so (°o a°) AW, s. P. 11, 14. [4] da dieser annvâka nach dem schol. siebzehn yajus enthält, müssen die Worte namas târâya eben als ein besonderes dgl. aufgefaſst werden, wie sie denn ja auch aus dem Parallelismus der übrigen Glieder heraustreten.

çilãya[1] ca kshâyaṇâya ca. [c] námaḥ kapardíne ca pulastáye ca. [d] námo gó-shṭhyâya ca gṛihyâya ca. [e] námas tálpyâya ca géhyâya ca. [f] námaḥ kâṭyâya ca gahvare-shṭhâya ca. [g] námo hradayyâya ca ni-veshyyâya[2] ca. [h] námaḥ pâṁsav=yâya ca rajasyâya ca. [i] námaḥ çúshkyâya ca haritỳâya ca. [k] námo lópyâya co 'lapỳâya ca ‖ 1 ‖ [l] náma ûrvyâya ca sûrmyâya ca. [m] námaḥ parṇyâya ca parṇa-çadyâya ca. [n] námo 'pa-gurámâṇâya cá 'bhi-ghnaté ca. [o] náma â-kkhid=até[3] ca pra-kkhidaté[3] ca. [p] námo vaḥ kirikébhyo devã=nâṁ hṛídayebhyo. [q] námo vi-kshiṇakébhyo. [r] námo vi-ci=nvatkébhyo. [s] náma ânir-hatébhyo. [t] náma â-mîvatkébhyaḥ ‖ 2 ‖ ulapyâya ca, tráyastriṁçac ca ‖ 9 ‖

K. 17, 15.16. — Vs. 16, 43-46. — goshṭhyâyeti go-sthyâya — gahvareshṭhâyeti gahvare-sthâyâ — hṛadayyâya — ni=veshyyâyeti ni-veshyyâya[2] — ulapyâya — sûrmyâya — ákhkhidata ity â-khkhidate — prakhkhidata iti pra-khkhid=ate — ânirhatebhya ity ânih-hatebhyâḥ.

10. [a] drâpe ándhasas[1] pate[2] dáridran[3] nila-lohita | eshâṁ púrushâṇâm eshâṁ paçûnâṁ mâ bhér[4] mâ 'ro mó[5] eshâṁ kiṁ canâ[6] 'mamat ‖ [b] yâ te rudra çivâ tanûḥ çivâ viçvâha-bheshaji | çivâ rudrásya bheshajî táyâ no mṛida jîv=áse ‖ [c] imâṁ rudrâya taváse kapardíne kshayád-vîrâya prá bharâmahe matím | yáthâ naḥ çám ásad dvi-páde cátush=-pade víçvam pushṭám grâmé asmín[1] ‖ 1 ‖ ánâ-turam ‖ [d] mṛiḍâ[7] no rudro 'tá no máyas kṛidhi[8] kshayád-vîrâya

9. [1] ohne avagraha. [2] so (°shyy°) ACDW; niveshyaṃ nihâra=jalam, tatra bhavo niveshyyaḥ, schol. [3] so A; âkhkh°, prakhkh° CD; ákh°, prakh° F; âskh°, prask° W; s. Whitney zu P. 14, 8 u. vgl. meine Abh. über die Bhagavati der Jaina I, 386. 387 und über das Saptaçatakam des Hâla p. 26.

10. ṛigrûpâḥ kecin mantrâḥ. [1] so (°e a°) AW, s. P. 11, 3. [2] so (°s p°) AW. s. P 8, 27 [3] °dram AW. [4] betont. [5] s. P. 4, 7. [6] ohne avagraha. [7] so (°â) AW, s. P. 3, 8. 9. [8] so (°s k°) AW, s. P. 8, 25. (26).

námasâ vidhema te | yác cháṃ ca yóç ca Mánur â-yajé pitā́ tád açyâma táva rudra prá-ṇîtau || [8] mā́ no mahā́ntam utá mā́ no arbhakám[9] mā́ na úkshantam utá mā́ na ukshitám | mā́ no vadhîḥ pitáram mó 'tá mâtáram priyā́ mā́ nas tanúvaḥ || 2 || rudra rîrishaḥ || [f] [10] mā́ nas toké tánaye mā́ na ā́yushi mā́ no góshu[6] mā́ no áçveshu[9] rîrishaḥ | vîrā́n mā́ no rudra bhâmitó vadhîr havíshmanto[6] námasâ vidhema te || [g] ârā́t te go-ghná utá pûrusha-ghné kshayád-vîrâya sumnám[6] asmé[11] te astu[1] | rákshâ[7] ca no ádhi[8] ca deva brûhy ádhâ[7] ca naḥ çárma yacha dvi-bárhâḥ || [h] stuhí || 3 ||

çrutáṃ garta-sádaṃ yúvânam mṛigáṃ ná bhîmám upahatnúm[4 u. 12] ugrám | mṛiḍā́[7] jaritré rudra stávâno anyáṃ[8] te asmán[1] ní vapantu sénâḥ || [i] pári ṇo[13] rudrásya hetír vṛiṇaktu pári tveshásya dur-matír aghâ-yóḥ[14] | áva sthirā́ maghávad-bhyas tanushva mī́ḍhvas tokā́ya tánayâya mṛiḍaya || [k] mī́ḍhush-ṭama[15] çíva-tama çivó naḥ su-mánâ bhava | paramé vṛikshá ā́yudhaṃ[6] ni-dhā́ya kṛíttiṃ vásâna ā́ cara pinâkam || 4 || bíbhrad ā́ gahi || [l] ví-kirida ví-lohita námas te astu[1] bhaga-vaḥ | yā́s te sahásraᴗ hetáyo 'nyám[16] asmán ní vapantu tā́ḥ || [m] sahásrâṇi sahasra-dhā́ bâhuvós táva hetáyaḥ | tā́sâm ī́çâno bhaga-vaḥ parâcī́nâ[6] múkhâ kṛidhi || 5 ||

asmíᴗs[17], tanúva, stuhí, pínâkam, ékân ná triᴗçác ca || 10 ||

K. 17, 16. — Vs. 16, 47-53. — andhásaḥ — daridrat — bheḥ | mâ | a̱ra̱ḥ | mo iti — ca̱na | â̱ma̱ma̱t — mṛi̱ḍa — mayáḥ — â̱ya̱ja ity ā́-ya̱je — mâ | u̱ta — pri̱yâḥ | mâ — go̱ghna iti go-ghne — pû̱ru̱sha̱ghna iti pûrusha-ghne — a̱sme iti | te̱ — rakshá — adhá — u̱pa̱ha̱tnum[12] — mṛi̱ḍa — a̱smat

10. [8] so ([8]o a[8]) AW, s. P. 11, 3. [10] so schon III, 4, 11, 2. [11] s. P. 4, 9. [12] aus C habe ich mir den avagraha -tnum notirt. [13] so (ṇ[8]) AW, s. P. 7, 4. [14] s. P. 3, 2. [15] s. P. 6, 5. [16] so ([8]o ') W, s. P. 12, 8. Aus A habe ich mir die Lesart °o a° notirt. [17] so ([8]ᴗs t[8]) ACDW, gegen den Usus des Textes selbst und gegen P (s. P. 6, 14), vgl. pag. 317 Anm. [21].

— naḥ — aghâyor ity âgha-yoḥ — mîḍhúshṭameti mîḍhúḥ-ṭama — sumanâ iti su-manâḥ — vṛikshe | âyúdham — vikiṛideti vi-kiṛida — anyam | asmat.

11. [a] sahásrâṇi sahasra-çó yé rudrâ ádhi bhûmyâm | téshâo sahasra-yojané 'va dhánvâni tanmasi ‖ [b] asmín mahaty arṇavé 'ntárikshe[1] bhavâ ádhi | [c] nîla-grîvâḥ çiti-kánṭhâḥ çarvâ adháḥ kshamâcarâḥ[1] ‖ [d] nîlagrîvâḥ çiti-kánṭhâ díva rudrâ úpa-çritâḥ | [e] yé vṛikshéshu saspiñjarâ[1] nîla-grîvâ ví-lohitâḥ | [f] yé bhûtânâm ádhi-patayo vi-çikhâsaḥ kapardínaḥ | [g] yé ánneshu[2] vi-vídhyanti pâtreshu píbato jánân | [h] yé pathâm pathi-rákshaya ailabṛidâ[1] yavyúdhaḥ | [i] yé tîrthâni ‖ 1 ‖ pra-cáranti sṛikâ-vanto ni-shaṅgíṇaḥ | [k] yá etâvantaç[1] ca bhûyâosaç ca díço rudrâ vi-tasthiré | téshâo sahasra-yojané 'va dhánvâni tanmasi ‖ [l.m.n] námo rudrébhyo yé pṛithivyâm yè 'ntárikshe[1] yé diví, yéshâm ánnam vâto varshám íshavas, tébhyo dáça prâcîr[1] dáça dakshiṇâ[2] dáça pratîcîr[1] dáçó 'dîcîr[1] dáço "rdhvâs, tébhyo námas, té no mṛidayantu, té yám dvishmó yáç ca no dvéshṭi tám vo jámbhe dadhâmi ‖ 2 ‖ tîrthâni, yáç ca, shát ca ‖ 11 ‖

K. 17, 16. — Vs. 16, 54-66. — aveti — mahati | arṇave — bhavâḥ | adhi[4] — adhaḥ | kshamâcarâḥ — çitikaṇṭhâ iti çiti-kaṇṭhâḥ | divam — saspiṃjarâḥ | nîlagrîvâ iti nîlagrîvâḥ — ailabṛidâḥ — sṛikavánta iti sṛikâ-vantaḥ | nishaṃginą iti ni-saṃginâḥ | ye — rudrâḥ — ye | antarikshe — dakshiṇâ[3] — udîcîḥ — ûrdhvâḥ.

námas te, námo hiraṇyabâhave, námaḥ sáhamânâya, náma âvyâdhínibhyo, námo bhavâya ca, námo jyeshṭhâya ca, námo dundubhyâya ca, námaḥ sómâya ca, náma iriṇyâya ca, drâpe, sahásrâṇy, ékâdaça ‖ 11 ‖
námas te (1, 1), námo bhavâya ca (5, 1), drâpe (10, 1), saptâviṃçatiḥ ‖ 27 ‖
iti taittiriyasaṃhitâyâm caturthakâṇḍe
pañcamaḥ prapâṭhakaḥ ‖

---

11. çishṭâ ricaḥ çishṭâni yajûnshi ca. [1] ohne avagraha. [2] so (°e a°) AW, s. P. II, 17. [3] ohne visarga CD. [4] ohne iti, weil: ante.

1. [a] áçmann ûrjam párvate çiçriyâṇâṃ vâte parjánye váruṇasya çúshme | ad-bhyá óshadhî-bhyo[1] vánaspáti-bhyó 'dhi[2] sám-bhṛitâṃ tâṃ na ísham ûrjaṃ dhatta marutaḥ sa-rarâṇâḥ || [b] áçmas te[3] kshúd, amúṃ te çúg ṛichatu yáṃ dvishmáḥ | [c] samudrásya[4] tvâ 'vâkayâ 'gne pári vyayâmasi | pâvakó asmá-bhyas[5] çivó bhava || [d] himásya tvâ jarâyuṇâ 'gne pári vyayâmasi | pâvakó asmá-bhyas[5] çivó bhava || [e] úpa || 1 || jmánn úpa vetasé 'vat-taraṃ[6] na-dîshv â | ágne pittám apâṃ asi || [f] máṇḍûki tâbhir â gahi sé 'máṃ no yajnám | pâvaká-varṇas çivâṃ kṛidhi || [g] pâ-vaká â citáyantyâ kṛipâ | kshâman rurucá[7] usháso ná bhâ-núnâ || [h] tûrvan ná yâmann étaçasya nû[8] ráṇa â yó ghṛiṇé[9] | ná tâtṛishâṇó ajáraḥ[10] || [i] [11] ágne pâvaka rocishâ mandráyâ deva jihváyâ | â devân || 2 || vakshi yákshi ca || [k] [11] sá naḥ pâvaka dîdivó 'gne[12] devâṃs[13] ihâ " vaha | úpa yajnáṃ havíç ca naḥ || [l] apâṃ idáṃ ny-áyanas samudrásya[4] ni-vé-çanam | anyáṃ te asmát[14] tapantu hetáyaḥ pâvakó asmá-bhyas[5] çivó bhava || [m] námas te hárase çocishe námas te astv[14] arcishe | anyáṃ te asmát[14] tapantu hetáyaḥ pâvakó asmá-bhyas[5] çivó bhava || [n] nṛi-shâde vâṭ || 3 || apsu-shâde váḍ, vana-sâde váḍ, barhi-shâde vâṭ, suvar-víde vâṭ || [o] yé devâ devânâṃ yajníyâ yajníyânâṃ saṃ-vatsaríṇam úpa bhâ-gám âsate | ahutâ-'do havísho yajné asmint[14] svayáṃ juhu-dhvam mádhuno ghṛitásya || [p] yé devâ devéshv ádhi deva-tvám âyan yé bráhmaṇaḥ pura-etâro asyâ[5] | yébhyo ná

6, 1-5. (vikarsha P. 11, 3) agnisamskritih; 1. parishecana vikarshaṇâdayaḥ. [1] s. P. 3, 7. [2] so (°o ') AW, s. P. 12, 8. [3] so (°ऽs t°) AFW, s. P. 6, 14. [4] ohne avagraha. [5] so (°o a°) AW, s. P. 11, 3. [6] so (°e ') W, s. P. 12, 4; °é áv° A; atiçayena rakshakatvam yathâ bhavati tathâ, schol. [7] betont. [8] so (nû) AW, s. P. 3, 14. [9] dîpyate, schol. [10] so (°o aj°) AW, s. P. 12, 5 (11, 3). [11] so schon I, 3, 14, 8. 5, 5, 3. [12] so (°ó 'gne) AW, s. P. 12, 5. [13] so (°âऽ) AW, s. P. 9, 22. [14] so (°e a°) AW, s. P. 11, 3.

'rté pávate dhấma kíṃ caná[4] ná té divó ná pṛithivyấ ádhi snúshu ‖ [q] práṇa-dấḥ ‖ 4 ‖ apána-dấ vyána-dấç cakshur-dấ varco-dấ varivo-dấḥ | anyám te asmát[14] tapantu hetáyaḥ pâvakó asmá-bhyaṁ[5] çivó bhava ‖ [r] agnís tigména çocíshâ yáṁsad víçvaṃ ny̆ atríṇam | agnír no vaṁsate rayím ‖ [s 15] saí 'nā[16] 'nîkena su-vidátro asmé[5 a. 17] yáshṭâ devấṁ[13] ấ-yajishṭhaḥ svasti[4] | ádabdho go-pấ utá naḥ paras-pấ ágne dyu-mád utá revád[4] didîhi ‖ 5 ‖ úpa, devấn, váṭ, práṇadâç, cátuçcatvâriṁçac ca ‖ 1 ‖

5, 4, 4, 1 - 5, 3. — K. 17, 17. 18, 1. 21, 7. — Vs. 17, 1-16. Ç. 9, 1, 2, 5 - 2, 2, 5. Kâ. 18, 2, 1 - 3, 12. — oshádhîbhya ity oshádhi-bhyaḥ — adhîti — açmân | te — avâkáyâ — avátta-ram ity avát-taram | nadîshú | â[18] — sâ | imam — pâvake eti — rurúce — nu | raṇé | eti — devân | iha | eti — uṛi-shada iti nṛi-sadé — apsushada ity ápsu-sadé — barhishada iti barhi-sadé — devâḥ — yajniyấḥ — ahutâda ity áhuta-adâḥ — devâḥ — adhîti — na | ṛite — pṛithivyâḥ | adhîti | — apânadâ ity ápâna-dâḥ — cakshurdâ iti cakshuḥ-dâḥ | varcodâ iti varcaḥ-dâḥ — saḥ | enâ | anîkena — asme iti — devân | âyájishṭha ity â-yajishṭhaḥ.

2. [a] yá imấ víçvâ bhúvanâni júhvad ṛíshir hótâ ni-shasádâ[1 a. 2] pitấ naḥ | sá â-çishâ dráviṇam ichámânaḥ parama-chádo vára ấ viveça ‖ [b] viçvá-karmâ mánasâ yád ví-hâyâ dhâtấ vi-dhâtấ paramó 'tá saṃ-dṛik | téshâm ishṭấni sám ishấ madanti yátra sapta-'rshîṁ parâ ékam âhúḥ ‖ [c] yó naḥ pitấ janitấ yó vi-dhâtấ yó naḥ sató abhy[3] ấ sáj jajấna ‖ 1 ‖ yó devấnâṃ nâma-dhấ éka evá táṁ sam-praçnám bhúvanâ yanty anyấ ‖ [d] tá ấ 'yajanta dráviṇaṁ sám asmâ ṛíshayaḥ

---

1. [15] so schon IV, 3, 13, 2. [16] so (sai 'n°) AW, s. P. 5, 17. [17] s. P. 4, 9. [18] ohne iti, weil am Ende des ardharca.

2. vaiçvakarmaṇahomaḥ (sûktâbhyâm). [1] so (°sh) AW, s. P. 6, 4. [2] so (°â) AW, s. P. 3, 12. 8. [3] so (°o s°) AW, s. P. 11, 3.

pŭrve jaritāro ná bhūnā́ | asūrtâ sūrtâ rájaso vi-mā́ne yé bhūtā́ni sam-ákṛiṇvann imā́ni ‖ [e] ná tám vidātha yá idáṃ jajā́nâ 'nyád yushmā́kam ántaram bhavâti | nîhārêṇa[4] prā́-vṛitâ[4] jálpyâ cā́ 'su-tṛipa uktha-çā́saç caranti ‖ [f] paró divā́ pará enā́ ‖ 2 ‖ pṛithivyā́ paró devébhir ásurair gúhâ yát | káu svid gárbhaṃ prathamáṃ dadhra ā́po yátra devā́ḥ sam-ágachanta víçve ‖ [g] tám íd gárbham prathamáṃ dadhra ā́po yátra devā́ḥ sam-ágachanta víçve | ajásya nā́bhâv ádhy ékam árpitam yásminn idáṃ víçvam bhúvanam ádhi çritám[5] ‖ [h] viçvá-karmâ hy ájanishṭa devá ād íd gandharvó abhavad[3] dvitī́yaḥ | tṛitī́yaḥ pitā́ janitaú 'shadhînâm[4] ‖ 3 ‖

apā́ṃ gárbhaṃ vy ádadhât puru-trā́ ‖ [1] cákshushaḥ pitā́ mánasâ hí dhī́ro ghṛitám ene[6] ajanan nánnamâne[7] | yadé 'd ántâ ádadṛiçhanta pū́rva ā́d íd dyā́vâ-pṛithivī́ aprathetâm ‖ [k] viçvátaç-cakshur utá viçváto-mukho viçváto-hasta utá viçvátas-pât | sám bâhú-bhyâṃ námati sám pátatrair dyā́vâ-pṛithivī́ janáyan devá ékaḥ ‖ [l] kíu svid âsîd adhi-shṭhā́nam[8] â-rámbhaṇaṃ katamát[4] svit kím âsît | yádî[9] bhū́miṃ janáyan ‖ 4 ‖ viçvá-karmâ ví dyā́m aúrṇon mahinā́ viçvá-cakshâḥ ‖ [m] kíu svid vánaṃ ká u sá vṛikshá âsîd yáto dyā́vâ-pṛithivī́ nish-ṭatakshúḥ[10] | mánîshiṇo mánasâ pṛichátê[11] 'd u tád yád adhy-átishṭhad bhúvanāni dhārā́yan ‖ [n] yā́ te dhā́mâni paramā́ṇi yā́ 'vamā́ yā́ madhyamā́ viçva-karmann utê 'mā́ | çíkshâ[2] sákhi-bhyo havishi svadhā́-vaḥ svayáṃ yajasva tanúvaṃ jushâṇáḥ ‖ [o] vâcás pátiṃ[12] viçvá-karmâṇam ûtáye ‖ 5 ‖ mano-yújaṃ vā́je adyā́[13a.2] huvema | sá no nédishṭhâ hávanâni josha te viçvá-çambhûr

---

2. [4] ohne avagraha. [5] nicht componirt (mit ádhi). [6] s. P. 4, 11' [7] s. P. 4, 38. [8] zu sh s. P. 6, 10. 11. [9] so (°i) AW, s. P. 3, 13' [10] s. P. 6, 5. 7, 13. [11] betont! [12] so (°s p°) AW, s. P. 8, 27. [13] so (°e a°) AW, s. P. 11, 3.

ávase sâdhú-karmâ || [p 14] víçva-karman havíshâ vâvṛidhânáḥ svayáṃ yajasva tanúvaṃ jushâṇáḥ | múhyantv anyé abhítaḥ [13 u. 4] sapátnâ [4] ihā́ 'smā́kam maghá-vâ sûrír astu || [q 14] víçva-karman havíshâ várdhanena trâtā́ram índram akṛiṇor avadhyám | tásmai víçaḥ sám anamanta pûrvī́r ayám ugró vi-havyò yáthā́ 'sat || [r] samudrā́ya [4] vayúnâya síndhûnâm pátaye námaḥ | nadī́nâ̆ sárvâsâm pitré juhutā́ [2] viçvá-karmaṇe víçvā́ 'hā́ 'martyâ̆ havíḥ || 6 || jajā́nai, 'naú, 'shadhînâm, bhū́miṃ janáyann, ûtáye, námo, náva ca || 2 ||

5, 4, 5, 4. — K. 18, 1. 2. (21, 8). — Vs. 17, 17-32. Ç. 9, 2, 2, 6. K. 18, 3, 12. 13. — nishasâdeti ni-sasâdà — varè | eti — vihā́yâ iti vi-hâyâḥ — paramâ | uta — saptarshîn iti sapta-ṛishîn — sataḥ | abhi | eti | sat — te | eti | ayajanta — asmai — asûrtā́ | sûrtā́ — nîhâreṇà | prâvṛitâḥ — asutṛipa ity àsu-tṛipàḥ — dadhre — nàbhaú | adhîti — adhîti | çṛitam [5] — janitâ | oshàdhînâm — ene iti | ajanat | naṃnàmâne iti | yadâ | it — pûrvè — viçvatàspâd iti viçvatàḥ-pât — yadi — aurṇòt — nishṭatakshur iti niḥ-tatakshuḥ — pṛichatà | it — yâ | avamâ — uta | imâ | çikshà — vâcaḥ | patim — adya — abhitàḥ | sapatnā́ḥ — juhuta — viçvā́ | ahā́ | amàrtyam.

3. [a] úd enam ut-tarā́ṃ nayā́ 'gne ghṛitenâ [1] "-huta | râyás pósheṇa [2] sáu sṛija pra-jáyâ ca dhánena ca || [b] índre 'mám pra-tarā́ṃ kṛidhi sa-jâtā́nâm asad vaçī́ | sám enaṃ várcasâ sṛija devébhyo bhâga-dhā́ asat || [c] yásya kurmò havír gṛihé tám agne vardhayâ [3] tvám | tásmai devā́ ádhi bravann ayáṃ ca bráhmaṇas pátiḥ [2] || [d 4] úd u tvâ víçve devā́ḥ || 1 || ágne bhárantu cítti-bhiḥ | sá no bhava çivá-tamaḥ

---

2. [14] beide Verse finden sich, aber nur mit den pratîka, bereits in IV, 3, 13, 8; s. die Note [27] daselbst.

3. agnipraṇayanam. [1] unbetont, weil zum Vocativ gehörig. [2] so (°s p°)AW, s. P. 8, 29. 27. [3] so (°â) AW, s. P. 3, 8. 10. [4] so schon IV, 2, 3, 1.

su-prátîko vibhắ-vasuḥ ‖ [o] páñca díço daivîr yajnám avantu devîr ápắ 'matim durmatím bắdhamânâḥ | râyás póshe[2] yajná-patim â-bhájantîḥ ‖ [f] râyás póshe[2] ádhi[5] yajnó asthât[5] sám-iddhe agnắv[5] ádhi mámahânâḥ | ukthá-pattra[6] ïḍyo gṛibhîtás taptám gharmám pari-gṛíhyâ 'yajanta ‖ [g] ûrjắ yád yajnám áçamanta devắ daívyâya dhartré jóshṭre | deva-çrîḥ çrî-manâḥ[7] çatá-payâḥ ‖ 2 ‖ pari-gṛíhya devắ yajnám âyan ‖ [h] sûrya-raçmir hári-keçaḥ purástât[8] savitắ jyótir úd ayâo[9] ájasram | tásya pûshắ pra-savám yâti devắḥ sam-páçyan víçvâ bhúvanâni go-pắḥ ‖ [i] devắ devébhyo adhvaryánto[5 u. 8] asthur[5] vîtáo çamitré çamitắ yajádhyai | turîyo yajnó yátra havyám éti tátaḥ pâvakắ â-çísho no jushantâm ‖ [k] vi-mắna eshá dívó mádhya âsta â-paprivắn ródasî[10] antárikcham[8] | sá viçvácîr[8] abhí ‖ 3 ‖ cashṭe ghṛitắcîr[8] antarắ pûrvam áparam ca ketúm ‖ [l] ukshắ samudró[5] aruṇáḥ[5] su-parṇáḥ pûrvasya yónim pitúr ắ viveça | mádhye dívó ni-hitaḥ pṛiçnir áçmâ ví cakrame rájasaḥ pâty ántau ‖ [m] índram víçvâ avîvṛidhant samudrá-vyacasam giraḥ | rathî-tamao[11] rathînắm vắjânao sát-patim pátim ‖ [n] sumna-hûr yajnó devắo[9] ắ ca vakshad, yákshad agnír devó devắo ắ ca vakshat | [o 12] vắjasya mà pra-savéno 'd-grâbhéṇó 'd agrabhît | átha[3] sapátnao[8 n. 9] índro me ni-grâbhéṇắ 'dharâo[9] akaḥ ‖ [p 12] ud-grâbhám ca ni-grâbhám ca bráhma devắ avîvṛidhan | átha[3] sapátnân[8 n. 13] indrâ-'gnî me vishûcînân[8] vy asyatâm ‖ 4 ‖ víçve devắḥ, çatápayâ, abhí, vắjasya, shádviocatiç ca ‖ 3 ‖

5, 4, 6, 1-6. — K. 18, 3. 21, 8. — Vs. 17, 50-64. Ç. 9, 2, 3, 7-22. Kâ. 18, 3, 14-21. — ghṛitena | âhutety â-huta | râyaḥ

---

3. [5] so ([o]e a[o] und [o]o a[o]) AW, s. P. 11, 3. [8] patra ACDW. [7] s. P. 7, 9. [8] ohne avagraha. [9] so ([o]âo) AW, s. P. 9, 21. 22. [10] s. P. 4, 17. [11] s. P. 3, 7. [12] so schon I, 1, 13, 1. 6, 4, 2. [13] so ([o]ân) AW.

— vardhaya — brahmáṇaḥ — devâḥ — çrîmáṇâ iti çrî- -maṇâḥ — ud iti | ayân — madhyé | âste — rodasî iti — rathîtamam iti rathi-tamam — devân — atha | sapatnâu — adharân — atha.

4. [a] âçúḥ çiçâno vṛishabhó ná yudhmó ghanâghanáḥ[1] kshóbhaṇaç carshaṇînâm | saṃ-krándano 'ni-mishá eka-vîráḥ çatáu sénâ ajayat sâkám índraḥ ‖ [b] saṃ-krándanenâ 'ni- -mishéṇa jishṇúnâ yut-kâréṇa duç-cyavanéna dhṛishṇúnâ | tád índreṇa jayata tát sahadhvaṃ yúdho nara íshu-hastena vṛíshṇâ ‖ [c] sá íshu-hastaiḥ sá nishaṅgí-bhir vaçî sáu-srashṭâ sá yúdha índro gaṇéna | saúsṛishṭa-jít soma-pâ hâhu-çardhy ûrdhvá-dhanvâ práti-hitâbhir ástâ ‖ [d] bṛíhaspate[1] pári dîya[2] ‖ 1 ‖ ráthena raksho-há 'mítrâu[3] apa-bâdhamânaḥ | pra- -bhañjánt sénâḥ pra-mṛiṇó yudhâ jáyann asmâkam edhy avitâ ráthânâm ‖ [e] gotra-bhídaṃ go-vídaṃ vájra-bâhuṃ jáy- antam ájma pra-mṛiṇántam ójasâ | imáu sa-jâtâ ánu vîra- yadhvam índrau sakhâyó 'nu[4] sáu rabhadhvam ‖ [f] hala- -vijnâyá sthávirah prá-vîraḥ sáhasvân[1] vâjî sáhamâna ugráḥ | abhí-vîro abhí-satvâ[5 u. 6] saho-jâ jaítram indra rátham á ti- shṭha go-vít ‖ [g] abhí gotrâṇi sáhasâ gâhamâno 'dâyáḥ[7] ‖ 2 ‖

vîráḥ çatá-manyur índraḥ | duç-cyavanáḥ pṛitanâshâḍ[1] ayudhyò 'smâkau[8] sénâ avatu prá yut-sú ‖ [h] iudrá âsâṃ netâ bṛihaspátir[1] dákshiṇâ yajnáḥ purá etu sómaḥ | deva- -senânâm abhi-bhañjatînâṃ jáyantînâm marúto yantv ágre ‖ [i] índrasya vṛíshṇo váruṇasya râjna âdityânâm marútâu çár- dha ugrám | mahâ-manasâm bhuvana-cyavânâṃ ghósho de-

---

4. apratirathasûktam (agnipraṇayanânûgam). [1] ohne avagraha. [2] so ([a]a) AW; diyâ P. 3, 12 (da P. die Abtheilung in kaṇḍikâ nicht anerkennt), s. Note [13]. [3] so ([a]âu) AW, s. P. 9, 21. [4] so ([o] 'n[o]) AW, s. P. 12, 4. [5] so ([o] a[a]) AW, s. P. 11, 3. [6] zu s[o] s. P. 6, 12. [7] so ([o] 'd[o]) AW, s. P. 12, 8. [8] so ([o] 's[o]) AW, s. P. 12, 7.

vănâṃ jáyatâm úd asthât ‖ [k] asmăkam índraḥ sám-ṛiteshu dhvajéshv asmăkaṃ yắ íshavas tắ jayantu ‖ 3 ‖ asmăkaṃ vîrắ út-tare bhavantv asmắn[9] u devà avatâ[10] háveshu ‖ [l] úd dharshaya maghavann ắyudhâny[1] út sátvanâṃ mâmakắnâṃ máhâṅsi | úd vṛitra-han vâjínâṃ vắjinâny úd ráthânâṃ jáyatâm etu ghóshaḥ ‖ [m] úpa pré 'ta jáyatâ[10] nara sthirắ vaḥ santu bâbấvaḥ | índro vaḥ çárma yachatv anấ-dhṛishyă yáthă 'satha ‖ [n] áva-sṛishṭâ párâ pata çáravye bráhma-saṅçitâ | gáchâ 'mítrân prá ‖ 4 ‖ viça maí 'shâṃ kấm canó[1] 'c chishaḥ ‖ [o] mármâṇi te várma-bhiç châdayâmi sómas tvâ rā́jâ 'mṛítenâ 'bhí vastâm | urór váríyo várivas te astu[11] jáyantaṃ tvấm ánu madantu devấḥ ‖ [p] yátra bâṇấḥ sam-pátanti kumârấ[1] vi-çikhắ iva | índro nas tátra vṛitra-hắ viçvâ-hắ[12] çárma yachatu ‖ 5 ‖ dîyâ[13], 'dâyó, jayantv, amítrân prá, catvárinçác ca ‖ 4 ‖

5, 4, 6, 3. 4. — K. 18, 5. 21, 10. — Vs. 17, 33-49. Ç. 9, 2, 3, 6, Kâ. 18, 3, 17. (11, 1, 9. 13, 3, 10). — ghanâghanaḥ[14] — animisha ity ani-mishaḥ — somapâ iti soma-pâḥ | bâhuçardhîti bâhu-çardhi — dîya — amitrân — anú | sam iti — balavijnâya iti bala-vijnâyaḥ — sahâsvân — sahojâ iti sahaḥ-jâḥ — adâyaḥ — pṛitanâshâṭ — tâḥ | jayantu — avata — ud iti | harshaya — âyudhâni — upâ | preti — jayata — sthirâḥ — anâdhṛishyâ ity ânâ-dhṛishyâḥ — asâtha — gachâ | amitrân — mâ | eshâm — ud iti | çishaḥ — amṛitena — kumârâḥ — viçvâheti viçva-hâ[12].

5. [a] prăcîm[1] ánu pra-díçam pré 'hi vidvắn[2] agnér

---

4. [9] so (°ân) AW. [10] so (°â) AW, s. P. 3, 10. [11] so (°e a°) AW, s. P. 11, 3. [12] s. P. 3, 5 (an andern Stellen, mit anderm Accent, als Compositum viçvá-'hâ s. IV, 6, 6, 3, oder gar als zwei Wörter: víçvâ | áhâ s. IV, 6, 2, 6). [13] da in diesem â das ă von adâyo mit drin steckt, läfst sich nicht entnehmen, ob als Text hier diyâ oder dîya aufzufassen ist. [14] ghanâghana iti ghanâ-ghanaḥ D prima manu.

5. agnisthâpanam (cityârohaṇâdayo mârutahomântâ aṅgaviçeshâḥ). [1] ohne avagraha. [2] so (°ân) AW.

agne puró-agnir[a] bhave 'há | víçvâ ắçâ dîdyâno ví bhâhy ûrjaṃ no dhehi dvi-páde cátush-pade ‖ [b] kramádhvam agnínâ nắkam úkhyaʊ hásteshu bíbhrataḥ | diváḥ pṛishṭháʊ[4] súvar gatvắ miçrắ devébhir âddhvam[5] ‖ [c] pṛithivyắ ahám úd antárikśham[1] ắ 'ruham antárikshâd dívam ắ 'ruham | divó nắkasya pṛishṭhắt súvar jyótir agâm ‖ 1 ‖ ahám ‖ [d] súvar yánto nắ 'pe "kshanta ắ dyắʊ rohanti ródasî[6] | yajnáṃ yé viçváto-dhârʊ sú-vidvâʊso vi-teniré ‖ [e] ágne pré 'hi prathamó devắ-yatắṃ cákshur devắnâm utá mártyânâm | iyakshamâṇâ bhṛígu-bhiḥ sa-jóshâḥ súvar yantu yájamânâḥ svastí[1] ‖ [f 7] náktoshắsâ[1] sá-manasâ ví-rûpe[6] dhâpáyete[6] çíçum ékaʊ samîcî[1 u. 6] | dyắvâ kshắmâ[8 u. 9] rukmó antár[10] ví bhâti devî agníṃ dhârayan draviṇo-dắḥ ‖ [g] ágne sahasrâ-'ksha ‖ 2 ‖ çata-mûrdhañ chatáṃ[11] te prâ-'ṇâḥ sahásram apâ-'ṇâḥ | tváʊ sâhasrâsya ráyá îçishe tásmai te vidhema vắjâya svắhâ[1] ‖ [h] su-parṇó 'si[12] garútmân[1] pṛithivyắʊ sîda, pṛishṭhé pṛithivyắḥ sîda, bhâsắ 'ntárikśham ắ pṛiṇa, jyótishâ dívam út tabhâna[13], téjasâ díça úd dṛiʊha ‖ [i] â-júhvânaḥ su-prátîkaḥ purástâd[1] ágne svắṃ yónim ắ sîda sádhyâ | asmint sadhá-sthe ádhy[14] út-tarasmin víçve devâḥ ‖ 3 ‖ yájamânaç ca sîdata ‖ [k] pré-'ddho agne[3] dîdihi puró nó 'jasrayâ[15] sûrmyâ yavishṭha | tváʊ çáçvanta úpa yanti vắjâḥ ‖ [l] vidhéma te paramé jánmann agne vidhéma stómair ávare sadhá-sthe | yásmâd yóner ud-árithâ[9] yáje tám prá tvé[16] havîʊshi juhure sám-iddhe ‖ [m] tắʊ savitúr várenyasya citrắm ắ 'hám vṛiṇe su-matíṃ viçvá-janyâm | yắm asya

5. [a] so ([v]o a[o]) ACDW, s. P. 11, 3. [b] so ([o]ḥ p[o]) AW, s. P. 8, 28. [c] âddhvam ACDW. [d] s. P. 4, 17. 11. 40. 31. [e] so schon IV, 1, 10, 4. [f] nicht componirt. [g] so ([o]â) AW, s. P. 3, 10. 8. [h] so ([o]o an[o]) AW, s. P. 11, 3. 12, 7 schol. (8, 16. 18 schol.) [i] [o]nch[o] A, [o]mch[o] W. [k] so ([o]o 'si) AW, s. P. 12, 2. [l] s. P. 5, 14. [m] so ([o]c a[o]) AW, s. P. 11, 3. [n] so (no 'j[o]) AW, s. P. 12, 5. [o] s. P. 4, 10.

Kâṇvo áduhat[s] prá-pînâo[17] sahásra-dhârâm ‖ 4 ‖ páyasâ mahîṃ gâm ‖ [n 18]saptá te agne[14] sam-ídhaḥ saptá jihvâḥ saptá 'rshayaḥ saptá dhâma priyâṇi | saptá hótrâḥ sapta-dhâ tvâ yajanti saptá yónîr â pṛiṇasvâ[9] ghṛiténa ‖ [o]îdṛîṅ[t] câ 'nyâdṛîṅ[t] cai 'tàdṛîṅ[t] ca prati-dṛîṅ ca mitáç ca sám-mitaç ca sá-bharâḥ | [p] çukrá-jyotiç ca citrá-jyotiç ca satyá-jyotiç ca jyótishmâo[ç][t] ca satyáç ca 'rta-pâç câ 'ty-aohâḥ ‖ 5 ‖ [q]ṛita-jíc ca satya-jíc ca sena-jíc ca su-shéṇaç[19] câ 'nty-amitraç ca dûré-amitraç[20] ca gaṇáḥ | [r]ṛitáç ca satyáç ca dhruváç ca dharúṇaç ca dhartâ ca vi-dhartâ ca vi-dhârayáḥ | [s]îdṛíkshâsa[t] etâdṛíkshâsa[t] û[21] shú[19] ṇaḥ[22] sadṛíkshâsaḥ[t] práti-sadṛikshâsa é 'tana | [t]mitâsaç ca sám-mitâsaç ca na ûtáye sá-bharaso maruto yajné asmínn[14]. [u]índraṃ daivîr víço marúto 'nu-vartmâno[23], yáthé 'ndraṃ daivîr víço marúto 'nu-vartmâna[23] evám imáṃ yájamânaṃ daivîç ca víço mânushîç câ 'nu-vartmâno bhavantu ‖ 6 ‖ agâo, sahasrâksha, devâḥ, sahásradhârâm, átyaohâ, ánuvartmânaḥ, shódaça ca ‖ 5 ‖

5, 4, 7, 1-7. — K. 18, 4. 6. 21, 9. 10. — Vs. 17, 65-86. Ç. 9, 2, 3, 24 - 3, 1, 26. Kâ. 18, 4, 1-25. — puroágnir iti puraḥ-agniḥ — âçâḥ — miçrâḥ — eti | aruhaṃ — na | apeti | îkshante — rodásî iti — iyákshamâṇâḥ — naktoshâsâ — virûpe iti vi-rûpe | dhâpayete iti — samîcî iti — kshâmâ — prâṇâ iti pra-ânâḥ — bhâsâ | antarîksham — stabhâna — sâdhyâ[24] — ajásrayâ — udârithety út-âritha — tve iti — eti | aham — prapîṇâṃ iti pra-pîṇâṃ — ṛishâyaḥ — pṛiṇasva — îdṛiṅ — anyâdṛiṅ — etâdṛiṅ — pratîdṛiṅṅ iti prati-dṛiṅ — jyotishmân — sushena iti su-senâḥ — antyámitra ity anti-amitraḥ — dûreámitra iti dûre-amitraḥ — îdṛikshâsaḥ — etâdṛikshâsaḥ | u | sv iti | naḥ | sadṛikshâsaḥ | pratisadṛi-

5. [17] mit dentalem n. [18] so schon 1, 5, 2, 4. 3, 2. [19] s. P. 6, 2. 13, 6. [20] so (°e-a°) AW. [21] s. P. 3, 14. [22] s. P. 7, 2. [23] so (°o 'nu°) AW, s. P. 12, 4. [24] sâdhvîṃ samîcînâm, schol.

kshâsa̱ iti̱ prati-sa̱dṛi̱kshâ̱sa̱ḥ | eti | i̱ta̱na̱ — ma̱rutâḥ | anú-vartmâna̱ ity anú-va̱rtmâ̱na̱ḥ.

24. açvamedhaḥ (6, 6—9)*).

6. [a] jîmū́tasye 'va bhavati prátîkaṃ yád varmī́ yā́ti sa-mádâm upá-sthe | ánâ-viddhayâ tanúvâ jaya tváꣳ sá tvâ vármaṇo mahimā́ pipartu || [b] dhánvanâ gā́ dhánvanâ ''jíṃ jayema dhánvanâ tîvrā́ḥ sa-mádo jayema | dhánuḥ çátror apa-kâmáṃ kṛiṇoti dhánvanâ sárvâḥ pra-díço jayema || [c] vakshyántî 'vé 'd ā́ ganîganti kárṇam priyáꣳ sákhâyam pari-shasvajânā́ | yóshe 'va çiñkte ví-tatā́ 'dhi dhánvan || 1 || jyā́ iyáꣳ[1] sámane pâráyantî || [d] té[2] â-cárantî[2] sámane 'va yóshâ mâté 'va putrám bibhṛitâm upá-sthe[3] | ápa çátrûn vidhyatâꣳ saṃ-vidâné[2] ā́rtnî[2] imé[2] vi-shphurántî[2 u. 4] amítrân || [e] bahvînā́m pitā́ bahúr asya putráç ciçcā́ kṛiṇoti sámanâ 'va-gátya | ishu-dhíḥ sáñkâḥ[5] pṛítanâç ca sárvâḥ pṛishṭhé ní-naddho jayati prá-sûtaḥ || [f] ráthe tíshṭhan nayati vâjínaḥ puró yátra-yatra kâmáyate su-shârathíḥ[6] | abhī́çûnâm[7] mahimā́nam || 2 || panâyata mánaḥ paçcā́d ánu yachanti raçmáyaḥ || [g] tîvrā́n ghóshân kṛiṇvate vṛísha-pâṇayó 'çvâ[8] ráthebhiḥ sahá vâjáyantaḥ | ava-krā́mantaḥ prá-padair amítrân kshiṇánti çátrûꣳr[9] ánapa-vyayantaḥ | [h] ratha-vā́ha-

---

* s. Ind. Stud. 3, 375. 382-3. agniprakaraṇa samhandhâbhâvâd ita ut-kṛishya açvamedhaprakaraṇa samhandho drashṭavyaḥ | adhyayanârtham eva kevalam atra mantrapâṭhaḥ, schol.

6-9. mahâpṛishṭham Ind. Stud. l. c., pṛishṭhya P. 11, 3. 9, 20; 6. açvamedhakartnḥ rathasajjikaraṇabhâvini (?) kavacasvîkârâdiny añgâni. [1] so (°â i°) AW, s. P. 10, 13. [2] s. P. 4, 20. [3] s. P. 4, 21. [4] s. P. 6, 13. (8). [5] oder ob saṃkâḥ, wie ACDW? also eigentlich Compositum? samyak prâptâḥ, schol. s. Nir. 9, 14. [6] so ADFW, susâ° C, s. P. 6, 2. [7] ohne avagraha. [8] so (°o ') AW, s. P. 12, 7. [9] so (°ûꣳr, °âꣳ) AW, s. P. 9, 20.

nau̯ havír asya nā́ma yátrā "yudhaṃ[7] ní-hitam asya várma | tátrā[10] rátham úpa çagmáu̯ sadema viçvā́-'hā[11] vayáu̯ su-manasyámānāḥ || [t] svàdu-shau̯sádaḥ[12] pitáro vayo-dhā́ḥ kṛi-chre-çritaḥ çáktî-vanto[13] gabhîrā́ḥ | citrá-senā íshu-balā ámṛidhrāḥ sató-vîrā urávo vrâta-sâhāḥ || [k] brā́hmaṇāsaḥ || 3 ||

pítaraḥ sómyāsaḥ çivé[14] no dyā́vāpṛithivî́ anéhasā | pûshā́ naḥ pâtu dur-itā́d ṛitâ-vṛidho[15] rákshā[16] mā́kir[7] no aghá-çau̯sa[16] îçata || [l] su-parṇáṃ vaste mṛigó asyâ[16] dánto gó-bhiḥ[7] sáṃ-naddhā patati prá-sûtā | yátrā[10] náraḥ sáṃ ca ví ca drávanti tátrā 'smá-bhyam íshavaḥ çárma yau̯san || [m] ṛíjîte pári vṛiṅgdhí[17] nó 'çmā[8] bhavatu nas tanū́ḥ | sómo ádhi[16] bravîtu nó 'ditiḥ[8] || 4 || çárma yachatu || [n] ā́ jaṅghanti sā́nv eshāṃ jaghánāu̯[9] úpa jighnate | áçvā-'jani prá-cetasó 'çvânt[6] samát-su codaya || [o] áhir iva bhogaíḥ páry eti bā́húṃ jyā́yā hetím pari-bā́dhamānaḥ | hasta-ghnó víçvā vayúnāni vidvā́n púmān púmāu̯sam pári pātu viçvátaḥ[7] || [p] vánaspate[7] vîḍv-aṅgo hí bhûyā́ asmát-sakhā pra-táraṇaḥ su-vī́raḥ | góbhiḥ[7] sáṃ-naddho asi[18] vîḍáyasvā "-sthātā́ te jayatu jétvāni || [q] diváḥ pṛithivyā́ḥ pári[19] || 5 || ója úd-bhṛitaṃ vánaspáti-bhyaḥ páry ā́-bhṛitau̯ sáhaḥ | apā́m ojmā́-nam pári góbhir[7] ā́-vṛitam índrasya vájrau̯ havíshā rátham yaja || [r] índrasya vájro marútām ánîkam mitrásya gárbho váruṇasya nā́bhiḥ | sé 'mā́m[20] no havyá-dātiṃ jushāṇó déva ratha práti havyā́ gṛibhāya || [s] úpa çvâsaya pṛithivī́m utá dyā́m puru-trā́ te manutāṃ ví-shṭhitaṃ jágat | sá dundubhe sa-jū́r índreṇa devaír dū́rāt || 6 || dávîyo ápa[16] sedha çátrūn || [t] ā́ krandaya bálam ójo na ā́ dhā ní shṭanihi[21] dur-

---

5. [19] so (°ā) AW, s. P. 3, 8. [11] s. die Note [12] zu IV, 6, 4, 5. [12] s. P. 6, 2. [13] s. P. 3, 7. [14] s. P. 4, 11. [15] s. P. 3, 2. [16] so (°o a°) AW, s. P. 11, 3. [17] °ṛidh° ACDW. [18] so (°o asi) AW, s. P. 12, 3. [19] s. P. 8, 28 schol. [20] s. P. 5, 17. [21] s. P. 6, 4 (Whitney p. 161. 168).

-itā̆ bā̆dhamānaḥ | ápa protha dundubhe duchúnāṁ[7-9] itá índrasya mushṭír asi vîḍáyasva || [u]ā̆ 'mū̆r aja praty-ā̆vartaye[22] 'mā̆ḥ ketu-mád dundubhír vâvadīti | sám áçva-parṇāç cáranti[23] no náro 'smā̆kam[8] indra rathíno jayantu || 7 || dhánvan, mahimā̆nam, brā̆hmaṇāsó, 'ditiḥ, pṛithivyā̆ḥ pā́ri, dūrā̆d, ékacatvāriṁçac ca || 6 ||

K. Açv. 6, 1. — Vs. 29, 38-57. — gâḥ — vakshyantī | iva | it | eti — parishasvajâneti pari-sasvajâná | yoshā̆ | iva | çiñkte[24] — jyâ | iyam — te iti — âcarántī ity ā̆-carántī | samānâ | iva — mâtâ | iva — upastha ity upa-sthe — samvidâne iti sam-vidâne | ârtnī iti | ime iti | vishphurantī iti vi-sphurantī — samānâ | avagatyety áva-gatyā — samkā̆ḥ — sushârathir iti su-sârathiḥ | abhiçū̆nām — açvā̆ḥ — çatrū̆n — âyudham — tatrā — viçvâheti viçvâ-ahā̆[11] — svâdushasadā iti svādu-sasadāḥ — çaktīvantā iti çakti-vantāḥ — çive iti — ṛitâvṛidhā ity ṛita-vṛidhāḥ | rakshā | mākiḥ — asyâḥ | dantāḥ — yatrā — aditiḥ — sānú — açvā̆janīty açvā-ajani — jyâyā̆ḥ — âsthâtety ā̆-sthâtâ — parītī | ābhṛitam ity â-bhṛitam — saḥ | imām — vishṭhitam iti vi-sthitam — eti | dhāḥ | niḥ | staṇihi — duchunā̆n — eti | amūḥ — pratyâvartayeti prati-âvartaya — caránti.

7. [a]1 yád ákrandaḥ prathamā́m jā̆yamāna ud-yánt samudrā̆d[2] utá vā púrīshāt | çyenásya pakshā̆ hariṇásya bāhū̆[3] upa-stútyam máhi jātā́m te arvan[4] || [b]yaména dattā́m tritá enam âyunag[5] índra enam[6] prathamó ádhy[4] atishṭhat | gandharvó asya[4] raçanā̆m agribhnāt sū̆rād áçvam vasavo nír atashṭa || [c]ási yamó ási[7] ādityó arvann[4] ási tritó gúhyena vraténa | ási sómena samáyā ví-priktaḥ || 1 || āhús te[8]

---

6. [22] als Compositum. [23] betont! [24] [o]ñt[o] ADW.

7-9. homaḥ, açvastomîyâ mantrāḥ pañcatriñçat, avaçishṭâs tu pañcamakāṇḍe samāmnāsyante (s. V, 1, 11. 2, 11.12. 4, 12). [1] so schon IV, 2, 8, 1. [2] ohne avagraha. [3] s. P. 4, 5. [4] so ([o]e a[o] und [o]o a[o]) AW, s. P. 11, 3. [5] so (ây[o]) ACDW. [6] zu ṇ s. P. 7, 8. [7] so ([o]o asy) AW, s. P. 12, 3. [8] so ([o]s te) AW.

trī́ṇi diví bándhanâni || [d] trī́ṇi ta âhur diví bándhanâni trī́ṇy ap-sú trī́ṇy antáḥ samudré[2] | uté 'va me váruṇaç chantsy arvan yátrâ[9] ta âhúḥ paramáṃ janítram || [e] imā́ te vâjinn ava-mā́rjanânî 'mā́ çaphā́nâ◡ sanitúr ni-dhā́nâ | átrâ[9] te bhadrā́ raçanā́ apaçyam ṛitásya yā́ abhi-rákshanti go-pā́ḥ || [f] âtmā́naṃ te mánasâ "rā́d ajânâm avó divā́ || 2 || patáyantam pataṃgám[2] | çíro apaçyam[4] pathí-bhiḥ su-gébhir areṇú-bhir jéhamânam patatrí || [g] átrâ[9] te rûpám ut-tamám apaçyaṃ jígîshamâṇam ishá ā́ padé góḥ | yadā́ te márto ánu[10] bhógam ā́naḍ ā́d íd grásishṭha óshadhîr[2] ajîgaḥ[11] || [h] ánu tvâ rátho ánu[10] máryo arvann[4] ánu gā́vó 'nu[12] bhágaḥ kanī́nâm | ánu vrā́tâsas táva sakhyám îyur ánu devā́ mamire vîrỳam || 3 || te || [i] hiraṇya-çṛiñgó 'yo[12] asya[4] pā́dâ máno-javâ ávara índra âsît | devā́ íd asya havir-ádyam âyan yó árvantam[4] prathamó adhy-átishṭhat[4] || [k] îrmā́-'ntâsaḥ sílika-madhyamâsaḥ sá◡ çū́raṇâso[13] divyā́so átyâḥ[4] | ha◡sā́ iva çreṇi-çó yatante[14] yád ā́kshishur divyám ájmam áçvâḥ || [l] táva çárîram patayishṇv̀ arvan táva cittáṃ vā́ta iva dhrájîmân[2] | táva çṛiñgâṇi ví-shṭhitâ puru-trā́ 'raṇyeshu járbhurâṇâ caranti || [m] úpa || 4 || prā́ 'gâc chásanaṃ vâjy árvâ deva-drī́câ mánasâ dī́dhyânaḥ | ajáḥ puró nîyate nā́bhir asyā́ 'nu paçcā́t kaváyo yanti rebhā́ḥ || [n] úpa prā́ 'gât paramáṃ yát sadhá-stham árvâ◡[15] áchâ[9] pitáram mâtáraṃ ca | adyā́[9] devā́ñ júshṭa-tamo[16] hí gamyā́ áthā́ " çâste dâçúshe vā́ryâṇi || 5 || vípṛikto, divā́, vîryàm, úpaí, 'kân ná catvâri◡çác ca || 7 ||

K. Açv. 6, 3. — Vs. 29, 12-24. — bâhû iti — âyunak — enam — vasavaḥ — te | âhuḥ — atrà | te | bhadrâḥ —

7. [9] so (°â) AW, s. P. 3, 8. [10] so (°o anu) AW, s. P. 11, 5 (gegen 12, 4). [11] s. P. 8, 8. [12] so (°o ') AW, s. P. 12, 4. [13] als zwei Wörter! sam gehört zu yatante, s. Mahîdhara. [14] s. schol. zu P. 4, 38. [15] so (°â◡) AW, s. P. 9, 20. [16] °nj° A, °ṃj° W.

ârât | ajânâm — atrâ | te — ishaḥ | eti — ajîgaḥ — devâḥ — ayâḥ | asya | pâdâḥ — avâraḥ — îrmântâsa itîrma--antâsaḥ — sam iti | çûrâṇâsaḥ — patayishṇu — dhrajîmân — vishṭhiteti vi-sthitâ — arâṇyeshu — upa | preti | agât — vâjî — arvân | achâ — adya — athâ | eti.

8. [a] mấ no mitró váruṇo aryamấ[1] "yúr índra ṛibhu--kshấ marútaḥ pári khyan | yád vâjíno devá-jâtasya sápteḥ pra-vakshyấmo vidáthe vîryầṇi ‖ [b] yán nir-ṇíjâ rékṇasâ prấ--vṛitasya[2] râtím gṛibhîtấm mukható[2] náyanti | sú-prâṅ ajó mémyad viçvá-rûpa indrâ-pûshṇóḥ priyám ápy eti páthaḥ ‖ [c] eshá chấgaḥ puró áçvena[1] vâjínâ pûshṇó bhâgó nîyate viçvá-devyaḥ | abhi-príyam yát puroḍấçam[2] árvatâ tváshṭé 't ‖ 1 ‖ enaꣳ sauçravasấya[2] jinvati ‖ [d] yád dhavíshyam ṛitu-çó deva-yấnam trír mânushâḥ páry áçvam náyanti | átrâ[3] pûshṇáḥ prathamó bhâgá eti yajnám devébhyaḥ prati--vedáyann ajáḥ ‖ [e] hótâ 'dhvaryúr ấ-vayâ agnim-indhó grâva--grâbhá utá çáꣳstâ sú-vipraḥ | téna yajnéna sv-araṃkṛitena sv-ishṭéna vakshâṇâ ấ pṛiṇadhvam ‖ [f] yûpa-vraskấ utá yé yûpa-vâbấç cashấlaṃ yé açva-yûpấya[4] tákshati | yé cấ 'rvate pácanaꣳ sam-bháranty utó ‖ 2 ‖ téshâm abhí-gûrtir na invatu ‖ [g] úpa prấ 'gât su-mán me 'dhâyi[5] mánma devấnâm ấçâ úpa vîtá-pṛishṭhaḥ | ánv enaṃ víprâ ṛíshayo madanti devấnâm pushṭé cakṛimâ[a] su-bándhum ‖ [h] yád vâ--jíno dấma saṃ-dânam árvato yấ çîrshaṇyấ raçanấ rájjur asya | yád vâ ghâ 'sya prá-bhṛitam âsyè tṛiṇaꣳ sárvâ tấ te ápi[4] devéshv astu ‖ [i] yád áçvasya kravíshaḥ ‖ 3 ‖ má--kshikấ "ça yád vâ svárau svá-dhitau riptám ásti | yád dhás--

---

8. ta 'evâ 'nye kecit; anuvâkabhedas tu sâmpradâyikaḥ, ayajnasaṃyuk--teshu prayogeshu mantrabhedârtho vâ. [1] so (°o a°) AW, s. P. 11, 3. [2] ohne avagraha. [3] so (°â) AW, s. P. 3, 8. 10. [4] so (°e a°) AW, s. P. 11, 3 (12, 7 schol.) [5] so (°e ') AW, s. P. 12, 7.

tayoḥ çamitúr yán nakhéshu sárvâ tấ te ápi[4] devéshv astu ‖ [k] yád ŭvadhyam[2] udárasyâ[2] 'pa-vắti yá âmásya krav-ísho gandhó ásti[1] | su-kṛitấ tác chamitắraḥ kṛiṇvantû 'tá médhaw çrita-pắkam pacantu ‖ [l] yát te gắtrâd agnínâ pac-yámânâd abhí çŭlaṃ ní-hatasyâ 'va-dhắvati | mấ tád bhŭ-myâm ấ çrishan mấ tríṇeshu devébhyas tád uçád-bhyo râtám astu ‖ 4 ‖ íd, utó, kravíshaḥ, çrishat, saptá ca ‖ 8 ‖

K. Aç. 6, 4. 5. — Vs. 25, 24-34. — âyuḥ — ṛibhukshâ ity ṛibhu-kshâḥ — yat | niṛṇijeti níḥ-nijấ — prâvṛitasya — indrâpûshṇor itîndrâ-pûshṇoḥ — tvashṭấ | it — atrâ — âvâyâ ity â-vayâḥ — ŭto itî — upâ | preti | agât | sumad iti su-mat | me | adhâyi — cakṛima — âçâ — yat | hastâ-yoḥ — yat — eti | çrishat.

9. [a] yé vâjinam pari-páçyanti pakvám yá îm âhúḥ surabhír[1] nír hare 'ti | yé cấ 'rvato mâwsa-bhikshấm upấ-"sata utó téshâm abhí-gûrtir na invatu ‖ [b] yán ní'kshaṇam[2] mâwspácanyâ[1] ukhấyâ yấ pắtrâṇi yûshṇấ â-sécanâni | ûsh-maṇyâ 'pi-dhấnâ carûṇấm aṅkấḥ sûnấḥ pári bhûshanty âçvam ‖ [c] ni-krámaṇaṃ ni-shádanaṃ vi-vártanaṃ yác ca pấḍbîçam[1] árvataḥ | yác ca papaú yác ca ghâsím ‖ 1 ‖ jaghấsa sárvâ tấ te ápi[2] devéshv astu ‖ [d] mấ tvâ 'gnír dhvan-ayŭd dhûmá-gandhir mó 'khấ bhrấjanty abhí vikta jâ-ghriḥ[4] | ishṭấm vîtám abhí-gûrtaṃ váshaṭ-kṛitaṃ táṃ devấ-saḥ práti gṛibhṇanty áçvam ‖ [e] yád áçvâya vấsa upa-stṛiṇánty adhî-vâsấṃ[5] yấ hiraṇyâny asmai | saṃ-dắnam árvantam pấḍbîçam[1] priyấ devéshv ấ yâmayanti ‖ [f] yát te sâdé má-hasâ çŭ-kṛitasya pấrshṇiyâ vâ káçayâ ‖ 2 ‖ vâ tutóda | srucé 'va tấ havísho adhvaréshu[6] sárvâ tấ te bráhmaṇâ sûda-

9. avaçishṭâ açvastotramantrâḥ. [1] ohne avagraha. [2] ni° ACDW. [3] so (°e a°) AW, s. P. 11, 3. [4] °ghn° W prima manu; âghrâṇayogyâ sugandhâ, schol. [5] s. P. 3, 7 adhî° C beide Male. [6] so (°o a°) AW, s. P. 11, 3.

yâmi ‖ [a] cátus-triᴗçad vâjíno devá-bandhor váṅkrîr áçvasya svá-dhitiḥ sám eti | áchidrâ gấtrâ vayúnâ kṛṇota párush=-parur[7] anu-ghúshyâ[8] ví çasta ‖ [b] ékas tváshṭur áçvasyâ[8] vi-çastấ dvấ yantấrâ bhavatas tátha 'rtúḥ | yấ te gấtrâṇâm ṛitu-thấ kṛṇómi tấ-tâ píṇḍânâm prá juhomy agnaú ‖ [i] mấ tvâ tapat ‖ 3 ‖ priyá âtmấ 'pi-yántam mấ svá-dhitis tanúva ấ tishṭhipat te | mấ te gṛidhnúr avi-çastấ 'ti-hấya chidrấ gấtrâṇy asinâ mithû[9] kaḥ ‖ [k] ná vấ uv[10] etán mriyase ná rishyasi devấᴗ[11] íd eshi pathí-bhiḥ su-gébhiḥ | hárî[12] te yúñjâ[13] príshatî[12] abhûtâm úpâ 'sthâd vâjî dhurí rấsabhasya ‖ [l]su-gávyam no vâjî sv-áçviyam puᴗsáḥ putrấᴗ[11] utá viçvâ-púshaᴗ[14] rayím | anâgâs-tvám no áditiḥ[6] kṛiṇotu kshatrấṃ no áçvo[6] vanatâᴗ havíshmân[1] ‖ 4 ‖ ghâsím, káçayâ, tapad, rayím, náva ca ‖ 9 ‖

K. Açv. 6, 5. — Vs. 25, 35-45. — ye | îm — surabhiḥ | nir iti | hara | iti — upâsâta ity úpa-âsâte | uto iti — yat | nîkshâṇam | mâᴗspacânyâḥ — agniḥ | dhvanayit — mâ | ukhâ | bhrâjântî — vîtam — adhîvâsam ity ádhi-vâsam — sâde — sruca | iva — paríshparur iti paríḥ-paruḥ | anughushyety ánu-ghushyâ — açvásya | viçasteti vi-çastâ — tathấ | ṛituḥ — mithú | kaḥ — vai | u | etat — devân — harî iti — príshatî iti — svaçviyam iti su-açviyam — putrân — viçvâpushaṃ iti viçva-pushám — anâgâstvam ity ánâgâḥ-tvam.

áçman, yá imó, 'd enam, âçúḥ çíçânaḥ, prấcîm, jîmûtasya, yád ákrando, mấ no mitró, yé vâjínam, náva ‖ 9 ‖

áçman (1, 1), manoyújam (2, 6), prấcim ánu (5, 1), çárma yachatu (6, 5), téshâm abhígûrtiḥ (8, 3), shaṭcatvâriᴗçat ‖ 46 ‖ [15]

iti taittirîyasaṃhitâyâṃ caturthakâṇḍe shashṭhaḥ prapâṭhakaḥ ‖

---

9. [7] s. P. 8. 32 schol. [8] so (°â) AW, s. P. 3, 12. 8. [9] so (°û) AW, s. P. 3, 14 (5, 4 schol.). [10] so (uv) AFW, s. P. 9, 16. [11] so (°âᴗ) AW, s. P. 9, 20. [12] s. P. 4. 15. [13] yuktau, schol. [14] s. P. 3, 5. [15] W fügt hinzu: açman havishmân.

17. (Fortsetzung und Schluſs) agniḥ (7, 1—14).

1. [a] ágnâ-vishṇû[1] sa-jóshase 'mâ vardhantu vâṃ gíraḥ | dyumnaír vâjebhir â gatam ‖ [b][2] vâjaç ca me pra-savâç ca me prá-yatiç ca me prá-sitiç ca me dhîtíç .. krátuç .. svâraç .. çlókaç .. çrâváç .. çrútiç .. jyótiç .. súvaç .. prâ-'ṇâç ca me 'pâ-'náḥ ‖ 1 ‖ ca me vy-ânâç ca mé 'suç ca me cittáṃ[3] ca ma â-dhîtaṃ .. vâk .. mánaç .. cákshuç .. çrótraṃ .. dákshaç .. bálaṃ ca ma ójaç ca me sáhaç ca ma âyuç ca me jarâ ca ma âtmâ .. tanûç ca me çárma .. várma ca mé 'ṅgâni ca me 'sthâni .. párûṃshi .. çárîrâṇi ca me ‖ 2 ‖ apânás, tanûç ca me, 'shṭâdaça ca ‖ 1 ‖

5, 4, 8, 1. — K. 18, 7. 21, 11. — Vs. 18, 1-8. Ç. 9, 3, 2, 1-6. Kâ. 18, 5, 1. — agnâvishṇû ity agnâ-vishṇû — imâḥ — vyâna iti vi-ânaḥ — asúḥ — aṅgâni — asthâni.

2. jyaishṭhyaṃ ca ma âdhi-patyaṃ ca me manyúç .. bhâmaç ca mé 'maç ca mé 'mbhaç .. jemâ .. mahimâ .. varimâ .. prathimâ .. varshmâ .. drâghuyâ[1] .. vṛiddhám .. vṛiddhiç .. satyám .. çrad-dhâ .. jágac ca ‖ 1 ‖ me dhánaṃ .. váçaç .. tvíshiç .. kṛîḍâ .. módaç .. jâtáṃ .. janishyámâṇaṃ .. sû-'ktáṃ .. su-kṛitáṃ .. vittáṃ .. védyaṃ .. bhûtáṃ .. bhavishyác[2] .. su-gáṃ .. su-páthaṃ ca ma ṛiddhám ca ma ṛiddhiç .. kḷiptám .. kḷiptiç .. matiç .. su-matiç ca me ‖ 2 ‖ jágac cá, 'rddhiç, cáturdaça ca ‖ 2 ‖

K. 18, 7. 8. — Vs. 18, 4. 5. 11. — drâghuyâ — çraddheti çrat-dhâ — sûktam iti su-uktam.

7, 1-14. vasordhârâdayaḥ çishṭâḥ saṃskâraḥ; 1-11. vasordhârâ. [a] s. P. 4, 5. [2] ekâdaçânuvâkâtmako mantra ucyate; anuvâkabhedas tv ayajnasaṃyukte karmaṇi pṛithak (°k mit virâma) mantratvenâ '(nu)shṭheyatvâd upapadyate, schol. [3] vyânaç ca me balam W. (foll. 64. 65, mit anuv. 1-6, sind daselbst neu, ohne Accente).

2. [1] ohne avagraha. [2] °shyaṃ W.

3. çáṃ ca me máyaç .. priyáṃ .. 'nu-kâmáç .. kắmaç .. saumanasáç[1] .. bhadráṃ .. çréyaç .. vásyaç .. yáçaç .. bhágaç .. dráviṇaṃ .. yantắ .. dhartắ .. kshémaç .. dhṛitiç .. víçvaṃ ca ‖ 1 ‖ me máhaç .. saṃ-víc .. jnắtraṃ .. sũç .. pra-sũç .. sîraṃ .. layáç ca ma ṛitáṃ .. 'mṛitaṃ .. 'yakshmáṃ ca mé 'nâmayac .. jîvắtuç .. dîrghâyu-tváṃ .. 'namitráṃ ca mé 'bhayaṃ .. su-gáṃ .. çáyanaṃ .. sû-'shắ .. su-dinaṃ ca me ‖ 2 ‖ víçvaṃ ca, çáyanam, ashṭaú ca ‖ 3 ‖

K. 18, 8. 9. — Vs. 18, 8. 7. 6. — anắmayat — dîrghâyutvam iti dîrghâyu-tvam[2] — sûsheti su-ushâ.

4. ũrk ca me sûnṛitâ[1] .. páyaç .. rásaç .. ghṛitáṃ .. mádhu .. ságdhiç[1] .. sá-pîtiç .. kṛishíç .. vṛishṭiç[2] .. jaîtraṃ ca ma aúd-bhidyaṃ .. rayíç .. rắyaç .. pushṭáṃ .. púshṭiç .. vi-bhú ca ‖ 1 ‖ me pra-bhú .. bahú .. bhũyaç .. pûrṇáṃ .. pûrṇá-taraṃ ca mé 'kshitiç .. kũyavâç[1] ca mé 'nnaṃ ca mé 'kshuc .. vrîháyaç .. yávâç .. mắshâç .. tílâç .. mudgắç .. khalvâç .. godhũmâç[1] .. masúrâç .. priyáṃgavaç[1] ca mé 'ṇavaç .. çyâmắkâç .. nîvắrâç[1] ca me ‖ 2 ‖ vibhú ca, masúrâç, cáturdaça ca ‖ 4 ‖

5, 4, 8, 2. — K. 18, 9. 21, 11. — Vs. 18, 9. 10. 12. — sûnṛitắ — sagdhiḥ — audbhidyam ity aut-bhidyam — akshitiḥ — kûyávâḥ — akshút — aṇávaḥ.

5. áçmâ ca me mṛittikâ .. giráyaç .. párvatâç .. sikatâç .. vánaspátayaç[1] .. hiraṇyaṃ ca mé 'yaç .. sîsaṃ .. trápuç[2] .. çyâmáṃ .. lohắṃ .. 'gniç ca ma ắpaç .. vîrúdhaç[1] ca ma óshadhayaç[1] .. kṛishṭa-pacyáṃ ca ‖ 1 ‖

---

3. [1] ohne avagraha. [2] dirghayu-tvam D.
4. [1] ohne avagraha. [2] als paroxytonon (s. 9, 1)!
5. [1] ohne avagraha. [2] so (°puç) AW, s. P. 5, 4.

me 'kṛishṭa-pacyáṃ .. grắmyàç ca me paçáva âraṇyắç ca yajnéna kalpantâṃ, vittáṃ ca me víttiç .. bhûtáṃ .. bhűtiç .. vásu .. vasatíç .. kárma .. çáktiç ca mé 'rthaç ca ma émaç ca ma ítiç .. gátiç ca me ‖ 2 ‖ kṛishṭapacyáṃ câ, 'shṭắ-catvâriꣳçac ca ‖ 5 ‖

5, 4, 8, 3. — K. 18, 10. 21, 11. — Vs. 18, 13-15. — ayàḥ — trapú[2] — kṛishṭapacyam iti kṛishṭa-pacyam — akṛishṭa-pacyam ity ákṛishṭa-pacyam — arthâḥ.

6. agníç ca ma índraç ca me, sómaç .. índraç .., savitắ .. índraç .., sárasvatī[1] .. índraç .., pûshắ .. índraç .., bṛíhaspátiç[1] .. índraç .., mitráç .. índraç .., váruṇaç .. índraç .., tváshṭâ ca ‖ 1 ‖ ma índraç .., dhâtắ .. índraç .., víshṇuç .. índraç .., 'çvínau .. índraç .., marútaç .. índraç .., viçve ca me devắ índraç .., pṛithivī .. índraç .., 'ntárikṣham .. índraç .., dyaúç .. índraç .., díçaç .. índraç .., mûrdhắ .. índraç .., prajắ-patiç .. índraç ca me ‖ 2 ‖ tváshṭâ ca, dyaúç ca ma, ékaviꣳçatiç ca ‖ 6 ‖

5, 4, 8, 3. — K. 18, 10. 21, 11. — Vs. 18, 16-18. Ç. 9, 3, 2, 9.

7. aꣳçúç ca me raçmíç ca mé 'dâbhyaç ca mé 'dhi-patiç ca ma upâ-'ꣳçúç ca me 'ntar-yâmáç ca ma aindra-vâyavaç .. maitrâ-varuṇáç .. âçvináç .. prati-prasthắnaç .. çukráç .. manthī .. âgrayaṇáç .. vaiçva-deváç .. dhruváç .. vaiçvânaráç[1] ca ma ṛitu-grahắç ca ‖ 1 ‖ me 'ti-grâhyâç ca ma aindrâ-'gnáç .. vaiçva-deváç .. marutvatīyâç[1] .. máhe-'ndráç ca ma âdityáç .. sâvitráç .. sârasvatáç[1] .. paushṇáç .. pâtnî-vatáç .. hári-yojanáç[2] ca me ‖ 2 ‖ ṛitugrahắç ca, cátustriꣳçac ca ‖ 7 ‖

---

6. ardhendrâṇi. [1] ohne avagraha.

7. [1] ohne avagraha. [2] hâryoj° D prima manu (vor iti), râriyo° W (!).

5, 4, 8, 3. — K. 18, 11. 21, 11. — Vs. 18, 19. 20. Ç. 9, 3, 2, 10. — adâbhyaḥ — aindrâgna ity aindra-agnaḥ — mâhendra iti mâhâ-indraḥ.

8. idhmáç ca me barhíç .. védiç .. dhishṇiyâç .. srúcaç .. camasâç .. grâvâṇaç .. sváravaç ca ma upa-ravâç .. 'dhi-shávaṇe[1] .. droṇa-kalaçáç .. vâyavyâni .. pûta-bhṛíc ca ma â-dhavanîyaç ca ma âgnî-'dhraṃ .. havir-dhânaṃ .. gṛihâç .. sádaç .. puroḍâçâç[2] .. pacatâç .. 'va-bhṛithâç .. svagâ-kâráç ca me ‖ 1 ‖ gṛihâç ca, shódaça ca ‖ 8 ‖

5, 4, 8, 4. — K. 18, 11. 21, 11. — Vs. 18, 21. — adhishavâṇe ity ádhi-savâne — âgnîdhraṃ ity âgni-idhraṃ.

9. agniç ca me gharmáç .. 'rkáç .. sûryaç .. prâ-'ṇáç .. 'çva-medháç .. pṛithivî ca mé 'ditiç .. ditiç .. dyaúç .. çákvarîr aṅgúlayo diçaç ca me yajnéna kalpantâm, ṛik ca me sâma .. stómaç .. yájuç .. dîkshâ .. tápaç ca ma ṛitúç .. vratáṃ .. 'ho-râtráyor vṛishṭyâ[1] bṛihad-rathantaré[2] ca me yajnéna kalpetâm ‖ 1 ‖ dîkshâ, 'shṭâdaça ca ‖ 9 ‖

5, 4, 8, 4. — K. 18, 11. 21, 11. — Vs. 18, 22. 23. Ç. 9, 3, 3, 1. 12-14. — aditiḥ — ditiḥ — çakvarîḥ | aṅgulâyaḥ | diçâḥ | ca | me | yajnenâ | kalpantâm | ṛik — me | ahorâtrayor ity ahaḥ-râtrayôḥ | vṛishṭyâ | bṛihadrathaṃtare iti bṛihad-rathaṃtare.

10. gárbhâç ca me vatsâç .., try-áviç .. try-avî .., ditya-vâṭ .. dityauhî[1] .., páñcâ-'viç .. pañcâ-'vî .., tri-vatsáç .. tri-vatsâ .., turya-vâṭ .. turyauhî[1] .., pashṭha-vâc[2] .. pashṭhauhî[1] .., ukshâ .. vaçâ ca ma, ṛishabháç ca

8. yajnâyudhâni. [1] s. P. 4, 11. [2] ohne avagraha.

9. [1] als oxytonon (s. 4, 1)! [2] s. P. 4, 11.

10. [1] ohne avagraha. [2] so (°c, resp. °ṭ) AC. D sec. manu (beide Male, vor iti resp. °d). F; °ṭ W. D prima manu (beide Male, vor iti resp. °d).

‖ 1 ‖ me vehác[1] ca me 'naḍvâñ[1] ca[a] me dhenúç ca ma; ấyur yajnéna kalpatâm, prâ-'ṇó y. k., apâ-'nó y. k., vy-ânó y. k., cákshur y. k., çrótraṃ y. k., máno y. k., vấg y. k., âtmấ y. k., yajnó y. k. ‖ 2 ‖ rishabháç, catvârioçác ca ‖ 10 ‖

5, 4, 8, 5. — K. 18, 12. 21, 11. — Vs. 18, 26. 27. Ç. 9, 3, 3, 7. — tryavịr iti tri-aviḥ — tryạvîti tri-ạvî — dịtyạvâḍ iti ditya-vât — dịtyauhî — pañcâvịr iti pañcâ-ạviḥ — pạñcâvîti pañca-ạvî — turyạvâḍ iti turya-vât — turyauhî — pashṭhạvâd[2] iti pashṭha-vât[2] — pạshṭhauhî — vẹhat — ạnaḍvân — vyấna iti vi-ạnaḥ.

11. [a] ékâ ca me tisráç .. páñca .. saptá .. náva ca ma ékàdaça[1] .. tráyo-daça .. páñca-daça .. saptá-daça .. náva--daça ca ma éka-vioçatiç .. tráyo-vioçatiç .. páñca-vioçatiç .. saptá-vioçatiç .. náva-vioçatiç ca ma éka-trioçac .. tráyas--trioçac ca ‖ 1 ‖ me. [b] cátasraç ca me 'shṭaú .. dvấdaça[1] .. shódaça[1] .. vioçatiç .. cátur-vioçatiç .. 'shṭấ-vioçatiç .. dvấtrioçac[1] .. shát-trioçac .. catvârioçác .. cátuç-catvârioçac .. 'shtấ-catvàrioçac ca me. [c] vấjaç ca pra-savấç cà 'pi-jáç ca krátuç ca súvaç ca mûrdhấ ca vy-áçniyaç cà "ntyâyanáç[1] cấ 'ntyaç ca bhauvanáç ca bhúvanaç cấ 'dhi--patiç ca ‖ 2 ‖ tráyastrioçac ca, vyáçniya, ékâdaça ca ‖ 11 ‖

5, 4, 8, 5. 6. — K. 18, 12. 21, 11. — Vs. 18, 24. 25. 28. Ç. 9, 3, 3, 2 - 6, 8. 9. — ạshṭâvioçatịr ity ạshṭà-vioçatiḥ — vyaçniya iti vi-açniyaḥ — ântyâyạnaḥ — antyâḥ.

12. [a] vấjo naḥ saptá pra-díçaç cátasro và parâ-vátaḥ | vấjo no víçvair devair dhána-sâtâv ihấ 'vatu ‖ [b] víçve adyá[1] marúto viçva ûtî́ víçve bhavantv agnáyaḥ sám-iddhâḥ | víçve

---

10. [3] [a]nc[e] A, [e]m c[e] W; s. P. 5, 21.

11. [1] ohne avagraha.

12-14. vihavya (s. P. 11, 8); 12. vâjaprasaviyahomaḥ (in W fehlt das diesen anuvâka und den ersten Vers von annv. 13 enthaltende Blatt, fol. 67). [1] so ([e] a[e]) A, s. P. 11, 8 (12, 7 schol.).

no devā ávasā [a] gamantu víçvam astu dráviṇam vājo asmé[2 a. 3] || [c] vājasya pra-savám devā ráthair yātā[4] hiraṇyáyaiḥ | agnír índro bṛihaspátir[5] marútaḥ sóma-pîtaye || [d 5] vāje-vāje 'vata[7] vājino no dhāneshu || 1 || viprā amṛitā ṛita-jñāḥ | asyá mādhvaḥ pibata mādayadhvam tṛiptā yāta pathí-bhir deva-yānaiḥ || [e] vājaḥ purástād[5] utā madhyató[5] no vājo devā́ū[5] ṛitú-bhiḥ kalpayāti | vājasya hí pra-savó nāmnamîti víçvā āçā́ vāja-patir bhaveyam || [f] páyaḥ pṛithivyā́m páya óshadhîshu[5] páyo divy antárikshe páyo dhâm | páyasvatîḥ[5] pra-díçaḥ santu máhyam || [g] sám mā sṛijāmi páyasā ghṛiténa sám mā sṛijāmy apáḥ || 2 || óshadhî-bhiḥ[9] | sò 'hám vājā́ū saneyam agne || [h 10] náktoshāsā[5] sá-manasā ví-rûpe[11] dhāpáyete[12] çíçum ékāū samîcī[5 a. 13] | dyā́vā kshā́mā[14] rukmó antár[2] ví bhāti devā́ agním dhārayan draviṇo-dā́ḥ || [i] samudró[5] 'si[15] nábhasvān[5] ârdrá-dānuḥ çam-bhū́r mayo-bhū́r abhí mā vāhi svā́hā[5]; mārutó 'si[15] marútām gaṇáḥ çam-bhū́r mayo-bhū́r abhí mā vāhi svā́hā; 'vasyúr[5] asi dúvasvāñ[5] cham-bhū́r[16] mayo-bhū́r abhí mā vāhi svā́hā || 3 || dhāneshv, apó, dúvasvāñ chambhū́r[17] mayobhū́r abhí mā, dvé ca || 12 ||

5, 4, 9, 1-4. — K. 18, 13. 14. 21, 12. — Vs. 18, 31-36. 17, 70. 18, 45. Ç. 9, 3, 4, 1-3. 4, 2, 5-7. Kâ. 18, 5, 4 - 6, 1. — viçvè | ûtî — avāsâ | eti — asme iti — devâḥ — yâta — avata | vâjinaḥ — tṛiptâḥ — devân — âçâḥ — divi — dhâm — oshâdhîbhir ity oshâdhi-bhiḥ | saḥ | gham — naktoshâsâ — virûpe iti vi-rûpe | dhâpayete iti — samîcî iti — kshâmâ — samudraḥ | asi | nabhâsvân — mârutaḥ | asi — avasyuḥ — duvâsvân.

12. [a] so ([b]o a[b]) A, s. P. 11, 3 (12, 7 schol.). [c] s. P. 4, 9. [d] so ([b]â) A, s. P. 3, 10. [e] ohne avagraha. [f] so schon I, 7, 8, 2 (IV, 1, 11, 4. 2, 11, 3). [g] so ([b]e 'v[b]) A, s. P. 12, 4. [h] so ([b]ā́ū) A, s. P. 9, 22. [i] s. P. 3, 7. [10] so schon IV, 1, 10, 4. 6, 5, 2. [11] s. P. 4, 11. [12] s. P. 4, 40. [13] s. P. 4, 31. [14] so ([b]â) A, s. P. 3, 10; nicht componirt mit dyâvâ! [15] so ([b]o 'si) A, s. P. 12, 2. [16] [b]nch[b] A. [17] [b]mch[b] ACD.

13. [a] agníṃ yunajmi çávasā ghṛiténa divyáṁ su-parṇáṃ váyasā bṛihántam | téna vayám patema bradhnásya vishṭápaṁ[1] súvo rúhāṇā[2] ádhi nāka ut-tamé || [b] imaú te pakshāv ajárau patatríṇo yābhyāṁ rákshāṁsy apa-hāṁsy agne[3] | tābhyām patema su-kṛitām u lokáṃ yátrā 'rshayaḥ prathama-jā yé purāṇāḥ || [c] cíd asi samudrá-yonir índur dákshaḥ çyená ṛitā-vā[4] | hiraṇya-pakshaḥ çakunó bhuraṇyúr mahānt sadhá-sthe dhruváḥ || 1 || ā ní-shattaḥ || [d] námas te astu[5] mā mā hiṁsīr víçvasya mūrdhánn ádhi tishṭhasi çritáḥ | samudré[1] te hṛídayam antár āyur dyāvā-pṛithivī bhúvaneshv árpite[6] || [e 7]udnó datto 'da-dhím bhintta[8] diváḥ[9] parjányād antárikshāt[1] pṛithivyās táto no vṛishṭyā[10] 'vata |[11] divó mūrdhā 'si pṛithivyā nābhir ūrg apāṃ óshadhīnām |[11] viçvā-"yuḥ çárma sa-práthā námas[12] pathé || [f]yéná 'rshayas tápasā sattrám[13] || 2 || āsaté 'ndhānā agníṁ súvar ā-bhárantaḥ | tásminn ahāṃ ní dadhe nāke agním[5] etám yám āhúr mánava stīrṇá-barhisham || [g]tám pátnībhir ánu gachema devāḥ putraír bhrātṛi-bhir utá vā hiraṇyaiḥ | nākam gṛihṇānāḥ su-kṛitásya loké tṛitī'ye pṛishṭhé ádhi[5] rocané diváḥ || [h]ā vácó mádhyam aruhad bhuraṇyúr ayám agníḥ sát-patiç cékitānaḥ | pṛishṭhé pṛithivyā ní-hito dávidyutad adhas-padáṃ[14] kṛiṇute || 3 || yé pṛitanyávaḥ || [i]ayám agnír vīrá--tamo vayo-dhāḥ sahasríyo dīpyatām ápra-yuchan | vi-bhrāj-amānaḥ sarirásya mádhya úpa prá yāta divyāni dhāma || [k]sám prá cyavadhvam ánu sám prá yātā 'gne pathó deva--yānān kṛiṇudhvam | asmínt sadhá-sthe ádhy[5] út-tarasmin

---

13. agniyogaḥ (punaçcitiḥ). [1] ohne avagraha. [2] so (°vo ru°) A, s. P. 8, 16. [3] s. schol. zu P. 4, 52 p. 130. [4] s. P. 3, 2. [5] so (°e a°) AW, s. P. 11, 3. [6] s. P. 4, 11. [7] der erste Theil des Spruches schon II, 4, 8, 1. [8] bhiṃta ACDW. [9] so (°ḥ) AW, s. P. 8, 28. [10] als paroxytonon. [11] so (|) AW. [12] so (°s) AW, s. P. 8, 25. [13] satraṃ ACDW. [14] s. P. 8, 38 schol.

viçve devà yájamânaç ca sîdata || [l] yénà[15] sahásraṃ váhasi yénà 'gne sarva-vedasám | téne 'máṃ yajnáṃ no vaha deva-yā́no yáḥ || 4 || ut-tamáḥ || [m] úd budhyasvà 'gne práti jâgṛihy enam ishṭà-pûrté[16 u. 17] sáo sṛijethâm ayáṃ ca | púnaḥ kṛiṇváos tvà[18] pitáraṃ yúvânam anv-ā́tâosît[19] tváyi tántum etám || [n] [20] ayáṃ te yónir ṛitvíyo yáto jâtó árocathâḥ[21] | táṃ jânánn agna ā́ rohā́ 'thâ[15] no vardhayâ[15] rayím || 5 || dhruváḥ, sattráṃ[13], kṛiṇute, yáḥ, saptátriṃçac ca || 13 ||

5, 4, 10, 1. — K. 18, 15. 18. 22, 1. — [a-e] Vs. 18, 51-54. [f-n] 15, 49-56. Ç. 9, 4, 4, 3-13. 8, 6, 3, 18-24. Kâ. 18, 6, 16. 17. 17, 12, 19. — vishṭapám | suvàḥ — nâkè — ṛishàyaḥ | prathamajâ iti prathama-jâḥ — ṛitâvety ṛita-vâ — dhruvaḥ | eti | nishàtta iti ni-sattaḥ — arpite iti — udadhim ity úda-dhim — vṛishṭyā́ | avata — pṛithivyâḥ — viçvâyur iti viçva-âyuḥ — saprathâ iti sa-prathā́ḥ | namàḥ — ṛishàyaḥ — satram | âsàta | indhā́nâḥ — suvàḥ — manàvaḥ — pṛithivyâḥ — madhyè | upà | preti — sam | preti — anv iti | sam | preti — devâḥ — yenà | sahasràṃ — ishṭâpûrte itī́shṭâ-pûrte[16] — kṛiṇvan | tvâ — anvâtā́osîd ity ànu-âtā́osît — agne | eti — athà — vardhaya.

14. [a] mámâ 'gne várco vi-havéshv astu vayáṃ tvé 'ndhânâs tanúvam pushema | máhyaṃ namantâm pra-díçaç cátasras tváyā́ 'dhy-aksheṇa pṛítanâ jayema || [b] máma devā́ vi-havé santu sárva índrâ-vanto[1] marúto víshṇur agníḥ | mámâ 'ntáriksham[2] urú gopám[3 u. 2] astu máhyaṃ vā́taḥ pavatâṃ kā́me asmín[4] || [c] máyi devā́ dráviṇam ā́ yajantâm

13. [15] so (°à) AW, s. P. 3, 12. 10. 8. [16] so (°à) ACDW, s. schol. zu P. 3, 6 (Ind. Stud. 9, 320 irrig als „Fehler der Handschrift" vermuthet). [17] s. P. 4, 11. [18] so (°os t°) AW, s. P. 6, 14. [19] als Compositum. [20] so schon I, 5, 5, 2. III, 4, 10, 4. IV, 2, 4, 3. [21] so (°o a°) AW, s. P. 11, 3.

14. vihavyàkhyâ ishṭakâḥ. [1] s. P. 3, 3. [2] ohne avagraha [3] als zwei Wörter! [4] so (°e a°) AW, s. P. 11, 3.

máyy à-çîr astu máyi devá-hûtiḥ | daívyâ hótârâ vanishanta || 1 || pûrvé 'rishṭâḥ[5] syâma tanúvâ su-vîrâḥ || [d] máhyaṃ yajantu máma yâni havyâ "-kûtiḥ satyâ mánaso me astu[4] | éno mâ ní gâṃ katamác[2] canâ[2] 'hâṃ víçve devâso ádhi[6] vocatâ[7] me || [e] dévîḥ shaḍ-urvîr[8] urú ṇaḥ[9] kṛinota víçve devâsa ihá vîrayadhvam | mẫ hâsmahi pra-jáyâ mẫ tanû-bhir[2] mẫ radhâma dvishaté soma râjan || [f] agnír manyúm prati-nudán purástât[2] || 2 || ádabdho go-pâḥ[10] pári pâhi nas tvám | pratyáñco[2] yantu ni-gútaḥ púnas tè 'maí[5] 'shâṃ cittám pra-búdhâ ví neçat || [g] dhâtâ dhâtṛiṇâm bhúvanasya yás pátir[11] devá० savitâram abhimâti-shâham | imáṃ yajnám açvíno 'bhẫ bṛihaspátir[2] devẫḥ pântu yájamânaṃ ny-arthât || [h] uru-vyácâ no mahishâḥ çárma ya०sad asmín háve puru-hûtâḥ purukshú[2] | sá naḥ pra-jâyai hary-açva mṛiḍayé 'ndra mẫ || 3 || no rîrisho mẫ párâ dâḥ || [i] yé naḥ sapátnâ[2] ápa té bhavantv indrâgní-bhyâm áva bâdhâmahe tân | vásavo rudrẫ âdityẫ upari-spṛiçam mo 'grâṃ céttâram adhi-râjám akran || [k] arvẫñcam[2] índram amúto[2] havâmahe yó go-jíd dhana-jíd açva-jíd yáḥ | imáṃ no yajnáṃ vi-havé jushasvâ 'syá kurmo hari-vo medínaṃ tvâ || 4 || vanishanta, purástân, mẫ, trícatvârio̱çac ca || 14 ||

5, 4, 11, 3. — K. 40, 10. — R. 10, 128. — Ath. 5, 3. — [1] Vs. 34, 46. — [a] Kâ. 2, 1, 2. — indhânâs — pṛitanâḥ — devâḥ — sarvé | indrâvanta itîndrâ-vantaḥ — uru | gopam[2] — devâḥ — arishṭâḥ — vocata — shaḍurvîr iti shaṭ-urvîḥ | uru | naḥ — gopâ iti go-pâḥ[10] — amâ | eshâm — yaḥ | patiḥ — ubhâ — uruvyacâ ity úrn-vyacâḥ — purukshu — mṛiḍaya | indrâ — sapatnâḥ — ugram.

---

14. [b] so (°e °, AW, s. P. 12, 7. [c] so (°o a°) AW, s. P. 11, 3. [7] so (°â) AW, s. P. 3, 12. [8] als Compositum! [9] so (ṇ°) AW, s. P. 7, 2. [10] mit avagraha, während gopam in k. 1 ohne avagraha [11] so (°s p°) AW, s. P. 8, 27.

15. [a] agnér manve prathamásya prá-cetaso yám pâñca-janyam bahávaḥ sam-indháte | víçvasyâṃ viçí pra-viviç-iváṁsam îmahe sá no muñcatv áṁhasaḥ || [b] yásye 'dám prâ-'ṇán ni-mishád yád éjati yásya jâtáṃ jánamânaṃ ca kévalam | staúmy agníṃ nâthitó johavîmi sá no muñcatv áṁhasaḥ || [c] índrasya manve prathamásya prá-cetaso vṛitra-ghná stómâ úpa mâm upâ-"guḥ[1] | yó dâçúshaḥ su-kṛito hávam úpa gántâ[2] || 1 || sá no muñcatv áṁhasaḥ || [d] yáḥ saṃ-grâmáṃ náyati sáṃ vaçî yudhé yáḥ pushṭáni saṁ-sṛijáti trayâṇi | staúmî 'ndraṃ nâthitó johavîmi sá no muñcatv áṁhasaḥ || [e] manvé vâm mitrâ-varuṇâ tásya vittaṁ sátyau-'jasâ dṛiṁhaṇâ yáṃ nndétbe[3] | yâ râjânaṁ sa-ráthaṃ yâthá ugrâ tấ no muñcatam ấgasaḥ || [f] yó vàṁ rátha ṛijú-raçmiḥ satyá-dharmâ míthuç[4] cárantam upa-yâti dûshá-yan | staúmi || 2 || mitrâ-váruṇâ nâthitó johavîmi taú no muñcatam ấgasaḥ || [g] vâyóḥ savitúr vidáthâni manmahe[5] yấv âtman-vád bibhṛitó yaú ca rákshataḥ | yaú víçvasya pari-bhû́[6] babhûvátus taú no muñcatam ấgasaḥ || [h] úpa çréshṭhâ na â-çísho devấyor dhárme asthiran[7] | staúmi vâ-yúṁ savitấraṃ nâthitó johavîmi taú no muñcatam ấgasaḥ || [i] rathî́-tamau[8] rathînâm ahva ûtáye çúbhaṃ gámishṭhau[9] su-yámebhir áçvaiḥ | yáyoḥ || 3 || vâṃ devau devéshv áni-çitam ójas taú no muñcatam ấgasaḥ || [k] yád áyâtaṃ vabatúṁ sûryấyâs tri-cakréṇa saṁ-sádam ichámânau[9] | staúmi devấv açvínau nâthitó johavîmi taú no muñcatam ấgasaḥ || [l] marútâm manve ádhi[7] uo bruvantu pré 'mâṃ vâ-

---

15. pṛishṭhya P. 9, 20, mahâpṛishṭhya P. 11, 3; açvamedhasambandhinyo yâjyânuvâkyâḥ; ayaṃ cá 'nuvâko 'smât kâṇḍâd utkrashṭavyaḥ, schol. [1] als Compositum. [2] als zwei Wörter! [3] s. P. 4, 40. [4] so (°ç) AW, s. P. 5, 4. [5] s. schol. zu P. 4, 52 p. 130. [6] s. P. 4, 5. [7] so (°e a°) AW, s. P. 11, 3. [8] s. P. 3, 7. [9] von hier ab bis zum Schluſs des kâṇḍa in W ein neues Blatt (fol. 71), ohne Accente.

caṃ víçvâm avantu víçve | âçṻn huve su-yámân ûtáye[10] té no muñcantv énasaḥ ‖ [m]tigmám ăyudhaṃ[11] vîḍitáo sáhasvad[11] divyáo çárdhaḥ ‖ 4 ‖ pṛitanâsu jishṇú | staúmi devăn marúto nâthitó johavîmi té no muñcantv énasaḥ ‖ [n]devânâm manve ádhi[7] no bruvantu pré 'măṃ văcaṃ víçvâm avantu víçve | âçṻn huve su-yámân ûtáye[10] té no muñcantv énasaḥ ‖ [o]yád idám mâ 'hhi-çócati paúrusheyeṇa daívyena | staúmi víçvân devăn nâthitó johavîmi té no muñcantv énasaḥ ‖ [p 12]ánu no 'dyá[13] 'nu-matir, [q 12]ánu ‖ 5 ‖ íd anu-matc tvâṃ, [r 12]vaiçvânaró[11] na ûtyă, [s 12]pṛishṭó diví ‖ [t]yé[14] áprathetâm ámitebhir ójo-bhir yé[14] prati-shṭhé[14] ábhavatâṃ vásûnâm | staúmi dyăvâ-pṛithivî nâthitó johavîmi té[14] no muñcatam áohasaḥ ‖ [u]úrvî[14] rodasî[14] varivaḥ[15] kṛiṇotaṃ kshétrasya patnî[14] ádhi no hrûyâtam | staúmi dyăvâ-pṛithivî nâthitó johavîmi té[14] no muñcatam áohasaḥ ‖ [v]yát te vayám purusha-trâ yavishṭhă[16] 'vidvâosaç cakṛimă[17] kác caná[11] ‖ 6 ‖ ăgaḥ | kṛidhî[18] sv[19] asmăo[20] áditer ánâgâ vy énâosi çiçratho vishvag[11] agne ‖ [w]yáthâ ha tád vasavo gaurỳaṃ cit padi shităm[21] ámuñcatâ[17] yajatrâḥ | evă tvám asmát prá muñcâ[17] vy áohaḥ[22] prâ 'târy agne pra-tarăṃ na ăyuḥ ‖ 7 ‖ [x]gántâ, dûsháyant staúmi, yáyoḥ, çárdhó, 'numatir ánu, caná, cátustrioçac ca ‖ 15 ‖ [23]

---

15. [10] so (°n û°) AW, s. P. 9, 28. [11] ohne avagraha. [12] nur die pratika, weil bereits dagewesen, s. III, 3, 11, 3. I, 5, 11, 1. IV, 4, 12, 5 (sämmtlich yâjyânuvâkyâ-Abschnitte). [13] so (°o ') AW, s. P. 12, 7. [14] s. P. 4, 20. [15] so (°h) AW, vgl. P. 8, 24 ff. [16] °shṭhyâ W. [17] so (°â) AW, s. P. 3, 10, 12. 8. [18] so (°i) AW, s. P. 3, 13. [19] so (sv) A; shv W, nicht gestützt durch P (6, 2). [20] so (°âo) AW, s. P. 9, 20. [21] so (shi[2]) AW, s. P. 6, 2. [22] so (aohaḥ) AWF; aohasaḥ CD. [23] hier haben C. W noch folgende Angaben: [a] agnér manve, [b] yásye 'dám, [c] índrasya, [d] yáḥ saṃgrâmáo, sâ no muñcatv áohasaḥ | [e] manvé vâṃ, tâ no muñcatam ágasaḥ | [f] yó vâṃ, [g] vàyór, [h] úpa, [i] rathîtamau, [k] yád áyâtaṃ (°tam açvinau W), taú no muñcatam ágasaḥ | [l] marútâṃ, [m] tigmám (tigmam maruto W), [n] devânâṃ, [o] yád idám (idaṃ viçvâṃ W), té no muñcantv énasaḥ | [p] ánu na, [q] urvî (so C, urvî dyâvâpṛithivî W), [r] yát (! C, W), té no muñcatâm áohaso

7, 5, 22, 1. — K. 22, 15. — vgl. Ath. 4, 23-29. — prâṇad iti pra-ânat — vritraghna iti vritra-ghnaḥ — upeti | mâm | upâgur ity ûpa-âgûḥ — upeti | gantâ — satyaûjaseti satyâ-ojasâ | driɔhaṇâ — nudethe iti — mithû — paribhû iti pari-bhû — çreshṭhâḥ — rathîtâmâv iti rathi-tamau — ahve — çubhâm | gamishṭhau — ye iti — ojôbhir ity ojâḥ-bhiḥ | ye iti | pratishṭhe iti prati-sthe — te iti — urvî iti | rodasî iti | varîvaḥ | kṛiṇotam — patnî iti — te iti — yavishṭha | avidvâɔsaḥ | cakṛima | kat | cana — kṛidhi | sv iti | asmân — anâgâḥ — sitâm | amuñcata — çvâ — muñca | vîti | aɔhâsaḥ | preti | atâri.

ágnâvishṇû, jyaíshṭhyaɔ, çám có, "rk câ, 'çmâ câ, 'gníç câ, 'ɔçúç ce, 'dhmáç câ, 'gníç ca gharmó[24], gárbhâç caí, 'kâ ca, vâjo no, 'gníṃ yunajmi, mámâ 'gne, 'gnér manve, páñcadaça ‖ 15 ‖

ágnâvishṇû (1, 1), agníç ca (6, 1), vâjo no (12, 1), ádabdho[25] gopâ (14, 3), návatriɔçat ‖ 39 ‖

iti taittirîyasaṃhitâyâṃ caturthakâṇḍe saptamaḥ prapâṭhakaḥ.

iti caturtham kâṇḍam ‖ 4 ‖

---

yát te (! so C, aɔhasaḥ W) | catúr áɔhasaḥ | shâḍ ágasaḥ | cátur énasaḥ | (so C, °gasaç catur enaso W) dvír áɔhasaḥ . [24] gharma A, fehlt DW. [25] so (°no a°) ACDW.

515,637

HAG2018499

Inhalt,

nach dem kâṇḍânukrama der Âtreyî-Schule.

(s. Ind. Stud. 3, 373 ff.)

kâṇḍa 1. puroḍâçîyam I, 1.
- 2. adhvaraḥ I, 2. 3.
- 3. grahâḥ I, 4, 1-42 [1].
- 4. dâkshiṇâni I, 4, 43-45.
- 6. punarâdheyam I, 5, 1-4.
- 7. agnyupasthânam I, 5, 5-9.
- 8. aishṭikam yâjsmânam I, 5, 10. 6, 1-6.
- 9. tadvidhiḥ I, 6, 7-11. 7, 1. 3-6 [2].
- 10. vâjapeyaḥ I, 7, 7-12.
- 12. râjasûyaḥ I, 8.
- 13. kâmyâḥ paçavaḥ II, 1.
- 14. kâmyâ ishṭayaḥ II, 2-4.
- 15. dârçyam brâhmaṇam II, 5, 1-6. 11 (Schlufs). 6, 1-6.
- 38. dârçyam hautram (I,7,2). II, 5, 7-11 (Aufang). 6, 7-10.
- 16. upânuvâkyam III, 1-5.
- 17. agniḥ IV, 1-7 [3].
- 21. yâjyâḥ, die letzten anuvâka jedes prapâṭhaka von I, 1 — IV, 3, nebst II, 6, 11.

[1] 32-34 zu agni (kâṇḍa 17), 35.36 zu açvamedha (kâṇḍa 24) gehörig.

[2] 2 zu kâṇḍa 38 gehörig.

[3] 4. 12. 6, 6-9. 7, 15 zu kâṇḍa 24 (açvamedha) gehörig.

Druckfehler und Berichtigungen.

Lies: pag. 2, 6 bharâmy. — ib. 9 harâmy. — ib. 26 vásûnâm pavítram asi. — 3, 13 árâtayo. — 9, 16 páñcadaça ca. — 10, 21 viyámâṇaḥ [3] |. — 12, 9 vayúnâni. — ib. 24 (Vs) für (K). — 14, 28 mâ mâ hiṁsîr. — 31, 16 çuddhâ-yuvaḥ [1]. — 34. 2 indrâgniyor. — 61. 8 upa-. — 79. 3 v. u. (in Note [3]) P. 11, 10. —

Beim ersten Bogen war mir E., bei den drei ersten Bogen Buch 11 u. 12 von P. noch nicht zugänglich; ebenso konnte ich W erst vom neunten Bogen an benutzen.

Soeben ist in **Ferd. Dümmler's Verlagsbuchhandlung** (Harrwitz und Gossmann) in Berlin erschienen:

Bopp (Franz), Vergleichende Grammatik des Sanskrit, Send, Armenischen, Griechischen, Lateinischen, Litauischen, Altslavischen, Gothischen und Deutschen. Dritte Ausgabe. Dritter Band. Erste und zweite Hälfte zu je 2 Thlr.

Mit dem Erscheinen dieses Bandes liegt das berühmte Werk wieder vollständig vor.

Um die Anschaffung desselben zu erleichtern, haben wir einen Subscriptionspreis angesetzt, den wir noch einige Zeit bestehen lassen, und diese dritte Ausgabe in Halbbänden ausgegeben.

Zur Ergänzung dieses Werks dient das folgende:

Ausführliches Sach- und Wortregister zur zweiten Auflage von Franz Bopp's Vergleichender Grammatik von *Carl Arendt*. gr. 8. geh. 2 Thlr.

Dieses Register ist mit Hülfe der jedem Bande der vorliegenden dritten Ausgabe angehängten Vergleichung der Seitenzahlen auch bei der dritten Ausgabe zu benutzen. Der Unterschied der Seitenzahlen beträgt übrigens beim zweiten Bande im Ganzen nur drei und ist beim dritten Bande ganz unerheblich.

Verlag von *F. A. Brockhaus* in Leipzig.

RIG-VEDA-PRATISAKHYA,

das älteste Lehrbuch der Vedischen Phonetik.

Sanskrittext mit Uebersetzung und Anmerkungen

herausgegeben von

Max Müller.

4. Geh. 10 Thlr.

Max Müller's Ausgabe des Prätisâkhya, dieser ältesten, für die historische Kritik des Rig-Veda bekanntlich höchst wichtigen Grammatik und Phonetik, ist soeben zum Abschluss gelangt und liegt, mit einer neuen kritischen Einleitung des Herausgebers versehen, in einer Separatausgabe vollständig vor. Das Werk wird Orientalisten und allen, die sich mit vergleichender Sprachforschung beschäftigen, sehr willkommen sein.

DIE HYMNEN DES RIG-VEDA

im Samhita- und Pada-Text.

Herausgegeben von **Max Müller.**

DAS ERSTE MANDALA.

Zum Gebrauch für Vorlesungen.

4. Geh. 2 Thlr. 15 Ngr.

Aus Max Müller's grosser Ausgabe des Rig-Veda veranstaltete die Verlagshandlung einen Separatabdruck des ersten Mandala, um denselben allen Lehrern und Studirenden des Sanskrit zu wohlfeilem Preise zugänglich zu machen.

Verantwortlicher Redacteur: Prof. Dr. Albrecht Weber in Berlin. Druck von F. A. Brockhaus in Leipzig.